موسوعة المناهي الشرعية
في
صحيح السنة النبوية

ENCIKLOPEDIJA ZABRANA U ISLAMU

2

Selim el-Hilali

Naslov originala

موسوعة المناهي الشرعية في صحيح السنة النبوية
Mewsua'tul-menahiš-šeri'ijjeti fi sahihis-sunnetin-nebevijjeti

Autor
سليم الهلالي
Šelim el-Hilali

Enciklopedija zabrana u islamu

Selim el-Hilali

15. DŽENAZA

186. poglavlje

Zabranjeno je poželjeti smrt

Kajs b. Ebu Hazim ispričao je sljedeće: "Ušli smo kod Habbaba, koji je na tijelu imao tragove od sedam poduhvata kauterizacije. Reče nam: 'Naši umrli drugovi nisu požurivali svoju nagradu na ovom svijetu, a mi smo dobili toliko od ovoga svijeta da nemamo gdje udijeliti, pa gradimo. Da nam Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije zabranio da molimo za smrt, molio bih Allaha da me usmrti.' Drugi smo put otišli kod njega i zatekli ga da gradi nekakav zid. Tada nam je rekao: 'Zaista će musliman biti nagrađen za imetak koji uloži, ali neće imati nagradu za ono što uloži u ovaj svijet.'"[1]

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Neka čovjek nipošto ne želi smrt zbog nedaće koja ga zadesi, a ako je već mora poželjeti, onda neka zamoli: 'Moj Allahu, poživi me sve dok je u životu dobro za mene, a usmrti me onda kada smrt bude bolja za mene!'"*[2]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Neka čovjek nipošto ne želi smrt: ako je dobar, nadati se da će učiniti još dobrih djela, a ako je loš, nadati se da će se pokajati i vratiti Allahu.'"*[3]

U Muslimovoj verziji stoji: *"...ako umre, njegova se djela prekidaju, jer dug život vjerniku samo pruža priliku da učini još više dobrih djela."*[4]

Ummul-Fadl, radijallahu anha, pripovijedala je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nekom prilikom ušao u njihovu kuću, pa je El-Abbas, radijallahu anhu, Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, amidža, žaleći se na bolove, rekao da želi umrijeti, na šta mu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *"O amidža, nemoj željeti smrt: ako si dobročinitelj, bolje ti je da duže živiš kako bi učinio još dobrih djela, a ako si zgriješio, i tada ti je bolje da duže živiš kako bi se pokajao; i više nikada nemoj poželjeti smrt."*[5]

---

[1] El-Buhari (5674) i Muslim (2680).
[2] El-Buhari (5671 i 6351) i Muslim (2680).
[3] El-Buhari (6574).
[4] Muslim (2682).
[5] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je El-Hakim, 1/339.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je željeti smrt i požurivati je. Dug život za bogobojaznog čovjeka veliko je dobro: učinit će mnogo dobrih djela.

Drugo, ako se čovjek boji iskušenja, dopušteno mu je učiti dovu na koju je uputio Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, u navedenom, Enesovom, radijallahu anhu, predanju.

Treće, kada kažemo da je zabranjeno željeti smrt, to ne znači da preziremo susret s Allahom, dželle šanuhu. Ovo sam pitanje objasnio u knjizi *Behdžetun-nazirin*, 1/98-99 i 639-641.

Četvrto, dova koju je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio neposredno pred smrt: *"Moj Allahu, odabirem najuzvišenije društvo!"* nije dokaz da je smrt dopušteno željeti. Dokazivanje ovim hadisom da je dopušteno željeti smrt pobio sam u spomenutoj knjizi.

187. poglavlje

Zabranjeno je huljenje groznice

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, kazivao je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao kod Ummus-Saiba, ili kod Ummul-Musejjiba i rekao: *"Šta ti je, o Ummus-Saib"*, ili je rekao: *"Šta ti je o Ummul-Musejjib, zašto drhtiš?"* Ona odgovori: "Groznica! Allah joj ne dao blagoslova!" Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče joj: *"Nemoj huliti groznicu! Zaista ona briše grijehe kao što mijeh skida prašinu sa željeza."*[6]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je huljenje groznice, jer Svevišnji Allah zbog nje briše grijehe.

[6] Muslim (2575).

Drugo, zabranjeno je srditi se na kader, Allahovo, dželle šanuhu, određenje, to je u suprotnosti sa strpljivosti i s prihvatanjem sudbine sa zadovoljstvom.

188. poglavlje

Pokuđeno je gajiti nadu u ovaj prolazni svijet

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, prošao je pored nas dok smo popravljali nekakvu kolibu obljepljujući je blatom. Upita nas: *'Šta radite?!'* 'Samo što se nije srušila, evo popravljamo je', odgovorismo, a on reče: *'Mislim da će smrtni čas, ipak, doći prije nego što se koliba sruši.'*"[7]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeni su gajenje nade u ovaj prolazni svijet i zaokupljenost njime jer je ovaj svijet kratkotrajan. Ko se često bude sjećao smrti, znajući da mu je bliža od svega, iskreno će činiti dobra djela, ali ako se čovjek zaokupi ovim svijetom, zaboravit će konačnost koja ga neizbježno čeka.

Drugo, navedeni hadis ne znači da treba zapostaviti dobra ovoga svijeta koja koriste čovjeku, već je njegova poruka da čovjek ne treba preferirati ovaj svijet, da mu on ne smije postati glavna briga i da se čovjekovo znanje ne smije ograničiti samo na njega, Allah nas sačuvao!

[7] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (5236), Et-Tirmizi (2335), Ibn Madža (4160), Ahmed, 2/161, El-Begavi (4030) i Ibn Hibban (2996), preko El-Eameša, on od Ebus-Sefra, a ovaj od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhu.

189. poglavlje

Zabranjeno je obavještavanje o smrti na paganski način

Kada je umro jedan Huzejfin, radijallahu anhu, ukućan, Huzejfa je rekao: "Nemojte nikoga obavještavati o njegovoj smrti, bojim se da to ne potpadne pod naricanje, koje je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio; a lično sam čuo kada je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio."[8]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je ono obavještavanje o smrti koje liči na pagansko: plakanje ispred kuće, na pijacama, minberima... Također je zabranjeno obavještavanje o smrti putem časopisa, novina i radija, što većina ljudi u ovom vremenu čini iz nadmetanja i hvalisanja. Imam Et-Tirmizi zapisao je: "Neki učenjaci smatraju da je *na'j* pokuđen, a to je oglašavanje smrti među ljudima, da bi oni prisustvovali dženazi umrlog. Neki učenjaci izuzeli su obavještavanje braće i rođakâ umrlog. Prenesene su sljedeće Ibrahimove riječi: 'Nije problem ako čovjek obavijesti rođake umrlog o njegovoj smrti.'"[9] Nakon što je naveo izjave nekih učenjaka iz prve generacije i mišljenja nekih učenjaka koji prave razliku između pokuđenog i dopuštenog *na'ja*, Ibn Hadžer zapisao je sljedeće: "...ovo možemo sažeti na sljedeći način: puko obavještavanje o smrti nije pokuđeno, ali ako se u tome pređu granice, pokuđeno je."[10]

Drugo, šejh El-Albani rekao je: "Dopušteno je obavijestiti o smrti pod uvjetom da to ne liči na pagansko oglašavanje smrti. Oglašavanje smrti obaveza je ako čovjeku nema ko pomoći u kupanju umrlog, umotavanju u kefine i klanjanju dženaza-namaza. O tome se

---

[8] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (986), Ibn Madža (1476), Ahmed, 5/406, i El-Bejheki, 4/74, preko Habiba b. Selima el-Abesija, on od Bilala b. Jahje el-Abesija, a ovaj od Huzejfe, radijallahu anhu. Hadis je dobrim okarakterizirao Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 3/117. U prilog mu ide predanje koje je preko Ibn Mesuda, radijallahu anhu, zabilježio imam Et-Tirmizi (984), ali njegov je lanac prenosilaca izuzetno slab jer u njemu postoji čovjek po imenu Ebu Hamza el-Eaver, tj. Mejmun el-Kassab, a njegova su predanja neprihvatljiva.

[9] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/312-313.

[10] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 3/117.

govori u sljedeća dva hadisa. El-Buhari, Muslim i neki drugi muhadisi zabilježili su da je Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odmah nakon En-Nedžašijeve smrti ashabe obavijestio o tome, izašao na musalu, poredao ashabe u safove i klanjao mu dženaza-namaz, donoseći četiri tekbira. El-Buhari je zabilježio da je Enes, radijallahu anhu, govorio: 'Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Bajrak je preuzeo Zejd, pa je poginuo, zatim ga je preuzeo Džafer, pa je poginuo, potom ga je preuzeo Abdullah b. Revvaha, pa je i on poginuo'*, a, govoreći to, iz očiju su mu kapale suze, pa je dodao: *'...tada je bajrak samovoljno preuzeo Halid b. el-Velid i ostvario pobjedu."* Na osnovu ovog predanja imam El-Buhari naslovio je poglavlje: *Čovjek lično može obavijestiti porodicu umrlog o smrti njihovog ukućana.*"[11]

"Imam El-Buhari ovim je naslovom htio reći da obavještavanje o smrti nije zabranjeno generalno, zabranjeno je samo ono koje liči na paganski *na'j*: slanje izvjestitelja o nečijoj smrti pred vrata i po pijacama", zapaža Ibn Hadžer.

Iako načelno prihvatamo gornju konstataciju, kažemo da je objektivnije da objavljivanje nečije smrti s minbera, popraćeno podizanjem glasa i plačem, potpada pod zabranjen *na'j* (to smo i konstatirali u prethodnom pasusu). U nekim slučajevima objavljivanje smrti poprate i stvari koje su same po sebi zabranjene: uzimanje nadoknade za to, iskazivanje hvale umrlom i isticanje osobina koje, znaju svi, nisu bile pri njemu. U arapskom se svijetu obavljuje ovako: "Dženaza-namaz slavnom i dobrom čovjeku, nasljedniku ispravnih prethodnika!"[12]

Imam Eš-Ševkani zapisao je sljedeće: "...dakle, zaključujemo da se objavljivanje nečije smrti radi kupanja umrlog, njegovog umotavanja u kefine, klanjanja dženaza-namaza, nošenja i ukopavanja umrlog izuzima iz zabrane. A da je onoga bez koga se te stvari ne mogu poduzeti dopušteno izvijestiti o smrti – stvar je o kojoj postoji konsezus od Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, vremena i kasnijih generacija, i sve ono čime se prekorači ta granica zabranjeno je."[13]

---

[11] Muhammed el-Albani, *Ahkamul-dženaiz*, str. 32-33.
[12] Kod nas u Bosni i Hercegovini u tom se smislu uče sale s munara. (op. redakt.)
[13] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 4/97.

190. poglavlje

Pokuđeno je kupanje šehida

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, kazivao je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi sa šehidima poginulim u Bici na Uhudu rekao: *"Nemojte ih kupati, zaista će svaka rana na Sudnjem danu mirisati na misk."*[14]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, islam nije propisao kupanje šehida koji pogine u borbi; ne postoje autentična predanja koja govore o tome da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kupao ashabe poginule u borbi.

Drugo, kupanje šehida nije propisano čak ako je poginuli džunup, jer Hanzala b. Ebu Amir i Hamza b. Abdulmuttalib poginuli su kao džunupi, i njih su meleki okupali. S tim u vezi, Ibn Hadžer ostavio je sljedeći zapis: "...da je šehida koji preseli na onaj svijet kao džunup bilo obavezno okupati, ne bi bilo dovoljno da ih meleki okupaju, i to upućuje na to da obaveza kupanja šehida spada s njegovog staratelja."[15]

Treće, šehidu se može klanjati dženaza-namaz, ali ne mora. Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je dženaza-namaz Hamzi b. Abdulmuttalibu, radijallahu anhu.

191. poglavlje

Pokuđeno je umotati glavu i lice čovjeka koji umre u ihramima

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Dok je neki čovjek stajao na Arefatu, pao je s deve, i ona mu je slomila vrat, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Okupajte ga vodom i lotosom i*

[14] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ahmed, 3/299. Najveći dio hadisa zabilježio je El-Buhari.

[15] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 3/212.

umotajte ga u dvodijelni kefin; nemojte ga mirisati, i nemojte pokrivati njegovu glavu, on će na Sudnjem danu biti proživljen a učit će telbiju."'[16]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, sunnet je pokriti cijelo tijelo umrlog platnom i sl., na osnovu Aišinog, radijallahu anha, predanja koje su zabilježili El-Buhari i Muslim, a u kojem stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon smrti, pokriven ukrašenim ogrtačem.

Drugo, onaj ko umre u ihramima, njegova se glava i lice ne pokrivaju, niti se miriše, na osnovu navedenog hadisa. Ako neko kaže da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu zabranio pokrivanje glave, a ne lica, možemo odgovoriti: imam Muslim zabilježio je sljedeću verziju: "*...i nemojte pokrivati njegovu glavu ni lice...*" a u drugoj verziji stoji: "Naredio je ashabima da otkriju njegovo lice i glavu."

192. poglavlje

Zabranjeno je činiti *ihdad* više od tri dana, osim nakon smrti muža

Zejneba b. Ebu Selema pripovijedala je: "Kada je iz Šama stigla vijest o Ebu Sufjanovoj smrti, Ummu Habiba, radijallahu anha, trećeg je dana zatražila miješani miris i stavila ga na obraze i podlaktice, te rekla: 'Nisam imala potrebe namirisati se, i ne bih to ni učinila da nisam čula Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: '*Ženi koja vjeruje u Allaha i Sudnji dan nije dopušteno tugovanje za umrlim više od tri dana, osim za mužem, za njim tuguje četiri mjeseca i deset dana.*"''[17]

Ummu Atijja, radijallahu anha, prenijela je sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*Žena ne smije tugovati*

[16] El-Buhari (1265) i Muslim (1206). Onaj ko umre u ihramima bit će proživljen u stanju u kojem je umro, da mu to budu znak i svjedočenje da je obavio hadž.

[17] El-Buhari (1280) i Muslim (1486). U istom je smislu hadis Zejnebe b. Džahš, radijallahu anha, koji su zabilježili El-Buhari i Muslim. Četiri mjeseca i deset dana iščekivanje je nakon muževe smrti.

za umrlim više od tri dana, osim za mužem, za njim tuguje četiri mjeseca i deset dana.'[18]

Aiša, radijallahu anha, kazivala je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao sljedeće: *"Ženi koja vjeruje u Allaha i Sudnji dan zabranjeno je tugovanje za umrlim više od tri dana, osim za mužem."*[19]

Ovako glasi i hadis Hafse b. Omer, radijallahu anha, Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge.[20]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, *ihdad* je period u kojem se žena, tugujući za umrlim, susteže od nošenja ukrašene odjeće, mirisa i svega što budi strasti. Muslimanka može iskazivati tugu za umrlim tri dana, svejedno bio joj rođak ili ne bio, ali to iskazivanje tuge nije obavezno, jer su učenjaci jednoglasni u mišljenju da se u tom periodu mora odazvati mužu ako je pozove u postelju.

Drugo, udovica se mora kloniti ukrasa četiri mjeseca i deset dana, a udovica koja je trudna dok ne rodi.

Treće, međutim, po ženu kojoj je neko umro bolje je da se sustegne od *ihdada*, odnosno da pazi na želje i intimne potrebe svoga muža. To je najbolje rješenje za oboje, i nadati se da će Svevišnji Allah u tome dati veliko dobro. Dokaz za to jeste dugo predanje koje su zabilježili El-Buhari i Muslim, a koje govori o Ummu Sulejmi i njenom mužu Ebu Talhi, radijallahu anhum.

193. poglavlje

Šta je zabranjeno činiti u *ihdadu*

Ummu Atijja, radijallahu anha, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Žena ne tuguje za umrlim više od tri dana, osim za mužem, za njim tuguje četiri mjeseca i deset dana; ne oblači obojenu, već pamučnu*

[18] El-Buhari (1279) i Muslim (938).

[19] Muslim (1491).

[20] Muslim (64 i 1490).

odjeću i ne koristi surmu ni miris, ali kada joj istekne priček, može se namirisati s malo kusuta ili azfera.'[21]

Ummu Selema, radijallahu anha, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Udovica u pričeku ne oblači žutu odjeću obojenu šafranom niti crvenu odjeću; ne stavlja nakit, ne upotrebljava kanu niti podvlači oči surmom.'*[22]

Ona je također pripovijedala: "Neka je žena došla kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla: 'Moja je kćerka u pričeku nakon smrti muža, boli je oko, pa hoće li upotrijebiti surmu?' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dva, ili tri puta odgovorio je: *'Neće!'* Potom je rekao: *'Period pričeka minimalno iznosi četiri mjeseca i deset dana; u paganskom dobu taj ste period obilježavale cijelu godinu dana.'*" Humejd je upitao Zejnebu kako se taj period obilježavao u paganskom dobu, a ona je odgovorila: "Kada bi žena ostala udovica, ušla bi u malu, neurednu kuću, obukla najgoru odjeću, i godinu dana ne bi se mirisala niti ukrašavala. Nakon toga, ljudi bi doveli životinju: magarca ili ovcu, ili bi donijeli kakvu pticu, pa bi se obrisala od nju – životinja bi obično umrla – a nakon toga izašla bi i dobila komad balege koju bi ritualno bacila, i tek tada bi se mogla mirisati i uljepšavati."[23]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, udovici je u pričeku zabranjeno oblačenje ukrašene odjeće, stavljanje kane, podvlačenje oči surmom, upotreba mirisa i stavljanje nakita.

Drugo, ipak islam takvoj ženi dopušta simbolično mirisanje nakon kupanja od mjesečnog pranja, ne radi mirisanja već radi odstranjivanja neprijatnog mirisa koji uzrokuje izliv nečiste krvi.

---

[21] El-Buhari (313) i Muslim (938).

[22] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2304), En-Nesai, 6/203-204, Ahmed, 6/302, El-Bejheki, 7/440, Ibn Hibban (4306) i neki drugi muhadisi.

[23] El-Buhari (5334) i Muslim (1488 i 1489).

194. poglavlje

Strogo je zabranjeno naricanje za umrlima

El-Mugira, radijallahu anhu, izjavio je: "Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Umrli je izložen kazni zbog naricanja.'*"[24]

Ummu Atijja, radijallahu anha, govorila je: "Dajući prisegu Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, obećali smo da nećemo naricati za umrlim."[25]

Ebu Malik el-Eša'ri, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Četiri paganske karakteristike moj ummet neće ostaviti: hvalisanje porijeklom, ruganje tuđem porijeklu, predviđanje kiše na osnovu položaja zvijezda i naricanje za umrlim. A ako se narikača ne pokaje prije smrti, doći će na Sudnji dan a na njoj će biti košulja od katrana i oklop koji izaziva svrab.'*[26]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Dvije stvari ljude vode u nevjerstvo: ruganje nekome zbog njegovog porijekla i naricanje za umrlim.'*[27]

Amra je pripovijedala: "Čula sam Aišu, radijallahu anha, da govori: 'Kada smo saznali za pogibiju Zejda b. Harise, Džafera i Abdullaha b. Revvahe, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjeo je a na njemu se jasno vidjela tuga. Gledala sam kroz pukotinu na vratima: došao je neki čovjek i rekao: 'Allahov Poslaniče, Džaferove ukućanke!', spomenuvši da glasno plaču. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio mu je da im to zabrani. Taj je čovjek otišao, ali se ubrzo vratio i rekao: 'Zabranio sam im, ali me nisu poslušale.' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio mu je da opet pođe i zabrani im. Učinio je to, ali opet nisu poslušale. Vratio se i rekao: 'Allaha mi, nadvikale su me!' Mislim da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada rekao: *'Onda u njihova usta baci prašinu!'* Tome sam čovjeku rekla: 'Uprkos tvojoj želji, nisi uradio ono što ti je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio, a niti si ga poštedio zamora.'"'"[28]

---

[24] El-Buhari (1291) i Muslim (933). U tome je smislu Omerovo, radijallahu anhu, predanje koje su također zabilježili El-Buhari i Muslim.
[25] El-Buhari (1306) i Muslim (936).
[26] Muslim (934).
[27] Muslim (67).
[28] El-Buhari (1259) i Muslim (935).

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Kada je umro Ibrahim, Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, sin, Usama b. Zejd počeo je naricati, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Ovaj mi ne pripada jer nariče bespravno! Iako srce tuguje i oči suzama rose, ne govorimo ono što će izazvati Allahovu srdžbu.'*"[29]

Ebu Burda prenosi da je njegov otac rekao: "Kada je Omer, radijallahu anhu, uboden, Suhejb je stao vikati: 'O moj brate!', pa ga je Omer, radijallahu anhu, upozorio: 'Zar ne znaš da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Umrli se kažnjava zbog plača živog.'*'"[30]

En-Numan b. Bešir, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Kada se Abdullah b. Revvaha onesvijestio, njegova je sestra počela plakati i govoriti: 'O dobri, o moj uzore, o taj i taj...' nabrajajući njegove dobre osobine. Kada se Abdullah osvijestio, rekao joj je: 'Ničim me nisi pohvalila, a da mi nije rečeno: 'Jesi li takav?!'' I kada je poginuo, ona nije plakala za njim."[31]

Ebu Musa, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Čovjeku za kojim njegovi ukućani plaču i nariču govoreći: 'O dobri, o gospodine...' Allah odredi dva meleka koji ga guraju u prsa i pitaju: 'Jesi li bio takav?!'"*[32]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, naricanje je glasno plakanje za umrlim i nabrajanje njegovih dobrih osobina. Da je to strogo zabranjeno i veliki grijeh, ukazuju sljedeće stvari: Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, to je jasno zabranio; umrli se kažnjava zbog naricanja; narikača će, ako se ne pokaje za života, na onome svijetu biti kažnjena zbog naricanja; Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odrekao se naricanja i onih koji nariču.

---

[29] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ibn Hibban (3160) i El-Hakim, 1/382, preko Hammada b. Seleme, on od Muhammeda b. Amra, on od Ebu Seleme, a ovaj od Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca dobar jer je Muhammed b. Amr saduk.

[30] El-Buhari (1290) i Muslim (930).

[31] El-Buhari (4267 i 4268).

[32] **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Et-Tirmizi (1003) i Ibn Madža (1594), s dobrim lancem prenosilaca. Ovaj hadis pojačava prethodno En-Numanovo, radijallahu anhu, predanje.

Drugo, kada je riječ o kažnjavanju umrlog zbog naricanja živog, učenjaci imaju oprečne stavove. Po meni, najispravnije je da se hadisi odnose na onoga čiji je običaj naricanje, ko oporuči da se za njim nariče i ko svoju porodicu za života nije na to upozoravao. I to je stav većine učenjaka. Pitanje sam detaljnije obradio u knjizi *Behdžetun-nazirin*, 3/168-171.

Treće, naricanje je običaj i praksa pagana, zato se musliman toga mora u potpunosti kloniti.

Četvrto, grijeh za naricanje može se okajati tevbom, iskrenim pokajanjem i iskrenim traženjem oprosta od Milostivog Allaha.

195. poglavlje

Zabranjeno je udaranje po obrazima, cijepanje odjeće i brijanje glave u žalosti

Ibn Mesud, radijallahu anhu, govorio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *Ne pripada nam onaj ko se udara po obrazima, cijepa odjeću i nariče.*"[33]

Ebu Burda b. Ebu Musa pripovijedao je: "Kada se Ebu Musa razbolio, jednog se dana, ležeći u krilu jedne svoje ukućanke, onesvijestio. Ona je počela naricati, ali on je nije mogao na to upozoriti. Kada se osvjestio, rekao je: 'Odričem se svakoga koga se odrekao Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. Zaista se Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odrekao narikače, žene koja brije glavu u nevolji i žene koja cijepa svoju odjeću.'"[34]

Esid b. Ebu Esid prenosi da je neka žena koja je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dala prisegu rekla: "Uzimajući od nas zavjet da ćemo biti poslušne i da se nećemo oglušiti o ono što nam zabrani, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nam je da u nevolji grebemo lice, prizivamo propast i čupamo kosu."[35]

---

[33] El-Buhari (1294) i Muslim (103).
[34] El-Buhari (1296) i Muslim (104).
[35] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ebu Davud (3131) i El-Bejheki, 4/64.

Ebu Umama, radijallahu anhu, prenio je sljedeći Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: *"Prokleta je ona žena koja se grebe po licu, cijepa odjeću i priziva propast i nesreću."*[36]

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, uzeo Abdurrahmana b. Avfa za ruku i poveo ga kod svoga sina Ibrahima. Sina je zatekao na samrti, uzeo ga u krilo i počeo plakati. Abdurrahman ga upita: 'Allahov Poslaniče, zar plačeš! Pa ti si nam zabranio plakanje!' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori mu: *'Ne, zabranio sam dva neprilična grešna glasa: podizanje glasa u nesreći, grebanje po licu i cijepanje odjeće, i zabranio sam šejtanski glas.*'"[37]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, glasno plakanje, brijanje glave, grebanje po licu i prizivanje propasti prilikom nesreće zabranjene su stvari.

Drugo, spomenuta svojstva nemaju ništa s dini-islamom, to su paganski običaji.

Treće, islam ne zabranjuje plakanje i tugovanje za umrlim, to je stvar svojstvena ljudima i iskazivanje milosti koju je Svevišnji Allah usadio u srca.

Četvrto, neki ljudi, žaleći za umrlim, puste bradu na neko vrijeme, a to je zabranjeno iz sljedećih aspekata: time se ne želi postići slijeđenje Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, sunneta, jer takvi u osnovi briju bradu (brada se treba pustiti i ne treba je brijati); to potpada pod raspuštanje kose koje je zabranjeno; to je novotarija, odnosno ozakonjenje u islamu nečega o čemu Svemogući Allah nikakvog dokaza nije objavio.

---

[36] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Madža (1585), Ibn Hibban (3156), Ibn Ebu Šejba, 3/290, i Et-Taberani (759 i 775), preko Usame, on od Abdurrahmana b. Jezida, on od Džabira, on od Mekhula i El-Kasima, a njih dvojica od Umame, radijallahu anhu. Njegovi su prenosioci pouzdani.

[37] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Et-Tirmizi (1005).

196. poglavlje

Strogo je zabranjeno podsticanje žena na plač i naricanje

Ummu Selema, radijallahu anha, pripovijedala je: "Kada je umro Ebu Selema, rekla sam: 'Usamljenik, umro je u tuđoj zemlji, oplakat ću ga toliko da će se o tome nadaleko pričati.' Pripremivši se da ga oplakujem, pojavi se žena iz jednog medinskog predgrađa da mi pomogne u plaču i naricanju, ali Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dočekao ju je i dva puta je upitao: *'Zar želiš uvesti šejtana u kuću iz koje ga je Allah istjerao?!'* Zatim sam se", nastavlja Ummu Selema, "sustegnula od plača za Ebu Selemom."[38]

Ummu Atijja rekla je: "Kada je objavljen ajet: 'O Vjerovjesniče, kada ti dođu vjernice da ti polože prisegu...' (El-Mumtehina, 12), Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, od nas je zatražio da se obavežemo da nećemo naricati. Zatražila sam: 'Božiji Poslaniče, ja ću morati pomoći toj i toj porodici u naricanju, jer oni su meni pomogli u paganskom dobu', a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Izuzetak je ta porodica.'*"[39]

Enes, radijallahu anhu, izjavio je: "Kada je uzimao prisegu od žena, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, tražio je obećanje da neće naricati. One su rekle: 'Allahov Poslaniče, te i te žene u džahilijetu pomagale su nam u naricanju, hoćemo li i mi njima pomoći u naricanju, a već smo prihvatile islam?' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, na to odgovori: *'U islamu nema pomaganja u naricanju, uzajamnog ženjenja ne dajući vjenčani dar, klanja deva kod kabura, dželeba*[40] *i dženeba*[41]*; a ko otima ne pripada nam.'*"[42]

---

[38] Muslim (922).

[39] Muslim (937). (Po imamu En-Neveviju, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dopustio je samo Ummu Atijji, radijallahu anha, pomaganje u plakanju kada je riječ porodici koju je ona spomenula Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i to nije dopušteno nikom drugom. /op. prev./)

[40] Izraz *dželeb* znači da sakupljač zekata odsjedne u jednom mjestu i naredi da mu iz periferije donesu zekat. To je zabranjeno; obaveza je zekat ubirati na mjestu gdje žive šerijatski obveznici.

[41] Izraz *dženeb* nepošteno je natjecanje konjima u kojem čovjek povede dva konja pa kada se jedan umori, uzjaše drugog, i tako pobijedi.

[42] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 4/16, Abdurrezzak (6690), Ahmed, 3/197, El-Bejheki, 4/62, i Ibn Hibban (3164), i ovo je njegova verzija.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je međusobno potpomaganje u zlu; onaj ko upućuje na zlo isti je kao njegov izvršilac, njihov je grijeh isti.

Drugo, islam je strogo zabranio pomaganje u naricanju. Naime, u paganskom dobu vladao je običaj da žena nariče, a druge je još više na to potiču. Islam je to obezvrijedio. Ovaj je paganski običaj, nažalost, prisutan kod mnogih muslimanki. Pravdajući se govore: "Svaki se dug mora vratiti, čak i prolivene suze."

197. poglavlje

Zabranjeno je prinošenje žrtve kod kabura

Enes, radijallahu anhu, prenio je sljedeći Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: *"U islamu nema prinošenja žrtve kod kabura."*[43]

Abdurrezzak je govorio: "Pagani su kod kabura običavali zaklati kravu ili neku drugu životinju."

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kod kabura je zabranjeno prinošenje žrtve u bilo kojem obliku i bilo kojim povodom. To je stav imama Ahmeda, Ibn Tejmijje, En-Nevevija i nekih drugih učanjaka. Naime, u džahilijetu, neznabožačkom periodu, ljudi su kod kabura svoga bližnjeg klali deve i neke druge životinje.

Drugo, neki učenjaci smatraju da isti status ima posluživanje kruhom i kolačima, što neki ljudi čine na mezarju.

Treće, neki islamski autoriteti smatraju da je pokuđeno konzumiranje mesa koje je zaklano kod kabura, makar bilo zaklano u ime Allaha, jer to liči na prinošenje žrtve kipovima.

Četvrto, ako je žrtva prinesena umrlom u kaburu, što čine mnoge neznalice danas, takvo je meso zabranjeno konzumirati, i to je

---

[43] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (3222), a s njegovim lancem prenosilaca El-Bejheki, 4/57.

širk, pripisivanje Svevišnjem Allahu saučesnika: "Ne jedite ono pri čijem klanju nije spomenuto Allahovo ime, to je, uistinu, grijeh!" (El-En'am, 121)

198. poglavlje

Zabranjeno je klanjati dženaza-namaz jasnom licemjeru

Svevišnji Allah rekao je: "I nijednom od njih, kada umre, nemoj molitvu obaviti, niti sahrani njegovoj prisustvovati, jer oni u Allaha i Njegovog Poslanika ne vjeruju, i kao nevjernici oni umiru." (Et-Tevba, 84)

Omer, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Kada je umro Abdullah b. Ubejj b. Selul, pozvali su Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da mu klanja dženaza-namaz. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odazvao se. Kada je stao iznad njega, rekao sam mu: 'Allahov Poslaniče, zar ćeš mu klanjati dženaza-namaz a toga i toga dana rekao je to i to', nabrajajući nevjerničke riječi koje je izgovorio. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, na to se osmjehnuo i samo rekao: *'Omere, idi od mene!'* A kada sam još nekoliko puta to ponovio, rekao je: *'Dato mi je na slobodnu volju i izabrao sam. Kada bih znao da će mu biti oprošteno ako za njega zatražim oprost više od sedamdeset puta, molio bih Allaha da mu oprosti.'* Tada mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao dženaza-namaz i otišao, ali su ubrzo objavljeni ajeti: 'I nijednom od njih, kada umre, nemoj molitvu obaviti, niti sahrani njegovoj prisustvovati, jer oni u Allaha i Njegovog Poslanika ne vjeruju i kao nevjernici oni umiru.' Kasnije sam se čudio koliko sam hrabrosti toga dana smogao kada sam onako razgovarao s Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, a Allah i Njegov Poslanik najbolje znaju."[44]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, nevjernicima i licemjerima koji svoje licemjerstvo ne sakrivaju, ispoljavajući otvoreno neprijateljstvo prema Svevišnjem Allahu i ratujući protiv Njegovih štićenika, odnosno čije se nevjerstvo

[44] El-Buhari (1366).

jasno vidi iz njihovih izjava kojima obezvređuju određene šerijatske propise ili ih osuđuju – zabranjeno je klanjati dženaza-namaz. Dokaz da oni nužno moraju pokazati ono što njihova prsa kriju jesu sljedeće Allahove, dželle šanuhu, riječi: "Zar oni bolesnih srca misle da Allah zlobe njihove neće na vidjelo iznijeti? A da hoćemo, Mi bismo ti ih, uistinu, pokazali i ti bi ih, sigurno, po biljezima njihovim poznao. Ali, ti ćeš ih poznati po načinu govora njihovog – a Allah zna postupke vaše." (Muhammed, 29-30)

Drugo, zabranjeno je traženje oprosta za mnogobošce, makar bili i rod, na osnovu sljedećih ajeta: "Vjerovjesniku i vjernicima nije dopušteno moliti oprosta za mnogobošce, makar im bili i rod najbliži, kada im je jasno da će oni stanovnici u Džehennemu biti. A što je Ibrahim tražio oprosta za svoga oca, bilo je samo zbog obećanja koje mu je dao. A čim mu je bilo jasno da je on Allahov neprijatelj, on ga se odrekao. Ibrahim je doista bio pun sažaljenja i obazriv" (Et-Tevba, 113, 114). Imam En-Nevevi zaključio je sljedeće: "Klanjanje dženaza-namaza nevjerniku i traženje oprosta za njega zabranjeno je na osnovu kur'anskih ajeta i konsenzusa učenjaka."[45]

Treće, dajući opasku na prethodnu En-Nevevijevu izjavu, šejh El-Albani zapisao je sljedeće: "...na osnovu toga, vidimo da je greška to što čine neki muslimani danas koji mole za neke umrle nevjernike i govore: 'Allah bio njime zadovoljan!' Ova je greška prisutna kod nekih novinara i književnika. Čuo sam jednog arapskog predsjednika, poznatog po privrženosti islamu, da moli za Staljina, vođu komunizma, jednog od najvećih neprijatelja dini-islama. Naime, spomenuti se predsjednik preko radija obratio povodom Staljinove smrti i molio za njega. Ovo nije čudno, jer možda predsjednik nije znao kakav je propis s tim u vezi, ali je čudno da neki misionari upadaju u sličnu grešku. Jedan od njih u svojoj poslanici zapisao je: 'Allah se smilovao Bernardu Šou...' Pouzdana osoba obavijestila me da je neki šejh klanjao dženaza-namaz pripadnicima ismailijske sekte, iako je vjerovao da nisu muslimani jer obožavaju ljude i ne smatraju obaveznim ni namaz ni hadž. I pored toga, da bi se dodvorio živima, licemjerno je mrtvim ismailijama klanjao dženaza-namaz. Allahu se žalimo i od Njega pomoć tražimo!"[46]

---

[45] Jahja b. Šeref en-Nevevi, *El-Medžmu*, 5/144.
[46] Muhammed el-Albani, *Ahkamul-dženaiz*, str. 97.

199. poglavlje

Zabranjeno je klanjanje dženaza-namaza unutar mezarja

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio klanjanje dženaza-namaza unutar mezarja.[47]

Propisi u vezi s poglavljem

Budući da od mezarja nije dopušteno praviti bogomolju, otuda je zabranjeno klanjanje dženaza-namaza unutar njega.

200. poglavlje

Pokuđeno je da žene prate dženazu

Ummu Atijja, radijallahu anha, govorila je: "Zabranjeno nam je da pratimo dženazu, ali ne kategorički."[48]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pratiti dženazu obaveza je, to je pravo koje umrli musliman polaže kod živih. To čine isključivo ljudi, ne žene, jer je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ženama to zabranio, ali ne kategorički.

Drugo, u hadisu je dokaz za dva detalja u vezi s usuli-fikhom, principima islamskog prava: stupnjevi zabranâ u Šerijatu razlikuju se; i, načelno pravilo za zabranu jeste to da se iz zabrane razumije kategorička zabranjenost, osim ako postoji indicija (kao u ovom hadisu) koja zabranu spušta na stupanj mekruha.

---

[47] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibnul-Earabi, u zbirci *El-Mudžem*, 1/235 (manuskript), Dija el-Makdisi (1871 i 1872), Ebu Ja'la (2788), El-Bezzar (441 i 443 – *Kešful-estar*) i neki drugi muhadisi, preko raznih lanaca prenosilaca koji sežu do Enesa, radijallahu anhu.

[48] El-Buhari (1278) i Muslim (938).

201. poglavlje

Šta je sve zabranjeno činiti prilikom slijeđenja dženaze

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Dženaza se ne slijedi povišenim glasovima ni bakljama."*[49]

Ebu Burda govorio je: "Ebu Musa, radijallahu anhu, na samrti mi je oporučio: 'Kada me budete nosili, idite žurno, nemojte moju dženazu slijediti kadionicama, nipošto u moj mezar nemoj staviti nešto što će me odvajati od zemlje i nipošto na mome kaburu nemoj podignuti turbe. Uzimam vas za svjedoke da se odričem svake žene koja prilikom nedaće brije glavu, ili se udara po licu, ili podiže glas.' Prisutni upitaše: 'Jesi li čuo hadis s tim u vezi?' 'Da, čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori s tim u vezi', odgovori Ebu Musa."[50]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, dženazu je zabranjeno pratiti mirisima koji se stavljaju u mangale. S tim u vezi, postoje predanja od ispravnih prethodnika. Imam je Muslim zabilježio da je Amr b. el-As rekao: "Kada umrem, nemojte da moju dženazu slijedi narikača, i nemojte moju dženazu pratiti bakljama." A imam Ahmed i neki drugi muhadisi s ispravnim lancem prenosilaca zabilježili su sljedeće Ebu Hurejrine, radijallahu anhu, riječi: "Nemojte iznad moje dženaze nositi razapet šator, i nemojte moju dženazu slijediti kadionicama."

Drugo, na dženazi je pokuđeno podizanje glasova, makar čovjek činio zirk, na osnovu izjave Kajsa b. Ubada: "Ashabi su prezirali

---

[49] **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Ebu Davud (3171) i Ahmed, 2/427, 528, 531 i 532, ali u njegovom lancu prenosilaca postoji nepoznat prenosilac. Pojačava ga Džabirovo, radijallahu anhu, predanje koje je sa slabim lancem prenosilaca zabilježio Ebu Ja'la (2627). Također mu u prilog ide i Ibn Omerov, radijallahu anhu, hadis koji su s dva lanca prenosilaca (što mu daje stupanj dobrog hadisa) zabilježili Ibn Madža (1583) i Ahmed, 2/92, preko Mudžahida, a on od Ibn Omera.

[50] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ibn Madža (1487), Ahmed, 4/397, i El-Bejheki, 3/395.

podizanje glasova na dženazi."[51] Imam En-Nevevi rekao je: "Treba znati da je s tim u vezi jedino ispravan stav ispravnih generacija, radijallahu anhum: šutanje prilikom slijeđenja dženaze i ne podizanje glasa, makar čovjek recitirao časni Kur'an ili činio zikr. Mudrost toga očita je: to djeluje smirenije na čovjeka i omogućuje mu da se usredsredi na dženazu, a to se traži. Ovo je ispravno mišljenje, i neka čovjeka ne obmane brojnost njegovih neistomišljenika. A otegnuto učenje Kur'ana prilikom slijeđenja dženaze i razgovaranje o neumjesnim temama, što prakticiraju neznalice u Damasku i nekim drugim mjestima, zabranjeno je, po jednoglasnom mišljenju svih učenjaka. To je ružan čin, veliki grijeh, i grešan je onaj ko može, a neće na to da upozori. O tome sam govorio u posebnoj poslanici u kojoj sam razmatrao adabe učenja Kur'ana. Neka nam je Svevišnji Allah na pomoći!"[52]

Treće, spomenuta se zabrana proteže na slijeđenje dženaze uz muzičke instrumente, štaviše, to je veći grijeh. Tzv. "ispraćaj na posljednje počivalište" novotarija je, time se oponašaju nevjernici. Štaviše, to je širk i negiranje proživljenja na onome svijetu.

202. poglavlje

Strogo je zabranjeno da žene učestalo posjećivaju mezarje

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je žene koje često posjećuju mezarje." U drugoj verziji stoji: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Allah je prokleo žene koje često posjećuju mezarje.'*"[53]

---

[51] El-Bejheki, 4/74.

[52] Jahja b. Šeref en-Nevevi, *El-Ezkar*, 1/423-424 (prema recenziji Selima el-Hilalija).

[53] **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (1056), Ibn Madža (1576), Ahmed, 2/337, Et-Tajalisi (2358), Ibn Hibban (3178) i El-Bejheki, 4/78. Drugu je verziju El-Bejheki zabilježio preko Ebu Avvane, on od Omera b. Ebu Seleme, on od svoga oca, ovaj od Ebu Hurejre, radijallahu anhu, a on od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ova je verzija dobra, jer predanja Omera b. Ebu Seleme dobra su. Verziju pojačava predanje Hassana b. Sabita, radijallahu anhu, koje su zabilježili: Ibn Madža (1574), Ahmed, 3/442 i 443, Ibn

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, u djelu *Behdžetun-nazirin*, 1/91-93, detaljno sam obradio ovu temu i naveo argumente koji ukazuju na to da je ženama dopušteno posjećivanje mezarja; mislim da je to nepotrebno ovdje ponavljati.

Drugo, neki učenjaci kažu da se navedeni hadis odnosi na žene koje često posjećuju mezarja, jer to vodi u određene harame, stvari oprečene islamu: naricanje, udaranje po obrazima... i tada posjećivanje gubi svoj smisao koji mu je doznačio Šerijat: uzimanje pouke i podsjećanje na smrt. Imam El-Kurtubi zapisao je sljedeće: "Prokletstvo spomenuto u hadisu zaslužuju žene koje često posjećuju mezarja. To iziskuje hiperbola upotrijebljena u hadisu. Često posjećivanje mezarja zabranjeno je možda i zato što se time narušava muževo pravo, jer se žena obično razgolići na mezarju, zato što nariče i sl. Možda se može kazati da se posjećivanje mezarja ženama može dopustiti ako spomenute stvari ne dolaze u pitanje, jer ženama, kao muškarcima, treba podsjećanje na smrt." Ovaj je citat prenio imam Eš-Ševkani u djelu *Nejlul-evtar*, 4/166, i odobrio ga rekavši: "Ovako se trebaju uskladiti naoko oprečni hadisi koji govore o ovom pitanju."

203. poglavlje

Bilo je zabranjeno sjesti dok se dženaza ne spusti na zemlju (to je derogirano)

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Kada vidite dženazu, ustanite, a koje slijedi neka ne sjeda dok se dženaza ne spusti na zemlju."*[54]

Ebu Šejba, 3/345, El-Hakim, 1/374, i El-Bejheki, 4/78. U ovom lancu prenosilaca postoji prenosilac po imenu Abdullah b. Osman b. Hajsem, a on je prihvatljiv.

[54] El-Buhari (1310) i Muslim (959).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, u hadisu se naređuje ustajanje pred dženazom, odnosno zabranjuje sjedanje onima koji je nose sve dok je ne spuste na zemlju.

Drugo, je li ova stvar derogirana, islamski učenjaci imaju oprečna mišljenja. Dokazi ukazuju da je i ustajanje pred dženazom kada prođe, i zabrana sjedanja dok se ne spusti derogirano. To je derogiralo Alijino, radijallahu anhu, predanje koje je preneseno u sljedećim verzijama: "Vidjeli smo da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ustao pred dženazom, pa smo i mi ustali, potom je sjeo, pa smo i mi sjeli."[55]

"Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ustajao je pred dženazom određeno vrijeme i poslije to nije činio."[56]

Mesud b. el-Hakem izjavio je: "Prisustvovao sam jednoj dženazi u Iraku i vidio sam neke ljude da stoje, čekajući da se dženaza spusti, pa im je Alija b. Ebu Talib pokazao da sjednu i rekao: 'Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nakon što nam je naređivao da ustajemo, naredio nam je da sjedimo kada se pronese dženaza.'"[57]

"Prisustvovao sam dženazi u plemenu Benu Selema, i ustao sam, pa me je Nafia b. Džubejr upozorio: 'Sjedi! O tome ću ti ispričati vjerodostojan hadis. Pričao mi je Mesud b. el-Hakem ez-Zerki da je čuo kako Alija b. Ebu Talib, radijallahu anhu, stojeći na sastajalištu u Kufi, govori: 'Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao nam je da ustajemo pred dženazom, ali nakon određenog vremena nije ustajao, i naređivao je ljudima da ne ustaju.''"[58]

"Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, stajao je pred dženazom dok se ne spusti na zemlju, a i ljudi su stajali, ali nakon određenog vremena nije ustajao, i naređivao je svijetu da ne ustaje."[59]

Dakle, ustanovili smo da je ustajanje pred dženazom i stajanje dok se ona ne spusti derogirano, to se jasno vidi iz Alijinih, radijallahu anhu, riječi i postupaka. Ali kao da imam Eš-Ševkani nije znao za

---

[55] Muslim (84 i 962).

[56] Ebu Davud (3175), Et-Tahavi, 1/488, Malik, 1/232, a s njegovim lancem prenosilaca Šafi, u djelu *El-Umm*, 1/279, preko Nafia b. Džubejra b. Mutima, on od Mesuda b. el-Hakema, a ovaj od Alije, radijallahu anhu.

[57] **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Et-Tahavi, 1/488, preko Ismaila b. Mesuda b. el-Hakema, a ovaj od svoga oca El-Hakema.

[58] Ahmed, 1/82, Et-Tahavi, 1/488, Ebu Ja'la (273), Ibn Hibban (3056) i neki drugi muhadisi, preko Vakida b. Amra b. Sada b. Muaza.

[59] El-Bejheki, 4/27.

Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi s tim u vezi, jer je zapisao sljedeće: "Kada bismo i pretpostavili da se *stajanje*, spomenuto u Alijinom, radijallahu anhu, predanju, odnosi na stajanje onoga ko slijedi dženazu, Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, izostavljanje stajanja to ne derogira, osim toga, ništa nam ne ukazuje na to da se trebamo u tome za njim povoditi. Drugim riječima, Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, postupak koji je u suprotnosti s općim riječima upućenim ummetu ne derogira te riječi, što je principu usulifikhu."[60]

Siddik Hasan-han rekao je: "...a kada je riječ o stajanju onoga ko slijedi dženazu dok se ona ne spusti na zemlju, propis je punovažan, nije derogiran."[61]

Ibn Hazm rekao je: "...dakle, to što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedao pred dženazom, nakon što je naređivao ustajanje, ukazuje nam na to da je pređašnja naredba ustvari bila mustehab, poticaj na dobro, i nemoguće je da to bude derogacija, jer propis koji je zasnovan na uvjerenju dopušteno je ostaviti samo na osnovu dokaza koji iziskuje uvjerenje: derogacija se može prizivati samo na osnovu zabrane ili napuštanja nečega, uz zabranu njegovog činjenja."[62]

Rekao sam: i zabrana ustajanja i njegovo ostavljanje postoje u ovom slučaju, i zbog toga sam i naveo verzije Alijinog, radijallahu anhu, predanja.

Ako neko kaže: "Ibn Hazm navedeni je hadis isključio predanjem koje je zabilježio preko Ebu Seida i Ebu Hurejre, radijallahu anhum: 'Nismo vidjeli da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ikada sjeo na dženazi, sve dok umrli ne bi bio spušten na zemlju.' Drugim riječima, stajanje pred dženazom bila je Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, stalna praksa, jer su njih dvojica bili uz Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok nije umro, i, otuda, naredba da se sjedne svojevrsno je olakšanje, odnosno naredba da se stoji mustehab je."

Na to možemo odgovoriti ovako: Alijino, radijallahu anhu, predanje jasno derogira prethodnu Ebu Seidovu i Ebu Hurejrinu, radijallahu anhum, izjavu.

Vakid b. Amr b. Sa'd b. Muaz pripovijedao je: "Dok smo prisustvovali jednoj dženazi, Nafia b. Džubejr vidio me da stojim, a

---

60 Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 4/120.
61 Siddik Hasan Han, *Er-Revdatun-nedijja*, 1/176.
62 Alija b. Hazm el-Endelusi, *El-Muhalla*, 5/154.

bio je već sjeo, čekajući da se dženaza spusti na zemlju. Upita me: 'Zašto stojiš?' Odgovorih mu: 'Čekam da se spusti dženaza, radim prema Ebu Seidovom hadisu.' Reče mi: 'Zaista mi je Mesud b. el-Hakem prenio sljedeće Alijine riječi: 'Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ustajao je pred dženazom određeno vrijeme, i poslije to nije činio.''''[63]

Ovo nam predanje jasno ukazuje na to da je prenosilac Alijinog, radijallahu anhu, hadisa htio reći da je Ebu Seidov, radijallahu anhu, hadis derogiran, i tada je neispravno preferirati Ebu Seidov i Ebu Hurejrin nad Alijinim hadisom. Naime, postoji mogućnost da njih dvojica nisu saznala za naredbu u vezi s neustajanjem pred dženazom, za razliku od Alije, radijallahu anhu, koji je znao za naredbu da se ustane, ali i za zabranu stajanja pred dženazom: Alijino je predanje preciznije, u njemu je informacija više, i otuda je rad prema njemu preči, a Svevišnji Allah najbolje zna.

204. poglavlje

Zabranjeno je umrle pokopavati noću

Džabir, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog je dana održao govor povodom smrti nekog ashaba koga su umotali u bezvrijedne kefine i pokopali noću. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je pokopavanje noću zbog toga da umrlom što više ljudi klanja dženaza-namaz, osim ako za to postoji prijeka potreba."[64]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je pokopavanje umrlog noću, jer se tada očekuje malo ljudi na dženaza-namazu. Ukop se vrši danju, kada su ljudi raspoloženiji za prisustvovanje dženazi. Islam teži tome da dženaza-namaz klanja što više ljudi, utoliko što postoje veći izgledi da njihovo zagovaranje za

[63] Muslim (962).
[64] Muslim (943).

umrlog bude primljeno. Isto tako, postoji mogućnost da se noću izaberu neprikladni kefini, tim prije što se po mraku ne mogu razabrati.

U vezi s tim je imam En-Nevevi zapisao: "Kada je riječ o zabrani obavljanja dženaze noću, islamski su učenjaci rekli da je to zabranjeno zbog toga što pokopu danju prisustvuje više ljudi; noću dženazi prisustvuju samo pojedinci. Neki učenjaci smatraju da su to neki ljudi radili noću da bi umrlog umotali u bezvrijedne kefine, na šta ukazuje početak i kraj hadisa. Kadi Ijjad rekao je: 'Posrijedi je i jedan i drugi razlog, iz vanjskog značenja hadisa vidi se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mislio i na jedno i drugo.'"[65]

Drugo, pokopavanje noću dopušteno je u prijekoj potrebi, pod uvjetom da se umrlom klanja dženaza-namaz. To je dopušteno, makar se morala upotrijebiti svjetiljka radi lakšeg pokopa. Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nekog čovjeka pokopao noću i kabur osvijetlio svjetiljkom.[66]

Treće, kada je riječ o tome da su Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Ebu Bekr i neke Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge pokopane noću, to je Ibn Hazm objašnjavao na sljedeći način: "Svi koji su pokopani noću: Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, neke njegove supruge i neki ashabi, pokopani su zbog prijeke potrebe koja je nalagala tako: zbog bojazni od gužve, iz bojazni od vrućine za prisutne, iz bojazni od vrućine, općenito, iz bojazni da se truplo ne promijeni, ili je posrijedi bilo nešto drugo, a što je bilo validan razlog da se pokop obavi noću, i nikome nije dopušteno da o njima, radijallahu anhum, pomisli bilo šta loše."[67]

---

[65] Jahja b. Šeref en-Nevevi, *El-Minhadž*, 7/11.

[66] **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Et-Tirmizi (1057) i Ibn Madža (1520), sa slabim lancem prenosilaca. Pojačava ga hadis koji su preko Džabira, radijallahu anhu, zabilježili: Ebu Davud (3164), El-Hakim, 1/368, i El-Bejheki, 4/53. U lancu prenosilaca ovog predanja postoji čovjek po imenu Muhammed b. Muslim et-Taifi, a on je imao određenih problema s pamćenjem.

[67] Alija b. Hazm el-Endelusi, *El-Muhalla*, 5/114-115.

205. poglavlje

Zabranjeno je zakopavanje umrlih u određena tri vremena

Ukba b. Amir, radijallahu anhu, rekao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nam je da u tri vremena klanjamo i zakopavamo mrtve: dok sunce ne izađe i ne odskoči; kada je tačno u zenitu, dok ne pređe zenit; i kada počne zalaziti, dok ne zađe."[68]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokopavanje umrlih u spomenutim vremenima dopušteno je samo u slučaju prijeke potrebe.

Drugo, neki učenjaci smatraju da se Ukbine riječi: "...i zakopavamo mrtve..." odnose na klanjanje dženaza-namaza, ali to je pogrešno tumačenje i s jezičke i sa šerijatske strane. Imam En-Nevevi zapisao je sljedeće: "Neki učenjaci tvrde da se pod izrazom *zakopavanje mrtvih* misli na klanjanje dženaza-namaza, ali to je slabo mišljenje."[69] Šejh El-Albani rekao je: "Jedno od pogrešnih, štaviše, potpuno ništavnih tumačenja Ukbinih riječi: '...i zakopavamo mrtve...' jeste tumačenje nekih učenjaka koji kažu da se to odnosi na klanjanje dženaza-namaza. Ebul-Hasan es-Sindi rekao je: 'Očito je da je ovo tumačenje pogrešno i da se to ne shvata iz konteksta hadisa. Neki se u tome povode i za jezičkim značenjem sintagme: *ev nakbere fihi mevtana*, koja znači zakopavanje mrtvih, a ne znači klanjanje dženaza-namaza. Ispravno je da hadis ide u prilog mišljenju imama Ahmeda i nekih drugih učenjaka koji su zakopavanje mrtvih u spomenuta tri vremena smatrali pokuđenim."[70]

Treće, u spomenuta tri vremena pokuđeno je klanjati dženaza-namaz. El-Hattabi je rekao: "Učenjaci imaju podijeljena mišljenja kada je riječ o obavljanju dženaza-namaza u spomenuta tri vremena. Većina učenjaka smatra da je pokuđeno klanjati dženaza-namaz u vremenima u kojima je pokuđeno klanjati dobrovoljne namaze. To je stav sljedećih autoriteta: Ibn Omera, Ataa, Ibrahima en-Nehaija, El-Evzaija, Sufjana es-Sevrija, hanefijskih pravnika, Ahmeda b. Hanbela i Ishaka b.

---

[68] Muslim (831).
[69] Jahja b. Šeref en-Nevevi, *El-Minhadž*, 6/114.
[70] Muhammed el-Albani, *Ahkamul-dženaiz*, str. 139.

Rahavejha, dočim je imam Šafi tvrdio da je klanjanje dženaza-namaza i pogreb dopušteno obaviti u bilo koje doba dana i noći. Po meni, mišljenje većine učenjaka ispravnije je jer se podudara sa značenjem hadisa."[71]

Iz prethodnog se vidi En-Nevevijev previd, koji je u *El-Minhadžu*, 6/114, ustvrdio da su učenjaci postigli konsenzus da u spomenuta tri vremena nije pokuđeno klanjati dženaza-namaz.

206. poglavlje

Zabranjeno je onome ko je imao snošaj ući u kabur

Enes, radijallahu anhu, govorio je: "Kada je umrla Rukajja, radijallahu anha, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Neka u kabur ne ulazi čovjek koji je sinoć imao snošaj sa suprugom.'*"[72] I Osman, radijallahu anhu, nije ušao u kabur.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, onome ko je imao snošaj uoči dženaze nije dopušteno ući u kabur. Ibn Hadžer kaže: "Hadis ukazuje na to da onaj ko nije imao snošaj ima prednost kada je riječ o unošenju mrtvaca u kabur nad onim ko je imao snošaj uoči pogreba, makar se radilo o ženskoj osobi; onaj ko nije imao snošaj ima prednost nad ocem i mužem. Neki su učenjaci rekli da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, davao prednost onome ko nije imao snošaj jer je to bila njegova stalna praksa, ali to je diskutabilno. Međutim, iz konteksta hadisa zaključuje se da je takvim ljudima davao prednost baš zato jer nisu imali snošaj uoči pogreba."[73]

---

[71] Ahmed el-Hattabi, *Mealimus-sunen*, 4/327.

[72] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 3/229 i 270, El-Hakim, 4/47, Et-Tahavi (2512), Ibn Hazm, 5/145, i neki drugi muhadisi. Glavninu hadisa zabilježio je imam El-Buhari (1285). Napomena: El-Buhari drži da se ovdje nije radilo o Rukajji, jer je ona umrla kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio u Bici na Bedru, i nije prisustvovao njenoj dženazi. Hafiz Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 3/158, tvrdi da se radilo o Poslanikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, kćerki Ummu Kulsum. Po njemu, ovaj je previd napravio Hammad b. Selema.

[73] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 3/159.

Ibn Hazm zapisao je: "Najveće pravo da spusti ženu u kabur ima čovjek koji uoči pogreba nije imao snošaj, makar bio i stranac, bez obzira bili prisutni njeni staratelji i muž ili ne bili prisutni."[74]

Drugo, imam Et-Tahavi, u djelu *Šerhu muškilil-asar*, 6/323, smatra da se *el-mukarefa*, izraz spomenut u hadisu, odnosi na izgovaranje nepristojnih riječi i svađanje, to se, po njemu, ne odnosi na snošaj, jer snošaj nije pogrđen. Šejh El-Albani kaže: "Imam Et-Tahavi drži da se riječ *el-mukarefa* ne odnosi na snošaj, ali njegovo je tumačenje neosnovano i ne treba se na njega osvrtati."[75]

Treće, imam El-Buhari zabilježio je da je Fulejh rekao: "Mislim da se izraz *el-mukarefa* odnosi na grijeh." A Ibn Hazm kaže: "Riječ *el-mukarefa* znači snošaj, a ne znači činjenje grijeha, jer daleko bilo da se Ebu Talha, radijallahu anhu, hvali pred Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, da te noći nije učinio grijeh. I otuda je ispravno reći da onaj ko uoči pogreba nije imao snošaj polaže veće pravo od muža i oca da spusti umrlu u kabur."[76]

207. poglavlje

Zabranjeno je lomljenje kostiju umrlog muslimana

Aiša, radijallahu anha, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *"Lomljenje kostiju umrlog isto je što i lomljenje kostiju živog čovjeka."*[77]

Ona također prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo pljačkaša i pljačkašicu mezarâ.[78]

---

74 Alija b. Hazm el-Endelusi, *El-Muhalla*, 5/144.
75 Muhammed el-Albani, *Ahkamul-dženaiz*, str. 149.
76 Alija b. Hazm el-Endelusi, *El-Muhalla*, 5/145.
77 **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3207), Ibn Madža (1616), Ahmed, 6/58, 105, 168, 169, 200 i 264, Et-Tahavi (1273-1276), Ed-Darekutni, 3/188 i 189, Ibn Hibban (3167), El-Bejheki, 4/58, Ebu Nuajm u djelima: *Hil'jetul-evlija*, 7/95, i *Zikru ahbari Asbehan*, 2/186, Abdurrezzak (6256), Hatib el-Bagdadi, 12/106, i 13/120, i neki drugi muhadisi, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Aiše, radijallahu anha. En-Nevevi kaže da je hadis jak, a Ibnul-Kattan smatra ga dobrim.
78 **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je El-Bejheki, 8/270. Autentičnim ga je okarakterizirao šejh El-Albani u djelu *Silsiletul-ehadisis-sahiha* (2148).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, tijelo umrlog muslimana sveto je kao što je sveto tijelo živog muslimana, i zabranjeno je uznemiravati njegovu dušu lomljenjem njegovih kostiju.

Drugo, većina učenjaka smatra da je zabranjeno odsjeći bilo koji dio mrtvaca, uništiti njegovo truplo kremacijom, spaljivanjem u peći ili na bilo koji drugi način.

Treće, zabranjeno je pljačkanje muslimanskih mezara, to njihove kosti izlaže lomljenju. Na to nas jasno upućuje prethodno Aišino, radijallahu anha, predanje.

Četvrto, trupla nevjernika nemaju svetost, i njihove je grobove dopušteno otkopati i uništiti. El-Buhari i Muslim zabilježili su Enesovu, radijallahu anhu, izjavu u kojoj stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, gradeći džamiju, otkopao grobove mnogobožaca i pobacao njihove kosti.

208. poglavlje

Zabranjeno je građenje na kaburu i njegovo krečenje

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, izjavio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je krečenja kabura, sjedanje na njega i građenje na njemu."[79]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, navedeni hadis ukazuje na to da je podizanje građevina na kaburu, njegovo krečenje i sjedanje na njega zabranjeno.

Ibn Hazm kaže: "Nije dopušteno građenje na kaburovima, njihovo krečenje i podizanje, sve se to ima srušiti."[80]

Drugo, sunnet je ukloniti uzvišene kaburove i poravnati ih, na osnovu Alijinih, radijallahu anhu, riječi: "Poslat ću te sa zadatkom s kojim me poslao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Ne ostavi nijednu

---

[79] Muslim (970).

[80] Alija b. Hazm el-Endelusi, *El-Muhalla*, 5/33.

sliku a da je ne obrišeš, i ne ostavi nijedan kabur a da ga ne poravnaš sa zemljom!"[81]

Imam Eš-Ševkani zapaža: "Iz hadisa se zaključuje da je sunnet da se kabur ne podiže iznad dopuštene granice, svejedno počivao u njemu dobar ili zao čovjek, i očito je da je to zabranjeno. To je Malikov stav kao i stav nekih Ahmedovih i Šafijevih učenika. Mišljenje imama Jahje i El-Mehdija, navedeno u djelu *El-Gajs*, koji kažu da to nije zabranjeno – jer je praksa i prvih i potonjih učenjaka bez osporavanja – nije ispravno. Naime, najviše što se može reći jeste da su oni to prešutjeli, a šutnja u *zannijjatima*, stvarima u Šerijatu koje se zasnivaju na nekategoričkim dokazima – među kojima je zabrana podizanja kaburova – ne može biti argument. Navedeni se hadis, prije svega, odnosi na građenje kupola i turbeta, koje ljudi posjećuju, ali i džamija. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je onoga ko to čini. Koliko je samo brige islamu zadalo građenje na kaburovima i njihovo uljepšavanje! Koliku je to samo štetu donijelo! Neke od tih šteta jesu sljedeće: neznalice su počele vjerovati u kaburove kao što vjeruju nevjernici u svoje kipove, držeći da im pribavljaju korist, a otklanjaju štetu; poduzimaju putovanje radi njihove posjete; mole ih da ispune njihove potrebe kao što muslimani mole svoga Gospodara; od njih traže blagoslov potirući rukama po njima; i od njih traže pomoć. Ukratko rečeno, svaku vrstu ibadeta koju su pagani posvećivali kipovima, ovi posvećuju kaburovima, mi smo Allahovi i Njemu ćemo se vratiti! I pored ovog velikog zla i ogavnog nevjerstva ne vidimo da se iko ljuti Allaha radi i da pokazuje ljubomoru prema čistoj vjeri, islamu, ni učenjaci, ni stjecatelji znanja, ni prinčevi, ni ministri, ni kraljevi... Do nas su doprli mnogi događaji iz kojih jasno vidimo da mnogi od tih obožavatelja kaburova više drže do svojih šejhova i evlija nego do Svevišnjeg Allaha: kada se od njih zatraži zakletva, zaklinju se Allahom lažno, ali kada se od njih zatraži zakletva šejhom ili određenim evlijom, oklijevaju i razmišljaju, pa na kraju i odbiju, te priznaju da su lagali. Ovo je jedan od najjasnijih dokaza da je njihov širk premašio širk onih koji govore da je Svevišnji Allah jedan od dvojice, odnosno jedan od trojice. O islamski učenjaci, o muslimanski vladari, ima li veće nesreće i štete za islam od nevjerstva! Koja je nesreća za dini-islam veća od toga da ljudi obožavaju nekoga mimo Svemogućeg Allaha! Koje smo zlo obavezniji spriječiti ako nismo

[81] Muslim (969).

obavezni spriječiti činjenje jasnog širka! Međutim: Da si pozvao živog, dozvao bi ga/,ali pozivaš onoga ko u sebi života nema/,da si vatru raspirio, osvijetlila bi oko sebe/,ali šta očekuješ ako u pepeo puhneš!"[82]

Treće, kada je riječ o obljepljivanju kabura ilovačom, o tome je govorio šejh El-Albani, kada je rekao: "O tom pitanju učenjaci imaju sljedeća mišljenja: to je zabranjeno, i ovo mišljenje zastupa Ebu Hanifin učenik Muhammed eš-Šejbani (iako je Muhammed upotrijebio izraz *mekruh*, a taj izraz bez dodatne indicije, po njemu, znači: zabranjeno je); to je pokuđeno, i ovo je stav hanbelijskog autoriteta Ebu Džafera, kako stoji u djelu *El-Insaf*, 2/549; u tome nije problem, i ovaj je stav od imama Ahmeda prenio Ebu Davud (158), a od Šafija imam Et-Tirmizi, 2/155, a zastupa ga i autor djela *El-Insaf*. En-Nevevi kaže: 'Većina naših autoriteta uopće nije ni razmatrala ovo pitanje. Ispravno je da obljepljivanje kabura ilovačom nije pokuđeno jer ne postoji hadis koji to zabranjuje, i to je stav imama Šafija.' Kada je o tome riječ, možda je najispravnije reći ovako: ako se time ima za cilj čuvanje kabura od vjetrova i kiša i čuvanje njegove, Šerijatom dopuštene visine, nesumnjivo je to dopušteno, jer se time ostvaruje islamom legitiman cilj; neki hanbelijski autoriteti možda su baš zbog toga rekli da je to poželjno. Međutim, ako se time ima za cilj uljepšavanje kabura ili bilo šta drugo beskorisno, tada je zabranjeno jer se u tom slučaju smatra novotarijom."[83]

209. poglavlje

Zabranjeno je pisanje po kaburovima (nišanima)

Džabir, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjivao krečenje kaburova, pisanje po njima, podizanje građevina i sjedanje na kaburove.[84]

---

[82] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 4/131.

[83] Muhammed el-Albani, *Ahkamul-dženaiz*, str. 205-206.

[84] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3226), Et-Tirmizi (1052), En-Nesai, 4/86, Ibn Madža (1563), El-Hakim, 1/370, El-Bejheki, 4/4, i Ibn Hibban (3164), i ovo je njegova verzija. Glavninu hadisa zabilježio je imam Muslim. Hadis je naveden u prethodnom poglavlju.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, po kaburu je zabranjeno pisati. Eš-Ševkani veli: "...dakle, iz navedenog se hadisa zaključuje da je pisanje po kaburu zabranjeno, i u tome nema razlike između pisanja imena umrlog i nekih drugih podataka."[85]

Drugo, neki su učenjaci kazali da nema problema u tome da se napiše ime umrlog, pod uvjetom da to ne bude u cilju uljepšavanja kabura. Kao dokaz uzeli su analogiju. Kažu da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kabur Osmana b. Mazuna, radijallahu anhu, označio kamenom. Eš-Ševkani, opet, ističe: "To je *tahsis*, specifikacija analogijom, i taj je princip dopustila većina učenjaka; nije tačno da se ovdje radi o analogiji koja je u suprotnosti sa šerijatskim tekstom – što kaže autor djela *Dav'un-nehar* – smatram da je ova analogija validna."[86]

Šejh El-Albani rekao je: "Smatram, a Svevišnji Allah najbolje zna, da je neispravno reći da je ova analogija generalno ispravna, već ispravno ju je ograničiti: ako se zbog brojnosti kaburova ili mnoštva obilježenih, postavljanjem kamena ne ostvaruje cilj zbog kojeg je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, označio Osmanovu humku – raspoznavanje kabura, tada je dopušteno napisati ime na njega da bi se raspoznavao, a Svemogući Allah najbolje zna."[87]

Treće, komentirajući navedeno Džabirovo, radijallahu anhu, predanje, imam El-Hakim, 1/370, zapisao je sljedeće: "Predanje nije praktično poznato kod muslimana. Naime, na kaburovima islamskih učenjaka od istoka do zapada postoje ispisani podaci, to je praksa koju su od prvih naslijedili potonji."

Međutim, imam Ez-Zehebi pobio je njegove riječi rekavši: "El-Hakimove su riječi beskorisne. Nije nam poznato da je ijedan ashab pisao po kaburu, to su uveli neki tabiini, a u tome ih slijedile kasnije generacije, ne znajući da je to zabranjeno."

---

[85] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 4/129.
[86] Ibid, 2/133.
[87] Muhammed el-Albani, *Ahkamul-dženaiz*, str. 206.

210. poglavlje

Strogo je zabranjeno sjedenje na kaburu

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Da čovjek sjedne na žeravicu i da mu ona progori odjeću i oprži ga, bolje mu je nego da sjedne na kabur.'*"[88]

Ebu Mersed el-Ganevi, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio: *"Nemojte sjedjeti na kaburovima i nemojte prema njima klanjati.'*[89]

Ukba b. Amir, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Da hodam po žeravici, ili po sablji, ili da šilom zakrpim vlastito stopalo, draže mi je nego da hodam po kaburu muslimana; isto je izvršiti fiziološku potrebu na mezarju i na pijaci.*"[90]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, sjedenje i hodanje po kaburu muslimana zabranjeno je, a postoje hadisi koji upozoravaju na to, posebno navedeni Ebu Hurejrin, radijallahu anhu, hadis. S tim u vezi, Eš-Ševkani veli: "U hadisu je dokaz da je sjedenje na kaburu zabranjeno. Kada je riječ o tome, već smo naveli predanja. Većina učenjaka smatra da je to zabranjeno."[91]

Drugo, imam Malik u hadiskoj zbirci *El-Muvetta*, 1/233, kaže: "Po nama, sjedenje (čučanje) na kaburu zabranjeno je samo glede onoga ko čučne radi vršenja velike fiziološke potrebe." Međutim, to je tumačenje neispravno, i islamski učenjaci nisu ga prihvatali. Imam Šafi rekao je: "Prezirem hodanje, sjedenje i naslanjanje na kabur, ali nadam se da postoji širina u mišljenju kada je riječ o čovjeku koji do kabura svoga umrlog ne može doći nikako drukčije nego da gazi po drugim kaburovima, tim prije što se ovdje radi o prijekoj potrebi. Neki islamski autoriteti kažu: 'Sjedenje na kaburu nije problematično, samo je zabranjeno čučanje radi obavljanja velike fiziološke potrebe.' To mišljenje ne dijelimo s njima. Hadis je općenitog značenja, i odnosi se

---

[88] Muslim (971).

[89] Muslim (972).

[90] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ibn Madža (1567). Autentičnim ga je okarakterizirao imam El-Busiri.

[91] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 4/136.

kako na čučanje radi potrebe, tako i na sjedenje na kaburu."[92] Zatim se imam Šafi pozvao na prethodno navedeni Ebu Hurejrin, radijallahu anhu, hadis.

Ibn Hazm kaže: "...neki učenjaci rekli su da sjedenje na kaburu nije zabranjeno, kazavši da se prijetnja odnosi na onoga ko čučne radi obavljanja fiziološke potrebe. To je, nesumnjivo, pogrešno mišljenje iz sljedećih aspekata: prvo, to je tvrdnja bez dokaza i mijenjanje Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi, a to je velika stvar; drugo, kontekst hadisa to kategorički odbija: *'Da čovjek sjedne na žeravicu i da mu ona progori odjeću i oprži ga, bolje mu je nego da sjedne na kabur'*, i svaki razuman čovjek zacijelo zna da niko, kada želi izvršiti veliku fiziološku potrebu, neće čučnuti u odjeći, drugim riječima, niko, osim umno poremećenog čovjeka, neće izvršiti veliku fiziološku potrebu a da prethodno ne skine odjeću; i, treće, prenosioci ovog predanja nisu prekoračili značenje sjedenja, i nikada nismo čuli da se u arapskom jeziku za onoga ko sjedne kaže: 'Sjeo je da obavi veliku fiziološku potrebu.' Otuda nam je jasno da je njihovo tumačenje pogrešno, i hvala Svevišnjem Allahu."[93]

211. poglavlje

Zabranjene stvari prilikom posjećivanja mezarja

Burejda b. Husajb, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Bio sam vam zabranio posjećivanje kaburova, od sada ih posjećujte jer oni vas podsjećaju na onaj svijet i potiču na činjenje dobrih djela; neka ih posjećuje onaj ko želi, ali u mezarju nemojte govoriti nepristojne riječi."*[94]

---

[92] Muhammed b. Idris eš-Šafi, *El-Umm*, 1/277-278.
[93] Alija b. Hazm el-Endelusi, *El-Muhalla*, 5/136.
[94] Muslim (977), En-Nesai, 4/89, i Ahmed, 5/350, 355, 356 i 361. Hadis je kombinacija različitih verzija.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, na mezarju je zabranjeno izgovarati *hudžr*, nepristojne riječi koje izazivaju Allahovu, dželle šanuhu, srdžbu. To u Ebu Seidovom, radijallahu anhu, predanju jasno stoji: *"...i nemojte govoriti ono što ljuti Gospodara!"*

Drugo, ružne su riječi i one upropaštavaju mnoge ljude koji ih izgovaraju u mezarju: molba upućena umrlim, traženje pomoći od njih, pozivanje na njihovo "pravo" koje polažu kod Allaha...

Treće, posjećivanje mezarja legitimno je u islamu jer podsjeća na onaj svijet, potiče na puštanje suze i raznježuje srce. Ali Šerijat ne zahtijeva posjećivanje mezarja kada posjeta izgubi svoj smisao koji joj je islam doznačio.

212. poglavlje

Zabranjeno je svetkovanje mezara

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Nemojte svetkovati moj mezar; nemojte od svojih kuća praviti grobove; donosite salavate na mene ma gdje bili, vaši mi se salavati predočavaju."*[95]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, mezare vjerovjesnikâ i dobrih ljudi zabranjeno je veličati posjećivanjem u određenim vremenima ili sezonama, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se njegov mezar veliča, i objektivnije je da bude zabranjeno veličanje mezarâ drugih ljudi.

Drugo, odatle su neki prvi učenjaci prezirali da čovjek odabire blizinu Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, mezara radi učenja dove.

---

[95] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2042), Ebu Nuajm, 6/283, i Ahmed, 2/367, s dva lanca prenosilaca koji sežu do Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Ovo je Ahmedova verzija.

Treće, zabranjeno je paljenje svijeća i kandilja kod mezarja, u tome je poistovjećivanje s vatropoklonicima, njihovim obredoslovljima, običajima i svetkovanjem grobova, a Svevišnji Allah najbolje zna.

213. poglavlje

Zabranjeno je skupljanje na određenom mjestu radi izražavanja saučešća

Džerir b. Abdullah el-Bedželi, radijallahu anhu, govorio je: "Skupljanje kod kuće umrlog i pripremanje hrane poslije njegovog ukopa ubrajali smo u naricanje."[96]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, skupljanje na određenom mjestu: u kući, na mezarju, na javnim sastajalištima i sl. radi izražavanja saučešća zabranjeno je. Isto tako, zabranjeno je da ukućani umrlog pripremaju hranu gostima. Imam Šafi rekao je: "Prezirem posmrtnu žalost, makar se na njoj i ne plakalo, jer to podsjeća na tugu i iziskuje dodatne troškove."[97] Objašnjavajući Šafijeve riječi, imam En-Nevevi zapisao je: "Time je mislio na skupljanje i sjedenje radi izražavanja saučešća."[98] A na drugom mjestu veli: "...a kada je riječ o skupljanju i sjedenju radi izražavanja saučešća, imam Šafi i ostali naši autoriteti drže da je to pokuđeno; to je i moj stav. Šejh Ebu Hamid u djelu *Et-Talik* i neki drugi učenjaci shvatili su da je Šafi pod tim podrazumijevao skupljanje ukućana umrlog u nečijoj kući, kada bi dolazili ljudi da im iskažu

---

[96] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ahmed, 2/204, i Ibn Madža (1612). Autentičnim su ga okarakterizirali En-Nevevi, El-Busiri, Eš-Ševkani i neki drugi hadiski eksperti. Napomena: ove je riječi imam Ahmed zabilježio kao predanje Abdullaha b. Amra b. el-Asa. U opaskama na hadisku zbirku *El-Musned*, 11/125, imam Ahmed Šakir rekao je: "Očito je, ovo su riječi Džerira b. Abdullaha el-Bedželija i nemaju nikakve veze s Abdullahom b. Amrom, ali i pored toga predanje nije ponovo navedeno u sklopu predanjâ koja prenosi Džerir."

[97] Muhammed b. Idris eš-Šafi, *El-Umm*, 1/279.

[98] Jahja b. Šeref en-Nevevi, *El-Medžmu*, 5/308.

saučešće. Oni kažu: 'Nakon ukopa, ljudi se trebaju razići, a onaj ko sretne nekoga iz porodice umrlog iskazat će mu saučešće. Kada je riječ o pokuđenosti skupljanja i sjedenja radi izražavanja saučešća, nema razlike između muškaraca i žena.'"[99]

U vezi s tim da porodica umrlog priprema hranu gostima, Ibnul-Hummam u djelu *Šerhul-hidaja*, 1/473, tvrdi: "To je novotarija i ogavno djelo."

Smatram da je Ibnul-Hummam u pravu: time se potiskuje u zaborav sunnet po kojem rođaci i komšije pripremaju hranu porodici umrlog. Abdullah b. Džafer, radijallahu anhu, izjavio je: "Kada je stigla vijest da je Džafer poginuo, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Pripremite Džaferovoj porodici hranu, zaista im se desilo ono što ih je zaokupilo.'*"[100]

Ovaj su sunnet slijedili sljedbenici ispravne tradicije. Imam je Šafi zapisao: "Kada neko umre, komšije, odnosno bliži rođaci obavezni su porodici umrlog pripremiti dovoljno hrane za jedan dan i jednu noć, to je sunnet i lijep gest, praksa je to dobrih ljudi prije i poslije nas."[101]

Šejh Ahmed Šakir u opaskama na *El-Musned*, 11/126, prenio je sljedeće Es-Sindijeve riječi: "...ukratko rečeno, današnja praksa u suprotnosti je sa sunnetom da svijet priprema hranu porodici umrlog, a osnovni je razlog tome oslobađanje porodice umrlog obaveza i troškova pripremanja hrane ljudima koji dolaze na žalost. Mnogi su pravnici rekli da je obavezivanje porodice umrlog pripremanjem hrane oprečno zdravom razumu, jer se ugošćavanje organizira prilikom radosti, a ne prilikom tuge. Ovo je, zaista, divno obrazloženje."

Drugo, skupljanje na određenom mjestu radi izražavanja saučešća vrsta je naricanja, koje je zabranjeno u islamu. S tim u vezi, imam Eš-Ševkani rekao je: "...to je zbog velikog napora i fizičke i psihičke zauzetosti porodice umrlog. To je u suprotnosti sa sunnetom, jer je ljudima naređeno da porodici umrlog pripreme hranu, ali mnogi do toga ne drže, već porodicu umrlog obavežu pripremanjem hrane za ljude koji dolaze na žalost."[102]

---

[99] Ibid, 5/306.

[100] **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3132), Et-Tirmizi (998), Ibn Madža (1610) i neki drugi muhadisi, s dobrim lancem prenosilaca, jer Halid b. Sarra saduk je. Ovo predanje pojačava autentičan hadis Esme b. Umejs, radijallahu anha.

[101] Muhammed b. Idris eš-Šafi, *El-Umm*, 1/278.

[102] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 4/148.

214. poglavlje

Zabranjeno je psovanje mrtvih i njihovo spominjanje po zlu

Aiša, radijallahu anha, govorila je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je prilikom rekao: '*Nemojte psovati mrtve, njih je stiglo ono što su za sebe pripremili.*'"[103]

Ona je pripovijedala sljedeće: "Neko je u Vjerovjesnikovom, sallallahu alejhi ve sellem, prisustvu spomenuo nekog mrtvog čovjeka po zlu, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: '*Svoje mrtve spominjite samo po dobru.*'"[104]

El-Mugira b. Šu'ba, radijallahu anhu, prenosi sljedeći Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: "*Nemojte psovati mrtve, time ćete samo uznemiriti žive.*"[105]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, mrtve je zabranjeno psovati, njih je stiglo ono što su pripremili za sebe, bilo dobro ili zlo, i nikakve koristi nema u njihovom spominjanju po zlu, to samo uznemirava žive.

Drugo, umrli muslimani imaju svetost kao što imaju i živi.

Treće, mrtvog je čovjeka dopušteno spomenuti po zlu samo u slučaju ako u tome ima korist za islam koja se ne može ostvariti ničim drugim osim iznošenjem njegovih mahana, naprimjer upozorenjem na novotariju koju je ozakonio, skretanje pažnje na opasnost povođenja za njim i njegovim ponašanjem i sl.

Četvrto, izjave vjernikâ glede nevjernika i jasnog licemjera smatraju se svjedočenjem protiv njega: koga vjernici spominju po zlu, on je takav.

---

[103] El-Buhari (1393).

[104] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je En-Nesai, 4/52.

[105] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (1982), Ahmed, 4/252, Ibn Hibban (3022) i Et-Taberani, 20/347/1013, preko Sufjana, on od Zijada b. Alake, a ovaj od El-Mugire, radijallahu anhu.

16. ZEKAT I MILOSTINJA

215. poglavlje

Zabranjeno je robovanje ovome svijetu

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Propao je rob zlatnika, propao je rob srebrenjaka, propao je rob ovoga svijeta: ako mu se dâ, zadovoljan je; ako mu se uskrati, naljuti se. Propao je onaj ko je pohlepan za ovim svijetom, koji ni najmanjem iskušenju ne može odoljeti."*[1]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, imetak je iskušenje koje u većini slučajeva ovlada čovjekom i zarobi njegovo srce, te mu čovjek postane rob, živi za njega i samo se njemu raduje.

Drugo, čovjek koji mnogo voli imetak obično škrtari onim čime ga je Svevišnji Allah opskrbio i ne izvršava dužnosti kojima ga je Allah, dželle šanuhu, zadužio.

Treće, zabranjeno je da stjecanje imetka bude čovjekova najveća briga, vrhunac njegovog truda i da za njim čovjek neodoljivo žudi. Šejhul-islam Ibn Tejmijja zapisao je: "Imetak treba prihvatiti velikodušno, i bit će blagoslovljen, ne treba ga prihvatiti pohlepno i biti hvalisav. Čovjek se prema imetku treba odnositi kao prema zemljištu koje mu treba, ali s kojim se nije emotivno povezao. Drugim riječima, treba mu posvetiti onoliko pažnje koliko posvećuje zemljištu koje s mjerom obrađuje. Imam Et-Tirmizi i neki drugi muhadisi zabilježili su sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'Ko bude osvitao a njegova najveća briga bude ovaj svijet, Allah će ga razjediniti i propast mu pripremiti, a od ovoga svijeta neće ga zapasti više nego što mu je već određeno. A ko bude osvitao a njegova najveća briga bude onaj svijet, Allah će srediti njegove prilike i učinit će njegovu dušu zadovoljnom, a dobra ovoga svijeta doći će mu silom.'*"[2]

---

[1] El-Buhari (2887).

[2] Ahmed b. Tejmijja el-Harrani, *El-Vasijjetus-sugra*, str. 55-58. Ovaj je hadis autentičan. To sam objasnio u recenziji spomenutog djela.

216. poglavlje

Zabranjena je škrtost

Svevišnji Allah rekao je: "Čovjek je, uistinu, stvoren malodušan: kada ga nevolja snađe, brižan je, a kada mu je dobro, nepristupačan je..." (El-Mearidž, 19-21)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nekom prilikom rekao: *"Najgore osobine koje čovjek može imati jesu malodušna škrtost i pretjerani strah."*[3]

Ovaj isti ashab također prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *"Neće se na čovjeku sastati prašina s Allahovog puta i džehennemski dim, niti će se u srcu sastati iman i škrtost."*[4]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je biti škrt i strašljiv, to su negativni maniri.

Drugo, vjernik ni u kojem slučaju ne može biti škrt i strašljiv.

217. poglavlje

Zabranjeno je pohlepno gomilati imetak

Esma b. Ebu Bekr, radijallahu anha, pripovijedala je da je došla kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i rekla mu: "O Allahov Vjerovjesniče, ja nemam nikakvog primanja, osim onoga što mi dâ Ez-

---

[3] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u zbirci *Et-Tarihul-kebir*, 6/8-9, Ebu Davud (2511), Ahmed, 2/302 i 320, Ibn Hibban (3250), Ebu Nuajm, 9/50, i Ibn Ebu Šejba, 9/170, preko Musaa b. Ulejje, koji je izjavio da je čuo svoga oca da prenosi od Abdulaziza b. Mervana, koji je rekao da je čuo Ebu Hurejru, radijallahu anhu, da prenosi ove riječi od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Prenosioci ovog predanja povjerljivi su.

[4] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u zbirkama *El-Edebul-mufred* (281) i *Et-Tarihul-kebir*, 4/307, En-Nesai, 6/13 i 14, Ahmed, 2/256 i 342, El-Hakim, 2/72, El-Bejheki, 9/161, Ibn Hibban (3251), Ibn Ebu Šejba, 5/334 i 9/97, i imam El-Begavi (2619), s više lanaca prenosilaca koji sežu do Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Pojačava ga Enesov, radijallahu anhu, hadis koji je zabilježio Bahšel, u zbirci *Tarihu Vasit*, str. 69.

Zubejr, pa hoću li biti grešna ako od njegovog imetka nešto udijelim?" Na to joj Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *"Udijeli koliko možeš, nemoj škrtariti pa da i tebi Allah uskrati opskrbu."*[5]

Ka'b b. Malik govorio je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Šteta koju prouzrokuju dva gladna vuka u stadu ovaca nimalo nije manja od štete koju čovjekovoj vjeri prouzrokuje želja za imetkom i ugledom.'"*[6]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je iz straha od siromaštva uskraćivanje milostinje potrebnima, to potire blagoslov u imetku.

Drugo, islam zabranjuje pohlepno gomilanje imetka i uskraćivanje prava onima koji ga u određenom imetku imaju, to samo povećava čovjekovu pohlepu i škrtost.

Treće, vjernik udjeljuje milostinju i potiče na udjeljivanje, ali ne izdvaja cijeli imetak, pa da njegova porodica mora prositi i moliti druge za zalogaj: sredina je najbolja u svemu.

218. poglavlje

Zabranjeno je vjerovati da opskrba kasni

Svevišnji Allah rekao je: "...a na nebu je opskrba vaša i ono što vam se obećava. I tako Mi Gospodara neba i Zemlje, to je istina, kao što je istina da govorite!" (Ez-Zarijat, 22-23)

Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nemojte smatrati da vam opskrba kasni, zaista niko neće umrijeti dok ne pojede svoju nafaku, zato na lijep način stječite: prihvatite halal-nafaku, a klonite se haram-nafake."*[7]

---

[5] El-Buhari (1434) i Muslim (89 i 1029).

[6] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (2376), El-Begavi (4054), Ahmed, 3/456 i 460, Ed-Darimi, 2/304, Ibnul-Mubarek, u zbirci *Ez-Zuhd* (181 – prema dodacima Nuajma b. Hammada), Ibn Hibban (3228) i neki drugi muhadisi, preko Zekerijjaa b. Ebu Zaide, on od Muhammeda b. Abdurrahmana b. Zurare, on od Ibn Ka'ba b. Malika, a ovaj od svoga oca.

[7] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Hibban (3239 i 3241), El-Hakim, 2/4, El-Bejheki, 5/264-265, i Ebu Nuajm, 3/156-157, preko Muhammeda b. el-

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je vjerovati da nafaka kasni; onaj ko tako bude smatrao požurit će je, i imetak će početi stjecati na bilo koji način, neće se ograničiti na halal-zaradu.

Drugo, nijedno živo biće neće umrijeti sve dok ne potroši svu nafaku, koju joj je Svevišnji Allah propisao.

Treće, čovjek treba poduzeti određene mjere tražeći nafaku samo na islamom legitiman način, pokoravajući se Allahu, dželle šanuhu.

219. poglavlje

Zabranjeno je preračunavanje prilikom davanja milostinje

Aiša, radijallahu anhu, pripovijedala je: "Jednom je prilikom došao neki siromah i zatražio milostinju, pa sam naredila slugi da mu dâ, a kada je ušao u kuću, pogledala sam u njega, pa mi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Uvijek znaš koliko daješ!'* Odgovorila sam da znam, pa me Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upozori: *'Nemoj se preračunavati dajući milostinju, pa će ti Allah uskratiti!'*"[8]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, brojanje novca koji se daje na ime milostinje, iz bojazni od siromaštva zabranjeno je, to je šejtanska vesvesa; šejtan je taj koji navraća na škrtarenje i plaši siromaštvom.

Munkedira, a on od Džabira, radijallahu anhu. Hadis je prenesen preko Ibn Džurejdža, on od Ebuz-Zubejra, a ovaj od Džabira, radijallahu anhu. Zabilježili su ga: Ibn Madža (2144), El-Hakim, 2/4, i El-Bejheki, 5/265. Imam El-Hakim tvrdi da je autentičan i da odgovara Muslimovim kriterijima. S njim se saglasio Ez-Zehebi. Ali, Ibn Džurejdž i Ebuz-Zubejr bavili su se tedlisom, i kako to objasniti! Hadis pojačavaju Ibn Mesudova, Ebu Umamina i Huzejfina predanja čiji su lanci prenosilaca slabi, ali se mogu pojačati.

[8] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (1700), En-Nesai, 5/73, Ahmed, 6/70, 71 i 108, i Ibn Hibban (3365), i ovo je njegova verzija.

Drugo, onome ko mnogo udjeljuje na Allahovom, dželle šanuhu, putu, Svevišnji će Allah dati obilnu nafaku.

Treće, preračunavanje prilikom davanja milostinje umanjuje blagoslov u nafaki, makar ona bila i obilna.

220. poglavlje

Strogo je zabranjeno uskraćivanje zekata

Svemogući je Allah rekao: "Onima koji zlato i srebro gomilaju i ne troše ga na Allahovom putu – navijesti bolnu patnju na Dan kad se ono u vatri džehennemskoj bude usijalo, pa se njime čela njihova i slabine njihove i leđa njihova budu žigosala: 'Ovo je ono što ste za sebe zgrtali; iskusite zato kaznu za ono što ste gomilali!'" (Et-Tevba, 34-35)

Također je rekao: "A teško onima koji Njemu druge ravnim smatraju, koji zekat ne daju i koji u onaj svijet ne vjeruju." (Fussilet, 6-7)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeći Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: *"Vlasnik zlata i srebra koji ne ispunjava svoje obaveze na Sudnjem danu bit će kažnjen tako što će zlato i srebro koje je gomilao biti pretvoreno u usijane ploče kojima će biti žigosane njegove slabine, čelo i leđa: kada god se ohlade, ponovo će biti usijane; to će trajati pedeset hiljada godina, dok se ne završi suđenje ljudima, pa će mu biti rečeno da uđe u Džennet, ili u Vatru."* Neko upita: "Allahov Poslaniče, šta je s devama?" On odgovori: *"I vlasnik deva koji ne ispunjava obaveze glede njih – a jedna od obaveza jeste napojiti siromahe njihovim mlijekom u danu pojenja – bit će kažnjen tako što će ga deve i njihova mladunčad gaziti i ujedati na velikoj ravnici: kada god ga pregaze mladunčad, naići će druga i opet ga pregaziti; to će trajati pedeset hiljada godina, dok se ne završi suđenje ljudima, pa će mu biti rečeno da uđe u Džennet, ili u Vatru."* Neko upita: "Allahov Poslaniče, šta je s kravama i ovcama?" On odgovori: *"Vlasnik krava i ovaca koji ne ispunjava obaveze glede njih također će biti kažnjen tako što će ga krave i ovce – a među njima nijedna neće imati povijene ni slomljene rogove, niti će ijedna biti šukava – gaziti: kada god ga pregaze mladunčad, naići će druga i opet ga pregaziti; to će trajati pedeset hiljada godina, dok se ne završi suđenje ljudima, pa će mu biti rečeno da uđe u Džennet, ili u Vatru."* Neko, opet, upita: "Allahov Poslaniče, a šta

je s konjima?" Na to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *"Konji se dijele na tri vrste, a to su: konj čije je držanje po vlasnika grijeh, konj čije je držanje po vlasnika zaštita i konj čije je držanje po vlasnika nagrada. Kada je riječ o konju čije je držanje grijeh po čovjeka, to je konj kojeg čovjek drži radi pokazivanja, hvale i neprijateljstva prema muslimanima. Kada je riječ o konju čije je držanje po vlasnika zaštita, to je konj kojeg čovjek drži radi borbe na Allahovom putu i ne zapostavlja prava koja u njemu ima prema drugim muslimanima. A kada je riječ o konju čije je držanje po vlasnika nagrada, to je konj kojeg čovjek pokloni muslimanima za borbu na Allahovom putu pustivši ga na livadu i pašnjak. Takav će čovjek imati nagradu kada god je konj na ispaši, čak i za njegov izmet i mokraću; neće se otrgnuti i otići bilo kuda, a da čovjek za to neće biti nagrađen, i neće na njemu projahati pored rijeke i nehotice ga napojiti, a da mu Allah ne upiše nagradu za svaki gutljaj vode koji popije."* Na kraju, neko upita: "Allahov Poslaniče, a šta je s magarcima?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na ovo odgovori: *"U vezi s magarcima ništa mi nije objavljeno; čitajte sljedeće jedinstvene i sveobuhvatne ajete: '...onaj ko bude uradio koliko trun dobra – vidjet će ga, a onaj ko bude uradio i koliko trun zla – vidjet će ga' (Ez-Zelzela, 7, 8)."*[9]

Džabir, radijallahu anhu, govorio je: "Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Vlasnik deva koji nije izdvajao zekat na Sudnjem danu bit će kažnjen tako što će veliki broj deva biti doveden na nepreglednu ravnicu i gaziti ga. Vlasnik krava koji nije izdvajao zekat na Sudnjem danu bit će kažnjen tako što će veliki broj krava biti doveden na nepreglednu ravnicu i nabijati ga na rogove i gaziti po njemu. Vlasnik ovaca koji nije izdvajao zekat na Sudnjem danu bit će kažnjen tako što će veliki broj ovaca biti doveden na nepreglednu ravnicu i udarati ga rogovima – a među njima neće biti nijedna šukava ni slomljenog roga – i gaziti po njemu. Vlasnik imetka koji nije izdvajao zekat na Sudnjem danu bit će kažnjen tako što će ga tjerati velika zmija otrovnica: kada god od nje pobjegne, ona će mu reći: 'Uzmi imetak koji si gomilao i krio, jer to meni ne treba!' I kada vidi da joj mora prići, pružit će svoju ruku prema njoj, i ona će je sažvakati kao što konj sažvaće zob.'*"[10]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je prilikom rekao: *'Kome Allah da imetak pa on na njega ne bude davao zekat, taj će mu imetak na Sudnjem danu biti prikazan u liku velike zmije otrovnice koja će imati očnjake; ona će se oko njega smotati toga dana, uzet će ga ustima i reći: 'Ja sam tvoj imetak, ja sam tvoje bogatstvo koje si*

---

[9] El-Buhari (1402) i Muslim (978), i ovo je njegova verzija.
[10] Muslim (988).

gomilao!" Zatim je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, proučio sljedeći ajet: 'Neka oni koji škrtare u onom što im Allah iz obilja Svoga daje nikako ne misle da je to dobro za njih; ne, to je zlo za njih. Na Sudnjem danu bit će im o vratu obješeno ono čime su škrtarili, a Allah će nebesa i Zemlju naslijediti; Allah dobro zna ono što radite' (Alu Imran, 180)."[11]

Ibn Mesud, radijallahu anhu, govorio je: "Onaj ko posluje uz kamatu, onaj ko je daje i onaj ko svjesno u tome učestvuje svjedočeći; žena koja tetovira i ona koja traži tetovažu; čovjek koji ne daje zekat odugovlačeći njegovo izdvajanje i čovjek koji se nakon hidžre odmetne od islama vrativši se među beduine – bit će prokleti Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, jezikom na Sudnjem danu."[12]

El-Ahnef b. Kajs pripovijedao je: "Dok sam jednom prilikom sjedjeo s nekim Kurejšijama, pojavi se čovjek ružnog izgleda, grube kose i odjeće. Prišao nam je, nazvao selam i rekao: 'Navijesti onima koji gomilaju imetak kaznu užarenim kamenom koji će biti stavljen na njihove grudne bradavice, pa će izaći na hrskavicu na zglobu plećke, i bit će stavljen na hrskavicu na zglobu plećke pa će izaći na grudne bradavice, i to će ih mnogo prestrašiti.' Zatim se okrenuo i sjeo kod jednog stupa, a ja sam pošao za njim i sjeo kod njega, ne znajući zapravo ko je on. Rekao sam mu: 'Mislim da im se ne sviđa to što si rekao!' On odgovori: 'Oni ništa ne shvataju!' Zatim je nastavio: 'Upitao me moj miljenik...' a ja sam ga prekinuo upitavši: 'A ko je tvoj miljenik?', na šta je odgovorio: 'Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Upitao me: *'O Ebu Zerre, vidiš li koga?'* Pogledao sam u sunce, da vidim koliko je ostalo do noći, znajući da me Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, želi poslati na neki zadatak, odgovorio sam da vidim, a on reče: *'Ne bih želio imati zlata koliko je brdo Uhud, a da ga ne podijelim, osim što bih ostavio tri zlatnika.'* Zaista ovi ne shvataju, oni samo gomilaju imetak, a

---

[11] El-Buhari (1403). U tom je smislu Ibn Mesudovo, radijallahu anhu, predanje koje su zabilježili Ibn Madža, En-Nesai i Ibn Huzejma, te Sevbanovo predanje koje su zabilježili: El-Bezzar, Ibn Hibban, Ibn Huzejma i Et-Taberani.

[12] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Huzejma (2250), El-Hakim, 1/387-388, i El-Bejheki, 9/19, preko Mesruka. Predanje su s drugim lancem prenosilaca zabilježili sljedeći muhadisi: En-Nesai, 8/147, Ibn Hibban (3252) i imam Ahmed, 1/409, 430, 464 i 465. Međutim, ovaj je lanac prenosilaca slab jer u njemu postoji čovjek po imenu Haris b. el-E'ver. Ovo predanje pojačava Alijin, radijallahu anhu, hadis.

ja ga od njih, Allaha mi, ne tražim, i dok Allaha ne sretnem, ništa ih u vezi s islamom neću upitati.'"[13]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, uskraćivanje zekata veliki je grijeh, i onaj ko ga bude uskraćivao imat će veliku kaznu na Sudnjem danu, ali čovjek ne smije tvrditi da će takav ući u Vatru, jer je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, njegov slučaj prepustio Svevišnjem Allahu. Međutim, onaj ko niječe obavezu davanja zekata i smatra da mu je dopušteno njegovo uskraćivanje siromasima – nevjernik je. Imam Eš-Ševkani rekao je: "Autor, Allah mu se smilovao, kaže da se iz hadisa zaključuje da se za onoga ko uskraćuje zekat ne smije tvrditi da će ući u Vatru."[14]

Drugo, kada je riječ o imetku, čovjek ima dvije dužnosti: određenu obavezu – zekat, i neodređenu obavezu – opću milostinju.

Treće, imetak na koji čovjek daje zekat ne smatra se blagom koje podliježe gomilanju i za koje slijedi spomenuta kazna na Sudnjem danu. Halid b. Eslem pripovijedao je: "Krenuli smo na put s Abdullahom b. Omerom, radijallahu anhu, pa je neki beduin rekao: 'Reci mi, šta znače Allahove riječi: 'Onima koji zlato i srebro gomilaju i ne troše ga na Allahovom putu – navijesti bolnu patnju..." Ibn Omer odgovori mu: 'Teško onome ko bude gomilao imetak i ne bude na njega davao zekat. Ajet je objavljen prije nego što je naređeno davanje zekata, a u davanju zekata jeste svojevrsno čišćenje imetka.'"[15] U tome je smislu navedeni Ebu Hurejrin, radijallahu anhu, hadis: *"Kome Allah da imetak pa on na njega ne bude davao zekat..."*

Četvrto, imetak na koji nije obavezno davati zekat ne ubraja se u blago koje podliježe gomilanju.

Peto, od čovjeka koji uskraćuje zekat ali ne poriče njegovu obavezu vladar će silom uzeti zekat i još pola njegove imovine kao kaznu, na osnovu hadisa koji je prenio Behz b. Hakim od svoga oca Hakima, a ovaj od svoga oca, koji je govorio da je čuo da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govori: *"Na svakih četrdeset deva koje slobodno pasu daje se deva od tri godine starosti, i zekat na njih računa se na osnovu ukupnog broja. Ko bude izdvajao zekat nadajući se nagradi, Allah će ga*

---

[13] El-Buhari (1407 i 1408) i Muslim (992).

[14] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 4/175.

[15] El-Buhari (1404).

nagraditi, a ko ga uskrati, uzet ćemo ga silom, i još pola deva", u drugoj verziji stoji: *"...i još pola njegovog imetka, jer zekat je obaveza koju je propisao naš Gospodar; a Muhammedovoj porodici ništa od zekata nije dopušteno."*[16]

Šesto, ko uskrati zekat, nijekajući njegovu obavezu, ima se pogubiti, tako je postupao Ebu Bekr, radijallahu anhu, s odmetnicima među kojima je bilo i onih koji su uskraćivali zekat nijekajući njegovu obavezu.

221. poglavlje

Strogo je zabranjeno izdvajanje milostinje radi pokazivanja i prestiža

Svevišnji Allah rekao je: "Onome koji želi ovaj svijet, Mi mu brzo dajemo što hoćemo i kome hoćemo, ali ćemo mu poslije Džehennem pripremiti, u kojem će se osramoćen i odbačen peći." (El-Isra, 18)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi poduži hadis u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govoreći o ljudima s kojima će biti potpaljena vatra na Sudnjem danu, između ostalog, kaže: *"Zatim će Allah presuditi čovjeku kojem je dao obilan i svakovrstan imetak. I njega će dovesti, pa će ga Allah podsjetiti na Svoje blagodati, a on će ih priznati. Allah će ga upitati: 'Šta si učinio da se odužiš na Moje blagodati?' Odgovorit će: 'Nisam ostavio način za koji sam znao da si Ti njime zadovoljan a da u Tvoje ime nisam udijelio.' 'Lažeš!', reći će Allah, 'udjeljivao si da bi ljudi rekli da si mnogo darežljiv, eto, rekli su.' Zatim će biti naređeno da ga vuku na licu i bace u Vatru."*[17]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, islam nije vjera pukih obreda i rituala. Sami po sebi, obredi i rituali nimalo ne korisite ako nisu urađeni iskreno Allaha radi.

---

[16] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (1575), En-Nesai, 5/15, 17 i 20, Abdurrezzak, 4/18, Ahmed, 5/2 i 4, Ibn Huzejma (2266), Ed-Darimi, 1/396, Ibnul-Džarud (341), Ibn Ebu Šejba, 3/122, El-Hakim, 1/398, i El-Bejheki, 4/105, s više lanaca prenosilaca.

[17] Muslim (1905).

Drugo, pokazivanje pred svijetom potire dobra djela, a pokazivanje će do pravog izražaja doći onoga Dana kada čovjek neće imati nikakve snage ni moći, niti će moći išta poduzeti da se oslobodi nevolje: "O vjernici, ne kvarite svoju milostinju prigovaranjem i uvredama, kao što to čine oni koji troše imetak svoj da bi se ljudima pokazali, a ne vjeruju ni u Allaha ni u onaj svijet; oni su slični litici s oskudnom zemljom, kada se na nju sruči pljusak, pa je ogoli; oni neće dobiti nikakvu nagradu za ono što su radili. – A onima koji neće da vjeruju Allah neće ukazati na Pravi put" (El-Bekara, 264). U tom je smislu i sljedeći ajet: "Onima koji žele život na ovome svijetu i ljepote njegove – Mi ćemo dati plodove truda njihovog i neće im se u njemu ništa prikratiti. Njih će na onom svijetu samo vatra peći; tamo neće imati nikakve nagrade za ono što su na Zemlji radili, i bit će uzaludno sve što su učinili." (Hud, 15-16)

Treće, pokazivanje lišava čovjeka nagrade za učinjeno djelo.

222. poglavlje

Strogo je zabranjeno prigovaranje i vrijeđanje onih kojima čovjek udijeli milostinju

Svevišnji Allah rekao je: "One koji troše imetke svoje na Allahovom putu, a onda ono što potroše ne poprate prigovaranjem i uvredama, čeka nagrada u Gospodara njihovog – ničega se oni neće bojati i ni za čim oni neće tugovati. Lijepa riječ i izvinjenje vredniji su od milostinje koju prati vrijeđanje. – A Allah nije ni o kome ovisan i blag je. O vjernici, ne kvarite svoju milostinju prigovaranjem i uvredama..." (El-Bekara, 262-264)

Ebu Zerr, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, tri puta ponovio sljedeće riječi: *"Tri kategorije ljudi Allah neće osloviti na Sudnjem danu, niti će ih pogledati, niti će ih očistiti; oni će imati bolnu patnju!"* Ebu Zerr reče: "Propali su i nastradali! Ko su oni, Božiji Poslaniče?" Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *"Čovjek koji nosi odjeću ispod članaka, čovjek koji prigovara i čovjek koji se lažno zaklinje kada nešto prodaje."*[18]

[18] Muslim (106).

Ebu Umama, radijallahu anhu, govorio je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Od tri kategorije ljudi Allah neće primiti ni iskup ni pokajanje: od neposlušnog djeteta, čovjeka koji prigovara i od čovjeka koji poriče kader, predodređenje.'*"[19]

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"U Džennet neće ući vanbračno dijete, onaj ko prigovara, čovjek neposlušan roditeljima i hronični alkoholičar.'*[20]

Ovaj isti ashab prenio je i sljedeći Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: *"Tri kategorije ljudi neće ući u Džennet: onaj ko je neposlušan roditeljima, hronični alkoholičar i čovjek koji prigovara zbog milostinje.'*[21]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, prigovaranje i vrijeđanje osobine su škrtoga, jer se on divi onome što udijeli, i u njegovim je očima milostinja velika, makar bilo i neznatno ono što udijeli, redovno je prati prigovorom i uvredom jer smatra da je on taj koji daje, koji čini dobročinstvo.

Drugo, zabranjeno je milostinju popratiti prigovorom i uvredom, to potire zahvalnost i nagradu. Neki su pjesnici, u tom smislu, spjevali sljedeće stihove: "Prigovorom se kvari učinjeno dobro,/plemenit čovjek dijeli milostinju i ne kvari je prigovorom."

Treće, lijepa je riječ vrednija i bolja od milostinje koju prati prigovor i uvreda. Svevišnji Allah rekao je: "Lijepa riječ i izvinjenje vredniji su od milostinje koju prati vrijeđanje..." (El-Bekara, 263)

---

[19] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ibn Ebu Asim (323) i Et-Taberani (7547). Njegov su lanac prenosilaca dobrim okarakterizirali El-Munziri i El-Albani u djelu *Es-Sahiha* (1785).

[20] **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ahmed, 2/203, Ed-Darimi, 2/112, Ibn Hibban (3383) i neki drugi muhadisi, preko Mensura, on od Salima b. Ebul-Džada, ovaj od Džabana, a on od Ibn Omera, radijallahu anhu. Pojačava ga Ebu Seidovo, radijallahu anhu, predanje koje su zabilježili Ahmed, 3/28 i 44, i Ebu Ja'la (168), sa slabim lancem prenosilaca, tim prije jer u njemu postoji čovjek po imenu Jezid b. Ebu Zijad. Također mu u prilog ide Ebu Katadino, radijallahu anhu, predanje koje je zabilježio Et-Tahavi (915), ali i ono je slabo, jer je Ebu Israil bio slab prenosilac, a Ebu Katada bio je nepoznat.

[21] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 5/80-81, Ahmed, 2/134, El-Hakim, 4/146-147, El-Bejheki, 8/288, El-Bezzar (1875) i Ibn Hibban (7341), s više lanaca prenosilaca koji sežu do Salima b. Abdullaha, koji prenosi od Ibn Omera, radijallahu anhu.

Četvrto, trošenje na Allahovom, dželle šanuhu, putu dobro je djelo koje čovjeka približava Svevišnjem Allahu i štiti ga od zla, i, otuda, čovjek treba iskreno radi Allahovog lica udjeljivati: "One koji troše imetke svoje na Allahovom putu, a onda ono što potroše ne poprate prigovaranjem i uvredama čeka nagrada u Gospodara njihovog – ničega se oni neće bojati i ni za čim oni neće tugovati." (El-Bekara, 262)

223. poglavlje

Svevišnji Allah ne prima milostinju iz haram-imetka

Ibn Omer, radijallahu anhu, govorio je: "Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Namaz nije primljen bez abdesta, niti je primljena milostinja iz ukradenog imetka.'*"[22]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Ko nagomila haram-imetka pa ga podijeli kao milostinju neće imati nagradu, već će mu zbog toga biti upisan grijeh."*[23]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Allah je dobar i prima samo onu sadaku koja se udijeli iz halal-imetka.

Drugo, Svevišnji Allah neće primiti milostinju koju čovjek udijeli iz imetka stečenog na nepošten način: krađom, prijevarom i sl., jer onaj ko ukrade ili prevari odgovornosti se može osloboditi samo ako taj isti imetak vrati njegovom vlasniku, a nikako njegovim udjeljivanjem u dobrotvorne svrhe.

---

[22] Muslim (224).

[23] **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Ibn Hibban (3367) preko Ebus-Semha Derradža, on od Ibn Hudžejre, a ovaj od Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca dobar, jer su hadisi koje je prenio Derradž od Abdurrahmana b. Hudžejre dobri. Pojačava ga predanje koje je preko Ebut-Tufejla zabilježio imam Et-Taberani. El-Hejsemi u djelu *Medžmeuz-zevaid*, 10/293, zapisao je: "U njegovom se lancu prenosilaca nalazi čovjek po imenu Muhammed b. Ebban el-Džufi, a on je slab prenosilac."

224. poglavlje

Zabranjeno je kupiti stvar koju je čovjek poklonio

Abdullah b. Omer, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Omer, radijallahu anhu, poklonio jednog konja za borbu na Allahovom putu i nakon određenog vremena vidio nekog čovjeka da ga prodaje na pijaci. Pošto je odmah poželio da ga kupi, o tome je upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio mu je: *"Nemoj kupiti ono što si udijelio kao milostinju."*[24]

Zejd b. Eslem prenosi od svoga oca Eslema da je pripovijedao kako je Omer, radijallahu anhu, poklonio jednog konja za borbu na Allahovom putu i kasnije vidio da je njegov novi vlasnik podbacio u njegovom održavanju jer je bio siromašan. Omer, radijallahu anhu, htio je kupiti toga konja, ali je prvo upitao Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, pa mu je, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: *"Nemoj ga kupiti, makar ga dobio za jedan srebrenjak, uistinu je čovjek koji vrati ono što je dao kao milostinju sličan psu koji povrati pa pojede ono što je povratio."*[25]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da čovjek vrati ono što je poklonio, makar i uz novčanu nadoknadu, jer se i to tretira vraćanjem sadake, a to je zabranjeno. Na tu nas konstataciju upućuju jasna zabrana i činjenica da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, takvog čovjeka uporedio s psom koji povrati pa pojede ono što je povratio (a zabranjeno je pojesti ono što se povrati).

Ibn Hadžer rekao je: "U hadisu je dokaz da je zabranjeno kupiti poklonjenu stvar, jer je zabranjeno pojesti ono što čovjek povrati. El-Kurtubi kaže: 'Da je to zabranjeno, jasno se vidi iz konteksta hadisa.'"[26]

Drugo, ako se milostinja preinači ili se onome koji ju je poklonio vrati kao miraz, naslijeđeni imetak, to ima sasvim drugi status – dopušteno je. Dokaz za ovo jeste Ummu Atijjino, radijallahu anha, predanje: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog je dana ušao kod

---

[24] El-Buhari (1489) i Muslim (1621), i ovo je njegova verzija.

[25] El-Buhari (1490) i Muslim (1260), i ovo je njegova verzija.

[26] Ahmed b. Hadžer el-Askalni, *Fethul-Bari*, 3/353.

Aiše, radijallahu anha, i upitao: *'Imate li kakve hrane?'* Ona odgovori: 'Nema, ali ima nešto ovčijeg mesa koje nam je poslala Nesiba; njoj je to dato na ime milostinje.' Na to Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Ona je dospjela na pravo mjesto!'*"[27], tj. nakon što je Nesiba postala vlasnik ovce, Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dala je meso na ime poklona, a Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, bilo je dopušteno uzimanje poklona, za razliku od milostinje.

Burejda, radijallahu anhu, govorio je: "Dok sam jednom prilikom sjedjeo kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, došla je neka žena i rekla: 'Svojoj sam majci poklonila sluškinju, ali je majka umrla!' Na to joj Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Za to djelo imat ćeš nagradu, a sluškinja ti pripada po nasljednom pravu.'*"[28]

Et-Tirmizi kaže: "Po većini učenjaka, čovjeku je dopušteno uzeti kao nasljedstvo stvar koju je nekome poklonio."[29]

Treće, između navedenih hadisa i sljedećeg Ebu Seidovog, radijallahu anhu, hadisa u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Bogatom čovjeku nije dopušteno uzeti zekat osim u sljedećih pet situacija: ukoliko je riječ o borcu na Allahovom putu, čovjeku koji se prezadužio da pomiri zavađene, onome ko otkupi zekat od siromaha, čovjeku kome njegov siromašni komšija pokloni dobiveni zekat i onome ko radi na njegovom ubiranju'*[30] – nema suprotnosti. Navedeni hadisi odnose se na dobrovoljnu milostinju, a Ebu Seidov, radijallahu anhu, hadis odnosi se na obavezni zekat, a Svevišnji Allah, opet, najbolje zna.[31]

Četvrto, kada je riječ o davanju zekata, u mnogim se zemljama proširila velika novotarija i podmukla, opasna spletka. Naime, radi se o tome da bogataš stavi zekat na svoj imetak u vreću brašna i sl., ode kod siromaha i kaže mu: "Ovo je zekat na moj imetak", zatim se s njime nagađa oko cijene, te na kraju od njega kupi vreću koju je donio, a siromah zapravo i ne zna šta je u vreći i o čemu je ustvari riječ. Takav je imetak, van svake sumnje, nezakonito stečena imovina.

Peto, navedeni hadisi zabranjuju da čovjek kupi svoju milostinju, ali ne smeta da kupi stvar koju je neko drugi dao u ime milostinje. Govoreći o tome, imam El-Buhari zapisao je: "Ovo je zato jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da čovjek kupi milostinju

---

[27] El-Buhari (1494).
[28] Muslim (1149).
[29] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/55.
[30] O izvoru hadisa bit će govora u narednim poglavljima.
[31] Vidjeti: *Nejlul-evtar*, 4/245.

koju je izdvojio, ali nije zabranio da kupi milostinju koju je izdvojio neko drugi."[32]

225. poglavlje

Strogo je zabranjeno prekoračivanje granica u davanju milostinje

Enes b. Malik, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Onaj ko prekoračuje granice u davanju milostinje isti je kao onaj čovjek koji uskraćuje milostinju."*[33]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, imam Et-Tirmizi zapisao je: "Onaj ko prekoračuje granice u davanju milostinje ima isti grijeh kao i čovjek koji je uskraćuje."[34] Neki učenjaci smatraju da se spomenuto prekoračivanje granica odnosi na davanje milostinje onome ko je ne zaslužuje.

Drugo, El-Begavi rekao je: "Vlasniku imetka nije dopušteno kriti imetak, čak ni u situaciji da onaj ko skuplja zekat prekoračuje granice kada ga ubire."[35]

---

[32] Vidjeti: *Fethul-Bari*, 3/352.
[33] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (1585), Et-Tirmizi (646), Ibn Madža (1808), Ibn Huzejma (2335), El-Begavi (1597) i neki drugi muhadisi, preko El-Lejsa b. Sa'da, on od Jezida b. Ebu Habiba, on od Sa'da b. Sinana, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu.
[34] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen* ,3/39.
[35] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 6/75.

226. poglavlje

Zabranjeno je ubiraču zekata uzimanje poklona, to je prevara

Ebu Humejd es-Saidi, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je čovjeka po imenu Ibnul-Lutbijja, iz plemena El-Ezd, da ubire zekat. Kada se vratio, Ibnul-Lutbijja reče: 'Ovo je zekat za vas, a ovo je meni poklon!' To je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osudio rekavši: *'Zašto nije sjedjeo u očevoj ili majčinoj kući i vidio hoće li mu ko šta pokloniti! Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, niko od vas neće uzeti takav imetak a da ga neće nositi na svome vratu na Sudnjem danu: ako uzme devu, ona će rikati; ako uzme kravu, ona će mukati; ako uzme ovcu, ona će blejati.'* Potom je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, podigao ruku, toliko da smo vidjeli bjelinu ispod njegovog pazuha i tri puta ponovio ove riječi: *'Moj Allahu, jesam li dostavio!'*"[36]

Ovaj isti ashab prenio je i sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upozorenja: *"Poklon koji uzme ubirač zekata smatra se krađom i prevarom."*[37]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, svaka stvar koju uzme onaj ko sakuplja zekat, odnosno službenik u instituciji za ubiranje zekata, smatra se haram-imetkom, jer taj poklon ima za cilj podmićivanje radi izdvajanja najslabijeg imetka u ime zekata.

Drugo, nadređeni su dužni poklone koje su dobili sakupljači zekata predati u državnu kasu.

Treće, ko od sakupljača zekata uzme bilo šta, a o tome ne izvijesti vladara nepošteno je stekao taj imetak; Svevišnji će Allah takvog čovjeka na Sudnjem danu osramotiti pred svim stvorenjima i pred melekima.

---

[36] El-Buhari (2597).

[37] Hadis je autentičnim okarakterizirao šejh El-Albani u djelu *Irvaul-galil* (2622).

227. poglavlje

Zabranjeno je ubiranje zekata onome čovjeku koji strahuje da će zbog vladareve nepravde zatajiti sakupljeni zekat

Ibn Omer, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je Sa'da b. Ubadu da sakuplja zekat i rekao mu: *'O Sa'de, pazi da na Sudnji dan ne doneseš devu koja će rikati!'* Na to je Sa'd odgovorio: 'Niti ću ubirati zekat, niti ću na Dan sudnji donijeti devu!' Tada ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oslobodio obaveze ubiranja zekata."[38]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, onome čovjeku koji strahuje da će, sakupljajući zekat, zatajiti dio imetka nije dopušteno bavljenje tim poslom, pogotovo ukoliko vlast drže nepravedni vladari.

Drugo, ko to, ipak, bude morao raditi neka se boji Svevišnjeg Allaha, neka ne uzima poklone, neka ne taji imetak, neka se čuva nepravde i neka u ime zekata ne uzima najvredniji imetak.

228. poglavlje

Zabranjeni su *dženeb* i *dželeb*

Enes, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"U islamu nema pomaganja u naricanju; uzajamnog ženjenja ne dajući vjenčani dar; klanja deva kod kabura; dželeba; dženeba; a ko otima ne pripada nam."*[39]

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca, koji je prenio od svoga oca da je čuo kako Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan oslobađanja Meke govori sljedeće: *"O ljudi, zakletve o međusobnom pomaganju date u*

---

[38] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Hibban (3270), El-Hakim, 1/399, i El-Bezzar (898).

[39] O izvoru hadisa bilo je govora.

džahilijetu islam samo podupire, ali u islamu takvih zakletvi nema; muslimani su jedinstveni u borbi protiv neprijatelja, najslabiji musliman ima pravo na pružanje zaštite, musliman na periferiji obavezan je braniti druge muslimane, a vojska brani one koji se ne mogu boriti; musliman se ne ubija zbog nevjernika; krvarina za ubijenog nevjernika iznosi pola krvarine za vjernika; imetak se ne donosi ubiraču zekata, niti se imetak udaljuje da se ubiraču oteža posao: zekat se ubire na licu mjesta.'[40]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Ibn Ishak veli: "Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'...nema dželeba...'* imaju sljedeće značenje: zekat na stoku ubire se na licu mjesta, tj. zekat se ne donosi onome ko ga sakuplja. A Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'...nema dženeba...'* u značenju su da se oni koji moraju dati zekat ne izbjegavaju, makar bili na perifernim dijelovima zemlje, već se odlazi na lice mjesta radi ubiranja zekata."[41]

Drugo, imam Eš-Ševkani zapisao je: "Iz hadisa se zaključuje da onaj ko sakuplja zekat odlazi na lice mjesta i ubire ga neposredno od obveznika, jer je to za njih lakše."[42]

229. poglavlje

Zabranjeno je udruženje odvojenog imetka i razdvajanje udruženog imetka

Enes b. Malik pripovijedao je da mu je Ebu Bekr, radijallahu anhu, poslao pismo, Resulullahovo, sallallahu alejhi ve sellem, naređenje glede zekata u kojem je, između ostalog, stajalo i ovo: *"...odvojeni se imetak ne udružuje, niti se udruženi razdvaja."*[43]

---

[40] **Hadis je dobar.** U originalnoj verziji zabilježili su ga Ibn Huzejma (2280) i Ahmed, 2/180, 215, a u skraćenoj verziji Ebu Davud (1591) i Ahmed, 2/216, ograničivši se samo na dio hadisa koji govori o zekatu.
[41] Ebu Davud (1592).
[42] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 4/222.
[43] El-Buhari (1450).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, imam Malik rekao je: "Značenje Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: '*...odvojeni se imetak ne udružuje...*' možemo shvatiti iz sljedećeg primjera: tri čovjeka imaju po četrdeset ovaca, i svaki je dužan dati po jednu ovcu zekata, ali oni svoja stada, kada dođe sakupljač zekata, udruže i daju samo jednu ovcu kao zekat, i to je zabranjeno. A Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: '*...niti se udruženi razdvaja*' možemo shvatiti iz sljedećeg primjera: dvojica vlasnika ovaca koji su ortaci imaju po stotinu i jednu ovcu, i obavezni su kao zekat dati tri ovce, ali oni, kada dođe sakupljač zekata, stado razdvoje, i svaki da samo po jednu ovcu kao zekat, i to je zabranjeno. Zato se i govorilo da se odvojeni imetak ne udružuje, niti se udruženi razdvaja iz bojazni od davanja zekata; ovako sam slušao tumačenje ovog pitanja."[44]

Drugo, jesu li ljudi ortaci, može se poznati po zajedničkom odlasku na ispašu, po pojilištu, rasplodnji, konačištu i pastiru.

Treće, navedeni hadis jedan je od glavnih dokaza da islam ne dopušta korištenje lukavstava kojima se šerijatski propisi pokušavaju staviti van snage, a Svevišnji Allah najbolje zna.

230. poglavlje

Zabranjeno je uzimanje najvrednije imovine

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, poslavši Muaza, radijallahu anhu, u Jemen, rekao sljedeće: "*Odlaziš kod sljedbenika Knjige, i zato ih prvo pozovi da robuju Allahu. Kada spoznaju Allaha, izvijesti ih da im je Allah naredio obavljanje pet namaza u toku dana i noći. Kada prihvate namaz, izvijesti ih da im je Allah propisao zekat na imetak koji se daje siromašnim ljudima između njih. Ako ti se pokore, uberi od njih zekat, ali nipošto ne uzimaj najvredniju imovinu od ljudi!*"[45]

---

[44] Malik b. Enes, *El-Muvetta*, 1/264.
[45] El-Buhari (1458).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, sakupljaču zekata zabranjeno je uzimanje najboljih grla i najvrednije imovine od obveznika, jer zekat je propisan radi pomaganja siromašnih, te pristranost i nepravda uzimanjem najvrednije imovine od bogatih nema ni svrhe ni smisla.

Drugo, ako je obveznik zadovoljan, ubirač na ime zekata može uzeti najvredniji imetak, i tom prilikom treba proučiti dovu da mu Svevišnji Allah podari blagoslov u imetku, odnosno u stadu. Dokaz za to jeste sljedeće predanje Ubejja b. Ka'ba, radijallahu anhu: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao me da ubirem zekat; došao sam na imanje nekog čovjeka, i kada je sakupio deve, vidio sam da je obavezan dati *ibnetu mehadin*, relativno malo žensko devče. To sam mu i rekao, ali on reče: 'To devče niti daje mlijeko niti je debelo, uzmi ovu mladu veliku debelu devu.' 'Neću uzeti ono što mi nije naređeno da uzmem', odgovorio sam, 'Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, blizu je nas, pa, ako hoćeš, pođi kod njega i ponudi mu ono što si sada meni ponudio, ako prihvati, i ja ću prihvatiti, a ako odbije, i ja ću odbiti.' Reče: 'Učinit ću tako.' Krenuli smo, i on je poveo devu koju mi je ponudio kao zekat. Kada smo došli kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, čovjek mu reče: 'Allahov Vjerovjesniče, tvoj izaslanik bio je kod mene i htio uzeti zekat na imetak koji imam – Allaha mi, nikada mi tvoj izaslanik nije dolazio – i kada sam sabrao stado, rekao je da sam dužan izdvojiti mršavo devče, koje ne daje mlijeko. Na to sam mu ponudio veliku mladu devu, ali on je nije primio. Allahov Poslaniče, evo doveo sam je, uzmi je od mene!' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: *'Obavezan si dati ibnetu mehadin, a ako draga srca daš bolje od toga, Allah će te nagraditi, a mi ćemo je primiti kao zekat.'* Čovjek ponovo reče: 'Allahov Poslaniče, evo doveo sam je, uzmi je od mene!' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je ashabima da je uzmu i učinio dovu da mu Allah blagoslovi imetak."[46]

---

[46] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ebu Davud (1583) i Ibn Huzejma (2277), s dobrim lancem prenosilaca, jer je Muhammed b. Ishak saduk, a ovdje se izjasnio da je predanje čuo, što isključuje mogućnost da je upotrijebio tedlis.

231. poglavlje

Pokuđeno je da supruga daje milostinju bez muževog dopuštenja

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca, koji je prenio od svoga oca da je čuo kako Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, govori: *"Ženi nije dopušteno dati poklon bez muževog dopuštenja."*[47]

Ovaj isti ashab prenio je i sljedeći hadis: *"Udatoj ženi nije dopušteno raspolagati muževim imetkom."*[48]

Ebu Umama el-Bahili, radijallahu anhu, govorio je: "Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da, držeći govor na Oprosnom hadžu govori sljedeće: *'Žena iz kuće svoga muža ne daje ništa bez njegovog dopuštenja!'* Neko upita: 'Allahov Poslaniče, čak ni hranu?' *'Pa to je najvrednije što imamo'*, odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."[49]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, poželjno je da žena ne raspolaže svojim imetkom ni imetkom svoga muža bez njegovog dopuštenja, to pojačava njihovu ljubav i učvršćuje bračnu vezu.

Drugo, razboritoj ženi dopušteno je, u normalnoj mjeri, raspolaganje muževim imetkom, na osnovu njegovog općeg dopuštenja i ukoliko zna da se on neće naljutiti, međutim ako je rasipnica, tada joj to nije dopušteno. Imam El-Buhari naslovio je poglavlje: *Ako razborito troši, udatoj je ženi dopušteno udjeljivanje milostinje i oslobađanje robova, ali ako je rasipnica, tada joj to nije dopušteno, Svevišnji Allah rekao je: "I rasipnicima imetke, koje vam je Allah povjerio na upravljanje, ne*

---

[47] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3547), En-Nesai, 5/65, 66 i 279, i Ahmed, 2/179, 184 i 207.

[48] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3546), En-Nesai, 5/278, Ibn Madža (2388) i Ahmed, 2/221.

[49] Ebu Davud (3565), Et-Tirmizi (680), i ovo je njegova verzija, te Ibn Madža (2295), preko Ismaila b. Ajjaša, koji je izjavio da mu je pripovijedao Šerhabil b. Muslim el-Havlani, koji je izjavio da je čuo Ebu Umamu el-Bahilija da prenosi od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem. Rekao sam: ovaj je lanac prenosilaca dobar, Ismailova i Šerhabilova predanja dobra su; kada Ismail prenosi od stanovnika Šama, svojih zemljaka, hadis je dobar.

uručujte..." *(En-Nisa, 5)*, gdje je naveo autentične hadise koji na to ukazuju.

Govoreći o tome, Ibn Hadžer veli: "Ovo je stav većine učenjaka, a dokazi iz Kur'ana i Hadisa, po kojima se u tome rukovode, brojni su."[50]

Treće, da bismo uskladili dokaze koji govore o ovoj temi, moramo reći da se iz navedenih hadisa zaključuje da je ženino raspolaganje muževim imetkom (bez njegovog dopuštenja) pokuđeno, a Svemogući Allah najbolje zna.

232. poglavlje

Zabranjeno je milostinju davati daljim rođacima ako su bliži rođaci u potrebi

Behz b. Hakim prenosi od svoga oca Hakima, a on od svoga oca da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Čovjek od svoga staratelja neće zatražiti milostinju, pa mu je on uskrati, a da na Sudnjem danu taj višak imetka ne bude pretvoren u veliku zmiju otrovnicu.'*[51]

Džerir b. Abdullah el-Bedželi, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, upozorenje: *"Čovjeka od koga zatraži njegov bliži rođak imetka koji mu je Allah dao, pa mu ga on uskrati – Allah će kazniti tako što će iz Džehennema izvesti zmiju zvanu Opaka otrovnica, koja će obuhvatiti njegovo tijelo.'*[52]

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, rekao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Allah će na Sudnjem danu uskratiti Svoju dobrotu svakom čovjeku od koga zatraži njegov bliži rođak, pa mu on uskrati.'*"[53]

---

[50] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 5/218.

[51] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (5139), En-Nesai, 5/82, i Ahmed, 5/3 i 5.

[52] **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Et-Taberani, u djelima *El-Kebir* (2343) i *El-Evsat* (2861 – *Medžmeul-bahrejn*). Njegov su lanac prenosilaca ispravnim smatrali El-Munziri i El-Hejsemi, a dobrim ga je ocijenio šejh El-Albani.

[53] **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Et-Taberani, u zbirkama *El-Evsat* (2064 i 2860 – *Medžmeul-bahrejn*) i *Es-Sagir*, 1/37. Dobrim ga je okarakterizirao šejh El-Albani.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je davanje milostinje drugim ljudima ako su čovjekovi bliži rođaci u potrebi.

Drugo, najbolja je milostinja ona koja se udijeli bližnjima.

233. poglavlje

Zabranjeno je milostinju dati bogatima i snažnima koji mogu zaraditi

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Milostinja nije dopuštena bogatom ni snažnom zdravom čovjeku."*[54]

Ubejdullah b. Adejj b. el-Hijar pripovijedao je: "Dva čovjeka pripovijedala su mi da su otišla kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i upitala ga u vezi s milostinjom, pa ih je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ogledao i vidio da su snažni, te rekao: *'Ako baš želite, dat ću vam! U milostinji udjela nemaju bogati ni snažni koji mogu zaraditi.'"*[55]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, bogatim i snažnim ljudima zabranjeno je uzimanje milostinje. Kada je o tome riječ, imam El-Begavi zapisao je sljedeće: "U hadisu je dokaz da onome ko je snažan i može zaraditi nije dopušteno uzimanje zekata. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, u obzir nije uzeo samo snagu, već je uvjetovao da čovjek može i zna zaraditi, tim prije jer ima snažnih, ali nespretnih ljudi koji ne znaju zaraditi, i takvima je dopušteno uzimanje zekata. Ako vladar vidi da snažan čovjek traži zekat i posumnja u njega, upozorit će ga, kao što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio spomenutu dvojicu ljudi.

---

[54] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 5/99, Ibn Madža (1839), Ibn Ebu Šejba, 3/207, Ed-Darekutni, 2/118, El-Hakim, 1/407, El-Bejheki, 7/14, Ibn Hibban (3290) i neki drugi muhadisi, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Pojačava ga hadis Abdullaha b. Amra, radijallahu anhu.

[55] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (1633), En-Nesai, 5/99-100, Abdurrezzak (7154), Ahmed, 4/224; 5/362, i El-Begavi (1598).

Ako onaj koji traži potvrdi da ne može zaraditi, ili kaže da ima djecu kojoj nije dovoljno ono što zaradi, povjerovat će mu i dati mu zekat."[56]

A na sljedećoj stranici zapisao je i ovo: "Kada je riječ o tome je li snažnom čovjeku koji može zaraditi dopušteno uzimanje zekata, islamski autoriteti nemaju istovjetan stav. Većina učenjaka smatra da mu nije dopušteno uzeti milostinju, i to je stav imama Šafija i Ishaka, dočim hanefijski pravnici kažu da mu je to dopušteno, ali pod uvjetom da ne posjeduje dvije stotine srebrenjaka."[57]

Drugo, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, izuzeo je pet kategorija bogatih ljudi kojima je dopušteno da uzmu milostinju, rekavši: *"Bogatom čovjeku nije dopušteno uzeti zekat osim u sljedećih pet situacija: ukoliko je riječ o borcu na Allahovom putu, čovjeku koji se prezadužio da pomiri zavađene, onome ko otkupi zekat od siromaha, čovjeku kome njegov siromašni komšija pokloni dobiveni zekat i onome ko radi na njegovom ubiranju."*[58] Imam El-Begavi veli: "Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da nijednom bogatom čovjeku, mimo pet kategorija koje je izuzeo Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dopušteno uzeti zekat."[59]

Treće, učenjaci imaju podijeljena mišljenja kada je riječ o tome uz koliki je iznos zabranjeno uzeti zekat. Ispravno je mišljenje da je zekat zabranjeno uzeti onome čovjeku koji posjeduje *nisab*, odnosno zabranjeno je dati mu zekat. Onome čiji imetak nije dostigao iznos *nisaba* dopušteno je dati zekat, ali ne na njegovo traženje; ako čovjek ima namirnica za jedan dan, nije mu dopušteno tražiti zekat. Između ostalih, ovo je stav sljedećih islamskih autoriteta: imama El-Munzirija, Es-Sananija i Eš-Ševkanija. Ovaj su stav zauzeli usklađujući dokaze koji govore o tom pitanju. O ovom ćemo pitanju detaljnije govoriti u posebnom poglavlju.

---

[56] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 6/81.

[57] Ibid, 6/82.

[58] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (1635 i 1636), Ibn Madža (1841) i neki drugi muhadisi.

[59] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 6/85.

234. poglavlje

Zabranjeno je da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i njegova porodica uzmu milostinju

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: *"Vratim se ukućanima i nađem hurmu na krevetu pa je ponesem prema ustima i pobojim se da je milostinja – i bacim je."*[60]

Također je pripovijedao da je Hasan b. Alija b. Ebu Talib, radijallahu anhu, uzeo hurmu s hrpe koja je bila data na ime milostinje i stavio je u usta, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, povikao: *"Bacaj to, bacaj to!"*, želeći mu reći da je ne smije pojesti, potom mu je objasnio: *"Zar ne znaš da mi ne jedemo milostinju!"*[61]

Ebul-Havra pripovijedao je: "Upitao sam Hasana: 'Kojih se Resulullahovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi sjećaš?', a on mi je odgovorio: 'Sjećam se da sam jednom prilikom uzeo hurmu sa hrpe koja je bila data na ime milostinje i stavio je u usta, pa ju je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, onako vlažnu izvadio iz mojih usta i vratio na hrpu. Neko mu je sugerirao: 'Zašto tome dječaku nisi dopustio da pojede hurmu?!', a on je odgovorio: *'Muhammedovoj porodici nije dopušteno jesti milostinju!'* Još je govorio: *'Ostavi ono što ti je sumnjivo, a prihvati ono što ti nije sumnjivo; u iskrenosti je smiraj, a u laži nesigurnost.'*"[62]

Behz b. Hakim prenosi od svoga oca, a on od svoga oca da je čuo Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori: *"Na svakih četrdeset deva koje slobodno pasu ima se dati deva od tri godine starosti, i zekat na njih računa se na osnovu ukupnog broja. Ko bude izdvajao zekat nadajući se nagradi, Allah će ga nagraditi, a ko ga uskrati, uzet ćemo ga od njega silom i još pola njegovog imetka, jer zekat je obaveza koju je propisao naš Gospodar; a Muhammedovoj porodici ništa od zekata nije dopušteno."*[63]

Kada je riječ o ovom pitanju, preneseni su hadisi od Aiše, Muavije b. Hajde, El-Fadla b. Abbasa, Džuverijje, Burejde, Selmana, Ibn Abbasa, radijallahu anhum, i nekih drugih ashaba.

---

[60] El-Buhari (2431) i Muslim (1070). U tome je smislu i Enesovo, radijallahu anhu, predanje.

[61] El-Buhari (1491) i Muslim (1069).

[62] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ahmed, 1/200, i Ibn Huzejma (2348).

[63] O izvoru hadisa bilo je govora.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Božijem Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i njegovoj porodici bilo je zabranjeno uzimanje zekata i dobrovoljne milostinje. Imam Et-Tahavi rekao je: "...dakle, hadis ukazuje na to da je milostinja bila zabranjena Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i cijeloj porodici Benu Hašim. Ispravno razmišljanje iziskuje da obavezni zekat i dobrovoljna milostinja imaju isti status kada je riječ o tome. Ovo je zato jer vidimo da se drugi ljudi, bogati i siromašni, mimo Benu Hašima, ne razlikuju kada se radi o obaveznom zekatu i dobrovoljnoj milostinji: kome je zabranjeno uzimanje obaveznog zekata zabranjeno mu je uzimanje i dobrovoljne milostinje. I, otuda, ako je porodici Benu Hašim zabranjeno uzimanje obaveznog zekata, zabranjeno joj je uzimanje dobrovoljne milostinje. Ovako mi tretiramo ovo pitanje. To je Ebu Hanifino, Ebu Jusufovo i Muhammedovo mišljenje."[64]

Ibn Hazm zapisao je sljedeće: "Porodicama Benu Hašim i Benu Abdulmuttalib nije dopušteno uzimanje obaveznog zekata ni dobrovoljne milostinje ni u kojem slučaju, na osnovu Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, hadisa: *'Milostinja nije dopuštena Muhammedu ni Muhammedovoj porodici'*, u kojem je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sebe izjednačio s njima."[65]

Isto je konstatirao imam Eš-Ševkani rekavši: "Treba znati da vanjsko značenje hadisa: *'Muhammedovoj porodici nije dopušteno jesti milostinju'* ukazuje na to da im nije dopušteno uzimati ni obavezni zekat ni dobrovoljnu milostinju."[66]

Rekao sam: ovo je ispravno mišljenje o ovom pitanju. U prilog mu idu šerijatski dokazi i zdrava logika. U jednom hadisu stoji sljedeće: *"Milostinja je prljavi višak koji daju ljudi, i, zaista, milostinja nije dopuštena Muhammedu ni njegovoj porodici."*[67] Prljavi višak, koji je spomenuo Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izraženiji je kada se radi o dobrovoljnoj milostinji, a Svevišnji Allah najbolje zna.

Drugo, kada je riječ o tome ko spada u Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, porodicu (kojoj je zabranjeno uzimanje milostinje), islamski učenjaci nemaju istovjetna mišljenja. Ispravno je da se pod tim

---

[64] Ahmed b. Muhammed et-Tahavi, *Šerhu meanil-asar*, 2/11.
[65] Alija b. Hazm el-Endelusi, *El-Muhalla*, 6/147.
[66] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/242.
[67] O izvoru hadisa bit će govora.

misli na porodice: Benu Hašim i Benu Abdulmuttalib. Potvrđeno je da Hašim nije imao drugih potomaka osim Abdulmuttaliba, i, otuda, ko je ostao od njegovih potomaka spada u Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, porodicu, a to su El-Abbasova, radijallahu anhu, i Ebu Talibova djeca. Na ovo nas upućuje hadis Zejda b. Erkama, radijallahu anhu, a u kojem stoji da je Husajn b. Sebura upitao: "Zejde, ko spada u Vjerovjesnikovu, sallallahu alejhi ve sellem, porodicu? Zar Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge ne spadaju u njegovu porodicu?!" Na to je Zejd, radijallahu anhu, odgovorio: "Naravno da Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, supruge spadaju u njegovu porodicu, ali u njegovu porodicu prevenstveno spadaju oni kojima je zabranjeno uzimanje milostinje nakon njegove smrti." Husajn ponovo upita: "A ko su oni?" "To su: Alijina, Akilova, Džaferova i Abbasova porodica", odgovori mu Zejd, a on preupita: "Svima njima zabranjeno je uzimanje milostinje?!" "Da", odgovori Zejd, radijallahu anhu.[68]

Treće, učenjaci se, isto tako, podvajaju u mišljenju kada se radi o Resulullahovim, sallallahu alejhi ve sellem, suprugama, ali izgleda da i one spadaju u Ehlu-bejt, na osnovu predanja u kojem stoji da je Halid b. Seid poslao Aiši, radijallahu anha, kravu datu u ime milostinje, pa ju je vratila rekavši: "Nama, Poslanikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, porodici, nije dopušteno uzimanje milostinje."[69]

Četvrto, neki učenjaci govorili su da nema problema u tome ako čovjek iz porodice Benu Hašim uzme zekat od nekoga iz iste porodice. S tim u vezi, Eš-Ševkani kaže: "...kao zaključak možemo reći sljedeće: poznato je da je uzimanje zekata Benu Hašimu zabranjeno, bez obzira na to uzimali zekat od ljudi iz iste porodice ili od nekog drugog. Kada je riječ o tome, u obzir se ne mogu uzeti *paučinasta* opravdanja koja navode neki učenjaci i oni ljudi koji su olahko upali u tu stvar, jer samo se mogu uzeti šerijatski dokazi, ali ne i hadisi koji o tome posebno govore, a koji su slabi. Budući da mnogi iz porodice Benu Hašim u Jemenu uzimaju zekat, neki su učenjaci o tome pisali publikacije, koje, ustvari, izgledaju poput fatamorgane: kada žedan dođe do mjesta gdje mu se učinilo da ima vode, ništa ne nađe. Neki su obrazovani ljudi ovo mišljenje uzeli za igru i zabavu. Kada je riječ o ovome pitanju, neki

---

[68] Muslim (2408).

[69] **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Ibn Ebu Šejba, 2/214. Za njegov lanac prenosilaca Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 3/356, tvrdi da je dobar, i još ga pripisuje El-Hallalu. Njegove je riječi prenio Eš-Ševkani u djelu *Nejlul-evtar*, 4/244, i s njim se saglasio u mišljenju.

ljudi kao argument navode to da je Jemen teritorija na koju je određena zemljarina. Govoreći to, ne samo da ne osjećaju da je to sasvim neosnovano mišljenje nego čak ne vide ni to da u tome pitanju *taklid*, slijepo slijeđenje, nije dopušteno, čak ni po njihovim osnovama usulifikha. Neka nam je Svevišnji Allah na pomoći! O kako ljudi žure da slijede strasti, makar se to jasno suprotstavljalo časnom Šerijatu. "[70]

Peto, nikoga iz Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, porodice nije dopušteno odrediti za ubiranje zekata, na osnovu predanja u kojem stoji da su El-Abbas b. Abdulmuttalib i Rebia b. el-Haris, radijallahu anhum, tražili od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da pošalje El-Fadla b. Abbasa i Rebiu b. Abdulmuttaliba da ubiru zekat, pa je to Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odbio rekavši: *"Muhammedovoj porodici nije dopušteno da ima posla s milostinjom, zaista je to prljavi višak koji ljudi izdvajaju."*[71]

235. poglavlje

Zabranjeno je uzimanje milostinje štićenicima Hašimove porodice

Ebu Rafi, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, poslao nekog čovjeka iz plemena Benu Mahzum da sakuplja zekat, pa je on predložio Ebu Rafiju: "Pođi sa mnom, i ti ćeš dobiti određeni dio!" Ebu Rafi odgovori: "Neću, sve dok ne upitam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi s tim." Otišao je i upitao ga, pa mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: *"Štićenik određene porodice pripada joj; nije nam dopušteno uzimati milostinju."*[72]

---

[70] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 4/242.
[71] Muslim (1072).
[72] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (657), En-Nesai, 5/107, Ahmed, 6/8 i 10, Ibn Huzejma (2344), El-Begavi (1607), El-Hakim, 1/404, El-Bejheki, 7/32, Et-Tahavi, u djelu *Šerhul-meani*, 2/8, Ibn Hibban (3293), Et-Tajalisi (972), Ibn Ebu Šejba, 3/214, preko El-Hakema, koji prenosi od Ebu Rafija.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, imam Eš-Ševkani zapisao je: "Hadis ukazuje na to da je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, njegovoj porodici i štićenicima Hašimove porodice zabranjeno uzimanje zekata, čak i ako rade na njegovom sakupljanju."[73]

Drugo, štićenici suprugâ Hašimovića nemaju status štićenikâ Hašimovića, i njima je dopušteno uzimanje zekata.[74] Kada je riječ o tome, postoji nekoliko hadisa koji o tome govore. Jedan je od njih hadis u kojem stoji da je Aiša, radijallahu anha, htjela kupiti Beriru, da je oslobodi, ali su njezini štićenici uvjetovali da, nakon njenog oslobađanja, zadrže pravo naslijeđa na njenu imovinu. To je Aiša, radijallahu anha, spomenula Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on joj je rekao sljedeće: *"Kupi je, zaista pravo na naslijeđe zadržava onaj ko roba oslobodi."* Aiša, radijallahu anha, govorila je: "Jednom prilikom neko je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, donio meso pa sam rekla: 'To meso je milostinja koja je data Beriri!' A Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, na to je rekao: *'Meso je glede nje milostinja, a glede nas poklon.'*"[75]

236. poglavlje

Zabranjeno je izdvajanje u ime milostinje onoga što ne vrijedi

Svevišnji Allah rekao je: "O vjernici, udjeljujte od lijepih stvari koje stječete i od onoga što vam Mi iz zemlje dajemo, ne izdvajajte ono što ne vrijedi da biste to udijelili – kada ni vi sami to ne biste primili, osim zatvorenih očiju. I znajte da Allah nije ni o kome ovisan i da je hvale dostojan." (El-Bekara, 267)

Ebu Umama Sehl b. Hanif Allahove, dželle šanuhu, riječi: "...ne izdvajajte ono što ne vrijedi da biste to udijelili..." komentirao je na sljedeći način: "To se odnosi na *džu'rur* i *hubejk*. Resulullah, sallallahu

[73] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 4/243.
[74] Vidjeti: *Nejlul-evtar*, 4/244.
[75] El-Buhari (1493).

alejhi ve sellem, zabranio je, nakon što je objavljen ovaj ajet, izdvajanje na ime zekata bezvrijednog imetka."[76]

Avf b. Malik, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je prilikom izašao a u ruci je držao štap. Kada je vidio nekog čovjeka koji je nosio grozd suhih datula, počeo je štapom ubadati grozd i govoriti: *'Da je htio, vlasnik ovog imetka mogao je izdvojiti i bolje od ovog; vlasnik ovog zekata na Sudnjem će danu jesti suhe datule.'*"[77]

El-Berra b. Azib rekao je: "Allahove su riječi: 'O vjernici, udjeljujte od lijepih stvari koje stječete i od onoga što vam Mi iz zemlje dajemo, ne izdvajajte ono što ne vrijedi da biste to udijelili...' objavljene glede ensarija. Naime, oni su nakon obrezivanja palmi donosili grozdove nezrelih hurmi i kačili ih o uže razapeto između dva stupa u Poslanikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, džamiji, pa su siromašni muhadžiri jeli te hurme, a neko bi donio i grozd najlošijih hurmi, misleći da nije problem staviti i koji takav grozd, jer je mnogo grozdova lijepih hurmi, pa je Svevišnji Allah objavio: '...ne izdvajajte ono što ne vrijedi da biste to udijelili...' tj. nemojte kao milostinju davati suhe hurme koje ni sami ne biste primili, osim zatvorenih očiju; to biste primili stideći se vlasnika i bojeći ga se. Svevišnji Allah dao vam je preko vaše potrebe, zato znajte da On nije ovisan o vašoj milostinji."[78]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, vlasniku imetka nije dopušteno izdvajanje najgoreg dijela imetka a ostavljanje najvrednijeg.

Drugo, navedeni ajet i drugi ajeti te hadisi koji govore o tome dokaz su da je jedan od izvora islama *kijas*, analogija. Naime, ako čovjeku ne bi bilo drago uzeti ponuđeni bezvrijedan imetak, kako onda nešto bezvrijedno može ponuditi drugome, posebno kada se radi o djelu pomoću kojeg se želi umiliti Svevišnjem Allahu.

---

[76] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga En-Nesai, 5/43, i Ibn Huzejma (2311 i 2312). *Džu'rur* su malehne datule koje obično nemaju vrijednost, a *hubejk* su također bezvrijedne datule koje su nazvane tim imenom po čovjeku koji se zvao Hubejk.

[77] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga En-Nesai, 5/43-44, i Ibn Madža (1821).

[78] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Et-Tirmizi (2987) i Ibn Madža (1822), i ovo je njegova verzija.

237. poglavlje

Zabranjeno je kao zekat dati iznemogle životinje, životinje s mahanom, kao što je zabranjeno dati jarca

Enes, radijallahu anhu, pripovijedao je da mu je Ebu Bekr, radijallahu anhu, poslao Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, naređenje kada je riječ o zekatu: *"Kao zekat ne daje se iznemogla životinja, životinja s mahanom, niti jarac, ali jarac se može uzeti ako ga vlasnik zekata dobrovoljno dâ."*[79]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, hafiz Ibn Hadžer zapisao je: "U hadisu postoji pretpostavljeno značenje: kao zekat zabranjeno je uzeti iznemoglu životinju i životinju s mahanom, te jarca, osim ako je time zadovoljan vlasnik imetka, jer mu je jarac potreban za rasplod (uzimanje jarca bez zadovoljstva njegovog vlasnika nanijelo bi mu štetu), a Svevišnji Allah najbolje zna."[80]

Drugo, pretpostavljenom je dopušteno da protiv onoga ko u zekat da staru životinju moli da mu Svevišnji Allah ne dâ blagoslov, a za onoga ko da najvredniji imetak da moli za blagoslov. O tome nam govori predanje Vaila b. Hudžra, radijallahu anhu, u kojem stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao izaslanika da od jednog čovjeka ubere zekat pa je ovaj dao mršavo odbijeno devče. Na to je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Došao mu Allahov i Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, izaslanik da ubere zekat, a on dade mršavo odbijeno devče. Moj Allahu, ne daj mu blagoslov u devčetu ni u ostatku stada!"* Kada je čovjek čuo da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, tako molio, poslao je najbolju i najljepšu devu, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada je za njega zamolio: *"Moj Allahu, blagoslovi ga i blagoslovi njegovo stado!"*[81]

---

[79] El-Buhari (1455).

[80] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 3/321.

[81] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ibn Huzejma (2274).

238. poglavlje

Zabranjeno je ogovaranje onih koji daju milostinju i ruganje njima

Svevišnji Allah rekao je: "One koji vjernike ogovaraju zato što zekat daju, a rugaju se i onima koji ih s mukom daju – Allah će kazniti za izrugivanje njihovo, i njih čeka patnja nesnosna." (Et-Tevba, 79)

Ebu Mesud, radijallahu anhu, govorio je: "Kada je naređen zekat, mi smo pomagali u njegovom sakupljanju, uzimajući nadoknadu. Kada bi neko donio mnogo milostinje, ljudi bi rekli: 'Želi se pokazati!' A kada bi neko donio nekoliko pregršti, ljudi bi kazali: 'Allah nije ovisan o milostinji koju je dao ovaj čovjek!' Zatim je Svevišnji Allah objavio: 'One koji vjernike ogovaraju zato što zekat daju, a rugaju se i onima koji ih s mukom daju...'"[82]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, onoga ko udijeli neznatan imetak zabranjeno je ogovarati, nalaziti mu mahane i ismijavati se s njime.

Drugo, zabranjeno je onoga ko udijeli mnogo optuživati za pretvaranje pred svijetom i udjeljivanje zbog reputacije.

Treće, ismijavanje s dobrim djelima, makar ona bila malehna, svojstvo je licemjera, koji ne poštuju Allahove, dželle šanuhu, propise.

239. poglavlje

Zekat nije obavezno davati na konje i robove; na robove se daje samo sadakatul-fitr

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Musliman nije obavezan davati zekat na konja i na roba.'*"[83]

---

[82] El-Buhari (1415) i Muslim (1018).
[83] El-Buhari (1463) i Muslim (982).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, musliman nije obavezan davati zekat na robove i konje, to je imetak na koji se, po islamu, ne daje zekat, na osnovu Alijinog, radijallahu anhu, predanja u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Već sam vas oslobodio od davanja zekata na vaše konje i robove, ali zato na svakih četrdeset grla druge stoke izdvojite srebrenjak."*[84]

Drugo, čovjek za roba mora izdvojiti sadakatul-fitr, na osnovu hadisa: *"Na roba se ne daje zekat, ali se daje sadakatul-fitr."*[85]

Ibn Hibban zapisao je sljedeće: "Hadis ukazuje na to da rob ne posjeduje imovinu, jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obavezao je gospodara, a ne roba, da izdvoji sadakatul-fitr, iako je o robu riječ."[86]

Treće, ako vlasnik konjâ i robova ipak dobrovoljno želi dati zekat, uzet će se od njega, na osnovu predanja Harise b. Midriba u kojem stoji da je rekao: "Neki su ljudi iz Šama došli kod Omera, radijallahu anhu, i kazali: 'Stekli smo imetak: konje i robove, i želimo da ga očistimo dajući zekat.' On im odgovori: 'Postupit ću onako kako su postupili Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu Bekr prije mene.' Posavjetovao se s ashabima, među kojima je bio i Alija, koji mu je rekao: 'To je lijepo od njih, osim ako nije riječ o obaveznoj glavarini.'"[87]

Ibn Huzejma veli: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na četiri deve nije uzimao zekat, osim ako ga vlasnik deva ne bi dobrovoljno dao. Ni na trideset i devet ovaca nije uzimao zekat, osim ako ga vlasnik ovaca ne bi dobrovoljno dao. Također ni na stotinu devedeset i devet srebrenjaka nije uzimao zekat, osim ako vlasnik srebrenjaka ne bi zekat dobrovoljno dao. A time je želio ukazati da je vladaru dopušteno uzeti zekat od čovjeka koji ga nije obavezan dati ali ga daje dobrovoljno. Isto tako, Omer, radijallahu anhu, ljudima iz Šama rekao je da Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, i Ebu Bekr, radijallahu anhu, nisu uzimali zekat na konje i robove, ali su oni to dobrovoljno dali, i tada je od njih uzeo. A sve je na osnovu toga što je Poslanik, sallallahu alejhi

---

[84] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (1574), Et-Tirmizi (620), En-Nesai, 5/37, Ibn Madža (790), Ibn Huzejma (2284), s dobrim lancem prenosilaca, kako kaže Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 3/327.

[85] Muslim (10 i 982).

[86] Muhammed b. Hibban et-Temimi, *Es-Sahih*, 8/66.

[87] **Predanje je dobro.** Zabilježili su ga Ibn Huzejma (2290) i Abdurrezzak (6887). Pojačava ga predanje koje je zabilježio imam Malik u djelu *El-Muvetta*, 1/277/38.

ve sellem, dopustio uzimanje zekata na manje od pet deva, odnosno četrdeset ovaca, odnosno dvije stotine srebrenjaka."[88]

240. poglavlje

Strogo je zabranjeno iskati milostinju, pogotovo ako je čovjek bogat

Allah, dželle šanuhu, rekao je: "...i to siromasima koji, zauzeti na Allahovom putu, nemaju vremena da zarađuju, pa onaj ko u to nije upućen misli da su, zbog skromnosti, imućni; poznat ćeš ih po izgledu njihovom, oni proseći ne dodijavaju ljudima. A ono što od imetka drugima date – Allah, sigurno, za to zna." (El-Bekara, 273)

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, upozorenje: *"Čovjek će neprestano prositi od ljudi, i na Sudnji će dan doći a na njegovom licu neće biti ni trun mesa."*[89]

Muavija, radijallahu anhu, govorio je da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nemojte dodijavati proseći. Tako mi Allaha, nijednom čovjeku koji od mene nešto zatraži pa mu nerado dam, neće biti blagoslovljeno ono što dobije od mene."*[90]

Avf b. Malik el-Ešdžei, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Bilo nas je devet, ili osam, ili sedam, kada smo bili kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, pa nas Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: *'Zar nećete dati prisegu Allahovom Poslaniku?'* Kako smo skoro dali prisegu, odgovorili smo: 'Allahov Poslaniče, dali smo ti prisegu!' Ponovio je isto pitanje, a mi smo pružili svoje ruke i rekli: 'Allahov Poslaniče, na čemu ćemo ti dati prisegu?' On reče: *'Dajte mi prisegu da ćete obožavati Allaha i da Mu nećete pripisivati saučesnika, da ćete obavljati pet dnevnih namaza, da ćete biti pokorni'*, tiho dodavši, *'i da od ljudi ništa nećete tražiti.'* Nakon toga", nastavlja Avf b. Malik, "viđao sam te ljude: sami dohvate bič ako im ispadne iz ruke, a ni od koga ne zatraže da on to uradi umjesto njih."[91]

---

[88] Muhammed b. Huzejma, *Es-Sahih*, 4/30-31.
[89] El-Buhari (1474) i Muslim (1040).
[90] Muslim (1038).
[91] Muslim (1034).

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Ko od svijeta bude prosijačio da se obogati, tražio malo ili mnogo, od njih traži žeravicu.'"*[92]

Semura b. Džundub, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Prosjačenjem čovjek grebe svoje lice, osim ako čovjek traži svoje pravo iz državne blagajne, koje mora ostvariti."*[93]

Imran b. Husajn, radijallahu anhu, prenio je sljedeći Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: *"Prosjačenje bogatog čovjeka sramota je koja će se vidjeti na njegovom licu na Sudnjem danu."*[94]

Džabir, radijallahu anhu, govorio je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Zaista mi dođe čovjek i zatraži pa mu dam, te se vrati, a u svom krilu nosi samo vatru."*[95]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno bespotrebno prosjačenje, bilo da se čovjek želi obogatiti ili ne. To ima za posljedicu poniženje na ovome, a kaznu na budućem svijetu.

Drugo, kada je riječ o tome kada je čovjeku zabranjeno tražiti od ljudi, islamski učenjaci imaju različite stavove. Neki učenjaci smatraju da je čovjeku zabranjeno prositi ako ima pedeset srebrenjaka, odnosno njihovu protuvrijednost u zlatu. Ovi su učenjaci posegnuli za Ibn Mesudovim, radijallahu anhu, predanjem u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko prosi od ljudi, a ima dovoljno imetka doći će na Sudnji dan izgrebanog lica."* Neko upita: "Božiji Poslaniče, a koliko mu je dovoljno?" Poslanik, sallallahu alejhi ve

---

[92] Muslim (1041). U tome su smislu zabilježeni hadisi preko Omera, Alije i Hubšija b. Džunade, radijallahu anhum.

[93] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (1639), Et-Tirmizi (681), En-Nesai, 5/100, Ahmed, 5/10, El-Begavi (1624), Ibn Ebu Šejba, 3/208, i Ibn Hibban (3386 i 3397), preko Abdulmelika b. Umejra, on od Zejda b. Ukbe el-Fezarija, a on od Semure, radijallahu anhu. Pojačavaju ga hadisi zabilježeni preko Ibn Omera i Ibn Abbasa, radijallahu anhum.

[94] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 4/426 i 436, Et-Taberani, 18/356, 362 i 400, i El-Bezzar (922 – *Kešful-estar*), preko Hasana, a on od Imrana, radijallahu anhu. Pojačava ga Sevbanovo, radijallahu anhu, predanje.

[95] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ibn Hibban (3392) i Abd b. Humejd, u djelu *El-Muntehab* (111), preko Ubjedullaha b. Muse, on od Israila, on od Mensura, on od Salima b. Ebul-Džada, a ovaj od Džabira, radijallahu anhu.

sellem, odgovori: *'Pedeset srebrenjaka ili njihova protuvrijednost u zlatu.'*[96] Imam Et-Tirmizi zapisao je: "Prema ovom hadisu postupaju neki naši autoriteti. To je mišljenje Es-Sevrija, Ibnul-Mubareka, Ahmeda i Ishaka b. Rahavejha. Kažu: 'Ako čovjek ima pedeset srebrenjaka, nije mu dopušteno prositi.'"[97]

Druga skupina učenjaka kaže da je zabranjeno prositi onome ko ima jedno *ukijje*, a to je, po imamu Maliku, imetak u vrijednosti od četrdeset srebrenjaka. Kao dokaz uzeli su predanje nekog čovjeka iz plemena Benu Esd koji je rekao: "Odsjeo sam s porodicom kod Bekie, pa mi je porodica predložila da idem kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i tražim nešto hrane, te su nabrajali sve potrepštine. Otišao sam kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i zatekao nekog čovjeka kako traži od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, a on mu govori: *'Nemam ti šta dati.'* Na to se čovjek vratio ljut, govoreći: 'Allaha mi, ti daješ onome kome hoćeš!' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Pogledajte, ljuti se na mene što mu nemam šta dati! Ko od vas prosi a ima četrdeset srebrenjaka ili imetka u toj vrijednosti već je bespravno zatražio.'* Čovjek iz Benu Esda nastavlja pripovijedati: "Pomislih: mi imamo devu koja vrijedi više od četrdeset srebrenjaka! Vratio sam se ne zatraživši od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Nakon toga, Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, doneseno je pšenice i suhog grožđa, pa je i nama dato, i Svevišnji nam je Allah dao iz Svoga obilja."[98]

Pa ipak, neki su učenjaci rekli da je onome ko ima dovoljno hrane za ručak i večeru zabranjeno prositi. Kao dokaz uzeli su predanje Sehla b. Hanzale u kojem stoji: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Ko bude prosio, a ima dovoljno traži da ga Vatra prži.'* Sehl upita: 'Allahov Poslaniče, koliko mu je dovoljno?' *'Onoliko koliko mu treba za ručak i večeru'*, odgovori Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem."[99]

---

[96] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (1626), Et-Tirmizi (650), En-Nesai, 5/97, Ibn Madža (1840), Ahmed, 1/388 i 441, Ed-Darimi, 1/386, i El-Begavi (1600), preko Hakima b. Džubejra, on od Muhammeda b. Abdurrahmana b. Jezida, on od svoga oca Jezida, a ovaj od Ibn Mesuda, radijallahu anhu. Pored ovog, hadis je prenesen i s drugim lancem prenosilaca, a zabilježili su ga Ahmed, 1/466, s njegovim lancem prenosilaca Ebu Nuajm, 4/237; i Et-Taberani (10199).

[97] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/41.

[98] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Malik, 2/999, Ebu Davud (1627), En-Nesai, 5/98-99, i El-Begavi (1601), preko Zejda b. Eslema, on od Ataa b. Jesara, a ovaj od čovjeka iz plemena Benu Esd.

[99] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (1629) i Ahmed, 4/180 i 181, preko Rebie b. Jezida, on od Ebu Kebše el-Alevija, a on od Sehla, radijallahu anhu.

Neki su učenjaci pokušali usaglasiti navedene hadise i, na osnovu toga, podvojili se u mišljenju. Neki od ovih kažu da je hadis Sehla b. Hanzale derogiran. Drugi su rekli da se Sehlov hadis odnosi na onoga ko ima onoliko hrane koliko mu je dovoljno za jedan dan, i njemu nije dopušteno prositi, ali su rekli da je dopušteno dati zekat čovjeku čiji imetak nije dostigao *nisab*, makar bio zdrav i mogao zaraditi. A neki su rekli da se navedeni Sehlov, radijallahu anhu, hadis odnosi na onoga ko je sebi osigurao dovoljno hrane za ručak i večeru svaki dan.

Rekao sam: neispravno je tvrditi da je posrijedi derogacija, jer ne postoji preovladavajući dokaz kada je o tome riječ. Ove je naoko oprečne hadise lahko usaglasiti. Naime, onome ko sebi osigura dovoljno hrane za ručak i večeru zabranjeno je tražiti milostinju, a onome ko ima nešto, ali mu nije dovoljno jer ima porodicu – dopušteno je dati, ali njemu nije dopušteno tražiti. Ovo je zato jer je islam naredio da se zekat ubire od bogatih i daje siromašnima, a to ukazuje na to da onaj čiji imetak nije dostigao *nisab* ima pravo na milostinju, a Svevišnji Allah najbolje zna.

Treće, traženje milostinje dopušteno je samo onome ko je prezadužen, čovjeku koji je bankrotirao i čovjeku koga je zadesila velika bijeda. Ovo je na osnovu predanja Kubejse b. el-Meharika el-Hilalija, radijallahu anhu, koji je pripovijedao: "Zadužio sam se da bih pomirio neke zavađene muslimane. Otišao sam kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tražeći da mi se u ime toga da od zekata. Rekao mi je: *'Sačekaj dok se ubere zekat, pa ćemo ti dati.'* Zatim mi je rekao: *'O Kubejsa, traženje zekata dopušteno je samo sljedećim trima kategorijama ljudi: čovjeku koji se zaduži da bi pomirio zavađene muslimane, ali, nakon što vrati dug, nije mu dopušteno tražiti; čovjeku koji bankrotira, ali kada stekne osnovne uvjete za život, nije mu dopušteno tražiti; i čovjeku koga zadesi velika bijeda, kada će tri iskusna i razborita čovjeka iz njegovog naroda*[100] *posvjedočiti: 'Allaha nam, taj i taj bijednik je!', ali kada stekne osnovne uvjete za život, nije mu dopušteno tražiti. O Kubejsa, traženje mimo ovih situacija jeste uzimanje i jedenje očitog haram-imetka.'*"[101]

---

[100] Ovdje se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ograničio na triju razboritih ljudi iz naroda kojem pripada taj čovjek, zato što oni poznaju njegove prilike, a imetak je pretežno skriven, i niko, osim iskusnih i razboritih ljudi, ne može procijeniti je li određeni čovjek bogat ili siromašan.

[101] Muslim (1044).

241. poglavlje

Pokuđeno je uzeti milostinju od onog čovjeka koji je nerado daje

Abdullah b. Amir el-Jahsubi pripovijedao je: "Čuo sam Muaviju da govori: 'Isključivo pripovijedajte one hadise koji su se pripovijedali za vrijeme Omera; on je ljude u ime Svevišnjeg Allaha podsjećao na činjenje dobra. Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Kome Allah želi dobro, poući ga vjeri.'* Također sam čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Ja sam blagajnik; kome rado dam, imetak će mu biti blagoslovljen, a onaj kome dam zbog njegovog zloćudnog dosađivanja liči na onoga ko jede, ali se ne može zasititi.'*'"[102]

Hakim b. Hizam, radijallahu anhu, rekao je: "Tražio sam od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa mi je dao; ponovo sam tražio, pa mi je dao; tražio sam i treći put, pa mi je dao, a zatim je rekao: *'Zaista imetak liči na zeleno voće[103]; onome ko ga uzme dostojanstveno[104] bit će blagoslovljen, a onome ko ga uzme iz pohlepe, njemu neće biti blagoslovljen, i takav liči na onoga ko jede, ali se ne zasiti; a onaj ko daje bolji je od onoga ko uzima.'*"[105]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, bespotrebno gomilanje imetka ne donosi korist, to je štetno, jer imetak koji se iznudi i bestidno uzme *suht* je, tj. zabranjen imetak, u kojem nema blagoslova.

Drugo, čovjek se treba sustezati od traženja od ljudi, pogotovo ako za tim nema potrebe, jer traženje potire bereket i donosi poniženje.

---

[102] Muslim (1037).

[103] Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, uporedio je imetak sa slatkim zelenim voćem zato što ljudi žude za zelenim i za slatkim voćem ponaosob, a kada se to dvoje sastavi, žudnja je još veća; imetak je prolazan kao i dobra ovoga svijeta.

[104] Ako se misli na onoga koji uzima milostinju, značenje je: ako milostinju uzima bez traženja, nametljivosti i pohlepe. A ako se misli na onoga ko je daje, značenje je: ako milostinju daje rado i dobrovoljno, a ne zbog toga što od njega neko traži, a to ga tjera na nerado davanje.

[105] El-Buhari (472) i Muslim (1035), i ovo je njegova verzija.

242. poglavlje

Zabranjeno je škrtarenje prema sebi, porodici i robovima

Hajsema je pripovijedao: "Dok smo sjedjeli s Abdullahom b. Amrom, ušao je njegov upravitelj, pa ga Abdullah upita: 'Jesi li robovima dao dnevnu količinu hrane?' 'Ne', odgovori upravitelj, pa mu Abdullah reče: 'Idi i daj im! Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Dovoljno je čovjeku grijeha ako obustavi nafaku onima koje je dužan izdržavati.'*'"[106]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, najveća se nagrada zaslužuje za udjeljivanje na sebi, svojoj porodici i robovima.

Drugo, obustaviti nafaku onima koje je čovjek dužan izdržavati velika je nepravda, a nepravda će biti tmina na Sudnjem danu.

Treće, čovjeku je dovoljno grijeha da zapostavi onoga koga je dužan izdržavati, i zato je musliman obavezan svakome dati njegovo pravo.

---

[106] Muslim (996).

17. HADŽ I UMRA

243. poglavlje

Strogo je zabranjeno da imućan čovjek odlaže obavljanje hadža

Allah, dželle šanuhu, rekao je: "Hodočastiti Hram dužan je, Allaha radi, svaki onaj ko je u mogućnosti; a onaj ko neće da vjeruje – pa, zaista, Allah nije ovisan ni o kome." (Alu Imran, 97)

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ko porekne obaveznost hadža, ili obavi hadž, ali za to uopće ne očekuje nikakvu nagradu, niti strahuje od kazne počinio je nevjerstvo. Ibn Kesir rekao je: "Ibn Abbas, Mudžahid i još neki učenjaci ovaj ajet tumače na sljedeći način: 'Ko porekne obaveznost hadža počinio je nevjerstvo, a Allah nije o njemu ovisan.'"[1]

Drugo, imućnom čovjeku zabranjeno je odlaganje obavljanja hadža. Omer, radijallahu anhu, govorio je: "Ko mogne obaviti hadž, ali ga ne obavi umrijet će kao židov ili kršćanin, svejedno je."[2]

Treće, imam El-Kurtubi zapisao je: "Ove je riječi Omer, radijallahu anhu, izgovorio da bi upozorio na opasnost od zapostavljanja obavljanja hadža. Otuda su naši autoriteti rekli: 'Prijetnja u ajetu odnosi se na onoga ko može obaviti hadž, ali ga ne obavi, i niko ga za njega ne može obaviti, jer da *bedelom* obavljenim s njega spada obaveznost obavljanja hadža, spali bi i grijeh i prijetnja, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.'"[3]

Seid b. Džubejr govorio je: "Kada bi umro moj komšija koji je mogao, ali nije obavio hadž, ne bih mu klanjao dženaza-namaz."

[1] Ismail b. Kesir ed-Dimeški, *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 1/394.

[2] **Predanje je autentično.** U djelu *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 1/394, Ibn Kesir ga pripisuje El-Ismailiju, a na sljedećoj stranici istog djela veli: "Lanac prenosilaca seže do Omera, radijallahu anhu, i vjerodostojan je." Vidjeti: *Musnedul-Faruk*, 1/292, od Ibn Kesira, također.

[3] Vidjeti: *El-Džamiu li ahkamil-Kur'an*, 4/154.

244. poglavlje

Pokuđeno je imati mogućnosti, a ne obaviti hadž svakih pet godina

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Allah je rekao: 'Čovjeku dam zdravlje i imetak, ali prođe i pet godina, a ne posjeti Me kao muhrim.'"*[4]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, obveznik je dužan obaviti hadž jednom u životu.

Drugo, kome Svevišnji Allah da imetak i zdravlje, odnosno kome odlazak na hadž bude olakšan, njemu je poželjno hadž obaviti svakih pet godina. Ako tako ne učini, uskraćen je dobra, Svemogućem se Allahu utječemo od uskraćenosti dobra, nesreće i toga da nas ostavi na cjedilu!

245. poglavlje

Zabranjeno je na hadžu činjenje grijeha i svađanje

Svevišnji Allah rekao je: "...onom ko se obaveže da će u njima obavljati hadž nema snošaja sa ženama i nema ružnih riječi, i nema svađe u danima hadža..." (El-Bekara, 197)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Ko obavi hadž Allaha radi, i, obavljajući ga, ne bude imao spolni odnos sa suprugom i ne učini grijeh vratit će se čist od grijeha kao što je bio onoga dana kada je rođen.'*"[5]

---

[4] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Hibban (3703), Abdurrezzak (8826) i El-Bejheki, 8/262, preko Alaa b. el-Musejjiba, a on od Ebu Seida, radijallahu anhu. Ovaj hadis pojačava Ebu Hurejrino, radijallahu anhu, predanje, ali u njemu postoji određena slabost, kako kaže imam El-Bejheki, 8/262. (*Muhrim* je osoba za koju, stupanjem u obrede umre, odnosno hadža vrijede ihramske zabrane. /op.prev./)

[5] O izvoru hadisa bit će govora.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, na hadžu je strogo zabranjeno činjenje grijeha. Činjenje grijeha zabranjeno je uvijek, a na hadžu je to još strože zabranjeno. Ibn Kesir zapisao je sljedeće: "Učenjaci koji kažu da se izraz *el-fusuk* odnosi na sve grijehe u pravu su. Isto tako, Svevišnji Allah zabranio je činjenje nepravde u svetim mjesecima, iako je nepravdu zabranjeno činiti tokom cijele godine; time se željelo ukazati da je činjenje nepravde u svetim mjesecima još veći grijeh. Zato je i rekao: '...a četiri su sveta; to je prava vjera. U njima ne griješite!' (Et-Tevba, 36) A kada je riječ o Haremu, svetom području, rekao je: '...i onome ko u njemu bilo kakvo nasilje učini dat ćemo da patnju nesnosnu iskusi.' (El-Hadždž, 25)"[6]

Drugo, neki učenjaci iz prvih generacija smatrali su da se izraz *el-fusuk* odnosi na prepirku i svađu. Kada je riječ o raspravljanju na najljepši način, što iziskuje dava, pozivanje u islam i poučavanje neznalica, u tome nema ništa loše, štaviše, to je nekada i obavezno. Otuda je greška reći da se Allahove, dželle šanuhu, riječi: "...i nema svađe u danima hadža..." odnose na raspravljanje na najljepši način; ajet se odnosi samo na prepirku, svađu i vrijeđanje, a Svevišnji Allah najbolje zna.

246. poglavlje

Zabranjeno je da žena putuje bez muža, odnosno bez mahrema

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ženi koja vjeruje u Allaha i u Sudnji dan nije dopušteno putovanje u trajanju od tri dana i više osim s ocem, ili sinom, ili mužem, ili bratom, ili nekim drugim mahremom."*[7]

---

[6] Ismail b. Kesir ed-Dimeški, *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 1/244-245.

[7] Muslim (1340). U tome su smislu Ebu Hurejrin i Ibn Omerov, radijallahu anhum, hadis.

Abdullah b. Amr b. el-As, radijallahu anhu, kazivao je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Neka žena ne poduzima putovanje u trajanju od dva dana osim s mužem, odnosno s mahremom.'*[8]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Muslimanki je zabranjeno poduzeti putovanje u trajanju jedne noći osim s mahremom.'"*[9]

Ovaj isti ashab prenio je sljedeći hadis: *"Ženi koja vjeruje u Allaha i Sudnji dan nije dopušteno krenuti na putovanje u trajanju od jednog dana i jedne noći ako u njenoj pratnji nije mahrem."*[10]

On je također prenio i ove Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'Neka žena ne kreće na put od dvanaest milja bez mahrema."*[11]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ženi koja vjeruje u Allaha, dželle šanuhu, i u Kijametski dan zabranjeno je putovanje bez muža, odnosno bez mahrema: oca, brata, sina, ili nekog drugog trajnog mahrema. Otuda su neki učenjaci, poput Ibn Huzejme i Ibn Hibbana (koji je u svojoj hadiskoj zbirci *Es-Sahih*, na osnovu Ebu Hurejrinog, radijallahu anhu, predanja naslovio poglavlje: *Ženi je zabranjeno poduzimanje dugog ili kratkog putovanja bez mahrema*) smatrali da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spominjući broj dana, odnosno noći, nije imao za cilj ograničiti putovanje na taj broj dana, odnosno noći.

Rekao sam: njihovom mišljenju u prilog ide Ibn Abbasova, radijallahu anhu, izjava: "Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Neka se čovjek ne osamljuje sa ženom bez prisustva njenog mahrema, i neka žena ne putuje osim u pratnji mahrema.'* Neki čovjek ustade i reče: 'Allahov Poslaniče, moja je supruga otišla na hadž dok sam bio u toj i toj bici!' *'Onda idi i obavi hadž sa svojom suprugom!'*, naredi mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem." Na osnovu ovog Ibn Abbasovog (2731) i Ebu Hurejrinog predanja (2732), Ibn Hibban naslovio je poglavlje: *Ženi je zabranjeno poduzimanje dugog ili kratkog putovanje bez mahrema.*

Kada je riječ o tom pitanju, Ibn Hadžer je ostavio sljedeći zapis: "Većina je učenjaka ovdje kazala da je ženi zabranjeno poduzimanje

---

[8] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ibn Huzejma (2522).

[9] Muslim (1339).

[10] El-Buhari (1088) i Muslim (421 i 1339).

[11] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (1725) i Ibn Huzejma (2526).

putovanja općenito ako nema mahrema, jer hadisi nisu istovjetno odredili trajanje putovanja. Imam En-Nevevi rekao je: 'Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, određujući trajanje puta danima i noćima, nije mislio na ograničavanje puta, već je značenje: ženi je zabranjeno poduzimanje svega što se smatra putovanjem osim u pratnji mahrema. Ovdje je ograničavanje izrečeno na osnovu odgovora koji je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, davao onome ko ga je pitao s tim u vezi, i taj se broj dana ne uzima kao mjerodavan kada je riječ o putovanju žene bez mahrema.'"[12]

Drugo, imam El-Begavi veli: "...iz ovoga se hadisa razumije da žena nije obavezna poći na hadž ako nema mahrema koji će je pratiti. Ovo je stav sljedećih autoriteta: En-Nehaija, Hasana el-Basrija, Sufjana es-Sevrija, Ahmeda, Ishaka b. Rahavejha i hanefijskih pravnika. Međutim, neki učenjaci tvrde da mora poći na hadž u društvu skupine žena. To je mišljenje imama Šafija i Malika. Prvo je mišljenje prioritetnije, na osnovu vanjskog značenja hadisa."[13]

Treće, ovaj je isti imam napisao: "...a kada je riječ o nevjernici koja prihvati islam a nalazi se u zemlji koja ratuje protiv muslimanâ, odnosno kada je riječ o muslimanki koja se oslobodila od zarobljeništva nevjernika, ove dvije kategorije žena moraju napustiti nevjerničku zemlju, makar putovale same, bez mahrema, ako se ne plaše samoće i opasnosti."[14]

Nadovezujući se na ovu El-Begavijevu izjavu, Ibn Hadžer kaže: "Neki su učenjaci dodali i treću kategoriju, a tu spada žena koja zaostane iza društva te je nađe povjerljiv čovjek, tada joj je dopušteno da je on prati, dok ne sustignu njeno društvo."[15]

Rekao sam: putovanje je u ovim slučajevima prijeka potreba, a kada je posrijedi prijeka potreba, čovjek nema grijeha, ali: "Neophodna potreba mora se precizno procijeniti", stoji u fikhskom pravilu.

Četvrto, oni učenjaci koji ženi dopuštaju putovanje bez muža, odnosno bez mahrema, kao dokaz uzeli su analogiju. To moramo objasniti, jer obični se svijet zbog toga mnogo zbunjuje.

Naime, neki učenjaci dopuštaju ženi obavljanje obaveznog hadža u povjerljivom društvu, odnosno s pouzdanim ženama, analogno

---

[12] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/75.
[13] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 7/20.
[14] Ibid, 7/21.
[15] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/76.

nevjernici koja prihvati islam i napusti zemlju nevjerstva, putujući u zemlju islama, odnosno analogno ženi koja je u sličnoj situaciji.

Na ovo su učenjaci odgovorili rekavši da se ovdje radi o putovanju iz prijeke potrebe, a putovanje koje nije iz prijeke potrebe ne može se dopustiti, analogno onom putovanju koje se poduzme iz prijeke potrebe: žena koja prihvati islam i putuje sama, sprečava sigurnu štetu čineći nešto u čemu je šteta moguća ali nije sigurna, a takav slučaj nije s ženom koja želi poći na hadž bez mahrema.

Neki su kao dokaz uzeli predanje u kojem stoji da je Omer, radijallahu anhu, pred kraj života dopustio Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, suprugama da pođu na hadž u pratnji Osmana b. Affana i Abdurrahmana.

A na ovo se može odgovoriti iz dva aspekta: prvo, ovo je samo Omerov, radijallahu anhu, postupak, i ne smije se pretpostaviti Resulullahovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima; i, drugo, to je dopustio jer su Poslanikove, sallahu alejhi ve sellem, supruge, majke pravovjernih, zabranjene vjernicima.

A neki učenjaci kao dokaz uzeli su hadis Adija b. Hatima, radijallahu anhu, u kojem je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ako duže poživiš, sigurno ćeš vidjeti ženu da putuje u nosiljci iz Hire do Meke, ne bojeći se nikog osim Allaha."*[16]

Međutim, učenjaci su rekli da hadis ukazuje da će se takvo nešto desiti, ali ne ukazuje na to da je dopušteno ženi da sama putuje. A oni koji dopuštaju njeno putovanje odbili su ovo tumačenje, rekavši da je hadis izrečen u smislu pohvale i uzdizanja dini-islama, a iz toga se može shvatiti da je ta ista stvar dopuštena.

Eš-Ševkani je preferirao stav ovih posljednjih, kada je rekao: "Preče je ovaj hadis protumačiti onako kako su ga protumačili oni što dopuštaju ženi putovanje, jer se na taj način postiže saglasnost između ovog i drugih hadisa koji govore o tome."[17]

Peto, Ibn Hadžer rekao je: "Po učenjacima, mahrem je onaj čovjek kome je zauvijek zabranjeno stupiti u brak s određenom ženom, ili kome je to zabranjeno zbog određenog uzroka. Iz neprestane zabrane izuzima se svastika i ženina amidžinica, a zbog određenog uzroka izuzima se majka i kćerka one žene s kojom je čovjek imao spolni odnos u braku čija je ispravnost sumnjiva.

---

[16] El-Buhari (3595).

[17] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/17.

Definicija se, također, ne proteže na ženu koja je na sebe prizvala Allahovu srdžbu, da je stigne ako je počinila nemoral. Imam Ahmed smatrao je da otac nevjernik ne može biti mahrem kćerki muslimanki, jer niko ne može biti siguran da je neće pokušati odvratiti od islama kada se s njome osami."[18]

Prihvatajući Ahmedovo mišljenje koje je prenio Ibn Hadžer, imam Eš-Ševkani dodao je: "To iziskuje da i ostali rođaci nevjernici imaju status oca, tim prije što uzrok postoji, a to je mogućnost da je odvrate od islama."[19]

247. poglavlje

Zabranjeno je donošenje odluke za obavljanje hadža i oblačenje ihrama prije hadžskih mjeseci

Allah, dželle šanuhu, rekao je: "Pitaju te o mlađacima. Reci: 'Oni su ljudima oznake o vremenu i za hadžiluk.'" (El-Bekara, 189)

"...onom ko se obaveže da će u njima obavljati hadž..." (El-Bekara, 197)

Ibn Abbas, radijallahu anhu, govorio je: "U hadžske se obrede stupa samo u mjesecima hadža, i to je sunnet kada je riječ o hadžu."[20]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, po Ibn Omeru, radijallahu anhu, mjeseci hadža jesu sljedeći: ševal, zul-kada i prvih deset dana zul-hidže.

Drugo, zabranjeno je stupanje u hadžske obrede prije vremena, na osnovu navedenog hadisa koji je mevkuf-predanje, ali ima status merfu-predanja, i to je očito iz njegovog konteksta, jer Ibn Abbasove, radijallahu anhu, riječi: "...i to je sunnet kada je riječ o hadžu" skoro su direktno pripisane Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Kada je o tome

---

[18] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/77.

[19] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/17.

[20] **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je imam El-Buhari kao muallek-predanje (vidjeti: *Fethul-Bari*, 3/419), a sa spojenim lancem prenosilaca zabilježili su ga Ibn Huzejma (2596) i El-Hakim, 1/448. Po Ibn Kesiru, 1/242, lanac prenosilaca je vjerodostojan.

riječ, Ibn Kesir zapisao je sljedeće: "Mišljenje da nije ispravno stupiti u obrede hadža osim u mjesecima hadža preneseno je od Ibn Abbasa, Džabira, Ataa, Tavusa i Mudžahida, Allah im se smilovao. Dokaz za to jesu Allahove, dželle šanuhu, riječi: 'Hadž je u određenim mjesecima...' (El-Bekara, 197). Iz vanjskog značenja vidi se da postoji zamišljeno značenje (o čemu su govorili jezikoznalci), a to je: vrijeme za obavljanje hadža u određenim je mjesecima... Dakle, Allah, dželle šanuhu, između ostalih mjeseci za obavljanje hadža, posebno je odredio određene mjesece, i to ukazuje da je stupanje u hadž prije vremena neispravno, kao što je neispravno stupanje u namaz prije nastupa njegovog vremena." Ovdje je Ibn Kesir naveo Ibn Abbasovo, radijallahu anhu, predanje u svim njegovim verzijama, a potom je rekao: "Po većini učenjaka, izjava ashaba: 'To i to sunnet je' ima status merfu-predanja, pogotovo kada takvo nešto izjavi najznaniji komentator Kur'ana Ibn Abbas, radijallahu anhu, tumačeći određene ajete. Kada je riječ o stupanju u hadžske obrede prije vremena, postoji i merfu-predanje. Ibn Merdevejh govorio je da im je pripovijedao Abdulbaki, koji prenosi od Nafija, koji je govorio da mu je pripovijedao Hasan b. el-Musenna, koji je kazivao da je njima ispričao Ebu Huzejfa, koji prenosi od Sufjana, koji je prenio od Ebuz-Zubejra, a ovaj od Džabira, radijallahu anhu, da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Niko ne treba stupiti u hadžske obrede osim u mjesecima hadža.'* Ovaj je lanac prenosilaca dobar, osim što su ga Šafi i El-Bejheki zabilježili preko Ibn Džurejdža, koji je prenio od Ebuz-Zubejra, koji veli da je čuo Džabira, radijallahu anhu, kako pita Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: 'Može li čovjek stupiti u hadžske obrede prije hadžskih mjeseci?' Na to mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: *'Ne može.'*[21] Prethodno Ibn Abbasovo, radijallahu anhu, mevkuf-predanje jače je i ispravnije od ovog merfu-predanja. Otuda nam kao mjerodavno ostaje samo Ibn Abbasovo predanje: 'U hadžske se obrede stupa samo u mjesecima hadža, i to je sunnet kada je riječ o hadžu', a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna."[22]

Eš-Ševkani veli: "Mišljenju da u hadžske obrede nije dopušteno stupiti prije mjeseci hadža u prilog ide i to što je Svevišnji Allah za obavljanje hadža odredio poznato vrijeme, a oblačenje ihrama, tj.

---

[21] Vidjeti: *Musneduš-Šafi* (121) i *Marifetus-sunen*, 3/494.

[22] Ismail b. Kesir ed-Dimeški, *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 1/242-243.

stupanje u hadž jedan je od njegovih obreda, i svako ko tvrdi da se ihrami mogu obući prije toga vremena mora ponuditi dokaz."[23]

Treće, zabranjeno je izgovaranje odluke (nijeta) za obavljanje hadža prije nego što se dođe na mikat. El-Buhari je rekao: "Osman, radijallahu anhu, prezirao je postupak da čovjek stupi u hadžske zabrane u Horosanu ili Kermanu."[24]

248. poglavlje

Šta je muhrimu zabranjeno oblačiti

Ibn Omer, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Neki je čovjek upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: 'Allahov Poslaniče, šta muhrim može obući?' Na to mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: *'Ne može obući košulju, ni zamotati turban, ni obući hlače, ni burnus, ni obuti mestve, osim onaj ko nema nanule, on će obuti mestve, ali će ih podrezati ispod članaka; a ne oblačite odjeću namirisanu šafranom ili versom.'*"[25]

Ovaj isti ashab prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'Dok je u ihramima, žena ne oblači nikab, niti stavlja rukavice.'*[26]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, muhrimu je zabranjeno obući spomenutu odjeću.

Drugo, to što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo oblačenje burnusa nakon što je spomenuo zamotavanje turbana ukazuje da je muhrimu zabranjeno pokriti glavu, bez obzira običavao nositi kapu ili je rijetko kada nosio.

---

[23] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/29.

[24] Nakon što je naveo nekoliko različitih verzija, Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 3/420, u vezi s predanjem ostavio je sljedeći zapis: "Lanci prenosilaca ovog predanja jedni druge pojačavaju."

[25] El-Buhari (1542) i Muslim (1177). *Burnus* je odjeća priljubljena uz glavu, što ustvari predstavlja veliku kapu. Ovu su vrstu odjeće nosile žene u početku islama. A *vers* je žuto drvo prijatnog mirisa, ljudi ga upotrebljavaju kao kanu.

[26] El-Buhari (1838).

Treće, kada je riječ o ženi muhrimu, njoj je zabranjeno pokrivanje lica, ali isto tako, zabranjeno joj je otkrivanje glave. Ako zbog vrućine, odnosno hladnoće, odnosno prisutnosti stranih muškaraca bude morala pokriti lice, pokrit će ga odjećom, na osnovu Aišinog, radijallahu anha, predanja: "Dok smo bile u ihramima s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, jahači su prolazili pored nas. Kada bi nam se približili, spustile bismo veo na lice, a kada bi prošli, otkrile bismo lica."[27] Ovdje se radi o spuštanju vela na lice bez njegovog zatezanja s druge strane. Zato je Aiša, radijallahu anha, govorila: "Dok je u ihramima, neka žena ne umotava lice i neka ne stavlja preko njega veo."[28]

Četvrto, kada je riječ o stavljanju rukavica – za žene, o tom pitanju postoji razilaženje među islamskim učenjacima. Oni koji kažu da u tome nema problema tvrde da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije spomenuo stavljanje rukavica, već da su to Ibn Omerove, radijallahu anhu, riječi, i to je prioritetnije, to je stav i Ibn Hadžera.[29]

Peto, žena u ihramima može obući odjeću koju želi, naravno osim one odjeće koja je zabranjena na osnovu hadisa.

Šesto, ako nema nanule, muhrim će obuti mestve, ali ih mora podrezati ispod članaka, na osnovu Džabirovog, radijallahu anhu, predanja u kojem je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko nema nanule neka obuje mestve; ko nema donju haljinu neka obuče hlače"*[30], i na osnovu Ibn Omerovog, radijallahu anhu, hadisa: *"...osim ako nema nanule, tada može obuti mestve, ali neka ih podreže ispod članaka."*

Sedmo, ko nema donji dio ihrama može obući hlače, na osnovu navedenog Džabirovog, radijallahu anhu, hadisa. Kada je o tome riječ, neki učenjaci, analogno podrezivanju mestvi, rekli su da će rasporiti hlače. Međutim, ova je analogija pogrešna jer se suprotstavlja hadisu.

Osmo, muhrimu je dopušteno skloniti se u hlad šatora, suncobrana, auta i sl., na osnovu autentičnog hadisa u kojem stoji da je

---

[27] **Predanje je dobro na osnovu drugih hadisa.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (1833), Ibn Madža (2935) i Ahmed, 6/30. Ovo Aišino, radijallahu anha, predanje, između ostalih, pojačava Esmina, radijallahu anha, izjava: "Pokrivale smo lica da nas ne vide ljudi; a u ihramima smo se i češljale." Predanje je zabilježio imam El-Hakim, 1/454, i ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan.

[28] Zabilježio ga je El-Buhari kao muallek-predanje (vidjeti: *Fethul-Bari*, 3/405), a sa spojenim lancem prenosilaca zabilježio ga je El-Bejheki, 5/47.

[29] Vidjeti: *Fethul-Bari*, 4/53-54.

[30] Muslim (1179).

Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da mu se na Arefatu razapne šator, pa je u njemu boravio. Ummul-Husajn, radijallahu anha, govorila je: "Obavila sam Oprosni hadž s Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, i vidjela Usamu i Bilala, radijallahu anhum: jedan od njih drži za ular Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, deve, a drugi ga svojom odjećom zaklanja od sunca; tako su ostali sve dok nije bacio kamenčiće na velikom džemretu."[31]

Pretjerivanje je i sasvim neutemeljeno ono što rade šiije rafidije, koji odrežu krovove autobusa koje koriste kao prijevozna sredstva.

Govoreći o tome, imam El-Begavi zapisao je sljedeće: "Većina učenjaka kaže da nema problema u tome da muhrim potraži hlad..."[32]

"Također nema problema u tome da muhrim zakloni svoje lice rukom ili mahramicom", ističe ovaj islamski učenjak.[33]

Deveto, šejh El-Albani rekao je: "Muhrim, po potrebi, može staviti pojas ili kajiš oko struka, može staviti prsten, sat i naočale, jer ne postoji hadis na osnovu kojeg se to zabranjuje. Štaviše, postoje predanja u kojima stoji da neke od tih stvari muhrim slobodno može staviti na tijelo. Aiša, radijallahu anha, upitana je može li muhrim staviti kajiš, pa je odgovorila: 'Zašto ne bi mogao! Tako će čuvati novac.'[34] A Ata je govorio: 'Muhrim slobodno može staviti prsten i opasati se kajišem.' A ovu je njegovu izjavu zabilježio El-Buhari kao muallek-predanje. Očito je da stavljanje sata i naočala ima status stavljanja prstena i pojasa, usto, za spomenute stvari ne postoji šerijatska zabrana, a: 'Gospodar tvoj ne zaboravlja' (Merjem, 64)."[35]

---

[31] Muslim (312 i 1298).

[32] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 7/241.

[33] Ibid, 7/241.

[34] Lanac prenosilaca je vjerodostojan.

[35] Muhammed el-Albani, *Hadždžetun-nebi*, str. 30.

249. poglavlje

Zabranjeno je da muhrim upotrebljava miris

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"...i ne oblačite odjeću namirisanu šafranom ili versom."*[36]

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, govoreći o čovjeku kojem je deva slomila vrat, rekao: *"...nemojte ga mirisati."*[37]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, nakon što stupi u obrede umre ili hadža, čovjeku je zabranjeno mirisanje i oblačenje namirisanih ihrama. S tim je u vezi Ibn Hadžer rekao: "Mudrost u tome što je muhrimu zabranjeno upotrebljavanje mirisa jeste to što miris potiče na spolni odnos i predigru, a to anulira ihrame. Također, ovo je i zbog toga što se miris suprotstavlja fizičkom izgledu muhrima, koji je uglavnom raščupane kose i prašnjav."[38]

Drugo, onaj ko iz zaborava ili neznanja upotrijebi miris u ihramima pa se sjeti, odnosno sazna za propis i odmah ga opere, takav čovjek nije grešan, na osnovu hadisa Ja'le b. Umejje, radijallahu anhu, koji je rekao Omeru, radijallahu anhu: "Pokaži mi Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu bude objavljivano!" Kada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, bio u Džu'rani s nekoliko ashaba, dođe neki čovjek i upita: "Allahov Poslaniče, šta kažeš za čovjeka koji stupi u obrede umre namirisane odjeće?" Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, šutio je određeno vrijeme, pa mu je došla objava. Omer, radijallahu anhu, pokazao je tada Ja'li na Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Ja'la je došao, a Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, umotao se u odjeću i u nju uvukao glavu, pocrvenjelog lica, uznemiren. Kada se smirio, upita: *"Gdje je onaj što je pitao u vezi s umrom?"* Ashabi ga

---

[36] O izvoru hadisa bilo je govora.
[37] O izvoru hadisa bilo je govora.
[38] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/25.

dovedoše, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: *"Miris tri puta operi i skini ogrtač, pa umru obavi kao što obavljaš hadž."*[39]

Komentirajući ovaj hadis, Ibn Hadžer kaže: "U hadisu je dokaz da onaj ko upotrijebi miris u ihramima iz zaborava ili iz neznanja, pa se sjeti, odnosno sazna i odmah ga ukloni – nije obavezan učiniti nikakav iskup."[40]

Treće, sunnet je da se čovjek namiriše prije stupanja u ihrame. O tome nam govori Aiša, radijallahu anha: "Mirisala sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, prije nego što bi stupio u ihrame, i nakon što bi se djelimično oslobodio ihramskih zabrana, a prije nego što bi učinio hadžski tavaf."[41] I nema problema u tome ako miris ostane na tijelu, na osnovu njene izjave: "Kao da sada gledam u tragove mirisa na Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, razdjeljku kada je bio u ihramima."[42]

Na osnovu ovih predanja islamski su učenjaci kazali da je čovjeku zabranjeno upotrebljavati miris isključivo nakon što obuče ihrame i izgovori nijet, drugim riječima, nije obavezan oprati miris koji je stavio na tijelo prije stupanja u ihrame.

Ako neko kaže: "Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, naredio čovjeku koji se namirisao da miris opere, i u tome je dokaz protiv ovoga što vi govorite", kazat ćemo da je spomenuti čovjek miris stavio nakon stupanja u obrede, i zato ga je morao oprati. Ovako mi shvatamo ovo pitanje, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

250. poglavlje

Zabranjeno je muhrimu stupanje u brak, sklapanje braka i zaručivanje

Nubejh b. Vehb pripovijedao je da je Omer, radijallahu anhu, htio oženiti Talhu b. Omera b. Šejbu b. Džubejra, pa je poslao po Ebbana b. Osmana, organizatora obavljanja hadžskih obreda, da

---

[39] El-Buhari (1536) i Muslim (1180).
[40] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 3/395.
[41] El-Buhari (1539) i Muslim (33 i 1189).
[42] El-Buhari (1358) i Muslim (39 i 1189).

prisustvuje svečanosti. Ebban mu je odgovorio: "Čuo sam Osmana b. Affana da govori kako je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Dok je u ihramima, čovjek ne stupa u bračnu vezu, ne posreduje u sklapanju bračne veze i ne zaručuje se.'*"[43]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, dok je u ihramima, čovjeku je zabranjeno stupanje u brak, sklapanje braka između muškarca i žene i zaručivanje. Kada je o tome riječ, imam Eš-Ševkani rekao je: "Ispravno je mišljenje da je muhrimu zabranjeno stupanje u bračnu vezu i sklapanje braka između muškarca i žene; to je mišljenje većine učenjaka."[44]

Drugo, takav je brak neispravan, i praksa je da se njih dvoje silom rastave. Dokaz za to imamo u sljedećim predanjima. Ebu Atafan b. Tarif el-Meri izjavio je: "Moj se otac oženio jednom ženom dok je bio u ihramima, a Omer b. el-Hattab nije priznao njegov brak."[45] A Alija, radijallahu anhu, govorio je: "Muhrimu je zabranjena ženidba, a ako se oženi, njegov brak nije punovažan."[46] Isti je stav prenesen od Ibn Omera i Zejda b. Sabita, radijallahu anhum. Tu je i predanje Seida b. el-Musejjiba u kojem stoji da su Medinjani tako postupali.[47]

Treće, doduše, neki učenjaci tvrde da muhrimu nije zabranjeno stupanje u bračnu vezu. Kao dokaz uzeli su Ibn Abbasovo, radijallahu anhu, predanje: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, oženio se Mejmunom dok je bio muhrim."[48]

Međutim, učenjaci su na ovo predanje odgovorili na više načina. Jedni su rekli da je Ibn Abbas, radijallahu anhu, pogriješio s tim u vezi. Neki učenjaci kažu da je riječ o Poslanikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, posebnosti. A neki, opet, vele da je to privatni događaj koji se može shvatiti na nekoliko načina.

Po meni, prioritetnije je ono mišljenje koje kaže da je muhrimu zabranjeno stupanje u bračnu vezu. Za ovo sam se mišljenje opredijelio iz sljedećih razloga: prvo, predanje je preneseno lično od Mejmune, radijallahu anha, i to preko Jezida b. el-Esamma, koji je

---

[43] Muslim (1409).
[44] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/83.
[45] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga Malik, 1/71/394, i El-Bejheki, 5/66.
[46] **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je El-Bejheki, 5/66.
[47] Vidjeti: *Es-Sunen*, 5/66-67, imama El-Bejhekija.
[48] El-Buhari (1837) i Muslim (1410).

izjavio: "Mejmuna b. el-Haris, moja i Ibn Abbasova tetka, kazala mi je sljedeće: 'Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, oženio se mnome kada nije bio u ihramima'"[49]; drugo, Ibn Abdulberr zapisao je: "...navedena se predanja suprotstavljaju Ibn Abbasovom, radijallahu anhu, predanju (njegova se predanja pretežno ne podudaraju sa predanjima navedenih prenosilaca), i čovjek teži predanju većine, jer je vjerovatnije i lakše da jedan čovjek prije pogriješi. Ako je tako, onda se nijedno od tih predanja ne može uzeti kao dokaz, već se mora potražiti neki drugi dokaz koji govori o tom pitanju. A kada je riječ o ovom pitanju, tu je Osmanovo, radijallahu anhu, predanje u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio muhrimu stupanje u bračnu vezu"[50]; treće, brojni su učenjaci koji jednoglasno kažu da je Ibn Abbas, radijallahu anhu, ovdje napravio previd; između ostalih, izdvajamo sljedeće: Seid b. el-Musejjib[51], imam ehli-sunneta Ahmed b. Hanbel[52], Ibn Kajjim el-Dževzijja[53], Ibn Abdulhadi, koji je zapisao: "Ovo se smatra jednom od greški koje se nalaze u dva *Sahiha*; Mejmuna je izvijestila da se to nije desilo kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, bio u ihramima, a ona najbolje zna kada je i kako to bilo"[54]; i, četvrto, četverica pravednih halifa i većina ashaba postupali su u skladu Osmanovim, radijallahu anhu, predanjem, što nas upućuje da je ono ispravno.

U vezi s ovim pitanjem, Ibn Abdulberr zapisao je: "Obaveza je prihvatiti Osmanovo, radijallahu anhu, predanje s kojim se nijedno ne može uporediti, jer je nemoguće da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nešto zabrani, pa to učini. Tu je i činjenica da su pravedeni vladari: Ebu Bekr, Omer, Osman i Alija, radijallahu anhum, postupali prema Osmanovom predanju; to je bilo mišljenje i Ibn Omera, radijallahu anhu, i većine Medinjana."[55]

Šejh El-Albani veli: "Jednoobrazno postupanje prema hadisu većine ashaba ukazuje nam da su četverica pravednih vladara Osmanov, radijallahu anhu, hadis prihvatali i prema njemu radili. To

---

[49] Muslim (1411).
[50] Jusuf b. Abdulberr en-Nemri, *Et-Temhid*, 3/153.
[51] Predanje u kojem stoji njegovo neslaganje s Ibn Abbasom, radijallahu anhu, zabilježio je Ebu Davud (1845).
[52] Vidjeti: *Fethul-Bari*, 9/165-166.
[53] Vidjeti: *Zadul-mead*, 3/372.
[54] Vidjeti: *Tenkihul-hakaik*, 2/104/1.
[55] Jusuf b. Abdulberr en-Nemri, *Et-Temhid*, 3/153.

isključuje mogućnost da je hadis pogrešno prenesen, odnosno zapisan. U isto vrijeme to ukazuje da je posrijedi greška u Ibn Abbasovom, radijallahu anhu, predanju, a to je stav imama Et-Tahavija, zabilježen u djelu *En-Nasihu vel-mensuh*. Doduše, o tom pitanju on je imao dva oprečna stava, a drugi je stav zabilježen u djelu *Šerhul-meani*. Ko o ovome želi saznati više informacija neka konsultira djelo *Nasbur-raja*, 3/174."[56]

Četvrto, čak i kada bismo pretpostavili da u Ibn Abbasovom, radijallahu anhu, predanju nema greške, opet bismo morali postupati prema Osmanovom, radijallahu anhu, predanju. Ovo je zato jer, po En-Neveviju i Eš-Ševkaniju, principi usuli-fikha tako nalažu. Ovaj je princip dobro objasnio Ibn Kajjim, kada je rekao: "...i kada bismo pretpostavili da se ovdje radi o oprečnosti između Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi i djela, morali bismo preferirati riječi jer se djelo podudara s principom *el-beraetul-aslijja*, prvotnom nedužnosti, a riječi taj princip mijenjaju, tj. isključuju ga, i ovo u potpunosti odgovara principima koji se odnose na propise. Međutim, kada bismo preferirali djelo, to bi iziskivalo isključivanje onoga što riječi iziskuju, a riječi isključuju princip prvotne nedužnosti, i tada bi do izmjene propisa došlo dva puta, a to nije u skladu s principom koji se odnosi na propise, a Svevišnji Allah, opet, najbolje, zna."[57]

Peto, imam Malik rekao je sljedeće: "Ako želi, muhrim može vratiti ženu koja je u pričeku."[58] Kada je riječ o tom pitanju, imam El-Begavi rekao je sljedeće: "Kada je riječ o vraćanju žene koja je u pričeku, to su jednoglasno dopustili svi učenjaci."[59]

251. poglavlje

Zabranjen je lov u ihramima

Svemogući Allah rekao je: "O vjernici, ne ubijajte divljač dok obavljate obrede hadža!" (El-Maida, 95)

---

[56] Muhammed el-Albani, *Irvaul-galil*, 4/228.
[57] Šemsuddin b. Kajjim el-Dževzijja, *Zadul-mead*, 3/374.
[58] Malik b. Enes, *El-Muvetta*, 1/349.
[59] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 7/253.

Es-Sab b. Džussama el-Lejsi poklonio je Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, divljeg magarca dok je bio u Ebvi, ili u Veddanu, ali ga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije uzeo, i kada je vidio koliko je to ovom ashabu teško palo, rekao je: *"Poklon smo odbili samo zato što smo muhrimi."*[60]

Ebu Katada pripovijedao je: "Kada je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, pošao na hadž, krenuli smo s njime. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odvojio se od jedne grupe ashaba u kojoj sam bio i ja. Naredio nam je: *'Idite morskom obalom dok me ne sretnete!'* Krenuli smo morskom obalom i kada smo se zaputili u pravcu Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, svi osim mene obukli su ihrame i stupili u obrede hadža, ja to nisam učinio. Dok smo išli, naišli smo na divlje magarce, i ja sam ulovio jednu ženku divljeg magarca; odsjeli smo i svi jeli njeno meso. Tada su ljudi rekli: 'Jeli smo meso ulovljene divljači, a muhrimi smo!' Ljudi su ponijeli preostalo meso, a kada su sreli Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, neki rekoše: 'Allahov Poslaniče, stupili smo u obrede, a Ebu Katada to nije učinio. Vidjeli smo divlje magarce, pa je Ebu Katada ulovio ženku divljeg magarca, odsjeli smo i svi jeli njeno meso, te se zaprepastili tome svom postupku jer smo bili muhrimi; evo donijeli smo preostalo meso.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita ih: *'Je li mu neko od vas naredio ili makar išaretom pokazao da lovi?'* 'Nije', odgovoriše, pa Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zaključi: *'Onda pojedite i preostalo meso!'*"[61]

Muaz b. Abdurrahman b. Osman et-Tejmi prenosi da je njegov otac govorio: "Bili smo s Talhom b. Ubejdullahom, dok smo bili muhrimi. Meni je neko donio ulovljenu pticu, dok je Talha spavao, i neki od nas jeli su, a neki su se sustegnuli. Kada se probudio, Talha je konstatirao da su ispravno postupili oni ljudi koji su jeli to meso rekavši: 'Kao muhrimi, jeli smo ulovljeno meso dok smo bili s Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem.'"[62]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kada stupi u obrede hadža ili umre, čovjeku je zabranjeno loviti i pomagati onome koji nije muhrim u lovu, na osnovu

[60] El-Buhari (1825) i Muslim (1193).
[61] El-Buhari (1821) i Muslim (60 i 1196).
[62] Muslim (1197).

Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Je li mu neko od vas naredio ili makar išaretom pokazao da lovi?"*

Drugo, muhrimu je zabranjeno uzeti kao poklon živu ulovljenu životinju, na osnovu navedenog Es-Sabovog hadisa, ali mu je dopušteno uzeti zaklanu životinju, na osnovu navedenog Talhinog, radijallahu anhu, predanja.

Treće, ako životinju ulovi čovjek koji nije stupio u obrede hadža, odnosno umre, muhrimu je dopušteno konzumiranje toga mesa, pod uvjetom da nije učestvovao u lovu riječima, išaretom i sl. Ako se muhrim osmjehne (ali time nema namjeru pokazati na divljač), pa onaj koji nije muhrim primijeti životinju i ulovi je, dopušteno je muhrimu konzumiranje mesa, na osnovu verzije Ebu Katadinog, radijallahu anhu, predanja: "...pa su neki moji drugovi vidjeli divlje magarce i počeli se jedni drugima osmjehivati, a ja sam pogledao i vidio magarce." Imam El-Begavi zapisao je: "U hadisu je dokaz da je muhrimu dopušteno konzumiranje mesa životinje ako se osmjehne vidjevši divljač, pa onaj koji nije muhrim shvati o čemu se radi, te uhvati životinju i zakolje je."[63]

Četvrto, muhrimu je dopušteno klanje domaćih životinja i pitomih ptica. Imam El-Buhari zabilježio je predanje u kojem stoji da Ibn Abbas i Enes, radijallahu anhum, klanje u ihramima nisu smatrali problematičnim.[64] To je imam El-Buhari objašnjavao na sljedeći način: "Tj. nisu smatrali problematičnim klanje domaćih životinja: deva, sitne stoke, krava, peradi i konja."

Peto, na obrede hadža, odnosno umre ne utječe situacija ako muhrim poželi da onaj koji nije muhrim ulovi životinju kako bi jeo njeno meso.

Šesto, kada je riječ o muhrimu i lovu, Ibn Hadžer ostavio je sljedeći zapis: "Muhrimu je zabranjeno loviti, ali ako ga životinja napadne, tada mu je dopušteno da je ubije braneći se, i ne snosi posljedice, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna."[65]

Rekao sam: možda je ovaj propis Ibn Hadžer zaključio iz predanja u kojem stoji da je muhrimu dopušteno ubijanje štetočina. Čini se da je Ibn Hadžer životinju koja napadne uporedio sa štetočinama, odnosno s bijesnim psom, a to je, zaista, precizno

---

[63] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 7/263.

[64] Zabilježio ga je El-Buhari kao muallek-predanje. Vidjeti: *Fethul-Bari*, 4/22.

[65] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/31.

shvatanje. U tome je smislu preko Ebu Seida, radijallahu anhu, prenesen hadis: "Muhrim može ubiti divlju životinju koja ga napadne", ali slab je.[66]

Sedmo, muhrim slobodno može ubiti štetočinu, na osnovu Ibn Omerovog, radijallahu anhu, hadisa u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Pet životinja muhrim slobodno može ubiti: gavrana, lunju, akrepa, miša i bijesnog psa."*[67]

Također nije grešan ako ubije zmiju. A dokaz za to jeste Ibn Mesudovo, radijallahu anhu, predanje: "Dok smo bili s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u pećini na Mini, objavljena mu je sura El-Murselat. On ju je recitirao, a ja sam je usvajao s njegovih usana; a učeći je, Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, usta su se osušila. Odjednom nas je napala zmija, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio: *'Ubijte je!'* Požurili smo da je ubijemo, ali je otišla. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Zaštićen sam od vašeg zla, kao što ste vi zaštićeni od nje.'*"[68]

Osmo, ako muhrim ulovi divlju životinju iz zaborava ili greškom, u tome slučaju nije grešan, jer Svevišnji Allah iskup je odredio za namjeran lov, ne za lov greškom ni za lov iz zaborava.

Deveto, iskup za lov u ihramima daje se u domaćoj životinji, a štetu procjenjuju dva pravedna muslimana: kada dva pravedna muslimana procijene štetu i slože se, muhrim je kao iskup obavezan dati životinju tih karakteristika.

Deseto, imam El-Begavi zapisao je sljedeće: "...a kada je riječ o lovu u moru, to je muhrimu dopušteno, na osnovu Allahovih, dželle šanuhu, riječi: 'Vama se dopušta da u moru lovite i da ulov jedete...' (El-Maida, 96). Isto tako, muhrimu je dopušteno klanje domaćih životinja, koje se ne love, peradi i konja."[69]

---

[66] **Hadis je slab.** Zabilježili su ga Ebu Davud (1848) i Et-Tirmizi (838).
[67] El-Buhari (1828) i Muslim (1199).
[68] El-Buhari (1830) i Muslim (2234).
[69] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 7/274.

252. poglavlje

Zabranjeno je muhrimu konzumiranje jaja ulovljenih divljih ptica

Ibn Abbas, radijallahu anhu, upitao je: "O Zejde b. Erkame, znaš li da je neko Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio muhrim, poklonio nojeva jaja, pa ih nije primio?" "Znam", odgovori Zejd.[70]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, jaja ulovljene divlje ptice imaju isti status kao i ulovljena životinja: čovjek je obavezan dati iskup. El-Kurtubi veli: "Većina učenjaka smatra da se za pojedeno jaje svake ptice kao iskup ima dati njegova protuvrijednost."[71]

Drugo, Ibn Huzejma ostavio je sljedeći zapis: "Muhrimu je dopušteno konzumiranje jaja ptice koja nije ulovljena radi njega, jer kada je riječ o ulovu, meso i jaja imaju isti status."[72]

253. poglavlje

Zabranjeno je u Haremu trgati biljke i uzimati nađenu stvar, osim ako će je čovjek objavljivati do smrti

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na Dan oslobađanja Meke rekao: *"Allah je ovaj grad učinio svetim onoga dana kada je stvorio nebesa i Zemlju, i ostat će svet do Sudnjeg dana. Nikome prije mene nije bilo dopušteno voditi borbu u njemu, a meni je to dopušteno samo u jednom dijelu dana; ovaj je grad svetim Allah učinio, i bit će svet do Sudnjeg dana: njegovo se trnje ne odsijeca, njegova se divljač ne tjera, ne uzima se izgubljena stvar, osim u slučaju da je čovjek objavljuje, i njegova se trava ne kosi."* El-Abbas, radijallahu anhu, reče: "Allahov Poslaniče, osim *izhira*, mirisne žukve, jer se upotrebljava kao kana i stavlja se na

---

[70] **Predanje je dobro.** Zabilježili su ga Ibn Huzejma (2644) i El-Hakim, 1/452.
[71] Muhammed el-Kurtubi, *El-Džamiu li ahkamil-Kur'an*, 6/311.
[72] Muhammed b. Huzejma, *Es-Sahih*, 4/181.

krovove kuća!" *"Osim mirisne žukve"*, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[73]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Kada je Svevišnji Allah počastio Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, oslobađanjem Meke, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stao je među ljude, zahvalio se Allahu, pohvalio Ga i rekao: *'Allah nije dopustio vlasnicima slonova da prodru u Meku; Svome je Poslaniku i vjernicima dao vlast u njoj. Nikome prije mene nije bilo dopuštena borba u njoj, niti će biti dopuštena poslije mene, a meni je dopuštena samo u jednom dijelu dana. Njena se divljač ne tjera, niti se trnje odsijeca, i izgubljena stvar u njoj ne uzma se, osim ako će je čovjek objavljivati. Kome u Meki neko bude ubijen, on ima dvije mogućnosti: da traži iskup ili da traži osvetu.'* El-Abbas sugerira: 'Izuzmi mirisnu žukvu jer je koristimo prilikom ukopavanja mrtvih i stavljamo je na krovove kuća!' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Osim mirisne žukve!'* Tada ustade Ebu Šah, neki Jemenac, i reče: 'Božiji Poslaniče, naredi da mi to zapišu!' *'Zapišite ono Ebu Šahu'*, naredi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem."[74]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, u Haremu, svetom području, zabranjeno je odsijecati trnje i čupati travu, bez obzira bila ona zelena ili suha, samo je dopušteno odsijecati *izhir*, mirisnu žukvu. Kada je o tome riječ, nema razlike između onih biljaka koje same izrastu i onih koje čovjek posije. Oni učenjaci koji su odsijecanje trnja dopustili, analogno ubijanju štetočina, pogriješili su, i ta je njihova analogija pogrešna iz dva aspekta: prvo, ta se analogija sučeljava s hadisom; i, drugo, spomenute štetočine mogu nauditi čovjeku, za razliku od trnja.

Drugo, u Haremu je zabranjeno plašenje divljači, tj. njihovo tjeranje. Učenjaci su rekli da se iz zabrane plašenja divljači, po principu prioriteta, razumije da je njihovo ubijanje zabranjeno.

Treće, u Haremu je zabranjeno uzimanje izgubljene stvari, to je dopušteno samo onome čovjeku koji će je uzeti i objavljivati, ali je zabranjeno onome ko je misli uzeti, objavljivati pa prisvojiti. Neki su učenjaci, na osnovu navedenih hadisa, kazali da je čovjeku dopušteno

[73] El-Buhari (2433) i Muslim (1353), i ovo je njegova verzija.
[74] El-Buhari (2434) i Muslim (1355).

objavljivanje izgubljene stvari u Mesdžidul-haramu, za razliku od drugih džamija.

254. poglavlje

Proklet je onaj ko u Haremu ozakoni novotariju ili zaštiti novotara

Alija, radijallahu anhu, rekao je: "Mi nemamo nikakvu knjigu koju čitamo osim Kur'ana i ovoga lista na kojem je zapisan sljedeći hadis: 'Propisi vezani za krvarinu tjelesnih povreda, starost deva koje se daju na ime krvarine; Medina je sveto područje od Ajra do Sevra[75], i ko u njoj uvede kakvu novotariju ili zaštiti novotara, neka je na njega Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi; Allah od njega na Sudnjem danu neće primiti ni pokajanje ni iskup.[76] Koji se god rob sprijatelji s ljudima bez dopuštenja svoga gospodara, neka je na njega Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi; Allah od njega na Sudnjem danu neće primiti ni pokajanje ni iskup. Jamstvo muslimana jedno je[77], i ostali ga muslimani moraju uvažavati; ko prevari muslimana, neka je na njega Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi; Allah od njega na Sudnjem danu neće primiti ni pokajanje ni iskup.'"[78]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Medina je sveto područje, i ko u njoj uvede kakvu novotariju ili zaštiti novotara, neka je na njega Allahovo prokletstvo,*

---

[75] Neki učenjaci smatraju da je hadis pogrešno napisan, i da se brdo Sevr nalazi u Meki, a ne u Medini. To su mišljenje pobili Ibn Hadžer i Fejruz Abadi. Pitanje je studiozno obradio Muhammed b. Abdulbaki u svojim opaskama na Muslimov *Es-Sahih*, 2/995-998, gdje je objasnio da je Sevr brdešce u Medini, a nalazi se iza brda Uhud. Dakle, ove se riječi potpuno podudaraju s hadisom.

[76] Po drugom tumačenju, Allah, dželle šanuhu, od njega na Sudnjem danu neće primiti ni obavezni ni dobrovoljni namaz. Isto se tumačenje odnosi i na ostale kategorije ljudi spomenute u hadisu.

[77] Drugim riječima, ako bilo koji musliman zaštiti nevjernika, ostalim je muslimanima zabranjeno da mu nanesu zlo, sve dok uživa zaštitu prvog.

[78] El-Buhari (1870 i 3172) i Muslim (1370).

prokletstvo meleka i svih ljudi, Allah od njega na Sudnjem danu neće primiti ni pokajanje ni iskup.'[79]

Enes, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Medina je sveto područje od toga i toga brda do toga i toga brda, njeno se drveće ne siječe, niti se u njoj uvodi kakva novotarija, jer ko u njoj uvede kakvu novotariju, neka je na njega Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi.'*[80]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ozakonjenje novotarija u svetom području jedan je od velikih grijeha, zbog kojih čovjek zaslužuje Allahovo prokletstvo i kaznu. Onaj ko u Haremu ozakoni novotariju i onaj ko pruži utočište novotaru imaju istovjetan grijeh.

Drugo, Medina je sveta, kao što je sveta i Meka, i o tome će, ako Bog da, biti govora.

255. poglavlje

Zabranjeno je vođenje borbe u Meki

Ebu Šurejh el-Adevi, radijallahu anhu, rekao je Amru b. Seidu[81], kada je ovaj slao jedinice u Meku[82]: "O namjesniče, dopusti mi da prenesem Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi koje je izgovorio dan nakon oslobađanja Meke, te sam riječi lično čuo i zapamtio. Štaviše, gledao sam u Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dok je to govorio[83]. Zahvalio se Allahu, pohvalio Ga i rekao: *'Meku je svetom učinio Allah, a ne ljudi. Onome ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan zabranjeno je u njoj proliti krv i odsjeći drvo. Ako se ljudi pozovu na to da se u njoj borio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, recite im: 'Allah je to dopustio*

---

[79] Muslim (1371).

[80] El-Buhari (1867) i Muslim (1366).

[81] Amr b. Seid bio je namjesnik u Medini koga je postavio Jezid b. Muavija.

[82] Da se bore protiv Abdullaha b. ez-Zubejra, radijallahu anhu, koji se sklonio u sveto područje.

[83] Time je htio potvrditi da se tačno sjeća i riječi, i vremena, i mjesta na kojem je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, izrekao ove riječi.

Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, ali vama nije!' Naime, dopustio mi je da se borim samo u jednom dijelu dana, i njena je svetost danas kakva je bila i jučer; neka prisutni o ovome obavijesti odsutnog."' Neko je upitao Ebu Šurejha: "Šta ti je odgovorio Amr?" On reče da mu je odgovorio sljedeće: "O Ebu Šurejhe, ja to znam bolje od tebe: Harem ne štiti neposlušnog čovjeka, ubicu koji se pokuša zaštititi u njemu, ni onoga ko je iznevjerio nekoga pa se sklonio u Harem."[84]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, u Meki je zabranjeno vođenje borbe i ubijanje. Rekavši: *"Onome ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan zabranjeno je da u njoj prolije krv..."* Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upotrijebio je neodređeni član riječi *el-kital*, što izrazu daje općenitost, tj. obuhvata ubijanje i vođenje borbe. Drugim riječima, ako je zabranjeno vođenje borbe, iz toga proizlazi da je i ubijanje zabranjeno, jer jedno drugo iziskuje. Kada je riječ o ovom pitanju, imam El-Begavi ostavio je sljedeći zapis: "Iz vanjskog značenja hadisa razumije se da je prolivanje krvi zabranjeno, bez obzira bilo to spravom ili bespravno."[85]

Drugo, kada je riječ o tome kako će se tretirati čovjek koji počini djelo za koje mora biti pogubljen, islamski autoriteti imaju oprečne stavove. Težim mišljenju, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna, da će ga se izvesti van svetog područja.

Učenjaci nisu prihvatili odgovor Amra b. Seida koji je dao Ebu Šurejhu, radijallahu anhu, iz sljedećih razloga: prvo, Ebu Šurejh znaniji je od Amra; prvi je ashab koji je lično čuo hadis i zna povodom čega je izrečen, a prenosilac bolje poznaje značenje hadisa od drugih ljudi; drugo, Ebu Šurejh nije se saglasio s onim što mu je Amr odgovorio; u tome je pogriješio Ibn Bettal, a o čemu je Ibn Hadžer rekao sljedeće: "Čudno je to što Ibn Bettal tvrdi da je Ebu Šurejhova šutnja pokazatelj njegovog zadovoljstva Amrovim tumačenjem hadisa. Ovo Ibn Bettalovo shvatanje pobija verzija koju je zabilježio imam Ahmed, a u kojoj stoji da je Ebu Šurejh naposlijetku rekao Amru: 'Ja sam bio prisutan, a ti nisi; naređeno nam je da prisutni dostavi odsutnom, i ja sam ti dostavio!' Iz ovoga se može zaključiti da se nije s njime saglasio, ali se s njim nije prepirao jer je bio nemoćan – Amr je imao čitavu

---

[84] El-Buhari (1832) i Muslim (1354).

[85] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 7/302.

vojsku za leđima"[86]; treće, Amrova izjava samo su riječi neutemeljene na dokazu; i, četvrto, Amrove riječi nisu merfu-predanje, već njegovo lično, neosnovano mišljenje.

Treće, jedna od Resulullahovih, sallallahu alejhi ve sellem, posebnosti jeste i to što mu je Svemogući Allah dopustio borbu u jednom dijelu dana i ubijanje u svetom gradu Meki, i to nikome prije njega nije bilo dopušteno, niti će biti dopušteno ikome poslije njega.

256. poglavlje

Zabranjeno je u Haremu nošenje oružja

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, izjavio je: "Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori sljedeće: *'Nijednom čovjeku nije dopušteno nositi oružje u Meki.'*"[87]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, bezrazložno unošenje oružja u sveto područje zabranjeno je. Na to nas upućuje Ibn Omerov, radijallahu anhu, hadis koji smo naveli u 185. poglavlju.

Drugo, ako se ljudi plaše neprijatelja, dopušteno im je nošenje oružja u Meki, ali pod uvjetom da bude zakočeno, odnosno da sablje budu u koricama. Tako je učinio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kada je obavljao umru. El-Buhari naslovio je poglavlje: *Muhrim ne nosi oružje*, u kojem je kao muallek-predanje naveo Ikrimine riječi: "Ako se boji neprijatelja, muhrim će ponijeti oružje, ali će platiti iskup." Međutim, nijedan prenosilac osim njega nije spomenuo iskup.

"...u ova dva hadisa dokaz je da je zbog prijeke potrebe dopušteno nošenje oružja u Meki, ali pod uvjetom da bude u koricama, kao što je i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učinio. Dakle, ovaj hadis pobliže određuje značenje Džabirovog, radijallahu anhu, hadisa koji je zbilježio imam Muslim. Drugim riječima, Džabirov se hadis odnosi na onoga ko oružje nosi bespotrebno. Stav je većine učenjaka

[86] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari,* 4/45.
[87] Muslim (1356).

da je oružje u Meki dopušteno nositi samo u prijekoj potrebi, u protivnom nije", ističe imam Eš-Ševkani.[88]

257. poglavlje

Zabranjeno je tavafiti oko Kabe nag i zabranjeno je dopustiti mnogobošcima ulazak u Harem

Svevišnji Allah rekao je: "O vjernici, mnogobošci su sama pogan, i neka više ne dolaze na hadž Časnom hramu poslije ovogodišnjeg hadža. A ako se bojite oskudice, pa Allah će vas, ako hoće, iz obilja Svoga imućnim učiniti. – Allah zaista sve zna i mudar je." (Et-Tevba, 28)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je Ebu Bekru, radijallahu anhu, da predvodi ljude na hadžu (prije Oprosnog hadža) i poslao me da na dan Kurban-bajrama oglasim: *'Neka nakon ove godine hadž ne obavljaju mnogobošci, i neka niko ne tavafi nag oko Kabe.'*"[89]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, dok tavafi oko Kabe, čovjek je obavezan pokriti stidno mjesto. Većina učenjaka smatra da je to preduvjet za ispravnost tavafa, odnosno kaže da tavaf nagog čovjeka nije ispravan, a Svevišnji Allah najbolje zna.

Drugo, pagani su tavafili nagi, muškarci i žene, tvrdeći da ne smiju tavafiti u odjeći u kojoj su činili grijehe. Time ih je šejtan obmanuo i tako njima ovladao. Islam je zabranio ovaj njihov običaj.

Treće, imam En-Nevevi ističe: "Mnogobošcu se ni u kojem slučaju ne smije dopustiti ulazak u Harem, sveto područje, čak kada bi nosio važnu poruku, odnosno došao zarad važnog posla, već će ovlašteni za to izaći mu u susret van Harema. Ako bi mnogobožac

---

[88] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/76.
[89] El-Buhari (1622) i Muslim (1347).

krišom ušao u Harem, razbolio se i umro, pa ga muslimani u njemu ukopali, njegov se leš mora iskopati i odnijeti izvan Harema."[90]

258. poglavlje

Zabranjeno je vođenje muslimana na konopcu svezanom za njegovo tijelo

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, obavljajući tavaf prošao pored nekog čovjeka koji je vodio drugog čovjeka na konopcu, ili na nečemu sličnom tome, pa ga je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, prekinuo rukom i rekao: *"Povedi ga za ruku!"*[91]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je vođenje čovjeka na konopcu koji je svezan za njegov nos ili ruku. Tako se vode samo životinje, a Svevišnji Allah uzdigao je muslimane iznad toga da liče na životinje. Da je to zabranjeno, ukazuje nam to što je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prekinuo uže: da ta stvar nije bila zlo, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi je spriječio.

Drugo, u tavafu je dopušteno razgovarati o dobru. Ibn Huzejma rekao je: "Iz hadisa se razumije da je u tavafu dopušteno navraćati na dobro a odvraćati od zla."[92]

[90] Jahja b. Šeref en-Nevevi, *El-Minhadž*, 9/116.
[91] El-Buhari (1620 i 1621).
[92] Muhammed b. Huzejma, *Es-Sahih*, 4/227.

259. poglavlje

Zabranjeno je izostavljanje stajanja na Arefatu krećući na Minu s Muzdelife

Urva je rekao: "Ljudi su u džahilijetu tavafili nagi, osim Ahmasa, a to su pripadnici plemena Kurejš bilo po ocu ili majci. Ahmasi su imali prednost u odnosu na ostale ljude: Kurejševići bi davali drugim ljudima svoju odjeću da u njoj tavafe, a isto bi tako i Kurejševićke davale drugim ženama svoju odjeću da u njoj tavafe; ko od njih ne bi dobio odjeću tavafio bi nag. Ljudi su na Minu kretali s Arefata, a Ahmasi s Džemaa. Moj je otac prenio da je Aiša, radijallahu anha, rekla da je sljedeći ajet: 'Zatim krenite odakle kreću ostali ljudi...' (El-Bekara, 199) objavljen u vezi s Ahmasima. Potom su kretali s Džemaa i išli na Arefat."[93]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, stajanje na Arefatu obavezno je, jer izraz *el-ifada* znači polazak s Arefata nakon iskupljanja na njemu.

Drugo, zabranjeno je krenuti s Muzdelife ili Mine, a da čovjek prethodno ne stoji na Arefatu, kao što su činile Kurejšije u džahilijetu.

Treće, kada je riječ o obavljanju hadža, zabranjeno je da se određena skupina ljudi razlikuje od ostalih hadžija.

260. poglavlje

Zabranjeno je sprečavanje ma koga da tavafi

Džubejr b. Mutim, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"O Benu Abdumenaf, neka pretpostavljeni od vas nikome ne brane da tavafi oko Kabe i da klanja u bilo koje doba dana ili noći."*[94]

---

[93] El-Buhari (1665) i Muslim (152 i 1219).

[94] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (1894), Et-Tirmizi (868), En-Nesai, 1/284, Ibn Madža (1254), Ahmed, 4/80, 81 i 84, Ed-Darekutni, 1/423, Ed-

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, niko ne polaže pravo da nekome zabrani ulazak u Mesdžidul-haram radi obavljanja tavafa i namaza u bilo koje doba dana ili noći.

Drugo, imam Et-Tirmizi, 3/220, i El-Begavi, 3/331-332, zapisali su da islamski učenjaci imaju podijeljena mišljenja o klanjanju dobrovoljnog namaza u tri vremena u kojima je zabranjeno klanjati. Naime, imam Ahmed, Šafi i Ishak b. Rahavejh smatraju da nema problema ako čovjek u tim vremenima učini tavaf pa klanja dobrovoljni namaz. Kao dokaz uzeli su navedeni hadis i Ebu Zerrovo, radijallahu anhu, predanje u kojem stoji: *"...osim u Meki."* Međutim, imam Malik, Sufjan es-Sevri i neki drugi autoriteti to zabranjuju. Pozivaju se na Omerovo, radijallahu anhu, predanje u kojem stoji da je obavio tavaf nakon sabah-namaza, ali nije klanjao dobrovoljni namaz.

Rekao sam: ispravnije je mišljenje onih učenjaka koji zabranjuju obavljanje dobrovoljnog namaza u spomenutim vremenima. Ebu Zerrovo, radijallahu anhu, predanje slabo je.[95] Dakle, navedeni je hadis općenit, i moramo mu pretpostaviti posebne hadise koji o tome govore. Pitanje smo detaljnije obradili kada smo govorili o namazu, a Svevišnji Allah najbolje zna.

Darimi, 2/70, El-Hakim, 1/448, El-Begavi (780) i neki drugi muhadisi, preko Ebuz-Zubejra, on od Abdullaha b. Babaha, a ovaj od Džubejra, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan. Po En-Nesaijevoj i Ahmedovoj verziji, Ebuz-Zubejr jasno se izjasnio da je hadis čuo. Iz svoje generacije ima potporu u Abdullahu b. Ebu Nudžejhu, a to je zabilježio Ahmed, 4/82 i 83. Hadis su autentičnim okarakterizirali Ibn Hibban, El-Hakim, Ez-Zehebi i neki drugi hadiski stručnjaci.

[95] Zabilježili su ga Ahmed, 5/165, i Ed-Darekutni, 1/425, sa slabim lancem prenosilaca u kojem postoji čovjek po imenu Abdullah b. el-Muemmil, a on je slab prenosilac. Štaviše, ovo predanje Mudžahid nije čuo od Ebu Zerra, i ono je prekinuto.

261. poglavlje

Zabranjeno je ženi koja ima mjesečno pranje tavafiti oko Kabe

Aiša, radijallahu anha, pripovijedala je: "Pošli smo s Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, u Meku i odlučili obaviti samo hadž. Odsjeli smo u mjestu Serif, i tada sam dobila mjesečno pranje. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ušao je kod mene, a ja plačem. Upitao me: *'Zašto plačeš?!'* Odgovorih: 'Allaha mi, ponadala sam se da ću ove godine obaviti hadž!' On upita: *'Jesi li dobila mjesečno pranje?'* Odgovorih: 'Da.' On reče: *'Allah je odredio da žene imaju mjesečno pranje; obavljaj sve hadžske obrede, ali nemoj tavafiti oko Kabe dok se ne očistiš od mjesečnog pranja.'*"[96]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, navedeni hadis jasno ukazuje na to da je ženi koja ima mjesečno pranje zabranjeno obavljati tavaf, sve dok ne prestane krvarenje i dok se ne okupa.

Drugo, iz hadisa se razumije da je tavaf koji obavi žena koja ima mjesečno pranje ništavan, utoliko što zabrana iziskuje ništavnost.

Treće, značenje navedenog hadisa ide u prilog onim učenjacima koji za ispravnost tavafa uvjetuju da čovjek bude pod abdestom dok obavlja tavaf.

262. poglavlje

Pokuđeno je razgovaranje u tavafu, osim o dobru

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *"Tavaf oko Kabe sličan je namazu, osim što*

[96] El-Buhari (294) i Muslim (119, 120 i 1211).

u tavafu možete razgovarati. Dok tavafi, neka čovjek priča samo ono u čemu je dobro.'"[97]

Propisi u vezi s poglavljem

Imam Et-Tirmizi zapisao je sljedeće: "Većina učenjaka smatra da je poželjno da čovjek u tavafu ne razgovara bez potrebe, samo može spominjati Svevišnjeg Allaha i širiti šerijatsko znanje."[98]

263. poglavlje

Zabranjeno je bacanje kamenčića na velikom džemretu prije izlaska sunca

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nas, nekoliko dječaka iz plemena Benu Abdulmuttalib, postavio je da jašemo s Muzdelife na magarcima, i to na čelu kolone. Blago nas je izudarao dlanom po stegnima i rekao: *'Dječico moja, ne bacajte kamenčiće na džemretima dok sunce ne izađe.'*"[99]

---

[97] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (960), Ed-Darimi, 2/44, El-Hakim, 2/267, El-Bejheki, 5/85 i 87, Ibn Huzejma (2739), Ibn Hibban (3836) i neki drugi muhadisi, preko Ataa b. es-Saiba, on od Tavusa, a ovaj od Ibn Abbasa, radijallahu anhu. Prenosioci, kao, naprimjer, El-Fudajl b. Ijjad, Sufjan es-Sevri itd., koji su slušali hadise od Ataa, ovo su predanje od njega usvojili prije nego što je pomiješao hadise.

[98] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/293.

[99] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (1940 i 1941), Et-Tirmizi (983), En-Nesai, 5/271-272, Ibn Madža (3025), Ahmed, 1/132, 234, 277 i 311, El-Begavi (1942 i 1943), Ibn Hibban (3869) i neki drugi muhadisi, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Ibn Abbasa, radijallahu anhu. U vezi s predanjem, Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 3/528, ostavio je sljedeći zapis: "Ovi se lanci prenosilaca međusobno pojačavaju, na osnovu čega su ga autentičnim okarakterizirali Et-Tirmizi i Ibn Hibban."

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, El-Begavi je rekao: "U hadisu je dokaz da je ženskinju i iznemoglim hadžijama dopušteno napuštanje Muzdelife prije zore, tačnije poslije ponoći desetog zul-hidže."[100]

Drugo, bacanje kamenčića na velikom džemretu nije dopušteno prije izlaska sunca: "Iz Ibn Abbasovog, radijallahu anhu, predanja razumije se da se kamenčići na velikom džemretu bacaju isključivo nakon izlaska sunca, i to je bolje za čovjeka, bez obzira napustio Muzdelifu prije ili poslije izlaska sunca", tvrdi islamski autoritet El-Begavi.[101] A Ibn Hadžer veli: "Ako je onome kome je dopušteno napustiti Muzdelifu poslije ponoći zabranjeno bacanje kamenčića prije sunčevog izlaska, tada je to strože zabranjeno onome ko ju je napustio nakon sabah-namaza."[102]

Treće, oni učenjaci koji su dopustili bacanje kamenčića prije sunčevog izlaska povode se za predanjem u kojem stoji da je Esma, radijallahu anha, kada je stigla na Muzdelifu, klanjala određeno vrijeme i upitala: "O sinovi moji, je li mjesec zašao?" Neko joj je odgovorio da nije. Opet je klanjala određeno vrijeme i ponovila isto pitanje, pa su joj odgovorili da je mjesec zašao. Tada reče: "Krenimo!" Krenuli su, stigli do velikog džemreta, i ona je bacila kamenčiće, pa se vratila i klanjala sabah-namaz u svojoj kući. Neko joj sugerira: "O ti i ti, mislim da smo poranili!", na šta je odgovorila: "Sinko moj, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dopustio je nepokretnim ženama da Muzdelifu napuste poslije ponoći."[103]

Šejh El-Albani kaže: "Bacanje kamenčića desetog zul-hidže nije dopušteno prije sunčevog izlaska, čak ni iznemoglim ljudima ni ženskinju, iako imaju olakšicu da Muzdelifu napuste poslije ponoći. Na osnovu Ibn Abbasovog predanja, mora se sačekati da izađe sunce, i ovom Ibn Abbasovom, radijallahu anhu, predanju ne može se pretpostaviti predanje koje je zabilježio imam El-Buhari, a u kojem stoji da je Esma b. Ebu Bekr, radijallahu anha, nakon Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti, bacila kamenčiće prije sabah-namaza. Naime, ona se nije izjasnila da je to uradila uz Vjerovjesnikovo,

---

[100] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 7/175.
[101] Ibid, 7/176.
[102] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 3/528-529.
[103] El-Buhari (1679) i Muslim (1291).

sallallahu alejhi ve sellem, odobrenje, za razliku od samog napuštanja Muzdelife poslije ponoći, za šta je jasno izjavila da je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dopustio. Postoji mogućnost da je ona iz dopuštenja da se Muzdelifa može napustiti poslije ponoći razumjela da je i bacanje kamenčića dopušteno noću, ne znajući da je to Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio, u predanju koje je prenio Ibn Abbas, radijallahu anhu."[104]

Četvrto, šejh El-Albani zapisao je i ovo: "Kada je riječ o olakšici u vezi s bacanjem kamenčića desetog zul-hidže, bacanje traje do zevala, čak i do u noć, i ovu olakšicu treba iskoristiti onaj ko smatra da će imati poteškoća ako bude bacao ujutro. Ovo je na osnovu sljedeće Ibn Abbasove, radijallahu anhu, izjave koju su zabilježili El-Buhari i neki drugi muhadisi, a u njoj stoji: 'Ljudi su pitali Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, na dan Kurban-bajrama, a on je odgovarao: *'Nije problem ako si tako uradio.'* Naime, neko bi mu rekao: 'Obrijao sam glavu prije nego što sam zaklao kurban!', a on bi ogovorio: *'Nije problem ako si tako uradio.'* Neko bi mu, opet, rekao: 'Bacio sam tek poslije akšam-namaza!', a on bi odgovorio: *'Nije problem ako si tako uradio."* Ovo je mišljenje imama Eš-Ševkanija, a prije njega i Ibn Hazma, koji je u djelu *El-Muhalla* zapisao: 'Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je bacanje kamenčića na dan Kurban-bajrama sve dok sunce ne izađe, odnosno dopustio je bacanje od sunčevog izlaska do u noć, i to se odnosi na predvečerje i noć.' Zato se treba poslužiti ovom olakšicom, jer ona će čovjeka sačuvati, pa neće baciti kamenčiće prije sunčevog izlaska, što je zabranio Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, a ovu njegovu zabranu krše mnoge hadžije pod izlikom neophodne potrebe."[105]

Peto, govoreći o tome da većina učenjaka preferira Ibn Abbasovo, radijallahu anhu, predanje, imam Et-Tirmizi rekao je: "Pozivajući se na Ibn Abbasovo predanje, većina učenjaka smatra da se kamenčići bacaju nakon sunčevog izlaska, i to je Šafijev i Es-Sevrijev stav. Doduše, neki su učenjaci dopustili bacanje kamenčića u toku noći, prije zore."[106]

---

[104] Muhammed el-Albani, *Hadždžetun-nebi*, str. 80.

[105] Ibid, str. 80.

[106] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/240.

S tim u vezi je El-Begavi ostavio sljedeći zapis: "...a prvo je bolje, a to je da hadžije na dan Kurban-bajrama bacaju kamenčiće nakon izlaska sunca."[107]

Rekao sam: olakšica koju su glede toga dali neki učenjaci ne odnosi se na sve ljude, kako razumijeva većina običnog svijeta. Naprotiv, olakšica se odnosi isključivo na iznemogle, djecu i ženskinje, i neka ovo ima na umu onaj ko je rekao da glede toga postoji širina u tumačenju davši fetvu da je svim hadžijama dopušteno bacanje kamenčića prije sabah-namaza, da Allah, dželle šanuhu, sačuva!

264. poglavlje

Zabranjeno je pretjerivanje kada je riječ o veličini kamenčića koji se bacaju na džemretima

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Kada je trebalo bacati kamenčiće na velikom džemretu, sjedeći na jahalici, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio mi je: *'Nađi mi kamenčiće!'* Našao sam kamenčiće veličine jagodice na prstima i stavio ih u njegovu ruku, a on je, držeći ih, rekao: *'Bacajte kamenčiće ove veličine.'* Nakon toga dodao je: *'O ljudi, čuvajte se pretjerivanja u vjeri, jer narode prije vas upropastilo je pretjerivanje u vjeri.'*"[108]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, čovjeku je dopušteno uzimanje kamenčića s bilo kojeg mjesta na Mini, jer Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, to nije striktno odredio; pretjerivanjem se smatra uzimanje kamenčića još na Muzdelifi, a to čine hadžije.

---

[107] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 7/176.

[108] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 5/268, Ibn Madža (3029), Ahmed, 1/215, Ebu Ja'la (2427 i 2472), El-Hakim, 1/466, Ibnul-Džarud, u djelu *El-Munteka* (473), Et-Taberani (12747) i neki drugi muhadisi, preko Avfa b. Ebu Džemile, on od Zijada b. el-Husajna, koji je rekao da im je pripovijedao Ebul-Alija, koji je prenio od Ibn Abbasa, radijallahu anhu. Autentičnim su ga okarakterizirali En-Nevevi, šejhul-islam Ibn Tejmijja i neki drugi učenjaci.

Drugo, pretjerivanjem se također smatra i to da se upotrebljavaju kamenčići veći od jagodice prsta, dakle umjerena je veličina da kamenčić bude nešto veći od zrna leblebije, a manji od lješnjaka.

Treće, veliko je pretjerivanje u vjeri i suprotstavljanje Resulullahovom, sallallahu alejhi ve sellem, sunnetu bacanje obuće na džemretima, a i to rade neke hadžije.

265. poglavlje

Zabranjeno je uznemiravanje hadžija i njihovo tjeranje s džemreta

Kudama b. Abdullah, radijallahu anhu, izjavio je: "Gledao sam dok je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jašući crvenkastu devu, na dan Kurban-bajrama bacao kamenčiće na velikom džemretu; oko njega nije bilo udaranja ni tjeranja, niko nije vikao: 'Bježi od mene!'"[109]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, tjeranje i uznemiravanje hadžija na džemretima zabranjeno je.

Drugo, komentirajući prethodno navedeno predanje, imam Et-Tibi kaže: "Za vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, hadžije niko nije udarao ni tjerao, niko nije govorio: 'Skloni se s puta!', što rade neki vladari i gordi ljudi; ovim se predanjem htjelo upozoriti na one koji su tako činili."

[109] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (903), En-Nesai, 5/270, Ibn Madža (3035), Ahmed, 3/413 i Ibn Huzejma (2878).

266. poglavlje

Zabranjeno je muhrimu imati spolni odnos dok ne obavi hadžski tavaf

Allah, dželle šanuhu, rekao je: "...onom ko se obaveže da će u njima obavljati hadž nema snošaja sa ženama i nema ružnih riječi, i nema svađe u danima hadža." (El-Bekara, 197)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Ko obavi hadž Allaha radi, i, obavljajući ga, ne bude imao spolni odnos sa suprugom i ne učini grijeh vratit će se čist od grijeha kao što je bio onoga dana kada je rođen.'*"[110]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, onome ko stupi u obrede hadža ili umre zabranjeno je imati spolni odnos sa suprugom. Izraz *er-refes* znači spolni odnos, i to na osnovu sljedećeg ajeta: "Dopušta vam se da se u noćima dok traje post sastajete sa svojim ženama..." (El-Bekara, 187) u kojem je spomenut isti izraz.

Drugo, također je zabranjeno činiti sve što vodi u spolni odnos: predigru, poljubac, dodir i sl. Isti status ima i direktno i indirektno razgovaranje o spolnom odnosu (u prisustvu žena).

Treće, hadž onoga čovjeka koji ima spolni odnos sa suprugom pokvaren je, mora ga završiti i ponovo obaviti sljedeće godine. Dokaz za to jeste predanje u kojem stoji da je Ebut-Tufejl Amir b. Vasila rekao: "Bio sam u halki s Ibn Abbasom, radijallahu anhu, kada dođe neki čovjek i kaza da je imao spolni odnos sa suprugom, a bio je muhrim. Ibn Abbas reče mu: 'Učinio si veliku stvar!' Prestupnik je plakao, pa najzad reče: 'Ako mi je iskup od toga da raspalim veliku vatru i bacim se u nju, učinit ću to!' Ibn Abbas odgovori mu: 'Iskup je daleko lakši od toga: upotpunite svoje obrede i vratite se u svoju zemlju, ali iduće godine ponovo dođite na hadž, a kada stupite u obrede, ti i tvoja supruga razdvojite se, i nemojte se susretati sve dok ne obavite hadž; a zakoljite kurban.'"[111]

---

[110] El-Buhari (1521) i Muslim (1350).

[111] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga El-Begavi (1996) i El-Bejheki, 5/167.

Ovo su pravno rješenje dali Omer, Alija, Ebu Hurejra, Ibn Omer i neki drugi ashabi, radijallahu anhum.[112] To je preneseno i kao merfu-predanje, ali ono nije autentično.

El-Begavi veli: "Ako se desi da muhrim ima spolni odnos sa suprugom prije oslobađanja ihramskih zabrana, njegov je hadž pokvaren, bez obzira desilo se to prije ili poslije stajanja na Arefatu. Takav se čovjek mora iskupiti klanjem deve, upotpuniti već pokvareni hadž i ponovo ga obaviti sljedeće godine."[113]

Rekao sam: ovdje je imam El-Begavi mislio na veliko oslobađanje od ihramskih zabrana, a ono biva obavljanjem hadžskog tavafa (tavaful-ifade), na osnovu Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, hadisa: *"Kada bacite kamenčiće na džemretu, sve vam je dopušteno osim spolnog odnosa."*[114]

267. poglavlje

Zabranjeno je ženi brijanje glave

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Žene ne briju glavu, žene samo krate kosu."*[115]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kada je riječ o čovjeku, za njega je bolje da obrije glavu prilikom obredâ.

Drugo, žena samo krati, a ne brije, kosu. To je od Aiše, radijallahu anha, preneseno kao merfu-predanje, ali njegov lanac prenosilaca nije vjerodostojan, međutim značenje koje podupire navedeni hadis ispravno je.[116]

---

[112] Vidjeti: *Es-Sunen*, 5/167-168, imama El-Bejhekija, i *El-Muvetta*, 1/381 i 382.
[113] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 7/282.
[114] **Hadis je autentičan.** Autentičnim ga je okarakterizirao šejh El-Albani u djelu *Silsiletul-ehadisis-sahiha* (239).
[115] **Hadis je autentičan.** Autentičnim ga je okarakterizirao šejh El-Albani u djelu *Silsiletul-ehadisis-sahiha* (605).
[116] Vidjeti: ibid (678).

Imam Et-Tirmizi zapisao je sljedeće: "Učenjaci smatraju da žena ne brije glavu, već samo krati kosu."[117]

268. poglavlje

Zabranjeno je napuštanje Meke dok se ne obavi oprosni tavaf

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Ljudi su se nakon obavljenog hadža razilazili na razne strane, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Neka niko ne napušta Meku dok ne obavi oprosni tavaf!'*"[118]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, oprosni je tavaf obaveza.

Drugo, kada je riječ o obaveznosti oprosnog tavafa, žena koja ima mjesečno pranje ima olakšicu s tim u vezi. Dokaz za to jesu Ibn Abbasove, radijallahu anhu, riječi: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao je ljudima da pred napuštanje Meke obave oprosni tavaf, ali ženi koja ima mjesečno pranje olakšao je s tim u vezi."[119]

Treće, tumačeći ovo Ibn Abbasovo, radijallahu anhu, predanje, Ibn Hadžer zapisao je sljedeće: "U hadisu je dokaz da je oprosni tavaf obaveza, njegovo je obavljanje jasno naređeno, a ženi koja ima mjesečno pranje s tim u vezi data je olakšica, a olakšica se može dati samo u slučaju ako je određena stvar jasno naređena. Ovaj su hadis neki učenjaci uzeli kao dokaz da je za ispravnost tavafa preduvjet to da čovjek bude pod abdestom dok ga obavlja."[120]

---

117 Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/257.
118 Muslim (1327).
119 El-Buhari (1755) i Muslim (1328).
120 Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 3/586.

269. poglavlje

Zabranjeno je konzumiranje mesa kurbana koji ljudi povedu pa se u putu razboli

Musa b. Selema el-Huzeli pripovijedao je: "Sinan b. Selema i ja pošli smo na umru. Sinan je poveo devu kao kurban, međutim, ona je, iznurena, u putu stala. Nije znao šta će s njom učiniti, jer je stala na pola puta. Rekao je: 'Ako stignem u Meku, o tome ću se dobro raspitati.' Kada je bilo jutro, stigli smo u mjesto El-Batha, pa mi reče: 'Pođi sa mnom kod Ibn Abbasa, da mu ispričamo šta se desilo.' Nakon što je Sinan ispričao šta se desilo, Ibn Abbas mu reče: 'O tome si upitao onoga koji zna! Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je čovjeka i zadužio ga sa šesnaest deva. Čovjek je otišao, ali se vratio i rekao: 'Allahov Poslaniče, šta ću učiniti ako koja od njih malaksa u putu?' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori mu: *'Zakolji je, potom oboji ono što bude okačeno o njen vrat i stavi na njeno lice i vrat, i nemoj konzumirati njeno meso, niti iko od tvog društva.'''*"[121]

U drugoj verziji stoji da mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ako koja povedena deva malaksa, i pobojiš se da će uginuti, zakolji je, potom ono što je okačeno o njen vrat zamoči u krv i namaži njeno lice i vrat, i nemoj konzumirati njeno meso, niti iko od tvoga društva."*[122]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, šafijski autoritet En-Nevevi zapisao je sljedeće: "Kada kurban malaksa, obaveza ga je zaklati i njegovo meso ostaviti siromasima, a čovjeku i njegovom društvu u karavanu zabranjeno je konzumiranje njenog mesa. Konzumiranje toga mesa zabranjeno je onome ko se nalazi u njegovoj skupini i druži se s njime, i onome ko je u njegovoj skupini, ali se ne druži s njime. Ovo je zabranjeno zbog preventive, jer ako bi njegovo društvo raspolagalo tim mesom, ono bi se pokvarilo prije nego što bi dospjelo onome kome je namijenjeno."[123]

---

[121] Muslim (1325).
[122] Muslim (1326).
[123] Jahja b. Šeref en-Nevevi, *El-Minhadž*, 9/77.

Drugo, s tim u vezi, imam Eš-Ševkani kaže sljedeće: "Iz vanjskog značenja hadisa vidi se da nema razlike između dobrovoljnog i obaveznog kurbana."[124]

"Neko će možda reći: 'Ako ne dopuštate putnicima karavana konzumiranje toga mesa i kažete da ga treba ostaviti na otvorenom, pojest će ga divlje zvijeri, i to se smatra rasipanjem imetka!' A odogovor na to glasi: to nije bacanje imetka, jer pustinjaci pretežno idu po odmaralištima hadžija i kupe ono što oni ostave, a nekad se desi da na to mjesto ubrzo stigne drugi karavan", ističe imam Eš-Ševkani.[125]

270. poglavlje

Zabranjeno je mesaru dati kurbanskog mesa

Alija, radijallahu anhu, govorio je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio mi je da nadzirem klanje kurbana, i zabranio mi je da u ime klanja kurbana dajem kurbansko meso."[126]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Ibn Hadžer veli: "...iz vanjskog značenja navedena dva predanja razumije se da čovjek ni u kojem slučaju mesaru ne treba dati mesa od zaklanog kurbana, i to je predanje zabilježio imam Muslim, ali njegovo značenje pobliže određuje predanje koje je (preko Šuajba b. Ishaka, a on od Ibn Džurejdža) zabilježio En-Nesai: *'...i neka u ime klanja ne daje kurbanskog mesa'*, a značenje je: neka mesaru ne daje meso kao nadoknadu za klanje kurbana."[127]

Drugo, kada je riječ o ovom pitanju, imam El-Begavi rekao je sljedeće: "U hadisu je dokaz da je kurban dobro djelo učinjeno u ime Svevišnjeg Allaha, i zabranjeno je prodavati njegovo meso. Naime, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dopuštao da se mesaru da išta od mesa, jer mu zapravo daje kao nadoknadu za rad. Isti status ima i

---

124 Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/191.
125 Ibid, 5/190.
126 El-Buhari (1716) i Muslim (1317).
127 Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 3/556.

davanje mesa od akike. Dakle, zabranjeno je dati u ime nadoknade, ali nema problema u tome ako mesaru pokloni, i to je stav većine učenjaka."[128]

271. poglavlje

Zabranjeno je loviti u Medini i lomiti njeno drveće

Enes, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Medina je sveto područje od toga i toga brda do toga i toga brda, njeno se drveće ne siječe, niti se u njoj uvodi kakva novotarija, jer ko u njoj uvede kakvu novotariju, neka je na njega Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi."*[129]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Da u Medini vidim gazele kako pasu, ne bih ih poplašio jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Sve što se nalazi između dva brda s crnim kamenjem sveto je područje.'* "[130]

Džabir, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Ibrahim je učinio svetom Meku, a ja proglašavam svetom Medinu, i to područje između dva brda s crnim kamenjem: njeno se drveće ne siječe, niti se u njoj lovi."*[131]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Medina je sveta, kao što je sveta i Meka, njena divljač i drveće sveti su. To je stav većine ashaba. Navedni su hadisi autentični i jasni o tom pitanju, iz njih se jasno vidi da je mišljenje onih učenjaka koji tvrde da se ti hadisi mogu razumjeti u prenesenom značenju – ništavno.

Drugo, kazna za onoga ko u Medini učini prijestup s tim u vezi, jeste uzimanje njegove odjeće, na osnovu predanja u kojem stoji da je Sa'd b. Ebu Vekkas, jašući prema svojoj rezidenciji u dolini El-Akik,

---

[128] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 7/188.
[129] O izvoru hadisa bilo je govora.
[130] El-Buhari (1873) i Muslim (1372).
[131] Muslim (1362).

zateko nekog roba da lomi grane, ili bere lišće, pa mu je uzeo svu njegovu odjeću. Kada se Sa'd vratio, vlasnici roba zatražili su da mu vrati odjeću, odnosno upitali su moraju li oni to nadoknaditi, a on im samo reče: "Bože sačuvaj, zar da vratim nešto što mi je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dodijelio", i odjeću nije vratio.[132]

272. poglavlje

Zabranjeno je spletkarenje protiv stanovnika Medine

Sa'd b. Ebu Vekkas, radijallahu anhu, nekom je prilikom rekao: "Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Svako ko bude spletkario protiv stanovnika Medine istopit će se kao što se istopi so u vodi.'*"[133]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Onoga ko stanovnicima Medine bude želio napakostiti, Svevišnji će Allah istopiti kao što se so istopi u vodi."*[134]

Džabir, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, upozorenje: *"Onoga ko zastraši stanovnike Medine, Allah će zastrašiti."*[135]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, svakoga ko bude spletkario protiv dobrih stanovnika Medine Svevišnji će Allah brzo uništiti, neće mu dopustiti da poživi dugo.

Drugo, Medina je islamski grad i utočište vjernika, njeni su stanovnici najbolji dio Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, ummeta, i to je očito do dana današnjeg.

---

[132] Muslim (1364).

[133] El-Buhari (1877) i Muslim (1387).

[134] Muslim (1386).

[135] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 3/354 i 393, Ibn Hibban (3738) i Ibn Ebu Šejba, 12/180 i 181, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Džabira, radijallahu anhu. Ovaj hadis pojačava predanje koje je prenio Es-Saib b. Hallad.

18. POST

273. poglavlje

Strogo je zabranjeno bezrazložno prekidanje ramazanskog posta

Ebu Umama el-Bahili pripovijedao je da je čuo Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *"Sanjao sam: po mene dođoše dva čovjeka, uzeše me za mišice i odvedoše do nekog nepristupačnog brda. Rekoše mi: 'Penji se!' Kada smo bili na pola brda, čuo sam bučne glasove, pa sam upitao: 'Kakvi su ono glasovi?' 'Ono je zavijanje stanovnika Vatre', odgovoriše mi. Krenuli smo dalje. Naiđosmo na ljude popucalih usta i obraza, obješene za petne tetive, iz njihovih usta teče krv. Upitao sam: 'Ko su ovi ljudi?' 'To su oni koji prekidaju svoj post prije vremena', odgovoriše oni. Opet smo krenuli dalje i naišli na grozan prizor: izrazito naduveni i veoma smrdljivi ljudi. Upitao sam ko su oni, pa mi odgovoriše: 'Ovo su bludnici i bludnice.' Nastavili smo i naišli na žene čije grudi ujedaju zmije. Na pitanje ko su one, bi mi odgovoreno: 'To su žene koje svoju djecu liše dojenja.' Nastavili smo ići i stigli do dječakâ koji se igraju između dvije rijeke. Upitao sam: 'Ko su oni?' Odgovoriše mi: 'To su djeca vjernika.' Potom smo se uspeli na jedan brežuljak gdje sam vidio tri čovjeka koji piju vino. Upitao sam ko su oni, a ovi mi odgovoriše: 'To su Ibrahim, Musa i Isa, čekaju da im se pridružiš.'"*[1]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno hotimično izostaviti post, makar i jedan dan mjeseca ramazana.

Drugo, za izostavljanje ramazanskog posta iskup je samo iskreno pokajanje i učestalo činjenje dobrovoljnih ibadeta.

---

[1] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 2/246, Ibn Hibban (7491), Ibn Huzejma (1986), Et-Taberani (7666 i 7667), El-Hakim, 1/430, i El-Bejheki, 4/216, preko Abdurrahmana b. Jezida b. Džabira, koji je izjavio da mu je pričao Selim b. Amir, a on je izjavio da mu je ovo ispričao Ebu Umama, radijallahu anhu.

274. poglavlje

Zabranjeno je određivanje početka ramazana na osnovu kosmičkih predračuna, u obzir se uzima viđenje mlađaka

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Ne postite dok ne vidite mlađak, i nemojte prestajati postiti dok ne vidite mlađak, a ako bude oblačno, upotpunite šaban."*[2]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pripremajući se za nastupanje ramazana, muslimani trebaju pratiti šaban, jer mjesec nekad traje dvadeset i devet, a nekad trideset dana. Ako vide mlađak, ljudi će postiti, a ako bude oblačno, računat će šaban – trideset dana. Ovo je zato jer je Svevišnji Allah, Koji je savršeno stvorio nebesa i Zemlju, učinio da mlađaci budu oznake o vremenu: ljudi prema njima računaju vrijeme, a lunarni mjesec nikada ne traje više od trideset dana. Isto treba postupiti kada je riječ o prekidanju posta, odnosno određivanju bajramâ.

Drugo, kada je riječ o viđenju mlađaka, misli se na viđenje golim okom, i nema potrebe za pretjerivanjem i opterećivanjem prateći kretanje mjeseca teleskopima. Također, ne priliči oslanjanje na takvime, koje izdaju astronomi, koji su muslimane odvratili od Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, sunneta, odvraćajući ih od dobra, a navodeći ih na zlo, da Allah, dželle šanuhu, sačuva!

Kada je riječ o ovom pitanju, šejhul-islam Ibn Tejmijja zapisao je sljedeće: "Nema sumnje da je, po autentičnim hadisima i jednoglasnom mišljenju ashaba, zabranjeno oslanjanje na astronomiju. O tome su El-Buhari i Muslim zabilježili sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'Mi smo nepismen narod, ne pišemo i ne čitamo, zato postite kada vidite mlađak, i mrsite kada ga vidite.'* Onaj ko se oslanja na astronomske predračune kada je riječ o viđenju mlađaka ne samo da odstupa od Šerijata i uvodi novotariju u vjeru nego griješi i kada je riječ o razumu. Naime, učeni ljudi u ovoj oblasti znaju da se viđenje mlađaka ne može uvijek precizno odrediti na osnovu astronomskih podataka. Njihov krajnji cilj od računanja, ako pravedno kažemo, jeste, naprimjer, izračunavanje položaja Mjeseca u odnosu na Sunce, vrijeme sunčevog

[2] El-Buhari (1906) i Muslim (1080).

zalaska i sl. I pored toga, viđenje mlađaka ne može se uvijek precizno odrediti na osnovu položaja Mjeseca u odnosu na Sunce: viđenje mlađaka uveliko zavisi od oštrog i preciznog vida, visine na kojoj se očekuje njegova pojava, od njegove debljine i vremenskih prilika, tj. vedrine i oblačnosti. Zato ga neki ljudi vide u osmoj fazi razvitka, a neki ga ne vide čak ni u dvanaestoj fazi. Zbog toga astronomi oprečno gledaju na lūk kada je riječ o viđenju mlađaka. Neki astronomski eksperti, kao, naprimjer, Ptolomej, u vezi s tim ništa nisu rekli, jer za takvo nešto u astronomiji ne postoji argument. O tome su samo govorili potonji astronomi, kao naprimjer, Ed-Dejlemi i njemu slični, vidjevši da islam mnoge propise dovodi u zavisan odnos s pojavom mlađaka, i otuda su rekli da bi se astronomijom mogla tačno utvrditi pojava mlađaka. Međutim, to nije nimalo precizan način za utvrđivanje njegove pojave, već to je način čije su greške dokazane, i sami astronomi mnogo griješe kada je riječ o pojavi mlađaka. A to je zbog toga što su na osnovu astronomije pokušali utvrditi ono što na osnovu nje niko ne može utvrditi, i zato su zastranili."[3]

275. poglavlje

Pokuđeno je postiti dan, odnosno dva dana uoči ramazana

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *'Neka niko ne dočekuje ramazan posteći dan, odnosno dva dana uoči ramazanskog posta, ali to može učiniti onaj čiji se uobičajeni post podudari s tim danom, takav čovjek može ga postiti.'*[4]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je, iz predostrožnosti, postiti dan, odnosno dva dana uoči ramazana. S tim u vezi imam Et-Tirmizi rekao je: "Učenjaci

[3] Ahmed b. Tejmijja el-Harrani, *El-Fetava*, 25/207-208.
[4] El-Buhari (1914) i Muslim (1082).

kažu da je pokuđeno postiti prije nastupanja ramazani-šerifa radi ramazana."[5]

Drugo, ako se dan uoči ramazana podudari s postom koji je čovjek običavao postiti, naprimjer, post ponedjeljkom ili četvrtkom, Davudov, alejhis-selam, post, nema problema u tome ako posti. Dakle, hadis koji to zabranjuje odnosi se na onoga čovjeka koji posti dan uoči ramazana iz predostrožnosti, odnosno niti se radi o postu zavjeta niti o napošćivanju niti o uobičajenom postu.

Treće, Ibn Hadžer zapisao je sljedeće: "...dakle, hadis pobija mišljenje šiija, koji smatraju da treba postiti i prije viđenja mlađaka, i pobija mišljenje onih učenjaka koji kažu da je dopušteno postiti dobrovoljni post bez povoda."[6]

Četvrto, učenjaci ne gledaju istovjetno na mudrost zabrane posta dan, odnosno dva dana uoči nastupanja ramazana. Neki kažu da je mudrost u tome što se čovjek treba pripremiti za ramazan i tjelesno ojačati, da ramazan dočeka jak i čio. Jedni učenjaci tvrde da je mudrost u tome da se razluči obavezni post od onog dobrovoljnog, i to je diskutabilno. A neki su učenjaci, opet, kazali da je o tom pitanju najispravnije reći ovako: početak ramazana utvrđuje se na osnovu viđenja mlađaka, i onaj ko posti dan, odnosno dva dana uoči ramazani-šerifa već je pokušao poreći taj propis. Ibn Hadžer veli: "Ovo je mišljenje mjerodavno"[7], a u tome se s njim saglasio imam Eš-Ševkani.[8]

Ja velim da je ovo mišljenje ispravno, jasno potvrđuje i sljedeće Huzejfino, radijallahu anhu, predanje u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nemojte požurivati ramazan, čekajte viđenje mlađaka, odnosno upotpunite šaban, zatim postite dok opet ne vidite mlađak, odnosno dok ne upotpunite ramazan."*[9]

O ovom pitanju govori i Ibn Abbasovo, radijallahu anhu, predanje koje ćemo navesti u sljedećem poglavlju.

---

[5] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/69.

[6] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/128.

[7] Ibid, 4/128.

[8] Vidjeti: *Nejlul-evtar*, 4/350.

[9] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2326), En-Nesai, 4/135, Ibn Huzejma (1911), El-Bejheki, 4/208, i Ibn Hibban (3458), preko Džerira b. Abdulhamida, on od Mensura, on od Ribi'jja b. Harraša, a ovaj od Huzejfe, radijallahu anhu.

276. poglavlje

Zabranjeno je postiti u danu u koji se sumnja

Sila b. Zufer pripovijedao je: "Dok smo bili kod Ammara b. Jasira, donio je pečenu ovcu i ponudio nas: 'Jedite!' Neki se čovjek sustegnuo rekavši: 'Ja postim!' Ammar reče: 'Ko posti u danu u koji ljudi sumnjaju[10] neposlušan je Božijem Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem.'"[11]

Semmak b. Harb pripovijedao je sljedeće: "Ušao sam kod Ikrime kada se sumnjalo je li nastupio ramazan ili nije, a on jede. Reče mi: 'Približi se i jedi!' 'Postim', odgovorih, a on me upozori: 'Allaha mi, približit ćeš se i jesti sa mnom!' Rekoh mu: 'Dobro, možeš li mi o tome ispričati hadis?' On kaza: 'Ispričao mi je Ibn Abbas da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *'Nemojte dočekivati ramazan posteći, već postite kada vidite mlađak, a mrsite kada ga opet vidite, a ako ga ne vidite zbog prašine ili oblaka, upotpunite šaban trideset dana.*'"'[12]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Ibn Hadžer zapisao je sljedeće: "Neki su učenjaci ovaj hadis uzeli kao dokaz da je zabranjeno postiti u danu u koji se sumnja. Naime, takvo nešto ashab ne može reći po vlastitom nahođenju, i to se smatra merfu-predanjem. Ibn Abdulberr veli: 'Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da se takve izjave ashaba prihvataju.'"[13]

Drugo, da je zabranjeno postiti u ovom danu, stav je većine ashaba i kasnijih učenjaka. S tim u vezi postoje brojna predanja od

---

[10] Tj. dan za koji ljudi sumnjaju je li prvi ramazan ili trideseti šaban, kada se neosnovano priča o viđenju mlađaka.

[11] **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: El-Buhari kao muallek-predanje (vidjeti: *Fethul-Bari*, 4/119), a sa spojenim lancem prenosilaca Ebu Davud (2334), Et-Tirmizi (686), En-Nesai, 4/153, Ibn Madža (1645), Ibn Huzejma (1914), Ed-Darimi, 2/2, El-Hakim, 1/423, El-Bejheki, 4/208, i neki drugi muhadisi, preko Amra b. Kajsa el-Melaija, on od Ebu Ishaka, on od Sile b. Zufera, a ovaj od Ammara.

[12] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 4/153-154, Ibn Hibban (3590), Ibn Huzejma (1912) i neki drugi muhadisi.

[13] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/120.

Omera, Alije, Ibn Omera, Ibn Mesuda, Huzejfe, Ed-Dahhaka, Ibrahima en-Nehaija, Eš-Šabija, Ikrime...[14]

O tome je imam Et-Tirmizi ostavio sljedeći zapis: "To je mišljenje većine Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba i tabiina. Naime, Sufjan es-Sevri, imam Malik, Ibnul-Mubarek, Šafi, Ahmed i Ishak nisu dopuštali da se posti u danu u koji se sumnja, a većina njih govorili su da, ako čovjek posti i kasnije se uspostavi da je već bio nastupio ramazan, mora napostiti taj dan."[15]

277. poglavlje

Pokuđeno je postiti u drugoj polovini šabana

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Kada se prepolovi šaban, nemojte postiti dok ne nastupi ramazan."*[16]

Propisi u vezi s poglavljem

Imam Et-Tirmizi zapisao je: "Po nekim učenjacima, ovaj hadis znači sljedeće: onaj čovjek koji nije običavao postiti ne treba radi ramazana postiti drugu polovinu šabana. Tome u prilog ide Ebu Hurejrino, radijallahu anhu, predanje u kojem je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Neka niko ne dočekuje ramazan posteći, ali to može učiniti onaj čiji se uobičajeni post podudari s tim danom, takav čovjek može u tom danu postiti.'* Dakle, iz hadisa se može razumjeti da je pokuđeno postiti u drugoj polovini šabana radi nastupanja mjeseca ramazana."[17]

---

[14] Vidjeti djela: *El-Musannef*, 3/71-73, muhadisa Ibn Ebu Šejbe, i *Es-Sunen*, 4/209, imama El-Bejhekija.
[15] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/70.
[16] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2337), Et-Tirmizi (738), Ibn Madža (1651), Ahmed, 2/442, Ed-Darimi, 2/17, Ibn Hibban (3559), El-Bejheki, 4/209, i neki drugi muhadisi, s više lanaca prenosilaca od Alaa b. Abdurrahmana, koji je prenio od svoga oca Abdurrahmana, o ovaj od Ebu Hurejre, radijallahu anhu.
[17] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/115.

278. poglavlje

Neispravan je post ako čovjek ne donese odluku za post još u toku noći

Hafsa, radijallahu anha, Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, supruga, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko ne donese odluku za post prije zore, post takvog čovjeka nije validan."*[18]

U drugoj verziji stoji: *"Ko ne donese odluku za post još u toku noći, post takvog čovjeka nije validan."*

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, donošenje namjere za post prije zore preduvjet je za ispravnost ovog ibadeta, tim prije jer se negacija u navedenom hadisu odnosi na valjanost.

El-Begavi veli: "Kada je riječ o obaveznom postu: napošćivanju, iskupu i općem zavjetu, učenjaci su jednoglasni u mišljenju da takav post nije ispravan ako čovjek ne donese odluku za njega prije nastupanja zore. A ramazanski post i određeni zavjet učenjaci ne tretiraju istovjetno: većina kaže da je za te dvije vrste posta obavezno donijeti odluku prije nastupanja zore jer se radi o obaveznom postu."[19]

Drugo, donošenje namjere za post odnosi se samo na obavezni post (ramazanski post, napošćivanje, iskup i zavjet), ali se ne odnosi na dobrovoljni post. Dokaz za ovu konstataciju jeste predanje u kojem stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, došao kod Aiše, radijallahu anha, i upitao je: *"Imate li šta za jesti? Ako nemate, ja ću postiti."*[20]

U vezi s tim, imam Et-Tirmizi ostavio je sljedeći zapis: "Učenjaci kažu da ovaj hadis nosi sljedeće značenje: kada je riječ o ramazanskom postu, napošćivanju i zavjetu, odluka se mora donijeti prije nastupanja zore, inače, post nije validan. A kada je riječ o dobrovoljnom postu,

---

[18] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2454), Et-Tirmizi (730), En-Nesai, 4/196, Ibn Madža (70), Ahmed, 6/87, Ibn Huzejma (1933), Ed-Darimi, 2/6 i 8, El-Bejheki, 4/202, Et-Tahavi, u djelu *Šerhul-meani*, 1/54, Ibn Hazm, 6/162, i neki drugi muhadisi.

[19] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 6/269.

[20] Muslim (1154).

čovjek može odluku donijeti nakon zore, i to je stav Šafija, Ahmeda i Ishaka b. Rahavejha."[21]

Treće, poželjno je obnoviti odluku za post svaki novi dan, jer je svaki dan zaseban ibadet koji s čovjeka spada ako ga izvrši u njegovom vremenu. Imam El-Begavi s tim u vezi kaže: "Vanjsko značenje hadisa ide u prilog mišljenju većine učenjaka: svaki dan posta ibadet je za sebe, i otuda se odluka mora donositi za svaki dan ponaosob."[22]

Četvrto, odluka se donosi u srcu, izgovaranje nijeta riječima velika je novotarija, makar to ljudi smatrali lijepim činom.

279. poglavlje

Strogo je zabranjeno u toku posta izgovaranje ružnih riječi i nedolično ponašanje

Kada je riječ o postu, plemeniti ashab Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, sljedeće hadise.

"Allahu ne treba post onog čovjeka koji izgovara ružne riječi i nedolično se ponaša."[23]

"Allah je rekao: 'Za svako čovjekovo djelo predviđena je određena nagrada, osim za post, post pripada Meni, i za njega Ja nagrađujem.' Post je štit, i zato kada čovjek posti, neka ne čini nepristojna djela i neka ne galami; ako ga neko napadne, neka kaže: 'Ja postim!' Tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedov život, zaista, zadah iz usta postača u Allaha ljepše miriše od mirisa miska. Postač ima dvije nagrade: kada iftari i kada sretne svoga Gospodara."[24]

"Post nije suzdržavanje samo od jela i pića, post je suzdržavanje od besmislenih i nedoličnih riječi. Ako čovjeka neko uvrijedi ili ga napadne, neka kaže: 'Ja postim, ja postim!'"[25]

"Ima postačâ koji od svoga posta imaju samo glad i žeđ."[26]

---

[21] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/108.
[22] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 6/270.
[23] El-Buhari (1903).
[24] El-Buhari (1894) i Muslim (163 i 1151). U Muslimovoj verziji stoji da Svevišnji Allah za post nagrađuje bez računa.
[25] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ibn Huzejma (1996) i El-Hakim, 1/430-431.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, postom se postiže bogobojaznost: "O vjernici! Propisuje vam se post, kao što je propisan onima prije vas, da biste se grijeha klonili..." (El-Bekara, 183). Zato je pravi postač, koji zaslužuje visoke džennetske stupnjeve i koji će biti bez računa nagrađen onaj čovjek čiji udovi poste od poroka, jezik od nedoličnih i lascivnih riječi, stomak od pića i hrane, a spolni organ od naslađivanja: ako govori, govori samo ono što ne narušava njegov post; ako nešto čini, čini samo ono djelo koje ne anulira njegov post. Konzumiranje hrane, pića i spolni odnos kvare post. Isto tako, nagradu za post umanjuju poroci i potiru njegove plodove, i takav čovjek kao da nije ni postio.

Drugo, dok čovjek posti, strogo mu je zabranjeno izgovaranje nedoličnih riječi, nedolično ponašanje, psovanje, napadanje drugih ljudi i činjenje svih drugih poroka. Iz ove konstatacije ne treba razumjeti da su spomenute stvari dopuštene onome ko ne posti. Time se hoće reći da je spomenute stvari još strože zabranjeno činiti za vrijeme posta.

Treće, ako na postača napadne nepostač ili ga bilo čime uvrijedi, postač mu ne treba uzvratiti istom mjerom, već se treba lijepo ponijeti i podsjetiti se na post, rekavši: "Ja postim." Neki učenjaci rekli su da čovjek ove riječi treba izgovoriti naglas, da bi napadač prestao s psovkom i vrijeđanjem, a drugi učenjaci, opet, smatraju to ustvari treba pomisliti, da sebe odvrati od uzvraćanja na psovku i vrijeđanje.

Rekao sam: prvo je mišljenje prioritetnije i obrazloženije. Naime, izraz "reći" generalno se odnosi na izgovaranje jezikom, a kada se radi o pomisli, onda mora postojati indicija koja na to upućuje, kao što je slučaj s hadisom koji su zabilježili El-Buhari i Muslim, a u kojem stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Allah je oprostio mojim sljedbenicima šta pomisle, ako to ne izgovore, odnosno ako ne urade."* Dakle, "riječ" je samo ono što se izgovori glasom i slovima, i otuda su jezikoznalci, između ostalih i Ibn Malik, kazali: "Govor se sastoji isključivo od punoznačnih riječi." U ovome nalazimo dokaz protiv novotara eša'rija koji tvrde da se pomisao (el-kelamun-nefsi) ubraja u govor, i o tome treba razmisliti.

---

[26] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Madža (1960), Ahmed, 2/373 i 441, Ed-Darimi, 2/301, El-Hakim, 1/431, El-Bejheki, 4/270, i El-Begavi (1747).

Četvrto, poželjno je da postač, ako ga neko napadne, sjedne. Na to nas upućuje Ebu Hurejrino, radijallahu anhu, predanje u kojem je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nemoj nikog vrijeđati dok postiš, a ako te neko uvrijedi, reci: 'Ja postim!'; a ako stojiš, sjedni."*[27]

280. poglavlje

Strogo je zabranjeno imati spolni odnos za vrijeme posta, to kvari post

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Neki je čovjek došao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Allahov Poslaniče, propao sam!' *'Šta te upropastilo?'*, upita ga Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, a čovjek odgovori: 'Imao sam spolni odnos sa suprugom u ramazanu.' Na to ga Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: *'Možeš li osloboditi roba?'* 'Ne mogu', odgovori. *'Možeš li postiti dva mjeseca uzastopno?'*, upita Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a on odgovori: 'Ne mogu.' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, opet, upita: *'Imaš li hrane da nahraniš šezdeset siromaha?'* On odgovori: 'Nemam.' Potom je sjeo. Tada neko donese korpu s hurmama. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: *'Udijeli ovo kao milostinju!'* On upita: 'Zar ima iko siromašniji od nas! U cijeloj Medini nema nikoga potrebnijeg od nas.' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nasmija se toliko da su se vidjeli njegovi očnjaci, pa reče: *'Podijeli ove hurme sa svojom porodicom!'*"[28]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, spolni odnos kvari post isto kao što ga kvari jedenje i pijenje, i o tom pitanju nema razilaženja među islamskim učenjacima.

[27] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 2/428, Ibn Huzejma (1994) i Ibn Hibban (3483).
[28] El-Buhari (1937) i Muslim (1111).

Ibn Kajjim kaže: "Časni Kur'an ukazuje na to da spolni odnos kvari post kao što ga kvari jedenje i pijenje, i ne znam da je ijedan učenjak rekao drukčije."[29]

Imam Eš-Ševkani zapisao je: "Po svim učenjacima, namjerno činjenje spolnog odnosa kvari post; neki su učenjaci kazali da spolni odnos iz zaborava ima status jedenja i pijenja iz zaborava."[30]

Rekao sam: na gornju konstataciju ukazuju Kur'an i Hadis. Svevišnji Allah rekao je: "Zato se sada sastajte s njima u želji da dobijete ono što vam je Allah već odredio..." (El-Bekara, 187). Dakle, Svemogući je Allah dopustio činjenje spolnog odnosa nakon posta, a to znači da je za vrijeme posta to zabranjeno, kao što je zabranjeno konzumiranje hrane i pića. Dokaz za to jeste i sljedeći hadisi-kudsi koji je zabilježio imam El-Buhari: *"...ostavlja hranu, piće i spolno naslađivanje radi Mene"*, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

Drugo, ko za vrijeme posta ima spolni odnos obavezan je učiniti teški iskup: oslobađanje roba; ako to ne može, obavezan je postiti dva mjeseca uzastopno; ako ni to ne može, onda je obavezan nahraniti šezdeset siromaha, i taj je redoslijed obavezan; obveznik nema pravo izbora.

Treće, takav je čovjek obavezan napostiti dan koji je pokvario na takav način, na osnovu verzije u kojoj stoji da mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, na kraju hadisa, rekao: *"Naposti taj dan i moli Allaha za oprost!"*

Ova je verzija autentična. Učenjaci, između ostalih i Ibn Hadžer, prihvatili su je. Kada je o tome riječ, on kaže: "...na osnovu ovih lanaca prenosilaca, vidimo da verzija s ovim dodatkom ima osnovu."[31] Nju je prihvatio i šejh El-Albani u svojim opaskama na Ibn Huzejmino djelo *Es-Sahih*, 3/223, gdje je zapisao sljedeće: "Verzija u kojoj je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio čovjeku da naposti pokvareni dan ramazana nije prenesena samo jednim putem, naprotiv, tu su brojni lanci prenosilaca koji jedni druge pojačavaju, kako kaže Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*. Hadis sam analizirao u opaskama na Ibn Tejmijjino djelo *Es-Sijam*, str. 25-27, ali sam zaboravio navesti verziju koju je naveo Ibn Huzejma. Naime, radi se o predanju koje je prenio Amr b. Šuajb, on od svoga oca Šuajba, a ovaj od svoga oca... U nekim lancima

[29] Šemsuddin b. Kajjim el-Dževzijja, *Zadul-mead*, 2/60.
[30] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Ed-Deraril-mudia*, 2/22.
[31] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/172.

prenosilaca El-Hadždžadž b. Erta jasno se izjasnio da je hadis čuo, i ovo je veoma jak dokaz da je predanje autentično, i kada je riječ o tome, sumnji nema mjesta."

281. poglavlje

Pokuđeno je da mlad čovjek, dok posti, ljubi suprugu i igra se s njom, ali to nije pokuđeno starom čovjeku

Abdullah b. Amr b. el-As, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Dok smo jednog dana sjedjeli s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, dođe neki mladić i upita: 'Allahov Poslaniče, mogu li ljubiti suprugu dok postim?' '*Ne možeš*', odgovori mu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. Potom dođe star čovjek i upita: 'Mogu li ljubiti suprugu dok postim?' '*Možeš*', odgovori mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Međusobno smo se pogledali, pa nam Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: '*Stariji čovjek može se obuzdati.*'"[32]

Ibn Abbas, radijallahu anhu, govorio je: "Starijem čovjeku, dok posti, dopušteno je poljubiti suprugu, to nije dopušteno mladom čovjeku."[33]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Neki je čovjek došao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga može li se igrati sa suprugom dok posti, pa mu je to Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dopustio. Potom je došao drugi čovjek i postavio mu isto pitanje, ali njemu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dopustio:

---

[32] **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Ahmed, 2/185 i 221. U njegovom lancu prenosilaca postoji čovjek po imenu Ibn Lehia, i on je slab prenosilac. Ovaj hadis pojačava sljedeće predanje.

[33] **Predanje je dobro.** Zabilježio ga je Et-Taberani (11040). U njegovom lancu prenosilaca postoji čovjek po imenu Habib b. Ebu Sabit, i on se bavio tedlisom, ovaj je hadis prenio upravo na taj način. Imam Et-Taberani (10604) predanje je zabilježio i s drugim lancem prenosilaca, ali u njemu postoji prenosilac po imenu Atijja el-Avfi, a i on je slab prenosilac, još je i mudellis. Prema tome, predanje je dobro.

onaj kojem je dopustio bio je star, a onaj kojem nije dopustio bio je mlad."[34]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, igranje sa ženom i ljubljenje dopušteno je čovjeku dok posti pod uvjetom da može obuzdati svoje strasti. U hadisu koji su preko Aiše, radijallahu anha, zabilježili El-Buhari i Muslim stoji: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ljubio bi svoju suprugu dok bi postio i igrao se s njom, ali on je bolje od vas vladao sobom."

Drugo, zato je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to dopustio starima, a zabranio mladim ljudima: stari bolje vladaju sobom od mlađih ljudi. Otuda smo i konstatirali da je pokuđeno da mlad čovjek ljubi i igra se sa suprugom dok posti.

282. poglavlje

Pokuđeno je za vrijeme posta ispirati nos velikim intenzitetom

Lekit b. Sabira, radijallahu anhu, govorio je: "Rekao sam: 'Božiji Poslaniče, reci mi o abdestu!', pa mi je preporučio: *'Uzimaj abdest propisno; trljaj međuprstje i s velikim intenzitetom isperi nos, ako ne postiš.'*"[35]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, El-Begavi je zapisao: "Ispiranje usta i nosa velikim intenzitetom sunnet je glede onoga ko ne posti."[36]

---

[34] **Predanje je dobro.** Zabilježio ga je Ebu Davud (2387).
[35] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (142, 143 i 2366), Et-Tirmizi (788), Ibn Madža (407 i 448), En-Nesai, 1/66 i 97, Ahmed, 4/33 i 211, El-Begavi (213), Ibn Hibban (1054), El-Bejheki, 6/79 i 7/303, Ed-Darimi, 1/179, i neki drugi muhadisi.
[36] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 1/420.

U hadisu je dokaz da je post pokvaren ako čovjek prekomjerno uvlači vodu u usta pa ona ode niz grlo, odnosno ako je prekomjerno uvlači u nos i ona ode u sinuse.

Drugo, Et-Tirmizi veli: "Učenjaci su govorili da je postaču pokuđeno ušmrkivanje lijeka u nos, i smatrali su da to kvari post, a u ovom poglavlju postoje predanja koja idu u prilog njihovom mišljenju."[37]

283. poglavlje

Zabranjeno je postiti dva ili više dana uzastopno bez jedenja i pijenja (visal)

Ibn Omer, radijallahu anhu, govorio je: "Kada je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio *visal*, ashabi su rekli: 'I ti postiš nekoliko dana neprekidno!', na šta je odgovorio: *'Ja nisam poput vas, mene se hrani i poji.'*"[38]

Aiša, radijallahu anha, rekla je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ashabima je zabranio *visal* iz samilosti prema njima, pa su rekli: 'I ti postiš nekoliko dana neprekidno!' On reče: *'Ja nisam poput vas, mene hrani i poji moj Gospodar.'*"[39]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da čovjek posti nekoliko dana neprekidno, pa je neki čovjek rekao: 'Allahov Poslaniče, i ti postiš po nekoliko dana neprekidno', pa ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: *'A ko je od vas sličan meni?! Dok spavam, mene hrani i poji moj Gospodar.'* Ashabi su i dalje insistirali na neprekidnom postu, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, tražio da poste samo dva dana uzastopno. Ashabi su vidjeli mlađak, a Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Da se mlađak nije pojavio, tražio bih da postite još!'* A to je učinio kažnjavajući ih zbog neposlušnosti."[40]

---

[37] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/156.
[38] El-Buhari (1962) i Muslim (1102).
[39] El-Buhari (1963) i Muslim (1105).
[40] El-Buhari (1965) i Muslim (1103).

Enes, radijallahu anhu, rekao je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, na početku ramazana postio je nekoliko dana neprekidno, pa su tako učinili i neki muslimani. Kada je za to čuo, rekao je: *'Da nam ramazan potraje, postili bismo uzastopno, toliko da bi oni uporni ostavili svoju upornost: vi niste poput mene'*, ili je rekao: *'Ja nisam poput vas, mene neprestano hrani i poji moj Gospodar.'*"[41]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kada je riječ o uzastopnom postu, imam El-Begavi ostavio je sljedeći zapis: "*Visal* je uzastopni post dva dana bez jela, i to je jedna od Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, posebnosti, tj. stvari koje su bile samo njemu dopuštene. Po većini učenjaka, to je zabranjeno ostalim muslimanima; ako čovjek u toku noći pojede bilo šta ili popije bilo kakve tekućine, na njega se zabrana ne odnosi."[42]

Drugo, "Većina učenjaka smatra da je *visal* zabranjen, i hadisi koje smo naveli idu u prilog njihovom mišljenju. Oni su kazali da Aišine, radijallahu anha, riječi: '...iz samilosti' ne isključuju zabranu, jer im je, iz svoje samilosti, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da poste dva dana uzastopno", ističe imam Eš-Ševkani.[43]

Treće, dopušteno je postiti neprekidno do zore sljedećeg dana, na osnovu Ebu Seidovog, radijallahu anhu, predanja, a postiti bez konzumiranja hrane i pića duže od toga zabranjeno je.

Nakon što je naveo mišljenja učenjaka o pitanju uzastopnog posta, Ibn Kajjim el-Dževzijja zapisao je sljedeće: "...treće mišljenje: dopušteno je uzastopno postiti od zore do zore – najprihvatljivije je. To je preneseno od Ahmeda i Ishaka b. Rahavejha. Oni su se u tome poveli za Ebu Seidovim predanjem... To je najlakši i najprihvatljiviji uzastopni post. Sehur nakon takvog posta ustvari je zakasnjela večera, jer postač nastupanjem noći ima pravo na obrok, a ovim je svoju večeru zapravo odgodio do zore, a Svevišnji Allah najbolje zna."[44]

Četvrto, kada je riječ o Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: "*...mene hrani i poji moj Gospodar*", učenjaci ih ne tumače istovjetno: neki kažu da se te riječi odnose na hranu i piće u pravom

---

[41] El-Buhari (1961) i Muslim (60 i 1104).
[42] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 2/263.
[43] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 4/298.
[44] Šemsuddin b. Kajjim el-Dževzijja, *Zadul-mead*, 2/38.

smislu, dok drugi kažu da se to odnosi na tjelesnu snagu. U vezi s tim, pronašao sam divan zapis Ibn Kajjima el-Dževzijje: "Ko razmisli o Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: '*...ja nisam poput vas, mene neprestano hrani i poji moj Gospodar*' vidjet će da se to odnosi na duševnu hranu i piće, na ono što dušu snaži i krijepi: slast, radost i užitak, čiji je vrhunac osjetio Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem; a onaj ko osjeti neznatni dio onoga što je osjetio Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, osjeća da su ovaj svijet i njegove ljepote ništavni, prašina, prolazni užitak. Pogriješili su oni učenjaci koji kažu da se navedeni hadis odnosi na konzumiranje hrane i pića, zbog sljedećih razloga: prvo, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '*...ja sam kod svoga Gospodara, On me poji i hrani*', i da se radilo o hrani i piću u pravom smislu te riječi, onda se tu ne bi radilo o uzastopnom postu; drugo, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ashabima je rekao da oni nisu poput njega kada je riječ o uzastopnom postu, jer kada bi oni neprekidno postili, od toga bi imali štetu, drugim riječima, da se radilo o pravom jedenju i pijenju, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio bi: 'Ni ja ne postim uzastopno, već jedem i pijem kao što i vi jedete i pijete'; on nije negirao njihovo zapažanje: 'I ti postiš neprekidno!', što ukazuje da je postio neprekidno; i, treće, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jeo i pio u pravom smislu riječi, ne bi napravio razliku između sebe i ashaba, već bi imali isti status: niko ne posti neprekidno. Sljedeće zna većina ljudi: kada se čovjeku desi nešto lijepo, kada ostvari želju, kada mu dođe njegov voljeni, odnosno kada ga nešto zabrine i rastuži – zaboravi i hranu i piće. Mnogi zaljubljeni danima ne jedu, a ne osjećaju glad; a o tome su spjevani divni stihovi."[45]

Peto, komentirajući hadise koji govore o uzastopnom postu, Ibn Hibban veli: "Ovi su hadisi dokaz da su sva predanja u kojima stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, stavljao kamen za pojas – ništavna. U tim hadisima je spomenuta riječ *hudžz*, a ne *hadžer*: prva riječ znači kraj haljina, a druga – kamen. Naime, Svevišnji Allah hranio je i pojio Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, kada bi on postio uzastopno, drugim riječima, kako bi ga pustio da posti uzastopno i da gladuje toliko da mora stavljati kamen za pojas! Zar prisustvo kamena može utoliti glad?! "[46]

---

[45] Šemsuddin b. Kajjim el-Dževzijja, *Miftahu daris-sea'da*, str. 50.
[46] Muhammed b. Hibban, *Es-Sahih*, 8/245.

Međutim, učenjaci nisu prihvatili ovo Ibn Hibbanovo obrazloženje. Najljepše što je o tome zapisano jeste Ibn Hadžerova izjava: "Mnogi su učenjaci pobili ovo Ibn Hibbanovo mišljenje. Najjači dokaz protiv njega jeste Ibn Abbasovo, radijallahu anhu, predanje koje je zabilježio i sam Ibn Hibban u svome *Es-Sahihu*, a u kojem je rekao: 'Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednog je dana izašao iz kuće u podne i vidio Ebu Bekra i Omera napolju, pa ih je upitao: *'Šta vas je istjeralo iz kuće?'* 'Istjerala nas je glad', odgovoriše, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, i mene je iz kuće istjerala glad...'"* A na Ibn Hibbanove riječi: 'Zar prisustvo kamena može utoliti glad?!' odgovaramo ovako: stavljanje kamena za pojas uspravlja leđa, jer se prazan stomak obično savije i otežava uspravno stajanje, i kada se za pojas sveže kamen, pomaže u održavanju; neki ljudi kojima se to desilo govorili su: 'Mislio sam da stomak nose noge, ali sam vidio da on ustvari održava noge.'"[47]

284. poglavlje

Zabranjeno je da žena posti u mjesečnom ciklusu i u postporođajnom periodu

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pošao je na musalu za Kurban-bajram, ili za Ramazanski bajram, pa je prošao pored žena i rekao im: *'O žene, udjeljujte milostinju, vidio sam da ste vi najbrojnije u Vatri.'* 'A zašto, Allahov Poslaniče?', upitaše, na šta on odgovori: *'Jer mnogo proklinjete i poričete muževo dobročinstvo. Nisam vidio da neko manjkavog razuma i vjere može zbuniti odlučnog čovjeka kao vi.'* Upitaše: 'Allahov Poslaniče, u čemu se ogleda manjkavost naše vjere i razuma?' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita ih: *'Zar svjedočenje muškaraca nije ravno svjedočenju dvije žene?'* 'Jeste', odgovoriše, pa im reče: *'U tome se ogleda nedostatak razuma; a klanja li i posti li za vrijeme mjesečnog pranja?'* 'Ne klanja i ne posti', odgovoriše, pa on zaključi: *'Eto u tome se ogleda manjkavost u vjeri.'*"[48]

---

[47] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/308.
[48] El-Buhari (304) i Muslim (80).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pojava mjesečnog pranja i odliv krvi poslije porođaja jesu stvari koje kvare post, bez obzira desile se na početku ili na kraju dana; ako žena nastavi postiti, taj se post ne računa, a ako to učini svjesno, grešna je.

Drugo, kada se očisti nakon mjesečnog pranja, odnosno nakon postporođajnog perioda, žena mora napostiti propuštene dane. Dokaz za to jeste Muazino, radijallahu anha, predanje u kojem stoji: "Upitala sam Aišu, radijallahu anha, zašto žena nakon mjesečnog pranja mora napostiti propuštene dane, a ne mora naklanjati propuštene namaze, pa me ona upitala: 'A jesi li ti harurija?' Odgovorila sam: 'Nisam, samo pitam.' Odgovorila je: 'Naređivano nam je da nakon mjesečnog pranja napostimo propuštene dane, a nije nam naređivano da naklanjamo propuštene namaze.'"[49]

Kada je riječ o hajzu i nifasu, ne možemo a da ne napomenemo sljedeće: iz izraza *manjkavost*, spomenutog u navedenom hadisu, ne može se razumjeti da se žene zbog toga trebaju koriti i nipodaštavati, jer je to njihova urođena osobina. Iz hadisa se razumije da je riječ o sažaljenju prema njima i nedopuštanju da čovjeka zavedu i obmanu. Spomenutu manjkavost dini-islam ne smatra kaznom, niti se to ženama ubraja u grijeh.

Neke žene koje simpatiziraju Zapad i one koje se poistovjećuju s muškarcima pogrdnim riječima napadaju ovaj Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis zbog činjenice iznesene u njemu. Neke žene koje u nekim arapskim zemljama rade u određenim ministarstvima u vezi s hadisom kažu i sljedeće: "Zlo je čak i navoditi ovaj hadis!" U tome ih podržavaju neki feminizirani ljudi.

Razumni ljudi vrlo dobro znaju da se muškarci i žene razlikuju: ovdje se žene porede s ljudima, a ne međusobno. Onaj ko želi poistovijetiti muškarca i ženu u fizionomiji i sposobnostima, takav želi promijeniti Allahova, dželle šanuhu, stvorenja, on je šejtan nepokornik, i neka mu Svemogući Allah da ono što zaslužuje!

---

[49] El-Buhari (321) i Muslim (335).

285. poglavlje

Pokuđeno je postiti na putu ako post iscrpljuje čovjeka

Džabir, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Dok je jednom bio na putu, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vidio je kako su se ljudi okupili oko nekog čovjeka i zaklonili ga. Upitao je: *'Šta je s njim?'* 'Posti', odgovoriše, a Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Ne ubraja se u dobročinstvo post na putu.'*"[50]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je postiti na putu onome čovjeku koga post iscrpljuje i pričinjava mu poteškoću.

Drugo, kada je riječ o tome je li snažnom čovjeku koji podnosi post bolje postiti na putu ili mrsiti koristeći olakšicu, učenjaci imaju oprečne stavove. Ovo je pitanje dobro objasnila Ebu Seidova, radijallahu anhu, izjava: "Ashabi su smatrali da je snažan čovjek koji posti na putu ispravno postupio, a da je onaj kojeg post iscrpljuje, pa ne posti, ispravno postupio."[51] Otuda su neki učenjaci kazali da je putniku bolje postupiti onako kako mu je lakše. Svoje su mišljenje potkrijepili Allahovim, dželle šanuhu, riječima: "Allah vam želi olakšati..." (El-Bekara, 185). A kada je riječ o čovjeku koga post na putu iscrpljuje, njemu je bolje ne postiti, na to nas upućuje navedeni Džabirov, radijallahu anhu, hadis.

Treće, zabranjeno je izostaviti olakšicu mršenja na putu u smislu da čovjek sebi time oteža i pretjeruje; ko tako učini već se ogriješio i počinio hrđavo djelo. Dokaz za ovu konstataciju jeste Džabirovo, radijallahu anhu, predanje u kojem stoji: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo je u Meku u ramazanu desete godine po Hidžri, i postio je do mjesta Kuraul-gamim, a i ostali su muslimani postili. Tu je zatražio vrč s vodom i digao ga, toliko da svijet vidi, potom se napio. Nakon toga rekoše Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem: 'Neki ljudi i dalje poste!', a on zaključi: *'Oni su neposlušni, oni su neposlušni!'*"[52]

---

[50] El-Buhari (1946) i Muslim (1115).
[51] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga Et-Tirmizi (713) i El-Begavi (1763).
[52] Muslim (1114).

Imam Et-Tirmizi prenio je sljedeće Šafijeve riječi: "Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'Ne ubraja se u dobročinstvo post na putu'* i: *'Oni su neposlušni...'* (što je rekao kada mu je rečeno da neki ljudi i dalje poste) odnose se na onoga ko nije spreman prihvatiti olakšicu koju je Svevišnji Allah dao, a nije problem kada je riječ o čovjeku koji smatra da na putu može mrsiti, ali, unatoč tome, posti jer podnosi post, to je i meni draže."[53]

286. poglavlje

Pokuđeno je odgađanje iftara do pojave zvijezda

Sehl b. Sa'd, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Moji će sljedbenici biti privrženi mom sunnetu sve dok iftar ne budu odgađali do pojave zvijezda."*[54]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Islam će biti pobjednik sve dok ljudi budu požurivali s iftarom; židovi i kršćani odgađaju iftar."*[55]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, sunnet je požuriti s iftarom, tako su postupale prve generacije ovoga ummeta. Amr b. Mejmun el-Uvedi govorio je: "Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, drugovi više su od ostalih ljudi požurivali iftar, a više od ostalih ljudi odgađali su sehur."[56]

Drugo, odgađanje iftara do pojave zvijezda oprečno je sunnetu, time se oponašaju židovi i kršćani; u ovo su zlo zapale šiije rafidije, Allah nas sačuvao!

---

[53] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/90.

[54] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Huzejma (2061), Ibn Hibban (3510) i El-Hakim, 4/434.

[55] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2353), Ahmed, 2/450, Ibn Hibban (3503), El-Hakim, 1/431, El-Bejheki, 4/237, i Ibn Ebu Šejba, 3/11.

[56] **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je Abdurrezzak (7591). Njegov su lanac prenosilaca vjerodostojnim okarakterizirali Ibn Hadžer i El-Hejsemi, i u pravu su.

287. poglavlje

Pokuđeno je postiti petkom zasebno

Muhammed b. Abbad rekao je: "Upitao sam Džabira, radijallahu anhu, je li Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio post petkom, a on je odgovorio: 'Da, zabranio je to.'"[57]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Neka niko od vas ne posti petkom, osim ako je postio u danu prije ili će postiti u danu poslije njega."*[58]

U drugoj verziji stoji: *"Nemojte noć uoči petka posebno određivati za ibadet, i nemojte petak posebno određivati za post, ali ako se podudari s dobrovoljnim postom čovjeka, neka ga posti."*[59]

U drugoj verziji, opet, stoji da je Ebul-Evber rekao: "Sjedio sam kod Ebu Hurejre, radijallahu anhu, kada je došao neki čovjek i rekao mu: 'Ti si zabranio ljudima da poste petkom!', a on je odgovorio: 'Nisam to ja zabranio, to je zabranio Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, u hadisu koji sam lično čuo: *'Nemojte postiti petkom, osim ako uz njega postite nekoliko dana, jer petak je praznik.'*'"[60]

Ebu Ejjub prenosi da je Džuverijja, radijallahu anha, pripovijedala da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ušao kod nje petkom, dok je postila, i upitao je: *"Jesi li postila jučer?"* "Nisam", odgovorila je. Na to je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: *"Imaš li namjeru postiti sutra?"* "Nemam", odgovorila je, pa joj je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio: *"Onda prekini post!"*[61]

Džunada b. Ebu Umejja, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Ušao sam jednog petka kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, s nekoliko ljudi iz plemena El-Ezd. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pozvao nas je za trpezu, postavljenu ispred njega. Rekli smo da postimo, a on nas upita: *'Jeste li postili jučer?'* Odgovorili smo da nismo. Opet nas upita: *'Hoćete li postiti sutra?'* Odgovorili smo da nećemo. Naredi nam:

---

[57] El-Buhari (1984) i Muslim (1143). U tome je smislu Ebu Hurejrino, radijallahu anhu, predanje.

[58] El-Buhari (1985) i Muslim (1144).

[59] Muslim (148 i 1144).

[60] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 2/365, 422, 458 i 526, Ibn Hibban (3610), Abdurrezzak (7806), Et-Tajalisi (2595), Ibn Ebu Šejba, 3/45, i neki drugi muhadisi.

[61] El-Buhari (1986).

'Onda prekinite post!' Još je dodao sljedeće: *'I nemojte postiti petkom zasebno!'*"[62]

Ubejdullah b. Ijad b. Lekit rekao je: "Čuo sam Lejlu, Beširovu suprugu, kako govori: 'Bešir me izvijestio da je upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, može li postiti petkom, i može li se u tome danu potpuno sustegnuti od razgovaranja, na šta mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: *'Nemoj postiti petkom, osim ako postiš u danu prije ili u danu poslije njega. A kada je riječ o tome da se potpuno sustegneš od razgovaranja, Allaha mi, bolje je da navraćaš na dobro a odvraćaš od zla nego da šutiš.'*'"[63]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je postiti petkom zasebno, bez obzira bilo to s određenim ciljem ili ne. Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi koje je preko Ebu Hurejre, radijallahu anhu, zabilježio imam Muslim: "*...ali ako se podudari s dobrovoljnim postom čovjeka, neka posti*" treba shvatiti na osnovu drugih predanja, između ostalog, i sljedećeg predanja u kojem stoji: "*...osim ako je postio u danu prije ili će postiti u danu poslije njega*", na šta nas jasno upućuje i Džunadino, radijallahu anhu, predanje: "*I nemojte postiti petkom zasebno!*" A značenje ovog Džunadinog, radijallahu anhu, hadisa nosi Džabirovo i Ebu Hurejrino, radijallahu anhu, predanje. Zato kažemo: sljedeća Ibn Hadžerova izjava: "...otuda ovi hadisi ograničavaju generalnu zabranu izrečenu u Džabirovom, radijallahu anhu, predanju, i idu u prilog dodatku koji smo naveli, a u kojem stoji da se zabrana odnosi isključivo na post petkom zasebno, odnosno iz izuzimanja ima se razumjeti da je dopušteno postiti ovaj dan ako je čovjek postio dan prije ili će postiti dan poslije, ili se

---

[62] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Hakim, 3/608, Et-Taberani (2173 i 2174) i Ibn Ebu Šejba, 3/44, preko Muhammeda b. Ishaka, on od Jezida b. Ebu Habiba, on od Merseda b. Abdullaha el-Jezenija, on od Huzafe el-Ezdija, a ovaj od Džunade, radijallahu anhu. Rekao sam: u lancu prenosilaca postoji čovjek po imenu Muhammed b. Ishak, a on ovaj hadis nije prenio izravno; imam Muslim je od njega bilježio samo predanja koja služe za pojačavanje drugih hadisa. Međutim, hadis je iz njegove generacije prenio pouzdan prenosilac El-Lejs, a zabilježili su ga En-Nesai, 2/145, i Et-Taberani (2175).

[63] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 5/224 i 225, Et-Taberani (1232), El-Bejheki, 10/75-76, i neki drugi muhadisi, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Bešira.

čovjekov uobičajeni post, naprimjer, bijeli dani, podudario s petkom, ili se podudarilo da je određeni dan u kojem je čovjek uobičavao postiti, naprimjer, dan Arefata, pao petkom..."[64] – diskutabilna je iz sljedećih razloga: prvo, hadisi jedni druge objašnjavaju i ograničavaju, zato onaj čovjek čiji se uobičajeni post podudari s petkom, po drugim hadisima, treba postiti u danu prije ili u danu poslije; i, drugo, nije dopušteno prekoračivati posebni dokaz (mukajjed) koji ograniči neki generalni dokaz (mutlek), a generalna je zabrana u većini hadisa ograničena postom u danu prije ili poslije petka, a Svevišnji Allah najbolje zna.

Drugo, petkom nije pokuđeno postiti ukoliko se posti u danu prije ili u danu poslije njega: "Učenjaci su smatrali da je pokuđeno postiti petkom zasebno, osim ako čovjek ne posti u danu prije ili u danu poslije, prema tome su i postupali", ističe imam El-Begavi.[65]

Treće, imam Malik ostavio je sljedeći zapis: "Nijednog učenjaka, ni pravnika, ni ikoga za kim se ljudi povode nisam čuo da je zabranio post petkom; petkom je lijepo postiti. Vidio sam neke učenjake koji su postili petkom, što su, po meni, činili s određenim ciljem."[66] Ova je njegova izjava neprihvatljiva iz više razloga: prvo, hadisi u kojima Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje post petkom zasebno autentični su i jasni, učenjaci su ih prihvatili; i, drugo, post petkom zasebno zabranjivala je većina ashaba, između ostalih Alija, Ebu Zerr i Ebu Hurejra, radijallahu anhum, a i neki istaknuti tabiini kao što su Eš-Ša'bi i Ibrahim en-Nehai.

Četvrto, učenjaci su se podvojili u mišljenju zbog čega je pokuđeno postiti petkom zasebno, a ta su mišljenja sljedeća: petak je praznik; post oslabljuje čovjeka i umanjuje njegovu snagu za ibadet; iz bojazni da se taj dan ne svetkuje (kao što su židovi svetkovali subotu), a neki učenjaci, opet, kažu da je petkom pokuđeno postiti iz bojazni da ljudi ne počnu vjerovati da je post u tom danu obaveza.

Kada je riječ o tome, autentičan oslonac u tome jeste mišljenje onih učenjaka koji kažu da je pokuđeno postiti petkom jer je taj dan praznik. Tome mišljenju teži i Ibn Hadžer. On kaže: "Najjače i najprihvatljivije mišljenje jeste stav onih učenjaka koji kažu da je pokuđeno postiti petkom jer je to praznik."[67]

---

[64] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/234.
[65] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 6/360.
[66] Malik b. Enes, *El-Muvetta*, 1/311.
[67] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/235.

Rekao sam: na tu konstataciju jasno ukazuje navedeno Ebul-Evberovo predanje od Ebu Hurejre, ali i sljedeća Alijina, radijallahu anhu, izjava: "Ko od vas želi dobrovoljno postiti neka posti četvrtkom, neka ne posti petkom, jer je petak praznik, to je dan jela i pića. Tako će čovjek u mjesecu imati dva vrijedna dana: dan u kojem će postiti i dan koji će provesti u radosti s ostalim muslimanima."[68]

U vezi s ovim obrazloženjem, Ibn Kajjim el-Dževzijja naveo je dvije nejasnoće rekavši: "Petkom nije zabranjeno postiti, a za vrijeme praznika zabranjeno je postiti, i pokuđenost ne postoji ako čovjek ne posti u ovom danu zasebno. Odgovor na ove nejasnoće glasi: petak nije godišnji, već sedmični praznik, a samo je zabranjeno postiti u godišnjem prazniku. A kada je riječ o postu petkom zasebno, ako čovjek posti u danu prije ili u danu poslije njega, tada u tom danu nije postio zato što je to – petak, odnosno praznik, i tada nema štete koja postoji u slučaju ako čovjek posti u tom danu zasebno: taj post biva usputni."[69]

Peto, možda će se neko pozvati na Ibn Mesudove, radijallahu anhu, riječi: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, postio je u tzv. bijelim danima u svakom mjesecu, i rijetko je mrsio petkom."[70] Ali to znači da nije mrsio petkom ako bi se podudario s bijelim danima, u kojima je postio. Komentirajući ovo predanje, Ibn Kajjim rekao je: "...ovaj se hadis mora protumačiti tako što ćemo reći da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, petkom postio usput, nije postio zasebno, jer to sâm nije dopuštao. I zar se hadis koji dopušta post petkom (nije ga zabilježio ni El-Buhari ni Muslim; njega je imam Et-Tirmizi okarakterizirao nepoznatim[71]) može pretpostaviti autentičnim jasnim hadisima na osnovu kojih se to zabranjuje, koje su zabilježili El-Buhari i Muslim."[72] Zbog toga je imam Et-Tirmizi zapisao da su neki učenjaci

---

[68] **Predanje je dobro.** Zabilježili su ga Ibn Ebu Šejba, 3/44, i Abdurrezzak (7813). Predanje je dobrim okarakterizirao Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 4/235.

[69] Šemsuddin b. Kajjim el-Dževzijja, *Zadul-mead*, 1/419-420.

[70] **Predanje je dobro.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2450), Et-Tirmizi (742), En-Nesai, 4/204, Ahmed, 1/406, s dobrim lancem prenosilaca, jer je prenosilac Asim b. Ebun-Nudžud bio saduk.

[71] Hadiski ekspert Et-Tirmizi rekao je: "Hadis je hasen-garib", tj. sam po sebi. Možda se zbog toga Ibn Kajjim el-Dževzijja i izrazio rekavši: "Ako je autentičan..." a vidjeli smo da je autentičan, hvala Svevišnjem Allahu.

[72] Šemsuddin b. Kajjim el-Dževzijja, *Zadul-mead*, 1/420.

smatrali da je poželjno postiti petkom, ali je pokuđeno postiti u tome danu ako čovjek ne posti u danu prije ili u danu poslije njega.

288. poglavlje

Zabranjeno je postiti subotom

Abdullah b. Busr prenosi da je njegova sestra Es-Samma, radijallahu anha, prenijela sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Nemojte postiti subotom, osim ako se radi o obaveznom postu, a ako čovjek nema nikakve hrane, neka sažvaće koru vinove loze ili kakvu granu."*[73]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, navedeni hadis jasno ukazuje da je zabranjeno postiti subotom, u tom je danu dopušteno postiti samo ako se radi o obaveznom postu, kao što su: ramazanski post, zavjet, iskup i napošćivanje.

Drugo, nasuprot navedenom hadisu stoje drugi hadisi koji ga, po mišljenju učenjaka, isključuju, ali to nije tako, i ovdje ćemo objasniti da spomenuti hadisi, iako su autentični, ne mogu isključiti navedeni hadis.

Naime, šejhul-islam Ibn Tejmijja i Ibn Hadžer govorili su da je lanac prenosilaca ovog predanja poremećen i neprihvatljiv. Na tu njihovu primjedbu odgovorio je šejh El-Albani u djelu *Irvaul-galil* (960), i tu divnu studiju svakako treba konsultirati.

Ebu Davud tvrdi da je ovaj hadis derogiran, ali nije precizirao šta ga je derogiralo. Ako je mislio na Džuvejrijjino, radijallahu anha, predanje, navedeno u prethodnom poglavlju, i na slična predanja koja zabranjuju post petkom, na to možemo odgovoriti iz sljedećih aspekata: prvo, nije dopušteno pribjeći derogaciji ako se naoko oprečni dokazi mogu usaglasiti, odnosno u situaciji ako ne znamo koji je od

---

[73] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2421), Et-Tirmizi (744), Ibn Madža (1726), Ahmed, 6/368 i 366, Ed-Darimi, 2/19, Ibn Huzejma (2163), El-Begavi (1806), El-Hakim, 1/435, El-Bejheki, 4/302, Ibn Hibban (3615) i neki drugi muhadisi, preko Halida b. Ma'dana, a on od Abdullaha, radijallahu anhu.

dva dokaza prije a koji kasnije izrečen; drugo, između tih hadisa uopće nema oprečnosti: "...vodio sam debatu s nekim ljudima koji su kazali da je hadis u kojem se zabranjuje post petkom oprečan hadisu u kojem se zabranjuje post subotom, ali sam o tome razmislio i zaključio da, hvala Allahu, između tih hadisa nema oprečnosti. Naime, čovjek koji posti petkom a ne posti četvrtkom mora postiti subotom, i to mu je obaveza kako bi se sačuvao od suprotstavljanja sunnetu, utoliko jer je postio petkom zasebno, i u tome slučaju na njega se odnosi općenitost Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'Nemojte postiti subotom, osim ako se radi o obaveznom postu...'* Međutim, ovo važi samo za onog čovjeka koji posti petkom zasebno, ne znajući da je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio i koji nije postio četvrtkom, kako smo spomenuli. Ali onaj ko zna da se petkom ne treba postiti zasebno nema pravo postiti u subotu, jer u ovom slučaju on ne posti obavezni post, i ne potpada pod općenitost navedenog hadisa. Iz ovoga se naslućuje odgovor na pitanje kako postupiti ako u petak padne dan u kojem je poželjno postiti: nije ga dopušteno postiti zasebno, a isti status ima i subota, jer ni tada nije riječ o obaveznom postu", ističe šejh El-Albani[74]; i, treće, kazati da je posrijedi derogacija, posljednje je čemu se pribjegava ako je nemoguće usaglasiti određene dokaze, a kada je riječ o ovom pitanju, naoko oprečne dokaze možemo lahko usaglasiti: hadis koji govori o postu subotom – to zabranjuje, a spomenuti hadisi – dopuštaju, a u usuli-fikhu vrijedi pravilo da se dokaz koji zabranjuje određenu stvar pretpostavlja dokazu koji tu istu stvar dopušta.

Neki su učenjaci kazali da se sljedeća Ummu Selemina, radijallahu anha, izjava: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, najčešće je postio subotom i nedjeljom"[75] pretpostavlja hadisu koji zabranjuje post subotom, međutim ta oprečnost nije mjerodavna jer navedeni hadis jesu riječi, a ovo Ummu Selemino, radijallahu anha, predanje jeste postupak, a pravilo u usuli-fikhu glasi: Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi preferiraju se nad njegovim postupcima.

Treće, neki učenjaci smatraju da se zabrana odnosi samo na onoga ko posti subotom zasebno, odnosno ako posti u danu prije ili u danu poslije, na njega se zabrana ne odnosi.

---

[74] Muhammed el-Albani, *Silsiletul-ehadisis-sahiha*, 2/734.

[75] **Predanje je dobro.** Zabilježili su ga: Ahmed, 6/323 i 324, Ibn Huzejma (2167), Ibn Hibban (3616), El-Hakim, 1/436, El-Bejheki, 4/303, i neki drugi muhadisi.

Rekao sam: kontekst hadisa pobija ovo mišljenje, jer da se mislilo na post subotom zasebno, ne bi bio izuzet obavezni post.

Zato je ispravno da je subotom zabranjeno postiti, osim ako se radi o obaveznom postu, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

289. poglavlje

Pokuđeno je da hadžije poste u danu Arefata

Ukba b. Amir, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Dan Arefata, Kurban-bajram i dani tešrika naši su praznici, praznici muslimana, to su dani jela i pića."*[76]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, govoreći o hadžskim obredima, a na osnovu navedenog hadisa, imam En-Nesai u svome djelu *Es-Sunen* naslovio je poglavlje: *Pokuđeno je postiti u danu Arefata.* Potom je rekao: "Međutim, imam je Muslim zabilježio Ebu Katadino, radijallahu anhu, predanje u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, konstatirao da post u danu Arefata briše grijehe počinjene u minuloj i sljedećoj godini, a ova se dva hadisa mogu uskladiti tako što će se reći da je postiti u danu Arefata poželjno onome ko nije hadžija, a pokuđeno hadžijama."

Imam Et-Tirmizi naslovio je slično poglavlje: *Pokuđeno je hadžijama postiti u danu Arefata.* Tu je naveo Ibn Abbasovo, radijallahu anhu, predanje (s lancem prenosilaca) u kojem stoji: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije postio na Arefatu; poslao sam Ummul-Fadl da mu donese mlijeko, i kada ga je donijela, on se napio." Nakon toga, zapisao je: "Učenjaci su smatrali da je poželjno da čovjek na Arefatu ne posti kako bi bio čio za učenje dove."[77] Sličan je naslov dao i imam El-Begavi u djelu *Šerhus-sunna*, 6/345: *Hadžija ne posti u danu*

[76] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2419), Et-Tirmizi (773), En-Nesai, 5/252, Ahmed, 4/152, Ibn Ebu Šejba, 3/104 i 4/21, Ibn Huzejma (2100), El-Hakim, 1/434, Ibn Hibban (3603), El-Begavi (1796), El-Bejheki, 4/298, i neki drugi muhadisi, preko Musaa b. Ulejje b. Rebbaha, on od svog oca Rebbaha, a ovaj od Ukbe, radijallahu anhu.

[77] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/124.

Arefata. Potom je rekao: "Većina učenjaka smatra da je poželjno da hadžija ne posti, već se treba najesti da bi se ojačao za učenje dove."[78]

Drugo, imam Eš-Ševkani dijeli mišljenje spomenutih učenjaka: "...možda mudrost leži u tome što glad oslabljuje i odvraća od dove i zikrullaha u danu Arefata, a otežava i ostale hadžske obrede", ističe ovaj imam.[79]

290. poglavlje

Zabranjeno je postiti u danima Ramazanskog bajrama, Kurban-bajrama i u danima tešrika

Ibn Omer i Aiša, radijallahu anhum, govorili su: "U danima tešrika ne posti se, u tim danima posti samo onaj čovjek koji nema mogućnost kupiti kurban."[80]

Alija, radijallahu anhu, jednom je prilikom rekao: "O ljudi, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Dani tešrika nisu predviđeni za post, to su dani jela i pića.'*"[81]

Ebu Murra, Akilov štićenik, pripovijedao je: "Ušao sam s Abdullahom kod Amra b. el-Asa dan, ili dva dana nakon Kurban-bajrama, pa nas je Amr, radijallahu anhu, ponudio hranom, ali mu Abdullah reče: 'Ja postim!' Amr mu naredi: 'Prekini post! Ovo su dani u kojima je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naređivao da se jede, a zabranjivao nam je da ih postimo.' Abdullah je prekinuo post, pa smo jeli zajedno."[82]

Nubejša el-Huzeli, radijallahu anhu, prenio je sljedeći Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: *"Dani tešrika jesu dani jela i pića."*[83]

U prvom tomu, u 184. poglavlju naveli smo još predanja koja zabranjuju post u danima Ramazanskog i Kurban-bajrama.

---

[78] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 6/346.
[79] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 4/325.
[80] El-Buhari (1997 i 1998).
[81] **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je Ibn Huzejma (2147). Autentičnim ga je, na osnovu drugih predanja, okarakterizirao šejh El-Albani.
[82] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2418), Ibn Huzejma (2149) i El-Bejheki, 4/297.
[83] Muslim (1141).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je postiti u danima tešrika, jer su to dani jela i pića. Ibn Hibban veli: "Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'Dani koje ljudi provode na Mini jesu dani jela i pića'* u značenju su obavijesti čija je poruka suprotnost: zabranjeno je postiti u tim danima. Drugim riječima, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se posti u danima koje ljudi provode na Mini naredivši da se u njima jede i pije."[84]

Drugo, onome ko obavlja temettu-hadž i nema mogućnosti zaklati kurban dopušteno je postiti u danima tešrika. Tome u prilog ide općenitost sljedećeg ajeta: "A onaj ko ga ne nađe neka posti tri dana u danima hadža..." (El-Bekara, 196)

Ibn Omer, radijallahu anhu, govorio je: "Post do dana Arefata predviđen je za onoga ko obavlja temettu-hadž, pa ako ne nađe kurban, postit će na Mini u danima-tešrika."[85]

291. poglavlje

Zabranjeno je postiti cijeli život

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, obaviješten je da sam rekao kako ću za života klanjati cijelu noć i postiti, pa me upitao: *'Jesi li to rekao?'* Odgovorio sam: 'Allahov Poslaniče, jesam, rekao sam to.' Reče mi: *'Nećeš to moći izdržati, već posti, ali i mrsi; spavaj, ali i klanjaj noću. Od svakog mjeseca posti tri dana, jer dobro se djelo računa deseterostruko, i to znači da si postio cijeli život.'* Rekao sam da mogu izdržati više od toga. On mi reče: *'Onda posti dan, a mrsi dva dana.'* Ponovo sam rekao: 'Allahov Poslaniče, mogu izdržati više od toga!', a on mi reče: *'Dobro, onda posti prekodan, to je Davudov, alejhis-selam, post, i to je najvredniji post.'* Ponovo sam rekao da mogu izdržati i više od toga, a Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče mi: *'Ništa nije bolje od toga!'*" Nakon što je ostario i iznemogao, nije mogao ispuniti ono na šta se obavezao, pa je govorio: "Volio bih da

---

[84] Muhammed b. Hibban, *Es-Sahih*, 8/367.
[85] El-Buhari (1999).

sam prihvatio Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, prijedlog da postim tri dana u svakom mjesecu, to bi mi bilo draže od porodice i imetka."[86]

Ovaj isti ashab pripovijedao je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo je da uvijek postim i klanjam noću, pa je poslao po mene, ili sam ga sreo. Upitao me: *'Čujem da uvijek postiš i klanjaš noću! Nemoj tako činiti, uistinu moraš spavati i odmarati, a i tvoja porodica kod tebe polaže određeno pravo: posti, ali i mrsi; klanjaj, ali i spavaj; u svakih deset dana posti jedan dan, a imat ćeš nagradu kao da si postio devet.'* Rekao sam mu: 'Allahov Vjerovjesniče, mislim da mogu izdržati i više od toga!' Reče mi: *'Onda posti Davudov, alejhis-selam, post.'* Upitao sam koliko je postio Davud, alejhis-selam, a on mi odgovori: *'Postio je prekodan, i nije bježao s bojnog polja kada bi se sukobio s neprijateljem.'* Upitao sam: 'Allahov Vjerovjesniče, a ko meni garantira da neću pobjeći s bojnog polja?!'" Dok je slušao predanje, Ata je rekao: "Ne znam kako je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo stalni post", i tada je prenosilac naveo Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'Ne posti onaj čovjek koji uvijek posti, ne posti onaj čovjek koji uvijek posti, ne posti onaj čovjek koji uvijek posti!'*"[87]

Abdullah b. eš-Šihhir, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Ko stalno posti, takav niti posti niti mrsi."*[88]

Ebu Musa el-Eša'ri, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Ko bude postio cijeli život ovako će u Džehennemu biti pritiješnjen"*, skupivši svoju šaku.[89]

Enes b. Malik, radijallahu anhu, pripovijeda: "Nekoliko je ljudi došlo kod Resulullahovih, sallallahu alejhi ve sellem, žena i upitalo nešto u vezi s Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, ibadetom, a

---

[86] El-Buhari (1976) i Muslim (1159).
[87] El-Buhari (1977) i Muslim (1159).
[88] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 4/206 i 207, Ibn Madža (1705), Ahmed, 4/24, 25 i 26, Ed-Darimi, 2/18, Et-Tajalisi (1147), Ibn Hibban (3583), Ibn Huzejma (2150), Ibn Ebu Šejba, 3/58, i El-Hakim, 1/435, preko Katade, on od Mutarrifa b. Abdullaha b. eš-Šihhira, a on od svoga oca Abdullaha b. eš-Šihhira, radijallahu anhu.
[89] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 4/414, Ibn Huzejma (2154 i 2155), Ibn Ebu Šejba, 3/78, El-Bezzar (1040 i 1041), Ibn Hibban (3584), Et-Tajalisi (514), El-Bejheki, 4/300, i neki drugi muhadisi, s dva lanca prenosilaca koji sežu do Ebu Temime el-Hudžejmija, a on od Ebu Musaa, radijallahu anhu.

kada im je dat odgovor s tim u vezi, našli su da nije mnogo ibadetio. Još su rekli: 'A šta smo mi u odnosu na Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem! Ta njemu su oprošteni i prošli i budući grijesi!' Jedan od njih reče: 'Ja ću od sada cijelu noć klanjati!' Drugi kaza: 'Ja ću od sada svaki dan postiti!' A treći zaključi: 'Ja se nikada neću oženiti!' Kada je za to čuo, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, došao je i upitao: *'Jeste li rekli tako i tako? Odista sam ja najbogobojazniji i najbolji vjernik: postim, ali i mrsim; klanjam, ali i spavam; i oženjen sam; ko izbjegava moj sunnet ne pripada mi.'*"[90]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, da je zabranjeno postiti čitav život, ukazuju dokazi koje ćemo navesti.

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da čovjek posti više nego što je postio Davud, alejhis-selam: njegov je post najbolji post.

Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, molio je protiv onoga ko posti cijeli život. Možda će neko reći da se hadisom željelo negirati da takav čovjek uopće posti, ali, svakako, takav čovjek, suprotstavljajući se sunnetu, gubi nagradu za post. Kada je riječ o tome, Ebu Bekr b. el-Arebi zapisao je: "O kako je nesretan onaj protiv koga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uputi dovu! Čak i ako kažemo da je hadis u smislu obavijesti, teško onome za koga Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže da će biti lišen nagrade, a njegove su riječi istinite. Rekao je da takav čovjek neće biti nagrađen, i kako čovjek može tražiti nagradu u djelu za koje Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tvrdi da za njega ne slijedi nagrada."[91]

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odrekao se onoga ko ne slijedi njegovu praksu.

Čovjeku koji posti čitav život zaprijetio je da će biti pritiješnjen u Vatri, da Svevišnji Allah sačuva!

Omer, radijallahu anhu, kažnjavao bi ljude koji uvijek poste. Ebu Amr eš-Šejbani pripovijedao je: "Kada smo bili kod Omera b. el-Hattaba, donesena mu je hrana, i neki se čovjek sustegnuo od jela. Omer upita: 'Zašto ovaj ne jede?' 'Posti', odgovoriše, a on ponovo upita: 'A koliko posti u mjesecu?' Čovjek reče: 'Postim uvijek.' Omer,

---

[90] El-Buhari (5063) i Muslim (1401).

[91] Muhammed b. Abdullah el-Arebi, *Aridatul-ahvezi*, 3/299.

radijallahu anhu, stade ga udarati štapom koji je imao i govoriti mu: 'Jedi, o ti koji postiš uvijek! Jedi, o ti koji postiš uvijek!'"[92]

Tu je i predanje u kojem Ebu Ishak pripovijeda da je Abdurrahman b. Ebu Nuajm postio uvijek, pa je Amr b. Mejmun rekao: "Da ga vide Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, drugovi, kamenovali bi ga."[93]

Drugo, neki učenjaci smatraju da se zabrana odnosi na one ljude koji poste uvijek, u pravom smislu te riječi, tj. poste i u onim danima u kojima je zabranjeno postiti, kao naprimjer, u danima dva Bajrama. Međutim, ovo je mišljenje neprihvatljivo iz mnogo razloga koje je naveo Ibn Hadžer rekavši: "Njihovo je mišljenje diskutabilno jer Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: '*...niti posti niti mrsi*' u smislu su odgovora na pitanje u vezi sa stalnim postom, i iz tih se riječi razumije da čovjek za to neće imati ni nagradu ni kaznu, a za onoga ko posti u danima u kojima je zabranjeno postiti to se ne može reći, jer takav čovjek, po onim učenjacima koji dopuštaju stalni post osim posta u zabranjenim danima, učinio je i dobro djelo i počinio grijeh. Naime, dani u kojima je zabranjeno postiti izuzeti su Šerijatom, nisu predviđeni za post, oni imaju status dana i noći u kojima žena ima mjesečni ciklus. Na njih nije mislio onaj što je postavio ovo pitanje, jer je znao da je u tim danima zabranjeno postiti, i Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, odgovor: '*...niti posti niti mrsi*' ne može se odnositi na onoga čovjeka koji ne zna da je u tim danima zabranjeno postiti."[94]

Treće, neki su učenjaci kazali da se zabrana stalnog posta odnosi samo na čovjeka koji će zbog toga propustiti neku svoju dužnost.

Rekao sam: ako čovjek posti uvijek, neizbježno je da propusti neke dužnosti, i zbog toga je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao Abdullahu: *"O Abdullahu b. Amre, budeš li postio cijeli život i klanjao cijelu noć, bit ćeš umoran i oslabit će ti vid, a ne posti onaj čovjek koji posti cijeli život; post tri dana u svakom mjesecu računa se kao da je čovjek postio cijeli mjesec."* Na to mu je Abdullah rekao: "Ja mogu izdržati i više od toga!" Tada mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, predložio: *"Posti Davudov post; on je postio prekodan, i nije bježao s bojnog polja kada bi se sukobio s neprijateljem."*

---

[92] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga Abdurrezzak (7871) i Ibn Ebu Šejba, 3/79. Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 4/222, kaže da je lanac prenosilaca ovog predanja vjerodostojan.

[93] Vidjeti: *Fethul-Bari*, 4/222.

[94] Ibid, 4/222.

Dakle, ovaj autentični hadis jasno govori o tome da je propuštanje dužnosti neizbježno glede onoga ko neprekidno posti.

Na ovo pitanje treba obratiti pažnju, jer neki su ljudi posrnuli shvativši da se podbacivanje u dužnostima ne odnosi podjednako na sve ljude. A ako su vjerovjesnici i njihovi drugovi priznavali da neprekidni post neizostavno povlači podbacivanje u dužnostima, kako neko može reći da se to ne odnosi podjednako na sve ljude.

Četvrto, islam je propisao nekoliko načina posta koji su u nagradi ravni postu cijelog života: post mjeseca ramazana, a potom post šest dana u mjesecu ševalu, kako stoji u Ebu Ejjubovom, radijallahu anhu, predanju koje je zabilježio imam Muslim, također i post tri dana u svakom mjesecu ravan je postu tokom cijelog života.

Ovo je Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, sunnet, i sretan je onaj ko ga slijedi, a nesretan je onaj ko od njega odstupa i ide stranputicama!

292. poglavlje

Zabranjeno je da žena posti, kada je riječ o dobrovoljnom postu, u prisustvu muža, osim uz njegovo dopuštenje

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Žena ne posti u prisustvu muža, osim uz njegovo dopuštenje."*[95]

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Dok smo sjedjeli kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dođe neka žena i reče: 'Allahov Poslaniče, moj muž Safvan b. el-Muattil udara me dok klanjam i tjera me da prekinem post, a sabah-namaz klanja tek nakon sunčevog izlaska!' Safvan je bio prisutan, pa ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao u vezi s tim, a on odgovori: 'Allahov Poslaniče, kada je riječ o njenoj izjavi da je udaram dok klanja, ona uči dvije sure u namazu, a to sam joj zabranio.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *'Da je objavljena samo jedna sura, bila bi dovoljna svim ljudima.'* Safvan ponovo reče: 'Kada je riječ o njenoj izjavi da je natjeravam da

[95] El-Buhari (5192) i Muslim (1026).

prekine post, ona posti a ja sam mlad, ne mogu se strpiti.' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: *'Žena posti samo uz muževo dopuštenje.'* Na kraju, Safvan reče: 'A kada se radi o njenoj primjedbi da sabah-namaz klanjam tek nakon sunčevog izlaska, mi smo poznati po tome da se ne možemo probuditi, budimo se tek po izlasku sunca.' *'Onda klanjaj sabah-namaz kada se probudiš'*, zaključi Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem."[96]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kada je riječ o dobrovoljnom postu, ženi je zabranjeno postiti u muževom prisustvu, to joj je dopušteno samo ako joj on dopusti.

Drugo, muž ima pravo naslađivati se svojom suprugom u bilo koje doba dana ili noći, i to se njegovo pravo mora ispuniti odmah, ne smije se odgađati zbog dobrovoljnog ibadeta.

---

[96] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2459), Ahmed, 3/80, 84 i 85, i El-Hakim, 3/90. Autentičnim ga je okarakterizirao imam El-Hakim, a s njim se u tome saglasio Ez-Zehebi. Po meni, u pravu su.

19. ITIKAF

293. poglavlje

Itikaf je valjan samo u tri džamije: Mesdžidul-haramu, Poslanikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, džamiji i Mesdžidul-aksau[1]

Ebu Vail pripovijedao je: "Huzejfa je rekao Abdullahu b. Mesudu: 'Neki su ljudi u itikafu, u mesdžidu između tvoje kuće i Ebu Musaove kuće, zar ti to ne pada teško, a znaš da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Nema itikafa osim u tri džamije"*, ali mu je Abdullah odgovorio: 'Možda si baš ti zaboravio to predanje, a oni nisu, ili si ti pogriješio, a oni su u pravu.'"[2]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, šejh El-Albani veli: "...potom sam pronašao autentičan hadis: *'Nema itikafa osim u tri džamije'* koji iz općenitosti ajeta jasno izuzima tri džamije: Mesdžidul-haram, Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, džamiju i Mesdžidul-aksa. Koliko znam, ovo mišljenje iz prvih generacija zastupali su Huzejfa b. el-Jeman, Seid b. el-Musejjib i Ata,

---

[1] Većina islamskih učenjaka smatra da je itikaf valjan u svim džamijama, ne samo u spomenute tri džamije. Po šejhu Ibn Usejminu, hadis na koji se autor ovog djela poziva slab je. Ako bismo i pretpostavili njegovu autentičnost, po Ibn Usejminu, hadis bi značio da je itikaf u spomenute tri džamije vredniji i potpuniji od itikafa u ostalim džamijama, kao što je i namaz u njima vredniji nego u drugim džamijama, i u to nema sumnje. Ko o ovome želi saznati više detalja neka konsultira djelo *Eš-Šerhul-mumtia*, 6/502-503. Kemal b. Salim u svome prestižnom djelu *Sahihu fikhis-sunna*, 2/151, u vezi s ovim pitanjem zapisao je sljedeće: "Većina učenjaka smatra da je itikaf validan u svakoj džamiji (...) a neki su učenjaci kazali da je validan samo u tri džamije: Mesdžidul-haramu, Poslanikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, džamiji i Mesdžidul-aksau, i to je Huzejfin stav i stav Seida b. el-Musejjiba. Međutim, stav većine učenjaka ispravniji je. Kada je riječ o hadisu koji prenosi Huzejfa, radijallahu anhu: *'Nema itikafa osim u tri džamije'*, učenjaci ga ne tretiraju istovjetno: neki kažu da je to merfu-hadis, a drugi, opet, tvrde da su to Huzejfine riječi." (op. prev.)

[2] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga El-Bejheki, 4/316, i neki drugi muhadisi. Autentičnim ga je okarakterizirao šejh el-Albani u djelu *Silsiletul-ehadisis-sahiha* (2786). Studiju u vezi s hadisom treba pogledati, zaista je divna.

osim što Ata nije spomenuo Mesdžidul-aksu. O ovom pitanju učenjaci imaju oprečna mišljenja. Neki kažu da je itikaf ispravan u džamiji u kojoj se klanjaju namazi u džematu, a neki, opet, smatraju da je itikaf ispravan u mesdžidu koji čovjek odredi za namaz, makar bio u kući. Jasno je da treba prihvatiti ono mišljenje koje je u skladu s hadisom, a Svevišnji Allah najbolje zna."[3]

Drugo, ovaj je isti šejh rekao i ovo: "Treba znati da se učenjaci razilaze u mišljenju je li mesdžid uvjet za itikaf i kakve karakteristike mora imati. A kada je o tom pitanju riječ, jedino što se može uzeti kao dokaz jeste ajet: 'Sa ženama ne smijete imati snošaja dok ste u itikafu u džamijama' (El-Bekara, 187) i navedeni, autentični hadis. Naime, ajet je općenitog značenja, a hadis posebnog, i, otuda, ovaj hadis pobliže određuje značenje ajeta i objašnjava ga, a na to nas upućuju Huzejfine riječi i hadis koji je prenio. Predanja o ovom pitanju oprečna su, i najpreče je prihvatiti ona koja su u skladu s navedenim hadisom. Jedno od tih predanja jeste i izjava Seida b. el-Musejjiba koju su s vjerodostojnim lancem prenosilaca zabilježili Ibn Ebu Šejba i Ibn Hazm, a u njoj stoji: 'Nema itikafa osim u Poslanikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, džamiji.'"[4]

294. poglavlje

Nije valjan itikaf bez posta

Aiša, radijallahu anha, govorila je: "Sunnet je da posti onaj ko je u itikafu."[5]

U drugom predanju stoji: "Nije ispravan itikaf osim uz post."[6]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Ibn Kajjim rekao je: "Ne postoji nijedno predanje u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ikada itikafio a da nije

---

[3] Muhammed el-Albani, *Kijamu ramadan*, str. 36-37.
[4] Muhammed el-Albani, *Silsiletul-ehadisis-sahiha*, 6/670.
[5] **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je El-Bejheki, 4/320.
[6] **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je Ebu Davud (2473).

postio. Štaviše, Aiša, radijallahu anha, izjavila je: 'Nije ispravan itikaf osim uz post.' Svevišnji Allah spomenuo je itikaf uz post. Prema dokazima, prioritetno je mišljenje stav većine učenjaka prvih generacija koji kažu da je post uvjet za ispravnost itikafa. Ovo je mišljenje preferirao šejhul-islam Ibn Tejmijja."[7]

Rekao sam: tako su smatrali i Abdullah b. Amr, Ibn Abbas, Urva b. ez-Zubejr, Ez-Zuhri i neki drugi učenjaci.[8]

Drugo, islamom nije legitimno da čovjek, kada pođe u džamiju radi namaza ili nekog drugog ibadeta, donese namjeru za itikaf, govoreći: "U itikafu sam dok sam u džamiji." Ovo je pogrešno iz dva razloga: prvo, itikaf je ispravan samo u tri džamije; i, drugo, itikaf je ispravan samo uz post.

Ova je novotarija raširena među skupinom koja se naziva teblig. Kada je riječ o tome, niko od prvih generacija nije tako radio, niti se oni u tome pozivaju na bilo kakav dokaz.

295. poglavlje

Šta je zabranjeno činiti u itikafu?

Aiša, radijallahu anha, izjavila je: "Sunnet je da čovjek koji je u itikafu ne izlazi iz džamije, osim u prijekoj potrebi, ne obilazi bolesnike, ne dodiruje suprugu i nema snošaj s njom. A itikaf je valjan samo u mesdžidu u kojem se klanjaju namazi u džematu."[9]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, onaj ko je u itikafu smije izaći iz džamije samo radi prijeke potrebe: male i velike fiziološke potrebe, uzimanja abdesta i sličnih potreba, na osnovu Aišine, radijallahu anha, izjave koju su zabilježili El-Buhari i Muslim: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dok je bio u itikafu, ulazio bi u kuću samo radi potrebe koju svaki čovjek ima."

---

[7] Šemsuddin b. Kajjim el-Dževzijja, *Zadul-mead*, 2/87-88.

[8] Vidjeti: *El-Musannef*, 4/353-355, muhadisa Abdurrezzaka.

[9] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga Ebu Davud (2473) i El-Bejheki, 4/320.

Drugo, dok je u itikafu, čovjek ne posjećuje bolesnike niti prisustvuje dženazi, a ako to učini, njegov je itikaf pokvaren.

296. poglavlje

Zabranjeno je u itikafu imati snošaj sa suprugom

Svevišnji Allah rekao je: "Sa ženama ne smijete imati snošaja dok ste u itikafu u džamijama. To su Allahove granice, i ne približujte im se!" (El-Bekara, 187)

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, dok je u itikafu, čovjeku je zabranjeno da u bilo koje doba dana ili noći ima snošaj sa suprugom, a ta zabrana prestaje kada čovjek izađe iz itikafa.

Drugo, spolni akt anulira itikaf, što se razumije iz vanjskog značenja navedenog ajeta. Ibn Abbas, radijallahu anhu, govorio je: "Ako se desi da čovjek u itikafu ima spolni odnos sa suprugom, njegov je itikaf pokvaren, i on će ga računati iznova."[10]

Treće, onaj ko u itikafu ima snošaj sa suprugom nije obavezan učiniti iskup, jer ni od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, ni od ashaba nije preneseno ništa u vezi s tim.

---

[10] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga Abdurrezzak (8081) i Ibn Ebu Šejba, 3/92.

20. TRGOVINA

297. poglavlje

Zabranjeno je varati muslimane

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom prošao pored gomile žita na pijaci i zavukao ruku unutra te osjetio vlažnost. Upitao je: *"O vlasniče žita, šta je ovo?"* Čovjek odgovori: "Allahov Poslaniče, to je žito pokislo." *"A zašto ga onda nisi stavio na vrh, da ga ljudi vide; ko nas vara ne pripada nam"*, upozori ga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.[1]

Ovaj isti ashab prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upozorenja: *"Ko na nas digne oružje ne pripada nam; ko nas vara ne pripada nam."*[2]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, bilo koji oblik skrivanja mahana određene robe i ma kakvo varanje u trgovini zabranjeno je. Imam Et-Tirmizi zapisao je sljedeće: "Učenjaci su prezirali varanje u trgovini. Govorili su: 'Varanje je zabranjeno.'"[3]

Drugo, ako kupac primijeti mahanu u robi, ima pravo vratiti je prodavcu, ali i pored toga trgovina je šerijatski ispravna. O tome je imam El-Begavi ostavio sljedeći zapis: "Varanje u trgovini zabranjeno je. U varanje, između ostalog, spada i to da čovjek sakrije mahanu robe, ne muze ovcu da joj vime naraste, namaže lice robinje šafranom kako bi kupac pomislio da je izuzetno lijepa, odnosno da ukovrči njenu kosu. Takva je trgovina ispravna, ali kupac ima pravo vratiti robu ako uoči mahanu u robi."[4]

---

[1] Muslim (102). U tome je smislu i autentični hadis El-Harisa b. Suvejda koji je zabilježio El-Hakim, 2/9.
[2] Muslim (101).
[3] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/607.
[4] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/167.

298. poglavlje

Strogo je zabranjeno krivokletstvo u trgovini

Svevišnji Allah rekao je: "Oni koji obavezu svoju prema Allahu i zakletve svoje zamjenjuju nečim što malo vrijedi – na onom svijetu nikakva dobra neće imati, Allah ih neće ni osloviti, niti će na njih, na Sudnjem danu, pažnju obratiti, niti će ih očistiti – njih bolna patnja čeka." (Alu Imran, 77)

"I ne služite se zakletvama svojim zato da biste jedni druge varali, da se ne bi poskliznula noga koja čvrsto stoji, i da ne biste nesreću iskusili zato što ste od Allahovog puta odvraćali; a patnja vas velika još čeka. I ne zamjenjujte obavezu datu Allahu za nešto što malo vrijedi – ono što je u Allaha – za vas je, da znate, bolje!" (En-Nahl, 94-95)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Zakletvom se prodaje roba, ali se potire blagoslov.'*"[5]

Ebu Katada el-Ensari, radijallahu anhu, govorio je da je čuo Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, kako kaže: *"Čuvajte se čestog zaklinjanja u trgovini, zakletvom se prodaje, ali se, poslije, potire blagoslov."*[6]

Ebu Zerr, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tri puta ponovio sljedeće riječi: *"Tri kategorije ljudi Allah neće osloviti na Sudnjem danu, niti će ih pogledati, niti će ih očistiti, oni će imati bolnu patnju."* Ebu Zerr, radijallahu anhu, reče: "Propali su i nastradali! A ko su oni Allahov Poslaniče?" Na to mu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *"To su: čovjek čija odjeća pada ispod članka, čovjek koji prigovara, i čovjek koji prodaje robu lažno se zaklinjući."*[7]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Tri kategorije ljudi Allah neće osloviti na Sudnjem danu, niti će ih pogledati: čovjeka koji se lažno zaklinje da je za robu dobijao više nego što mu neko ponudi, čovjeka koji se lažno zakune poslije ikindija-namaza da bespravno uzme pravo muslimana, i čovjeka koji zabrani svijetu višak vode, Allah će takvom reći: 'Danas ću te lišiti Svoje dobrote jer si ljude lišavao onoga što nisi svojim rukama zaradio.'"*[8]

---

[5] El-Buhari (2087) i Muslim (1606).

[6] Muslim (1607).

[7] Muslim (106).

[8] El-Buhari (2369) i Muslim (108).

Ebu Seid, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Neki je beduin doveo ovcu pa sam mu rekao: 'Hoćeš li je prodati za tri srebrenjaka?' 'Neću, tako mi Allaha!', ali opet mi ju je prodao. To sam spomenuo Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče: *'Prodao je ahiret za ovaj svijet.'*"[9]

Abdullah b. Ebu Evfa, radijallahu anhu, kazivao je: "Neki je čovjek donio robu na pijacu i zakleo se Allahom da je za nju dobijao iznos koji mu niko nije ponudio na pijaci, a sve kako bi jednog muslimana namamio da kupi tu istu robu. Tim je povodom objavljen ajet: 'Oni koji obavezu svoju prema Allahu i zakletve svoje zamjenjuju nečim što malo vrijedi...' (Alu Imran, 77)."[10]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, u trgovini je strogo zabranjeno zaklinjanje kako bi se roba što uspješnije prodala.

Drugo, zaklinjanje povećava broj kupaca i želju za određenom robom i, otuda, povećava nadmetanje u imetku, ali sve to potire blagoslov u trgovini i dovodi do bankrota nekih trgovaca, odnosno do nestajanja blagodati, tako završi svaki imetak stečen na zabranjen način.

299. poglavlje

Zabranjeno je skrivanje mahana i zabranjeno je varanje u trgovini

Hakim b. Hizam, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Prodavac i kupac imaju pravo na slobodan izbor sve dok se ne rastanu. Ako budu iskreni i jasni, kada je riječ o robi, njihova će trgovina biti blagoslovljena, a ako sakriju mahane i slažu, njihova trgovina neće biti blagoslovljena."*[11]

[9] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ibn Hibban (4909).
[10] El-Buhari (2088).
[11] El-Buhari (2082) i Muslim (1532).

Ibn Omer, radijallahu anhu, pripovijedao je da su Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuli da nekog čovjeka ljudi varaju kada kupuje, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Kada budeš kupovao reci: 'Nema prevare!'"*[12]

Ukba b. Amir, radijallahu anhu, rekao je: "Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Muslimani su braća, i muslimanu nije dopušteno prodati bratu muslimanu robu koja ima mahanu a da ga o tome ne obavijesti.'*"[13]

Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upozorenja: *"Ko nas vara ne pripada nam, podmuklost i prevara završit će u Vatri."*[14]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je skrivanje mahanâ robe i varanje u trgovini.

Drugo, onaj kupac koga neko prevari mnogo mu dignuvši cijenu robe, a kupac to ne zna, ima pravo vratiti robu prodavcu.

Treće, kada je riječ o kupcu, on ima pravo na uvjetni zahtjev, naprimjer, ako kaže prodavcu: "Nema prevare!", ili nešto u tom smislu, pa mu se objelodani da u robi postoji mahana ili da je prevaren, tada on polaže pravo na vraćanje robe, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

---

[12] El-Buhari (2117) i Muslim (1533).

[13] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Madža (2246), Ahmed, 4/158, El-Hakim, 2/8, i El-Bejheki, 5/320, preko Jezida b. Ebu Habiba, on od Abdurrahmana b. Šumase, a on od Ukbe, radijallahu anhu. Autentičnim su ga okarakterizirali El-Hakim, Ez-Zehebi i El-Munziri. Oni kažu da hadis ispunjava El-Buharijeve i Muslimove kriterije, a Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 4/311, kaže da je hadis dobar, međutim, sve to diskutabilno je. Naime, hadis je autentičan samo po Muslimovim kriterijima, jer imam El-Buhari nije bilježio hadise Abdurrahmana b. Šumase, a on je pouzdan prenosilac.

[14] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ibn Hibban (567), Et-Taberani (10234), El-Kudai, u djelu *Musneduš-šihab* (253 i 254), i Ebu Nuajm, 4/189, preko Asima b. Behdele b. Ebun-Nudžuda, on od Zurra, a ovaj od Ibn Mesuda, radijallahu anhu.

300. poglavlje
Zabranjeno je držanje monopola nad hranom koja je potrebna muslimanima

Ma'mer je rekao: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Ko drži monopol grešan je.'*"[15] Neko je prigovorio Seidu: "Ti si monopolist!", na šta je odgovorio: "Ma'mer, prenosilac ovog hadisa, bio je monopolist."

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, monopol (ihtikar) jeste kupovanje robe u velikim količinama i njeno gomilanje kako bi je bilo manje na tržištu, odnosno kako bi se njena cijena povećala.

Drugo, kada je riječ o monopolu, islamski autoriteti razilaze se u mišljenju je li monopol zabranjen u svakoj vrsti robe ili samo u hrani.

O tome imam Et-Tirmizi kaže sljedeće: "Islamski su učenjaci zabranjivali monopol kada je riječ o hrani, a neki su smatrali da je dopušteno držati monopol kada se radi o drugoj robi. Ibnul-Mubarek je govorio: 'Nema problema u monopolu ukoliko se radi o pamuku, safijanu i sl.'"[16]

El-Begavi s tim u vezi kaže: "Kada je riječ o monopolu, islamski autoriteti imaju oprečne stavove. Preneseno je da je Omer, radijallahu anhu, rekao: 'Na našem tržištu nema mjesta monopolu! Nemaju pravo ljudi koji imaju višak imetka držati monopol nad muslimanima, ali onaj ko se svojski potrudi zimi ili ljeti, pa donese robu, takav ima pravo prodavati onako kako želi i zadržati robu dok god to želi.' Osman, radijallahu anhu, zabranjivao je monopol. A imam Malik i Sufjan es-Sevri zabranjivali su ga glede svih vrsta robe. Malik je govorio: 'Svaki monopol koji negativno utječe zabranjen je; zabranjeno je držati monopol nad lanom, vunom, uljem...' Međutim, neki učenjaci smatraju da je monopol zabranjen samo nad hranom, jer je hrana prijeko potrebna, odnosno monopol nad drugim namirnicama nije zabranjen, i to je Ibnul-Mubarekov stav i mišljenje imama Ahmeda. Ahmed veli: 'Trgovci monopol obično drže u Meki, Medini i rubnim dijelovima islamske države, gdje se daje otpor nevjernicima, a ne mogu ga držati u

---

[15] Muslim (1605).

[16] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/567.

Basri i Bagdadu jer kroz njih prolaze brodovi s robom.' Hasan el-Basri i El-Evzai govorili su: 'Ko uveze hranu iz druge zemlje i uskladišti je, čekajući poskupljenje, takav čovjek nije monopolist; monopolist je onaj čovjek koji opstruira rad muslimanskog tržišta.' Slično je rekao i Ahmed: 'Ako čovjek proizvede hranu na svojoj farmi i uskladišti je, on nije monopolist.' Rekao sam: hadis koji zabranjuje monopol općenit je, međutim to što je prenosilac bio monopolist ukazuje nam na to da se monopol odnosi samo na određene stvari i specifične situacije. I niko nema pravo misliti da ashab jedno prenosi, a drugo radi. Zar o Seidu b. el-Musejjibu, dobrom muslimanu i velikom učenjaku (držao je monopol nad uljem), možemo pomisliti da prenosi hadis, a ne postupa prema njemu! Nikako, i to nam govori da se, po njemu, hadis odnosi samo na određene stvari."[17]

Šafijski autoritet En-Nevevi kaže: "Ovaj hadis jasno ukazuje na to da je monopol zabranjen. Naši su učenjaci rekli: 'Zabranjen monopol odnosi se samo na prehrambene artikle, tj. da čovjek kupi prehrambene artikle dok su jeftini radi trgovine, ali ih ne prodaje odmah već ih uskladišti, čekajući poskupljenje. A kada je riječ o trgovcu koji prehrambene artikle u grad donese sa sela, ili ih kupi po niskoj cijeni pa ih uskladišti ili prodaje kada poskupe jer su potrebni na tržištu, ili takvu robu kupi da bi je prodavao u sezoni, takav čovjek nije monopolist, i to nije zabranjeno. Kada je riječ o drugoj robi mimo prehrambenih artikala, na nju se ne odnosi monopol ni u kojem slučaju.' Ovako je ovo pitanje riješeno u našem mezhebu. Neki su drugi učenjaci kazali: 'Mudrost u zabrani monopola jeste otklanjanje štete od običnog svijeta.' Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da će se čovjek koji ima prijeko potrebne prehrambene artikle natjerati na njihovu prodaju kako bi se otklonila šteta od običnog svijeta. A predanje u kojem stoji da su Seid b. el-Musejjib i Ma'mer, prenosilac hadisa u vezi s monopolom, bili monopolisti – Ibn Abdulberr i neki drugi komentiraju ovako: 'Njih su dvojica držali monopol samo nad uljem, shvativši da se hadis odnosi na monopol nad hranom, i to u slučaju kada te iste hrane nema na tržištu i kada je skupa. Hadis su tako shvatili imam Šafi, Ebu Hanifa i neki drugi učenjaci, i to je ispravno.'"[18]

---

[17] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/178-179.
[18] Jahja b. Šeref en-Nevevi, *El-Minhadž*, 11/43.

Treće, iz prethodno navedenih izjava islamskih autoriteta možemo zaključiti da se sljedeće stvari imaju uzeti u obzir kada je riječ o zabranjenom monopolu: prvo, mjerodavni su potreba za prehrambenim artiklima i visoke cijene; i, drugo, grešan je onaj monopolist koji s tržišta pokupuje onu robu koja je prijeko potrebna muslimanima, koju uskladišti i drži monopol nad njom, te njegov postupak izazove štetu i nelagodnost.

Imam Eš-Ševkani rekao je: "Jednom riječju, razlog zabranjenosti monopola jeste nanošenje štete muslimanima, a onaj monopol koji ne donosi štetu nije zabranjen. Kada je riječ o monopolu, zabranjeno ga je držati nad hranom i drugom robom jer to ide na štetu muslimanima."[19]

Četvrto, u zabranjen monopol ne spadaju sljedeće stvari: prvo, skladištenje viška prehrambenih artikala, pogotovo u sezoni, kako bi ih čovjek prodao kada ljudima zatrebaju; i, drugo, uvoženje robe i čekanje poskupljenja, a Svevišnji Allah, opet, najbolje zna.

301. poglavlje

Zabranjeno je prodavanje krvi

Svevišnji Allah rekao je: "Zabranjuje vam se strv, i krv..." (El-Maida, 3)

Avn b. Ebu Džuhajfa prenosi da je njegov otac Ebu Džuhajfa, radijallahu anhu, govorio: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje krvi i pasa."[20]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, krv je zabranjeno prodavati: "Prodavanje krvi nije dopušteno jer je krv nečista. Neki učenjaci shvatili su da se ovaj hadis odnosi na uzimanje nadoknade za hidžamu, i još kažu da to nije zabranjeno, već je pokuđeno", naglašava imam El-Begavi.[21]

---

[19] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/338.
[20] El-Buhari (2086).
[21] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/25.

Ibn Hadžer rekao je: "Ovaj hadis učenjaci ne tumače istovjetno. Neki kažu da se on odnosi na nadoknadu za hidžamu, a neki ga shvataju prema njegovom vanjskom značenju. Po meni, ovdje se mislilo na zabranu prodavanja krvi; njeno je prodavanje zabranjeno, isto kao što je zabranjeno prodavanje strvi i svinjskog mesa; štaviše, prodavanje krvi zabranjeno je, po konsenzusu svih učenjaka."[22]

Drugo, mišljenje onih učenjaka koji smatraju da se navedeni hadis odnosi na uzimanje nadoknade za hidžamu neprihvatljivo je. O tome da je prljava zarada onoga koji pušta krv (hidžama), postoje zasebni hadisi.

Treće, El-Begavijevo obrazloženje da je prodavanje krvi zabranjeno, jer je krv nečista, diskutabilno je. Krv nije nečista, premda neki učenjaci kažu da jeste, i to je pitanje detaljno obrađeno u mnogim pravnim djelima, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

302. poglavlje

Zabranjena je trgovina psima

Avn b. Ebu Džuhajfa prenosi da je njegov otac Ebu Džuhajfa, radijallahu anhu, govorio: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje krvi i pasa."[23]

Ebuz-Zubejr rekao je: "Upitao sam Džabira, radijallahu anhu, u vezi s prodavanjem pasa i mačaka, pa mi je odgovorio: 'To je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio.'"[24]

Rafia b. Hadidž, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Najgore vrste zarade jesu sljedeće: nadoknada koju bludnica uzima za blud, zarada od prodavanja pasa i zarada na hidžami."*[25]

U drugom predanju: *"Zarada od trgovine psima hrđava je, nadoknada koju bludnica uzima za blud hrđava je, i zarada na hidžami hrđava je."*[26]

---

[22] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/427.
[23] O izvoru hadisa bilo je govora.
[24] Muslim (1569).
[25] Muslim (1568).
[26] Muslim (41 i 1568).

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Haram-imetak jeste onaj koji je stečen na sljedeći način: trgovinom psima, nadoknadom za gatanje i nadoknadom koju bludnica uzima za blud."*[27]

U tome je smislu i predanje Ebu Mesuda el-Ensarija, radijallahu anhu.[28]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, trgovina psima i zarađivanje na tome jesu zabranjene stvari.

Drugo, zabranjeno je posjedovanje psa, osim ako služi za lov ili čuvanje usjeva i stoke. Onaj ko bezrazložno posjeduje psa, njegova se nagrada svaki dan umanjuje za dva *kirata*, na osnovu Ibn Omerovog, radijallahu anhu, hadisa: *"Ko bude posjedovao psa, ne za lov ni čuvanje stoke, njegova će se nagrada svaki dan umanjiti za dva kirata"*[29], i na osnovu Ebu Hurejrinog, radijallahu anhu, predanja u kojem je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Onome ko bude posjedovao psa koji mu ne služi ni za lov, ni za čuvanje stoke, ni za čuvanje usjeva, nagrada će svaki dan biti mnogo, mnogo umanjena."*[30] U tome je smislu i predanje Sufjana b. Ebu Zuhejra.

Treće, kada je riječ o trgovini psima, izuzetak je trgovina dresiranim lovačkim psima, na osnovu Džabirove, radijallahu anhu, izjave: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je trgovinu mačkama i psima, ali je dopustio trgovinu lovačkim psima."[31]

Četvrto, ko želi zaraditi trgujući psima, u njegove ruke treba baciti prašinu, na osnovu Ibn Abbasove, radijallahu anhu, izjave: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je trgovinu psima, a ako neko želi zarađivati na taj način, u njegove ruke treba baciti prašinu."[32]

---

[27] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3484), En-Nesai, 7/189-190, Ahmed, 2/332, 347, 415 i 500, El-Hakim, 2/33, El-Bejheki, 6/126, i Ibn Hibban (4941), s više lanaca prenosilaca koji sežu do Rafija, radijallahu anhu.

[28] El-Buhari (2237) i Muslim (1568).

[29] Muslim (1574).

[30] Muslim (1575).

[31] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 7/190 i 309, Ahmed, 3/317, El-Bejheki, 6/6, i Ed-Darekutni, 3/73. Ovo predanje pojačava Ebu Hurejrin, radijallahu anhu, hadis.

[32] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (3482).

303. poglavlje

Zabranjena je trgovina mačkama

Ebuz-Zubejr rekao je: "Upitao sam Džabira, radijallahu anhu, u vezi s prodavanjem pasa i mačaka, pa mi je odgovorio: 'To je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio.'"[33]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, trgovina mačkama i zarađivanje na taj način zabranjeni su.

Drugo, Ed-Demiri u djelu *Hajatul-hajevan*, 2/50, rekao je: "Ova se zabrana odnosi na divlje mačke, koje ne koriste ljudima."

Ja velim: to je ograničavanje propisa bez validnog dokaza. Komentirajući navedeni hadis, imam Eš-Ševkani zapisao je sljedeće: "U hadisu je dokaz da je trgovina mačkama zabranjena. To je stav sljedećih islamskih autoriteta: Ebu Hurejre, Mudžahida, Džabira i Ibn Zejda, a to je od njih prenio Ibnul-Munzir. Prema El-Munzirijevom zapisu, to je i Tavusovo mišljenje. Međutim, većina učenjaka smatra da je trgovina mačkama dopuštena, a navedeni hadis nije prihvatala, govoreći da je slab (vidjeli smo da to nije tako). Možda će neko reći da se iz hadisa ne može razumjeti da je trgovina mačkama zabranjena, već da je pokuđena, odnosno možda će kazati da to nije u skladu s lijepim ponašanjem i da to negativno utječe na reputaciju. Ovdje je očigledno da je to proizvoljno isključivanje stvarnog značenja hadisa koji zabranjuje trgovanje mačkama."[34]

---

[33] O izvoru hadisa bilo je govora. Et-Tirmizi, El-Hattabi i Ibn Abdulberr govorili su da hadis koji zabranjuje trgovinu mačkama nije autentičan. Hadis je zabilježio imam Muslim s lancem prenosilaca u koji nema sumnje.

[34] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/240.

304. poglavlje

Zabranjena je trgovina alkoholom

Aiša, radijallahu anha, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Trgovina alkoholom zabranjena je."*[35]

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Neki je čovjek htio Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, pokloniti vrč vina, pa ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: *'Znaš li da je Allah zabranio konzumiranje alkohola?'* 'Nisam to znao', odgovori čovjek i šapnu nešto nekom čovjeku. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: *'Šta si mu šapnuo?'* Ovaj odgovori: 'Naredio sam mu da proda to vino.' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upozori ga: *'Onaj Koji je zabranio konzumiranje alkohola zabranio je i trgovinu njime.'* Tada je čovjek", nastavlja Ibn Abbas, "otvorio vrč i prosuo sve što je bilo u njemu."[36]

Enes, radijallahu anhu, govorio je: "Allah je zabranio alkohol dok sam napajao jedanaest ljudi vinom, naredili su mi da ga prolijem, a i svi ostali ljudi prolili su sve vino što su imali; putevima se skoro nije moglo ići od njegovog smrada. Ljudi su", nastavlja Enes, "toga dana pili miješano vino napravljeno od nezrelih i zrelih hurmi. Neki je čovjek došao kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Imao sam imetak nekog siročeta i za njega sam kupio vino, šta misliš, mogu li ga prodati da mu vratim njegov imetak?' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori mu: *'Ubio Allah Židove! Kada im je zabranjeno konzumiranje sala, oni su ga prodavali i živjeli od te zarade.'* Taj je čovjek kasnije govorio: 'Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije mi dopustio da prodam to vino.'"[37]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *"Zaista je Allah zabranio konzumiranje alkoholnih pića i njihovu prodaju, konzumiranje strvi i njenu prodaju i konzumiranje svinjskog mesa i njegovu prodaju."*[38]

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadis: *"Sljedeće su stvari haram-imetak: zarada na alkoholu, nadoknada koju bludnica uzima za*

---

[35] El-Buhari (2226) i Muslim (1580).

[36] Muslim (1579).

[37] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 3/217, Abdurrezzak (16970), Ebu Ja'la (3034) i Ibn Hibban (4945), i ovo je njegova verzija. Veći dio hadisa zabilježili su El-Buhari (2464, 4617 i 5600) i Muslim (1980).

[38] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (3485) i neki drugi muhadisi.

blud, zarada na psima, zarada od udaranja u bubanj. Ako ti neko želi prodati psa, natrpaj u njegove ruke zemlje. Vino i igre na sreću zabranjene su; sve što opija zabranjeno je."[39]

Ibn Omer, radijallahu anhu, pripovijedao je sljedeći Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: *"Allah je prokleo alkohol, i onoga ko ga konzumira, i onoga ko druge napaja njime, i onoga ko ga prodaje, i onoga ko ga kupuje, i onoga ko ga proizvodi, i onoga kome se proizvodi, i onoga ko ga nosi, i onoga kome se nosi."*[40]

Ibn Madža u svojoj verziji dodaje: *"...i onoga ko živi zarađujući na njemu."*

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, prodavanje, kupovina i zarađivanje na alkoholnim pićima zabranjeno je, to izaziva Allahovu, dželle šanuhu, srdžbu.

Drugo, čovjeku koji naslijedi vino nije dopušteno čuvati ga dok se ne pretvori u sirće, na osnovu Enesovog, radijallahu anhu, predanja u kojem stoji da je neko upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome može li se od vina praviti sirće, pa je odgovorio: *"Ne može!"*[41]

305. poglavlje

Zabranjeno je prodavanje usjeva u zemlji

Džabir, radijallahu anhu, govorio je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje pšenice u zemlji dvije, odnosno tri godine unaprijed."[42]

[39] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Et-Taberani (12601) u originalnoj verziji, a u dijelovima su ga zabilježili sljedeći muhadisi: Ebu Davud (3482), Ahmed, 1/274, 278, 289 i 350, i Et-Tajalisi (2755).

[40] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (3674), Ibn Madža (3380) i neki drugi muhadisi. Pojačava ga Enesovo, radijallahu anhu, predanje koje su zabilježili Et-Tirmizi (1295) i Ibn Madža (3381).

[41] Muslim (1983).

[42] Muslim (100 i 1536).

U drugom predanju stoji: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje pšenice u zemlji."[43]

Propisi u vezi s poglavljem

Zabranjeno je prodavanje obrađene zemlje prije nego što se vidi hoće li godina biti plodna ili neće.

306. poglavlje
Zabranjeno je prodavanje viška vode

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Čovjek nema pravo uskratiti upotrebu vode koja mu nije potrebna, da time spriječi rast trave."*[44]

Džabir, radijallahu anhu, govorio je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje vode koja čovjeku nije potrebna."[45]

Ijas b. Abdulmuzeni rekao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje vode."[46]

Aiša, radijallahu anha, prenijela je sljedeći Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: *"Čovjek nema pravo uskratiti narodu višak vode, niti ima pravo zabraniti upotrebu viška vode koja istječe iz bunara."*[47]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Tri kategorije ljudi Allah neće osloviti na Sudnjem danu, niti će ih pogledati: čovjeka koji se lažno zaklinje da je za robu dobijao više nego što mu neko ponudi, čovjeka koji se lažno zakune poslije ikindija-namaza da bespravno uzme pravo muslimana i čovjeka koji uskrati*

---

[43] **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je Ibn Hibban (4957).
[44] Muslim (1566).
[45] Muslim (1565).
[46] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3478), Et-Tirmizi (1271), En-Nesai, 7/307, Ibn Madža (2476), Ahmed, 3/138 i 4/417, Ed-Darimi, 2/269, Ibn Hibban (4952), El-Hakim, 2/61, i Et-Taberani (783), preko Amra b. Dinara, on od Ebul-Minhala, a ovaj od Ijasa, radijallahu anhu.
[47] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Madža (2479), Ahmed, 6/112, 139, 252 i 268, Ibn Hibban (4955), El-Hakim, 2/61, i El-Bejheki, 6/152.

svijetu upotrebu viška vode, Allah će takvom reći: 'Danas ću te lišiti Svoje dobrote jer si ljude lišavao onoga što nisi svojim rukama stekao.'"[48]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, višak vode koji nije potreban čovjeku zabranjeno je prodavati. Kada je riječ o tom pitanju, imam Et-Tirmizi ostavio je sljedeći zapis: "Učenjaci su zabranjivali prodavanje vode. To je stav sljedećih autoriteta: Ibnul-Mubareka, Šafija, Ahmeda i Ishaka b. Rahavejha."[49]

El-Begavi veli: "...i ovo se odnosi na čovjeka koji iskopa bunar na pustoj, neplodnoj zemlji, te bunar postane njegov kao i zemlja u njegovoj blizini. Ako se u blizini bunara nalazi trava, i takav čovjek dâ višak vode za napajanje trave, ljudi će imati od toga koristi, ali ako im uskrati korištenje vode, time im uskraćuje i travu. Učenjaci: Malik, El-Evzai, El-Lejs b. Sa'd i Šafi tvrde da je to zabranjeno."[50]

O tome Ibn Hibban kaže: "...to se odnosi i na vodu koja ne pripada nikome i koja je svakome dostupna, kao što su to, naprimjer, tekuće vode na koje svi ljudi polažu pravo. A možda se hadis odnosi na bunar koji čovjek iskopa u pustinji, koji koristi ljudima, pa čovjek zabrani svijetu da koristi njegovu vodu. Zabranjeno je da čovjek, nakon što podmiri svoje potrebe, svijetu zabrani upotrebu viška te vode; ako im to zabrani, lišio ih je i hrane za životinje."[51]

Umjesno je navesti i sljedeću Eš-Ševkanijevu izjavu: "...navedena dva hadisa ukazuju na to da je zabranjeno lišiti ljude viška vode, a višak je sve što prelazi čovjekove potrebe. Na osnovu vanjskog značenja hadisa, u vezi s tim nema razlike, bez obzira na to nalazila se voda na zemlji koja je čovjekovo vlasništvo ili je usvojena; bila ta voda za piće ili za druge potrebe; upotrebljavala se za napajanje stoke ili usjeva; bio to bunar u pustinji ili ne... I sljedeći hadis ukazuje da je zabranjeno prodavanje vode: *'Ljudi imaju udjela u tri stvari: vodi, travi i vatri.'*"[52]

Drugo, ljudi trebaju znati da je jedna od najboljih milostinja napajanje vodom i kopanje bunara, to je ujedno i trajna sadaka.

---

48 O izvoru hadisa bilo je govora.
49 Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/571.
50 El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 6/168.
51 Muhammed b. Hibban, *Es-Sahih*, 11/330-331.
52 Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/241.

307. poglavlje

Zabranjen je *garer*

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je kupovinu na osnovu bacanja kamenčića i zabranio je *garer*."[53]

Ibn Omer, radijallahu anhu, izjavio je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je *garer*."[54]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, *garer* je trgovina nepoznatom robom, ona u kojoj postoji određen rizik i šteta.

"...jer čovjeku je to uglavnom privlačno, ali se iza toga krije ono što mu donosi neprilike. Dakle, svaka trgovina u kojoj ima nešto nepoznato, ili se ne može ostvariti, *garer* je. Naprimjer, u ovu vrstu trgovine spada prodavanje slobodnih ptica, riba u vodi, odbjeglog roba, odbjegle deve, mladunčeta u utrobi životinje i sl. Ovakva vrsta trgovine nije ispravna jer sadrži nešto nepoznato kada je riječ o robi, odnosno nemogućnost njenog preuzimanja. Između ostalog, u *garer* spada prodavanje zemlje koja u sebi sadrži rudu ili zlato, jer ovdje se prodaje ruda, odnosno zlato, a njihova je količina u ovom slučaju nepoznata", ističe imam El-Begavi.[55]

Drugo, kada je riječ o *gareru*, šafijski autoritet En-Nevevi zapisao je sljedeće: "Hadisi u kojima Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje *garer* velika su osnova kada se radi o trgovini, i zato je imam Muslim te hadise stavio na početak dijela *Trgovina*. U ovu vrstu trgovine spada prodaja mnogih stvari: odbjeglog roba, stvari koja ne postoji, nepoznate stvari, stvari koja se ne može predati, onoga što kupac ne može preuzeti, ribe u velikoj vodi, mlijeka u vimenu, mladunčeta u utrobi životinje, neodređene količine voća ili povrća, neodređene odjeće, neodređene životinje... Takva trgovina nije ispravna, jer se radi o nepotrebnom *gareru*. Treba znati da o sljedećim

---

[53] Muslim (1513).

[54] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga: Ahmed, 2/144, Ibn Hibban (4972) i El-Bejheki, 5/338, s dva lanca prenosilaca koji sežu do Nafija, koji prenosi od Ibn Omera, radijallahu anhu.

[55] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/132.

vrstama trgovine: *mulamesi* (kupoprodaja koja je obavezna ako kupac, odnosno prodavac dodirne odjeću drugog), *munabezi* (kupoprodaja koja je obavezna kada dva čovjeka dobace jedan drugom platno i time sklope trgovinu bez razgledanja robe), bacanju konopaca na robu, bacanju kamenčića na robu, uzimanju nadoknade za rasplod i sl. – postoje posebni hadisi koji to zabranjuju, ali, i pored toga, takve stvari potpadaju pod *garer*, a spomenute su posebno jer potpadaju pod poznati način sklapanja trgovine u paganskom dobu, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna."[56]

Treće, u ovu vrstu trgovine, koja nosi štetu i neizvjesnost, spadaju tzv. "osiguranja", ma kako izgledala i ma kako se zvala. Savremeni pravnici jednoglasni su u mišljenju da je to zabranjeno. Ne znam da iko, osim dr. Mustafe ez-Zerke, ima suprotno mišljenje. Njegovoj fetvi raduju se društva za osiguranje, pozivaju na plaćanje osiguranja štampajući njegovu fetvu i dijeleći je, a daleko je to mišljenje od istine.

308. poglavlje

Zabranjeno je prodavanje *velaa* i njegovo poklanjanje[57]

Ibn Omer, radijallahu anhu, govorio je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodaju *velaa* i njegovo poklanjanje."[58]

Ovaj isti ashab pripovijedao je da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *"Vela je mjerodavan činilac poput krvne veze, ne prodaje se, niti se poklanja."*[59]

---

[56] Jahja b. Šeref en-Nevevi, *El-Minhadž*, 10/156-157.

[57] *Vela* je pravo na naslijeđe oslobođenog roba.

[58] El-Buhari (6756) i Muslim (1506).

[59] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Hibban (4950), El-Hakim, 4/341, i El-Bejheki, 10/292. U djelu *Irvaul-galil*, 6/114, šejh El-Albani rekao je: "Jednom riječju, hadis je autentičan, na osnovu lanca prenosilaca koji seže do Alije i Hasana el-Basrija, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna."

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, prodavanje i poklanjanje *velaa* zabranjeno je jer *vela* ima status krvne veze.

El-Begavi kaže: "Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da se *vela* ne prodaje, ne poklanja niti se nasljeđuje. To je mjerodavan činilac u nasljeđivanju i ostavljanju u naslijeđe. Arapi su u paganskom dobu prodavali *velau*, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to zabranio."[60]

A Ibn Hadžer navodi sljedeće: "Ibn Bettal veli: 'Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da je zabranjeno prenošenje krvne veze na nekoga, i, ako *vela* ima status krvne veze, onda se ni *vela* ne prenosi na nekoga. Arapi su prenosili *velau* prodajom i na neke druge načine, i to je islam zabranio.'"[61]

O tome je pitanju Ibn Abdulberr ostavio sljedeći zapis: "...prema ovom hadisu radila je većina učenjaka iz generacije ashaba, tabiina i kasnijih pokoljenja."[62]

Drugo, preneseno je da su neki ljudi iz prvih generacija: Mejmuna, Osman, Ata i Urva smatrali da je prodavanje i poklanjanje *velaa* dopušteno. Čini se da nisu znali za navedene hadise, i preče je slijediti sunnet nego njihovo mišljenje.

309. poglavlje

Zabranjeno je presretanje trgovaca izvan grada

Ibn Mesud, radijallahu anhu, govorio je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da se roba preuzima izvan grada."[63]

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da se trgovačka roba preuzima prije nego što stigne na tržište.[64]

---

[60] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/354.
[61] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 12/44.
[62] Jusuf b. Abdulberr en-Nemri, *Et-Temhid*, 16/335.
[63] El-Buhari (2164) i Muslim (1518).
[64] El-Buhari (2165) i Muslim (1517).

Ovaj isti ashab govorio je: "Odlazili smo u susret trgovcima i od njih kupovali hranu izvan grada, pa nam je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da je prodajemo dok trgovci ne stignu na pijacu živežnih namirnica."[65]

U drugoj verziji stoji: "Ljudi su kupovali namirnice prije nego što bi trgovci stigli na pijacu i prodavali je, pa je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio, sve dok trgovci ne stignu."[66]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Zaista je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Nemojte dočekivati trgovce izvan grada, da biste od njih kupili, a ko ipak to učini i kupi robu, njen vlasnik ima pravo da je vrati kada stigne na pijacu.'*"[67]

Ovaj isti ashab prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *'Trgovci se ne dočekuju izvan grada da bi se od njih kupila roba.'*[68]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, po imamu El-Begaviju, dočekivanje trgovaca izvan grada izgleda ovako: "U određen grad stigne vijest o dolasku karavana s robom, pa ih neko od građana dočeka prije njihovog ulaska u grad i kupi robu od njih prije nego što je oni ponude na pijaci, i tada trgovci saznaju da je cijena na pijaci veća od one po kojoj je robu kupio onaj što ih je sačekao izvan grada."[69]

Drugo, dočekivanje trgovaca izvan grada zabranjeno je, to se smatra prevarom u trgovini, a prevara je zabranjena. Zabrana dočekivanja izvan grada traje sve dok roba ne stigne na pijacu, odnosno tržište.

Treće, kada je riječ o tome je li takva trgovina ispravna, islamski autoriteti imaju različite stavove. Ispravno je da zabrana ovdje ne iziskuje neispravnost trgovine jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, vlasniku robe generalno je dao pravo na vraćanje robe.

---

[65] El-Buhari (2166).
[66] El-Buhari (2167).
[67] El-Buhari (2162) i Muslim (17 i 1519), i ovo je njegova verzija.
[68] El-Buhari (2150) i Muslim (11 i 1515).
[69] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/116.

310. poglavlje

Zabranjeno je to da mještanin prodaje za beduina

Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Neka mještanin ne prodaje za beduina, pustite neka Allah opskrbljuje jedne ljude preko drugih."*[70]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Neka mještanin ne prodaje za beduina."*[71]

Enes, radijallahu anhu, govorio je: "Zabranjeno nam je da mještanin prodaje za beduina, makar mu bio brat ili otac."[72]

Ibn Omer, radijallahu anhu, izjavio je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da mještanin prodaje za beduina."[73]

Ibn Abbas, radijallahu anhu, nekom je prilikom rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je dočekivanje trgovaca izvan grada i zabranio je da mještanin prodaje za beduina." Tavus je upitao šta znače riječi: "...i da mještanin prodaje za beduina", a Ibn Abbas, radijallahu anhu, odgovori: "Zabranio je da mu bude mešetar."[74]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da mještanin prodaje za beduina, i to izgleda ovako: "Beduini su donosili u gradove svoju robu i prodavali je po cijeni toga dana. Većinom su se vraćali nazad u pustinju jer ih je boravak u gradu koštao, iako su ih mještani lijepo primali i lijepo postupali prema njima. A bilo je i onih mještana koji su govorili beduinima: 'Vratite se u pustinju, a svoju robu ostavite kod mene, pratit ću cijene na tržištu, pa ću robu prodati skuplje!' Tako su neki izbjegavali ugošćavanje beduina, i zato je to islam zabranio."[75]

Drugo, gornja konstatacija odnosi se samo na onog mještanina koji za beduina prodaje uz nadoknadu, jer onaj ko tako radi uglavnom nema interesa da vlasnik robe zaradi, već nastoji ostvariti svoj interes i

---

70 Muslim (1522).
71 El-Buhari (2160) i Muslim (1520).
72 El-Buhari (2161) i Muslim (1523), i ovo je njegova verzija.
73 El-Buhari (2159).
74 El-Buhari (2158) i Muslim (1521).
75 El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/123.

određenu zaradu. Na to nas jasno upućuje Ibn Abbasovo, radijallahu anhu, objašnjenje hadisa: "Zabranio je da mu bude mešetar." Dopušteno je da mještanin prodaje za beduina ako iskreno radi za njegov interes, jer je vjera iskren odnos prema muslimanima, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

Treće, to je zabranjeno generalno, tj. bez obzira na to bio pustinjak rođak mještaninu ili ne bio. Dokaz za to jeste Enesova, radijallahu anhu, izjava: "...makar mu bio brat ili otac."

Četvrto, kako je zabranjeno da mještanin prodaje za beduina, isto tako zabranjeno je da kupuje za njega. U tome se smislu prenosi da je Enes, radijallahu anhu, rekao: "Govorilo se: 'Mještanin se ne bavi trgovinom u korist beduina', a izraz *trgovina* sveobuhvatna je i odnosi se ne prodavanje i kupovanje."[76]

Govoreći o tome da isti status ima prodavanje i kupovanje u korist beduina, imam Eš-Ševkani zapisao je sljedeće: "...tome u prilog ide i razlog koji je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo rekavši: '*...pustite neka Allah opskrbljuje jedne ljude preko drugih*', a to se ostvaruje prodajom određene robe, ali i time da čovjek koji ne poznaje cijene na tržištu, kupuje robu. Čak kada bismo i pretpostavili da ne postoji šerijatski tekst po kojem kupovanje ima status prodavanja, pravilo u usuli-fikhu glasi: 'Izraz *prodaja* odnosi se na kupovinu, a izraz *kupovina* na prodaju', jer je ta riječ homonim i odnosi se na obje stvari. A u usuli-fikhu poznato je razilaženje islamskih učenjaka o tome je li dopušteno upotrebljavati homonime, višeznačne riječi. Ispravno je mišljenje onih učenjaka koji kažu da je to dopušteno ako značenja te riječi nisu međusobno oprečna."[77]

311. poglavlje

Zabranjeno je trgovanje na trgovinu drugog muslimana

Ibn Omer, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Neka čovjek ne prodaje na prodaju svog brata muslimana i neka ne kupuje na njegovu kupovinu.*"[78]

---

[76] Ebu Davud (3440). Lanac prenosilaca ovog predanja diskutabilan je.
[77] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/265-266.
[78] El-Buhari (2139) i Muslim (1412).

U drugoj verziji stoji dodatak: *"...osim ako mu on to dopusti."*[79]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da mještani prodaju za beduine, prividnu licitaciju, trgovanje na trgovinu drugog muslimana, prošnju na prošnju drugog muslimana, i zabranio je da žena traži razvod druge muslimanke da bi je otjerala s njenog posjeda."[80]

Ukba b. Amir, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upozorenja: *"Muslimani su braća, i čovjeku nije dopuštena trgovina na trgovinu brata muslimana, niti je dopuštena prošnja na prošnju brata muslimana, sve dok ovaj ne odustane."*[81]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je trgovanje na trgovinu drugog muslimana, a to izgleda ovako: "Čovjek kupuje od prodavca robu i, dok trguju (imaju pravo na slobodan izbor), dođe treći čovjek i kupcu ponudi istu ili bolju robu od one koju on kupuje od prvog prodavca, za istu cijenu, ili čak jeftinije, a sve u cilju da bi se kupac pokajao i zatražio ono što je kupio nudeći veći iznos za koji je prodao određenu stvar, a sve to, opet, da bi se ovaj pokajao i raskinuo ugovor, i ovdje prodaja ima značenje kupovine."[82]

Eš-Ševkani kaže: "Kada je riječ o kupovini na kupovinu i prodaji na prodaju, to izgleda ovako: čovjek kaže kupcu (dok kupac ima pravo na vraćanje robe) određene stvari: 'Raskini ugovor, ja ću ti stvar prodati jeftinije!', odnosno kaže prodavcu: 'Raskini ugovor, ja ću stvar kupiti po višoj cijeni!'"[83]

Drugo, međutim, ako kupac to dopusti, onda to nije zabranjeno, također ni u situaciji da trgovina ne uspije a kupac i prodavac nisu se razišli (i još imaju pravo na slobodan izbor), na osnovu Ibn Omerovog, radijallahu anhu, predanja u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Neka čovjek ne kupuje na kupovinu drugog muslimana, sve dok ovaj ne kupi ili ne ostavi robu."*[84]

---

[79] Muslim (50 i 1412).

[80] El-Buhari (2140) i Muslim (1413).

[81] Muslim (1414).

[82] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/117.

[83] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/270.

[84] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je En-Nesai, 7/258.

312. poglavlje

Zabranjen je *nedžeš*[85]

Ibn Omer, radijallahu anhu, govorio je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je *nedžeš*, prividno nuđenje više cijene da bi se namamio neko drugi da skuplje plati određenu robu."[86]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: " Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je da mještanin prodaje za beduina, *nedžeš*, prividno nuđenje više cijene u trgovini da bi se namamio neko drugi da kupi određenu robu, trgovanje na trgovinu drugog muslimana, prošnja na prošnju drugog muslimana, i zabranio je da žena nastoji prouzrokovati razvod braka druge muslimanke da bi je otjerala s njenog posjeda."[87]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, *nedžeš* je zabranjen u trgovini: "Učenjaci su prezirali da čovjek prividno ponudi višu cijenu da bi namamio drugog čovjeka da kupi određenu robu", ističe imam Et-Tirmizi.[88] A ove njegove riječi Ibn Hadžer komentira ovako: "Izraz *prezirali su* ovdje znači: zabranjivali su."[89]

Drugo, *nedžeš* izgleda ovako: "Čovjek u prisustvu kupca dođe kod prodavca i, da bi obmanuo pravog kupca, ponudi više novaca za robu, ali zapravo ne želeći kupiti robu, već želeći prevariti i obmanuti pravog kupca, i to je vrsta prevare."[90]

A imam El-Begavi to je objašnjavao na sljedeći način: "*Nedžeš* je da čovjek vidi izloženu robu i podigne njenu cijenu ne želeći je kupiti, već želeći podstaknuti ljude da je kupe. Neki se trgovci dogovore da međusobno podižu cijenu na taj način, i to se naziva *tenadžuš*. Čovjek je

---

[85] *Nedžeš* je prividno nuđenje više cijene kako bi se namamio neko drugi da kupi određenu robu.
[86] El-Buhari (2142) i Muslim (1516).
[87] O izvoru hadisa bilo je govora.
[88] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/597.
[89] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 12/336.
[90] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/597-598.

grešan zbog toga, bez obzira znao da je ta stvar zabranjena ili ne znao, jer je to prevara, a varanje nije osobina muslimana."[91]

Rekao sam: takav je čovjek grešan makar i ne znao da je *nedžeš* zabranjen zato što svako zna da je prevara zabranjena.

Treće, onaj ko se bavi *nedžešom* grešan je. Ibn Bettal tvrdi da su učenjaci jednoglasni u mišljenju o tom pitanju.[92] Na to nas jasno upućuje sljedeće predanje Abdullaha b. Ebu Evfaa, radijallahu anhu, koji je pripovijedao: "Neki je čovjek donio robu na pijacu i zakleo se Allahom da je za nju dobijao iznos koji mu još niko nije ponudio na pijaci, a sve kako bi nekog muslimana namamio da kupi tu robu. Tim je povodom objavljen ajet: 'Oni koji obavezu svoju prema Allahu i zakletve svoje zamjenjuju nečim što malo vrijedi...' (Alu Imran, 77)." Abdullah b. Ebu Evfa, radijallahu anhu, govorio je: "Onaj ko se bavi *nedžešom* podmuklo uzima kamatu."[93]

Ako prodavac ima dogovor s drugim čovjekom da mu ovaj podiže cijenu robe, i za to mu daje određenu nadoknadu, tada se i prodavac smatra grešnim, prevarantom i varalicom, a ljudi koji tako rade završit će u Vatri.

Četvrto, ako se cijena na ovaj način podiže uz saglasnost prodavca, odnosno uz dogovor s drugim čovjekom koji radi za prodavca, takva je trgovina zabranjena. S tim u vezi, El-Begavi je zapisao sljedeće: "Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da je trgovina ispravna ako čovjek prizna da je podigao cijenu, i kupac nema pravo na povratak robe ako je *nedžeš* poduzet bez naređenja vlasnika robe, ali ako je *nedžeš* poduzet naredbom vlasnika robe, neki učenjaci smatraju da u tom slučaju kupac polaže pravo na vraćanje robe."[94]

---

[91] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/120/121.
[92] Vidjeti: *Fethul-Bari*, 4/355.
[93] El-Buhari (2088).
[94] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/121.

313. poglavlje

Zabranjeno je uplitanje u trgovinu nudeći višu cijenu za određenu robu

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je sljedeće stvari: dočekivanje trgovaca izvan grada, trgovinu muhadžira u korist beduina, ženino uvjetovanje rastave braka druge muslimanke i *sevm*, uplitanje u trgovinu nudeći viši cijenu, *nedžeš* i prodavanje ovce koja nije pomuzena nekoliko dana da bi izgledalo da daje više mlijeka."[95]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjen je *sevm* u trgovini, a ta je da se vlasnik robe i kupac dogovore oko određene robe, ali, u međuvremenu, dok trgovina još nije sklopljena, neki drugi čovjek ponudi veću cijenu; to je zabranjeno ako je cijena već određena.

Drugo, tzv. javna licitacija nije zabranjena niti je pokuđena niti potpada pod zabranjeni *nedžeš*, o čemu smo već govorili, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

314. poglavlje

Zabranjeno je prodavanje ovce koja nije pomuzena nekoliko dana (da bi izgledalo da daje više mlijeka)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Neka se ne dočekuju trgovci izvan grada; nemojte trgovati na trgovinu jedni drugih, nemojte lažno licitirati; neka mještanin ne prodaje za beduina; i nemojte prodavati onu ovcu ili devu koju niste pomuzli nekoliko dana, a onaj ko kupi takvu životinju, nakon što je pomuze, ima pravo na jednu od dvije stvari: ako je njome zadovoljan, zadržat će je, a ako nije, vratit će je i još će dati četiri pregršti hurmi."*[96]

---

[95] El-Buhari (2150) i Muslim (11 i 1515).
[96] El-Buhari (2150) i Muslim (11 i 1515).

Ovaj isti ashab pripovijedao je da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Kada čovjek želi prodati devu muzaru ili ovcu, neka ne izbjegava njenu mužu da bi se nakupilo mlijeka u vimenu."*[97]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je izbjegavanje muže domaćih životinja: deva, sitne stoke i krava prije njihove prodaje. Naime, narod izbjegava mužu tih životinja nekoliko dana kako bi se nakupilo mlijeka u vimenu i kako bi kupac pomislio da ta životinja daje mnogo mlijeka, pa je zbog toga više plati, ali nakon nekoliko dana objelodani mu se da je njezin vlasnik nije pomuzao nekoliko dana.

Drugo, kada je riječ o izbjegavanju muže, to je zabranjeno samo glede onih životinja koje čovjek namjerava prodati, ali čovjeku nije zabranjeno da ne muze određenu životinju nekoliko dana, da se nakupi mlijeka za njegovu djecu, gosta i sl. Ovo je mišljenje zastupao imam El-Buhari. On je naslovio poglavlje: *Zabranjeno je izbjegavanje muže onih domaćih životinja: deva, krava i sitne stoke koje su na prodaju.* Ovo ide u prilog mišljenju učenjakâ, jer su oni rekli da je to zabranjeno zato što je to oblik prevare.

Treće, onaj ko kupi životinju koja nije pomuzena nekoliko dana ima pravo da je vrati, ali i da je zadrži.

Četvrto, onaj ko vrati takvu životinju, vlasniku životinje kao nadoknadu mora dati četiri pregršti hurmi, na osnovu navedenog hadisa i na osnovu Ibn Mesudove, radijallahu anhu, izjave: "Ko kupi životinju koja nije pomuzena nekoliko dana, pa je vrati, neka uz nju dâ još četiri pregršti hurmi."[98]

Peto, pravo na vraćanje robe traje tri dana, na osnovu jedne verzije Ebu Hurejrinog, radijallahu anhu, hadisa u kojoj stoji: *"Onaj ko kupi životinju koja nije pomuzena nekoliko dana ima tri dana da je vrati; ako je vrati, neka uz nju dâ još četiri pregršti hrane, ali neka ne daje pšenicu."*[99]

A ovo vremensko ograničenje počinje od vremena kada kupljenu životinju pomuze njen novi vlasnik, jer se prevara tek tada može objelodaniti, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

---

97 **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 7/215, Ahmed, 2/481, Abdurrezzak (14864), Ibn Ebu Šejba, 6/215, i Ibn Hibban (4969).

98 El-Buhari (2149).

99 Muslim (25 i 1524).

Šesto, Ibn Hadžer zapisao je sljedeće: "Prema vanjskom značenju ovog hadisa ravnala se većina učenjaka. To je stav Ebu Hurejre i Ibn Mesuda, i niko od ashaba nije im se u tome suprotstavljao. To su mišljenje zastupali brojni tabiini i mnogi učenjaci iz kasnijih generacija. O osnovi ovog pitanja većina hanefijskih autoriteta ima suprotno mišljenje, a o njegovim detaljima suprotan stav imaju njihovi drugi učenjaci. Zufer ne dijeli mišljenje autoritetâ svog mezheba, on se saglasio s mišljenjem većine učenjaka."[100]

Sedmo, prigovor hanefijskih učenjaka ovom hadisu neosnovan je, time su štetu nanijeli samo sebi. Dovoljno je samo znati za ovo njihovo mišljenje, njega zapravo ne vrijedi ni spominjati, i, Allaha mi, nema potrebe objašnjavati njegovu neosnovanost, jer suprotstavljanje Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, ashabima i njihovo optuživanje za nerazumijevanje dovoljan je pokazatelj da je Svevišnji Allah ostavio na cjedilu onoga ko tako čini. Zar Ebu Hurejra, radijallahu anhu, nije imao posebno pamćenje u odnosu na druge ashabe! Njemu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, učio dovu za dobro pamćenje, ashabi su mu posvjedočili da je imao izuzetno pamćenje; on je prenosilac islama.

Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 4/364, detaljno je govorio o stvarima na koje se pozivaju hanefijski učenjaci kada se radi o ovom pitanju, i detaljno je odgovorio na sve njihove sumnje. To je divno učinio, nema se šta dodati. Zato treba konsultirati tu studiju, ona je skupocjena i rijetka.

315. poglavlje

Zabranjeno je izuzimanje nepoznate stvari kada je riječ o robi

Džabir, radijallahu anhu, govorio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je mijenjanje žita u klasu za pšenicu, grožđa za grožđice, zakupljivanje zemlje uz davanje određenog dijela od prinosa

[100] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/364.

njenom vlasniku, izuzimanje nepoznate stvari u trgovačkom ugovoru, a dopustio je mijenjanje nezrelih hurmi na palmi za datule."[101]

U drugoj verziji stoji: "...izuzimanje nečega, osim onoga što je poznato."[102]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je izuzimanje nepoznate stvari kada je riječ o robi, jer tada stvar koja se prodaje ima status nepoznate robe.

Drugo, dopušteno je izuzimanje općepoznate i rasprostranjene stvari koja isključuje podvalu i nepoznanicu: "Po jednoglasnom mišljenju svih učenjaka, trgovina je ispravna ako se, naprimjer, izuzme jedno od mnogih stabala, odnosno jedna između mnogih kuća, odnosno poznati dio određene zemlje", ističe imam Eš-Ševkani. On je dodao još i ovo: "Izuzimanje nepoznate stvari ovdje je zabranjeno, da bi se izbjegla podvala i nejasnoća kada je riječ o robi." [103]

316. poglavlje

Zabranjena je kupovina uz otplatu na rate

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je dvije trgovine u jednoj."[104]

U drugoj verziji stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko proda neku stvar zaključujući dvije trgovine u jednoj, takav se mora opredijeliti za nižu od dvije cijene, u protivnom, to je kamata."*[105]

---

[101] Muslim (85 i 1536). Eš-Ševkani u djelu *Nejlul-evtar*, 5/248, veli: "Ibnul-Dževzi pogriješio je kada je rekao da su ovaj hadis zabilježili El-Buhari i Muslim. Njega je zabilježio samo imam Muslim; a El-Buhari u svojoj zbirci spomenuo je samo izuzimanje nečega nepoznatog."

[102] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3405), Et-Tirmizi (290), En-Nesai, 7/38 i 296, i Ibn Hibban (4971).

[103] Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/248.

[104] **Predanje je dobro.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (1231), En-Nesai, 7/295 i 296, Ahmed, 2/432, 475 i 503, Ibnul-Džarud (600), Ibn Hibban (4973), El-Bejheki, 5/343, i El-Begavi (2111). Lanac prenosilaca ovog predanja dobar je jer je Muhammed b. Amr saduk, a ostali su prenosioci povjerljivi.

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da čovjek proda određenu robu uvjetujući da mu kupac da određeni iznos kao pozajmicu, dvije trgovine u jednoj i prodavanje onoga što čovjek ne posjeduje.[106]

Ibn Mesud, radijallahu anhu, govorio je: "Dva trgovačka ugovora u jednom ugovoru stvar je koja se ubraja u kamatu."[107]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, dva ugovora u jednoj trgovini jeste ugovor da se roba proda po određenoj cijeni ako se plaća odmah, a po drugoj cijeni ako se plaća nakon određenog vremena.

Semmak b. Harb, koji je prenio navedeno predanje od Abdurrahmana, a ovaj od Ibn Mesuda, radijallahu anhu.[108]

Abdulvehhab b. Ata veli: "To znači da čovjek kaže: 'Prodajem ti ovu robu za deset dinara u gotovini, a ako ćeš je platiti nakon određenog perioda, cijena je dvadeset dinara.'"[109]

Ejjub je prenio da je Ibn Sirin zabranjivao da čovjek kaže: "Prodajem ti ovu robu za deset dinara u gotovini, ili za petnaest na određeno vrijeme."[110]

Tavus kaže: "To je ako prodavac i kupac ugovore prodaju po određenoj cijeni, do određenog datuma, tada se u obzir uzima manja cijena i kasniji rok plaćanja."[111]

Sufjan es-Sevri veli: "To je naprimjer ako prodavac kaže kupcu: 'Prodat ću ti robu za taj i taj iznos u gotovini, ili za taj i taj iznos na određeno vrijeme' i kupac ode, tada ima pravo izabrati jednu od dvije stvari, osim ako već nije sklopio trgovinu u jednoj od dvije forme. Ako trgovinu sklope ovako, učinili su pokuđeno djelo, jer su to dvije

---

[105] **Predanje je dobro.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3461), El-Hakim, 2/45, Ibn Hibban (4974), El-Bejheki, 5/343, i Ibn Ebu Šejba, 6/120, s istim lancem prenosilaca s kojim su zabilježili prethodno predanje.

[106] **Predanje je dobro.** Zabilježili su ga Ahmed, 2/174 i 205, i El-Bejheki, 5/343, preko Amra b. Šuajba, on od svoga oca Šuajba, a ovaj od svoga oca.

[107] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga Abdurrezzak (14636) i Ibn Ebu Šejba, 6/19.

[108] Ahmed, 1/198, i Ibn Ebu Šejba, 6/119.

[109] El-Bejheki, 5/343.

[110] Abdurrezzak (14630) s ispravnim lancem prenosilaca.

[111] Abdurrezzak (14631) s ispravnim lancem prenosilaca.

trgovine u jednoj, a to se ne prihvata, to je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjivao. Ovdje prodavac polaže pravo na povrat robe, ali ako je kupac robu potrošio, tada će u obzir uzeti manju cijenu i kasniji rok plaćanja."[112]

Drugo, spomenute učenjake u tome slijedila je većina muhadisa i jezikoznalaca.

Ibn Kutejba u djelu *Garibul-hadis*, 1/18, zapisao je: "Jedna od zabranjenih trgovina jeste ugovor dvojakog uvjeta u jednoj trgovini, tj. da čovjek kupi određenu robu na dva mjeseca za dva dinara, ili na tri mjeseca za tri dinara."[113]

Imam En-Nesai rekao je: "Kada prodavac kaže: 'Prodat ću ti ovu robu za sto srebrenjaka u gotovini, ili za dvije stotine srebrenjaka do određenog roka', i to su dvije trgovine u jednoj. A ugovor dvojakog uvjeta u jednoj trgovini jeste to da prodavac kaže: 'Prodat ću ti ovu robu za toliko i toliko na mjesec dana, ili za toliko i toliko na dva mjeseca.'"[114]

Na osnovu navedenog Ebu Hurejrinog, radijallahu anhu, predanja Ibn Hibban naslovio je poglavlje: *Zabranjeno je prodati određenu robu za sto zlatnika na određeno vrijeme, ili za devedeset zlatnika u gotovini.*[115]

Treće, navedeno tumačenje ovog pitanja ispravnije je i očitije od drugih tumačenja iz sljedećih aspekata: prvo, shvatanje i tumačenje prenosioca određenog hadisa preferira se nad shvatanjem i tumačenjem drugih ljudi; drugo, tako ga je tumačila većina pravnika i muhadisa: "*Sintagmu dvije trgovine u jednoj* učenjaci su protumačili na dva načina, a jedan od njih jeste da prodavac kaže kupcu: 'Prodat ću ti robu za deset dinara u gotovini, ili za dvadeset dinara na mjesec dana', i takva je trgovina, po većini učenjaka, neispravna, jer se ovdje cijena ustvari i ne zna, a nepoznavanje cijene utječe na ispravnost ugovora", ističe imam El-Begavi[116]; i, treće, tako su iz hadisa razumjeli jezikoznalci i istaknuti tabiini.

Sva druga tumačenja ove trgovine nisu ispravna, između ostalih, neka od njih jesu sljedeća: prvo, *dvije trgovine u jednoj* jeste da čovjek kaže kupcu: "Prodat ću ti svog roba za dvadeset zlatnika pod uvjetom da mi prodaš svoju robinju", ali ovo je trgovina i uvjet, ovdje ne postoje dvije

---

112 Abdurrezzak (14632).
113 Vidjeti: *Garibul-hadis*, 1/18.
114 Vidjeti: *Es-Sunen*, 7/295, imama En-Nesaija.
115 Muhammed b. Hibban, *Es-Sahih*, 11/347.
116 El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/143.

trgovine u jednoj; i, drugo, to je da prodavac kaže kupcu: "Prodat ću ti ovu robu na godinu dana za sto zlatnika pod uvjetom da je sada kupim od tebe za osamdeset zlatnika", a ovdje je riječ o trgovini *ini*.

Četvrto, odabrano tumačenje sintagme *dvije trgovine u jednoj* danas se naziva *kupovina uz otplatu na rate*, a kada je riječ o tome, učenjaci nemaju istovjetne stavove: po nekima, to je zabranjeno generalno; po drugima, to je dopušteno ako se dogovore na jednoj od dvije cijene; a po jednim učenjacima, takva je trgovina dopuštena samo ako se slože na nižoj cijeni.

Mišljenje onih učenjaka koji kažu da je takva trgovina zabranjena generalno neprihvatljivo je zbog Poslanikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: "*...takav se mora opredijeliti za nižu od dvije cijene, u protivnom, to je kamata*", u kojima je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dopustio takvu trgovinu pod uvjetom da se u obzir uzme manja od dvije cijene.

Mišljenje onih autoriteta koji tvrde da je takva trgovina dopuštena pod uvjetom da se dogovore u vezi s bilo kojom od dvije cijene također je neprihvatljivo, uz obrazloženje da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u navedenom hadisu za višu cijenu rekao da je kamata.

A mišljenje onih učenjaka koji kažu da je takva trgovina ispravna pod uvjetom da se kupoprodaja odvija po nižoj od dvije cijene ispravno je. Naime, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je da je prodaja po višoj cijeni kamata, a ako u obzir uzmemo nižu cijenu, tada razlog za zabranu ne postoji, pa ne postoji ni zabrana, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

317. poglavlje

Zabranjeno je sklapanje trgovine na osnovu bacanja kamenčića

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je sklapanje trgovine na osnovu bacanja kamenčića i zabranio je *garer*."[117]

[117] O izvoru hadisa bilo je govora.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, *sklapanje trgovine na osnovu bacanja kamenčića* islamski su učenjaci protumačili na razne načine: prvo, kupac dođe među stado sitne, odnosno krupne stoke, odnosno skupinu robova i kaže prodavcu: "Bacat ću kamenčiće koje držim, i svaka roba na koju padne kamenčić moja je po toj i toj cijeni"; drugo, da prodavac kaže kupcu: "Kada bacim kamenčić pred tebe, trgovina je sklopljena i prodata je ta i ta roba"; i, treće, da prodavac uvjetuje slobodan izbor kupca riječima: "Prodao sam ti tu i tu robu, ali imaš pravo da je vratiš dok ne bacim ove kamenčiće iz ruke."

Drugo, ovakva je vrsta trgovine zabranjena, i neispravna je u svim spomenutim oblicima, jer ova je trgovina zasnovana na nepoznavanju robe, *gareru*, iskorištavanju i nanošenju štete.

318. poglavlje

Zabranjeno je zaključivanje trgovine na osnovu bacanja piljka (munabeza) i dodirivanjem robe bez gledanja (mulamesa)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je *munabezu*, zaključivanje trgovine na osnovu bacanja piljka, i *mulamesu*, trgovinu dodirivanjem robe bez njenog gledanja."[118]

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, izjavio je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je *munabezu*, a to je zaključivanje trgovine bacanjem robe pred kupca bez gledanja i provjere. A zabranio je i *mulamesu*, a to je zaključivanje trgovine dodirivanjem robe bez gledanja."[119]

Enes, radijallahu anhu, jednom je prilikom rekao: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je sljedeće stvari: mijenjanje žita u klasu za pšenicu, prodaju nezrelih plodova, zaključivanje trgovine

---

[118] El-Buhari (2146) i Muslim (1511).
[119] El-Buhari (2144) i Muslim (1512).

dodirivanjem robe bez gledanja, zaključivanje trgovine bacanjem robe pred kupca bez gledanja i provjere, i mijenjanje grožđa za grožđice."[120]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, izraz *mulamesa* islamski učenjaci ne tumače istovjetno: neki kažu da se to odnosi na trgovinu u kojoj trgovac ponudi smotanu odjeću, odnosno prodaje je u mraku i kaže kupcu: "Prodat ću ti ovu robu pod uvjetom da je dodirneš, ali da je ne gledaš!", i kupac pristane na to. A neki učenjaci kažu da je to trgovina u kojoj prodavac uvjetuje da kupac dodirom određene odjeće gubi pravo na opoziv trgovine.

Drugo, kada je riječ o *munabezi*, učenjaci također imaju podijeljena mišljenja, i to sljedeća: prvo, to je trgovina u kojoj dva čovjeka jedan pred drugog bace odjeću (robu), i time sklope trgovinu; drugo, to je trgovina bacanjem odjeće a bez određene usmene forme; i, treće, to je trgovina u kojoj bacanje odjeće pred kupca isključuje pravo na opoziv trgovine.

Treće, El-Begavi kaže da je to ustvari trgovina na osnovu bacanja kamenčića: "...i to je slično *munabezi*."[121] Međutim, po Ibn Hadžeru, to nije tačno.[122]

Četvrto, *munabeza* i *mulamesa* zabranjene su u svim navedenim formama, jer takva trgovina spada u lutriju, a lutrija je zabranjena.

Imam Eš-Ševkani zapisao je: "*Mulamesa* i *munabeza* zabranjeni su zbog toga što u takvoj vrsti trgovine postoji neizvjesnost, nepoznata stvar, i što se u njoj isključuje pravo na opoziv trgovine."[123]

Peto, neki učenjaci smatraju da *bejul-mu'ata*, trgovina u kojoj čovjek uzme robu, a kupcu da novac bez ikakve usmene forme, spada u *munabezu*, i zbog toga su je generalno zabranili. Međutim, tačno je da je takva trgovina dopuštena ako je među ljudima općepoznato da se tako trguje: razlog zabrane koji postoji u *munabezi* i *mulamesi* ovdje ne postoji. Kada je riječ o trgovini bez ikakve usmene forme, imam El-Begavi kaže sljedeće: "Učenjaci su se razišli u mišljenju u vezi s trgovinom *mu'ata*. Neki od njih smatraju da je to ispravna trgovina

---

120 El-Buhari (2207).
121 El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/131.
122 Vidjeti: *Fethul-Bari*, 4/360.
123 Muhammed b. Alija eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/247.

kada se radi o stvarima koje ljudi, po običaju, prodaju na takav način."[124]

Šesto, ovaj isti imam rekao je i ovo: "Zabrana *mulamese* dokaz je da kupoprodaja slijepca nije ispravna, jer slijepac nema mogućnosti vidjeti robu."[125]

Rekao sam: mnogi islamski autoriteti smatraju da ako slijepac može razaznati robu njenim kušanjem, odnosno mirisanjem, odnosno da mu je prodavac opiše toliko kao da je slijepac vidi, njegova je trgovina ispravna, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

Sedmo, učenjaci su razmatrali pitanje kupovine robe koja nije prisutna, tj. koju kupac nije vidio, a ispravno je mišljenje onih učenjaka koji kažu da je takva trgovina ispravna ako kupac tačno zna o kakvoj se robi radi, tj. ako poznaje njene karakteristike; ako se uspostavi da roba ima određenu mahanu, tada kupac ima pravo na naknadu zbog te mahane, a Svevišnji Allah najbolje zna.

319. poglavlje

Zabranjeno je prodavanje plodova na stablu nekoliko godina unaprijed

Džabir, radijallahu anhu, izjavio je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje plodova na stablu nekoliko godina unaprijed."[126]

Propisi u vezi s poglavljem

Trgovina *sinin*, ili, kako je još zovu, *muavema*, jeste prodavanje plodova na stablu dvije ili više godina unaprijed, tj. prodavanje plodova koji se nisu pojavili. Ovakva je trgovina zabranjena i neispravna jer je to, zapravo, prodavanje onoga što ne postoji.

[124] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/130.
[125] Ibid, 8/130.
[126] Muslim (101 i 1536).

320. poglavlje

Zabranjena je trgovina *ina* (trgovina uz određenu vrstu kredita)

Ibn Omer, radijallahu anhu, govorio je: "Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Kada budete trgovali inom, kada se odate zemljoradnji i zadovoljite se njome, Allah će vas poniziti, i to poniženje neće otkloniti sve dok se ne vratite svojoj vjeri.'*"[127]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, trgovina *ina* jeste to da čovjek proda tuđu robu na određeno vrijeme i preda je kupcu, a zatim je od njega kupi za gotovinu po nižoj cijeni, a sve zbog toga da kupac dobije određeni iznos u gotovini.

Drugo, ovakva je vrsta trgovine najbrže sredstvo za uzimanje kamate, a svako sredstvo koje vodi u haram zabranjeno je.

Treće, ovakva je vrsta trgovine očit pokušaj prevare i isključivanja islamskih propisa. Dini-islam zabranio je lukavstvo kojim se dopušta ono što je Svevišnji Allah zabranio, odnosno stavlja van snage ono što je Allah, dželle šanuhu, naredio.

Četvrto, kada je riječ o *ini*, Ibn Kajjim zapisao je sljedeće: "...trgovina *ina* ima još jednu (najblažu) formu, i to je da čovjek prodaje svoju robu na kredit; a imam Ahmed smatrao je da je to pokuđeno. Govorio je: 'Trgovina *ina* jeste to da čovjek prodaje na kredit, ali nema problema u tome da odmah uzme određen iznos, a da mu kupac ostalo isplati u ratama. Mrsko mi je da čovjek prodaje samo *inom*, neka prodaje za gotovinu.' Ibn Akil ove Ahmedove riječi ovako komentira: 'To je Ahmed zabranjivao, jer je takva trgovina slična kamati, i, u

---

[127] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3462), Ahmed, 2/28, 42 i 84, Ed-Dolabi, u zbirci *El-Kuna vel-esma*, 2/65, El-Bejheki, 5/136, Ibn Adijj, u zbirci *El-Kamil*, 5/1998, Ebu Umejja et-Tartusi, u zbirci *Musnedu Ibni Omer* (22), Et-Taberani (13583 i 13585), Ebu Ja'la (5659) i Ebu Nuajm, 1/313-314 i 3/319, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Ibn Omera, radijallahu anhu. Svi lanci prenosilaca ovog hadisa imaju određenu mahanu, ali jedni druge pojačavaju. Ovo Ibn Omerovo predanje pojačava Džabirov, radijallahu anhu, hadis koji je zabilježio Ibn Adijj, 2/455. O izvoru hadisa opširno sam govorio u recenziji djela *Tahziru ehlil-iman*, str. 90-93.

većini slučajeva, prodajom na kredit prodavac želi uzimanje kamate.' A šejhul-islam Ibn Tejmijja, Allah njime bio zadovoljan, smatrao je da je razlog zabrane ove vrste trgovine to što na takav način većinom kupuje onaj ko je prinuđen, ko nema gotovinu, i tada prodavac koji prodaje *inom* zarađuje na nevoljnicima, onima koji su u potrebi; ako proda robu za gotovinu i na otplatu, tada je dopušteno. Trgovina *ina* ima i petu formu, i to je najružnija i najzabranjenija forma: dva se čovjeka dogovore da uzmu kamatu i pođu kod čovjeka koji ima robu, i jedan od njih dvojice kupi robu pa je proda svom prijatelju za gotovinu, a ovaj je proda prvotnom vlasniku na određeno vrijeme, a prvotni mu vlasnik da određeni iznos. Ovo se naziva *sulasijja*, tim prije što se trgovina odvija između tri čovjeka. A ako se odvija između dvojice, naziva se *sunaijja*. U *sulasijji* prva dvojica uključuju trećeg čovjeka, preko koga pokušaju dopustiti kamatu, a nju je Svevišnji Allah zabranio. Ovo nas podsjeća na situaciju kada se uključi treći čovjek da dopusti sklapanje bračne veze između čovjeka i žene koji su jedni drugima zabranjeni, dakle, jedni dopuštaju kamatu, a drugi bračnu vezu; a Svevišnji Allah zna svaku tajnu, zna šta ljudi kriomice gledaju i šta ljudska prsa kriju."[128]

Ibn Kajjim el-Dževzijja u djelu *Tehzibus-sunen*, 5/100-109, naveo je mnoge dokaze o zabranjenosti ove vrste trgovine, i ovu lijepu studiju treba pogledati. Forme: *sulasijja* i *sunaijja*, o kojima je Ibn Kajjim govorio, prisutne su u većini tzv. islamskih banaka, Allahu se žalimo na nesreću!

321. poglavlje

Zabranjeno je prodavanje hrane prije njenog preuzimanja

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko trguje hranom neka je ne prodaje sve dok je u potpunosti ne preuzme."*[129] Ibn Abbas, radijallahu anhu, govorio je: "Mislim da se to odnosi i na svaku drugu robu."

---

[128] Šemsuddin b. Kajjim el-Dževzijja, *Tehzibus-sunen*, 5/109.
[129] El-Buhari (2135) i Muslim (1525).

Ovaj isti ashab govorio je: “Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje hrane sve dok je čovjek u potpunosti ne preuzme.” Tavus je rekao: “Upitao sam Ibn Abbasa na šta se to odnosi, a on mi je odgovorio: ‘Na trgovinu u kojoj se hrana preuzima nakon određenog vremena.’”[130]

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ko trguje hranom neka je ne prodaje sve dok je u potpunosti ne preuzme.”*[131]

On je također govorio: “Kupovali smo hranu, a nismo je ni mjerili ni vagali, pa nam je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da to činimo, sve dok je ne preuzmemo.”[132]

Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Kada trguješ hranom, nemoj je prodavati dok je u potpunosti ne preuzmeš.”*[133]

U drugoj verziji stoji sljedeće: “Ljudi su za vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, bili kažnjavani udaranjem ako bi kupili nepoznatu količinu hrane pa je na istom mjestu prodavali; već su je morali prenijeti na drugo mjesto.”[134]

Ibn Omer, radijallahu anhu, izjavio je: “Neki je čovjek iz Šama donio ulje pa sam se s njim pogađao oko cijene kao što to trgovci obično čine, i kupio sam ulje od njega. Tada mi je neki čovjek za ulje ponudio iznos kojim sam bio zadovoljan, i kada sam uzeo njegovu ruku da utvrdimo trgovinu, neki čovjek iza mene uze me za podlakticu; okrenuo sam se, kad – Zejd b. Sabit. Reče mi: ‘Nemoj to ulje prodavati dok ga ne pridružiš svojoj robi, jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to zabranio.’ Tada sam”, nastavlja Ibn Omer, “povukao svoju ruku.”[135]

---

[130] El-Buhari (2132).
[131] El-Buhari (2133 i 2136) i Muslim (1526).
[132] Muslim (1529).
[133] Muslim (1527).
[134] El-Buhari (2131) i Muslim (37 i 1527).
[135] **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3499), Ahmed, 5/191, Ibn Hibban (4984), Et-Taberani (4782 i 4783), El-Hakim, 2/40, i El-Bejheki, 5/314, preko Muhammeda b. Ishaka, on od Ebuz-Zinada, on od Ubejde b. Hunejna, a on od Ibn Omera, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca dobar, njegovi su prenosioci pouzdani, a Muhammed b. Ishak bio je saduk, međutim, u Ahmedovoj i Ibn Hibbanovoj verziji izjasnio se da je hadis čuo, i otuda smo sigurni da nije posegnuo za tedlisom. Iz njegove je generacije ovaj hadis prenio i Džerir b. Hazim, a tu je verziju zabilježio Et-Taberani (4781).

Hakim b. Hazim, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Prodao sam hranu datu na ime zekata i zaradio na njoj prije nego što sam je preuzeo. Kada sam otišao kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i to mu spomenuo, rekao mi je: *'Nemoj hranu prodavati sve dok je ne preuzmeš.*'"[136]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je prodavanje hrane sve dok je čovjek ne preuzme i ne pridruži svojoj robi. S tim u vezi, imam El-Begavi zapisao je sljedeće: "Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da je zabranjeno prodavanje hrane koju čovjek nije preuzeo."[137]

Drugo, kada je riječ o tome odnosi li se zabrana samo na onu hranu koja se mjeri ili se odnosi općenito na svaku vrstu, učenjaci imaju podijeljena mišljenja. Ispravno je da se zabrana odnosi na svaku vrstu, a na to nas jasno upućuje Ibn Omerovo, radijallahu anhu, predanje u kojem se zabranjuje sklapanje trgovine na taj način.

Treće, isto tako, islamski učenjaci ne gledaju istovjetno na pitanje ima li svaka roba status hrane. Neki učenjaci tvrde da između prehrambenih artikala i pokretnina, odnosno nekretnina nema razlike: svaka se roba prvo mora preuzeti pa tek onda prodavati. Dokaz za njihovo mišljenje jeste Ibn Abbasova, radijallahu anhu, izjava: "Mislim da se to odnosi na svaku drugu robu", i to je ispravna analogija (kijas), tim prije što su ashabi najbolje znali na šta je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mislio kada je izgovorio određeni hadis. Za ovo shvatanje imamo potporu u sljedeća dva merfu-predanja: prvo, Hakim b. Hizam upitao je Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Božiji Poslaniče, ja sam trgovac, pa šta mi je u trgovini dopušteno, a šta je zabranjeno?" Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio mu je: *"Bratiću, kada kupiš određenu robu nemoj je prodavati sve dok je ne preuzmeš"*[138]; i, drugo,

---

[136] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 7/286, Ibn Ebu Šejba, 6/365-366, Et-Taberani (3110), Ibn Hibban (4985) i neki drugi muhadisi, preko Ebul-Ahvesa, on od Abdulaziza b. Rufija, on od Ataa b. Ebu Rebbaha, a ovaj od Hakima. Hadis je prenesen i s drugim lancima prenosilaca od Hakima b. Hizama, radijallahu anhu.

[137] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/108.

[138] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 3/402, Abdurrezzak (14214), Ibnul-Džarud (602), Et-Tajalisi (1318), Ibn Hibban (4983), Ed-Darekutni, 3/9, i El-Bejheki, 5/313.

predanje Zejda b. Sabita, radijallahu anhu, u kojem je izjavio: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje one robe koju trgovac nije preuzeo."[139]

Četvrto, prodavanje nepreuzete robe kamata je. Dokaz za to jeste predanje u kojem stoji da je Tavus upitao Ibn Abbasa: "Zašto?", a on mu je odgovorio: "Zar ne vidiš da ljudi trguju zlatom, ali kada je riječ o hrani, nju preuzimaju nakon određenog vremena!"

Peto, Ibn Hadžer zapisao je sljedeće: "Kada je riječ o preuzimanju robe, imam Šafi pravi razliku između robe koja se preuzima rukama, kao naprimjer, zlatnici, srebrenjaci, odjeća i sl., čije se preuzimanje vrši fizički, i one robe koja ne podliježe prenošenju, kao što su: nekretnine, plodovi na stablu i sl., i to se preuzima, a ono što se obično prenosi, kao, naprimjer, drvo, žitarice, domaće životinje i sl., to se preuzima prebacivanjem te robe na mjesto koje ne pripada prodavcu."[140]

S tim u vezi, El-Begavi je rekao: "...i preuzimanje robe razlikuje se na osnovu različitosti robe: ako je riječ o nekretnini, kao, naprimjer, zemlji, kući, šumi i sl., u tome se slučaju preuzimanje robe ostvaruje time što prodavac kupcu dopusti neposredan pristup i kontrolu nad tom nekretninom; ako se radi o sitnoj pokretnini, nju će lično preuzeti; ako se radi o životinji, nju će povesti; ako se radi o hrani koju je kupio bez vaganja, odnosno mjerenja, premjestit će je s mjesta na kojem ju je kupio."[141]

---

[139] **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Ebu Davud (3499) i Ed-Darekutni, 3/13. O lancu prenosilaca ovog predanja već smo govorili.

[140] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/350.

[141] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/109.

322. poglavlje

Zabranjeno je prodavanje hrane sve dok je ne izmjere prodavac i kupac

Džabir, radijallahu anhu, govorio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje hrane sve dok je ne izmjere prodavac i kupac."[142]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje hrane sve dok je ne izmjere prodavac i kupac, u protivnom će prodavac dobiti, a kupac izgubiti."[143]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, El-Begavi je zapisao: "Ako čovjek kupi određenu hranu mjereći je, odnosno vagajući je, ta se hrana mora preuzeti mjerenjem, odnosno vaganjem. Ako je u tome slučaju preuzme nasumice, preuzimanje nije punovažno, kupac snosi odgovornost, i trgovina nije punovažna dok hranu ne izmjeri, odnosno dok je ne izvaga prodavac. Isto tako, preuzimanje nije punovažno ako hranu kupi na osnovu mjerenja, ali je preuzme na osnovu vaganja, ili obratno. Također, kada bi čovjek kupio hranu mjereći je, pa je preuzeo i htio prodati drugom čovjeku, nije mu dopušteno hranu predati oslanjajući se na prvo mjerenje, već je mora opet izmjeriti."[144]

A imam Eš-Ševkani napominje: "...u navedenim je hadisima dokaz da čovjek koji kupi određenu robu na osnovu mjerenja i želi je, nakon njenog preuzimanja, prodati trećem čovjeku, mora istu tu robu ponovo izmjeriti, odnosno nije mu dopušteno oslanjanje na prvo mjerenje, i ovo je stav većine učenjaka. Kada je riječ o ovom pitanju, zastupljeniji je stav većine učenjaka koji kažu da ne postoji razlika između različitih vrsta hrane, i to na osnovu navedenih hadisa u ovom poglavlju, a svi ti hadisi argument su glede ovog pitanja. Sve ovo odnosi se samo na situaciju kada čovjek kupi hranu na osnovu

[142] **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ibn Madža (2228), Ed-Darekutni, 3/8, i El-Bejheki, 5/316, sa slabim lancem prenosilaca, ali ovaj hadis pojačava predanje koje slijedi.

[143] **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je El-Bejheki, 5/316.

[144] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/109.

mjerenja, međutim, ako je kupi nasumice, tada se spomenuto mjerenje ne uzima u obzir kada tu robu čovjek preprodaje."[145]

Drugo, ispravna je trgovina nasumice, a dokaz za to jeste Ibn Omerovo, radijallahu anhu, predanje koje smo naveli u prethodnom poglavlju. Zato je Ibn Hadžer rekao: "...u ovom je hadisu dokaz da je prodavanje hrane nasumice dopušteno, bez obzira na to znao prodavac koliko ima hrane na određenoj hrpi ili ne znao. Ibn Kudama veli: 'Dopuštena je kupoprodaja nasumice, kada ni prodavac ni kupac ne znaju kolika je količina, i nije nam poznato da s tim u vezi postoji razilaženje među učenjacima.'"[146]

Rekao sam: međutim, roba se mora premjestiti s mjesta na kojem je kupljena.

323. poglavlje

Zabranjeno je prodavanje plodova sve dok se ne pokaže da je godina uspješna

Džabir, radijallahu anhu, govorio je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje plodova dok se ne pokaže da je godina uspješna, i tada se plodovi mogu prodati samo za zlatnike i srebrenjake, ali hurme se mogu mijenjati jedne za druge."[147]

Ovaj isti ashab također je govorio: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje plodova dok ne sazriju." Neko upita: "A kada se računa da su sazreli?" Džabir, radijallahu anhu, odgovori: "Kada plodovi zarumene, požute i mognu se jesti."[148]

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio prodavanje ploda sve dok se ne pokaže da je godina uspješna; zabranio je to i prodavcu i kupcu.[149]

On prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio prodavanje hurmi dok ne zarude i požute, i prodavanje žita u klasu dok

---

[145] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/260.
[146] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/351.
[147] El-Buhari (2189) i Muslim (1536).
[148] El-Buhari (2196).
[149] El-Buhari (2194) i Muslim (1534).

zrno ne ojača i dok čovjek ne bude siguran od prirodne nepogode; zabranio je to prodavcu i kupcu.[150]

Enes, radijallahu anhu, govorio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje hurmi na palmi sve dok ne zarude i ne požute."[151]

On je također rekao da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio prodavanje ploda sve dok se ne pokaže da je godina uspješna, i prodavanje hurmi na palmi sve dok ne sazriju. Neko je upitao kada se računa da je hurma sazrela, pa je Enes, radijallahu anhu, odgovorio da je sazrela kada plodovi zarude i požute.[152]

Ovaj isti ashab govorio je da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio prodavanje hurmi na palmi dok ne sazriju. Neko je upitao kada se računa da je hurma sazrela, pa mu Enes, radijallahu anhu, odgovori: "Kada plodovi zarude." Tada Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *"Šta mislite, ako Allah odredi da godina bude nerodna, s kojim će pravom čovjek uzeti imetak svoga brata!"* [153]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Nemojte trgovati plodovima sve dok ne vidite da je godina uspješna."*[154]

Ibn Abbas, radijallahu anhu, govorio je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio prodavanje plodova sve dok se ne mognu probati.[155]

Enes, radijallahu anhu, rekao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje hurmi na palmi sve dok ne zarude, prodavanje žita u klasu dok zrno ne ojača, i prodavanje grožđa dok ne pocrni."[156]

---

150 Muslim (1535).
151 El-Buhari (2195).
152 El-Buhari (2197).
153 El-Buhari (2198) i Muslim (1555).
154 Muslim (1538).
155 **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Abdurrezzak (14318), Ed-Darekutni, 3/14-15, El-Bejheki, 5/302, i Ibn Hibban (4988), s dva lanca prenosilaca koji sežu do Ibn Abbasa, radijallahu anhu.
156 **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3371), Et-Tirmizi (1228), Ibn Madža (2217), Ahmed, 3/221 i 250, Ibn Hibban (4993), El-Begavi (2082), Ed-Darekutni, 3/47-48, El-Hakim, 4/19, El-Bejheki, 5/301, i neki drugi muhadisi s više lanaca prenosilaca koji sežu do Hammada b. Seleme, on od Humejda, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, prodavanje ploda na stablu nije dopušteno sve dok se ne bude vidjelo da taj isti plod neće propasti, jer niko ne može garantirati da malim i slabim plodovima neće nauditi kakva prirodna nepogoda koja će ih uništiti, pa kupcu neće ostati novca kojim je platio plodove. Upravo na taj detalj ukazao je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši: *"Šta mislite, ako Allah odredi da godina bude nerodna, s kojim će pravom čovjek uzeti imetak svoga brata!"*

Ovakva je trgovina prodavcu zabranjena, jer na taj način od kupca uzima imetak, a ništa mu ne daje zauzvrat; kupcu je zabranjena jer je u tome oblik rizika i ulaganje imetka u nepoznato.

Drugo, izjava Zejda b. Sabita, radijallahu anhu: "Ljudi su za vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, trgovali plodovima, i kada bi kupac obrao plodove, pokrenuo bi parnicu pozvavši se na nepogodu: 'Plodovi su istruhli', ili bi rekao: 'Plodove je savladala bolest', ili bi kazao: 'Plodovi su obrani zeleni.' Stoga je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zbog česte prepirke pred njim u vezi s time, rekao: *'Nemojte trgovati plodovima sve dok se ne pokaže da je godina uspješna'*, rekavši to kao savjet jer su se oko toga često sporili"[157] – ukazuje nam na uzrok zabrane, i ne može se reći da je ovakva trgovina pokuđena, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

Treće, El-Begavi je zapisao: "Kada je riječ o uspijevanju, *rutab*, nedozrela hurma, zrela je kada se preobrati u *busr*, odnosno kada na plodu pojave crveno-crne tačkice; plodovi breskve, kruške, kajsije i jabuke uspjeli su kada plodovi narastu toliko da se mogu jesti; lubenica je uspjela onda kada se može nazrijeti njena crvena boja; krastavci i patlidžan smatraju se dobrim onda kada se pretežno beru. Dopušteno je prodati određenu plantažu čiji je dio plodova dobar, ali pod uvjetom da se radi o istoj vrsti."[158]

Četvrto, kada je riječ o ovom pitanju, isti imam zapisao je i ovo: "...ali, na osnovu jednoglasnog mišljenja pravnika, dopušteno je prodati plod na drvetu ako kupac traži da prodavac garantira uspješan prinos."[159]

---

[157] Zabilježio ga je imam El-Buhari (2193) kao muallek-predanje.
[158] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/96.
[159] Ibid, 8/96.

Rekao sam: očito je da su ove riječi proizvoljno rečene. Naime, hafiz Ibn Hadžer naveo je mišljenje Ibn Ebu Lejle i imama Es-Sevrija, koji tvrde da je prodavanje plodova na stablu neispravno u svakom slučaju.[160]

Imam Eš-Ševkani zapisao je: "Treba znati da hadisi navedeni u poglavlju, ali i neki drugi, ukazuju na to da je prodavanje plodova prije nego što se pokaže da je plod uspio – zabranjeno, i da je trgovina u tome slučaju neispravna, jer zabrana iziskuje neispravnost, i onaj ko tvrdi da kupčevo uvjetovanje toga da prodavac garantira uspjeh plodova – trgovinu čini ispravnom, takav čovjek mora ponuditi dokaz koji može ograničiti značenje navedenih hadisa. Također je neispravna tvrdnja da postoji konsenzus o tom pitanju. Naime, neki učenjaci tvrde da je takva trgovina neispravna u ma kojem obliku. Oni koji su dopustili prodavanje plodova na stablu pod uvjetom da prodavac garantira uspješan prinos, u tome se pozivaju na neke razloge koje su sami zaključili i kojima su ograničili značenje hadisa koji zabranjuju takvu trgovinu. Ovakvi paučinasti kvazidokazi i kojekakve sumnje ne prihvataju se, i zbog njih se ne mogu zapostaviti šerijatski tekstovi. Otuda, ispravno je mišljenje onih učenjaka koji kažu da je spomenuta trgovina generalno zabranjena."[161]

324. poglavlje

Zabranjeni su *muzabena* i *muhakala*

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio *muzabenu*, a to je kompenzacija robe (plodova) na osnovu mjerenja, i kompenzacija grožđica za grožđe, također na osnovu mjerenja.[162]

U drugoj verziji stoji: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je *muzabenu*, a to je kompenzacija plodova za plodove: ako

[160] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/394.
[161] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/277.
[162] El-Buhari (2171) i Muslim (1542).

postoji višak, pripada prodavcu; ako se desi manjak, snosi ga prodavac."[163]

Ovaj isti ashab govorio je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je *muzabenu*, a to je prodavanje palmovika za hurme na osnovu mjerenja, odnosno kompenzacija grožđa za grožđice na osnovu mjerenja, odnosno kompenzacija usjeva za hranu na osnovu mjerenja – sve je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio."[164]

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio *muzabenu* i *muhakalu*; *muzabena* je kompenzacija plodova za hurme na palmi.[165]

Ibn Abbas, radijallahu anhu, govorio je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je *muhakalu* i *muzabenu*."[166]

Zejd b. Ebu Ajjaš upitao je Sa'da b. Ebu Vekkasa, radijallahu anhu, o kompenzaciji *bejdaa* za *sult*[167], pa ga je Sa'd upitao: "A šta je bolje: *bejda* ili *sult*?" "*Bejda*", odgovori Zejd pa mu je to Sa'd zabranio, rekavši: "Čuo sam kako su neki ljudi upitali Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi s kompenzacijom hurmi za *rutab*, nedozrele hurme, pa ih je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: *'Hoće li se količina rutaba smanjiti kada se osuši!'* 'Hoće, smanjit će se', odgovoriše, i Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, to im je zabranio."[168]

---

163 El-Buhari (2172) i Muslim (75 i 1542).

164 El-Buhari (2205) i Muslim (76 i 2542).

165 El-Buhari (2186).

166 El-Buhari (2187).

167 El-Begavi u svom djelu *Šerhus-sunna*, 8/78-79, rekao je: "*Bejda* je bijela mehka vrsta pšenice, uspijeva u Egiptu, a *sult* je ječam bez pljevica. Međutim, neki učenjaci kažu da je *bejda* sirovi ječam, i to njihovo tumačenje bliže je značenju hadisa, jer ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uporedio s *rutabom*, svježim hurmama; da se radilo o različitim vrstama, poređenje ne bi bilo ispravno." Ovo El-Begavijevo tumačenje prihvatio je Ibn Hibban, koji je u djelu *Es-Sahih*, 11/373, zapisao: "Hadis se odnosi na kompenzaciju sirovog ječma za suhi."

168 **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3359), Et-Tirmizi (1225), En-Nesai, 7/269, Ibn Madža (2264), Ahmed, 1/175, Malik, 2/624, Abdurrezzak (14185 i 14186), El-Hakim, 2/38 i 39, El-Bejheki, 5/294, El-Begavi (2068), Ibn Hibban (4997) i neki drugi muhadisi, preko Abdullaha b. Jezida, on od Zejda b. Ebu Ajjaša, a ovaj od Sa'da, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, njegovi su prenosioci povjerljivi. Od Zejda b. Ebu Ajjaša prenosila su dva pouzdana prenosioca. Njega je povjerljivim smatrao Ed-Darekutni. Hadise koje je prenosio prihvatali su sljedeći hadiski eksperti: Et-Tirmizi, Ibn Hibban i Ibn Huzejma. U povjerljivost sličnih prenosilaca nema sumnje, i predaleko su otišli

Bešir b. Jesar, štićenik plemena Benu Harisa, rekao je da su ga Rafia b. Hadidž i Sehl b. Ebu Hasma izvijestili da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio *muzabenu*, kompenzaciju plodova za hurme, ali kada je riječ o prodavanju hurmi na stablu, to je dopustio.[169]

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, rekao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je *muhakalu*, *muzabenu*, *muhaberu* i prodavanje plodova dok se ne pokaže da će godina biti uspješna; trgovina se vrši samo zlatnicima i srebrenjacima, ali dopustio je prodavanje hurmi na palmi."[170]

Ata je govorio: "Džabir nam je ovo objasnio rekavši: '*Muhabera* je zakupljivanje plodne zemlje kada čovjek vlasniku zemlje daje dio prinosa, *muzabena* je kompenzacija *rutaba* za zrele hurme, a *muhakala* je kompenzacija plodova za žito u klasu.'"

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, *muzabena* i *muhakala* zabranjene su. Prva se odnosi na palme, a potonja na žitarice. El-Begavi napominje: "Većina učenjaka smatrala je da su *muzabena* i *muhakala* ništavne kupoprodaje."[171]

Drugo, ovaj isti imam zapisao je: "Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: '*Hoće li se količina rutaba smanjiti kada se osuši!*' nisu upitnog, već potvrdnog karaktera; tim riječima Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, htio je ashabe upozoriti na razlog zabrane, jer smanjenje količine nedozrelih hurmi kada se osuše, jasna je stvar svakom razumnom čovjeku. Ovaj je hadis dokaz da je kompenzacija istovrsne hrane zabranjena (to je mišljenje većine učenjaka), ako je jedna sirova a druga suha, kao naprimjer, kompenzacija *rutaba* za suhe hurme, grožđa za grožđice, sirovog za suho meso."[172]

Treće, iz *muzabene* se izuzima kompenzacija hurmi za plodove na palmi. To je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dopustio, što prenosi nekoliko ashaba, radijallahu anhum. Vlasnici plantaža palmi običavali su dati siromašnim ljudima nekoliko palmi na korištenje, kao što su

---

muhadisi koji su kazali da je Zejd b. Ajjaš bio nepoznat prenosilac. Ovaj hadis pojačava mursel-predanje koje je zabilježio imam El-Bejheki, 5/295.

[169] El-Buhari (2191) i Muslim (70 i 1540), i ovo je njegova verzija. U El-Buharijevoj verziji Rafi b. Hadidž nije spomenut.

[170] Muslim (1536).

[171] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/82.

[172] Ibid, 8/79.

vlasnici stoke običavali dati ovcu ili devu na korištenje, ali to bi vlasniku donosilo štetu, i zato je islam dopustio kompenzaciju hurmi za plodove na palmi. Međutim, to nije ispravno ako količina hurmi prelazi pet *veseka*[173], na osnovu Ebu Hurejrine, radijallahu anhu, izjave: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dopustio je kompenzaciju hurmi za hurme na palmi ako se radi o manjoj količini od pet *veseka*."[174]

325. poglavlje

Šta je zabranjeno kada je riječ o razmjeni novca?

Ebu Seid, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *'Nemojte mijenjati zlato za zlato, osim ako je riječ o istoj količini, i nemojte preferirati jednu nad drugom vrstom! Nemojte mijenjati srebro za srebro, osim ako je riječ o istoj količini, i nemojte preferirati jednu nad drugom vrstom! Nemojte tu robu mijenjati s naknadnim preuzimanjem robe!"*[175]

Osman b. Affan, radijallahu anhu, govorio je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Nemojte mijenjati jedan zlatnik za dva zlatnika, niti jedan srebrenjak za dva srebrenjaka.'*[176]

Ovaj isti ashab prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Zlato za zlato, srebro za srebro, pšenica za pšenicu, ječam za ječam, hurme za hurme, so za so – samo ista količina, iz ruke u ruku; a ko doda ili zatraži više, već je posegnuo za kamatom: onaj koji uzima kamatu i onaj koji je daje isti su.'*[177]

Malik b. Evs b. el-Hadesan, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Počeo sam govoriti: 'Ko će od mene kupiti zlatnike?', pa je Talha b. Ubejdullah, koji je bio s Omerom b. el-Hattabom, radijallahu anhu, rekao: 'Pokaži svoje zlatnike, a kada dođe naš sluga, dat ćemo ti srebrenjake.' Ali Omer, radijallahu anhu, reče: 'Nikako! Allaha mi, ti ćeš mu vratiti njegovo zlato, ili ćeš uzeti svoje srebro jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Mijenjanje srebra za zlato kamata je, osim*

---

[173] *Vesek* iznosi šezdeset *sa'ova*, a jedan *sa* iznosi pet pregršti.
[174] El-Buhari (2190) i Muslim (1541).
[175] El-Buhari (177) i Muslim (1584).
[176] Muslim (1585).
[177] Muslim (1584).

iz ruke u ruku; mijenjanje pšenice za pšenicu kamata je, osim iz ruke u ruku; mijenjanje ječma za ječam kamata je, osim iz ruke u ruku; mijenjanje hurmi za hurme kamata je, osim iz ruke u ruku."'[178]

Ebu Kilaba pripovijedao je: "Dok sam bio u Šamu, sjedjeo sam u halki s Muslimom b. Jesarom pa je došao Ebul-Ešas. Ljudi zavikaše: 'Ebul-Ešas, Ebul-Ešas!' Kada je sjeo, rekao sam mu: 'Ispričaj našem bratu hadis koji prenosi Ubada b. es-Samit.' On reče: 'Hoću. Za vrijeme Muavije bili smo u jednoj bici i u njoj uzeli veliki ratni plijen. Između ostalog, u ratnom plijenu bila je nekakva srebrena šerpa. Muavija je naredio jednom čovjeku da je proda uz stvari koje su date nekim ljudima, pa su svi ljudi požurili da je kupe. Kada je za to čuo, Ubada b. es-Samit ustao je i rekao: 'Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da zabranjuje mijenjanje zlata za zlato, srebra za srebro, pšenice za pšenicu, ječma za ječam, hurmi za hurme i soli za so – osim ako jedno za drugo mijenja bez razlike; a onaj ko doda ili zatraži više, već je posegnuo za kamatom.' Nakon toga ljudi su vratili šta su bili uzeli, a kada je to Muavija saznao, održao je govor rekavši: 'Šta je nekim ljudima! Prenose od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, hadise koje mi nismo čuli, iako smo ga viđali i s njime se družili!' Ubada b. es-Samit ustade i ponovi isto, a potom reče: 'Pripovijedat ćemo ono što smo čuli od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa makar Muaviji ne bilo po volji', ili je rekao: '...pa makar Muaviji bilo krivo, i ne zanima me hoće li me primiti u svoju vojsku, da idem u pohod usred mrkle noći.''''[179]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: '*Hurme za hurme, pšenica za pšenicu, ječam za ječam, so za so – sve se mora mijenjati bez razlike, iz ruke u ruku; a onaj ko doda ili zatraži više, već je posegnuo za kamatom, osim ako se radi o različitim vrstama robe.*'"[180]

Ebul-Minhal pripovijedao je: "Šurejk je prodao neke moje srebrenjake na odgodu plaćanja do sezone", ili je rekao: "...do hadža, pa je došao kod mene i obavijestio me o tome. Kada sam ga upozorio da to nije ispravno, on mi reče: 'Na pijaci niko nije osporio taj moj postupak.' Ja sam pošao kod El-Berraa b. Aziba i upitao ga s tim u vezi, a on je odgovorio: 'Došavši u Medinu, Vjerovjesnik, sallallahu

[178] El-Buhari (2134) i Muslim (1586).
[179] Muslim (1587).
[180] Muslim (1588).

alejhi ve sellem, zatekao nas je da tako trgujemo, pa je rekao: *'Ako je iz ruke u ruku, tada ne smeta, a ako je na odgodu, tada je kamata.'* Nego, idi kod Zejda b. Erkama, on je veći trgovac od mene!' Otišao sam i upitao ga o tome, a on mi je isto rekao."[181]

Ebu Bekra govorio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje srebra za srebro i zlata za zlato, osim ako među njima nema razlike, a dopustio nam je mijenjanje srebra za zlato kako god hoćemo, odnosno zlata za srebro kako god hoćemo." Neki ga čovjek upita: "Iz ruke u ruku?" "Ovako sam čuo", odgovori Ebu Bekra, radijallahu anhu.[182]

Ebu Seid el-Hudri i Ebu Hurejra, radijallahu anhum, pripovijedali su da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao nekog čovjeka na Hajber da ubire zekat, pa je donio jednu od najboljih vrsta hurmi. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upitao ga je: *"Jesu li sve hurme na Hajberu ovakve?"* Čovjek odgovori: "Nisu, Allaha mi, Allahov Poslaniče, jedan *sa* ovih dobrih hurmi davali smo za dva *saa* lošijih, odnosno dva *saa* dobrih za tri *saa* lošijih." Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: *"Nemoj tako raditi, već prvo prodaj lošije, pa za novac kupi bolje!"* [183]

Ebu Seid, radijallahu anhu, pripovijedao je sljedeće: "Bilal je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom donio najbolju vrstu hurmi, pa ga je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: *'Bilale, odakle ti ovo?'* On je odgovorio: 'Imao sam dva *saa* loših hurmi pa sam ih zamijenio za jedan *sa* dobrih kako bih počastio Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem.' Kada je to čuo, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče mu: *'Ah, ah! To je čista kamata! Ne čini više tako, već kada želiš kupiti hurme, prvo prodaj one koje imaš, pa onda kupi druge.'*"[184]

Ovaj isti ashab izjavio je: "Dobijali smo za vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, izmiješane hurme od zekata pa smo prodavali dva *saa* za jedan *sa* boljih hurmi. Kada je za to čuo, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Nije dopušteno zamijeniti dva saa hurmi za jedan sa, niti dva saa pšenice za jedan sa, niti jedan zlatnik za dva zlatnika.'*"[185]

---

[181] El-Buhari (2180 i 2181) i Muslim (1589).
[182] El-Buhari (2175) i Muslim (1590).
[183] El-Buhari (2201) i Muslim (95 i 1593).
[184] El-Buhari (2312) i Muslim (1594).
[185] El-Buhari (2080) i Muslim (98 i 1595).

Mudžahid je govorio: "Dok sam bio s Abdullahom b. Omerom, prišao mu je neki zlatar i rekao: 'O Ebu Abdurrahmane, izrađujem zlato i mijenjam ga za teže od njega, i, uračunavajući svoj trud, ostvarujem zaradu', ali mu je Abdullah to zabranio. Zlatar je više puta ponovio isto pitanje, a Abdullah je svaki put istovjetno odgovarao. Kada je bio pred džamijskim vratima, ili kod jahalice koju je htio uzjahati, Abdullah mu je rekao sljedeće: 'Zlatnik za zlatnik, srebrenjak za srebrenjak – među njima nema razlike, to je Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, oporuka nama, a naša oporuka vama.'"[186]

Abdullah, radijallahu anhu, prenosi da je njegov otac Omer b. el-Hattab, rekao sljedeće: "Nemojte mijenjati zlato za zlato, osim ako je riječ o istoj količini, i nemojte preferirati jednu nad drugom vrstom. Nemojte mijenjati srebro za srebro, osim ako je riječ o istoj količini, i nemojte preferirati jednu nad drugom vrstom. Nemojte mijenjati srebro za zlato ako se jedno preuzima odmah a drugo kasnije. Ako kupac od tebe zatraži da sačekaš dok robu ne iznese iz kuće, nemoj prihvatiti takvu trgovinu, zaista se plašim da će se zadržati u kući, a ako se zadrži, već ste posegnuli za kamatom."[187]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kamata se dijeli na dvije vrste. Prva vrsta jeste kamata vrijednosti (ribel-fadl), koja se uzima, odnosno daje prilikom mijenjanja robe podložne kamati. A druga je vrsta kamata odgađanja (riben-nesia), i to je kamata koja se uzima, odnosno daje prilikom vraćanja veće sume novca od one koja je uzeta u pozajmici. Ibn Abbas, radijallahu anhu, jedno je vrijeme negirao postojanje kamate vrijednosti, pozivajući se na predanje Usame b. Zejda, radijallahu anhu, u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Postoji samo kamata odgađanja"*[188], međutim, preneseno je da je promijenio svoj stav. Ebu Seid, radijallahu anhu, izjavio je: "...kasnije sam upitao Ibn Omera u čemu je objektivnije poslovati uz kamatu: u hurmama ili u srebru, pa mi je zabranio i jednu i drugu kategoriju kamate; nisam pošao kod Ibn

---

186 **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga: Malik, 2/633/31, Šafi, u djelu *Er-Risala* (760) i El-Begavi (2059).

187 **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je Malik, 2/634/34 i 2/635/35, s dva lanca prenosilaca koji sežu do Ibn Omera, radijallahu anhu.

188 El-Buhari (2178 i 2179) i Muslim (1596).

Abbasa da ga to upitam, ali mi je Ebus-Sahba rekao da je on upitao Ibn Abbasa u Meki u vezi s tim, pa mu je oboje zabranio."[189]

Usput, treba napomenuti da je dokazivanje Usaminim, radijallahu anhu, predanjem neprihvatljivo jer se iz njega razumije da kamata vrijednosti nije zabranjena po principu *mefhuma* (razumijevanja), a takvom se razumijevanju moraju pretpostaviti navedeni hadisi u poglavlju, utoliko što se iz njih razumije da je ova kategorija kamate zabranjena po principu *mentuka* (jasno izgovorenog dokaza), i otuda se mora kazati da se ovo Usamino, radijallahu anhu, predanje odnosi na tešku kamatu, ili da se odnosi na različite vrste trgovine, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

Drugo, spomenutih šest vrsta: zlato, srebro, hurme, pšenica, ječam i so nije dopušteno mijenjati jednu za drugu (naprimjer, zlato za zlato), osim ako je riječ o istoj količini, i iz ruke u ruku. Drugim riječima, te se stvari moraju podudarati u težini, odnosno u mjeri, i primopredaja se mora izvršiti odmah; ako ijedan od tih uvjeta izostane, u takvoj se trgovini posegnulo za kamatom, da Svevišnji Allah sačuva!

Treće, kada se radi o različitim vrstama, tada se roba može razlikovati, ali i ovdje se primopredaja robe mora izvršiti odmah, tj. zabranjeno je plaćati na odgodu, jer je i to kamata.

Četvrto, davanje i uzimanje viška smatra se kamatom.

Peto, mijenjanje zlatnog nakita za neiskovano zlato može se izvršiti samo ako je riječ o istoj težini, i nije dopušteno tražiti nadoknadu za trud izrade nakita; ipak, ako zatraži, tada je zatražio neravnomjerno mijenjanje zlata za zlato.

Šesto, ako čovjek želi zamijeniti neku robu koja je podložna kamati za robu iste vrste uzimajući više, to mu nije dopušteno sve dok tu istu robu ne proda i ne preuzme novac, odnosno drugu robu, te onda kupi ono što je želio kupiti.

---

[189] Muslim (100 i 1594).

326. poglavlje

Zabranjeno je mijenjanje nepoznate količine hrane za poznatu količinu

Džabir, radijallahu anhu, rekao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje gomile hurmi čija je količina nepoznata za poznatu količinu hurmi."[190]

Propisi u vezi s poglavljem

Zabranjeno je mijenjanje gomile hurmi, odnosno hrane čija je količina nepoznata za poznatu i određenu količinu iste vrste hurmi, odnosno iste vrste hrane.

327. poglavlje

Zabranjeno je mijenjanje životinje za životinju uz odgodu plaćanja

Ibn Abbas, radijallahu anhu, jednom je prilikom rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je mijenjanje životinje za životinju uz odgodu plaćanja."[191]

Semura b. Džundub, radijallahu anhu, izjavio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je mijenjanje životinje za životinju na kredit."[192]

---

[190] Muslim (1530).

[191] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga: Abdurrezzak (1433), Et-Taberani (11996), Ibnul-Džarud (610), Ibn Hibban (5028), El-Bejheki, 5/288-289, Et-Tahavi, 4/60, i Ed-Darekutni, 3/71, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Ma'mera, koji prenosi od Jahje b. Ebu Kesira, on od Ikrime, a ovaj od Ibn Abbasa, radijallahu anhu. Ova je izjava prenesena i kao mursel-predanje, i to su preferirali El-Bejheki, i Ibn Ebu Hatim u djelu *Ilelul-hadis*, 1/385. Međutim, Ibnut-Turkmani pobio je to njihovo mišljenje, i taj njegov izuzetni odgovor treba pogledati. Ispravno je da je predanje preneseno spojenim lancem prenosilaca i da je autentično; kada je riječ o ovom pitanju, ne postoji jači lanac prenosilaca od navedenog.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, imam El-Begavi zapisao je: "Svi učenjaci dopuštali su prodavanje jedne životinje za dvije za gotovinu, bez obzira na to radilo se o jednoj vrsti životinja ili o različitim vrstama."[193] Na ovo nas upućuje Džabirovo, radijallahu anhu, predanje u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Neispravno je mijenjati dvije životinje za jednu uz odgodu plaćanja, ali nema smetnje u tome ako se primopredaja izvrši odmah."*[194]

Drugo, razmatrajući ovo pitanje, hadiski ekspert Et-Tirmizi rekao je: "Ashabi, tabiini i kasniji učenjaci smatrali su da je zabranjeno mijenjanje životinje za životinju uz odgodu plaćanja. To je stav Sufjana es-Sevrija, učenjaka Kufe i mišljenje imama Ahmeda. Međutim, neki ashabi i neki učenjaci, između ostalih, Šafi i Ishak b. Rahavejh, to su dopuštali."[195]

S tim u vezi je El-Begavi rekao sljedeće: "Oni učenjaci koji dopuštaju mijenjanje životinje za životinju uz odgodu plaćanja povode se za predanjem Abdullaha b. Amra b. el-Asa u kojem stoji da mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da opremi vojsku, a kada je nestalo deva, naredio mu je da mlađe deve koje su date kao zekat, mijenja za starije: jednu mlađu za dvije starije."[196]

Rekao sam: ovaj su hadis zabilježili sljedeći muhadisi: Ebu Davud (3357), Ahmed (6593 i 7025), El-Hakim, 2/56 i 57, Ed-Darekutni, 3/69, i El-Bejheki, 5/287, s poremećenim lancem prenosilaca, a u kojem također postoje nepoznati prenosioci. Međutim, hadis je prenesen i s drugim lancem prenosilaca: Vehb – Ibn Džurejdž, Amr b. Šuajb – njegov otac Šuajb – Šuajbov otac, a njega su zabilježili Ed-

---

[192] **Predanje je dobro na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3356), Et-Tirmizi (1237), Ibn Madža (2270), Ahmed, 5/12, 19 i 22, Et-Tahavi, 4/60, El-Bejheki, 5/288, Hatib el-Bagdadi, u djelu *Et-Tarih*, 2/354, i Et-Taberani (6847 i 6851), s više lanaca prenosilaca koji sežu do Katade, on od Hasana el-Basrija, a ovaj od Semure, radijallahu anhu.

[193] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/73-74.

[194] **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (1238), Ibn Madža (2271), Ahmed, 3/310, 380 i 382, sa slabim lancem prenosilaca, jer u njegovom lancu prenosilaca postoje dva mudellisa: El-Hadždžadž b. Erta i Ebuz-Zubejr, koji su i ovaj hadis prenijeli pribjegavajući tedlisu. Predanje pojačavaju navedeni hadisi.

[195] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/539.

[196] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/74.

Darekutni, 3/69, a s njegovim, dobrim lancem prenosilaca El-Bejheki, 5/298. Njegov je lanac prenosilaca dobar zbog Amra b. Šuajba, njegovog oca Šuajba i njegovog oca, dok su ostali prenosioci pouzdani. Ovdje je Ibn Džurejdž jasno izjavio da je hadis čuo. Njega je autentičnim okarakterizirao El-Bejheki, a Ibn Hadžer veli: "Njegov je lanac prenosilaca jak."[197]

Treće, oni učenjaci koji zabranjuju mijenjanje životinje za životinju uz odgodu plaćanja razilaze se na nekoliko mišljenja kada se radi o ovom pitanju. Između ostalih, ta su mišljenja sljedeća: prvo, ako se radi o različitim vrstama životinja, to je dopušteno, a ako se radi o istoj vrsti, tada je zabranjeno, i ovo je Malikov stav, ali to El-Begavi odbija: "...i to je dokaz da podudaranje u vrsti životinja, odnosno različitost nije mjerodavna kada je riječ o tom pitanju"[198]; drugo, po El-Bejhekiju, 5/288, neki su učenjaci protumačili da je takva trgovina zabranjena ako se životinja proda na odgodu plaćanja s obje strane, i tada se radi o dugu na dug, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

Četvrto, čovjek teži mišljenju za koje se opredijelio imam Eš-Ševkani: "Imam Šafi kaže da se ovdje misli na odgodu plaćanja obje strane, jer iz hadisa se može i to shvatiti, kao što se može shvatiti da se odnosi na odgodu plaćanja jedne strane; ako je odgoda s obje strane, to je slično prodaji nepostojećeg za nepostojeće, a to je, po mišljenju svih učenjaka, zabranjeno. Oni koji zabranjuju ovakvu trgovinu svoj stav dokazuju Semurinim predanjem, predanjem Džabira b. Semure, Ibn Abbasovom, radijallahu anhum, izjavom i nekim drugim predanjima koji se tiču pitanja. Na dokazivanje predanjem Abdullaha b. Amra odgovorili su rekavši da je hadis derogiran (ali nije nepoznato da se derogaciji pribjegava samo ako je ustanovljeno koji je od dva dokaza potonji, a o tome u ovom slučaju ne postoji predanje). Dakle, nije nam preostalo ništa drugo nego da pokušamo usaglasiti ove dokaze, ili reći da su oprečni. Neki su učenjaci kazali da se predanja mogu usaglasiti na način na koji ih je usaglasio imam Šafi, međutim, to zavisi od toga je li mijenjanje životinje za životinju uz odgodu plaćanja ispravno nazvati *trgovinom nepostojećeg za nepostojeće.* Ako je to u duhu arapskog jezika, odnosno ako je to u skladu sa Šerijatom, onda je uredu, u protivnom nesumnjivo je da su hadisi koji zabranjuju ovakvu trgovinu – iako su ponaosob diskutabilni, ali su preneseni vjerodostojnim lancima

---

[197] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/419.

[198] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/75.

prenosilaca preko tri ashaba: Semure, Džabira b. Semure i Ibn Abbasa, i međusobno se pojačavaju – ispravniji od Ibn Amrovog, radijallahu anhu, predanja koje je diskutabilno, posebno kada imamo na umu da su Et-Tirmizi i Ibnul-Džarud Semurino predanje okarakterizirali autentičnim, i to je drugi odlučujući dokaz. A treći odlučujući dokaz jeste pravilo u usuli-fikhu koje glasi: "Dokaz koji nešto zabranjuje preferira se nad dokazom koji tu istu stvar dopušta." A kada je riječ o izjavama ashaba o tom pitanju, u njima ne može biti argument; kada bismo rekli da je izjava ashaba argument, ovdje taj princip ne bi važio jer su te njihove izjave oprečne."[199]

328. poglavlje

Zabranjeno je uzeti novac za prodane plodove koje uništi prirodna nepogoda

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, rekao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je prilikom rekao: *'Kada prodaš svome bratu plodove i uništi ih kakva prirodna nepogoda, ništa ti nije dopušteno od njega uzeti; kako ćeš bespravno uzeti imetak svoga brata!'*"[200]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kada musliman proda muslimanu plodove na stablu pa ih potom uništi kakva prirodna nepogoda, tada prodavcu nije dopušteno naplatiti plodove, na šta ukazuje navedeni hadis.

Razmatrajući ovo pitanje, Eš-Ševkani je rekao: "Ispravno je mišljenje da isplata plodova spada u svakom slučaju, tj. bez obzira radilo se o malo ili mnogo plodova, bez obzira bila trgovina zaključena prije nego što se vidi uspješnost godine ili kasnije."[201]

Drugo, neki učenjaci smatraju da isplata s kupca spada prije nego što se na plodovima pokaže uspješnost godine. Povode se za Enesovim, radijallahu anhu, predanjem u kojem stoji da je neki čovjek

---

[199] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/316-317.
[200] Muslim (1554).
[201] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/281.

upitao Enesa kada se računa da će plodovi biti dobri, na šta mu je odgovorio: "Kada zarude." Tada Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *"Šta mislite, ako Allah odredi da godina podbaci, s kojim će pravom čovjek uzeti imetak svoga brata!"* [202]

Međutim, ovim se hadisom ne može posebno odrediti značenje Džabirovog, radijallahu anhu, predanja zbog sljedećih razloga: prvo, mogućnost uništenja plodova moguće je i prije nego što se pokaže da godina biti uspješna, i razlog oslobađanja od plaćanja jeste prirodna nepogoda, a postojanje, odnosno nepostojanje razloga mjerodavno je kada se radi o ovome propisu; i, drugo, prodavanje plodova na drvetu, prije nego što se mogne zaključiti da će godina biti plodna, ništavno je, u Šerijatu se to ne može nazvati trgovinom, dok nas Džabirovo, radijallahu anhu, predanje upućuje na mogućnost zaključivanja takve trgovine, a Svemogući Allah najbolje zna.

329. poglavlje

Zabranjeno je prodati slobodnog čovjeka

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, upozorenje: *"Allah kaže: 'Trima skupinama ljudi Ja ću biti protivna strana na Sudnjem danu: čovjeku koji se pozove na Mene, pa iznevjeri, onome ko proda slobodnog čovjeka, pa potroši taj novac, i čovjeku koji unajmi radnika i iskoristi ga, ali mu ne dadne nadoknadu.'"* [203]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ko proda roba i to zataji, a potroši zaradu, na njega se odnosi pretnja izrečena u prethodnom hadisu, on zaslužuje da ga stigne sigurna kazna.

Drugo, zabranjeno je prodati slobodnog čovjeka.

---

202 O izvoru hadisa bilo je govora.
203 El-Buhari (2227).

330. poglavlje

Zabranjeno je prodavanje svinja i kipova

Džabir, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da nakon oslobađanja Meke govori sljedeće: *'Allah i Njegov Poslanik zabranjuju prodavanje opojnih pića, strvi, svinja i kipova.'* Neko upita: 'Allahov Poslaniče, šta misliš o upotrebi loja strvine? Njome se podmazuju brodovi, mažu kože i ljudi ga koriste za osvjetljavanje.' *'Ne može se upotrebljavati, to je zabranjeno'*, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a onda se nadoveza i reče: *'Ubio Allah Židove! Kada im je Allah zabranio upotrebljavanje loja strvine, oni su ga topili, prodavali i živjeli od toga.'*"[204]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je trgovanje svinjskim mesom i svime u vezi sa svinjom, kao i trgovanje kipovima.

Drugo, kada Svevišnji Allah nešto zabrani, zabrani i zarađivanje na tome.

Treće, Ibn Hadžer veli: "...isti status ima i klesanje i proizvodnja krstova, koje veličaju kršćani – sve je to zabranjeno."[205]

Četvrto, El-Begavi kaže: "U hadisu je dokaz da je zabranjeno služenje bilo kakvim lukavstvom radi činjenja onoga što je zabranjeno, i dokaz je također da se propis ne mijenja makar se njegova forma i ime promijenili."[206]

Peto, postojanje određene koristi u trgovanju zabranjenom robom ne iziskuje ispravnost trgovine tom istom robom.

[204] El-Buhari (2236) i Muslim (1581).
[205] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/426.
[206] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/30.

331. poglavlje

Zabranjeno je prodavanje strvine

Džabir, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da nakon oslobađanja Meke govori sljedeće: *'Allah i Njegov Poslanik zabranjuju prodavanje opojnih pića, strvi, svinja i kipova.'* Neko upita: 'Allahov Poslaniče, šta misliš o upotrebi loja strvine? Njome se podmazuju brodovi, mažu kože i ljudi ga koriste za osvjetljavanje.' *'Ne može se upotrebljavati, to je zabranjeno'*, reče Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a onda se nadoveza i reče: *'Ubio Allah Židove! Kada im je Allah zabranio upotrebljavanje loja strvine, oni su ga topili, prodavali i živjeli od toga.'"*[207]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Ubio Allah Židove! Zabranjeno im je upotrebljavanje loja, ali su ga prodavali i živjeli od toga."*[208]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je trgovati strvinom, i nije mi poznato da ijedan učenjak smatra drukčije.

Drugo, iz strvi se izuzima uginula riba i skakavac; dopušteno je konzumiranje uginule ribe i skakavca i trgovanje time.

Treće, upotreba masti strvine i njeno cijeđenje također je zabranjeno.

Četvrto, kada je riječ o upotrebi strvine, samo je dopušteno upotrebljavanje njene kože, i to nakon štavljenja, jer koža štavljenjem postaje čista.

Imam El-Begavi zapisao je sljedeće: "U zabrani trgovanja alkoholnim pićima i strvinom dokaz je da je zabranjeno upotrebljavanje nečiste supstance, makar se od nje imala korist u specifičnim situacijama, kao, naprimjer, upotrebljavanje đubreta i sl. Isto tako, hadisom se dokazuje da je zabranjeno upotrebljavanje kože prije štavljenja jer je to nečista supstanca, a nakon štavljenja je dopušteno, po mišljenju većine učenjaka koji to dokazuju

---

[207] O izvoru hadisa bilo je govora u prethodnom poglavlju.
[208] El-Buhari (2224) i Muslim (1583).

Poslanikovim, sallallahu alejhi ve sellem, hadisom: '*Svaka koža štavljenjem postaje čista.*'"[209]

332. poglavlje

Zabranjeni su *muhakala*, *muhadara* i *muhabera*

Enes, radijallahu anhu, jednom je prilikom izjavio: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je sljedeće stvari: mijenjanje žita u klasu za pšenicu, prodaju nedozrelih plodova, zaključivanje trgovine na osnovu dodirivanja robe, a bez njenog gledanja, zaključivanje trgovine na osnovu bacanja robe pred kupca, a bez gledanja i provjere također, i mijenjanje grožđa za grožđice."[210]

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, veli: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je *muhakalu*, *muzabenu*, *muhaberu* i prodavanje plodova dok se ne vidi hoće li godina biti uspješna. Kazao je da se u kupoprodaji upotrebljavaju samo zlatnici i srebrenjaci, ali je dopustio prodavanje hurmi na palmi."[211]

Ata je govorio: "Džabir nam je ovo objasnio rekavši: '*Muhabera* je zakupljivanje plodne zemlje, pod uvjetom da čovjek vlasniku zemlje dâ dio prinosa. *Muzabena* je kompenzacija *rutaba* za zrele hurme. A *muhakala* je kompenzacija plodova za žito u klasu.'"

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, *muhakala* je zabranjena, a to je prodavanje usjeva na osnovu poznate mjere, prije nego što oni uspiju, ili je to zakupljivanje plodne zemlje uz davanje dijela prinosa.

Drugo, *muhadara* je također zabranjena, a to je prodavanje zelenih usjeva, odnosno nedozrelih hurmi na palmi, u malim količinama.

Treće, i *muhabera* je zabranjena, a to je zakupljivanje plodne zemlje uz davanje dijela prinosa, tj. trećine, četvrtine i sl.

---

[209] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/27.
[210] O izvoru hadisa bilo je govora.
[211] O izvoru hadisa bilo je govora.

Četvrto, spomenute su vrste trgovine zabranjene zbog mogućnosti postojanja kamate (ne zna se jesu li količine koje se daju jedna za drugu istovjetne), ili je to zabranjeno zbog mogućnosti *garera*, prevare, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

333. poglavlje

Zabranjeno je prodati robinju koja ima dijete

Havvat b. Džubejr, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Neki je čovjek umro oporučivši prije smrti da ja raspolažem njegovom robinjom majkom i slobodnom ženom, pa su se njih dvije malo sporječkale. Žena je rekla robinji: 'Bijednice, sutra ćeš ponižena biti odvedena na pijacu i prodana.' I kada sam to spomenuo Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, on je kazao: *'Ne smije se prodati robinja koja ima dijete!'*"[212]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je prodati robinju koja ima dijete.

Drugo, ipak, postoje autentična predanja u kojima stoji da su ashabi za vrijeme Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, prodavali takve robinje. Džabir, radijallahu anhu, izjavio je: "Prodavali smo robinje koje su imale djecu za Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, života, i u tome nismo vidjeli ništa loše."[213]

U drugoj verziji stoji: "Prodavali smo robinje koje su imale djecu za vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i za vrijeme Ebu Bekra, a kada je vlast preuzeo Omer, on nam je to zabranio, pa smo se od toga sustegnuli."[214]

---

212 **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Et-Taberani (4147) i El-Bejheki, 10/345. Na osnovu mnoštva lanaca prenosilaca, dobrim ga je okarakterizirao šejh El-Albani u djelu *Silsiletul-ehadisis-sahiha* (2417).

213 **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je Abdurrezzak (13211), a s njegovim lancem prenosilaca El-Bejheki, 10/348.

214 **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3954), El-Hakim, 2/18-19, i El-Bejheki, 10/347.

Treće, navedena predanja islamski učenjaci nisu shvatali istovjetno. U hadisima ne postoji ništa što ukazuje da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, znao da ashabi prodaju robinje koje imaju djecu i da im je to odobrio, a ovo je El-Bejhekijevo obrazloženje. Neki kažu ovako: "To je, možda, bilo dopušteno, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, to zabranio."

Četvrto, kada je riječ o ovom pitanju, prioritetno je mišljenje onih učenjaka koji kažu da je prodavanje robinja koje imaju djecu zabranjeno, na osnovu sljedećeg: prvo, šejh El-Albani veli: "...ova se zabrana može zaključiti iz nekih hadisa koji nas upućuju na to da robinja postaje slobodna kada rodi dijete, i ovi hadisi, iako su ponaosob slabi, u najmanju ruku mogu se prihvatiti ako se radi o pojačavanju drugih hadisa"[215], potom je naveo neke od njih; i, drugo, imam El-Bejheki rekao je: "Moguće je da je do Omera, radijallahu anhu, doprlo to da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, riječima presudio da robinja postaje slobodna smrću svoga gospodara, pa su se Omer i još neki ashabi složili da je prodavanje robinje koja ima dijete zabranjeno. A moguće je i to da su Omer i još neki ashabi posegnuli za određenim hadisima koje smo prenijeli i zabilježili od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a iz kojih se razumije da robinje time postaju slobodne, pa su postigli konsenzus o tom da je njihovo prodavanje zabranjeno. Preče nam je da ih slijedimo u onome o čemu su postigli konsenzus prije nego što su se razišli u mišljenju, a, osim toga, imamo i potporu u sunnetu, a Svevišnji Allah, opet, najbolje zna."[216]

Šejh El-Albani zapisao je i ovo: "...srce teži tome da je zabranjeno prodavanje robinje koja ima dijete, čovjek osjeća širokogrudnost prema tome mišljenju. Sve ide u prilog mišljenju da je navedeni hadis autentičan, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna."[217]

Ja velim: ovaj naučni stil prenesen je i od tabiina Ubejde es-Selmanija, koji je izjavio: "Čuo sam Aliju, radijallahu anhu, da govori: 'Omer i ja podudarali smo se u mišljenju da se robinja koja ima dijete ne smije prodati, ali sam ja kasnije smatrao da se ipak može prodati.' Sugerirao sam mu: 'Tvoje i Omerovo mišljenje koje se podudara s

---

[215] Muhammed el-Albani, *Silsiletul-ehadisis-sahiha*, 5/544.
[216] El-Bejheki, *Es-Sunen*, 10/348.
[217] Muhammed el-Albani, *Silsiletul-ehadisis-sahiha*, 5/545.

mišljenjem ostalih muslimana draže mi je nego tvoje mišljenje u kojem te niko ne podržava!', na šta se Alija samo nasmijao."[218]

334. poglavlje

Zabranjeno je razdvojiti robinju i njeno dijete i braću robove

Ebu Ejjub, radijallahu anhu, govorio je: "Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Ko odvoji robinju od njenog djeteta, Allah će ga na Sudnjem danu odvojiti od njegovih voljenih.'*"[219]

Alija, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom se prilikom vratio s puta i doveo nekoliko robova, pa mi je naredio da prodam dva brata. Ja sam to učinio, ali ih nisam prodao jednom čovjeku. Kada je za to saznao, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio mi je: *'Idi, sustigni ih pa ih sjedini, a onda ih prodaj jednom čovjeku, nemoj ih rastaviti!'*"[220]

U tome su smislu preneseni hadisi od sljedećih ashaba: Ebu Musaa el-Eša'rija, Enesa b. Malika i Ebu Seida el-Hudrija, s diskutabilnim lancima prenosilaca koja pojačavaju ove, navedene hadise.

---

[218] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga Abdurrezzak (13224) i El-Bejheki, 10/348.

[219] **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (1283 i 1566), Ahmed, 5/413, El-Hakim, 2/55, Et-Taberani (4080), El-Kudai, u zbirci *Musneduš-šihab* (456), Ed-Darekutni, 3/67, i El-Bejheki, 9/126, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Jahje b. Abdullaha, on od Ebu Abdurrahmana el-Hablija, a on od Ebu Ejjuba, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca dobar jer je Jahja b. Abdullah bio saduk, a imao je i određenih problema s pamćenjem, međutim, ovo je predanje iz njegove generacije prenio Abdurrahman b. Džunada, a zabilježio ga je imam Ed-Darimi, 2/227-228. Hadis je s drugim lancem prenosilaca (El-Ala b. Kesir el-Eskenderani – Ebu Ejjub, ali on nije doživio Ebu Ejjuba) zabilježio imam El-Bejheki, 9/126.

[220] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 1/97, 98, 126 i 127, Ed-Darekutni, 3/65-66, El-Hakim, 2/54 i 125, Ibnul-Džarud, u zbrici *El-Munteka* (575), preko El-Hakema, on od Abdurrahmana b. Ebu Lejle, a on od Alije, radijallahu anhu. Hadis je prenesen i s drugim lancem prenosilaca.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, razmatrajući ovo pitanje, Et-Tirmizi je kazao: "Neki ashabi i neki učenjaci zabranjivali su rastavljanje braće robova kada je riječ o trgovini, dok su neki autoriteti smatrali da je dopušteno rastavljeno prodati one robove koji su rođeni u islamskoj državi; prvo je mišljenje zastupljenije."[221]

S tim u vezi, zapisao je i ovo: "Ashabi i kasniji učenjaci zabranjivali su rastavljanje robinje od njenog djeteta, odnosno roba od njegovog djeteta, odnosno braće robova."[222]

Drugo, Eš-Ševkani je rekao: "Šerijatski tekst ukazuje na to da je rastavljanje braće robova zabranjeno. A kada je riječ o tome imaju li ostali, dalji članovi porodice, analogno tome, status kategorije koju je zabranjeno rastaviti, to je diskutabilno pitanje, utoliko jer se njihovim rastavljanjem ne nanosi bol, niti se izazivaju problemi koji se nanose odvajanjem oca od djeteta, odnosno rastavljanjem braće. Ovdje se ne može upotrijebiti analogija, tim prije jer postoji razlika između tih stvari, i mora se zaustaviti kod značenja koje iziskuje šerijatski tekst. Drugim riječima, vanjsko značenje hadisâ koji nam ukazuju da je zabranjeno rastavljanje, bez obzira radilo se o prodaji ili drugom načinu kojim se rastavlja voljene, osim što se izuzima ono rastavljanje koje nije pod kontrolom onoga koji rastavlja, kao, naprimjer, podjela robova kao nasljedni imetak."[223]

Pozivajući se na Ebu Ejjubovo predanje, Ibn Kajjim je rekao: "Ashabima je zabranjivano da odvajaju robinju od njenog djeteta, pa su stoga robovi bili dovođeni i dodijeljeni jednoj porodici, e da se ne bi razdvojili."[224]

---

[221] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/580.
[222] Ibid, 4/134.
[223] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/212.
[224] Šemsuddin b. Kajjim el-Dževzijja, *Zadul-mead*, 3/114.

335. poglavlje

Zabranjena je trgovina u kojoj se uvjetuje davanje pozajmice

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca Šuajba, a on od svoga oca da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Zabranjena je trgovina u kojoj se uvjetuje davanje pozajmice, dva ugovora u jednom, zarađivanje na nesigurnoj robi i prodavanje onoga što čovjek ne posjeduje.*"[225]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, uvjetna je trgovina zabranjena. Ona izgleda ovako: čovjek nekome pozajmi novac, pa mu zbog te svoje pozajmice proda robu po višoj cijeni. Ili da čovjek nekome kaže: "Prodat ću ti kuću za hiljadu zlatnika, pod uvjetom da mi u ime avansa daš stotinu zlatnika za drugu robu."

Drugo, zabranjeno je postavljanje dvojakog uvjeta u jednoj trgovini, a to je da čovjek nekome kaže: "Prodat ću ti tu i tu robu za toliko i toliko novaca u gotovini, a za toliko i toliko na odgodu plaćanja." O ovome smo govorili u poglavlju: *Zabranjena je kupovina uz otplatu na rate.*

Treće, zabranjeno je trgovanje s nesigurnom robom, tj. da čovjek kupi robu i proda je prije nego što je preuzme, a o tome smo govorili u poglavlju: *Zabranjeno je prodavanje hrane prije njenog preuzimanja.*

---

[225] **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3504), Et-Tirmizi (1234), En-Nesai, 7/288 i 295, Ibnul-Džarud (601), Ahmed, 2/174, 179 i 205, Ed-Darekutni, 3/74-75, Ed-Darimi, 2/253, Et-Tajalisi (2257), Et-Tahavi, 4/46, El-Hakim, 2/17, El-Bejheki, 5/343, i neki drugi muhadisi. Lanac prenosilaca ovog predanja dobar je. Već smo naveli predanja koja pojačavaju ovaj hadis.

336. poglavlje

Zabranjeno je prodavanje robe koju čovjek ne posjeduje

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca Šuajba, a on od svoga oca da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Zabranjena je trgovina u kojoj se uvjetuje davanje pozajmice, dva ugovora u jednom, zarađivanje na nesigurnoj robi i prodavanje onoga što čovjek ne posjeduje."*[226]

Hakim b. Hizam pripovijedao je: "Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, ponekad mi se obrati čovjek koji želi kupiti robu koju ja ne posjedujem, pa mogu li mu prodati robu koja se nalazi na pijaci?' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *'Ne smiješ prodati ono što ne posjeduješ!'*"[227]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je prodavanje robe koju čovjek ne posjeduje, odnosno čije preuzimanje nije u njegovoj moći, kao, naprimjer, prodavanje otetog roba koji se nalazi u rukama onoga ko ga je oteo, prodavanje odbjeglog roba za koga se ne zna gdje obitava, prodavanje ptica izvan kafeza koje se obično ne vraćaju u kafez i sl.

Drugo, razmatrajući ovo pitanje, hadiski ekspert Eš-Ševkani rekao je: "Iz vanjskog značenja hadisa zaključuje se da je zabranjeno prodavanje one robe koju čovjek ne posjeduje, odnosno koju ne može preuzeti. Iz te se zabrane izuzima *selem*, plaćanje unaprijed, i dokazi koji iziskuju da je *selem* dopušten posebni su, oni pobliže određuju ovu zabranu općenitog karaktera. Stoga roba koja se nalazi u okrilju kupca ima status robe koja je prisutna, odnosno robe koja je preuzeta."[228]

---

[226] O izvoru hadisa bilo je govora u prethodnom poglavlju.

[227] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3503), Et-Tirmizi (1232), En-Nesai, 7/289, Ibn Madža (2187), Ahmed, 3/402 i 434, i neki drugi muhadisi, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Jusufa b. Mahika, a ovaj od Hakima, radijallahu anhu.

[228] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/253.

337. poglavlje

Zabranjeno je mijenjanje životinje za meso

Semura b. Džundub, radijallahu anhu, govorio je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je mijenjanje ovce za meso."[229]

Seid b. el-Musejjib prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio mijenjanje životinje za meso.[230]

U tome je smislu preneseno spojeno predanje od Ibn Omera, radijallahu anhu, ali u njegovom lancu prenosilaca postoji slabost. Isto tako, preneseno je predanje od El-Kasima b. Ebu Bezze, a ono je mursel.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, u vezi s navedenim hadisima, Eš-Ševkani napominje: "Vidi se da, ako uzmemo u obzir mnoštvo puteva, ova predanja mogu poslužiti kao dokaz da nije dopušteno mijenjanje životinje za meso."[231]

Drugo, "...a nekolicina učenjaka ipak smatra da je mijenjanje životinje za meso dopušteno; tome je mišljenju težio El-Muzeni, ako hadis koji o tom govori nije autentičan. O ovom pitanju postoji i drugo mišljenje, a njega zastupaju učenjaci do čijeg se mišljenja drži. Oni tako smatraju, jer životinje ne spadaju u imetak koji podilazi pod kamatu, tim prije jer je dopušteno zamijeniti jednu životinju za dvije, i otuda je mijenjanje životinje za meso trgovina imetkom koji podržava kamatu, ali u toj trgovini nema kamate. Prema analogiji, to je dopušteno; ako je onaj hadis autentičan, onda ćemo postupati prema njemu, a zapostaviti analogiju", ističe El-Begavi.[232]

---

[229] **Predanje je dobro na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je El-Hakim, 2/35, a s njegovim lancem prenosilaca El-Bejheki, 5/296, preko Hasana el-Basrija, a on od Semure, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca slab jer je Hasan el-Basri bio mudellis, pa ovaj hadis, koji pojačava predanje koje slijedi, nije izravno prenio.

[230] **Predanje je dobro na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Malik, 2/655, Ed-Darekutni, 3/71, El-Hakim, 2/35, El-Bejheki, 5/296, i El-Begavi (2066). Lanac prenosilaca do Seida b. el-Musejjiba vjerodostojan je, a on ga je prenio kao mursel-predanje. Ovo predanje pojačava prethodno, a i ostala predanja koja se bave ovim pitanjem.

[231] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/314.

[232] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/77.

Ja kažem da se ovo El-Begavijevo mišljenje može pobiti na sljedeći način: prvo, njegove riječi: "...tim prije jer je dopušteno zamijeniti jednu životinju za dvije" moraju se ograničiti na to da je takva trgovina dopuštena pod uvjetom da se plaća u gotovini, odnosno kada je riječ o odgodi plaćanja, učenjaci su se razišli u mišljenju, a ispravno je da je to zabranjeno (o tome smo već govorili); i, drugo, hadis je autentičan, na osnovu mnoštva predanja koji ga pojačavaju, i obaveza je postupati prema njemu.

338. poglavlje

Strogo je zabranjeno potpomaganje u poslovanju uz kamatu

Avn b. Ebu Džuhajfa kazuje: "Moj je otac kupio roba koji se bavio hidžamom, pa je naredio da se polomi njegov alat za hidžamu. Upitao sam ga u vezi s tim, a on mi je odgovorio: 'Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje krvi, pasa, uzimanje nadoknade za nemoral; prokleo je ženu koja tetovira, onu kojoj se tetovira tijelo, onoga ko posluje uz kamatu, onoga ko mu u tome pomaže i prokleo je slikara."[233]

Alkama prenosi da je Ibn Mesud, radijallahu anhu, govorio: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je onoga ko posluje uz kamatu, i onoga ko mu u tome pomaže." Kada ga je Alkama upitao: "A je li prokleo zapisničara i svjedoke?", on je odgovorio: "Prenosimo samo onako kako smo čuli!"[234]

U drugoj verziji koju je prenio Abdurrahman b. Abdullah stoji da je Ibn Mesud, radijallahu anhu, izjavio: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je onoga ko posluje uz kamatu, onoga ko mu u tome pomaže, onoga ko joj svjedoči i ko vodi evidenciju o njoj."[235]

---

[233] O izvoru hadisa bilo je govora.

[234] Muslim (1597).

[235] **Predanje je autentično na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3333), Et-Tirmizi (1206), i ovo je njegova verzija, Ibn Madža (2277), Ahmed, 1/393 i 394, El-Bejheki, 5/275, Ibn Hibban (2025), Et-Tajalisi (343) i neki drugi muhadisi, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Šu'be, on od Semmaka, on od Abdurrahmana, a ovaj od Ibn Mesuda, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca

U jednoj drugoj verziji, koju je prenio El-Haris b. Abdullah, opet, stoji da je Ibn Mesud rekao: "Onaj ko posluje uz kamatu, onaj ko mu u tome pomaže i onaj ko je evidentira – svjesno to čineći; ona koja tetovira i ona koja zahtijeva da joj se, radi ljepote, tetovira tijelo; onaj ko uskraćuje davanje zekata i beduin koji se odmetne od islama nakon hidžre – sve će njih Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, prokleti na Sudnjem danu."[236]

Džabir, radijallahu anhu, govorio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je onoga ko posluje uz kamatu, onoga ko mu u tome pomaže, zapisničara i svjedoke. I rekao je: *'Svi oni snose isti grijeh.'*"[237]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, onaj ko uzima kamatu, onaj ko je daje i oni koji svjedoče takvom ugovoru – svi snose isti grijeh i zaslužuju prokletstvo, ako su svjesni onoga što rade.

Drugo, zabranjeno je evidentiranje kamate i svjedočenje u njenu korist. Zabranjujući to, islamski su se učenjaci, između ostalih, poveli za sljedećim dokazima: "A Allah je dopustio trgovinu, a zabranio kamatu..." (El-Bekara, 275). Također i za sljedećim ajetom: "O vjernici, zapišite kada jedan od drugog pozajmljujete do određenog roka (...) Navedite svjedoke i kada kupoprodajne ugovore zaključujete..." (El-Bekara, 282). Svevišnji Allah naredio je zapisivanje pozajmice, odnosno navođenje svjedoka prilikom zaključivanja kupoprodajnih ugovora u trgovini, koju je dopustio, a to nas upućuje na to da su te iste stvari zabranjene kada se radi o poslovanju uz kamatu, koju je Svemogući Allah zabranio.

---

dobar jer je Semmak b. Harb bio saduk. A je li Abdurrahman čuo predanje od svoga oca Abdullaha b. Mesuda, postoji razilaženje među muhadisima, pa ipak, preteže mišljenje onih hadiskih eksperata koji kažu da je on ovo predanje čuo.

[236] **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je En-Nesai (4721). Autentičnim ga je okarakterizirao šejh El-Albani.

[237] Muslim (1598).

339. poglavlje

Strogo je zabranjeno poslovanje uz kamatu

Svevišnji je Allah rekao: "Oni koji se kamatom bave dići će se kao što će se dići onaj koga je dodirom šejtan izbezumio, zato što su govorili: 'Kamata je isto što i trgovina.' A Allah je dopustio trgovinu, a zabranio kamatu. Onome do koga dopre pouka Gospodara njegovog – pa se okani, njegovo je ono što je prije stekao, njegov će slučaj Allah rješavati; a oni koji opet to učine – bit će stanovnici Džehennema, u njemu će vječno ostati. Allah uništava kamatu, a unapređuje milosrđa. Allah ne voli nijednog nevjernika, grešnika." (El-Bekara, 275-276)

"O vjernici, bojte se Allaha i od ostatka kamate odustanite, ako ste pravi vjernici. Ako ne učinite, eto vam onda, neka znate – rata od Allaha i Poslanika Njegovog! A ako se pokajete, ostat će vam glavnice imetaka vaših, nećete nikoga oštetiti, niti ćete oštećeni biti." (El-Bekara, 278-279)

"O vjernici, bezdušni zelenaši ne budite, i Allaha se bojte, jer ćete tako postići ono što želite, i čuvajte se vatre za nevjernike pripremljene..." (Alu Imran, 130-131)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: *"Sustežite se od sedam pogubnih grijeha!"* Ashabi upitaše: "Allahov Poslaniče, koji su to grijesi?" On odgovori: *"Pripisivanje Allahu saučesnika, sihr, ubistvo nedužne osobe, osim kad pravda zahtijeva, poslovanje uz kamatu, uzimanje jetimskog imetka, bježanje s bojnog polja i potvora čestitih nevinih vjernica."*[238]

Semura b. Džundub, radijallahu anhu, pripovijeda da im je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ispričao sljedeće: *"Sinoć sam sanjao da su me dva čovjeka odvela u Svetu zemlju. Zaputili smo se i došli do rijeke od krvi u kojoj je stajao neki čovjek, a u sredini rijeke bio je čovjek ispred koga je bilo kamenje. Kad god bi onaj što je bio u rijeci htio izaći, drugi bi ga pogodio kamenom u usta i vratio ga gdje je bio, i to bi se ponavljalo. Upitao sam: 'Ko je onaj čovjek?', pa mi je onaj što je bio u rijeci odgovorio: 'To je čovjek koji posluje uz kamatu.'"*[239]

Džabir, radijallahu anhu, govorio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, prokleo je onoga ko posluje uz kamatu, onoga ko mu u

---

[238] El-Buhari (2766) i Muslim (89).
[239] El-Buhari (2085).

tome pomaže, zapisničara i svjedoke. I rekao je: *'Svi oni snose isti grijeh.'*"[240]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, za onoga ko posluje uz kamatu kaže se da živi od kamate, a za onoga ko mu u tome pomaže kaže se da on druge hrani kamatom; najveća je korist od kamate osiguravanje životne egzistencije.

Drugo, one koji posluju uz kamatu na Sudnjem danu ljudi će poznati po njihovom teturanju, svojstvenom luđacima.

Treće, poslovanje uz kamatu jedan je od najvećih grijeha, jer je jedan dinar zarađen poslovanjem uz kamatu u Allaha, dželle šanuhu, veći grijeh od toga da čovjek trideset i šest puta počini nemoral. Abdullah b. Haznala, radijallahu anhu, ashab koga su meleki okupali nakon smrti, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Jedan srebrenjak koji čovjek potroši znajući da je stečen poslovanjem uz kamatu u Allaha je veći grijeh nego trideset i šest puta počiniti nemoral."*[241] A El-Bera b. Azib, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upozorenja: *"Kamata ima sedamdeset i dva ogranka, najmanji je ogranak ravan bludu s vlastitom majkom, a najveći vid kamate jeste skrnavljenje časti drugog muslimana."*[242]

O ovome je imam Eš-Ševkani ostavio sljedeći zapis: "...navedeni hadisi ukazuju na to da se kamata ubraja u najveće grijehe, tim prije jer je grijehom ravna bludu, najvećem i najodvratnijem grijehu. Štaviše, kamata je od bluda veći grijeh za trideset i šest puta, ogavnost poslovanje uz kamatu prelazi sve granice. A još je veći grijeh od svega toga skrnavljenje časti drugog muslimana, to je, po islamu, najveći oblik kamate. Možda će čovjek nekada izgovoriti riječ u kojoj neće osjetiti slast, niti će se pomoću nje obogatiti, niti će steći ugled, ali će učiniti veći grijeh nego da je počinio blud trideset i šest puta, a pametan se čovjek nastoji sačuvati takvih ponora, Allah nas sačuvao, amin!"[243]

Četvrto, poslovanje uz kamatu opasna je društvena bolest čiji je izvor pohlepa i nezasićenost. Lihvar, tj. krvopija nikada se ne može

[240] O izvoru hadisa bilo je govora u prethodnom poglavlju.
[241] Vidjeti: *Silsiletul-ehadisis-sahiha* (1033).
[242] Vidjeti: ibid (1871).
[243] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 5/297.

zadovoljiti, i otuda je u Semurinom, radijallahu anhu, hadisu spomenut kao onaj koji je stajao nasred rijeke. Razumni ljudi dokučili su istinitost ovog hadisa, te su lihvare nazvali krvopijama.

Peto, kamata ima mnogo ogranaka, njene su vrste opasne, ona u sebi nosi veliko zlo. Potvrdu za to nalazimo u Ibn Mesudovom, radijallahu anhu, predanju u kojem stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Kamata ima sedamdeset i tri ogranka, najmanji je ogranak po ogavnosti ravan sklapanju braka s vlastitom majkom, a najveći vid kamate jeste skrnavljenje časti drugog muslimana."*[244]

Šesto, u onom imetku koji čovjek stekne poslujući uz kamatu nema blagoslova, a lihvar osiromaši i postane ponižen: "Allah uništava kamatu..." (El-Bekara, 276). Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: *"Imetak stečen poslovanjem uz kamatu postat će neznatan jednog dana, makar i obilan bio."*[245]

Sedmo, svakog onog ko posluje uz kamatu, bez obzira živio od nje ili ne, stići će navieštena kazna.

Osmo, musliman mora težiti halal-zaradi kako se na njega ne bi odnosio hadis koji je prenio Ebu Hurejra, radijallahu anhu, a u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *"Doći će vrijeme kada čovjek neće voditi računa o tome hoće li imetak steći na dopušten ili na zabranjen način."*[246]

Deveto, neki ljudi kamatu dopuštaju pod izgovorom trgovine, a neki je nazivaju zaradom, isto kao što su pagani govorili: "Kamata je isto što i trgovina..." (El-Bekara, 275). Međutim, Svevišnji Allah utjerao ih je u laž, objasnivši da je poslovanje uz kamatu zabranjeno, i otuda se za svaku zabranjenu vrstu trgovine kaže: kamata.

Kamata se među ljudima proširila toliko da onoga ko od nje ne živi makar zapahne njena prašina, molimo Svemogućeg Allaha da nas sačuva zla!

---

244 Vidjeti: *Sahihul-džami* (3539).
245 Vidjeti: ibid (3542).
246 El-Buhari (2083).

340. poglavlje

Zabranjeno je prodavanje ratnog plijena prije njegove podjele

Ruvejfi b. Sabit el-Ensari ustao je među ashabe i rekao: "Želim vam prenijeti jedan hadis. Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da u Bici na Hunejnu govori: *'Čovjeku koji vjeruje u Allaha i u Sudnji dan zabranjeno je proizvoljno napajati tuđe usjeve; čovjeku koji vjeruje u Allaha i u Sudnji dan zabranjeno je imati snošaj s robinjom dok se ne utvrdi je li trudna od prethodnog vlasnika; čovjeku koji vjeruje u Allaha i u Sudnji dan zabranjeno je prodavanje ratnog plijena sve dok se on ne podijeli.*'"[247]

Ibn Abbas, radijallahu anhu, govorio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje ratnog plijena sve dok se ne podijeli, spolno općenje s trudnicama, dok se ne porode, i meso ptica grabljivica."[248]

Propisi u vezi s poglavljem

Zabranjeno je prodavanje ratnog plijena sve dok se on ne podijeli, iz dva razloga: prvo, vladar je taj koji vrši podjelu ratnog plijena, a nikome nije dopušteno zatajiti bilo šta od toga; ako čovjek sakrije nešto i proda, to se smatra tajenjem ratnog plijena, a to je veliki grijeh; i, drugo, čovjek nije vlasnik svog udjela u ratnom plijenu sve dok nadređeni ne podijeli ratni plijen, jer nijedan borac ne zna koliki će udio dobiti; ako bi prodao svoj dio, prodao bi nepoznatu količinu robe, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

---

[247] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2158), Ahmed, 4/108 i 109, i El-Bejheki, 7/449, preko Muhammeda b. Ishaka, koji je izjavio da mu je pričao Jezid b. Ebu Habib, on od Ebu Merzuka, on od Hinša es-San'anija, a ovaj od Ruvejfija. Ovaj je lanac prenosilaca dobar jer je Muhammed b. Ishak bio saduk, a ostali su prenosioci povjerljivi. Prenoseći ovo predanje, Muhammed se izjasnio da je hadis čuo, pa to isključuje mogućnost tedlisa.

[248] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 7/301, Ed-Darekutni, 6/68-69, El-Hakim, 2/137, i Ebu Ja'la (2414). El-Hakim i Ez-Zehebi tvrde da je ovo predanje autentično.

341. poglavlje

Zabranjena je trgovina muzičkim instrumentima

Ebu Umama, radijallahu anhu, izjavio je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Nemojte prodavati muzičke instrumente, i nemojte ih kupovati, i nemojte nikoga poučavati da na njima svira! Nema nikakvog dobra u trgovini muzičkim instrumentima, a zarađivanje je na njima zabranjeno."*

"Sljedeći ajet: 'Ima ljudi koji kupuju *lehvel-hadis*, da bi, ne znajući koliki je to grijeh, s Allahovog puta odvodili...' (Lukman, 6) objavljen je u vezi s muzičkim instrumentima", govorio je Umama.[249]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, izraz *lehvul-hadis*, spomenut u ajetu odnosi se na muzičke instrumente. Tumačeći navedeni ajet, Ibn Mesud, radijallahu anhu, tri se puta zakleo: "Tako mi Onoga pored Koga nema drugog boga, ovaj se ajet odnosi na muziku."[250] I stoga treba znati da je zabranjeno trgovati muzičkim instrumentima.

Drugo, imam je El-Bejheki u svome djelu *Es-Sunen*, 10/223, naslovio poglavlje: *Grijeh profesionalnog pjevača ili pjevačice koji su poznati po pjevanju.*

O takvima imam Šafi veli: "Od njih se ne prihvata svjedočenje, jer se bave zabranjenom razonodom koja je slična laži. Onaj ko se bavi pjevanjem smatra se bezumnikom koji uništava svoju muževnost. I čovjek koji je zadovoljan upotrebom muzičkih instrumenata nipodaštava taj grijeh, makar ga i ne dopuštao direktno."

Treće, trgovina muzičkim instrumentima danas je svakodnevnica, a pjevanje je postala nauka koji se izučava u školama, na institutima i univerzitetima. Za pjevačicu se kaže da je umjetnica, a za pjevača da je umjetnik. Skoro da nema radiostanice koja ne emitira muziku i pjesme, Allah nas sačuvao od smutnje!

---

[249] Vidjeti: *Silsiletul-ehadisis-sahiha* (2922).

[250] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga: Ibn Ebu Šejba, 6/309, El-Hakim, 2/411, i El-Bejheki, 10/223. Autentičnim su ga okarakterizirali El-Hakim i Ez-Zehebi, i u pravu su.

Četvrto, navedeni Ebu Umamin, radijallahu anhu, hadis jasan je dokaz da je upotreba muzičkih instrumenata zabranjena. To je pitanje detaljno obradio imam Ibn Kajjim el-Dževzijja u djelima *Igasetul-lehfan* i *El-Kelamu ala mes'eletis-sema*, a te njegove izvanredne studije treba svakako pročitati.

21. SELEM

342. poglavlje

Zabranjena je trgovina *habelul-habela*

Ibn Omer, radijallahu anhu, rekao je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je trgovinu *habelul-habela*."[1]

U drugoj verziji stoji: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je trgovinu *habelul-habela*, a nju su zaključivali pagani. Naime, ljudi su, prodajući devu, prodavali i mladunče u utrobi te nepostojeće mladunče tog mladunčeta."[2]

Propisi u vezi s poglavljem

Spomenuta je trgovina zabranjena zato što u njoj postoji prevara – uvjetovanje roka plaćanja u kojem postoje dvije nepoznate stvari.

S tim u vezi, Et-Tirmizi je zapisao ovo: "Učenjaci su smatrali da je trgovina *habelul-habela* neispravna jer u sebi sadrži *garer*."[3]

El-Begavi je zapisao sljedeće: "Većina učenjaka smatra da nije dopušteno prodavanje mladunčeta koje će donijeti na svijet mladunče (to je paganski način trgovanja), jer je to prodavanje nepostojeće robe. Također je neispravno prodavanje mladunčeta u utrobi, makar cijena bila tačno određena, jer se i ovdje radi o nepoznatom roku dolaska na svijet toga mladunčeta."[4]

A Ibn Hibban veli: "Trgovina *habelul-habela* izgleda ovako: čovjek kupi devu, ali je njenom vlasniku ne isplati sve dok ona ne donese na svijet mladunče, pa dok i to mladunče ne donese mladunče na svijet. Ovdje je riječ o roku plaćanja koji za sobom povlači dvije nepoznate stvari. Ovakva je trgovina zabranjena."[5]

---

[1] Muslim (1514).
[2] El-Buhari (2143).
[3] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/531.
[4] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/137.
[5] Muhammed b. Hibban, *Es-Sahih*, 11/323.

22. PRAVO PRVOKUPNJE

343. poglavlje

Zabranjeno je prodati kuću, odnosno zemlju ne ponudivši je prvo njenom suvlasniku

Džabir, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Onaj čovjek koji je suvlasnik u devama, odnosno u palmama nema pravo prodati svoj dio sve dok taj imetak prvo ne ponudi suvlasniku, jer, ako mu se dopadne, kupit će ga, a ako mu se ne dopadne, odustat će od kupovine."*[1]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, učenjaci su jednoglasni u mišljenju da je *šufa*, pravo prvokupnje utemeljeno Šerijatom. Pravo prvokupnje ustvari je kupnja dionice od njenog suvlasnika, po cijeni po kojoj bi je onaj prodao trećem licu.

Drugo, pravo prvokupnje je neopozivo pravo koje polaže suvlasnik, ali samo kada je riječ o onome što nije podijeljeno. Džabir, radijallahu anhu, izjavio je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je pravo prvokupnje u svemu što nije podijeljeno, ali kada se imetak podijeli i put označi na zemlji, tada pravo prvokupnje ne vrijedi."[2]

El-Begavi napominje: "Učenjaci su jednoglasni u mišljenju da suvlasnici imaju pravo prvokupnje djeljive četvrtine koju prodaje njen suvlasnik po kupljenoj cijeni. Ako svoju dionicu mijenja za protuvrijednost u odjeći, odnosno robovima, tada će u obzir uzeti cijenu po kojoj je kupio robu."[3]

Treće, pravo prvokupnje utemeljeno je u svemu, i nema razlike kada se radi o životinjama, pokretninama i nekretninama.

Četvrto, kada se, naprimjer, na zemlji jasno odredi granica, tada se isključuje pravo prvokupnje. To nam govori da pravo prvokupnje

---

[1] Muslim (1608).
[2] El-Buhari (2257) i Muslim (134 i 1608).
[3] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/241.

zavisi od fizičke izmiješanosti određenog imetka, a ne od njegove blizine.

Peto, razmatrajući pitanje prava prvokupnje, imam El-Begavi veli: "Kada je riječ o tome ima li komšija pravo prvokupnje, islamski učenjaci imaju podijeljena mišljenja. Većina ashaba i kasnijih učenjaka: Omer, Osman, stanovnici Medine, Seid b. el-Musejjib, Sulejman b. Jesar, Omer b. Abdulaziz, Ez-Zuhri, Jahja b. Seid el-Ensari, Rebi b. Ebu Abdurrahman, Malik, El-Evzai, Šafi, Ahmed, Ishak i Ebu Sevr – smatraju da komšija nema pravo prvokupnje, drukčije rečeno, pravo prvokupnje odnosi se isključivo na zajedničko vlasništvo, a ne na ono što je već podijeljeno. Međutim, neki ashabi i neki drugi učenjaci: Sufjan es-Sevri, Ibnul-Mubarek i hanefijski autoriteti smatraju da komšija ima pravo prvokupnje, osim što hanefijski pravnici kažu da suvlasnik ima prednost nad komšijom."[4]

Ja velim da se oni učenjaci koji smatraju da komšija ima pravo prvokupnje pozivaju na sljedeća dva hadisa: Rafi, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Komšija polaže najveće pravo na sve ono što je u blizini njegove kuće"*[5]; Semura b. Džundub, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Komšija polaže najveće pravo na kuću svog komšije."*[6]

Međutim, oni učenjaci koji ovo isključuju odgovorili su na ovakvo dokazivanje, a taj je odgovor sažeo El-Begavi rekavši: "U hadisu se ne spominje pravo prvokupnje, moguće je da se mislilo na to pravo, a moguće je da se mislilo na to da komšija polaže najveće pravo na dobročinstvo i pomoć, kao što stoji da je Aiša, radijallahu anha, upitala: 'Božiji Poslaniče, imam dvojicu komšija, pa kojem ću od njih dati kurbansko meso?' Na to joj je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: *'Onome čija je kuća bliže tvojoj kući.'* [7] Ako se u hadisu mislilo na pravo prvokupnje, onda moramo reći da se izraz *džar*

---

[4] Ibid, 8/241.

[5] El-Buhari (2258).

[6] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3517), Et-Tirmizi (1368), Ahmed, 5/8, 12, 13, 17, 18 i 22, Ibn Ebu Šejba, 7/165, Et-Tajalisi (904), Ibnul-Džarud (644), El-Bejheki, 6/106, Et-Taberani (6803 i 6804), Ibn Ebu Hatim, u djelu *Ilelul-hadis*, 1/480, i neki drugi muhadisi. Autentičnim su ga okarakterizirali Et-Tirmizi i šejh El-Albani. O pravima komšije zabilježeni su hadisi i od Eš-Šerida b. Suvejda i Džabira, radijallahu anhum.

[7] El-Buhari (2259).

(komšija) odnosi na suvlasnika, e da bismo uskladili te hadise, jer nekada se suvlasnik naziva *džarom*, tim prije jer su poslovni partneri tjesnije vezani nego komšije: komšija s čovjekom ne dijeli kuću, a poslovni je partner dijeli. Na ovakvo nas shvatanje upućuju Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'...polaže najveće pravo...'*, a taj se izraz upotrebljava kada se govori o nekom ko ima najveće pravo na nešto, i suvlasnik u određenom imetku polaže najveće pravo na njega."[8] Isto ovako govorio je i hafiz Ibn Hadžer.[9]

Šesto, u vezi s ovim pitanjem, neki su učenjaci uskladili naoko oprečne hadise, pozivajući se na Džabirovo, radijallahu anhu, predanje u kojem stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *"Komšija polaže najveće pravo na zemlju svog komšije ako je put do te zemlje isti; ako je pak komšija odsutan, čovjek će sačekati njegov povratak."*[10]

Jedan od tih učenjaka jeste i Ibnul-Dževzi, koji je u djelu *Et-Tenkih* zapisao sljedeće: "Treba znati da je predanje Abdulmelika b. Ebu Sulejmana autentično, a između njega i poznate verzije Džabirovog, radijallahu anhu, predanja: 'Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odredio je pravo prvokupnje u svemu što nije podijeljeno, ali kada se imetak podijeli i put označi na zemlji, tada pravo prvokupnje ne vrijedi' – nema oprečnosti. U Abdulmelikovom predanju stoji: *'...ako je put do te zemlje isti'*, a u Džabirovom predanju nije negirano pravo prvokupnje, osim ako se označi put na zemlji. Stoga, možemo kazati ovako: ako su komšije suvlasnici u bunaru, odnosno u krovu, odnosno u putu, tada komšija polaže najveće pravo na dionicu svoga komšije, na osnovu Abdulmelikovog predanja, ali, ako nisu suvlasnici u tom imetku, tada on nema pravo prvokupnje, na osnovu poznate verzije Džabirovog, radijallahu anhu, predanja."[11]

Ovo je pitanje imam Eš-Ševkani ovako razmatrao: "Navedene je hadise moguće uskladiti ako u obzir uzmemo verziju u kojoj stoji: *'...ako je put do te zemlje isti...'* Naime, iz ovog se hadisa razumije da pravo prvokupnje uopće ne zavisi od blizine ako put do zemlje nije

---

[8] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/242.

[9] Vidjeti: *Fethul-Bari*, 4/438.

[10] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3518), Et-Tirmizi (1369), Ibn Madža (2494), Ahmed, 3/303, i neki drugi muhadisi, preko Abdulmelika b. Ebu Sulejmana, on od Ataa, a ovaj od Džabira, radijallahu anhu. Svi su njegovi prenosioci pouzdani, osim što je Šu'ba govorio protiv Abdulmelika, ipak je Abdulmelik bio pouzdani prenosilac i istaknuti učenjak.

[11] Citat je preuzet iz djela *Nasbur-raja*, 4/174.

isti, i pogriješili su oni učenjaci koji prihvataju Abdulmelikovu verziju tvrdeći da je ona poseban dokaz koji se mora pretpostaviti općem dokazu. Mišljenje da komšija ima pravo prvokupnje ako je put do zemlje isti, zastupali su neki šafijski autoriteti, a tom njihovom mišljenju u prilog ide činjenica da je pravo prvokupnje propisano radi sprečavanja štete, a šteta se većinom nanosi u zajedničkom imetku ili u fizičkom pristupu zemlji, a tu štetu obično trpe suvlasnici jedni od drugih. I uzimanje u obzir tih rijetkih slučajeva iziskuje potvrđivanje prava prvokupnje, makar njihov imetak ne bio fizički blizu. Ponekad čovjek ima štetu od svoga komšije, kao, naprimjer, da ga zaklanja od sunca, vidi njegovo ženskinje, osjeti neugodan miris iz njegove kuće, čuje galamu i određene zabranjene zvukove, i tada nijedan učenjak ne smatra da tu postoji pravo prvokupnje. Naime, šteta koja se rijetko dešava nije mjerodavna u Šerijatu, jer je Zakonodavac propise doveo u zavisan odnos samo s učestalim pojavama. Kada bismo i pretpostavili da se izraz *džar* (komšija) u arapskom jeziku koristi u svom osnovnom značenju, tj. u značenju čovjeka koji živi blizu nekoga, ali nije suvlasnik u njegovom imetku, i tada bismo morali kazati da se ovaj izraz odnosi na onoga komšiju koji dijeli isti put sa svojim komšijom. Možemo zaključiti da pravo prvokupnje ne zavisi od blizine, i to je ispravno mišljenje."[12]

---

[12] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 6/82.

23. UZIMANJE NADOKNADE

344. poglavlje

Pokuđeno je uzimanje nadoknade za hidžamu

Rafi b. Hadidž, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Najgore vrste zarade jesu sljedeće: zarada koju bludnica stekne na bludu, zarada od prodavanja pasa i zarada na hidžami."*[1]

U drugom predanju stoji: *"Hrđava je zarada od trgovine psima! Hrđava je nadoknada koju bludnica uzima za blud! I hrđava je zarada na hidžami."*[2]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Nepoštena je ona zarada koja je stečena na hidžami."*[3]

Mehisa, radijallahu anhu, tražio je od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, dopuštenje da unajmi čovjeka za hidžamu, ali mu Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, to nije dopustio. Međutim, Mehisa je uporno molio, pa mu je Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, naposlijetku dopustio i još mu rekao: *"Od stečene zarade kupi hranu svojim devama i robovima."*[4]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kada je riječ o zaradi kupičara, islamski učenjaci imaju oprečna mišljenja. Neki kažu da je to zabranjena zarada, drugi vele da ako je kupičar slobodan, zarada je zabranjena, a ako je rob, tada će od nje kupiti stoci hranu, odnosno potrošiti je na robove, na osnovu vanjskog značenja Mehisinog, radijallahu anhu, predanja. Ima i onih učenjaka koji vele da je zabrana uzimanja nadoknade za hidžamu

---

1 Muslim (1568).

2 Muslim (41 i 1568).

3 **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Et-Tahavi, u djelu *Muškilul-asar* (4661).

4 **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3422), Et-Tirmizi (1277), Ibn Madža (2166), Ahmed, 5/435 i 436, El-Begavi (2034), El-Bejheki, 9/337, Ibn Hibban (5154) i neki drugi muhadisi. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, njegovi su prenosioci povjerljivi, kaže Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 4/459.

derogirana, i to je Et-Tahavijevo mišljenje. Postoje i oni učenjaci koji smatraju da ako kupičar uvjetuje nadoknadu, tada mu zarađivanje nije dopušteno, u protivnom jeste, i to je Ibn Hibbanovo mišljenje. Međutim, većina učenjaka drži da je zarađivanje na hidžami pokuđeno.

Drugo, mišljenju onih učenjaka koji zabranjuju zarađivanje na hidžami, ne ide u prilog to što je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, Mehisi, radijallahu anhu, nakon što ga je uporno molio, dopustio bavljenje hidžamom, rekavši mu da zaradu troši na izdržavanje robova, jer, da imetak zarađen na hidžami nije bio halal-zarada, tj. da se, po Šerijatu, nije smatrao njegovim imetkom, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi mu dopustio da raspolaže tom zaradom trošeći je na robove, a znamo da je izdržavanje robova dopušteno samo iz halal-imetka, čovjekovog vlasništva.

Treće, mišljenje onih učenjaka koji u vezi s hidžamom prave razliku između slobodnog čovjeka i roba nije utemeljno na dokazu, jer su, po islamu, obojica obavezni stjecati imetak na dopušten način.

Četvrto, također je neprihvatljivo mišljenje onih učenjaka koji kažu da je posrijedi derogacija, jer se derogacija ne može utvrditi na osnovu kojekakve mogućnosti. Onaj ko tvrdi da je nešto derogirano mora znati koji je dokaz prvi a koji potonji, i mora utvrditi nemogućnost usklađivanja naoko oprečnih dokaza.

Peto, najprihvatljivije je mišljenje onih učenjaka koji kažu da uzimanje nadoknade za hidžamu nije zabranjeno, tj. koji smatraju da dokazi koji zabranjuju bijednu zaradu i dogovor o cijeni hidžame iziskuju samo pokuđenost zarađivanja na hidžami. Evo dokazâ za to.

Ibn Abbas, radijallahu anhu, izjavio je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio je da mu se pusti krv, i kupičaru je dao nadoknadu."[5]

U drugoj verziji stoji: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zatražio je da mu se pusti krv, i kupičaru je dao nadoknadu, a da je to bilo zabranjeno, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to ne bi učinio."[6]

U jednoj drugoj verziji, opet, stoji: "...da je znao da je to zabranjeno, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi mu dao nadoknadu za hidžamu."[7]

---

[5] El-Buhari (2278) i Muslim (1202).

[6] El-Buhari (2103).

[7] El-Buhari (2279).

Enes, radijallahu anhu, govorio je: "Ebu Tajba pustio je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, krv kupicama, pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio da mu se da *sa* hurmi i naredio je svojoj porodici da mu smanje nadoknadu koju je davao kao rob."[8]

Dakle, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dopustio je Ebu Tajbi bavljenje hidžamom, i još mu je za to dao nadoknadu, ali, budući da je u toj zaradi određena niskost, naredio mu je da je troši na izdržavanje robova i uzgoj deva.

Ibn Hibban veli: "Da je kupičareva zarada bila zabranjena, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi naredio izdržavanje robova iz te zarade, jer su i robovi obveznici, a apsurd je reći da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio izdržavanje robova iz haram-imetka."[9]

U vezi s hidžamom, ostaje nejasnoća, a to je s kojim se pravom za pokuđen posao može reći da je bijedan, odnosno da je nepošteno stečen imetak zarađen bavljenjem tim istim poslom?

Odgovor na ovo pitanje dao nam je imam Eš-Ševkani. On kaže: "U rječniku arapskog jezika stoji sljedeće: 'Izraz *habis* (ružno, ogavno) suprotan je izrazu *tajjib* (dobro, lijepo).' Također stoji i ovo: '*Suht* je haram-imetak, odnosno imetak stečen na nepošten način, i on povlači sramotu za sobom.' Ovo nam govori o tom da je za bijednu zaradu, makar ne bila zabranjena, dopušteno kazati: *habis*, odnosno *suht*. Ovo se, prije svega, odnosi na hidžamu, pa je nejasnoća riješena."[10]

345. poglavlje

Zabranjeno je uzimanje nadoknade za nemoral, to je haram-imetak

Ebu Mesud el-Ensari, radijallahu anhu, rekao je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je zarađivanje trgujući psima, uzimanje nadoknade za nemoral i nadoknade za vračanje."[11]

---

[8] El-Buhari (2102) i Muslim (64 i 1577).
[9] Muhammed b. Hibban, *Es-Sahih*, 11/559.
[10] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 6/23-24.
[11] O izvoru hadisa bilo je govora.

Rafia b. Hadidž, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Najgore vrste zarade jesu sljedeće: nadoknada koju bludnica uzima za blud, zarada od trgovine psima i zarada na hidžami."*[12]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nekom prilikom rekao: *"Haram-imetak jeste onaj koji je stečen na sljedeći način: trgovinom psima, nadoknadom za gatanje i nadoknadom koju bludnica uzima za blud."*[13]

Propisi u vezi s poglavljem

Uzimanje nadoknade za nemoral haram je imetak, po jednoglasnom mišljenju svih islamskih učenjaka.

346. poglavlje

Zabranjeno je uzimanje novca koji donese robinja ako njen vlasnik nije siguran u porijeklo zarade

Avn b. Ebu Džuhajfa kazuje: "Moj je otac kupio roba koji se bavio hidžamom, pa je naredio da se polomi njegov alat za hidžamu. Upitao sam ga u vezi s tim, a on mi je odgovorio: 'Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je prodavanje krvi, pasa, uzimanje nadoknade za nemoral; prokleo je ženu koja tetovira, onu kojoj se tetovira tijelo, onoga ko posluje uz kamatu, onoga ko mu u tome pomaže i prokleo je slikara."[14]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je uzimanje novca koji zaradi robinja."[15]

Tarik b. Abdurrahman el-Kureši pripovijedao je: "Rafi b. Rifaa došao je među ensarije i obratio im se: 'Danas nam je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio neke stvari...', pa je, između ostalog,

---

[12] O izvoru hadisa bilo je govora.
[13] O izvoru hadisa bilo je govora.
[14] El-Buhari (2238).
[15] El-Buhari (2283).

spomenuo uzimanje novca koji zaradi robinja, osim ono što ona lično zaradi, aludirajući na pečenje kruha, predenje i čupanje vune."[16]

Rafi b. Hadidž, radijallahu anhu, izjavio je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je uzimanje novca koji zaradi robinja ako njen gospodar ne zna gdje je ona to i na koji način zaradila."[17]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je uzimanje novca koji zaradi robinja ako njen gospodar ne zna porijeklo te iste zarade. Ako robinja novac zaradi obavljajući halal-posao, kao, naprimjer, čupanje vune, predenje i sl., tada je vlasniku dopušteno uzeti zaradu.

Drugo, zabranjeno je doznačivanje poreza na rad robinje, iz bojazni da se ne odaju prostituciji, na osnovu jedne verzije Ebu Hurejrinog, radijallahu anhu, hadisa u kojoj stoji da je rekao: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je oporezivanje rada robinja, iz bojazni da se ne odaju prostituciji."[18]

A to je sadržaj hutbe koju je održao Osman b. Affan, radijallahu anhu: "Nemojte od robinje zahtijevati zarađivanje na onom poslu kojem nije vješta, jer ako je time zadužite, ona će se odati prostituciji! Nemojte od nejači zahtijevati zarađivanje, jer ako ne mognu zaraditi, odat će se krađi! Ostanite neproročni, jer vas je Allah takvima učinio; a jedite onu hranu koja vam se dopada."[19]

Razmatrajući ovo pitanje, imam El-Begavi veli: "...ovo se odnosi na onoga gospodara koji s robinjom sklopi ugovor o plaćanju mjesečnog poreza zbog uživanja slobode u radu, odnosno na onoga gospodara koji odredi porez na njen rad; to je, po islamu, pokuđeno, a ne zabranjeno. Dakle, gospodar ne može biti siguran u to da se robinja, ako od nje bude uzimao porez na slobodan rad, neće odati prostituciji, pogotovo ako ona ništa ne dobija od zarade. A postoji

---

[16] **Predanje je dobro.** Zabilježili su ga Ebu Davud (3426) i El-Hakim, 2/42.

[17] **Predanje je dobro na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Ebu Davud (3427) i El-Hakim, 2/42. U lancu prenosilaca ovog predanja postoji slabost, ali ga pojačava prethodno predanje.

[18] **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je Ibn Hibban (5159).

[19] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga: Malik, 2/981, Ibn Ebu Šejba, 7/36, El-Bejheki, 8/9008, i Et-Tahavi, u djelu *Šerhu muškilil-asar*, 2/86.

širina u Šerijatu kada je riječ o tome da robinja zarađuje baveći se halal-poslovima."[20]

347. poglavlje

Zabranjeno je uzimanje nadoknade za vračanje, to je haram-imetak

Ebu Mesud el-Ensari, radijallahu anhu, rekao je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je zarađivanje trgujući psima, uzimanje nadoknade za nemoral i nadoknade za vračanje."[21]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Haram-imetak jeste onaj koji je stečen na sljedeći način: trgovinom psima, nadoknadom za gatanje i nadoknadom koju bludnica uzima za blud.'*[22]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, hafiz Ibn Hadžer veli: "Haram je imetak onaj koji se zaradi vračanjem, po jednoglasnom mišljenju svih učenjaka, jer je to naplaćivanje zabranjenog posla. Isti status ima i proricanje sudbine na osnovu položaja zvijezda, bacanjem kamenčića i sl., za čim se povode vračevi proričući budućnost, koju ne poznaju."[23]

Drugo, ovoj našoj konstataciji dokaz je i sljedeće Aišino, radijallahu anha, predanje u kojem veli: "Ebu Bekr je imao roba koji mu je plaćao mjesečnu nadoknadu zbog slobode u radu, i Ebu Bekr je živio od te njegove zarade. Jednog je dana međutim rob donio hranu, i Ebu Bekr ju je pojeo, pa ga je rob upitao: 'Znaš li odakle mi hrana koju si pojeo?' 'Ne znam, odakle ti, reci mi?', kaza Ebu Bekr, a rob odgovori: 'U paganskom sam dobu gatao nekom čovjeku, a nisam bio vješt vračanju, i tako sam ga prevario; pojeo si hranu koju sam kupio

---

[20] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/21.
[21] O izvoru hadisa bilo je govora.
[22] O izvoru hadisa bilo je govora.
[23] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 4/427.

od te zarade.' Ebu Bekr je izazvao povraćanje i zaista povratio sve što je bio pojeo."[24]

348. poglavlje

Zabranjeno je uzimanje nadoknade za rasplod životinja

Ibn Omer, radijallahu anhu, govorio je: "Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio iznajmljivanje mužjaka za rasplod."[25]

Džabir, radijallahu anhu, jednom je prilikom izjavio: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je iznajmljivanje dromedara za rasplod."[26]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, tvrdi: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je uzimanje nadoknade za hidžamu, zarađivanje na trgovini psima i na iznajmljivanju mužjaka za rasplod."[27]

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, kaže: "Božiji je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio iznajmljivanje mužjaka za rasplod."[28]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je iznajmljivanje mužjaka za oplodnju ženke, ta se zarada smatra haram-imetkom. S tim u vezi, imam El-Begavi ostavio je sljedeći zapis: "Po većini ashaba i pravnika, zabranjeno je iznajmljivanje mužjaka za oplodnju ženke."[29]

Drugo, međutim, imam Malik drži da je to dopušteno. Ovaj se islamski autoritet u tome pozvao na opću korist (masleha mursela). Iznajmljivanje mužjaka za oplodnju ženke dopušta analogno pozajmici, iznajmljivanju dojilje i oprašivanju palmi. Još kaže da bi se

---

[24] El-Buhari (3842).
[25] El-Buhari (2284).
[26] Muslim (35 i 1565).
[27] **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je En-Nesai (4358). Autentičnim ga je okarakterizirao šejh El-Albani.
[28] En-Nesai (3459). Ovaj je hadis šejh El-Albani također prihvatao.
[29] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/138.

razmnožavanje životinja prekinulo ako bismo zabranili iznajmljivanje mužjaka za rasplod.

No, učenjaci nisu prihvatali ovo Malikovo obrazloženje. "Ono za šta postoji zabrana u sunnetu ne može se dopustiti na osnovu analogije", upozorio je imam El-Begavi.[30] A Eš-Ševkani veli: "...ta je analogija ništavna, neprihvatljiva je."[31]

Treće, kada je riječ o ovom pitanju, u islamu su preporučene sljedeće dvije stvari: prvo, besplatno ustupanje mužjaka za oplodnju ženke, na osnovu Džabirovog, radijallahu anhu, predanja u kojem stoji da je neko upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi s čovjekovim obavezama prema devama, na šta je odgovorio: *"Obaveza je dati mlijeka prilikom muže na pojilištu, ustupiti vedro, ustupiti mužjaka za rasplod, dati devu na korištenje i dati je u svrhe na Allahovom putu"*[32]; i, druga, onome ko dobije besplatno mužjaka za oplodnju dopušteno je, ako to želi, dati vlasniku mužjaka nadoknadu, na osnovu Enesovog, radijallahu anhu, predanja u kojem stoji da je neki čovjek iz plemena Kilab upitao Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi s iznajmljivanjem mužjaka za rasplod, pa mu je to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio. Čovjek, opet, objasni: "Allahov Poslaniče, nama bude ustupljen mužjak za oplodnju, pa dobrovoljno damo nadoknadu, i to Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dopusti."[33]

Et-Tirmizi kaže: "Neki su učenjaci dopustili uzimanje poklona kao oblik dobrovoljne nadoknade."[34]

El-Begavi tvrdi: "Nema smetnje da čovjek ustupi mužjaka za rasplod, a dopušteno je primanje poklona od čovjeka koji je unajmio mužjaka za rasplod."[35]

---

[30] Ibid, 8/139.
[31] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 6/33.
[32] Muslim (988).
[33] **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je Et-Tirmizi (1274).
[34] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/573.
[35] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/139.

349. poglavlje

Zabranjeno je mljevenje nepoznate količine žita za ujam

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, rekao je: "Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio iznajmljivanje mužjaka za rasplod i mljevenje nepoznate količine žita."[36]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je mljevenje nepoznate količine žita za ujam, tj. zabranjeno je reći mlinaru: "Samelji moje žito za toliko i toliko novaca i za neodređenu količinu ujma u brašnu."

Drugo, nadoknada za posao ne smije biti nepoznata.

350. poglavlje

Zabranjeno je najamnika lišiti njegove zarade, to je veliki grijeh

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, upozorenje: *"Allah kaže: 'Trima skupinama ljudi Ja ću biti protivna strana na Sudnjem danu: čovjeku koji se pozove na Mene, pa iznevjeri, onome ko proda slobodnog čovjeka, pa potroši taj novac, i čovjeku koji unajmi radnika i iskoristi ga, ali mu ne dadne nadoknadu.'"*[37]

---

[36] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga Ed-Darekutni, 3/47, i El-Bejheki, 5/339, preko Vekie i Ubejdullaha b. Musaa, koji su izjavili da im je pričao Sufjan, on od Hišama Ebu Kulejba, ovaj od Ibn Ebu Na'ma el-Bedželija, a on od Ebu Seida, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci pouzdani. Međutim, Ibnul-Kattan i Ez-Zehebi smatrali su da je Hišam nepoznat prenosilac; ako ga oni nisu poznavali, postoje učenjaci koji su poznavali njegovu biografiju. Povjerljivim ga je okarakterizirao Ahmed, kako to stoji u djelu *El-Džerhu vet-tadil*, a Ibn Hibban u svome djelu *Es-Sikat* uvrstio ga je u povjerljive prenosioce.

[37] O izvoru hadisa bilo je govora.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, najamniku se mora dati nadoknada odmah nakon završetka posla koji prikladno obavi, nadoknada ne smije izostati.

Drugo, grešan je onaj ko iskoristi najamnika pa mu ne plati, jer, kao da ga je time porobio: ostvario je svoju korist, a nije dao nadoknadu.

351. poglavlje

Zabranjeno je angažirati na ubiranju zekata onoga ko to traži

Ebu Musa el-Eša'ri, radijallahu anhu, pripovijeda: "Došao sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, sa svoja dva suplemenika i rekao: 'Nisam znao da ova dvojica žele raditi na ubiranju zekata!', a Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Nećemo angažirati'*, ili je rekao: *'Mi ne angažiramo na ubiranju zekata onoga ko to od nas traži!'*"[38]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je uposliti na ubiranju zekata onoga ko to traži od vladara, utoliko jer je to traženje pokazatelj njegove pohlepe, a muslimanski se ummet mora čuvati od pohlepnih ljudi.

Drugo, namjesništvo i ubiranje zekata treba smatrati obavezom, a ne privilegijom.

---

[38] El-Buhari (2261).

24. ZEMLJORADNJA I NAPOLIČARSTVO

352. poglavlje

Zabranjeno je odavanje poljoprivredi

Ebu Umama el-Bahili prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, vidio raonik i neke alatke, pa je rekao: *"Allah će poniziti svaki narod koji se oda poljoprivredi."*[1]

Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nemojte se odati poljoprivredi, ta ako to učinite, žudjet ćete za dobrima ovog svijeta!"*[2]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, rekavši ovo, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije imao namjeru ukoriti onaj narod koji se bavi poljoprivredom, već samo onaj narod koji poljoprivreda odvrati od obaveza, tj. od borbe na Allahovom, dželle šanuhu, putu i sl. Povodeći se za navedenim hadisima, imam El-Buhari naslovio je poglavlje: *Ružne posljedice ima prekomjerno bavljenje zemljoradnjom.*

Šejh El-Albani veli: "Poznato je da zaokupljenost stjecanjem nafake odvraća od obaveza, navodi na privrženost i naklonjenost ovome svijetu i odvraća od borbe na Allahovom, dželle šanuhu, putu, što je očito na primjeru mnogih bogatih ljudi. Ovakvom shvatanju prethodnog hadisa u prilog ide sljedeći hadis: *'Kada budete trgovali inom, kada se odate zemljoradnji i zadovoljite se njome, Allah će vas poniziti, i to poniženje neće otkloniti sve dok se ne vratite svojoj vjeri.'*"[3]

Na drugom je mjestu šejh El-Albani ovako rekao: "...i treba razmisliti o ovom hadisu koji objašnjava navedeno Ebu Umamino

---

[1] El-Buhari (2321).

[2] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (2328), Et-Tajalisi (379), Ahmed, 1/426 i 443, El-Begavi (4035), El-Humejdi (144), Hatib el-Bagdadi, 1/18, Ibn Hibban (710), El-Hakim, 4/322, Ebu Ja'la (5200) i neki drugi muhadisi, preko Šimra b. Atijje, on od Mugire b. Sa'da b. el-Ahrema, on od svoga oca Sa'da, a ovaj od Ibn Mesuda, radijallahu anhu. Hadis pojačava Ibn Omerovo, radijallahu anhu, predanje.

[3] Muhammed el-Albani, *Silsiletul-ehadisis-sahiha*, 1/42.

predanje. Naime, u hadisu o kojem govorimo kazano je da bavljenje zemljoradnjom za sobom ne povlači poniženje, ali, ako se ljudi zbog poljoprivrede odaju ovome svijetu, i to ih odvrati od borbe na Allahovom putu, tada treba očekivati poniženje. A postoje hadisi koji potiču na bavljenje zemljoradnjom koja ljude ne odvraća od borbe, odnosno ne budi u njima privrženost ovome svijetu, te između navedenih hadisa nema oprečnosti niti nejasnoće."[4]

Drugo, razmatrajući ovo pitanje, hafiz Ibn Hadžer zapisao je sljedeće: "Izgleda da se Ebu Umamino predanje odnosi na onoga ko se lično bavi zemljoradnjom, odnosno ne odnosi se na onoga ko ima radnike i alatke čuva u kući. Ovaj hadis može imati i općenitije značenje, tj. poniženje će stići svakoga onog ko u svoju kuću unese raonik, a to iziskuje da će taj alat narod tražiti od njega, posebno kada je riječ o pretpostavljenima."[5]

353. poglavlje

Zabranjeni uvjeti u napoličarstvu i iznajmljivanju zemlje

Rafi b. Hadidž, radijallahu anhu, govorio je: "Mi, Medinjani, bavili smo se ratarstvom više od ostalih ljudi... Davali smo zemlju u zakup i govorili: 'Ova parcela pripada meni, a ova tebi!', i možda je prva parcela bila plodna, a potonja nije, pa nam je to Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio."[6]

Sabit b. ed-Dahhak, radijallahu anhu, veli: "Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio napoličarstvo."[7]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabrana u vezi s ovim pitanjem odnosi se na ugovor s nepoznatim uvjetom, a pomoću kojeg se čini nepravda, kao, naprimjer, da čovjek sebi odredi poseban dio parcele ili prihoda. U jednoj

---

[4] Ibid, 1/44.
[5] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 5/5.
[6] El-Buhari (2332) i Muslim (117 i 1547).
[7] Muslim (1549).

Muslimovoj verziji stoji da je Hanzala b. Kajs el-Ensari rekao: "Upitao sam Rafija b. Hadidža u vezi s unajmljivanjem zemlje za zlatnike ili srebrenjake, pa mi je odgovorio: 'To nije problematično. Ljudi su za vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, jedni drugima davali pod zakup vodene jarkove, obale korita, uzvišice potoka i parcele, pa bi određena parcela rodila, a druga ne bi. I kako su pod zakup davali samo te stvari, Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, to zabranio. A dopušteno je parcelu dati pod zakup za poznat iznos.'"

Evo o tome i izjava nekih islamskih autoriteta.

"...dakle, ovaj hadis ukazuje na to da je zabranjeno ono napoličarstvo u kojem se čini nepravda i postoji nepoznanica, a to može dovesti do svađe", napominje hadiski ekspert Eš-Ševkani.[8]

"Zabranjen je onaj zakup koji bi, zbog postojećeg rizika, a nakon razmatranja, zabranili ljudi koji su upućeni u propise o halalu i haramu", ističe El-Lejs b. Sa'd.[9]

Ibn Hadžer veli: "Ova je El-Lejsova izjava u skladu s mišljenjem većine islamskih učenjaka koji zabranjuju ono davanje zemlje pod zakup u kojem će neko biti prevaren i u kojem postoji nepoznanica, uostalom, učenjaci nisu zabranjivali iznajmljivanje zemlje za novac."[10]

Drugo, u vezi s uzimanjem zemlje pod zakup za dio prinosa, islamski učenjaci imaju podijeljena mišljenja. Pa ipak, preteže stav da je to dopušteno, na osnovu sljedećih dokaza: prvo, Ibn Abbas, radijallahu anhu, izjavio je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije zabranio uzimanje zemlje pod zakup za dio prinosa, već je rekao: *'Da ustupi drugom muslimanu svoju zemlju na korištenje, bolje je čovjeku nego da od njega uzima nadoknadu'*", a Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, time želio u muslimanima probuditi osjećaj samilosti; drugo, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dao je Židovima na Hajberu zemlju pod zakup pod uvjetom da mu daju pola prinosa, i taj je ugovor važio do Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti; i, treće, Rafi je izjavio: "...a dopušteno je parcelu dati pod zakup za poznat iznos."

Treće, dopušteno je davanje zemlje pod zakup za novac, a Allah, dželle šanuhu, opet, najbolje zna.

---

[8] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 6/13.
[9] El-Buhari (2346 i 2347).
[10] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 5/26.

354. poglavlje

Zabranjeno je hurme brati noću i zbranjeno je žeti noću

Husejn b. Alija, radijallahu anhu, nekom je prilikom izjavio: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je berbu hurmi noću i žetvu noću."[11]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeni su berba i žetva noću (to je svijet radio sakrivajući se od siromaha), na osnovu sljedećeg ajeta: "...i podajte na dan žetve i berbe ono na šta drugi pravo imaju..." (El-En'am, 141)

Imam El-Bejheki zabilježio je da je Džafer b. Muhammed, prenosilac navedenog predanja, Husejnove riječi protumačio rekavši: "Mislim da su berba i žetva noću zabranjeni zbog toga što je to narod činio kako bi izbjegao dati udio siromasima."

Ja velim da je u pravu. Berba i žetva noću zabranjeni su kako muslimani ne bi upali u ono u šta su upali vlasnici bašče koji su se bili dogovorili da svoju bašču oberu noću, e da nijedan siromah u nju ne uđe. Svevišnji je Allah o njima objavio ajete u suri El-Kalem, gdje je ukazao na njihov loš završetak, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

Drugo, neki učenjaci ipak smatraju da su žetva i berba noću zabranjeni iz bojazni od opasnih gmizavaca, i njihovo je obrazloženje donekle prihvatljivo, ali preteže obrazloženje onih učenjaka koji su kazali da je to zabranjeno kako bi se izbjeglo bježanje od obaveza prema siromašnima i potrebitima.

---

[11] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibnul-Earabi, u zbirci *El-Mudžem* (203 – manuskript), El-Bejheki, 4/133, i Hatib el-Bagdadi, u djelu *Tarihu Bagdad*, 12/372, preko Džafera b. Muhammeda, on od svoga oca Muhammeda, a ovaj od svoga oca. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci povjerljivi.

25. SVETOST VODE I NAPAJANJE

355. poglavlje

Zabranjeno je otjerati putnika-namjernika s izvora, to je veliki grijeh

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Tri kategorije ljudi Allah neće pogledati na Sudnjem danu, niti će ih očistiti, njih čeka bolna patnja: čovjeka iz čijeg bunara teče višak vode po putu, pa ipak otjera putnika-namjernika s izvora; čovjeka koji dâ vladaru prisegu samo radi ovosvjetske dobrobiti: ako dobije imetka, zadovoljan je, a ako mu se uskrati, razljuti se; i čovjeka koji ponudi robu nakon ikindija-namaza i kaže: 'Tako mi Allaha, pored Koga nema drugog boga, za nju sam dobijao toliko i toliko' i neko mu povjeruje.'* Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio ajet: 'Oni koji obavezu svoju prema Allahu i zakletve svoje zamjenjuju nečim što malo vrijedi...'(Alu Imran, 77)."[1]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ako je vlasniku bunara potrebna voda, on polaže veće pravo na nju od putnika-namjernika, zato u hadisu i stoji: *"...čovjeka iz čijeg bunara teče višak vode po putu..."*, tj. ako prelazi njegove potrebe; a kaznu zaslužuje samo onaj koji putniku-namjerniku uskrati višak vode.

Imam El-Buhari naslovio je poglavlje: *Neki učenjaci smatraju da vlasnik vrela, odnosno mješine s vodom polaže najveće pravo na vodu.*

Drugo, ako vode ima dovoljno, čovjeku nije dopušteno spriječiti putnika-namjernika koji se želi napiti, niti ima pravo zadržati vodu samo za sebe, a potrebna je drugim ljudima. Ovo smo pitanje već razmatrali.

---

[1] El-Buhari (2358) i Muslim (108 i 173).

356. poglavlje

Niko nema pravo zabraniti ispašu na nekoj zemlji, to je isključivo Allahovo pravoi pravo Njegovog Poslanika

Ibn Abbas, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Es-Sab b. Džussama izjavio: "Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Samo Allah i Njegov Poslanik imaju pravo zabraniti ispašu na nekoj zemlji.'* Doprlo je do nas da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio ispašu u Nekiu[2] i da je Omer zabranio ispašu u Šerefu te u Rebezi."[3]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjivanje ispaše na zemlji koja nikom ne pripada zove se *hima.*

Drugo, iz navedenog hadisa neki su učenjaci izveli dva zaključka: prvo, niko nema pravo muslimanima zabraniti ispašu na nekoj zemlji, to je pravo imao samo Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem; i, drugo, ispašu na nekoj zemlji može zabraniti halifa, koji u vezi s tim ima ovlasti koje je imao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ali zabrana ispaše ne smije ići na štetu muslimanima.

Treće, nijedan vladar poslije Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti nema pravo zabraniti ispašu u ličnu korist, samo mu je dopušteno zabraniti ispašu ako u tome vidi dobrobit, a ne štetu za muslimane, povodeći se za Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem.

Na ovo nas upućuje Omerov postupak i njegova izjava. Kada je riječ o postupku, Ibn Omer prenosi da je Omer, radijallahu anhu, zabranio ispašu u Rebezi u korist državnih deva.[4] A kada se radi o izjavi, Zejd b. Eslem prenosi od svoga oca Zejda da je Omer, radijallahu anhu, uposlio njegovog štićenika Hunejja da čuva neku zemlju od ispaše tuđe stoke i rekao mu: "Hunejje, sustegni se od nepravde prema muslimanima i čuvaj se molbe onoga kome je

---

[2] Poznato močvarno mjesto u Medini na kojem nakon povlačenja vode raste trava.

[3] El-Buhari (2370).

[4] **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je Ibn Ebu Šejba, 7/304. Lanac prenosilaca ovog predanja vjerodostojnim je okarakterizirao Ibn Hadžer u djelu *Fethul-Bari*, 5/45. A Rebeza je poznato mjesto između Meke i Medine.

učinjena nepravda, jer se Allah odaziva tom čovjeku! I pripazi na vlasnike malih stada deva i ovaca! A ja moram paziti na deve Abdurrahmana b. Avfa i deve Osmana b. Affana, jer ako im deve stradaju, oni će uzgajati palme i baviti se zemljoradnjom, međutim, ako propadnu sitna stada deva i ovaca, njihov će vlasnik imati dokaz protiv mene, i reći će: 'Vladaru pravovjernih, šta si učinio!' Jadan ne bio, zar misliš da ću ih prepustiti nevolji?! Lakše mi je nadoknaditi vodu i travu, nego zlato i srebro. Allaha mi, oni smatraju da sam im nanio nepravdu jer se ona zemlja nalazi u njihovom posjedu, za nju su ginuli u paganskom dobu, a u islamu su je predali. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, da nije deva od kojih imamo veliku korist u borbi na Allahovom putu, ni na jednom pedlju njihove zemlje ne bih zabranio ispašu."[5]

El-Begavi je rekao sljedeće: "...stoga možemo zaključiti da niko nema pravo zabraniti ispašu na nekoj zemlji, osim pod uvjetima pod kojima je to učinio Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem."[6]

Četvrto, zabranjena je ona *hima* koju su prakticirali Arapi u paganskom dobu, tj. kada bi neki prvak došao na određenu plodnu zemlju, odveo bi psa na uzvišicu i potaknuo ga na lajanje, i dokle god bi se čulo lajanje, na toj zemlji bi zabranio ispašu, niko ne bi imao pravo napasati goveda u tom dijelu zemlje, a on bi zadržao pravo napasanja svoje stoke zajedno s narodom na ostalim parcelama.

Imam Šafi veli: "Kada bi neki ugledni Arap krenuo u potragu za ispašom i stigao do neke plodne zemlje, potaknuo bi na lajanje psa na kakvoj uzvišici, a ako ne bi bilo pasa lutalica, doveo bi ga i poslao čovjeka da sluša dokle dopire lajanje. Zatim bi na toj zemlji zabranio ispašu malim stadima, a zadržao bi pravo napasanja svoje stoke na ostalim parcelama. Otuda smatramo da se Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'Samo Allah i Njegov Poslanik imaju pravo zabraniti ispašu na nekoj zemlji'* znače: niko nema pravo zabraniti ispašu na posebnoj zemlji, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna. Odnosno, razumije se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjivao ispašu na određenoj zemlji jer je u tome bila korist za muslimane, i nije prihvatao da to iko učini za njegovu ličnu korist. To je tako, jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije posjedovao osim onoga što je morao posjedovati, on i njegova porodica, čak su petinu petine, koju mu je Svevišnji Allah

5 El-Buhari (3058).

6 El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/285.

doznačio od ratnog plijena, trošili na vlastite potrebe. Također, sav drugi imetak: jahaće životinje i oružje, koji pređe tu količinu, vraća se i daje za potrebe na Allahovom putu. Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, sebe i svoj imetak potčinio Svevišnjem Allahu, pa neka ga Allah, dželle šanuhu, nagradi onako kako nagrađuje poslanika zbog poslanice koju dostavi svom narodu."[7]

Peto, neki učenjaci smatraju da *hima* znači oživljavanje zemlje, i još kažu da je navedeni hadis u suprotnosti s hadisima koji to dopuštaju. Ali, to je očit previd jer većina učenjaka pravi razliku između *hime* i oživljavanja zemlje.

Evo šta o tome kaže Eš-Ševkani: "Neki učenjaci smatraju da između hadisa u kojem se zabranjuje *hima* i hadisa u kojem se dopušta oživljavanje zemlje postoji oprečnost. Uzrok ovom pogrešnom shvatanju jeste to što nisu napravili razliku između te dvije stvari: *hima* je u svakom pogledu specifičnija od oživljavanja zemlje."[8]

Šesto, tačno je da u predanju En-Numana b. Bešira, koje su zabilježili El-Buhari i Muslim, stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Svaki vladar ima pravo na himu"*, ali, u tim riječima nije dokaz onim učenjacima koji su kazali da je *hima* punovažna u situacijama koje smo mi ovdje isključili. Ovaj je hadis karakterističan i na osnovu njega ne može se ustanoviti šerijatski propis, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

---

[7] Muhammed b. Idris eš-Šafi, *El-Umm*, 4/47.
[8] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 6/53.

26. POZAJMLJIVANJE

357. poglavlje

Zabranjeno je olahko odnošenje prema dugu

Aiša, radijallahu anha, Poslanikova, sallallahu alejhi ve sellem, supruga, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u namazu učio sljedeću dovu: *"Moj Allahu, Tebi se utječem od patnje u kaburu! Moj Allahu, Tebi se utječem od mesiha Dedždžala! Moj Allahu, Tebi se utječem od iskušenja ovoga svijeta i smrti! Moj Allahu, Tebi se utječem od grijeha i duga koji navodi na grijeh!"* Neko reče Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem: "Često se utječeš od duga koji navodi na grijeh!" Na to Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *"Kada se prezaduži, čovjek laže kad govori i pronevjeri ako obeća."*[1]

Ebu Katada, radijallahu anhu, pripovijeda da se Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom obratio ashabima rekavši da su borba na Allahovom putu i vjerovanje u Allaha najbolja djela. Neki čovjek upita: "Allahov Poslaniče, ako poginem na Allahovom putu, hoće li biti oprošteni svi moji grijesi?" Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *"Hoće, bit će oprošteni svi tvoji grijesi ako pogineš na Allahovom putu strpljivo se i iskreno boreći, napadajući, a ne uzmičući."* Međutim Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita onog čovjeka: *"Kako ono reče?"* "Rekao sam", ponovi čovjek, "ako poginem na Allahovom putu, hoće li biti oprošteni svi moji grijesi?" Tada mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *"Hoće, bit će oprošteni svi tvoji grijesi ako pogineš na Allahovom putu strpljivo se i iskreno boreći, napadajući, a ne uzmičući, osim duga, tako mi reče Džibril, alejhis-selam."*[2]

Abdullah b. Amr b. el-As, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *"Šehidu će Allah oprostiti sve grijehe osim duga."*[3]

Muhammed b. Abdullah b. Džahš, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Jednog smo dana sjedjeli s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na mjestu na kojem su donošene dženaze, pa je podigao glavu prema

---

[1] El-Buhari (832) i Muslim (589).
[2] Muslim (1885).
[3] Muslim (1886).

nebu, zatim stavio ruku na čelo i rekao: *'Subhanallah! Velika je prijetnja objavljena!'* Zašutjeli smo i razišli se. Sutradan sam upitao: 'Allahov Poslaniče, u vezi s čime je objavljena prijetnja?', a on odgovori: *'U vezi s dugom. Tako mi Onoga u Čijoj je ruci moj život, kada bi neko poginuo na Allahovom putu, pa bio proživljen, potom ponovo poginuo, pa opet bio proživljen, i opet poginuo, a bio dužan, ne bi ušao u Džennet sve dok neko ne vrati njegov dug.'*"[4]

Semura, radijallahu anhu, kazuje: "Bili smo s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na dženazi nekom čovjeku, pa je tri puta upitao: *'Je li prisutan iko od te i te porodice?'* Neki se čovjek odazva, pa ga Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ukori: *'Zašto mi se nisi odazvao prvi ili drugi put?! Nisam te mislio izgrditi! Zaista je taj i taj'*, spomenuvši ime umrlog, *'zatočenik svog duga.'*"[5]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Blaženstvo duše nakon smrti zavisi od toga je li čovjek umro dužan; blaženstvo će duša osjetiti tek pošto se dug vrati."*[6]

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, ispričao je: "Neki je čovjek umro pa smo ga okupali, umotali u kefine, namirisali i stavili kod Mekami Džibrila, mjesta gdje je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao dženaza-namaz umrlima. Zatim smo pozvali Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i zajedno otišli na ono mjestu. Allahov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: *'Je li ovaj čovjek umro pod dugom?'* Neko odgovori: 'Jeste, ostao je dužan dva zlatnika.' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ustuknu i reče: *'Klanjajte svome bratu dženaza-namaz!'* Naš čovjek po imenu Ebu Katada reče: 'Allahov Poslaniče, ja preuzimam njegov dug na sebe!' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, poče govoriti: *'Ti moraš vratiti njegov dug iz svog imetka, a umrli više nema nikakve veze s dugom!'* Ebu Katada reče: 'Slažem se.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, klanjao je onom čovjeku dženaza-namaz, a

---

[4] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 7/314 i 315, Ahmed, 5/289 i 290, El-Hakim, 2/25, i El-Begavi (2145). Lanac prenosilaca ovog predanja dobar je, a njegovi su prenosioci pouzdani, osim što je od Ebu Kesira, štićenika Muhammeda b. Abdullaha b. Džahša, prenosilo nekoliko pouzdanih ljudi. On je rođen za vrijeme Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i njegova su predanja dobra.

[5] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3341), En-Nesai, 7/315, El-Hakim, 2/25 i 26, Ahmed, 5/11, 13 i 20, i El-Bejheki, 6/76.

[6] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (1078 i 1079), Ibn Madža (2413), Ahmed, 2/440, 475 i 508, Ed-Darimi, 2/262, El-Begavi (2147) i neki drugi muhadisi.

kasnije je, kada god bi sreo Ebu Katadu, upitao: *'Šta bî s dugom?'* I kada ga je jednom prilikom upitao u vezi s tim, Ebu Katada je odgovorio: 'Allahov Poslaniče, vratio sam njegov dug.' *'Tek sada je ugodno tijelu onog čovjeka'*, zaključi Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."[7]

Ukba b. Amir, radijallahu anhu, govorio je da je čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako savjetuje ashabe: *"Nemojte sebe strašiti nakon ostvarene sigurnosti!"* Oni upitaše: "Božiji Poslaniče, a čime to?" *"Dugom"*, odgovori Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem.[8]

Sevban, Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, štićenik, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nekom prilikom rekao: *"Ko umre čist od sljedeće tri stvari ući će u Džennet: od oholosti, utaje ratnog plijena i duga."*[9]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, dug je opasna stvar, razlog je brige noću, a poniženje danju i sprečava ulazak u Džennet.

Drugo, dopušteno je vratiti dug umrlog čovjeka, makar ne bio njegovo dijete.

Treće, onaj ko umre prije nego što vrati dug, ne podbacivši u tome, kao, naprimjer, da bude siromašan ili da iznenada umre, ali je imao namjeru vratiti dug za života, a niko ga ne vrati nakon njegove smrti, Svevišnji će se Allah pobrinuti za dug takvog čovjeka. Evo o tome predanja: prvo, Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko se zadužuje imajući namjeru vratiti dug, Allah će vratiti njegov dug"*[10]; i, drugo, Mejmuna, radijallahu

---

[7] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 3/330, El-Hakim, 2/58, El-Bejheki, 6/74 i 75, i neki drugi muhadisi.

[8] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ahmed, 4/146 i 154, Ebu Ja'la (1739), El-Hakim, 2/26, El-Bejheki, 5/355, El-Buhari, u zbirci *Et-Tarihul-kebir*, 3/2/430, preko Bekra b. Omera, koji je izjavio da im je pričao Šuajb b. Zura, koji je ovo čuo od Ukbe b. Amira, radijallahu anhu. Lanac prenosilaca ovog predanja dobar je, a njegovi su prenosioci pouzdani, osim što je od Šuajba b. Zure prenosilo nekoliko pouzdanih prenosilaca. Spomenutog Šuajba povjerljivim su smatrali Ibn Hibban i El-Hejsemi. On je tabiin, a njegova su predanja dobra.

[9] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (1573), Ibn Madža (2412), Ahmed, 5/276, 281 i 282, El-Hakim, 2/26, El-Bejheki, 5/355 i 9/101 i 102, i neki drugi muhadisi.

[10] El-Buhari (2387).

anha, govorila je da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Svako ko se zaduži, a za koga Allah zna da ima namjeru vratiti dug, Allah će vratiti njegov dug još na ovom svijetu."*[11]

Četvrto, zaključujemo da se navedena prijetnja u vezi s dugom odnosi na čovjeka koji se zadužuje želeći bespravno potrošiti taj imetak, odnosno ne želeći ga vratiti, a Allah, dželle šanuhu, opet, najbolje zna.

358. poglavlje

Strogo je zabranjeno zaduživanje s ciljem upropaštavanja tuđeg imetka

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko se zadužuje želeći vratiti dug, Allah će taj dug vratiti umjesto njega, a ko se zadužuje želeći uništiti tuđi imetak, Allah će njega uništiti."*[12]

Suhejb el-Hajr, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Ko god se zaduži odlučivši da dug neće vratiti, doći će pred Allaha kao kradljivac."*[13]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno zaduživanje s ciljem upropaštavanja tuđeg imetka. Onoga ko tako bude radio Svevišnji će Allah upropastiti na ovome svijetu, dat će mu iskušenje u životu, oduzet će mu zdravlje, a na onome će ga svijetu kaznit bolnom kaznom. Čovjek se lahko može uvjeriti da Allah, dželle šanuhu, kažnjava one koji tako čine.

Drugo, prilikom zaduživanja čovjek treba imati namjeru vratiti pozajmicu.

---

[11] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 7/315 i 316, Ibn Madža (2408), Ahmed, 6/332, El-Hakim, 2/23, i neki drugi muhadisi.

[12] El-Buhari (2387).

[13] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ibn Madža (2410).

359. poglavlje

Zabranjeno je da imućan čovjek odugovlači s vraćanjem duga

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio: *"Nepravdu čini onaj čovjek koji odugovlači s vraćanjem duga, a imućan je i može dug vratiti."*[14]

Amr prenosi od svoga oca Eš-Šerida, radijallahu anhu, da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Imućnog čovjeka koji može vratiti dug, ali odugovlači s time dopušteno je spomenuti po zlu i čak ga zatvoriti."*[15]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, imućnom čovjeku koji može vratiti dug zabranjeno je odugovlačiti nakon što istekne rok vraćanja duga, to je nepravda.

Drugo, novac se mora vratiti njegovom vlasniku, makar se radilo o bogatu čovjeku, nečije bogatstvo nije razlog da mu dužnik odugovlači s vraćanjem duga.

Treće, dopušteno je ukoriti čovjeka koji može vratiti dug, ali s time odugovlači, kao što je dopušteno govoriti da je nepravedan čovjek i ne vraća dugove uredno, a to se ne smatra ogovaranjem.

---

[14] El-Buhari (2287) i Muslim (1564).

[15] **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je El-Buhari kao muallek-predanje (vidjeti: *Fethul-Bari*, 5/62), a sa spojenim lancem prenosilaca zabilježili su ga, između ostalih, sljedeći muhadisi: Ebu Davud (3628), En-Nesai, 7/316-317, Ibn Madža (2427), Ahmed, 4/222, 388 i 389, El-Hakim, 4/102, El-Bejheki, 6/51, i Ibn Hibban (5089), posredstvom Vebra b. Ebu Dulejle, koji je izjavio da im je pričao Muhammed b. Mejmun b. Musejka i čovjek po imenu Esnaalejhihajren, koji prenose od Eš-Šerida, radijallahu anhu. Lanac prenosilaca ovog predanja dobar je, a njegovi su prenosioci pouzdani, osim Mejmuna b. Musejka, njega i prenosioca Esnaalejhihajren pouzdanim je smatrao samo Ibn Hibban.

360. poglavlje

Zabranjeno je rasipanje imetka

Svemogući Allah rekao je: "I rasipnicima imetke, koje vam je Allah povjerio na upravljanje, ne uručujte, a njihov imetak za njihovu ishranu i odijevanje trošite; i prijatne im riječi govorite." (En-Nisa, 5)

El-Mugira b. Šu'ba, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Zaista vam je Allah zabranio neposlušnost prema majkama[16], zakopavanje živih djevojčica, uskraćivanje onoga što morate dati i traženje onoga što vam ne pripada; a mrzi pri vama tri stvari: čula-kazala, bespotrebno neumjesno zapitkivanje i rasipanje imetka."*[17]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom je prilikom kazao: *'Allah pri vama voli tri stvari, a mrzi druge tri. Voli da Ga obožavate i nikoga Mu ne pripisujete; da se svi držite za Allahovo uže i da se ne razjedinjujete; a mrzi sljedeće: čula-kazala, bespotrebno neumjesno zapitkivanje i rasipanje imetka.'*"[18]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, imetak je zabranjeno bespotrebno trošiti i izlagati propasti, to je činjenje nereda na Zemlji, a Svevišnji Allah ne voli nered.

Drugo, onaj ko upropasti svoju imovinu može biti prinuđen prositi, a to ga može odvesti u poniženje: "Ne drži ruku svoju stisnutu, a ni posve otvorenu – da ne bi prijekor zaslužio i bez ičega ostao..." (El-Isra, 38)

Treće, izraz *mekruh*, spomenut u sljedećem ajetu: "Sve je to ružno, Gospodaru tvome mrsko (mekruh)" (El-Isra, 38), označava zabranu. Naime, prve su generacije ummeta ovaj izraz upotrebljavale u onom smislu u kojem su ga upotrijebili Svevišnji Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a potonji učenjaci usuli-fikha usaglasili su se oko toga da izraz *mekruh* upotrebljavaju za ono djelo od

---

[16] Neposlušnost prema roditeljima jedan je od velikih grijeha, i to po jednoglasnom mišljenju svih učenjaka. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zadovoljio se spominjanjem majke jer je njezino pravo kod djece veće i, zato, dobročinstvo prema njoj potvrđenije.

[17] El-Buhari (2408) i Muslim (12 i 593).

[18] Muslim (1715).

kojeg je bolje sustegnuti se, ali koje nije zabranjeno činiti, a miješanje terminologija te dvije epohe dovodi do pogrešnog razumijevanja islama.

27. PARNIČENJE

361. poglavlje

Zabranjeno je razilaženje i parničenje

Svevišnji Allah rekao je: "I ne budite kao oni koji su se razjedinili i u mišljenju podvojili kad su im već jasni dokazi došli – njih čeka patnja velika." (Alu Imran, 105)

"Međutim, oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti, osim onih kojima se Gospodar tvoj smiluje..." (Hud, 118-119)

"...i pokoravajte se Allahu i Poslaniku Njegovom, i ne prepirite se da ne biste klonuli i bez borbenog duha ostali..." (El-Enfal, 46)

Ibn Mesud, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Čuo sam nekog čovjeka da uči neki ajet na način kako nisam čuo da ga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uči pa sam uzeo tog istog čovjeka za ruku i odveo kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, a on je na to rekao: *'Obojica lijepo učite, pa se nemojte razilaziti! Oni koji su bili prije vas podvajali su se, i nastradali su.'*"[1]

Ovaj isti ashab prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Čuvajte se zla koje u sebi nosi tržnica!"*[2]

Džabir b. Semura, radijallahu anhu, izjavio je: "Jednog je dana Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, izašao među nas i vidio da smo se podijelili u nekoliko tabora, pa nas je ukorio: *'Zašto ste se podijelili u skupine?!'*"[3]

Ebu Saleba el-Hušeni, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Kada bi putovali, ljudi bi odsjeli negdje i razišli po klancima i dolinama, pa bi ih Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio: *'Od šejtana je vaše razilaženje po klancima i dolinama!'* Nakon toga nigdje nisu odsjeli a da se nisu zbili jedni uz druge, toliko da ih je mogao pokriti čak jedan pokrivač."[4]

---

[1] El-Buhari (2410).

[2] Muslim (123 i 432).

[3] Muslim (430).

[4] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2628), Ibn Hibban (2690), Ahmed, 4/193, El-Hakim, 2/115, i El-Bejheki, 9/152, preko El-Velida b. Muslima, koji je izjavio da im je pričao Abdullah b. Zubejr, koji je govorio da je čuo Muslima b. Mišekna da govori kako im je to ispričao Ebu Saleba, radijallahu anhu. Lanac

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Svevišnji je Allah odredio da se svijet razilazi na ovome svijetu, to niko ne može spriječiti: "Međutim, oni će se uvijek u vjerovanju razilaziti, osim onih kojima se Gospodar tvoj smiluje..." (Hud, 118-119)

Drugo, zabranjeno je tajenje razilaženja, prikrivanje iza njega, odnosno pravljenje da se ne zna o čemu je riječ jer sve mora izaći na vidjelo ma koliko se odlagalo.

Treće, iako podvojenost postoji, muslimani su, po islamu, dužni poduzeti sve uzroke da ga iskorijene: "Svi se čvrsto Allahovog užeta držite i nikako se ne razjedinjujte..." (Alu Imran, 103). A jedan od najvećih uzroka iskorjenjivanja razilaženja jeste privrženost Allahovom čvrstom užetu i konsultiranje Kur'ana i Hadisa. O tome nam govori sljedeći ajet: "Ma u čemu se razilazili, treba da presudu dâ Allah..." (Eš-Šura, 10), te Allahove, dželle šanuhu, riječi: "O vjernici, pokoravajte se Allahu i pokoravajte se Poslaniku i predstavnicima vašim. A ako se u nečemu ne slažete, obratite se Allahu i Poslaniku, ako vjerujete u Allaha i u onaj svijet; to vam je bolje i za vas rješenje ljepše." (En-Nisa, 59)

Četvrto, razilaženje je, po islamu, zabranjeno i ogavno u bilo kojem djelu i bilo kojoj situaciji. Na to nas upućuje navedeno Ebu Salebino, radijallahu anhu, predanje. Ako je razilaženje u običnim, ovosvjetskim stvarima rezultat šejtanovog zavođenja i podbadanja, zar to nije od šejtana kada se radi o pitanjima vjere.

---

prenosilaca ovog predanja dobar je, a njegovi su prenosioci pouzdani. Prenoseći ovaj hadis, El-Velid b. Muslim nije upotrijebio tedlis.

28. NALAŽENJE TUĐIH PREDMETA

362. poglavlje

Zabranjeno je prisvajanje deva koje lutaju

Halid b. Zejd el-Džuheni, radijallahu anhu, pripovijeda: "Neki je beduin došao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao ga u vezi s pronađenim novcem, pa mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: *'Objavljuj godinu dana da si našao novac, potom objavljuj da si našao upletnjak, a potom objavljuj da si našao uzicu za vezanje upletnjaka, pa ako se ne pojavi vlasnik novca, tebi pripada.'* Beduin, opet, upita: 'Allahov Poslaniče, a šta kažeš u vezi s ovcom koja luta?' *'Ili ćeš je uzeti ti, ili neko drugi, ili će je pojesti vuk'*, odgovori mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Čovjek naposlijetku upita: 'A šta je s devom koja luta, mogu li nju prisvojiti?' Resulullahovo se, sallallahu alejhi ve sellem, lice tada promijeni, on ga ukori: *'Kakve ti veze imaš s devom koja luta?! Ona ima snažne kopite, može se snabdjeti vodom, a hrani se lišćem.'*"[1]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, *lukata* je nađena stvar i mora se objavljivati da je ona pronađena.

Drugo, prije nego što usvoji nađenu stvar, čovjek mora oglašavati godinu dana neprekidno, na javnim mjestima: pijacama, trgovima itd., da je našao to i to, ali ne spominjući svojstva nađene stvari.

Treće, kada nađe izgubljenu stvar, čovjek treba zapaziti njena svojstva kako bi znao je li iskren onaj ko tvrdi da je ta stvar njegova. A nakon godinu dana objavljivanja čovjek ima pravo nađenu stvar uzeti sebi.

Četvrto, ako se pojavi vlasnik izgubljene stvari i spomene njena svojstva, ona mu se stvar mora dati jer on na nju polaže najveće pravo, to je njegova svojina.

Peto, dopušteno je uzimanje ovce koja luta jer je nezaštićena i izložena opasnosti zato što uglavnom ne živi sama, već u stadu. Ovcu

[1] El-Buhari (2427) i Muslim (1722).

koja luta uzet ćeš ti, ili drugi čovjek, ili će je pojesti vuk. U hadisu je spomenut vuk, jedna od brojnih vrsta mesoždera, i u tome je dovoljan poticaj da se nađena ovca uzme, tj. da se ne ostavi vuku.

Šesto, zabranjeno je prisvajanje deve koja luta, zbog sljedećih stvari: prvo, kada je beduin spomenuo devu koja luta, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naljutio se; drugo, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ukorio ga je: *"Kakve ti veze imaš s devom koja luta?!"*, tj. ostavi je na miru; i, treće, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podsjetio je beduina na to da devu ne treba čuvati jer je snažna životinja, otporna na žeđ, a hrani se sama, pa stoga nema potrebe da je neko zaštiti.

363. poglavlje

Zabranjeno je uzimanje stvari koju izgubi Mekanac, odnosno hadžija

Abdurrahaman b. Osman et-Tejmi, radijallahu anhu, izjavio je: "Božiji je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio uzimanje stvari koju izgubi hadžija."[2]

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"U Haremu se ne smije uzeti izgubljena stvar, osim ako će je čovjek objavljivati."*[3]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, također u vezi s Haremom rekao sljedeće: *"...i izgubljenu stvar nije dopušteno uzeti, osim ako će je čovjek objavljivati."*[4]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je prisvojiti stvar koju izgubi hadžija, odnosno Mekanac, s namjerom njenog prisvajanja nakon perioda objavljivanja.

Drugo, kada je riječ o onom čovjeku koji će objavljivati stvar koju izgubi hadžija, odnosno Mekanac, njemu je dopušteno uzeti nađenu stvar, na osnovu navedenih hadisa.

---

[2] Muslim (1724).
[3] El-Buhari (1834).
[4] El-Buhari (2434).

Eš-Ševkani kaže: "Kada je riječ o uzimanju stvari koju izgubi hadžija, problematično je to što je ovdje posebno naglašeno njeno objavljivanje, premda je obavezno objavljivanje svake nađene stvari, bez obzira pripadala ona hadžiji ili onome koji nije hadžija. Objašnjenje ove nejasnoće leži u tome da navedeni hadisi znače: stvar koju izgubi hadžija dopušteno je uzeti samo radi njenog objavljivanja, ali ne i radi usvajanja. Prema tome, i nakon objavljivanja, ne može se prisvojiti stvar koju izgubi hadžija."[5]

S tim u vezi, Ibn Hadžer veli:: "...u predanjima navedenim u poglavlju (prenijeli su ih Ibn Abbas i Ebu Hurejra, radijallahu anhum) dokaz je da se stvar izgubljena u Meki ne smije uzeti s namjerom njenog usvajanja, već samo radi objavljivanja, i to je stav većine učenjaka. Po Ibn Bettalu, stvar izgubljena u Meki ima poseban status jer se može vratiti vlasniku. Naime, ako se radi o svojini Mekanca, tada je očito da će je on, kada ga se izvijesti, preuzeti, a ako je svojina hadžije, pretežno se pojavi neko iz zemlje iz koje dolazi vlasnik izgubljene stvari: ako onaj ko nađe neku stvar u Meki objavljuje to svake godine, lahko se može saznati njen pravi vlasnik."[6]

364. poglavlje

Zabranjeni su raspolaganje imetkom i muža životinje bez odobrenja vlasnika

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "*Neka čovjek nipošto ne pomuze tuđu životinju bez dopuštenja njenog vlasnika! Zar bi nekom od vas bilo drago da neko razbije njegovu maštrafu s vodom i provali u riznicu te uzme njegovu hranu?! Isto tako, ljudi mlijeko čuvaju u vimenu svojih životinja, i zato neka čovjek nipošto ne pomuze tuđu životinju bez dopuštenja njenog vlasnika!*"[7]

Ebu Humejd es-Saidi, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ukazujući na opasnost prisvajanja

[5] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 6/96.
[6] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 5/88.
[7] El-Buhari (2435) i Muslim (1726).

muslimanskog imetka, rekao: *"Čovjeku nije dopušteno uzeti čak ni štap drugog muslimana, osim uz njegovo zadovoljstvo."*[8]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, iz navedenih se hadisa zaključuje da je zabranjeno raspolagati imetkom drugog muslimana, ma o čemu se radilo, osim uz njegovo zadovoljstvo. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, posebno je spomenuo mužu životinja i uzimanje štapa jer su se ljudi olahko odnosili prema tim stvarima, a, spominjući bezazlene stvari, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ukazao je na opasnost od raspolaganja vrednijom imovinom.

El-Begavi napominje: "Većina učenjaka smatra da je zabranjeno pomusti tuđu životinju, a to je dopušteno uz saglasnost vlasnika životinje."[9]

Drugo, pa ipak, neki učenjaci dopuštaju uzimanje tuđe hrane i pića u svakoj situaciji. Svoj stav dokazuju hadisom Semure b. Džunduba, radijallahu anhu, u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Kada čovjek dođe kod nekog stada, neka od vlasnika stada zatraži dopuštenje za mužu pa ako mu dopusti, može je pomusti i popiti mlijeko. A ako ne zatekne nikoga u blizini, neka vlasnika tri puta pozove; ako mu se odazove, neka ovaj zatraži dopuštenje za mužu, a ako mu se niko ne odazove, neka pomuze i napije se mlijeka, ništa ne noseći sa sobom."*[10] Doduše, ovo se odnosi na nevoljnika, putnika-namjernika i gladnog, na osnovu Ibn Amrovog, radijallahu anhu, predanja u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upitan u vezi s jedenjem okačenih hurmi,

---

[8] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 5/425, Ibn Hibban (5978), Et-Tahavi, u djelu *Šerhu muškilil-asar* (2822), El-Bezzar (1733) i El-Bejheki, 6/100 i 9/358. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci pouzdani. Hadisu u prilog ide predanje Ebu Hurre er-Rikašija, koji prenosi od svoga amidže, te predanje Amra b. Jesribija, ali ona imaju određenu mahanu.

[9] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/233.

[10] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (2619) i Et-Tirmizi (1296). Po onim učenjacima koji smatraju da je Hasan el-Basri slušao predanja od Semure b. Džunduba, radijallahu anhu, ovaj je hadis autentičan. Ovom hadisu u prilog ide Ebu Seidovo, radijallahu anhu, predanje koje su zabilježili sljedeći muhadisi: Ibn Madža (2300), Ibn Hibban (5281), Ahmed, 3/7, 8, 21, 85 i 86, El-Hakim, 4/132, El-Bejheki, 9/359, Et-Tahavi, u djelu *Šerhu muškilil-asar* (2824), Ebu Ja'la (1244 i 1287) i En-Nesai, 8/85, s dobrim lancem prenosilaca.

odgovorio: *"Nema grijeha u tome za onoga ko je gladan, ali pod uvjetom da ništa ne ponese sa sobom."*[11]

Ako se čovjek najede hurmi i ništa ne ponese, nije dužan namiriti ono što je pojeo, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

Napomena: komentirajući navedeni Ibn Omerov, radijallahu anhu, hadis, imam El-Begavi veli: "U hadisu je dokaz da *kijas*, analogno prosuđivanje, važi za argument u islamu. A evo kako: Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, uporedio čuvanje mlijeka u vimenu životinja s čuvanjem imetka u kući. U hadisu je također dokaz da se onome ko krišom pomuze životinju u staji, odnosno onome ko pomuze životinju na njivi, zaštićenoj prema običaju – ima odsjeći ruka, utoliko prije jer to ima status krađe imetka iz kuće."[12]

365. poglavlje

Zabranjeno je izgubljenu stvar uzeti, pa je ne objavljivati

Džarud el-Abdi, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio: *"Onaj ko prisvoji stvar koju izgubi musliman sličan je onome koji uzima džehennemsku žeravicu."*[13]

Ijad b. Himar, radijallahu anhu, govori da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko nađe izgubljenu stvar neka za svjedoka uzme dva pravedna muslimana, neka je ne krije i neka ništa na njoj ne mijenja! Ako se pojavi njen vlasnik, neka mu je ovaj dadne, jer je to njegova svojina, međutim, ako se ne pojavi njen vlasnik, neka je uzme onaj ko ju je našao, to je imetak koji Allah daje onome kome On hoće."*[14]

---

[11] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (1710), Et-Tirmizi (1289) i En-Nesai, 8/85.

[12] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/235.

[13] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 5/80, Ed-Darimi, 2/265-266, Ibn Hibban (4887), Et-Tajalisi (1234), Abdurrezzak (18603), Ebu Ja'la (919 i 1539) i neki drugi muhadisi. Predanju u prilog ide hadis koji je prenio Abdullah b. eš-Šihhir.

[14] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (179), Ibn Madža (2505), Ahmed, 4/161, 162, 266 i 267, Ibn Ebu Šejba, 6/455-456, Et-Tajalisi (1081), Ibn Hibban (4894), El-Bejheki 6/187 i 193, i Ibnul-Džarud (671).

Zejd b. Halid el-Džuheni, radijallahu anhu, prenio je sljedeći Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: *"Onaj ko odvede kući životinju koju je neko izgubio, i sam je izgubljen sve dok ne objavi da ju je našao."*[15]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, onaj ko uzme izgubljenu stvar obavezan ju je objavljivati, bez obzira želio je usvojiti ili sačuvati do pojave njenog vlasnika; grešan je ako tako ne učini.

Drugo, objavit će na javnim mjestima, pijacama, trgovima itd., da je našao stvar tih i tih karakteristika, a uzet će za svjedoka dva pravedna muslimana.

[15] Muslim (1725).

29. NEPRAVDA I UZURPACIJA TUĐIH PRAVA

366. poglavlje

Zabranjeno je činjenje nepravde

Allah je, dželle šanuhu, rekao: "A ti nikako ne misli da Allah ne motri na ono što rade nevjernici! On im samo pušta do Dana kada će im oči ostati otvorene, i kada će žureći, uzdignutih glava, netremice gledati; a srca će im prazna biti." (Ibrahim, 42-43)

Safvan b. Muhriz el-Mazini ispričao je: "Dok sam jednom prilikom hodao s Ibn Omerom držeći ga za ruku, pojavio se neki čovjek i upitao: 'Šta si čuo od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi s tim da će se Allah obratiti čovjeku na Sudnjem danu?' Ibn Omer odgovori da je čuo kako Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, govori: *'Allah će približiti vjernika, staviti ga u Svoje okrilje i sakriti njegovu sramotu. Upitat će ga: 'Sjećaš li se toga grijeha, pa sjećaš li se toga grijeha?' Čovjek će odgovoriti: 'Sjećam se.' Kada ga Allah primora na priznanje počinjenih grijeha i čovjek pomisli da je propao, Allah će reći: 'Na dunjaluku sam sakrio tvoje grijehe, a danas ću ti ih oprostiti', i tada će mu biti data knjiga njegovih dobrih djela. A kada je riječ o nevjernicima i licemjerima, svjedoci će reći: 'Ovi su ljudi iznosili laži na svoga Gospodara, i neka Allahovo prokletstvo stigne nasilnike.'*"[1]

Ebu Zerr, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, prenio sljedeće Allahove, dželle šanuhu, riječi: *"O Moji robovi, Ja sam Sebi zabranio nepravdu, pa to i vama zabranjujem, i zato nemojte jedni drugima činiti nepravdu..."*[2]

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nekom prilikom rekao: *"Čuvajte se nepravde, jer će nepravda biti velika tmina na Sudnjem danu."*[3]

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upozoravao: *"Nepravda će biti velika tmina na Sudnjem danu."*[4]

---

[1] El-Buhari (2441) i Muslim (2768).

[2] Muslim (2577).

[3] Muslim (2578). O tom postoje autentična predanja od Ibn Amra i Ebu Hurejre, radijallahu anhum.

[4] El-Buhari (2447) i Muslim (2579).

Ebu Musa el-Eša'ri, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Zaista Allah pruža vremena nasilniku, ali kada ga želi uništiti, onda to neopozivo učini.'* Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, proučio sljedeći ajet: 'Eto, tako Gospodar tvoj kažnjava kad kažnjava sela i gradove koji su nasilje činili. Kažnjavanje Njegovo zaista je bolno i strašno...' (Hud, 102)."[5]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Svevišnji je Allah zabranio Sebi činjenje nepravde i zabranio je ljudima da jedni drugima nanose nepravdu jer je ona veliki, pogubni grijeh.

Drugo, vrste nepravde objasnio je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, u Enesovom, radijallahu anhu, hadisu: *"Tri su vrste nepravde: nepravda koju Allah neće zapostaviti, nepravda koju može oprostiti i nepravda koju neće oprostiti. Kada je riječ o nepravdi koju neće oprostiti, to je pripisivanje Allahu saučesnika. Kada se radi o nepravdi koju može oprostiti, to je nepravda koju čovjek sebi nanese griješeći prema svom Gospodaru. A kada je posrijedi nepravda koju neće zapostaviti, to je ona nepravda koju ljudi jedni drugima nanesu: Allah će za nju svesti račun."*[6]

Treće, prve generacije ummeta i sljedbenici Hadisa govorili su da je nepravda postavljanje stvari tamo gdje one ne spadaju. Po njima, nepravda se dijeli na dvije vrste: prvo, velika nepravda, u vezi sa srcem, kao, naprimjer, nevjerovanje u Allaha i činjenje širka, na osnovu ajeta: "Kad Lukman reče sinu svome, savjetujući ga: 'O sinko moj, ne smatraj druge Allahu ravnim, mnogoboštvo je, zaista, velika nepravda'" (Lukman, 13) i na osnovu sljedećeg ajeta: "A nevjernici sami sebi čine nepravdu" (El-Bekara, 254); i, drugo, manja nepravda, i ona se odnosi na grijehe, uzurpiranje tuđih prava itd.

A kada je riječ o grešnicima koji su se ogriješili o neko Allahovo, dželle šanuhu, pravo, oni će biti prepušteni Svemogućem Allahu: ako bude htio, oprostit će im, a ako pak bude htio, kaznit će ih. Odgovornost za nepravdu počinjenu prema ljudima s čovjeka spada tek onda kada vrati pravo koje je oduzeo i kada mu obespravljeni oprosti, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

---

[5] El-Buhari (4686) i Muslim (2583).

[6] Vidjeti: *Silsiletul-ehadisis-sahiha* (1927).

367. poglavlje

Zabranjeno je bespravno udaranje naroda

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Dvije skupine stanovnika Vatre još nisam vidio: ljude koji imaju bičeve slične kravljim repovima, a kojima udaraju ljude, i pokrivene, a otkrivene*[7] *žene koje koketno hodaju pa na sebe privlače pažnju, poučavaju druge žene takvom hodu i otuđuju se od istine; njihove su glave slične grbama horasankih deva, one neće ući u Džennet niti će osjetiti njegov miris, a njegov se miris osjeti na velikoj udaljenosti."*[8]

Ovaj isti ashab prenio je sljedeće Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, upozorenje: *"Ko nekoga udari nepravedno, Allah će na Sudnjem danu udarenom omogućiti da se onome osveti."*[9]

Ebu Umama, radijallahu anhu, govorio je: "Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Pred Sudnji dan pojavit će se policija koja će odlaziti zorom radi činjenja onoga što izaziva Allahovu srdžbu, a vraćat će se noću, natovareni Božijom srdžbom, pa nipošto nemoj biti jedan od nih!'*"

U drugoj verziji stoji da je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"U ovom će se ummetu pred Kijametski dan pojaviti ljudi koji će nositi bičeve slične kravljim repovima, odlazit će zorom radi činjenja onoga što izaziva Allahovu srdžbu, a vraćat će se noću, natovareni Allahovom srdžbom."*[10]

---

[7] To su one žene koje pokrivaju dio a otkrivaju dio tijela, odnosno oblače providnu odjeću, pa se razaznaje ten njihove kože, odnosno oblače tijesnu odjeću, koja ocrtava njihove obline – sve se ovo već desilo, i to je jedan od znakova istinitosti Resulullahovog, sallallahu alejhi ve sellem, poslanstva.

[8] Muslim (2128).

[9] **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga El-Buhari, u zbirci *El-Edebul-mufred* (185) i Et-Taberani, u zbirci *El-Evsat* (1468), preko Imrana, on od Katade, on od Zurare b. Ebu Evfaa, a ovaj od Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca dobar jer je Imran b. Davud el-Kattan bio saduk koji je ponekad griješio (a dobra su predanja koja prenose takvi prenosioci), dok su ostali njegovi prenosioci pouzdani. Ovo predanje pojačava hadis Jasira b. Ammara, radijallahu anhu, u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Ko svoga roba udari nepravedno, Allah će tome robu na Sudnjem danu omogućiti da se osveti svom vlasniku." Zabilježio ga je Ebu Nuajm, 4/378, međutim, njegov je lanac prenosilaca diskutabilan. Zabilježio ga je i El-Buhari, u zbirci *El-Edebul-mufred* (181) s vjerodostojnim lancem prenosilaca, ali kao mevkuf-predanje.

[10] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 5/250, El-Hakim, 4/436, i Et-Taberani (7616 i 8000). U lancu prenosilaca prve verzije nalazi se Et-Taberanijev

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ljude, Allahova, dželle šanuhu, stvorenja, zabranjeno je udarati. To je pogotovo zabranjeno onim ljudima koji nose bičeve slične kravljim repovima, a radi se o policiji, gardi i pomagačima vladarâ; to ih vodi u džehennemsku vatru.

Drugo, zabranjeno je nepravedno udaranje robova, a onaj ko tako učini, Svevišnji će Allah na Sudnjem danu omogućiti da se udareni rob osveti onome ko ga je udario.

Treće, iskup za nepravedan udarac roba jeste njegovo oslobađanje. Evo dokazâ za to. Ibn Omer, radijallahu anhu, govoraše: "Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Ko ošamari roba ili ga udari iskup će izvršiti njegovim oslobađanjem.'*"[11]

Muavija b. Suvejd pripovijedao je sljedeće: "Ošamario sam jednog našeg roba i pobjegao, potom sam se vratio prije podne-namaza i klanjao pristajući iza oca. On je pozvao roba, a mene zadržao. Rekao je robu: 'Osveti mu se!' Međutim, rob mi je to oprostio. Potom je otac rekao: 'Mi, pripadnici plemena Benu Mukarrin, za vrijeme Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, imali smo samo neku sluškinju koju je neko od nas ošamario. Kada je to čuo, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je: *'Oslobodite je!'* Rekli smo mu da je ona jedina robinja koju imamo, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Neka vas služi, ali kada vam više ne bude trebala, oslobodite je.'*'"[12]

Ebu Mesud el-Ensari, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Udarao sam svoga roba, pa sam jednom prilikom čuo nekoga iza sebe da govori: *'Ebu Mesude, znaj da Allah doista ima veću moć nad tobom nego što ti imaš nad njim!'* Okrenuh se kad – Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. Kazao sam: 'Allahov Poslaniče, oslobađam ga u ime Allaha!' A na to mi je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Da ga nisi oslobodio, Vatra bi te pržila'*, ili je rekao: *'...Vatra bi te doticala.'*"[13]

---

učitelj, i on je slab, a lanac prenosilaca druge verzije, po El-Hakimu i Ez-Zehebiju, vjerodostojan je.

[11] Muslim (1657).

[12] Muslim (1658).

[13] Muslim (35 i 1659).

368. poglavlje

Zabranjeno je uzimanje imetka siročadi

Svevišnji Allah kaže: "Oni koji bez ikakva prava jedu imetke siročadi – doista jedu ono što će ih u vatru dovesti i oni će u ognju gorjeti." (En-Nisa, 10)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: *"Sustežite se od sedam pogubnih grijeha!"* Ashabi upitaše: "Allahov Poslaniče, koji su to grijesi?" On odgovori: *"Pripisivanje Allahu saučesnika, sihr, ubistvo nedužne osobe, osim kad pravda zahtjeva, poslovanje uz kamatu, uzimanje imetka siročadi, bježanje s bojnog polja i potvora čestitih nevinih vjernica."*[14]

Ovaj isti ashab prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, s minbera rekao: *"Zabranjujem atak na imetak jetima i žená, nemoćnih kategorija ljudi."*[15]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je bespravno uzimanje imetka siročadi. U navedenom ajetu Svevišnji Allah objasnio je šta čeka one koji to budu činili – vatra će zbog toga gorjeti u njihovim utrobama.

Drugo, zabranjeno je bespravno, rasipničko uzimanje imetka siročadi, tj. kada čovjek žuri da ga potroši prije punoljetnosti jetima: "I ne žurite da ih rasipnički potrošite dok oni ne odrastu..." (En-Nisa, 6)

Treće, onome čovjeku koji se brine o jetimu, odnosno radi na njegovoj dobrobiti dopušteno je, ako je siromašan, trošiti prema običaju, i to prema veličini truda koji uloži: "...a ko je siromašan – neka onoliko koliko mu je, prema običaju, neophodno troši" (En-Nisa, 6). Evo o tome još jednog ajeta: "A od imetka siročeta – što dalje! osim ako ga želite unaprijediti, sve dok ne postane punoljetno." (El-Isra, 34)

Četvrto, razmatrajući ovo pitanje, Ibn Kesir je ostavio sljedeći zapis: "Pravnici vele: 'Onaj ko se brine o jetimu ima pravo trošiti onoliko koliko iznosi nadoknada onih koji se brinu za jetime, odnosno

---

[14] O izvoru hadisa bilo je govora.

[15] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ibn Madža (3678), Ahmed, 2/439, Ibn Hibban (5565), El-Hakim, 1/63 i 4/128, i El-Bejheki, 10/134, preko Muhammeda b. Adžlana, on od Seida el-Makberija, a on od Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca dobar jer je Muhammed b. Adžlan bio saduk.

prema svojoj potrebi, i uzet će manji od dva iznosa.' Međutim, razilaze se u vezi s tim mora li vratiti jetimu njegov imetak ako se skrbniku poboljša materijalna situacija. Šafijevi učenici smatraju da ako je takav čovjek siromašan, ima pravo na nadoknadu za svoj trud, tj. ne mora vratiti imetak koji je potrošio, utoliko prije jer je u ajetu dopušteno trošenje imetka siročadi bez njegove nadoknade. Dočim, neki drugi učenjaci smatraju da on taj imetak mora vratiti jer je imetak jetima, po islamu, zaštićen, i samo je dopušteno njegovo uzimanje u slučaju potrebe, tj. nadoknadit će ga – kao što nevoljnik mora vratiti tuđi imetak uzet u prijekoj potrebi, a ne u potrebi koja je uobičajena kod naroda."[16]

369. poglavlje

Zabranjeno je svjesno podržavanje neistine

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko se zagovara za izbjegavanje šerijatske kazne već se suprotstavio Allahu. Onome ko umre dužan na onome će svijetu biti oduzeto, jer tamo neće biti ni zlatnika ni srebrenjaka, već će se naplaćivanje vršiti dobrim, odnosno hrđavim djelima. Ko svjesno podržava neistinu natovaren je Allahovom srdžbom sve dok ne prestane to činiti. Ko potvori vjernika bit će zatočen u gnoju stanovnika Vatre, sve dok ne dokaže svoju potvoru."*[17]

Ummu Selema, radijallahu anha, pripovijedala je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo neku prepirku ispred vrata pa je izašao i rekao: *"Ja sam samo čovjek, a dolaze mi parničari, pa možda neko od vas bude vještiji u iznošenju dokaza te presudim u njegovu korist, misleći da istinu govori. Kome presudim na štetu drugog muslimana neka zna da sam mu presudio džehennemsku žeravicu, pa neka je uzme ili neka je ostavi."*[18]

---

[16] Ismail b. Kesir ed-Dimeški, *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 1/464.
[17] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3597), Ahmed, 2/70, i El-Hakim, 2/27, preko Zuhejra, koji je izjavio da im je pričao Amara b. Guzja, on od Jahje b. Rašida, a ovaj od Ibn Omera, radijallahu anhu.
[18] El-Buhari (2458) i Muslim (1713).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, grešan je onaj ko brani neistinu kako bi pobio istinu, odnosno da bi uzurpirao pravo drugog muslimana, on zaslužuje Allahovu, dželle šanuhu, srdžbu.

Drugo, onaj ko svjesno podržava neistinu ima svojstvo licemjera, jer licemjer prelazi granice kada se svađa, kako to stoji u Ibn Amrovom, radijallahu anhu, predanju koje su zabilježili El-Buhari i Muslim.

Treće, čovjek treba prosuđivati prema vanjštini, međutim, ponekad se prosuđivanje ne podudara sa stvarnošću, a to ipak ne mijenja suštinu. Allah će suditi svim ljudima i svaki će čovjek dobiti svoje pravo, nikome neće biti učinjena nepravda.

370. poglavlje

Zabranjeno je činjenje nepravde štićenicima islamske države i podanicima

Safvan b. Selim prenosi od nekoliko tabiina koji prenose od svojih očeva ashaba da su od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, prenijeli sljedeći hadis: *"Ko učini nepravdu muahidu, štićeniku islamske države, ili ga omalovaži, ili optereti preko njegovih mogućnosti, ili otme njegovu svojinu, tom ću čovjeku na Sudnjem danu ja biti protivna strana."*[19]

Evo o tome i predanja u kojem stoji da je Hišam b. Hakim b. Hizam, radijallahu anhu, prošao pored nekih Nabatejaca u Šamu, a koji su bili izloženi suncu i upitao: "Šta je s njima?" Neko mu odgovori: "Kažnjavaju ih zbog neplaćanja glavarine!" On reče: "Kunem se Allahom da sam čuo Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori sljedeće: *'Zaista će Allah kazniti one ljude koji kažnjavaju narod na ovom svijetu.'*"[20]

---

[19] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ebu Davud (3052) i El-Bejheki, 9/205, preko Ebu Sahra. Ovaj je lanac prenosilaca dobar. Tako su rekli El-Iraki i Ibn Irak. A Es-Sehavi, u djelu *El-Mekasidul-hasena* (1044), konstatirao je: "Ne smeta to što, kada je riječ o ovom predanju, nisu spomenuta imena sinova ashaba, jer njih ima toliko da njihovo nepoznavanje ne utječe na predanje."

[20] Muslim (1181 i 2613). Nabatejci su seljaci nearapi.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je nanošenje nepravde štićenicima islamske države i *zimmijama.* S tim u vezi, Ibn Kajjim el-Dževzijja zapisao je sljedeće: "...i njih nije dopušteno opteretiti onim što ne mogu izvršiti, niti ih je dopušteno zbog toga kažnjavati, a ni zatvarati, a kamoli udarati."[21]

Drugo, muslimanima je zabranjeno uzimanje imetka od *zimmija*, plodova i sl. bez njihovog dopuštenja, ako izvrše svoje obaveze prema muslimanima.

371. poglavlje

Zabranjena je uzurpacija tuđe zemlje

Seid b. Zejd, radijallahu anhu, izjavio je: "Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Onome ko uzurpira dio zemlje o vrat će biti obješeno sedam zemalja.'*"[22]

Ebu Selema pripovijeda da se sporio s nekim ljudima oko parcele i to je spomenuo Aiši, radijallahu anha, pa mu je rekla: "O Ebu Selema, sustegni se od te parcele, Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Onome ko uzurpira makar jedan pedalj zemlje o vrat će biti obješeno sedam zemalja.'*"[23]

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, upozorenje: *"Ko prisvoji tuđu parcelu na Sudnjem će danu bit utjeran u zemlju do sedmog nivoa zemlje.'*[24]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Niko neće nepravedno uzeti makar pedalj zemlje, a da Allah o njegov vrat na Sudnjem danu neće objesiti sedam zemalja.'*"[25]

Vail b. Hudžr, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Bio sam s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kada se pojaviše dva čovjeka koja su se prepirala oko neke parcele. Jedan reče: 'Allahov Poslaniče,

---

[21] Šemsuddin b. Kajjim el-Dževzijja, *Ahkamu ehliz-zimma*, 1/34.
[22] El-Buhari (2452) i Muslim (1610).
[23] El-Buhari (2453) i Muslim (1612).
[24] El-Buhari (2454).
[25] Muslim (1611).

ovaj je čovjek uzurpirao moju parcelu još u predislamskom dobu!' *'Imaš li dokaz za to?'*, upita ga Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, a onaj čovjek odgovori: 'Nemam.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Neka se onda on zakune da nije to učinio.'* Ovaj se usprotivi: 'Ako se zakune, parcela će pripasti njemu!' *'Ali ti nemaš izbora'*, umiri ga Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Kada se drugi čovjek htio zakleti, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaza: *'Ko bespravedno uzme tuđu zemlju doći će na Sudnji dan, a Allah na njega ljut.'*"[26]

Ja'la b. Murra, radijallahu anhu, jednom je prilikom rekao: "Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Onome ko uzurpira makar pedalj tuđe zemlje Allah će narediti da kopa zemlju, sve dok ne dođe do sedme zemlje, a potom će mu je objesiti o vrat i tako će ostati sve dok Allah ne presudi ljudima.'*"[27]

U drugoj verziji stoji: *"Od onoga ko uzurpira komad zemlje bit će zatraženo da tu zemlju nosi na mahšer."*[28]

A u drugoj verziji, opet, stoji: *"Ko otme makar pedalj zemlje ili je zataji doći će na Sudnji dan noseći sve nivoe zemlje koju je nepravedno uzeo."*[29]

Amir b. Vasila pripovijeda: "Dok sam bio kod Alije b. Ebu Taliba, radijallahu anhu, dođe neki čovjek i reče: 'Šta ti je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, šapnuo?' Alija se naljuti i odvrati: 'Ništa mi Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije šapnuo krijući to od ostalih ljudi, osim što mi je jednom prilikom rekao četiri stvari.' 'Vladaru pravovjernih, koje su to četiri stvari?', upita onaj čovjek, a Alija, radijallahu anhu, odgovori: 'Rekao mi je sljedeće: *'Allah je prokleo onoga ko prokune svoga oca. Allah je prokleo onoga ko prinese žrtvu nekome mimo Allaha. Allah je prokleo onoga ko pruži utočište novotaru. I Allah je prokleo onoga ko izmijeni među na zemlji.'*'"[30]

U drugoj verziji stoji: *"...i Allah je prokleo onoga ko pomjeri granicu na zemlji."*[31]

---

[26] Muslim (124 i 139).

[27] **Hadis je autentičan na osnovu mnoštva lanaca prenosilaca.** Zabilježili su ga: Ahmed, 4/173, Ibn Hibban (5164) i Et-Taberani, 22/322/692.

[28] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Ebu Šejba, 6/565, Ibn Hibban u djelu *Es-Sikat*, 4/48, i Et-Taberani 22/322/691.

[29] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Et-Taberani u svoje tri hadiske zbirke: *El-Kebir*, 22/322/693, *Es-Sagir*, 2/103, i *El-Evsat* (2098 – *Medžmeul-bahrejn*).

[30] Muslim (1978).

[31] Muslim (45 i 1978).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je uzurpiranje tuđe zemlje, radilo se o velikoj ili maloj površini zemlje. Dokaz su za to navedeni hadisi u kojima se spominje sintagma *pedalj zemlje.*

Drugo, da je uzurpiranje tuđe zemlje veliki grijeh, ukazuje nam sljedeće: takav će prestupnik na Sudnjem danu biti utjeran do nivoa sedme zemlje, a ono što je nepravedno uzeo bit će obješeno o njegov vrat i bit će od njega zatraženo da nosi otetu zemlju na mahšer, mjesto na kojem će se sav svijet skupiti na Sudnjem danu.

Treće, vlasniku parcele pripada sve što se nalazi u zemlji, i to do jezgra, i ima pravo zabraniti kopanje tunela u onome što mu pripada.

Četvrto, otimanje, odnosno nepošteno prisvajanje tuđe zemlje ima za rezultat mijenjanje granica parcele.

372. poglavlje

Zabranjeno je pomaganje zulumćaru

Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko podrži svoj narod u neistini sličan je devi koja se strovali u kakav bunar i pokušava se izbaviti mašući repom."*[32]

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahovo, sallallahu alejhi ve sellem, upozorenje: *"Ko pomogne nepravednom čovjeku već je zaslužio Allahovu, dželle šanuhu, srdžbu."*[33]

---

[32] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (5118), Ahmed, 1/401, Ibn Hibban (5942), El-Bejheki, 10/234, Et-Tajalisi (344) i neki drugi muhadisi. A kao mevkuf-predanje zabilježili su ga sljedeći muhadisi: Ebu Davud (5117), Ahmed, 1/393, Ibn Hibban (5942) i El-Bejheki, 10/234, i njegov je lanac prenosilaca vjerodostojan. Dakle, predanje je autentično i kao merfu-predanje i kao mevkuf-predanje. U tome nema oprečnosti, što je očito onima koji imaju uvida u hadisku nauku.

[33] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3598), Ibn Madža (2320) i El-Hakim, 4/99, preko Nafija, a on od Ibn Omera, radijallahu anhu.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je pomaganje u nepravdi, to je veliki grijeh, jer, po hadisu, time se zaslužuje Allahova, dželle šanuhu, srdžba.

Drugo, islam zabranjuje nacionalizam i slijepu privrženost plemenu, a onaj ko podrži svoj narod u nepravdi počinio je grijeh i zaslužio da ga Allah kazni.

Treće, musliman treba pomoći drugom muslimanu, bez obzira na to bio on zulumćar ili obespravljeni. Ako je zulumćar, pomoći će mu spriječivši ga u nanošenju nepravde, a ako je obespravljen, stavit će mu se na raspolaganje i vratiti mu njegovo pravo.

373. poglavlje

Zabranjeno je nanošenje nepravde muslimanima

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Musliman je muslimanu brat, ne nanosi mu nepravdu, niti ga ostavlja na cjedilu. Ko bude na usluzi muslimanu, Allah će ispuniti njegove potrebe. Ko od muslimana otkloni tegobu na ovome svijetu, Allah će od njega otkloniti jednu od kijametskih tegoba. Ko sakrije sramotu muslimana, Allah će sakriti njegovu sramotu na Sudnjem danu."*[34]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom upitao ashabe: *'Znate li ko je bankrot?'* Oni odgovoriše: 'Bankrot je onaj koji nema novca ni pokućstva.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, međutim reče: *'Bankrot je onaj čovjek iz moga ummeta koji na Sudnji dan donese namaz, post i zekat, ali je nekoga opsovao, nekoga potvorio, bespravno uzeo nečiji imetak, prolio nečiju krv i udario nekoga, pa će svima namiriti štetu iz svojih dobrih djela, a ako mu ponestane dobrih djela prije nego što obespravljenima namiri štetu, na sebe će preuzimati njihove grijehe, i biti bačen u Vatru.'"*[35]

[34] El-Buhari (2442) i Muslim (2580).
[35] Muslim (2581).

El-Mustevred, radijallahu anhu, izjavio je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko okaljavši čast muslimana zaradi zalogaj hrane*[36], *Allah će ga nahraniti sličnim zalogajem iz Džehennema. Ko okaljavši čast muslimana zaradi odjeću, Allah će ga obući sličnom odjećom iz Džehennema. Ko čini dobra djela radi pokazivanja ili radi prestiža, Allah će ga osramotiti."*[37]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je nanošenje nepravde muslimanima.

Drugo, muslimanska krv, imetak i čast sveti su drugim muslimanima.

Treće, bratstvo je u islamu čvrsta veza, i čovjek mora ispuniti sve što ono iziskuje, mora tome bratstvu dati njegova prava, a to je: pružanje pomoći onome kome je učinjena nepravda, neostavljanje muslimanâ na cjedilu, sakrivanje njihovih sramota, davanje iskrenih savjeta. Onaj ko muslimanima dâ njihova prava zaradio je visoke stupnjeve u Džennetu i već je druge pretekao u dobru.

374. poglavlje

Strogo je zabranjeno bespravno prolivanje krvi muslimana

Svevišnji Allah kaže: "Onome koji hotimično ubije vjernika kazna će biti – Džehennem, u kojem će vječno ostati; Allah će na njega gnjev

---

[36] Ovo se odnosi na čovjeka koji ima prijatelja s kojim sjedi pa potom ode kod njegovog neprijatelja i o njemu govori sve najgore i kori ga kako bi iz toga izvukao određenu meterijalnu korist, hranu, odjeću i sl. Takvom čovjeku neće biti blagoslovljeno to njegovo djelo, već će biti kažnjen zbog njega.

[37] **Hadis je autentičan na osnovu mnoštva lanaca prenosilaca.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u zbirci *El-Edebul-mufred* (281), Ebu Davud (4881), Ahmed, 4/229, El-Hakim, 4/127-128, Ebu Ja'la (1608), Et-Taberani, u zbirci *El-Evsat* (701, 2662 i 3596), Ibn Asakir, 17/391-392, i Ed-Dineveri, u djelu *El-Mudžalesa*, 2/162, preko Vekkasa b. Rebije, a ovaj od El-Mustevreda, radijallahu anhu. Vekkasa b. Rebiu pouzdanim su smatrali Ez-Zehebi i Ibn Hibban. Međutim, ovi lanci prenosilaca slabi su, ali se međusobno pojačavaju. Pojačava ga autentično mursel-predanje koje je preko Hasana el-Basrija zabilježio imam Ibnul-Mubarek u zbirci *Ez-Zuhd* (659).

Svoj spustiti i proklet će ga i patnju mu veliku pripremiti." (En-Nisa, 93)

Abdullah b. Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Za svako nepravedno ubistvo prvi sin Ademov imat će udjela u grijehu jer je on prvi počinio taj grijeh."*[38]

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Allah najviše mrzi sljedeće tri kategorije ljudi: čovjeka koji u Haremu, svetom području, pribjegava nepravdi, čovjeka koji teži paganskim običajima, i čovjeka koji teži bespravnom prolivanju tuđe krvi."*[39]

Ebud-Derda, radijallahu anhu, govorio je: "Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Nadati se da će Allah oprostiti svaki grijeh, osim širka i hotimičnog ubistva vjernika.'*"[40]

Ubada b. es-Samit, radijallahu anhu, izjavio je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Allah od čovjeka koji ubije vjernika i tome se raduje neće primiti ni obavezni ni dobrovoljni ibadet."*[41]

Ebud-Derda i Ubada b. es-Samit, radijallahu anhum, prenijeli su sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upozorenja: *"Čovjek će biti dobar vjernik i druge će preticati u dobru sve dok ne prolije svetu krv, a ako to učini, malaksat će."*[42]

Enes, radijallahu anhu, veli: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Allah neće dati priliku da se pokaje onaj ko je ubio vjernika.'*"[43]

Rifaa b. Šeddad el-Kitbani izjavio je: "Da nisam čuo izjavu Amra b. el-Hamka el-Huzaija, pošao bih i ubio našeg predstavnika! A čuo sam ga da prenosi Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'Ko*

---

38 El-Buhari (3335) i Muslim (1677).

39 El-Buhari (6882).

40 **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4270), Ibn Hibban (5980), El-Hakim, 4/351, Ebu Nuajm, 5/153, El-Bejheki, 8/21, i neki drugi muhadisi. Po El-Hakimu i Ez-Zehebiju, lanac prenosilaca je vjerodostojan. Predanje je s vjerodostojnim lancem prenosilaca zabilježio i El-Bezzar (3352), ali ga je uvrstio u hadise Ubade b. es-Samita, radijallahu anhu. Hadis pojačava i Muavijino, radijallahu anhu, predanje koje su zabilježili sljedeći muhadisi: En-Nesai, 7/81, Ahmed, 4/99, El-Hakim, 4/351, i Et-Taberani, 19/313-314 i 756-858, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Ebu Avna, koji prenosi od Ebu Idrisa el-Havlanija, a on od Ebud-Derdaa, radijallahu anhu. Ebu Avna je povjerljivim smatrao samo Ibn Hibban.

41 **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (4270).

42 **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (4270).

43 Vidjeti: *Silsiletul-ehadisis-sahiha* (689).

čovjeku ponudi sigurnost, pa ga ubije, na Sudnjem će danu nositi zastavu prevare."[44]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno bespravno prolivanje krvi muslimana, kao i krvi svih drugih ljudi.

Drugo, vanjsko značenje navedenih hadisa nije u skladu sa značenjem sljedećih ajeta: "Allah neće oprostiti da Mu se neko drugi smatra ravnim, a oprostit će manje grijehe od toga, kome On hoće" (En-Nisa, 48 i 116); "...ali onima koji se pokaju i uzvjeruju i dobra djela čine, Allah će njihova hrđava djela u dobra promijeniti, a Allah prašta i samilostan je..." (El-Furkan, 70). Pa kako to uskladiti, kada znamo da je ubistvo vjernika, nesumnjivo, manji grijeh od širka, a ajet sure El-Furkan jasno ukazuje da će Allah, dželle šanuhu, primiti pokajanje za nepravedno ubistvo?!

Neki učenjaci smatraju da se navedeni hadisi odnose na onoga ko smatra da je dopušteno ubiti vjernika, u protivnom, hadisi su veliko upozorenje na opasnost od činjenja toga grijeha. Ali, njihovi neistomišljenici ne prihvataju ovakvo tumačenje, oni to obrazlažu na sljedeći način: "Kada bismo kazali da se oni hadisi odnose na čovjeka koji dopusti ubistvo vjernika, tada bi ubistvo bilo na stupnju nevjerstva, jer je dopuštanje bilo kojeg grijeha nevjerstvo, i nema razlike kada se radi o grijesima."

Dočim su neki učenjaci kazali da se navedeni hadisi odnose na čovjeka koji ubije vjernika i umre ne pokajavši se, uostalom, kažu oni, onaj ko se pokaje za određeni grijeh, kao da ga nije ni počinio.

Možda će se neko pozvati na hadis: *"Allah neće dati priliku da se pokaje onaj ko je ubio vjernika"*, pa će reći da je isključena mogućnost pokajanja onoga ko ubije vjernika hotimično. Treba mu reći da ovaj hadis ima sljedeće značenje: onome ko ubije vjernika Svevišnji Allah obično ne daje podršku u pokajanju, a ne znači da mu Milostivi Allah neće oprostiti ako se pokaje, a Svevišnji Allah, opet, najbolje zna.

---

[44] Vidjeti: ibid (440).

375. poglavlje

Zabranjeno je da čovjek spriječi svoga komšiju ako on želi koristiti njegov zid

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, rekao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je *'Neka čovjek ne zabranjuje komšiji stavljanje drveta na zid!'* I zašto odstupate od ovog sunneta?! Allaha mi, natjerat ću vas da ga primjenjujete!"[45]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da čovjek uskrati komšiji upotrebu zida ako na njega mora nasloniti gredu i sl.

Drugo, kada bi se tome usprotivio, bio bi primoran da popusti. U skladu s tim je pravno rješenje vladara pravovjernih Omera, radijallahu anhu. Muhammed b. Meslema usprotivio se da Halid, njegov komšija, pređe preko njegove zemlje, pa se Omer, radijallahu anhu, obratio Muhammedu: "Allaha mi, on će preći preko tvoje zemlje, pa makar ti na nju legao i on morao preći preko tvoga stomaka!"[46]

376. poglavlje

Zabranjeno je otimanje tuđeg imetka

Allah, dželle šanuhu, rekao je: "O vjernici, jedni drugima na nedopušten način imanje ne prisvajajte..." (En-Nisa, 29)

Abdullah b. Zejd el-Ensari, radijallahu anhu, govorio je: "Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio otimanje tuđeg imetka i zabranio je masakriranje."[47]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Čovjek dok čini blud, nije vjernik; dok pije alkohol,*

---

[45] El-Buhari (2463) i Muslim (1609).
[46] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je imam Malik, 2/746.
[47] El-Buhari (2474).

nije vjernik; dok krade, nije vjernik; dok na očigled ljudi nešto otima, nije vjernik.'[48]

Enes, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Ne pripada nam onaj ko otima.'*[49]

Saleba b. el-Hakem, radijallahu anhu, kazuje: "Jednom smo prilikom stekli ratni plijen, pa smo oteli neke lonce, i Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, prošao pored lonaca te naredio da se isprevrću, rekavši: *'Otimanje nije dopušteno!'*"[50]

Neki je ensarija pripovijedao: "Putovali smo s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa su se ljudi umorili i odsjeli te su oteli neke lonce i meso. Dok se meso još kuhalo u onim loncima, pojavio se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i sa štapom isprevrćao lonce i počeo valjati meso u prašini. Potom je rekao: *'Otimanje nije nimalo manji grijeh od konzumiranja strvi'*, ili je rekao ovako: *'Konzumiranje strvi nije nimalo manji grijeh od otimanja.'*"[51]

O tome postoje i predanja od sljedećih ashaba: Imrana b. el-Husajna, Džabira b. Abdullaha, Halida b. Zejda, Rafija b. Hadidža, Amra b. Avfa i Zejda b. Halida, ali su sva ona diskutabilna.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je otimanje onoga što ne pripada čovjeku.

Drugo, razmatrajući ovo pitanje, El-Begavi je zapisao sljedeće: "...navedeni hadis, koji govori o otimanju, odnosi se na skupinu ljudi

---

[48] El-Buhari (2475) i Muslim (57 i 100).

[49] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Et-Tirmizi (1601). Hadis je s drugim lancem prenosilaca zabilježio El-Begavi (2164), ali u njemu postoji čovjek po imenu Ebu Džafer er-Razi, koji je imao slabo pamćenje. Pojačavaju ga predanja koja su prenijeli sljedeći ashabi: Imran b. Husajn, Džabir b. Abdullah, Halid b. Zejd, Rafi b. Hadidža i Saleba b. el-Hakem, radijallahu anhum.

[50] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Madža (3938), Ahmed, 5/367, Abdurrezzak (18841), Et-Tajalisi (1195), Ibn Hibban (5169), El-Hakim, 2/143, i Et-Taberani (1371 i 1380), s više lanaca prenosilaca koji sežu do Semmaka b. Harba, koji prenosi od Selebe, radijallahu anhu. El-Hakim i El-Busiri kažu da je ovaj lanac prenosilaca vjerodostojan.

[51] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (2705), a s njegovim lancem prenosilaca El-Bejheki, 9/61, preko Hennada b. es-Sirrija, koji je izjavio da im je pripovijedao Ebul-Ahves, on od Asima b. Kulejba, on od svoga oca Kulejba, a ovaj od onog ensarije. A Hennad se ne sjeća kako predanje tačno glasi.

koji otmu ratni plijen i sakriju ga kako ne bi potpao pod podjelu, odnosno na one ljude koji vide hranu pa je otmu. Zna se da je zabranjeno otimanje imetka muslimana, a onaj ko tako čini zaslužuje kaznu i ukor. Dopušteno je uzeti samo onoliko hrane koliko je čovjeku dovoljno za jedan dan."[52]

[52] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/228.

30. SUVLASNIŠTVO

377. poglavlje

Pokuđeno je biti sebičan prilikom konzumiranja zajedničke hrane

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Dok jede sa suvlasnicima, čovjeku je zabranjeno uzimanje dvije hurme zajedno, sve dok ne zatraži dopuštenje od drugog suvlasnika."*[1]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Ibn Bettal rekao je: "Po većini učenjaka, *kiran*, uzimanje dvije ili više hurmi odjednom prilikom jela, nije zabranjeno već je pokuđeno, a sustezanje od toga znak je lijepog ponašanja. Po sljedbenicima doslovne pravne škole, to je zabranjeno. Naime, većina učenjaka poziva se na to da je pozivanje na hranu darežljivost i dobra volja, a ne obaveza, tim prije jer se ljudi razlikuju kada je riječ o jelu. Međutim, zabranjeno je da čovjek za sebe uzme veću količinu od ostalih sudionika u obroku."[2]

El-Kurtubi veli: "Sljedbenici su doslovne pravne škole ovu zabranu generalizirali, i to je pokazatelj njihovog nepoznavanja značanja hadisa i razloga zbog kojeg je izrečen. Većina pravnika i imama smatra da se zabrana odnosi na zajedničko jedenje, na osnovu Ibn Omerovog, radijallahu anhu, shvatanja ovog predanja, jer je on prenosioc, bio je prisutan kada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ono rekao i bolje od bilo koga drugog zna na šta se mislilo. Potvrda su tome Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'...sve dok ne zatraži dopuštenje od drugog suvlasnika.'* Naime, ako su ovo Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi[3], onda je to presudan dokaz o ovom pitanju, a ako su Ibn Omerove, radijallahu anhu, riječi, o tome smo već dovoljno kazali. Po većini učenjaka, povod zabrane jesu sljedeće stvari: prvo, spomenuta neučtivost prilikom jela ukazuje na pohlepnost i

[1] El-Buhari (2489) i Muslim (2045).

[2] Vidjeti: *Fethul-Bari*, 5/132.

[3] El-Kurtubi je time želio ukazati na mišljenje nekih islamskih autoriteta koji smatraju da su riječi: *"...sve dok ne zatraži dopuštenje od drugog suvlasnika"* umetnute u hadis od Ibn Omera. Međutim, hafiz Ibn Hadžer, u djelu *Fethul-Bari*, 9/571, tvrdi da su to Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi, i u pravu je.

nezasitnost (taj je povod navela i Aiša, radijallahu anha, rekavši: "To je niskost"); i, drugo, sudionici imaju istovjetno pravo na hranu i čovjek nema pravo uzeti više nego što mu pripada."[4]

Drugo, Ibn Hadžer zapisao je i ovo: "Status hurmi ima *rutab*, nedozrele hurme, grožđice, grožđe i sve druge vrste hrane, jer se povod zabrane jasno očituje glede svih vrsta."[5]

Treće, neki učenjaci smatraju da je zabrana *kirana* derogirana, jer se zabrana odnosila na Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, vrijeme, u kojem su ljudi bili siromašni i međusobno se pomagali, a danas stanje nije takvo.

Ali, ovo mišljenje ne prihvata El-Kurtubi. On veli: "...to je diskutabilno, jer, kada se hrana postavi, ljudi su sudionici u njoj i, ako je tako, onda svaki čovjek treba pravedno jesti, prema običaju, onu količinu koja neće narušiti njegov ugled među ljudima, a ne koristeći se prilikom da pojede više od ostalih koji s njim jedu. Ako pak pojede više a hrana je zajedničko vlasništvo, već je uzeo ono što mu ne pripada. A ako ih neko drugi ponudi hranom, na pitanje koliko svakom od njih pripada, islamski učenjaci ne gledaju istovjetno. Ako kažemo: 'To je njihovo vlasništvo stavljanjem hrane pred njih', tada je status isti: zabranjeno je uzimati više od ostalih. A ako kažemo: 'Vlasništvo svakog čovjeka jeste ono što uzme rukom', tada je pokuđeno biti neučtiv, pohlepan i neodgojen, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna."[6]

---

[4] Muhammed el-Kurtubi, *El-Mufhim*, 5/318-319.

[5] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 9/572.

[6] Muhammed el-Kurtubi, *El-Mufhim*, 5/319.

31. ROPSTVO
I OSLOBAĐANJE OD ROPSTVA

378. poglavlje

Zabranjeno je obavezivanje robova onim što ne mogu podnijeti

El-Marur b. Suvejd pripovijedao je: "Vidio sam Ebu Zerra el-Giffarija, radijallahu anhu, i njegovog slugu: na obojici po ogrtač. Kada smo ga upitali u vezi s tim, odgovorio je: 'Uvrijedio sam jednog slugu, pa se požalio Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i on me ukorio: *'Zar si mu prigovorio zbog majke!'* Potom je rekao: *'Vaše sluge vaša su braća, Allah vam ih je potčinio, i zato neka čovjek svoga slugu hrani onim što i sâm jede i neka mu daje odjeću kakvu i sâm nosi! Nemojte ih obavezivati onim što ne mogu podnijeti, a ako ih pak obavežete, onda im pomozite.'*'"[1]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je robove obavezivati onim što oni ne mogu izvršiti zbog obima, odnosno zbog teškoće posla.

Drugo, zabranjeno je robovima prebacivati zbog njihovih majki.

Treće, čovjek svoga roba treba obavezati samo onim što on, rob, može izvršiti, a ako ga obaveže nečim što je za njega preteško, onda robu treba pomoći neko drugi.

379. poglavlje

Strogo je zabranjeno potvaranje roba za blud

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko potvori svog roba za blud na Sudnjem danu bit će izvršena šerijatska kazna nad tim čovjekom, osim ako bude u pravu."*[2]

---

[1] El-Buhari (2545) i Muslim (1661).
[2] El-Buhari (6858) i Muslim (1660).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, nad onim ko potvori svoga roba za blud na Sudnjem danu bit će izvršena šerijatska kazna, a na ovom svijetu za takav prijestup nije predviđena kazna.

Drugo, islamski učenjaci nemaju istovjetan stav u vezi sa statusom čovjeka koji potvori tuđeg roba za blud. O tome je ispravno mišljenje imao Ibn Omer, radijallahu anhu, koji je, upitan o čovjeku koji potvori za blud tuđu robinju koja ima dijete, odgovorio: "Kaznite ga time što ćete ga izgaziti."[3]

380. poglavlje

Zabranjeno je da rob stupi u bračnu vezu bez dopuštenja svog vlasnika

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upozorenja: *"Rob koji se oženi bez dopuštenja gospodara razvratnik je."*[4]

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenio je hadis: *"Razvratnik je onaj rob koji se oženi bez dopuštenja gospodara."*[5]

---

[3] **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je Abdurrezzak, 7/439. Po Ibn Hadžeru, 12/185, lanac prenosilaca je vjerodostojan.

[4] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2078), Et-Tirmizi (1111 i 1112), Ibn Madža (1959), Ahmed, 3/301, 377 i 382, Ebu Nuajm, 7/333, Et-Tahavi, u djelu *Šerhu muškilil-asar* (2705 i 2709), El-Hakim, 2/194, i El-Bejheki, 7/127, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Muhammeda b. Abdullaha b. Akila, a ovaj od Džabira, radijallahu anhu. Lanac prenosilaca ovog hadisa dobar je jer predanja su El-Hallafa, poznatog kao Ibn Akil, dobra.

[5] **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Ebu Davud (2079) preko Nafija, a on od Ibn Omera. Ovaj hadis prenesen je i nekim drugim putevima. Pojačava ga predanje koje je vjerodostojnim lancem prenosilaca zabilježio Abdurrezzak (12981) preko Ma'mera, on od Ejjuba, a ovaj od Nafija, koji je pripovijedao da je Ibn Omer, radijallahu anhu, roba koji se oženio bez njegovog dopuštenja, odvojio od njegove supruge, poništio vjenčani dar i nad njim izvršio šerijatsku kaznu.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je da rob stupi u bračnu vezu bez dopuštenja gospodara. Imam Et-Tirmizi veli: "Ashabi i kasniji učenjaci smatrali su da nije dopušteno da rob stupi u bračnu vezu bez dopuštenja gospodara. To je jednoglasno Ahmedov stav i stav Ishaka b. Rahavejha te nekih drugih učenjaka."[6]

Drugo, žena kojom se rob oženi bez dopuštenja gospodara ima se odvojiti od njega, jer u navedenim hadisima on je okarakteriziran kao bludnik, i otuda je Ibn Omer, radijallahu anhu, bičevao svoga roba koji se oženio bez njegove saglasnosti.

381. poglavlje

Zabranjeno je da rob odbjegne od svog vlasnika, to je veliki grijeh

Džerir, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Rob koji odbjegne od gospodarâ počinio je nevjerstvo i takav je sve dok im se ne vrati."*[7]

Ovaj isti ashab prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Rob koji odbjegne od gospodara izgubio je emanet i svetost."*[8]

Tu je i njegovo predanje u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Odbjeglom robu ne prima se namaz."*[9]

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, prenio je sljedeći hadis: *"Rob koji odbjegne i umre ne vrativši se svom gospodaru, ući će u Vatru, makar poginuo na Allahovom putu."*[10]

---

[6] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 3/419-420.

[7] Muslim (68).

[8] Muslim (69).

[9] Muslim (70).

[10] **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Et-Taberani, u zbirci *El-Evsat* (140 – *Medžmeul-bahrejn*) i El-Bejheki, u djelu *Šuabul-iman* (8599). El-Hejsemi u djelu *Medžemeuz-zevaid*, 4/240, veli: "U lancu prenosilaca ovog predanja postoji Abdullah b. Muhammed b. Akil, a njegova su predanja, iako je u određenom pogledu bio slab, dobra, dočim su ostali prenosioci pouzdani." Hadis je dobrim okarakterizirao šejh El-Albani u zbirci *Sahihul-džami* (2736).

Propisi u vezi s poglavljem

Strogo je zabranjeno da rob pobjegne od gospodara, to je veliki grijeh i djelo karakteristično nevjernicima. On time gubi zaštitu i svetost i njegov namaz nije primljen, sve dok se ne vrati gospodaru.

382. poglavlje

Zabranjeno je zlostavljanje robova

Ebu Mesud el-Bedri, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Bičevao sam svoga roba, pa sam jednom prilikom čuo nekoga iza sebe da govori: *'Ebu Mesude, znaj...'*, ali uslijed velike srdžbe nisam razumio šta mi govori. Kada mi se približio, vidio sam – Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. Ponovo mi reče: *'Ebu Mesude, znaj...'* Bacio sam bič iz ruke, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dovršio poruku: *'Ebu Mesude, znaj da Allah doista ima veću moć nad tobom nego što ti imaš nad njim!'* Rekao sam: 'Nikada više neću udariti roba!'"[11]

U drugoj verziji stoji da je Ebu Mesud, radijallahu anhu, rekao: "Allahov Poslaniče, oslobađam ga u ime Allaha!", na šta mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Da ga nisi oslobodio, Vatra bi te pržila"*, ili je rekao: *"...Vatra bi te doticala."*[12]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je nepravedno udaranje robova. Allah će onim robovima koje su njihovi gospodari udarali nepravedno na Sudnjem danu omogućiti da im se osvete.

Drugo, onaj ko udari svoga roba nepravedno, taj će svoj prijestup iskupiti oslobađajući udarenog roba, a o tome je bilo govora u 367. poglavlju.

---

[11] Muslim (1659).
[12] Muslim (35 i 1659).

383. poglavlje

Zabranjeno je da se oslobođeni rob pripiše nekom drugom, a ne onome ko ga je oslobodio

Džabir, radijallahu anhu, govorio je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je ujedinjavanje plemena[13], potom je naredio da im se napiše sljedeće: *'Muslimanu nije dopušteno pripisivati se onome ko ga je oslobodio, osim uz njegovo dopuštenje.'* A obaviješten sam da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, u dopisu upućenom plemenima prokleo onoga ko se pripiše onome ko ga je oslobodio."[14]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Koji god se rob sprijatelji s ljudima bez dopuštenja svog gospodara, neka je na njega Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi; Allah od njega na Sudnjem danu neće primiti ni pokajanje ni iskup."*[15]

Alija, radijallahu anhu, govorio je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Medina je sveto područje od Ajra do Sevra. Ko u njoj uvede kakvu novotariju, ili zaštiti novotara, neka je na njega Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi; Allah od njega na Sudnjem danu neće primiti ni pokajanje ni iskup. Koji se god rob sprijatelji s ljudima bez dopuštenja svoga gospodara, neka je na njega Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi; Allah od njega na Sudnjem danu neće primiti ni pokajanje ni iskup. Jamstvo muslimana jedno je i ostali ga muslimani moraju uvažavati, pa ko prevari muslimana, neka je na njega Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi; Allah od njega na Sudnjem danu neće primiti ni pokajanje ni iskup."*[16]

Enes, radijallahu anhu, izjavio je: "Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Neka Allahovo prokletstvo ostane do Sudnjeg dana na onom čovjeku koji se pripisuje onome ko mu nije otac, i na robu koji se pripisuje onome ko nije njegov zaštitnik.'*"[17]

---

[13] Arapska su plemena u predislamskom periodu vodila ratove i imala neizmirenih računa, osvetâ, krvarinâ i novčanih razmirica, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio njihovo ujedinjenje, tim prije jer ih je Svevišnji Allah oslobodio svih tih poroka i ujedinio njihova srca.

[14] Muslim (1507).

[15] Muslim (1058).

[16] El-Buhari (1870) i Muslim (1370).

[17] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (5115).

Džabir, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Vjerovjesnikovo, sallallahu alejhi ve sellem, upozorenje: *"Već se odrekao islama onaj ko se pripiše onome ko nije njegov zaštitnik."*[18]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, oslobođenom robu zabranjeno je pripisivanje onome ko ga nije oslobodio, jer pravo na nasljedstvo oslobađanjem ima čovjek koji je roba oslobodio.

Drugo, zabranjeno je da čovjek postane nečiji štićenik, osim uz zadovoljstvo i saglasnost zaštitnika.

Treće, *vela* je mjerodavan činilac poput krvne veze, pa se ne može prodati niti pokloniti, a o tome je bilo govora u 308. poglavlju.

[18] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ahmed, 3/332, i El-Buhari, u djelu *Et-Tarihul-kebir*, 3/143, preko Jakuba b. Muhammeda b. Tahlaa, koji je izjavio da im je pripovijedao Halid b. Ebu Hibban, koji prenosi od Džabira, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci pouzdani.

32. POKLANJANJE

384. poglavlje

Zabranjeno je preferiranje djece jedne nad drugom kada se radi o poklonu

En-Numan b. Bešir, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Moja majka, kćerka Revvahina, od svoga je oca zatražila poklon za mene, svoga sina, ali je on s tim odugovlačio, pa mu se u vezi s tim pokazalo ono što ranije nije primijetio. Ona je rekla: 'Neću biti zadovoljna sve dok za svjedoka ne uzmeš Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da si to poklonio mome sinu!' Tada sam bio dječak, pa me uze za ruku i odvede kod Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, rekavši: 'Allahov Poslaniče, majka ovog dječaka, a moja kćerka, želi da posvjedočiš da njenom sinu dajem ovaj poklon.' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: *'O Bešire, imaš li ti još djece?'* 'Imam', odgovori Bešir. *'Jesi li drugoj djeci dao isti poklon?'*, upita Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a on odgovori: 'Nisam.' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zaključi: *'Onda ne traži da ja svjedočim, jer ja ne svjedočim u korist nepravde.'*"[1]

U drugoj verziji stoji da mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Tako ne može, ja svjedočim samo u korist istine."*[2]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je preferiranje djece jedne nad drugom davanjem poklona, to među njima izaziva zavist, mržnju i neposlušnost prema roditeljima. Ovo je načelno pravilo u vezi s odgojem djece, a njegovo narušavanje ima za rezultat veliku štetu i smutnju koja razbija jedinstvo porodice i uništava slogu. O tome nam govori kur'ansko kazivanje o Jusufu, alejhis-selam, i njegovoj braći: "U Jusufu i braći njegovoj nalaze se pouke za sve koji se raspituju. Kada oni rekoše: 'Jusuf i brat njegov draži su našem ocu od nas, a nas je čitava skupina. Naš otac, zaista, očito griješi. Ubijte Jusufa ili ga u kakav predio ostavite – otac vaš vama će se okrenuti, i poslije toga ćete

---

[1] El-Buhari (2587) i Muslim (14 i 1623).
[2] Muslim (1624).

dobri ljudi biti.' Jedan od njih reče: 'Ako baš hoćete nešto da učinite, onda Jusufa ne ubijte, već ga na dno nekog bunara bacite, uzet će ga kakav karavan..."' (Jusuf, 7-10)

Drugo, zabranjeno je svjedočenje u korist nepravde i neistine.

Treće, pa ipak, neki učenjaci smatraju da navedeni hadis ne iziskuje zabranu preferiranja djece jedne nad drugom u poklonu. Oni vele da se iz hadisa zaključuje da je pravednost u poklanjanju bolja za čovjeka, jer, da poklon nije prešao u vlasništvo onog djeteta, ne bi imalo smisla da Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredi vraćanje poklona: *"Vrati poklon..."*, i ne bi rekao: *"Neka u korist toga posvjedoči neko drugi, a ne ja."* Također kažu: "Da je takvo svjedočenje bilo ništavno i zabranjeno, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi dopustio da se oni pozovu ne nekoga drugog kao svjedoka."

Međutim, diskutabilno je ovo njihovo dokazivanje. Nakon što je naveo sve verzije ovog hadisa, Ibn Kajjim el-Dževzijja zapisao je: "...sve su ove verzije autentične i jasno ukazuju na to da je preferiranje djece jedne nad drugom zabranjeno i ništavno, i to iz deset aspekata koji se mogu zaključiti iz hadisa. U Resulullahovim, sallallahu alejhi ve sellem, riječima: *Neka u korist toga posvjedoči neko drugi, a ne ja*, nije dopuštenje da se to čini jer Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ne dopušta da se svjedoči u korist nepravde i neistine, to je nemoguće, ta on je rekao: *'...ja svjedočim samo u korist istine'* , i to govori da En-Numanov otac nije ispravno postupio, odnosno da je kategorički pogriješio. Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *Neka u korist toga posvjedoči neko drugi, a ne ja*, znače da je zabranjeno svjedočiti u korist toga. Primjer za ovakvo dokazivanje jeste sljedeći ajet: 'Radite šta hoćete...' (Fussilet, 40) i hadis: *'Ako se ne stidiš, radi šta hoćeš!'* Kao da je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio reći: 'Ja se ne bavim svjedočenjem u korist nepravde, to mi ne priliči, nazamislivo je da ja to učinim, time se bave oni koji svjedoče u korist neistine', i to je jasno. O ovome sam pitanju napisao posebnu studiju u kojoj sam naveo sve dokaze o tome i pobio mišljenje onih učenjaka koji se protivrječe hadisu, a Allah je, dželle šanuhu, pokrovitelj uspjeha!"[3]

[3] Šemsuddin b. Kajjim el-Dževzijja, *Tehzibus-sunen*, 5/191-193.

385. poglavlje

Zabranjeno je da čovjek zatraži stvar koju je nekome poklonio

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Onaj ko poklonjenu stvar traži nazad sličan je psu koji povrati, pa pojede ono što je povratio."*[4]

U drugoj verziji stoji: *"Mi ne pokazujemo loš primjer, a onaj ko traži stvar koju je poklonio sličan je psu koji pojede ono što je povratio."*

U drugoj verziji stoji: *"Onaj ko poklonjenu stvar traži nazad sličan je onome ko jede ono što je povratio."*

A u jednoj verziji, opet, stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Onaj ko traži nazad milostinju koju je udijelio sličan je psu koji povrati, pa pojede ono što je povratio."*

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca, koji prenosi od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhu, da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Onaj ko poklonjenu stvar traži nazad sličan je psu koji povrati, pa pojede ono što je povratio. Ako čovjek pak zatraži ono što je poklonio, neka ga onaj upita zašto traži poklon, a zatim neka mu ga vrati."*[5]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, nikome nije dopušteno da traži poklon, odnosno milostinju koju je dao. Hadis jasno ukazuje na to da je to zabranjeno. Na ogavnost traženja da se poklon vrati ukazuje nam sljedeće: Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, takvog je čovjeka uporedio s psom; ono što se traži nazad uporedio je s povraćenom hranom; i za onoga ko traži poklon rekao je da pokazuje loš primjer. Sve to jasno nam ukazuje da je to strogo zabranjeno i nadasve ogavno, daleko ogavnije nego da je rečeno: "Zabranjeno je."

Možda će neko reći: "Iz hadisa se može razumjeti da je traženje poklona nazad pokuđeno, utoliko prije jer je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, takvog čovjeka uporedio s psom, odnosno s njegovim

---

[4] El-Buhari (2589) i Muslim (8 i 1622).

[5] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ebu Davud (3540) i Ahmed, 2/175, preko Amra b. Šuajba, on od svoga oca Šuajba, a ovaj od Abdullaha b. Amra, radijallahu anhu.

jedenjem onoga što je povratio, a pas nije obveznik i njemu nije zabranjeno konzumiranje onoga što povrati!" Na to možemo odgovoriti ovako: poznato je da Zakonodavac ovakvim izrazima želi ukazati na ogavnost i zabranu određenog djela. Kao primjer možemo uzeti sljedeći ajet: "I kaži im vijest o onome kome smo dokaze Naše dali, ali koji se od njih udaljio, pa ga šejtan dostigao, i on je zalutao. A da smo htjeli, mogli smo ga s njima uzvisiti, ali se on ovom svijetu priklonio i za svojom strašću krenuo. Njegov je slučaj kao slučaj psa: ako ga potjeraš, on isplažena jezika dahće, a ako ga se prođeš, on opet dahće. Takvi su ljudi koji dokaze Naše smatraju lažnim; zato kazuj događaje da bi oni razmislili. Loš su primjer ljudi koji ne priznaju Naše dokaze, oni zlo čine sami sebi." (El-Earaf, 175-177)

Drugo, dopušteno je vratiti poklon dat djetetu. Dokaz su za to dva hadisa. Ibn Omer i Ibn Abbas, radijallahu anhum, izjavili su da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Čovjeku nije dopušteno tražiti stvar koju pokloni, osim ako se radi o ocu koji pokloni nešto svome djetetu. Naime, onaj koji pokloni nešto, pa tu istu stvar traži nazad sličan je psu koji se najede, a zatim povrati, pa pojede ono što je povratio."*[6] En-Numan b. Bešir, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Moj otac dao mi je poklon, ali je Amra b. Ravvaha rekla: 'Neću time biti zadovoljna sve dok ne uzmeš Božijeg Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, za svjedoka!' On je otišao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Svome sinu, koga je rodila Amra b. Revvaha dao sam poklon, ali mi je ona naredila da tebe, Allahov Poslaniče, uzmem kao svjedoka!' *'Jesi li drugoj djeci dao isti poklon?'*, upita ga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a on reče da nije. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zaključi: *'Bojte se Allaha i jednako postupajte prema svojoj djeci!'* Kada se vratio, zatražio je da mu se poklon vrati."[7]

El-Begavi veli: "Poklon prelazi u vlasništvo nakon njegovog preuzimanja, pa ga nije dopušteno tražiti nazad, osim ako se radi o poklonu koji čovjek dâ svome djetetu, hadis je izuzeo tu situaciju."[8]

---

[6] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3539), Et-Tirmizi (1299), En-Nesai, 6/264-265, Ibn Madža (2377), Ahmed, 2/27 i 78, Ibn Hibban (5123), El-Hakim, 2/46, El-Bejheki, 6/179-180, i neki drugi muhadisi, preko Amra b. Šuajba, koji prenosi od Tavusa, a on Ibn Omera i Ibn Abbasa, radijallahu anhum. Ovaj je lanac prenosilaca dobar jer je Amr b. Šuajb bio saduk, a ostali su njegovi prenosioci pouzdani.

[7] O izvoru hadisa bilo je govora.

[8] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/295.

386. poglavlje

Zabranjeno je odbijanje poklona od muslimana

Halid b. Adevi el-Džuheni, radijallahu anhu, govorio je: *"Kome njegov brat musliman pokloni nešto, a on to nije tražio, niti se tome pohlepno nadao, neka poklon svakako prihvati, to je opskrba koju mu je Allah poslao."*[9]

Ibn Mesud, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Odazivajte se na poziv, nemojte odbiti poklon i nemojte tući muslimane."*[10]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je odbijanje ponuđenog poklona.

Drugo, dopušteno je uzeti poklon ako ga čovjek nije zatražio ili pak pohlepno se nadao da će ga dobiti.

Treće, ako se desi da čovjek zatraži poklon ili mu se pak pohlepno nadao pa ga onaj drugi prisili da ga uzme, može ga uzeti, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

387. poglavlje

Pokuđeno je odbijanje ponuđenog mirisa

Uzra b. Sabit el-Ensari pripovijedao je: "Sumama b. Abdullah ispričao mi je sljedeće: 'Ušao sam kod Enesa, radijallahu anhu, pa mi je ponudio miris, a on nikada nije odbio ponuđeni miris. Enes je govorio da ni Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nikada nije odbio ponuđeni miris.'"[11]

---

[9] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 4/320-321, Ibn Hibban (3404 i 5108), El-Hakim, 2/62, Et-Taberani (4124), Ebu Ja'la (925) i neki drugi muhadisi. Lanac prenosilaca ovoga hadisa autentičnim su okarakterizirali El-Hakim, Ez-Zehebi i Ibn Hadžer, i smatram da su u pravu.

[10] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 1/404-405, El-Buhari, u zbirci *El-Edebul-mufred* (157), Ibn Hibban (5603), El-Bezzar (1243), Et-Tahavi, u djelu *Šerhu muškilil-asar* (3031), Et-Taberani (10444) i Ibn Ebu Šejba, 6/555, preko El-Eameša, on od Ebu Vaila, a ovaj od Ibn Mesuda, radijallahu anhu.

[11] El-Buhari (2582).

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Kome bude ponuđen rejhan, neka ga ne odbija jer se lahko nosi a lijepo miriše."*[12]

U drugoj verziji stoji: *"Kome bude ponuđen miris..."*[13]

Ibn Omer, radijallahu anhu, nekom je prilikom rekao: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *'Tri se stvari ne odbijaju: jastuk, miris*[14] *i mlijeko.'*"[15]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ponuđeni miris treba primiti, ne treba ga odbiti, jer je to jednostavan poklon koji narod obično dobrodušno daje.

Drugo, musliman se treba mirisati lijepim mirisima i nuditi ugodan miris drugim muslimanima na javnim mjestima, prije džume, prilikom obavljanja skupnog namaza i na raznim drugim mjestim gdje se svijet sastaje. Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, dobrog druga uporedio s onim ko nosi misk. Ne treba zaboraviti da darivanje mirisa ima za rezultat slogu i ljubav među muslimanima.

388. poglavlje

Zabranjeno je uzimanje poklona od mnogobošca

Amir b. Malik b. Džafer, vješti kopljanik, dok je bio mnogobožac, došao je kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i

---

[12] Muslim (2253).

[13] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4172), En-Nesai, 8/189, Ibn Hibban (5109) i neki drugi muhadisi. Ova je verzija autentična, ona je poznatija među svijetom.

[14] U hadisu je upotrijebljen izraz *duhn* (ulje za kosu), ali Et-Tirmizi smatra da se misli na miris.

[15] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (2790), El-Begavi (3173) Ibn Hibban, u djelu *Es-Sikat*, 4/110, Ebu Nuajm, u djelu *Ahbaru Asbehan*, 1/99, i Ebuš-Šejh, u djelu *Tabekatul-muhaddisin*, 3/217/457, preko Abdullaha b. Muslima, koji prenosi od svoga oca Muslima, a ovaj od Ibn Omera, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci pouzdani. Imam Et-Tirmizi nije poznavao biografiju Abdullaha b. Muslima, pa ga nije prihvatao, ali su njegovu biografiju poznavali neki drugi muhadisi koji su ga smatrali pouzdanim.

Poslanik mu je ponudio islam, ali on nije prihvatio poziv. Amir je Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, htio nešto pokloniti, pa je Resulullah rekao: *"Ja ne primam poklone od mnogobožaca."*[16]

Hakim b. Hizam, radijallahu anhu, pripovijeda: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, bio mi je najdraži čovjek u predislamskom dobu..." A kada je Poslanik dobio Objavu i preselio u Medinu, Hakim b. Hizam bio je na hadžu i vidio da je Zu Jezenov ogrtač na prodaju. Kupio ga je za pedeset zlatnika, e da ga pokloni Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, i odnio ga u Medinu, ali mu je Poslanik (po Ubejdullahovoj verziji) rekao: *"Mi ne uzimamo nikakav poklon od mnogobožaca, ako već hoćeš, kupit ćemo ogrtač."* "Tada sam mu", pripovijeda Hakim, "prodao ogrtač, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije ga htio uzeti kao poklon."[17]

Ijjad b. Himar ispričao je: "Poklonio sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, devu, pa me upitao: *'Jesi li prihvatio islam?'* 'Nisam', odgovorih, a on reče: *'Zabranjeno mi je primati poklone od mnogobožaca.'*"[18]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, navedeni hadisi ukazuju da se pokloni od mnogobožaca ne primaju, to ne priliči muslimanu.

Drugo, ipak postoje hadisi koji ukazuju na to da je primanje poklona od mnogobožaca dopušteno. Imam El-Buhari naslovio je

[16] **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: El-Bezzar (138 – *Ez-Zevaid*), El-Bejheki, u djelu *Delailun-nubuvva*, 3/343, Abdurrezzak (9741), El-Begavi (1612), Ebu Ubejd, u djelu *El-Emval* (631) i Ibn Zendževijja (964).

[17] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ahmed, 3/402-403, i El-Hakim, 3/484-485, preko Lejsa b. Sa'da, koji je izjavio da mu je ispričao Ubejdullah b. el-Mugira, on od Arraka b. Malika, a ovaj od Hakima, radijallahu anhu. Po El-Hakimu i Ez-Zehebiju, ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, i u pravu su.

[18] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3057), Et-Tirmizi (1577), Et-Tajalisi (1083), El-Bejheki, 9/216, Et-Tahavi, u djelu *Šerhu muškilil-asar* (4354), Ibnul-Džarud (1110) i Et-Taberani, 17/999, preko Imrana b. Davuda el-Kattana, on od Katade, on od Jezida b. Abdullaha b. eš-Šihhira, a ovaj od Ijjada. Hadis je prenesen i s drugim lancem prenosilaca, i to preko Hasana el-Basrija, a on od Ijjada. Zabilježili su ga sljedeći muhadisi: Ahmed, 4/162, Et-Tajalisi (1082), Et-Tahavi, u djelu *Šerhu muškilil-asar* (4353), Ebu Ubejd, u djelu *El-Emval* (630), Ibn Zendževijja (965), El-Bejheki, 9/216 i Et-Taberani, 17/998.

poglavlje: *Primanje poklona od mnogobožaca*, gdje je naveo nekoliko hadisa.[19]

Treće, kada je riječ o usklađivanju, odnosno preferiranju navedenih hadisa i predanja, učenjaci su se razišli na nekoliko mišljenja: prvo, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije primao onaj poklon koji je bio namijenjen njemu, ali je dopuštao drugim muslimanima da primaju poklone od mnogobožaca, i ovo je mišljenje imama Et-Taberija; drugo, ne smije se primiti poklon od onog mnogobošca koji se tim svojim poklonom želi umiliti muslimanima, dok se može prihvatiti poklon od onog mnogobošca kome će prihvatanje njegovog poklona omiliti islam; treće, hadisi u kojima se dopušta primanje poklona odnose se na sljedbenike Knjige, a ne na mnogobošce; četvrto, primanje, odnosno odbijanje poklona jedna je od Resulullahovih, sallallahu alejhi ve sellem, posebnosti; i, peto, hadisi u kojima se dopušta primanje poklona od mnogobožaca derogirali one hadise u kojima se to zabranjuje, a neki su islamski autoriteti, opet, kazali suprotno tome.

Ja velim da su neka od ovih mišljenja slaba.

U vezi s prvim mišljenjem (Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nije primao onaj poklon koji je bio namijenjen njemu, ali je dopuštao drugim muslimanima da primaju poklone od njih) Ibn Hadžer je zapisao sljedeće: "Ovo je mišljenje diskutabilno. Naime, u jednom od dokaza koji iziskuju da je dopušteno primanje poklona od mnogobožaca – navedeno je da je poklon dat lično Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem."[20]

U vezi s trećim mišljenjem (hadisi u kojima se dopušta primanje poklona odnose se na sljedbenike Knjige, a ne na mnogobošce), Ibn Hadžer nam objašnjava značenje hadisa koji je zabilježio El-Buhari (2618) i kaže: "Hadis nam govori o primanju poklona od mnogobošca jer ga je upitao hoće li ga prodati ili pokloniti, i to nam govori da je pogrešno kazati da se to odnosi na mnogobošce, a ne na sljedbenike Knjige, jer je onaj beduin bio mnogobožac."[21]

A kada je riječ o četvrtom (primanje, odnosno odbijanje poklona jedna je od Resulullahovih, sallallahu alejhi ve sellem, posebnosti) i petom mišljenju (hadisi u kojima se dopušta primanje poklona od

---

[19] Vidjeti: *Es-Sahih* (2615, 2616, 2617 i 2618).

[20] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 5/231.

[21] Vidjeti: ibid, 5/232.

mnogobožaca derogirali one hadise u kojima se to zabranjuje), Ibn Hadžer kaže ovako: "Ova su tri odgovora neosnovana jer derogacija se ne može utvrditi na osnovu pretpostavke i neosnovane tvrdnje da se neki dokaz odnosi na nešto."[22]

Ovaj je imam podržao drugo mišljenje (ne smije se primiti poklon od onog mnogobošca koji se tim svojim poklonom želi umiliti muslimanima, dok se može prihvatiti poklon od onog mnogobošca kome će prihvatanje njegovog poklona omiliti islam) i rekao da je "utemeljenije od prvog".[23]

Ja kažem da se ne može zaključiti da je generalno dopušteno primanje poklona od mnogobožaca, jer se ovdje mora uzeti u obzir načelno pravilo u kojem stoji da je to zabranjeno, osim što je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, primao poklone od nekih mnogobožaca kojima je time želio omiliti islam. Zato kažemo da su dokazi u kojima se zabranjuje primanje poklona od mnogobožaca jači i prihvatljiviji, a, osim toga, u usuli-fikhu poznato je pravilo u kojem stoji da se dokaz koji nešto zabranjuje preferira nad onim dokazom koji tu istu stvar dopušta, a Allah, dželle šanuhu, opet, najbolje zna.

389. poglavlje

Zabranjeno je ustupiti kuću i imetak na doživotno korištenje ako time čovjek sebi nanosi štetu

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nemojte nikome dati imetak na doživotno uživanje jer takav imetak postaje vlasništvo onoga kome je dat."*[24]

Džabir, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Nemojte nikome dati imetak na doživotno uživanje, i nemojte ustupiti kuću na doživotno korištenje! Kuća data nekome na doživotno*

---

[22] Vidjeti: ibid, 5/231.

[23] Vidjeti: ibid, 5/231.

[24] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 6/269, Ibn Hibban (5126) i Et-Taberani (10971 i 11000), preko Tavusa, a on od Ibn Abbasa, radijallahu anhu.

korištenje, odnosno neki drugi imetak dat na doživotno uživanje postaje svojina onoga kome je to darovano.'[25]

Ovaj isti ashab prenio je sljedeći hadis: *"Zadržite svoj imetak, nemojte ga uništavati! Kuća koju čovjek ustupi na doživotno korištenje vlasništvo je onoga kome je ustupljena, za života i smrti, i vlasništvo je njegovih nasljednika.'*[26]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Neutemeljeno je ustupanje kuće na doživotno korištenje! Ko dobije kuću na doživotno korištenje, ona je njegova svojina.'*[27]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, izraz *umrâ* znači da čovjek kaže svom prijatelju: "Dajem ti ovu kuću na doživotno korištenje, ona je tvoja dok sam ja živ!" A izraz *rukbâ* znači čekanje, tj. svaki od njih dvojice čekaju smrt onoga drugog kako bi se imetak vratio pravom vlasniku. Ovo su Arapi izražavali riječima: "Taj i taj imetak pripada tome i tome čovjeku dok je živ, a kada umre, onda pripada tome i tome čovjeku."

Drugo, dopuštene su *umrâ* i *rukbâ*. Razmatrajući ovo pitanje, imam El-Begavi veli: "Davanje kuće na doživotno korištenje dopušteno je, po jednoglasnom mišljenju svih učenjaka."[28] Evo o tome Ebu Hurejrinog, radijallahu anhu, predanje u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Dopušteno je ustupanje kuće na doživotno korištenje.'*[29]

Treće, ustupanje kuće na doživotno korištenje, odnosno davanje nekog drugog imetka na doživotno uživanje ima status poklona, i zato je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, presudio da taj imetak

---

[25] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3556), En-Nesai, 6/273, El-Begavi (2198), El-Humejdi (1290), El-Bejheki, 6/175, i Ibn Hibban (5127), preko Sufjana, on od Ibn Džurejdža, on od Ataa, a ovaj od Džabira, radijallahu anhu. Lanac je prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci povjerljivi. To što Ibn Džurejdž ovo predanje nije prenio direktno od Ataa nije problematično, to je diskutabilno samo kada se radi o predanjima koja on prenosi od nekih drugih ljudi.

[26] Muslim (26 i 1625).

[27] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 6/277, Ibn Madža (2379), Ahmed, 2/357, i Ibn Hibban (5131), preko Muhammeda b. Amra, on od Ebu Seleme, a ovaj od Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca dobar jer je Muhammed b. Amr b. Alkama bio saduk.

[28] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 8/293.

[29] El-Buhari (2626) i Muslim (32 i 1626).

postaje vasništvo onoga kome je dat. *Umrâ* i *rukbâ* imaju status preuzimanja imetka po nasljednoj osnovi, na šta nas upućuje Džabirovo predanje i hadis Zejda b. Sabita, radijallahu anhum.

Četvrto, o pitanju ima li čovjek pravo uvjetovati i reći: "Kuća je tvoje doživotno vlasništvo", ne dodavši: "...i vlasništvo tvojih nasljednika " učenjaci nemaju istovjetno mišljenje. Ispravno je da je takav uvjet u *umri* i u *rukbi* neispravan, na osnovu Džabirove, radijallahu anhu, izjave: "Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, odredio da kuća, data na služenje, pripada onome kome je data, i njegovim nasljednicima; to je neopozivi poklon, a onome ko daje nije dopušteno uvjetovati nijedan uvjet, niti izuzeti bilo šta." A tu je njegovu izjavu Ebu Selema ovako objašnjavao: "To je tako, jer je riječ o poklonu koji podliježe podjeli imetka po nasljednoj osnovi, i ovdje ta osnova isključuje postavljeni uvjet."[30]

Peto, hadisi u kojima se zabranjuje *umrâ* i *rukbâ* odnose se na ono davanje u kojem čovjek upropaštava svoj imetak. Ashabi su smatrali da *umrâ* i *rukbâ* imaju status stvari date na korištenje bez nadoknade, pa ih je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, izvijestio da se to međutim tretira punovažnim poklonom, te onaj kome je nešto ustupljeno ili dato postaje vlasnik te iste stvari, odnosno onaj koji je pokloni na nju više ne polaže pravo.

Evo šta o ovom pitanju kaže Ibn Hibban: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je zavjetovanje, *umru* i *rukbu*, i to zbog poznatog razloga: želio je da muslimani sačuvaju svoj imetak, a ne zato što je zabranjeno upotrebljavanje onih izraza pomoću kojih se želi učiniti dobročinstvo, a ne grijeh. Ashabi su u Medini bili siromašni, pa im je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio *umru* i *rukbu* nastojeći sačuvati njihov imetak od siromaštva koje je prijetilo, ne zbog toga što je te izraze bilo zabranjeno upotrebljavati."[31]

Iz svega navedenog možemo zaključiti da je nepoželjno nekome ustupiti svoju kuću i sl. na doživotno korištenje jer se na taj način upropaštava imetak, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

---

[30] Muslim (24 i 1625).

[31] Muhammed b. Hibban, *Es-Sahih*, 11/541.

33. SVJEDOČENJE

390. poglavlje

Zabranjeno je tajenje i sustezanje od svjedočenja

Svevišnji je Allah rekao: "Raspuštenice neka čekaju tri mjesečna pranja; i nije im dopušteno kriti ono što je Allah stvorio u matericama njihovim, ako u Allaha i u onaj svijet vjeruju..." (El-Bekara, 228)

"I ne uskratite svjedočenje; ko ga uskrati, srce će njegovo biti grešno, a Allah dobro zna ono što radite." (El-Bekara, 283)

"O vjernici, budite uvijek pravedni, svjedočite Allaha radi, pa i na svoju štetu ili na štetu roditelja i rođaka, bio on bogat ili siromašan, ta Allahovo je da se brine o njima! Zato ne slijedite strasti – kako ne biste bili nepravedni. A ako budete krivo svjedočili ili svjedočenje izbjegavali – pa, Allah zaista zna ono što radite." (En-Nisa, 135)

"A ako posumnjate, zadržite ih poslije obavljene molitve i neka se Allahom zakunu: 'Mi zakletvu ni za kakvu cijenu nećemo prodati makar se radilo i o kakvom rođaku i svjedočenje koje je Allah propisao nećemo uskratiti, jer bismo tada bili, doista, grešnici.'" (El-Maida, 106)

Tarik b. Šihab pripovijeda: "Dok smo sjedjeli kod Abdullaha, dođe neki čovjek i reče: 'Uspostavljen je namaz!' Abdullah je ustao i krenuo, a mi smo ga slijedili. Ušavši u džamiju, na prednjoj strani, zatekli smo klanjače na rukuu, on je donio tekbir i učinio ruku, a mi smo ga i u tome slijedili. U tome je položaju krenuo prema prednjoj strani; učinili smo isto što i on. Utom prođe neki čovjek i reče: 'Mir s tobom, Ebu Abdurrahmane!' On odgovori: 'Istinu su rekli Allah i Njegov Poslanik.' Nakon namaza vratili smo se kod njega, a on je otišao u drugu sobu, kod svoje porodice. Rekosmo jedni drugima: 'Čuli ste šta je odgovorio onom čovjeku! Rekao mu je: 'Istinu je Allah rekao, Njegovi su poslanici dostavili objavu!' Ko će ga upitati u vezi s tim?' Rekao sam: 'Eto, ja ću ga upitati.' Upitao sam ga pošto smo izašli iz kuće, a on mi je naveo sljedeći hadis: *'Od predznaka je Sudnjeg dana nazivanje selama odabranim ljudima, rasprostranjenost trgovine u toj mjeri da će žena mužu pomagati u tome, kidanje rodbinskih veza, krivo svjedočenje, uskraćivanje svjedočenja i pojava pera.'*"[1]

---

[1] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je imam Ahmed, 1/407-408.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je uskraćivanje svjedočenja, to je grijeh, pogotovo ako ishod nekog slučaja ovisi o iskazu svjedoka, odnosno kada se istina može saznati samo pomoću njegovog iskaza i kada je nemoguće uspostaviti jasan dokaz, o čemu govore neki navedeni ajeti.

Drugo, zabranjeno je iskrivljavanje i mijenjanje iskaza, tj. svjesno laganje, to je jedan od velikih, pogubnih grijeha, a o tome ćemo, ako Bog da, govoriti u 392. poglavlju.

Treće, onome čovjeku koji zna da će njegovo iskreno svjedočenje popraviti položaj čovjeka koji ne zna da je ovaj svjedok – poželjno je da ga izvijesti o tome da će on dati iskaz u njegovu korist. I to je najvrednije svjedočenje, a takav je čovjek najbolji svjedok, na osnovu predanja Zejda b. Halida el-Džuhenija, radijallahu anhu, u kojem stoji da je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Želite li da vam kažem ko su najbolji svjedoci? Najbolji su svjedoci oni koji ponude svoje svjedočenje prije nego što se ono od njih zatraži."*[2] A ovo se predanje, naravno, ne sučeljava s hadisom koji ćemo navesti u sljedećem poglavlju, a iz kojeg se razumije da je pokuđeno ponuditi svjedočenje ako ga niko nije zatražio.

Četvrto, čovjeka od svjedočenja ne smije ništa odvratiti. Evo o tome Ebu Seidovog, radijallahu anhu, predanja u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kazao: *"Neka strah od ljudi čovjeka nipošto ne odvrati od svjedočenja u korist istine koju zna, odnosno koju je vidio, odnosno koju je čuo."*[3]

Šejh El-Albani veli: "U ovom se hadisu nalazi kategorička zabrana tajenja istine iz bojazni od ljudi, odnosno radi neke ovosvjetske koristi. Svako ko zataji istinu bojeći se bilo kakvog zla: batina, pogrde, uskraćivanja opskrbe..., odnosno ko prešuti istinu bojeći se za svoj ugled i sl., na takvog se čovjeka odnosi ova zabrana, i on se suprotstavlja Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem."[4]

---

[2] Muslim (1719).

[3] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (2191), Ibn Madža (4007), Ahmed, 3/19 i 5/44, 46-47, 61 i 92, El-Hakim, 4/506, Et-Tajalisi (2151, 2156 i 2158), El-Kudai, u djelu *Musneduš-šihab* (945), Abdurrezzak (20720), Ebu Ja'la (1101, 1212 i 1297), Ibn Hibban (275 i 278) i Ebu Nuajm, 3/98-99, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Ebu Nadre, a on prenosi od Ebu Seida, radijallahu anhu.

[4] Muhammed el-Albani, *Silsiletul-ehadisis-sahiha*, 1/325.

391. poglavlje

Pokuđeno je da čovjek ponudi svjedočenje ako ga niko nije zatražio

Imran b. Husajn, radijallahu anhu, govorio je: "Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Najbolja je moja generacija, pa generacija koja će doći poslije nje.'* I ne znam je li spomenuo dvije ili tri generacije[5], a potom je dodao: *'Nakon vas pojavit će se generacije koje će varati i ništa im se neće povjeravati; svjedočit će, ali svjedočenje od njih niko neće tražiti; zavjetovat će se, ali neće ispunjavati zavjete; i među njima će se pojaviti gojaznost.'*"[6]

Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nekom prilikom rekao: *'Najbolja je moja generacija, pa generacija poslije nje, pa ona poslije nje, a potom će se pojaviti ljudi čije će svjedočenje preticati njihovu zakletvu, a zakletva će preticati njihovo svjedočenje."* Ibrahim en-Nehai veli: "Dok smo bili djeca, roditelji su nam zabranjivali da se zaklinjemo Allahovim obećanjem, i da svjedočimo pozivajući se na Allahovo ime."[7]

O tome postoje predanja od brojnih ashaba, a ona, po Ibn Hadžeru, su dostigla stupanj mutevatir-hadisa.[8]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je ponuditi svjedočenje ako ga niko ne traži od svjedoka. Ko čuje nekoga da govori: "Čovjek mi je dužan to i to", njemu nije poželjno svjedočiti, sve dok ovaj od njega ne zatraži svjedočenje, za razliku od situacije kada nešto zna i želi tome svjedočiti, a čovjek čije je pravo uzurpirano nije se oglasio u vezi s tim. Naprimjer, da vidi nekoga da ubija neku osobu, ili da otima njegov imetak. U tome slučaju treba što prije ponuditi svoje svjedočenje, tj. prije nego što obespravljena strana to od njega zatraži. Neki su učenjaci kazali da se na ovakve i slične situacije odnosi navedeno

---

[5] Na predanje ne utječe to što se Imran, radijallahu anhu, ne sjeća tačno koliko je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo generacija. Imam je Ahmed, 4/267 i 4/277-278, zabilježio autentično predanje u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuo četiri generacije.

[6] El-Buhari (2651) i Muslim (2535).

[7] El-Buhari (2652) i Muslim (211 i 2533).

[8] Ibn Hadžer el-Askalani, *El-Isaba*, 1/12.

predanje Zejda b. Halida, radijallahu anhu: *"Želite li da vam kažem ko su najbolji svjedoci? Najbolji su svjedoci oni koji ponude svoje svjedočenje prije nego što se ono od njih zatraži."*

Drugo, neki islamski autoriteti smatraju da se ovo Zejdovo, radijallahu anhu, predanje sučeljava s prethodno navedenim hadisima. A razilaze se u mišljenju kada je posrijedi usklađivanje, odnosno preferiranje tih dokaza jednih nad drugim. Pa ipak, njihova su mišljenja diskutabilna, a najprihvatljivije je ono u vezi s kojim je Ibn Hadžer rekao: "Zejdovo se predanje odnosi na svjedočenje onoga čovjeka koji zna nešto presudno o nekom pravu drugog čovjeka, a ovaj ne zna da taj može posvjedočiti u njegovu korist, i svjedok ga o tome izvijesti. Ili, naprimjer, da obespravljeni čovjek umre i ostavi nasljednike pa ih svjedok izvijesti o onome što zna, tj. izjasni se pred onima ko nasljednike zastupa, a ko će im to prenijeti."[9]

Treće, pokuđeno je da se čovjek poziva na Allahovo obećanje.

Četvrto, poželjno je navikavati djecu da se ne zaklinju bespotrebno, jer će im pozivanje na Allahovo, dželle šanuhu, ime preći u običaj, pa će se zaklinjati s potrebom i bespotrebno.

392. poglavlje

Strogo je zabranjeno lažno svjedočenje

Allah, dželle šanuhu, rekao je: "...pa budite što dalje od kumira poganih i izbjegavajte što više lažno svjedočenje..." (El-Hadždž, 30)

"...i oni koji ne svjedoče lažno..." (El-Furkan, 72)

Enes, radijallahu anhu, kaže: "Neko je upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, koji su najveći grijesi, pa je on odgovorio: *"Pripisivanje Allahu saučesnika, neposlušnost prema roditeljima, ubistvo i lažno svjedočenje."*"[10]

Ebu Bekra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tri puta upitao: *"Hoćete li da vas izvijestim o najvećim grijesima?"* "Hoćemo, Allahov Poslaniče", odgovorili su ashabi, a on reče: *"Pripisivanje Allahu saučesnika, neposlušnost prema roditeljima"*, bio je

---

[9] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 5/259, 260.

[10] El-Buhari (2653) i Muslim (88).

naslonjen pa sjede i stade ponavljati: *"...i lažno svjedočenje"*, toliko da smo rekli: "Da hoće prestati!"[11]

U vezi s lažnim zaklinjanjem, postoje još neki hadisi koje ćemo navesti u dijelu *Zaklinjanje.*

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, lažno svjedočenje je strogo zabranjeno, Svevišnji je Allah takvo svjedočenje uporedio sa širkom, to je jedan od najvećih, pogubnih grijeha.

Drugo, zabranjeno je sve što je u smislu lažnog svjedočenja: nestručno obavljanje odgovornog posla, preuzimanje obaveze za koju čovjek nije osposobljen i sl.

393. poglavlje

Zabranjeno je svjedočenje u korist nepravde i neistine

En-Numan b. Bešir, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"...jer ja ne svjedočim u korist nepravde."*[12]

U drugoj verziji stoji da je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"...ja svjedočim samo u korist istine."*[13]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je prihvatiti svjedočenje u korist nepravde i neistine, a to je još strože zabranjeno ako čovjek svjedoči samoinicijativno.

Drugo, zabranjeno je pomaganje u nepravdi i neistini, svjedočenjem u korist neistine pomaže se nasilnik, a takav je svjedok nasilnik i snosi isti grijeh kao i onaj koji čini nasilje.

---

[11] El-Buhari (2654) i Muslim (88). Ashabi su rekli: "Da hoće prestati!" iz sažaljenja prema Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, i prezirući sve ono što ga uznemirava, time nisu htjeli reći ništa negativno.

[12] El-Buhari (2587) i Muslim (14 i 1623).

[13] Muslim (1624).

394. poglavlje

Zabranjeno je prihvatanje svjedočenja onoga ko je nekoga potvorio za nešto, svjedočenje kradljivca i bludnika

Allah je rekao: "One koji okrive poštene žene, a ne dokažu to s četiri svjedoka, s osamdeset udara biča izbičujte i nikada više svjedočenje njihovo ne primajte; to su nečasni ljudi, osim onih koji se poslije toga pokaju i poprave, jer Allah prašta i samilostan je." (En-Nur, 4-5)

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca, koji je prenio od svoga oca da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *'Nije dopušteno prihvatanje svjedočenja vjerolomnika i vjerolomnice, bludnika i bludnice, niti svjedočenje onoga ko gaji neprijateljstvo prema drugom muslimanu.'*[14]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je prihvatanje svjedočenja onoga ko je nekog potvorio, kao i uzimanje kradljivca i bludnika za svjedoka.

Drugo, njihovo se svjedočenje ne prihvata prije pokajanja, a ako se pokaju, prihvata se. Dokaz je za to predanje u kojem stoji da je Omer, radijallahu anhu, izbičevao Ebu Bekru, Šibla b. Ma'beda i Nafija jer su potvorili El-Mugiru, a potom ih je pozvao na pokajanje: "Svjedočenje se prihvata od onoga ko se pokaje."[15]

Komentirajući Omerove, radijallahu anhu, riječi: "...osim od onoga ko je bičevan za potvoru...", koje je dao kao smjernice u dopisu

---

[14] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3601), Ibn Madža (2366), Ahmed, 2/181, 204, 208, 225-226, Ed-Darekutni, 4/243-244, El-Bejheki, 10/155 i 200, i neki drugi muhadisi. Hafiz je Ibn Hadžer lanac prenosilaca ovog hadisa okarakterizirao jakim u djelu *Et-Telhis*, 4/198, ali je tu svoju izjavu pobio u djelu *Fethul-Bari*, 5/257. Hadisu u prilog idu verzije Aiše, Ibn Omera i Ibn Abbasa, radijallahu anhum, ali one nisu autentične.

[15] Ovo je zabilježio El-Buhari kao muallek-predanje (vidjeti: *Fethul-Bari*, 5/255), a sa spojenim lancem prenosilaca predanje su zabilježili: Abdurrezzak, 7/384, Ibn Džerir, u svom tefsiru *Džamiul-bejan*, 18/60, i El-Bejheki, 10/152, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Ez-Zuhrija, on od Seida b. el-Musejjiba, a ovaj od Omera, radijallahu anhu. Seid je slušao predanja od Omera, radijallahu anhu. Ibn Kesir u svome djelu *Musnedul-Faruk*, 2/559, zapisao je: "Ovi lanci prenosilaca, koji sežu do Omera, radijallahu anhu, vjerodostojni su."

o pravosuđu Ebu Musau el-Eša'riju, imam El-Bejheki u djelu *Es-Sunen*, 10/156, zapisao je sljedeće: "Ove se riječi odnose na onoga ko se ne pokaje, a već smo zabilježili da se Omer, radijallahu anhu, obratio Ebu Bekri: 'Pokaj se, i tvoje će svjedočenje biti primljeno!' Ovom značenju možda u prilog idu autentična predanja, a ona su dokaz kada se radi o ljudima čije se svjedočenje ne prihvata ako su prethodno bičevani, a Allah najbolje zna."

395. poglavlje

Zabranjeno je prihvatanje svjedočenje onoga čovjeka koji svjedoči protiv svoga parničara i svjedočenje sumnjičavog čovjeka

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *'Nije dopušteno prihvatanje svjedočenja onoga čovjeka koji svjedoči protiv svoga parničara, niti je dopušteno prihvatanje svjedočenja sumnjičavog čovjeka.'*[16]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je prihvatanje svjedočenje onoga čovjeka koji svjedoči protiv svoga parničara. Tome u prilog ide hadis Amra b. Šuajba koji smo naveli u prethodnom poglavlju: *"...niti svjedočenje onoga ko gaji neprijateljstvo prema drugom muslimanu."*

Drugo, zabranjeno je prihvatanje svjedočenja sumnjičavih ljudi. Omer je, radijallahu anhu, govorio: "Nije dopušteno prihvatanje svjedočenje onoga ko svjedoči protiv čovjeka s kojim ima parnicu, niti svjedočenje sumnjičavih ljudi."[17] U dopisu o pravosuđu, koji je Omer,

[16] **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga El-Hakim, 4/99, El-Bejheki, 10/201. U njegovom lancu prenosilaca postoji čovjek po imenu Muslim b. Halid ez-Zendži, a on je imao slabo pamćenje. Pojačava ga mursel-predanje koje je preko Abdurrahmana el-E'redža zabilježio El-Bejheki, 10/201, a u njegovom lancu prenosilaca postoji El-Hakem b. Muslim, od koga su prenosili neki pouzdani prenosioci. Njega je u povjerljive prenosioce uvrstio imam Ibn Hibban.

[17] Zabilježio ga je Malik, 2/720/4, a s njegovim lancem prenosilaca El-Bejheki, 10/201. Ovome u prilog idu Omerove, radijallahu anhu, riječi u vezi s načinom suđenja, koje je uputio Ebu Musau.

radijallahu anhu, poslao Ebu Musau, stoji sljedeće: "...i prihvata se svjedočenje muslimana, osim od onoga ko je bičevan za potvoru, svjedočenje onoga za koga se dokazalo da lažno svjedoči te svjedočenje sumnjičavog svjedoka u korist *velaa* i svjedočenje u korist rođakâ."[18]

S tim u vezi, Ibn Kajjim el-Dževzijja zapisao je sljedeće: "Svevišnji Allah učinio je ovaj ummet umjerenim ummetom, e da bi bili svjedoci protiv drugih ljudi (izraz *umjerenost* u ovom kontekstu označava pravdu i dobrotu), i zato mogu svjedočiti jedni protiv drugih, osim onih koji imaju zapreku u svjedočenju, a to su: onaj za koga se dokazalo da lažno svjedoči (čije se svjedočenje kasnije ne prihvata), onaj koji je bičevan zbog potvore (Allah, dželle šanuhu, zabranio je prihvatanje njihovog svjedočenja), onaj za čije se svjedočenje sumnja da je iz materijalnih pobuda (kao svjedočenje gospodara u korist oslobođenog roba kada se radi o imetku, odnosno svjedočenje oslobođenog roba u korist gospodara kada se radi o gospodarevoj djeci), onaj koji svjedoči u korist svoga prijatelja od koga očekuje određenu materijalnu korist. Isto tako, svjedočenje u korist rođaka, ako postoji sumnja da se radi o koristoljublju, nije prihvatljivo; ako se ne sumnja, tada se svjedočenje prihvata, i to je ispravno mišljenje o ovom pitanju."[19]

396. poglavlje

Zabranjeno je prihvatanje svjedočenja beduina protiv mještanina

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Zabranjeno je prihvatanje svjedočenja beduina protiv mještanina."*[20]

---

[18] **Predanje je autentično.** O tom sam govorio u djelu *Vesajes-selef*, str. 57-58, pa neka studiju konsultira onaj ko želi saznati više podataka o tome.

[19] Šemsuddin b. Kajjim el-Dževzijja, *Ilamul-muvekiin*, 1/111.

[20] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3602), Ibn Madža (2367), El-Hakim, 4/99, i Ibnul-Džarud (1009), preko Ibnul-Hada, on od Muhammed b. Amra b. Ataa, on od Ataa b. Jesara, a ovaj od Ebu Hurejre, radijallahu anhu.

Propisi u vezi s poglavljem

Svjedočenje beduina protiv mještanina ne prihvata se jer beduini većinom nisu vješti preciznom svjedočenju, onako kako treba. To je tako, jer oni ne poznaju šerijatske propise i nemaju uvida u ono što narušava svjedočenje, a Allah, dželle šanuhu, opet, najbolje zna.

397. poglavlje

Zabranjeno je prekomjerno hvaljenje nekoga

Ebu Musa el-Eša'ri, radijallahu anhu, govori da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, čuo nekog čovjeka kako pretjerano hvali drugu osobu pa je rekao: *"Uništili ste ga!"*, ili je rekao: *"Slomili ste njegova leđa!"*[21]

Ebu Bekra, radijallahu anhu, kazivao je da je neki čovjek spomenut u Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, prisustvu, pa ga je jedan od prisutnih pohvalio. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, na to reče: *"Teško ti se! Slomio si vrat svome prijatelju"*, ponavljajući to više puta, a potom kaza: *"Ako čovjek nekoga mora pohvaliti, neka kaže: 'Smatram da je takav i takav', ako zaista smatra da je takav, i neka doda: 'Pred Allahom će račun polagati, a ja nikoga pred Allahom ne hvalim!"*[22]

Ebu Ma'mer je pripovijedao: "Neki je čovjek ustao i stao hvaliti jednog zapovjednika, pa je El-Mikdad počeo na njega bacati prašinu i govoriti: 'Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio nam je da bacimo prašinu u lice onih koji mnogo hvale.'"[23]

Muavija, radijallahu anhu, izjavio je: "Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Čuvajte se međusobnog hvaljenja, to je ubistvo.'*"[24]

---

[21] El-Buhari (2663) i Muslim (3001).

[22] El-Buhari (2662) i Muslim (3000).

[23] Muslim (3002). O tom govori i jedno Ibn Omerovo, radijallahu anhu, predanje.

[24] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ahmed, 4/92, 93, 98 i 99, i Ibn Madža (3743), i ovo je njegova verzija, preko Ma'beda el-Džuhenija, koji ga prenosi od Muavije, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca dobar jer u vezi s Ma'bedom postoji razilaženje. Po Ahmedovoj verziji, navedeno predanje dio je hadisa: *"Kome Allah želi dobro poduči ga vjeri..."*

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je međusobno hvaljenje, time se napada onaj koji se hvali, on se lahko može uzoholiti, pa nastradati, hvaljenjem se uništava čovjek. K tome, onaj koji hvali druge često iznosi neistinu.

Drugo, onu osobu koja često hvali druge ljude (i na taj im način nanosi štetu) dopušteno je kazniti bacanjem prašine u njeno lice, kao što je uradio El-Mikdad, prenosilac hadisa, a njegovo se tumačenje pretpostavlja tumačenju onih učenjaka koji kažu da onaj hadis znači: lišite svega onoga ko vas hvali, ništa mu ne dajte!

Treće, ako osoba zna da je neko dobar čovjek, neka kaže: "Smatram da je takav i takav, pred Allahom će račun polagati, a ja nikog pred Allahom ne hvalim." Na taj način izjašnjava se da sudi prema onome što vidi, a unutrašnjost prepušta Onome Koji čovjeka najbolje poznaje i Koji će s njim račun svidjeti. Neka čovjek nipošto ne kaže: "Siguran sam, znam da je taj i taj takav i takav!"

Četvrto, kada bi ih neko pohvalio pred njima, dobri bi prethodnici govorili: "Moj Allahu, oprosti mi ono što oni ne znaju o meni, nemoj me kazniti zbog njihovih pohvala i učini da budem bolji nego što o meni misle!" Po autentičnom predanju, tako je govorio Ebu Bekr, radijallahu anhu.

398. poglavlje

Zabranjeno je privatanje svedočenja od mnogobožaca

Allah, dželle šanuhu, kaže: "...zato smo među njih neprijateljstvo i mržnju do Sudnjeg dana ubacili..." (El-Maida, 14)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nemojte vjerovati u ono što govore sljedbenici Knjige, a nemojte ih ni utjerivati u laž, već proučite ajet: 'Recite: 'Mi vjerujemo u Allaha i u ono što se objavljuje nama...'''*[25]

Abdullah b. Abbas, radijallahu anhu, govorio je: "Kako možete pitati sljedbenike Knjige o nečemu, a vaša Objava, koja je data Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, novija je, čitate je onako kako je

---

[25] El-Buhari (4485). Riječ je o 136. ajetu sure El-Bekara.

objavljena! Štaviše, Kur'an vam kaže da su sljedbenici Knjige izmijenili i iskrivili Allahove riječi, te svojim rukama napisali novu knjigu i rekli: 'To je od Allaha', e da bi iz toga neznatnu korist izvukli. Zar vam vaša Objava nije dovoljna, pa njih pitate! Allaha mi, ja nisam doživio da oni nas pitaju o onome što je nama objavljeno."[26]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, svjedočenje se nevjernika protiv muslimana ne može prihvatiti ni u kojem slučaju. Izuzetak je putovanje na kojem treba svjedok musliman, a nema ga. Svevišnji Allah kaže: "O vjernici, kada vam se približi smrt, prilikom davanja oporuke neka vam posvjedoče dvojica pravednih rođaka vaših ili neka druga dvojica, koji nisu vaši – ako ste na putu, a pojave se znaci smrti. A ako posumnjate, zadržite ih poslije obavljene molitve i neka se Allahom zakunu: 'Mi zakletvu ni za kakvu cijenu nećemo prodati makar se radilo i o kakvom rođaku i svjedočenje koje je Allah propisao nećemo uskratiti, jer bismo tada bili, doista, grešnici.'" (El-Maida, 106)

Drugo, također se ne prihvata svjedočenje pripadnika određene vjere protiv pripadnika druge vjere. Eš-Šabi je to dokazivao 14. ajetom sure El-Maida.

Treće, dopušteno je prihvatiti svjedočenje protiv istovjerca. Evo šta o tome kaže Ibn Hadžer: "Ovo je najprihvatljivije mišljenje jer se istovjerci ne mogu optužiti za dizanje optužnice po vjerskoj osnovi."[27]

Četvrto, muslimani su pošteni, njihovo se svjedočenje prihvata. A, također, oni svjedoče protiv sljedbenikâ svih ostalih vjera, jer ih je Svevišnji Allah učinio svjedocima protiv ljudi.

---

[26] El-Buhari (2685).

[27] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 5/292.

34. IZMIRENJE I NAGODBA

399. poglavlje

Zabranjeno je sklapanje nepravedne nagodbe, ona se ne prihvata

Aiša, radijallahu anha, veli da je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko nešto novo uvede u vjeru, što nije od nje, to se odbija."*[1]

Zejd b. Halid el-Džuheni i Ebu Hurejra, radijallahu anhum, ispričali su: "Neki je beduin došao i rekao: 'Allahov Poslaniče, presudi nam u skladu s Allahovom knjigom!', a i njegov parničar pristade na to rekavši: 'Istinu ovaj veli! Presudi nam u skladu s Allahovom knjigom!' Beduin, napokon, reče: 'Ovaj moj sin bio je najamnik kod ovog čovjeka i počinio nemoral s njegovom suprugom. Meni su kazali da se moj sin mora kamenovati, ali sam otkupio njegov prijestup davši obespravljenom stotinu ovaca i robinju. Kada sam o tome upitao učene, rekli su mi da moj sin mora biti bičevan sa stotinu udaraca biča i prognan na godinu dana.' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Allaha mi, presudit ću vam u skladu s Allahovom knjigom! Robinju i stado vrati, tvoj je sin zaslužio kaznu od stotinu udaraca biča i progon na godinu dana. A ti, o Unejse'*, obrati se Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ashabu Unejsu, *'sutradan porani i kamenuj suprugu ovog čovjeka.'* Unejs je i postupio onako kako mu je rekao Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."[2]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Dopuštena je nagodba među muslimanima, osim one nagodbe pomoću koje se dopušta zabranjeno, a zabranjuje dopušteno."*[3]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, neispravna nagodba nije punovažna, a onome od koga se neispravnom nagodbom nešto uzme, to mu se mora vratiti.

---

[1] El-Buhari (2697) i Muslim (1718).

[2] El-Buhari (2695 i 2696).

[3] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3594), Ahmed, 2/366, Ed-Darekutni, 3/27, El-Hakim, 4/49, El-Bejheki, 6/64, Ibn Hibban (5091) i neki drugi muhadisi, preko Kesira b. Zejda, on od El-Velida b. Rabbaha, a ovaj od Ebu Hurejre, radijallahu anhu.

Drugo, zabranjeno je sklapanje nepravedne nagodbe, na osnovu Resulullahovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Robinju i stado vrati..."*, utoliko prije jer se radilo o nagodbi pomoću koje se pokušala izbjeći šerijatska kazna, a u tome je mijenjanje Allahovih, dželle šanuhu, propisa, a zabranjeno je ono u čemu je mijenjanje propisa islama, to je nepravda.

400. poglavlje

Zabranjeno je kvarenje međuljudskih odnosa

Ebud-Derda, radijallahu anhu, pripovijeda da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao: *"Želite li da vam kažem šta je vrednije od posta i obavljanja noćnog namaza?"* Ashabi su odgovorili da žele, pa im Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *"Izmirivanje muslimanâ, jer je kvarenje odnosa među ljudima pogubno djelo."*[4]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Čuvajte se loših odnosa, to je pogubno!"*[5]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, izmirivanje međuljudskih odnosa štiti društvo od raskola i nesloge.

Drugo, zabranjeno je narušavati međuljudske odnose, jer to donosi mržnju i zavist i u potpunosti potire privrženost islamu.

---

[4] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u zbirci *El-Edebul-mufred* (391), Ebu Davud (4919), Et-Tirmizi (2509), Ahmed, 6/444-445, El-Begavi (3538) i Ibn Hibban (5092), s više lanaca prenosilaca koji sežu do Ebu Muavije, koji je izjavio da im je pričao El-Eameš, on od Amra b. Murre, on od Salima b. Ebul-Džada, on od Ummud-Derdaa, a ona od svoga muža Ebud-Derdaa, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca dobar, a njegovi su prenosioci povjerljivi. Autentičnim su ga okarakterizirali Et-Tirmizi, Ibn Hibban i neki drugi muhadisi.

[5] **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Et-Tirmizi (2508).

35. UVJETOVANJE

401. poglavlje

Zabranjeno je postavljanje uvjetâ koji se sučeljavaju s časnim Kur'anom

Aiša, radijallahu anha, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *"Šta je narodu pa postavlja uvjete koji nisu utemeljeni Allahovom Knjigom!? Niko nema pravo postavljati uvjete koji nisu utemeljeni Allahovom Knjigom, makar se radilo o stotinu uvjeta."*[1]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je postavljanje onih uvjeta koji se suprotstavljaju časnom Kur'anu i Resulullahovom, sallallahu alejhi ve sellem, sunnetu, kao, naprimjer, da se uvjetuje prodaja *velaa*, ili da ženska osoba uvjetuje nekom čovjeku da razvede svoju suprugu kako bi se ona udala za njega, ili traženje pristanka na kupoprodaju uz uvjet itd., a o tim se pitanjima može pročitati u odgovarajućim poglavljima ovog djela.

Drugo, ništavan je svaki uvjet koji nije u skladu s Kur'anom i Hadisom, makar se radilo o stotinu uvjeta. Allahov je, dželle šanuhu, uvjet pravosnažan, i on se mora preferirati. Omer je, radijallahu anhu, govorio: "Ništavan je svaki uvjet koji se suprotstavlja Kur'anu, pa makar se radilo o stotinu uvjeta."[2]

---

[1] El-Buhari (2735) i Muslim (6 i 1504).

[2] Ove je riječi zabilježio El-Buhari kao muallek-predanje. Vidjeti: *Fethul-Bari*, 5/353.

36. OPORUČIVANJE

402. poglavlje

Zabranjeno je oporučiti više od trećine imetka

Sa'd b. Ebu Vekkas, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Rekao sam: 'Allahov Poslaniče, mogu li oporučiti sav svoj imetak?' Odgovorio mi je: *'Ne možeš!'* Upitao sam: 'Mogu li, onda, oporučiti pola?' *'Ni pola'*, odgovorio je Poslanik. Ponovo sam ga upitao: 'A mogu li oporučiti trećinu?', na šta je odgovorio: *'Trećinu! Pa, i trećina je mnogo. Bolje je da svoje nasljednike ostaviš bogate nego siromašne jer će morati tražiti od svijeta.'*"[1]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je oporučiti sav imetak, zabranjeno je oporučiti i pola imetka, čak i više od trećine, jer, količinski, i trećina je mnogo.

Drugo, poželjno je oporučiti manje od trećine, na osnovu Ibn Abbasove, radijallahu anhu, izjave: "Neka ljudi s trećine smanje na četvrtinu, jer je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Trećinu! Pa, i trećina je mnogo.'*"[2] Dakle, bolje je što manje oporučiti, ako su nasljednici siromašni, a ako su bogati, tada nema zapreke da čovjek oporuči trećinu, a Svevišnji Allah najbolje zna.

Et-Tirmizi veli: "Učenjaci smatraju da čovjek nema pravo oporučiti više od trećine imetka, a neki su, pozivajući se na Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'...pa, i trećina je mnogo'*, kazali da je poželjno oporučiti manje od trećine imetka."[3]

Treće, mudrost zbog koje je islam zabranio oporučivanje više od trećine imetka leži u tome da čovjek ne ostavlja siromašne nasljednike, tim prije jer ako oporuči više od trećine, oni će biti prinuđeni tražiti milostinju od svijeta.

Četvrto, nasljednicima se ne smije učiniti nepravda ni nanijeti šteta, to je zabranjeno.

---

[1] El-Buhari (1295) i Muslim (1628).
[2] El-Buhari (2744) i Muslim (1629).
[3] Muhammed b. Sevra et-Tirmizi, *Es-Sunen*, 4/431.

Peto, ako čovjek oporuči trećinu imetka, nasljednici tu oporuku moraju ispoštovati.

403. poglavlje

Zabranjeno je oporučiti imetak nasljedniku

Ebu Umama el-Bahili, radijallahu anhu, govorio je: "Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *'Zaista je Allah svakome dao njegovo pravo, i nasljedniku se ne može oporučiti imetak.'*"[4]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ajet koji govori o oporuci: "Kada neko od vas bude na samrti, ako ostavlja imetak, propisuje vam se, kao obaveza za one koji se Allaha boje, da pravedno učini oporuku roditeljima i bližnjima..." (El-Bekara, 180) derogiran je navedenim hadisom.

Ibn Abbas, radijallahu anhu, veli: "Dijete je imalo pravo na imetak, ali je oporuka bila u rukama roditelja, i Allah je derogirao ono što je On htio. Odredio je da muškom djetetu pripada onoliko koliko pripada dvjema djevojčicama; roditeljima – svakom po šestina; supruzi osmina, odnosno četvrtina, a mužu polovina, odnosno četvrtina imetka."[5]

U izjavi ovog velikog učenjaka jasno stoji da je ajet koji govori o oporuci derogiran, a ovakve izjave, da podsjetimo, imaju status merfu-predanja, kako je to ustanovljeno u hadiskoj terminologiji i usuli-fikhu. Ibn Hadžer tvrdi da ova Ibn Abbasova, radijallahu anhu, izjava ima

---

[4] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2870 i 3565), Et-Tirmizi (2120), Ibn Madža (2713), Ahmed, 5/267, Et-Tajalisi (1127), El-Bejheki, 6/264, i neki drugi muhadisi, s dva lanca prenosilaca koji sežu do Ebu Umame, radijallahu anhu. Ovaj je hadis prenesen od sljedećih ashaba: Amra b. Haridže, Ibn Abbasa, Enesa, Ibn Omera, Alije, Džabira, Abdullaha b. Amra, El-Beraa b. Aziba i Zejda b. Erkama, radijallahu anhum, a kao mursel-predanje od Mudžahida. Između ostalih, imam Šafi i Es-Sujuti smatrali su ovo predanje mutevatir-hadisom. Šejh El-Albani u djelu *Irvaul-galil*, 6/95, tvrdi da je ovo mutevatir-hadis.

[5] El-Buhari (2747).

status merfu-predanja, jer, veli on, takvo nešto može se reći samo na osnovu objave, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.[6]

Drugo, nije dopušteno da nasljednik dobije imetak po osnovi oporuke i nasljednog prava jer je Svevišnji Allah svakome dao njegovo pravo.

Treće, postavlja se pitanje: je li dopušteno oporučiti imetak jednom nasljedniku ako su ostali nasljednici time zadovoljni. O tome islamski autoriteti imaju oprečne stavove. Neki smatraju da takva oporuka nije pravosnažna, a većina to učenjaka, ipak, dopušta, pozivajući se na neke slabe hadise, između ostalih, i na Ibn Abbasov, radijallahu anhu, hadis u kojem se navodi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Nije dopušteno oporučiti imetak nasljedniku, osim ako su ostali nasljednici s time saglasni."[7] Zbog toga se navedeni Ebu Umamin hadis mora shvatiti na osnovu svoga vanjskog značenja, a to je da nasljednik nema pravo na oporuku. Stoga oni učenjaci koji to dopuštaju postavljaju uvjet oprečan časnom Kur'anu.

404. poglavlje

Zabranjeno je oporučivanje na samrti

Allah, dželle šanuhu, kaže: "O vjernici, udijelite dio od onoga čime vas Mi darujemo, prije nego što dođe Dan kada neće biti ni otkupa, ni prijateljstva, ni posredništva! – A nevjernici samo sebi čine nepravdu." (El-Bekara, 254)

"I od onoga čime vas Mi opskrbljujemo udjeljujte prije nego nekom od vas smrt dođe, pa onda rekne: 'Moj Gospodaru, da me još samo kratko vrijeme zadržiš, pa da milostinju udjeljujem i da dobar budem!' Allah sigurno neće ostaviti u životu nikoga kome smrtni čas njegov dođe; a Allah dobro zna ono što vi radite." (El-Munafikun, 10-11)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda: "Neki je čovjek upitao Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem: 'Koja je milostinja

---

[6] Vidjeti: *Fethul-Bari*, 5/372.

[7] Ovaj su hadis slabim okarakterizirali sljedeći muhadisi: El-Bejheki, 6/264, Ibn Hadžer, u djelu *Fethul-Bari*, 5/372, i šejh El-Albani, u djelu *Irvaul-galil*, 5/96-97.

najvrednija?', na šta mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: *'Ona koju izdvajaš dok si zdrav i željan imetka, dok se još nadaš bogatstvu, a strahuješ od siromaštva. I nemoj odugovlačiti pa ćeš, kada budeš na samrti, kazati: 'Tome i tome čovjeku oporučujem toliko i toliko, tome i tome čovjeku oporučujem toliko i toliko!', a njima je to zbilja davno pripadalo.'*"[8]

Busr b. Džehhaš el-Kureši, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, proučio ajet: 'Zašto se nevjernici prema tebi žure, zdesna i slijeva, u gomilama?! Kako svaki od njih žudi da u Džennet uživanja uđe? Nikada! Mi ih stvaramo, od čega – oni znaju!' (El-Mearidž, 36-39), pa je zatim pljunuo u svoju šaku i rekao: *'Allah je rekao: 'Čovječe, zar misliš da Mi možeš umaći, a stvorio sam te od slične tekućine, a pošto te skladnim i uspravnim učinim, danonoćno hodiš Zemljom, koja se žali na tebe, zgrćeš i škrtariš, a kada ti duša dođe do ključne kosti, govoriš: 'Udjelit ću milostinju!', a prođe vrijeme udjeljivanja milostinje.''*"[9]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je odlaganje oporuke do trenutka kada duša dopre u grlo, jer to u većini slučajeva dovodi do izricanja nepravedne oporuke, a nasljednici od čovjeka traže svoje pravo. Neki su učenjaci iz prvih generacija u vezi s bogatim ljudima govorili: "Oni su Allahu neposlušni glede imetka, jer škrtare, a i prilikom smrti, jer su nepravedni u oporuci."

Drugo, ako oporučilac nanese nepravdu nasljednicima, oni imaju pravo spriječiti tu nepravdu uzevši sve što prelazi jednu trećinu.

Treće, onaj čovjek koji oporuči davanje milostinje, odnosno oslobađanje roba na samrti sličan je čovjeku koji daje hranu kada se zasiti, a takav zbilja ne osjeti pravi smisao i užitak davanja milostinje. S tim u vezi, Ebud-Derda, radijallahu anhu, prenio je hadis koji jeste slab, ali je njegovo značenje međutim ispravno, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

---

[8] El-Buhari (1419) i Muslim (1032).

[9] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ibn Madža (2707), Ahmed, 4/210, Ibn Sa'd, u djelu *Et-Tabekatul-kubra*, 7/427, i El-Hakim, 2/323 i 502, i ovo je njegova verzija, preko Hariza b. Osmana, on od Abdurrahmana b. Mesire, on od Džubejra b. Nufejra, a ovaj od Busra, radijallahu anhu. Autentičnim su ga okarakterizirali El-Hakim, Ez-Zehebi i El-Busiri, koji je rekao: "Lanac je prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci povjerljivi."

Četvrto, davanje je milostinje i vraćanje duga vrednije dok je čovjek još živ i zdrav, nego u bolesti, odnosno oporučiti da to nasljednici učine nakon smrti oporučioca.

37. BORBA NA ALLAHOVOM PUTU

405. poglavlje

Strogo je zabranjeno boriti se radi pokazivanja pred svijetom

Ebu Musa el-Eša'ri, radijallahu anhu, kazuje: "Neki je čovjek došao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao: 'Koji je od sljedećih ljudi borac na Allahovom putu: čovjek koji se bori radi ratnog plijena, ili onaj koji se bori radi spomena, ili onaj što se bori radi pokazivanja?' *'Borac je na Allahovom putu onaj ko se bori da Allahova riječ bude gornja'*, odgovori mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."[1]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Prvi kome će na Sudnjem danu biti presuđeno jeste čovjek koji je poginuo na Allahovom putu. Nakon što ga dovedu, Allah će ga podsjetiti na Svoje blagodati, a on će ih priznati. Allah će ga upitati: 'Šta si učinio da se odužiš na Moje blagodati?' Odgovorit će: 'Borio sam se u Tvoje ime dok nisam poginuo.' 'Lažeš!', reći će Allah, 'borio si se kako bi ljudi rekli da si hrabar, eto, rekli su.' Zatim će biti naređeno da ga vuku s licem okrenutim nadolje i bace u Vatru..."*[2]

Muaz b. Džebel, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Dvije su kategorije boraca: čovjek koji se bori radi Allahovog lica, pokorava se vladaru, na tom putu udjeljuje njemu drag imetak, prema drugim borcima lijepo se odnosi i susteže se od činjenja nereda – takav i za san i za budnost ima nagradu. A druga je kategorija čovjek koji se bori iz nadmenosti, radi pokazivanja i reputacije, neposlušan je vladaru i čini nered na Zemlji – takav će se vratiti gori nego što je otišao u borbu."*[3]

---

[1] El-Buhari (2810) i Muslim (1904).

[2] Muslim (1514).

[3] **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2515), En-Nesai, 6/49-50 i 7/155, Ahmed, 5/234, Ed-Darimi, 2/208-209, Ibn Adijj, 2/511, El-Hakim, 2/85, El-Bejheki, u djelima *Es-Sunen*, 9/168, i *Šuabul-iman* (4265), Et-Taberani, 20/77/176, Ebu Nuajm, 5/220, i neki drugi muhadisi, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Bekijje b. el-Velida, koji je izjavio da im je pripovijedao Buhajr b. Sa'd, on od Halida b. Madana, on od Ebu Bahrijje, a ovaj od Muaza, radijallahu anhu. Ovo je zabilježio i Seid b. Mensur u djelu *Es-Sunen*, 2/3/158-159, ali kao mevkuf-predanje.

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je neki čovjek upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem: "Allahov Poslaniče, šta misliš o čovjeku koji, boreći se na Allahovom putu, želi ostvariti neku ovosvjetsku korist?" *"Neće zaslužiti nagradu"*, odgovori Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. Ljude je taj Poslanikov odgovor duboko pogodio, pa rekoše: "Vrati se kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i ponovo ga upitaj, možda te nije dobro razumio!" Onaj se čovjek vratio i opet upitao: "Allahov Poslaniče, šta misliš o čovjeku koji, boreći se na Allahovom putu, želi ostvariti neku ovosvjetsku korist?" *"Neće zaslužiti nagradu"*, ponovo odgovori Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem. Međutim, onoga su čovjeka ponovo nagovorili da se vrati i postavi isto pitanje, ali mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, opet odgovorio: *"Neće zaslužiti nagradu!"*[4]

Ebu Umama, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Neki je čovjek došao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i upitao: 'Šta misliš, koliku nagradu zaslužuje čovjek koji se bori radi nagrade i radi spomena među svijetom?' *'Ne zaslužuje nikakvu nagradu'*, odgovori Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem. Čovjek je tri puta ponovio to isto pitanje, a Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tri puta isto odgovarao te naposlijetku zaključio: *'Allah će primiti samo iskreno djelo, ono koje čovjek uradi samo radi Njegovog lica.'"*[5]

Ubada b. es-Samit, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Ko se bori samo radi ovosvjetskih dobara, njemu pripada ono zbog čega se i bori."*[6]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, neki se ljudi bore radi ratnog plijena, isticanja hrabrosti, zbog fanatizma, iz srdžbe, a sve se to vraća na pokazivanje pred svijetom, a ono je u islamu zabranjeno.

---

4 **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2516), Ahmed, 2/290 i 366, El-Hakim, 2/85, El-Bejheki, 9/169, i Ibn Hibban (4637). U prilog mu ide hadis koji slijedi.

5 **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je En-Nesai, 6/25. Njegov su lanac prenosilaca dobrim okarakterizirali Ibn Hadžer i El-Iraki, i u pravu su.

6 **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 6/24 i 25, Ahmed, 5/315, 320 i 329, El-Hakim, 2/109, El-Bejheki, 6/331, i Ibn Hibban (4638).

Drugo, glavni motiv borbe na Allahovom putu treba biti uzdizanje Allahove riječi, tj. pozivanje u dini-islam, ako se toj namjeri doda neki ovosvjetski motiv, to ne utječe na njenu ispravnost.

Treće, ako osnovni poticaj na borbu bude uzdizanje islama pa čovjek usput ostvari određene ovosvjetske koristi, u tome nema smetnje. Ibn Hadžer veli: "Ibn Ebu Džemra kaže: 'Istaknuti islamski autoriteti smatraju da nema smetnje u tome ako se uzdizanju Allahove riječi, osnovnom poticaju na borbu, doda još nešto drugo.' Predanje Abdullaha b. Havvale, radijallahu anhu: 'Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, poslao je nâs, pješadiju, radi stjecanja ratnog plijena, ali smo se vratili ništa ne stekavši, pa je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Moj Allahu, nemoj ih meni prepuštati...'"*[7] – ukazuje nam na to da neke druge, usputne stvari potpadaju pod namjeru uzdizanja islama, odnosno da nema smetnje u tome ako se bori i radi nečeg drugog ako je namjera uzdizanja islama osnovni poticaj na borbu."[8]

406. poglavlje

Strogo je zabranjeno zapostavljanje borbe na Allahovom putu

Svevišnji Allah kaže: "O vjernici, zašto ste oklijevali kad vam je bilo rečeno: 'Krenite u borbu na Allahovom putu!' kao da ste za zemlju prikovani? Zar vam je draži život na ovom svijetu od onoga svijeta? A uživanje na ovom svijetu, prema onom na onom svijetu, nije

---

[7] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (2535), a puna verzija glasi: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, primijetio je da smo umorni, pa je ustao među nas i rekao: *'Moj Allahu, nemoj ih meni prepuštati, jer im možda neću moći dati onoliko koliko im je potrebno! Nemoj ih samima sebi prepuštati, jer se protiv sebe neće moći boriti! A nemoj ih ni narodu prepuštati, jer će narod sebe nad njima preferirati!'* Zatim je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, stavio ruku na moju glavu i rekao: *'O sine Havvalin, kada vidiš da je hilafet uspostavljen u Svetoj zemlji, znaj da se približilo vrijeme potresa, briga i velikih događaja. I znaj da će Sudnji dan tim ljudima biti bliže od moje ruke u odnosu na tvoju glavu.'"* Ja velim da je u hadisu radosna, prijatna vijest vjernicima i objašnjenje da će poslanička vladavina pred Kijametski dan biti u Šamu. U jednom autentičnom hadisu stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Šam je srce islamske države"*, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

[8] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 6/29.

ništa. Ako ne budete u boj išli, On će vas na nesnosne muke staviti i drugim će vas narodom zamijeniti, a vi Mu nimalo nećete nauditi. A Allah sve može." (Et-Tevba, 38-39)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi upozorenja: *"Ko umre, a nije se borio niti se posticao na borbu, umro je s ogrankom licemjerstva."*[9]

Ebu Umama, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko se ne bude borio, ili ne opremi borca, ili se iskreno ne brine o porodici borca, njemu će Allah dati veliko iskušenje još prije Sudnjeg dana."*[10]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je zapostavljanje borbe, to je ogranak licemjerstva.

Drugo, zapostavljanje je borbe jedan od uzroka poniženja koje pogađa muslimane.

Treće, neka se onaj ko se ne može boriti makar podstiče na borbu, a dvije su vrste pokazatelja te pripreme: duhovna i praktična. Duhovna je priprema zapravo jačanje imana i samoodgoj, i to je važnija vrsta pripreme, dok je praktična priprema samo dio duhovne pripreme. O pripremi za borbu govori sljedeći ajet: "Da su imali namjeru poći, sigurno bi za to pripremili ono što je potrebno..." (Et-Tevba, 46)

407. poglavlje

Zabranjeno je priželjkivanje borbe

Abdullah b. Ebu Evfa napisao je Omeru b. Abdullahu, kada su bili u pohodu na haridžije, dopis u kojem ga obavještava da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odlagao borbu dok sunce ne

---

[9] Muslim (1910).

[10] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2503), Ibn Madža (2762), El-Bejheki, 9/48, Ibn Ebu Asim, u djelu *El-Džihad* (99), Et-Taberani (7747) i neki drugi muhadisi. Pojačavaju ga hadis Vasile b. el-Eskaa i Ebu Hurejrino, radijallahu anhum, predanje.

pređe zenit[11], pa bi ustao među ashabe i rekao: *"O ljudi, nemojte priželjkivati susret s neprijateljem, već molite Allaha da vas sačuva njihova zla, ali, kada se s neprijateljem sukobite, budite strpljivi i postojani, i znajte da je Džennet tamo gdje sablje sijevaju."*[12]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je priželjkivanje borbe protiv neprijatelja, ali to nikako ne znači da treba prezirati borbu na Allahovom, dželle šanuhu, putu, da se ne treba podsticati na nju i da ne treba priželjkivati smrt na Allahovom putu. Na to je podstakao Mudri Zakonodavac, okarakterizirao ih svojstvima bogobojaznih vjernika i ukazao da taj visoki stupanj mogu postići samo iskreni ljudi. Iz hadisa u kojem se zabranjuje priželjkivanje susreta s neprijateljem treba se, između ostalog, razumjeti sljedeće: prvo, muslimane ne smije zanijeti mnoštvo i oslanjanje na snagu, jer to dovodi do potcjenjivanja neprijatelja i, odatle, do priželjkivanja susreta s njim, a tada samo Svemogući Allah može pomoći, kao što se desilo s muslimanima u Bici na Hunejnu. Imam El-Ubejj, u djelu *Eš-Šerh*, 6/302, napominje: "Ako neko kaže: 'Priželjkivanje borbe protiv neprijatelja jeste priželjkivanje džihada, a džihad je ibadet, i kako želja za ibadetom može biti zabranjena?', može mu se kazati da priželjkivanje borbe u sebi nosi štetu, a to je nipodaštavanje snage neprijatelja, a onaj ko tako priđe borbi neće se boriti odlučno. Dakle, navedeni hadis znači: nemojte potcjenjivati neprijatelja kako ne biste zapostavili odlučnost i postali nepažljivi"; i, drugo, čovjek ne zna ishod borbe, tj. ne zna hoće li ostati postojan u borbi ili će pobjeći kada iznad njegove glave počnu letjeti puščana zrna, kada se počne ginuti i kada nemir zavlada ljudskim srcima. O tome nam Svevišnji Allah jasno govori u sljedećem ajetu: "A vi ste smrt priželjkivali prije nego što ste se s njom suočili, pa ste je, eto, očima svojim vidjeli." (Alu Imran, 143)

Zato je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio ljudima da mole Svemogućeg Allaha da ih sačuva svih unutarnjih i vanjskih nelagodnosti i nedostataka, na ovome i budućem svijetu, i da Ga mole za postojanost u borbi, što je jasno naređeno u časnom ajetu: "O vjernici, kada se s kakvom četom sukobite, smjeli budite i neprestano

[11] Poslije podne, kada zahladi i zapuše vjetar, ljudi su življi i lakše podnose borbu.
[12] El-Buhari (2818) i Muslim (1742), i ovo je njegova verzija.

Allaha spominjite da biste postigli ono što želite..." (El-Enfal, 45). Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, podsticao je na traženje šehadeta, pogibije na Allahovom, džele šanuhu, putu, jer je Džennet tamo gdje sablje sijevaju.

Drugo, iz hadisa se ne može zaključiti da je izazivanje na dvoboj pokuđeno jer su to ashabi činili u Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, prisustvu u Bici na Bedru, kao i u ostalim bitkama.

408. poglavlje

Zabranjeno je da čovjek sâm sebe dovodi u propast

Eslem b. Ebu Imran pripovijedao je: "Krenuli smo iz Medine u pohod na Konstantinopol pod zapovjedništvom Abdurrahmana b. Halida b. el-Velida. Rimljani su grad branili stojeći uz zidove, i kada je neki čovjek krenuo na neprijatelja, ljudi su povikali: 'Stani, stani! Nema istinskog boga osim Allaha! Ovaj se dovodi u propast!' Ebu Ejjub reče: 'Taj je ajet objavljen u vezi s nama, ensarijama. A to je bilo ovako: kada je Allah dao pobjedu svome Poslaniku i uzvisio islam, rekli smo: 'Hajdemo sada boraviti kod svojih kuća i stjecati ovosvjetska dobra', pa je Svevišnji Allah objavio: 'I imetak na Allahovom putu žrtvujte, i sami sebe u propast ne dovodite...' (El-Bekara, 195). Dakle, dovođenje u propast jeste boravak kod kuće i stjecanje ovosvjetskih dobara, a zapostavljanje borbe na Allahovom putu.' I Ebu Ejjub se neprestano borio na Allahovom putu, sve dok nije poginuo u Konstantinopolu, gdje je i ukopan."[13]

Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nemojte se odavati poljoprivredi, pa ćete žudjeti za ovim svijetom!"*[14]

---

[13] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2512), En-Nesai, u zbirci *Es-Sunenul-kubra* (11029), El-Hakim, 2/275, i neki drugi muhadisi.

[14] O izvoru hadisa bilo je govora.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeni su sustezanje od trošenja imetka na Allahovom, dželle šanuhu, putu, odavanje ovome svijetu i gomilanje imetka, a to za rezultat ima zapostavljanje islamskih obaveza te najveće obaveze, borbe na Allahovom putu.

Komentirajući 195. ajet sure El-Bekara, Ibn Kesir je zapisao sljedeće: "U ajetu se naređuje žrtvovanje imetka radi islama i svih drugih oblika ibadeta, pogotovo u borbi protiv neprijatelja, tj. ulaganjem u sve ono što će ojačati muslimane u borbi protiv din-dušmana. S druge strane, ajet govori da je propast i nesreća – kraj onih ljudi koji uvijek škrtare ne dijeleći imetak na Allahovom, dželle šanuhu, putu."[15]

Drugo, vjernik u svome srcu ne može objediniti ljubav prema ovome svijetu i ljubav prema borbi na Allahovom, dželle šanuhu, putu jer jedno drugo u potpunosti isključuje. Kada se ljudi naklone ovome, prolaznom svijetu, obuzme ih *vehn*, spomenut u hadisu koji prenosi Sevban, radijallahu anhu, a u kojem stoji da je Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Uskoro će se narodi okupiti oko vas, kao što se izjelice okupe oko posude s hranom!"* Neko upita: "Je li to zato što ćemo tada biti malobrojni?" *"Ne, vi ćete tada biti mnogobrojni, ali ćete biti slični mulju koji voda nosi. Allah će iz vaših neprijatelja odstraniti strah prema vama, a u vaša će srca ubaciti vehn"*, odgovori Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. Neko upita: "Božiji Poslaniče, a šta je to *vehn*?" On odgovori: *"Ljubav prema ovome svijetu, a antipatija prema smrti."*[16]

Ovdje ćemo objasniti dvije stvari.

Diskutabilno je ograničavanje navedenog ajeta samo na ovo pitanje, jer je poenta u općenitosti značenja određenog šerijatskog teksta, a nije u posebnom povodu njegove objave.[17]

Hafiz Ibn Hadžer zapaža: "...a kada se radi o tome da jedan čovjek napadne na veliki broj neprijatelja, većina učenjaka smatra da je to poželjno, ako je to rezultat čovjekove prevelike hrabrosti i ako smatra da će time zastrašiti neprijatelje, odnosno ohrabriti muslimane protiv neprijatelja ili pak ostvariti slične, po islamu, poželjne ciljeve. A

---

[15] Ismail b. Kesir ed-Dimeški, *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 1/236.

[16] **Hadis je autentičan na osnovu mnoštva puteva.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4297), Ahmed, 5/278, Et-Taberani (1452) i Ebu Nuajm, 1/182, s dva lanca prenosilaca koji sežu do Sevbana, a jedan je od njih dobar.

[17] Vidjeti: *Nejlul-evtar*, 8/29, i *Fethul-Bari*, 8/185.

kada je riječ o čistoj nepromišljenosti, tada je to zabranjeno, pogotovo ako će to imati za posljedicu slabost u muslimanskim redovima, a Svevišnji Allah najbolje zna."[18]

Ja kažem da tzv. samoubilački napadi spadaju u ovu potonju mogućnost (koju je spomenuo Ibn Hadžer), tim prije jer je nemoguće da onaj ko izvede ovakvu akciju ostane živ. I to nije sve! Takve akcije uzrokuju neprijateljsku osvetu nad muslimanima, ženama i djeci, posebno nad okruženim muslimanima koji nisu dovoljno snalažljivi i koji nemaju kuda pobjeći.

409. poglavlje

Zabranjeno je pristajanje na slijepu borbu

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nekom prilikom rekao: *"Ko postane neposlušan i odvoji se od zajednice, pa umre, takav je umro kao što pagani umiru. Ko se bori naslijepo, srdi se radi domovine, poziva u privrženost domovini i bori se za to, pa umre, takav je umro kao što pagani umiru. Ko se digne protiv moga ummeta ubijajući i dobre i loše, ne sustežući se od ubijanja vjernika, niti onoga ko ima potpisan ugovor s islamskom državom i koji taj ugovor ispunjava, takav mi ne pripada, niti ja njemu pripadam."*[19]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pagani i njima slični bore se iz fanatizma, nacionalizma i naslijepo, ta uopće ne znaju za šta se bore, niti čemu ta borba vodi.

Drugo, musliman se bori pod zastavom islama i zato da Allahova, dželle šanuhu, riječ bude gornja, a riječ nevjernika donja.

Treće, ko se bori naslijepo i pogine, unekolike je sličan predislamskim Arapima.

[18] Vidjeti: ibid, 8/185.
[19] Muslim (1848).

410. poglavlje

Zabranjeno je baviti se turizmom vjerujući da je to ibadet

Ebu Umama, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Neki je čovjek zatražio od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem: 'Dopusti mi da pođem u turizam!', na šta mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *Turizam moga ummeta jeste borba na Allahovom, dželle šanuhu, putu.*'"[20]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjen je onaj turizam koji čovjek doživljava kao ibadet, tj. kada čovjek otputuje, ostavljajući svoje voljene i putuje po Zemlji, uzduž i poprijeko, noći provodi na prašini pod vedrim nebom, izlaže se opasnostima i avanturama. Takav je turizam zabranjen, jer je to bio običaj nevjerničkih naroda prije pojave islama: brahmanista, budista itd.

Drugo, turizam ovoga ummeta jeste borba na Allahovom, dželle šanuhu, putu.

Treće, neke sufije, a poslije njih i skupina koja se pojavila u Indiji, a koja se naziva *teblig* te neke sekte koje se pripisuju islamu upali su u zabranjen turizam i prihvatili ga kao jedan od načelnih pravila u odgoju. Štaviše, iznijeli su laž na Svevišnjeg Allaha, iskrivivši časne ajete i hadise koji govore o borbi na Allahovom, dželle šanuhu, putu. Kazali su da se ti ajeti i hadisi odnose na njihovo putovanje radi pozivanja u islam. Ovu sam njihovu novotariju objasnio u svojoj knjizi *El-Džemaatul-islamijja*, u kojoj sam naveo izreke nekih savremenih učenjaka u vezi s tim, pa neka onaj ko želi više informacija svakako konsultira ovu knjigu.

---

[20] **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga Ebu Davud (2486) i Ibn Asakir, 15/244/2. Njegov lanac prenosilaca dobrim su okarakterizirali En-Nevevi i El-Iraki. Pojačava ga predanje Osmana b. Mazu'na koje je zabilježio imam El-Begavi (484) sa slabim lancem prenosilaca jer su Rušdejn i Zijad b. Enam bili slabi prenosioci.

411. poglavlje

Zabranjeno je podvajanje i prepiranje u ratu

Allah je rekao: "...i ne prepirite se da ne biste klonuli i bez borbenog duha ostali..." (El-Enfal, 46)

Ebu Musa el-Eša'ri, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, njega i Muaza poslao u Jemen rekavši im: *"Olakšajte, a ne otežajte! Obradujte, a ne plašite! I budite složni, a nemojte se razilaziti!"*[21]

Propisi u vezi s poglavljem

U ratu je zabranjeno prepiranje i razilaženje, to dovodi do slabosti i gubljenja borbenog duha i naposlijetku do poraza.

412. poglavlje

Pokuđeno je da u borbu pođe čovjek koji se oženio, ali nije imao spolni odnos sa suprugom

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao sljedeće: *"Spremajući se za pohod, jedan je vjerovjesnik rekao svome narodu: 'Neka sa mnom ne ide čovjek koji se oženio, ali nije imao spolni odnos sa suprugom a želi to, niti onaj čovjek koji je sagradio kuću, ali još nije krov postavio, niti onaj čovjek koji je kupio sitnu stoku ili noseće deve, a čeka njihovu mladunčad.'"*[22]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je da u borbu pođe onaj čovjek koji je zaokupljen nekom ovosvjetskom potrebom, kao, naprimjer, stvarima spomenutim u hadisu, jer to čovjeka navodi na izostajanje i antipatiju prema borbi. Onaj čovjek koji se oženi, ali nije imao odnos sa ženom,

---

21 El-Buhari (3038) i Muslim (1733).
22 El-Buhari (3124) i Muslim (1747).

a želi poći u borbu, bit će opterećen i žudjet će da se vrati kući, a šejtan će imati pristup njegovom srcu.

Drugo, vojskovođa treba vojnike odgajati na vjerovanju, u toj mjeri da lahko mogu premostiti sve što zaokuplja njihove misli, jer važan zadatak može izvršiti samo odlučan čovjek koji se na njega maksimalno usredsredi. A ovo sam pitanje detaljnije objasnio u svojoj knjizi *Es-Sebatu alel-islam*, pa neka je konsultira onaj ko u vezi s tim želi saznati više informacija.

413. poglavlje

Šta anulira nagradu za borbu na Allahovom, dželle šanuhu, putu

Sehl b. Muaz el-Džuheni prenosi da je njegov otac Muaz, radijallahu anhu, pripovijedao: "U zemlji Rimljana jednom smo prilikom, pod zapovjedništvom Abdullaha b. Abdulmelika, opkolili jednu izuzetno zaštićenu tvrđavu, pa su ljudi stegnuli obruč oko tog mjesta, i zabranili prolaz. Muaz ih je upozorio: 'Ljudi, bili smo s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, u toj i toj bici, pa su borci zabranili prolaz putevima, i Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, poslao glasnika da obznani: *'Neće imati nagradu za borbu ona jedinica koja nepravedno stegne obruč oko nekog mjesta ili zabrani prolaz civilima!*'"[23]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, borba na Allahovom putu propisana je radi sprečavanja štete i osiguravanja puteva, a onaj ko ovu mudrost izvitoperi već je anulirao svoju borbu i neće imati nikakvu nagradu.

Drugo, kada neko počini nešto od navedenog, zapovjednik treba narediti da se otkloni ta šteta, ali i sve drugo što smeta ljudima.

[23] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (2629) i Ahmed, 3/441.

414. poglavlje

Strogo je zabranjeno bježanje s bojnog polja

Svevišnji je Allah rekao: "O vjernici, kada se s nevjernicima sukobite, a njih nastupa mnogo, leđa im ne okrećite; onaj ko im tada leđa okrene – osim onog koji se povuče s namjerom da se ponovo bori ili drugoj četi pristupi – vratit će se natovaren Allahovom srdžbom; prebivalište njegovo bit će Džehennem, a užasno je on boravište." (El-Enfal, 15-16)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, govorio: *"Sustežite se od sedam pogubnih grijeha!"* Ashabi upitaše: "Allahov Poslaniče, koji su to grijesi?" On odgovori: *"Pripisivanje Allahu saučesnika, sihr, ubistvo nedužne osobe, osim kad pravda zahtjeva, poslovanje uz kamatu, uzimanje jetimskog imetka, bježanje s bojnog polja i potvora čestitih nevinih vjernica."*[24]

Ovaj isti ashab prenio je sljedeći Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: *"Najgora svojstva koja ljudi mogu imati jesu pretjerana škrtost i veliki kukavičluk."*[25]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno bježanje iz bitke u kojoj se sukobe muslimani i nevjernici. Onome ko pobjegne s bojnog polja Svevišnji je Allah zaprijetio Vatrom i Svojom srdžbom.

Drugo, nije zabranjeno pobjeći pred neprijateljem da bi ga čovjek obmanuo i opet napao. Po Ibn Kesiru[26], to je tumačenje Allahovih, dželle šanuhu, riječi: "...osim onog koji se povuče s namjerom da se ponovo bori..." (El-Enfal, 16)

Treće, po poznatom mufesiru Ibn Kesiru, dopušteno je povući se s određenog mjesta u pomoć drugoj muslimanskoj četi koja će

---

[24] O izvoru hadisa bilo je govora.

[25] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *Et-Tarihul-kebir*, 6/8-9, Ebu Davud (2511), Ahmed, 2/302 i 320, Ibn Hibban (3250), Ebu Nuajm, 9/50, El-Bejheki, 9/170, i Ibn Ebu Šejba (6660), preko Musaa b. Ulejja, koji je izjavio da je čuo svoga oca da pripovijeda od Abdulaziza b. Mervana, a ovaj od Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Lanac je prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci pouzdani.

[26] Vidjeti: *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 4/306.

njemu pomoći, makar bio u pohodu, tj. ako pobjegne zapovjedniku ili vladaru, na njega se odnosi olakšica spomenuta u ajetu.

Četvrto, poželjno je utjecati se Svemogućem Allahu od bježanja s boljnog polja. O tome nam govori Ebul-Jeserovo, radijallahu anhu, predanje u kojem stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, molio: *"Moj Allahu, Tebi se utječem od smrti pod ruševinom, od pada u bezdan, od pozne starosti, od utapanja i od požara! Tebi se utječem od šejtanskog bezumlja prilikom smrti*[27]*, od pogibije na Tvom putu okrenutih leđa, i smrti uslijed ujeda otrovnog gmizavca."*[28]

Peto, također je poželjno utjecati se Svemogućem Allahu od kukavičluka, utoliko prije jer se čovjek mora odgojiti da bude poduzimljiv i hrabar. Amr b. Mejmun el-Uvedi pripovijedao je: "Kao što učitelj uči djecu pisanju, tako je Sa'd svoju djecu poučavao da se Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, pomoću sljedećih riječi utjecao Svevišnjem Allahu na kraju svakog namaza: *'Moj Allahu, Tebi se utječem od kukavičluka, Tebi se utječem od pozne starosti, Tebi se utječem od smutnje ovoga svijeta i Tebi se utječem od patnje u kaburu!'*"[29]

Tu je i Enesova, radijallahu anhu, izjava: "Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, molio: *'Moj Allahu, Tebi se utječem od nemoći, lijenosti, kukavičluka i pozne starosti! Moj Allahu, Tebi se utječem od smutnje života i smrti, Tebi se utječem od patnje u kaburu!'* "[30]

---

[27] A time može narušiti moj razum i vjeru. Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ovdje je posebno spomenuo smrt jer konačni ishod zavisi od onoga na čemu čovjek preseli na ahiret, molimo Allaha, dželle šanuhu, za lijep završetak!

[28] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (552), En-Nesai, 8/282-283, Ahmed, 3/427, i neki drugi muhadisi, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Abdullaha b. Seida b. Ebu Hinda, on od Sajfijja, a ovaj od Ebul-Jesera, radijallahu anhu.

[29] El-Buhari (2822).

[30] El-Buhari (2823) i Muslim (2706).

415. poglavlje

Zabranjeno je zapostavljanje streljaštva nakon što ga je čovjek savladao

Abdurrahman b. Šumasa prenosi da je Fukajm el-Lahmi rekao Ukbi b. Amiru: "Baviš se streljaštvom, a ostario si, zar ne osjećaš napor!?" Ukba mu je odgovorio: "Da nisam čuo Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, kako govori u vezi sa streljaštvom, ne bih se njime ni zamarao." El-Haris je zamolio Ebu Šumasu: "Objasni mi, o čemu je riječ", a on je odgovorio: "Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Ne pripada nam onaj ko savlada streljaštvo, pa ga zapostavi'*, ili je rekao: *'Neposlušan je onaj ko savlada streljaštvo, pa ga zapostavi.'*"[31]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno zaboraviti streljaštvo nakon što ga čovjek savlada. Razmatrajući ovo pitanje, imam En-Nevevi zapisao je sljedeće: "U hadisu je velika prijetnja onome ko zaboravi streljaštvo nakon što ga savlada, jer je nadasve pokuđeno bezrazložno zapostavljanje ove vještine."[32]

A imam El-Munavi, u djelu *Fejdul-Kadir*, 6/181, veli: "Značenje je hadisa: ko savlada streljaštvo, pa ga ostavi, taj se nije okitio našim ponašanjem. Ili je značenje: takav nema veze s nama. Ili je značenje: takav ne pripada našoj skupini. To je tako, jer onaj ko savlada ovu vještinu, pa je zaboravi, u gorem je položaju od onog čovjeka koji je nije nikada savladao, koji se nije uvrstio u plejadu strijelaca. Ako čovjek savlada streljaštvo, pa ga zapostavi, kao da se time ismijava, to je i velika nezahvalnost Svevišnjem Allahu na ovoj velikoj blagodati. Zato kažemo: zapostavljanje je streljaštva veoma pokuđeno jer je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio na veliku opasnost od toga."

Drugo, treniranje ratnih vještina, streljaštva, nadmetanje u raznim vještinama i u hrabrosti poželjno je radi podsticanja na borbu na Allahovom, dželle šanuhu, putu. Pomoću toga nanose se gubici neprijatelju i pomaže u ratu, makar se borba ne vodila na frontu. Evo o

---

[31] Muslim (1919).

[32] Jahja b. Šeref en-Nevevi, *El-Minhadž*, 13/65.

tome predanja Ukbe b. Amira, radijallahu anhu: "Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Ostvarit će se mnoga osvajanja, a Allah će vas poštedjeti borbe, ali neka čovjek nipošto ne zapostavi streljaštvo.'*"[33]

416. poglavlje

Zabranjeno je gađanje kamenčićima

Abdullah b. Mugaffel, radijallahu anhu, vidio je da neki čovjek gađa kamenčićima drugog čovjeka[34] pa ga je upozorio: "Nemoj nikoga gađati kamenčićima, to je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio", ili je rekao: "...jer je to Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, prezirao i govorio: *'Time ne možeš ubiti lovinu, niti možeš neprijatelja poraziti, a možeš nekome izbiti zub ili iskopati oko!'*" Međutim, onaj je čovjek nastavio bacati kamenčiće, pa mu je Abdullah rekao: "Govorim ti da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio", ili je rekao: "...prezirao gađanje kamenčićima, ali ti to ne prestaješ činiti! Neću s tobom zadugo razgovarati!"[35]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je gađati ljude kamenjem, bez obzira o kojoj se veličini radilo, to je besposlica, pomoću toga ne može se ubiti lovina, niti se može nanijeti šteta neprijatelju, već se može nanijeti šteta, a može se nekome iskopati oko ili izbiti zub.

Ovaj sam hadis naveo u dijelu *Borba na Allahovom putu* jer postoje islamisti koji tvrde da se kamenjem mogu poraziti Židovi, pa su pokrenuli tzv. *intifadu*, ustanak i borbu za oslobođenje Palestine. Neki čak govore: "U Kudsu i kamenje govori: 'Nema sporazuma sa Židovima!'" Na taj su način pokrenuli djecu i omladinu koja ne razumije stanje, čime su na muslimane u Palestini navukli jad, iskušenja, smutnje, nedaće, brige. A sekularisti su *intifadu* iskoristili pomažući Židovima kako bi od njih za to izvukli neznatnu korist, s

---

[33] Muslim (1918).
[34] Koji je bio u njegovoj blizini, kako stoji u Muslimovoj verziji.
[35] El-Buhari (5479) i Muslim (1954).

jedne, a dali im vlast nad muslimanima, s druge strane, pa su ostvarili ono što Židovi, Allah ih prokleo, nisu uspjeli. To su nepromišljeni islamisti jasno uvidjeli, ali su, ipak, svoj stav željeli potkrijepiti kakvim dokazima, ali ne dokazima iz Kur'ana i sunneta.

Drugo, obaveza je naučiti i svladati sve ono što će pomoći da se din-dušmani pokore i poraze, a to je, između ostalog, streljaštvo. U streljaštvu je snaga, na nju se odnose Allahove, dželle šanuhu, riječi: "I protiv njih pripremite koliko god možete snage i konja za boj, da biste time zaplašili Allahove i vaše neprijatelje..." (El-Enfal, 60), kako je to rekao Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, u jednom autentičnom hadisu.

417. poglavlje

Zabranjeno je traženje pomoći od mnogobožaca u ratu

Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, supruga Aiša, radijallahu anha, ispričala je: "Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo na Bedr i kada je stigao u mjesto Harretul-vebera[36], sustigao ga je neki čovjek koga su spominjali po hrabrosti i požrtvovanosti; ashabi su se, štaviše, obradovali vidjevši ga. Sustigao je Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i obratio mu se: 'Krenuo sam da se s tobom borim!' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: *'Vjeruješ li u Allaha i Njegovog Poslanika?'* 'Ne vjerujem', odgovori onaj, pa mu Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Vrati se, ja ne tražim pomoć od mnogobožaca!'* Kada su muslimani stigli u mjesto Šedžera, taj ih je isti čovjek sustigao i zatražio da im se priključi, ali mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao da se vrati, pa se on vratio, ali je opet krenuo za muslimanima i sustigao ih kod Bejdaa i zamolio da ga prihvate kao suborca. Međutim, nakon što ga je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upitao vjeruje li u Allaha i Njegovog Poslanika, on je odgovorio: 'Vjerujem!' Tada mu je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Onda nam se priključi.'*"[37]

---

[36] Mjesto nadomak Medine.
[37] Muslim (1817).

Ebu Humejd es-Saidi, radijallahu anhu, pripovijeda: "Božiji je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, krenuo na Uhud i, pošto je prošao Senijjetul-veda, naišao je pored dobro naoružane jedinice. Upitao je: *'Ko su oni?'* Prisutni mu odgovoriše: 'Abdullah b. Ebu Selul sa šest stotina svojih štićenika Židova iz plemena Benu Kajnuka, plemena iz kojeg potječe Abdullah b. Selam.' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upita: *'Jesu li to prihvatili islam?!'* 'Nisu, Allahov Poslaniče', odgovoriše ashabi, na šta on reče: *'Recite im neka se vrate, jer mi ne tražimo pomoć u mnogobošcima!'*"[38]

Hubejb b. Abdurrahman prenosi od svoga oca Abdurrahmana da je njegov otac pripovijedao: "Neki moj saplemenik i ja došli smo kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kada se pripremao za bitku. Rekli smo: 'Stid nas je da naš narod sudjeluje u bici, a da mi izostanemo!' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upita: *'Jeste li prihvatili islam?'* 'Nismo', odgovorili smo. On reče: *'Mi ne tražimo pomoć u mnogobošcima protiv mnogobožaca!'* Utom smo prihvatili islam i pošli u borbu s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, pa mi je neki neprijatelj nanio veliku ranu, i ja sam ga ubio. Kasnije sam se oženio njegovom kćerkom koja je govorila: 'Ne izgubila čovjeka koji ti dade tu lijepu sablju!', a ja bih na to uzvratio: 'Ne izgubila čovjeka koji tvoga oca posla u Vatru!'"[39]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, iz vanjskog značenja navedenih hadisa razumije se da je zabranjeno traženje pomoći od mnogobožaca u ratu. "Jednom riječju,

---

[38] **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ibn Sa'd, u djelu *Et-Tabekatul-kubra*, 2/48, Et-Tahavi, u djelu *Šerhu muškilil-asar* (2580), El-Hakim, 2/122, i El-Bejheki, 9/37, preko Muhammeda b. Amra, on od Sa'da b. el-Munzira es-Saidija, a on od Ebu Humejda, radijallahu anhu. Zabilježio ga je i Ibn Ebu Šejba, 12/394 i 14/397, od Muhammeda b. Omera, a ovaj od Sa'da b. el-Munzira kao mursel-predanje. Ovaj je lanac prenosilaca slab jer se Sa'dova predanja ne prihvataju, osim ako služe za pojačavanje drugih hadisa. Pa ipak, hadis pojačava predanje koje slijedi.

[39] **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *Et-Tarihul-kebir*, 3/209, Ibn Sa'd, u djelu *Et-Tabekatul-kubra*, 3/534-535, Ahmed, 3/545, Et-Tahavi, u djelu *Šerhu muškilil-asar* (2577), El-Hakim, 2/121-122, El-Bejheki, 9/37, i Et-Taberani (4194 i 4195).

iz dokazâ se jasno zaključuje da je traženje pomoći u mnogoboščima u ratu generalno zabranjeno", zaključuje imam Eš-Ševkani.[40]

Drugo, sva predanja koja se suprotstavljaju navedenim hadisima nisu autentična jer su mursel-predanja, a ona predanja koja jesu autentična ne odnose se na ovo pitanje. Naime, mnogobošci koji su pomogli Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, kao, naprimjer, Safvan b. Umejja, to su učinili svojevoljno, a ne zato što je to zahtijevao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem.

Usaglašavajući ove naoko oprečne dokaze, imam Et-Tahavi veli: "Možda će neko kazati: 'Predanje u kojem stoji da se Safvan b. Umejja kao mnogobožac borio s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, može obesnažiti predanja koja to zabranjuju, pa i Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *Ne tražimo pomoć u mnogoboščima...*" A odgovor bi na to, Allahovom, dželle šanuhu, voljom, glasio: događaj sa Safvanom, koji smo zabilježili, nije u oprečnosti s drugim predanjima koja smo također zabilježili u vezi s tim, a tu je, između ostalih, i prethodno navedeni hadis. Naime, Safvan se jest borio s muslimanima, ali Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, to od njega nije tražio. Drugim riječima, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, od Safvana i drugih mnogobožaca nije tražio pomoć protiv mnogobožaca, ali nije im ni zabranjivao učešće u borbi kada su oni uporno insistirali da se bore."[41]

Treće, pa ipak, neki su učenjaci, postavljajući dva uvjeta, dopustili da vladar zatraži pomoć od mnogobožaca. Prvi je uvjet da su muslimani manjina i da im je potrebna pomoć od mnogobožaca, a drugi je uvjet da se tim istim mnogoboščima može povjerovati, tj. da muslimani ne strepe od njihovog zla. (A može se uvjetovati još i to da odlučujuću riječ imaju muslimani, tj. borba se mora voditi pod zastavom islama, a ne pod zastavom mnogoboštva.)

Doduše, ako porazmislimo o prethodno navedenom Aišinom, radijallahu anha, predanju, zaključit ćemo da su paučinasti uvjeti koje su postavili ovi učenjaci. Naime, muslimani su u Bici na Bedru bili potlačeni i manjina, ali i pored toga Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nije dopustio onome mnogobošcu da se bori s njima, sve dok nije prihvatio islam. Dalje, muslimani nisu strepjeli od njegovog zla, jer se radilo o jednom čovjeku. I, također, on se htio boriti pod

[40] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 8/45.
[41] Ahmed b. Muhammed et-Tahavi, *Šerhu-muškilil-asar*, 6/414.

Resulullahovom, sallallahu alejhi ve sellem, zastavom, pod zastavom islama, ali mu to Poslanik nije dopustio, sve dok nije prihvatio islam.

418. poglavlje

Strogo je zabranjeno živjeti u nevjerničkim zemljama

Džerir b. Abdullah kazuje: "Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, poslao jednu izvidnicu u pleme Has'am, pa su se neki ljudi iz toga plemena htjeli zaštititi učinivši sedždu, ali su ih muslimani poubijali. Kada je za to čuo, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se za njih plati pola krvarine.[42] Još je rekao: *'Ja se odričem svakog muslimana koji živi među mnogobošcima!'* Neko ga je upitao zbog čega ih se odriče, Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: *'Zbog toga što se njihova ognjišta ne smiju međusobno vidjeti.'*"[43]

Behz b. Hakim prenosi od svoga oca Hakima, a on od svoga oca da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Svevišnji Allah od mnogobošca, nakon što prihvati islam, neće primiti nijedno djelo, sve dok ne napusti mnogobošce i priključi se muslimanima."*[44]

---

[42] Imam El-Hattabi u djelu *Mealimus-sunen*, 3/436, kaže sljedeće: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se ubistvo tih muslimana iskupi s pola iznosa krvarine iako je znao da su muslimani, jer su svojim boravkom među mnogobošcima pomogli muslimanima da ih ubiju, i zato su imali status onog čovjeka koji nastrada tuđom ali i svojom krivicom, i tada zbog te krivice njegovi nasljednici dobiju samo pola iznosa krvarine." Ibn Kajjim el-Dževzijja, u djelu *Tehzibus-sunen*, 6/436, saglasio se s ovim El-Hattabijevim obrazloženjem rekavši: "Ovo je obrazloženje izuzetno lijepo." Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, doznačio je za njihovo ubistvo pola iznosa krvarine zato što su ih pobili muslimani. Drugim riječima, da su ih pobili nevjernici, njihova bi krv bila uludo prolivena i muslimani s njihovom krvarinom ne bi ništa imali, tim prije jer se ovi nisu fizički odvojili od mnogobožaca: "A onima koji vjeruju, a koji se nisu iselili – vi ne možete, sve dok se ne isele, nasljednici biti." (El-Enfal, 72)

[43] **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2645), Et-Tirmizi (1604), Ibnul-Earabi, u djelu *El-Mudžem*, 84/1-2, i Et-Taberani (2264). A u skraćenoj, mursel-verziji, u kojoj stoji: "Ko živi s mnogobošcima već je izgubio garanciju" zabilježili su ga: Et-Taberani (2261 i 2262), El-Bejheki, u djelima *Es-Sunen*, 9/12-13, i *Šuabul-iman* (9373).

[44] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 5/83, Ibn Madža (2536) i Ahmed, 5/4-5.

Semura b. Džundub, radijallahu anhu, govori: "Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, veli: *'Ko se druži s mnogobošcima, ili s njima živi, isti je kao i oni.'*"[45]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je boraviti u nevjerničkim zemljama. Komentirajući hadise koji o tome govore, hanefijski autoritet Et-Tahavi kaže: "Kada je riječ o Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, hadisu: *'Ja se odričem svakog muslimana koji živi među mnogobošcima, zbog toga što se njihova ognjišta ne smiju međusobno vidjeti'* (gdje je upotrijebio sintagmu *međusobno viđanje ognjišta* koju su Arapi upotrebljavali), učenjaci su ga shvatili na dva načina: prvo, zabranjeno je da muslimani žive u blizini mnogobožaca, tj. na onoj udaljenosti na kojoj vide jedni drugima ognjište. El-Kisai je govorio: 'Arapi kažu: 'Moje ognjište gleda u ognjište toga i toga', ili: 'Naša se ognjišta međusobno vide"; i, drugo, rekavši: *'...zbog toga što se njihova ognjišta ne smiju međusobno vidjeti'*, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, mislio je na ratnu vatru, na osnovu ajeta: 'Kad god pokušaju potpaliti ratnu vatru, Allah je ugasi' (El-Maida, 64). A njihove se ratne vatre dijametralno razlikuju: musliman se bori za islam, a nevjernik za šejtana, i kako jedni mogu živjeti u blizini drugih?! A Svevišnjeg Allaha molimo za uspjeh."[46]

El-Hattabi kaže: "Neki učenjaci kažu da hadis znači: Svevišnji je Allah odvojio zemlju islama od zemlje nevjerstva, i muslimanu nije dopušteno živjeti s nevjernicima u njihovoj zemlji, dakle, mora od njih biti daleko u toj mjeri da ne vidi njihovo ognjište."[47]

Komentirajući navedene hadise, imam Es-Sindi kaže: "Možemo zaključiti da je hidžra, preseljenje iz nevjerničke u islamsku zemlju, obaveza svakome ko prihvati islam, a onaj ko to zapostavi grešan je,

---

[45] **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Ebu Davud (2787) sa slabim lancem prenosilaca. Hadis je s drugim, jako slabim lancem prenosilaca zabilježio El-Hakim, 2/141-142, i to u sljedećoj verziji: "Nemojte stanovati s mnogobošcima i nemojte se miješati s njima, jer onaj ko to čini nije od nas." U lancu prenosilaca ovog predanja postoji čovjek po imenu Ishak b. Idris, a njega su optuživali za laž. Ipak, hadis su autentičnim okarakterizirali El-Hakim i Ez-Zehebi, i to je jedan od njihovih previda.

[46] Ahmed b. Muhammed et-Tahavi, *Šerhu meanil-asar*, 8/275-276.

[47] Vidjeti: *Mealimus-sunen*, 3/437.

zaslužuje kaznu da njegova djela ne budu primljena, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna."[48]

Drugo, u preseljenju iz nevjerničkih zemalja mnoge su koristi za muslimane: omasovljavanje muslimana, njihovo međusobno pomaganje, borba protiv nevjernikâ, sigurnost od njihove prevare, oslobađanje od tereta koji čovjeka pritišće gledajući zlo, a ono je osnova u životu nevjernika. Vidimo da mnogi muslimani koji žive s nevjernicima ne mogu razlikovati između dobra i zla, da je njihovo vjerovanje najslabije, a zna se da se potire osjećaj za nekom stvari koju čovjek često čini. Teško je očuvati suprugu i porod usred iskvarenog, raspadajućeg društva, musliman od toga iskušenja treba mnogo strahovati. Od mnogih muslimana koji žive s nevjernicima čujemo pritužbe da svoju djecu ne mogu odgojiti, a ako roditelji učine nešto loše odgajajući ih (loše, po mišljenju nevjernika), ovi odmah interveniraju oduzimajući im djecu i dajući ih kršćanskim porodicama. U ljeto 1417. po Hidžri, odnosno 1996. godine kao daija bio sam u Sjedinjenim Američkim Državama i čuo stvari od kojih vjerniku jeza podilazi. Ispričali su mi, između ostalog, da je neki musliman iz Bosne i Hercegovine sjedio sa svojom djecom u parku i udario jedno od njih, pa su to neki nevjernici vidjeli i trenutno obavijestili policiju. Vlast je onom čovjeku oduzela svu djecu i dala ih na čuvanje nekoj kršćanskoj porodici koja ih je hranila svinjskim mesom i na njihove vratove vješala krstove. Dok sam bio u Sjedinjenim Američkim Državama, sreo sam neke mladiće kršćane koji su mi kazali da su njihovi djedovi bili muslimani koji su tamo doputovali prije mnogo godina radi životne egzistencije. Možda su mogli više zaraditi za život, ali su upropastili svoje potomke, Allahu se utječemo od nesreće i uskraćenosti.

Na osnovu svega toga, istina o ovom pitanju, koja se mora slijediti, jeste da muslimani koji žive u nevjerničkim zemljama moraju učiniti hidžru, vratiti se među muslimane – svako u skladu sa svojim mogućnostima.

Treće, pa ipak, neki savremeni učenjaci smatraju da se hadisi u kojima se zabranjuje boravak u nevjerničkim zemljama odnose na onog muslimana kome muslimani ne mogu pružiti zaštitu, a pozivaju se u tome na sljedeću mursel-verziju: "Ko živi s mnogobošcima već je izgubio garanciju."

---

[48] Vidjeti: *El-Hašijetu ala sunenin-Nesai*, 6/83.

Rekao sam da je njihovo takvo tumačenje hadisa dovelo do toga da mnogi muslimani žive u nevjerničkim zemljama. Ipak, ne može se zanemariti to da navedeni hadisi jasno ukazuju da je zabranjeno živjeti s nevjernicima, posebno hadis Behza b. Hakima i Semurino, radijallahu anhu, predanje.

Četvrto, kada bi od novajlija u islamu prihvatao prisegu, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zahtijevao je da se isele iz nevjerničke zemlje. Evo o tome Džerirovog, radijallahu anhu, predanja: "Otišao sam kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao mu: 'Pruži mi ruku, želim ti dati prisegu! A uvjetuj šta hoćeš, jer si najznaniji.' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Prisegni mi da ćeš obožavati Allaha, obavljati namaz, davati zekat i napustiti nevjerničku zemlju.'*"[49]

419. poglavlje

Zabranjeno je odvajanje od društva

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Da ljudi znaju šta može donijeti samoća, mislim da noću niko ne bi sam putovao."*[50]

Ovaj isti ashab govorio je: "Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da čovjek sam konači i sam putuje."[51]

---

[49] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 7/147-148, Ahmed, 4/365, El-Bejheki, 9/13, i Et-Taberani (2318), preko Ebu Vaila, on od svoga oca Temile, a ovaj od Džerira, radijallahu anhu. Između ostalih, hadis pojačavaju sljedeća predanja: prvo, potpuno isti hadis Ka'ba b. Amra koji je sa slabim lancem prenosilaca (zbog Burejde b. Sufjana) zabilježio El-Hakim, 3/505; i, drugo, predanje nekog beduina koji je imao Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, dopis u kojem je stajalo sljedeće: *"Ako posvjedočite da nema istinskog božanstva osim Allaha, ako budete obavljali namaz, davali zekat, napustili nevjerničku zemlju, davali petinu ratnog plijena, Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, udio te ono što on izabere prije njegove podjele na pet dijelova – zaslužujete sigurnost koju će vam pružiti Allah i Njegov Poslanik."* A njega su vjerodostojnim lancem prenosilaca zabilježili Ahmed, 5/78, i El-Bejheki, 6/303 i 9/13. U predanju je spomenut *safijj*, a to bilo Vjerovjesnikova, sallallahu alejhi ve sellem, posebnost da od ratnog plijena odabere šta hoće, i to prije nego što se podijeli na pet istovjetnih dijelova.

[50] El-Buhari (2998).

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca Šuajba, a ovaj od svoga oca da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Jedan je putnik šejtan, dvojica su dva šejtana, a trojica su već društvo."*[52]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je noćiti sam i putovati sam jer je u tome velika smutnja glede vjere i ovosvjetskih dobrobiti. Na usamljenog čovjeka šejtan više nasrće, uznemirava ga i igra se s njim, pogotovo ako bolesno razmišlja i ima slab karakter. Samcu na putu nema ko pomoći; ako se razboli, a sam je, neće imati kome ostaviti oporuku niti dati imetak koji je ponio da ga preda njegovoj porodici. Štaviše, neće ih imati ko obavijestiti o njegovoj smrti, ako umre, neće ga imati ko okupati, umotati u kefine i ukopati. Drumski razbojnici i ostali pokvareni ljudi smjelije napadaju na pojedinca nego na skupinu...

Drugo, kada je riječ o putu, mora biti najmanje tri putnika.

Treće, doduše, u nekim autentičnim predanjima stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, s određenim zadacima slao pojedince, ali se to odnosi na prijeku potrebu, odnosno korist za islam koja se nije mogla ostvariti osim na taj način. Tome slično jeste slanje uhoda i sl., a Svevišnji Allah najbolje zna.

420. poglavlje

Zabranjeno je ubijanje žena i djece

Ibn Omer, radijallahu anhu, pripovijeda: "U jednoj bici koju je predvodio Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, vidio sam ubijenu

---

[51] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ahmed, 2/91.

[52] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2607), Et-Tirmizi (1673), Malik, 2/978/35, Ahmed, 2/186 i 214, El-Hakim, 2/102, El-Bejheki, 5/267, i El-Begavi (2675). Ovaj je lanac prenosilaca dobar, kako veli i imam Et-Tirmizi. Hadis su autentičnim okarakterizirali El-Hakim i Ez-Zehebi, ali su pogriješili zbog poznatog razilaženja kada je riječ o predanjima koja prenosi Amr b. Šuajb, od svoga oca Šuajba, a ovaj, opet, od svoga oca.

ženu, pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio ubijanje žena i djece."[53]

U drugoj verziji stoji: "...pa je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, isključio mogućnost ubijanja žena i djece."[54]

Burejda, radijallahu anhu, kaže da je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Borite se na Allahovom putu, s Njegovim imenom, ubijajte one koji ne vjeruju u Allaha! Borite se i nemojte tajiti ratni plijen, nemojte biti vjerolomni, nemojte masakrirati i ne ubijajte djecu!'*[55]

Rebbah b. Rebi, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Bili smo s Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, u jednoj bici, i neki su se ljudi okupili oko nečega. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče nekom čovjeku: *'Idi i pogledaj zbog čega su se okupili!'* Čovjek se vratio i rekao: 'Okupili su se oko neke ubijene žene.' *'Ona se nije mogla boriti!'*, ukori ih Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i posla nekog čovjeka Halidu b. el-Velidu, zapovjedniku te bitke, rekavši mu: *'Prenesi Halidu da nipošto ne ubija žene i robove!'*"[56]

El-Esved b. Seri, radijallahu anhu, ispričao je: "Došao sam kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i sudjelovao s njim u jednoj bici i poubijao neke nevjerničke prvake, a neki su ljudi ubijali i djecu čak..." A jednom je prilikom rekao: "...neki su čak i potomke nevjernika ubijali. Kada je za to saznao, Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Šta je ljudima, pa su danas prešli svoje ovlasti ubijajući djecu!'* Neki čovjek reče: 'Božiji Poslaniče, ubijali smo djecu mnogobožaca!' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'A zar najbolji među vama nisu mnogobožačka djeca!?'* Zatim je rekao: *'Nemojte ubijati djecu! Nemojte ubijati djecu! Svako se dijete rađa u fitri i živi u toj prirodnoj vjeri sve dok ne postane punoljetno, a tada ga njegov otac prevede na judaizam, odnosno na kršćanstvo.'*"[57]

---

[53] El-Buhari (3015) i Muslim (25 i 1744).

[54] El-Buhari (3014) i Muslim (24 i 1744).

[55] Muslim (3 i 1731).

[56] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2669), Ibn Madža (2842), Ahmed, 3/388, 488 i 4/178-179 i 346, El-Hakim, 2/127, Ibn Hibban (4789), Ebu Ja'la (1546), Et-Taberani (4619, 4620, 4621 i 4622), El-Bejheki, 9/82, i neki drugi muhadisi, s više lanaca prenosilaca.

[57] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, u zbirci *Es-Sunenul-kubra* (8616), El-Hakim, 2/123, El-Bejheki, 9/77, i imam Ahmed, 3/435, i ovo je njegova verzija, preko Junusa b. Ubejda, on od Hasana el-Basrija, a ovaj od El-Esveda. El-Hakim i Ez-Zehebi kažu da je ovaj lanac prenosilaca vjerodostojan i da odgovara kriterijima koje su postavili El-Buhari i Muslim. Ovdje se Hasan el-Basri izjasnio da je predanje čuo, što isključuje mogućnost da je posegnuo za tedlisom.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je ubijanje žena, djece i robova koji se ne bore protiv muslimana, odnosno koji nisu naoružani. S tim u vezi su od hulefai-rašidina, pravednih vladara, prenesena mutevatir-predanja u kojima oporučuju islamskim vojskovođama da ne ubijaju žene, djecu i robove koji se ne bore protiv muslimana.

Razmatrajući ovo pitanje, imam je Eš-Ševkani zapisao sljedeće: "...navedeni hadisi ukazuju na to da je ubijanje žena i djece zabranjeno."[58]

Drugo, islamski su učenjaci raspravljali i o iznenadnom napadu noću na nevjernike, a ispravno je mišljenje onih islamskih autoriteta koji tvrde da je to dopušteno. Kao dokaz uzeli su hadis Es-Sa'ba b. Džusame, radijallahu anhu, u kojem stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upitan o napadu noću na mnogobošce i ubijanju njihove djece i žena, odgovorio: *'Njihove žene i djeca imaju njihov status.'*[59]

El-Begavi o ovom hadisu veli: "Iz hadisa se razumije da je iznenadni napad noću na mnogobošce dopušten, makar to dovelo do ubijanja njihovih žena i djece, jer hadis koji zabranjuje njihovo ubijanje odnosi se na situaciju kada se žene i djeca mogu razlikovati i odvojiti od ratnikâ. Također ih je dopušteno gađati katapultom, tj. vatrom, time ih zastrašivajući."[60]

Treće, žene i djecu koji se bore protiv muslimana dopušteno je ubijati, na osnovu hadisa Atijje el-Kurezija, koji je pripovijedao: "Bio sam s onima kojima je Sa'd b. Muaz presudio pogubljenje, pa su se podvojili glede mog statusa: jesam li dijete ili sam ratnik. Kada su pogledali u moje stidno mjesto, vidjeli su da mi dlačice još nisu bile izrasle, pa su me svrstali među djecu, nisu me ubili."[61]

El-Hazimi je tvrdio da je hadis Es-Sa'ba b. Džusame derogirao hadise u kojima se zabranjuje ubijanje djece i žena mnogobožaca. A

---

[58] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 7/73.

[59] El-Buhari (3012) i Muslim (1745). Ibn Hibban (137) zabilježio je ovo predanje sa sljedećim dodatkom na kraju: "...pa je u Bici na Hunejnu zabranio njihovo ubijanje", ali, po Ibn Hadžeru, 6/147, to su Ez-Zuhrijeve riječi, umetnute u hadis.

[60] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 11/51.

[61] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4404), Et-Tirmizi (1584), En-Nesai, 6/155 i 8/92, Ibn Madža (2541 i 2542), Ahmed, 4/310 i 383 i 5/311-312, El-Hakim, 2/123, 3/35 i 4/389, El-Bejheki, 6/58 i 9/63, Ibn Hibban (4780, 4781, 4782, 4783 i 4788) i neki drugi muhadisi.

tome njegovom stavu čudio se Ibn Hadžer.[62] Naprotiv, bili bismo u pravu da kažemo obratno, time više jer znamo da je hadis Rebbaha b. Rebija kasnije izrečen, tj. u Bici na Hunejnu, u prvoj bici u kojoj je sudjelovao Halid b. el-Velid s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, ali i pored toga ne može se pribjeći derogaciji jer se ovi naoko oprečni hadisi mogu uskladiti, i uskladili smo ih, a Svevišnji Allah, opet, najbolje zna.

421. poglavlje

Zabranjeno je na put povesti psa, i okačiti zvono na životinju

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *"Meleki ne prate putnike koji vode psa i one putnike na čijim je jahalicama okačeno zvono."*[63]

Ovaj isti ashab prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Zvono je flauta šejtanova."*[64]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je upotrebljavanje zvona, pogotovo je zabranjeno njegovo vješanje na jahalice, što je običaj prisutan kod pastira i beduina.

Drugo, meleki bježe od putnikâ koji vode psa i onih putnika na čijim je jahalicama okačeno zvono.

Treće, u kačenju zvona poistovjećivanje je s kršćanima, koji zvonom pozivaju u crkvu.

Četvrto, zvono je šejtanov muzički instrument.

---

[62] Vidjeti: *Fethul-Bari*, 6/148.
[63] Muslim (2113).
[64] Muslim (2114).

422. poglavlje

Zabranjeno je nošenje Mushafa u neprijateljsku zemlju

Ibn Omer, radijallahu anhu, govorio je: "Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio nošenje Kur'ana u neprijateljsku zemlju."[65]

U drugoj verziji stoji dodatak: "...iz bojazni da ga se domognu neprijatelji."[66]

U jednoj verziji, opet, stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, tu zabranu obrazložio rekavši: '*Nisam siguran da neće dospjeti u ruke neprijatelja.*'[67]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, obaveza je uvažavati časni Kur'an, on se ne smije izlagati mjestima na kojima može biti uništen ili obezvrijeđen.

Drugo, zabranjeno je nošenje Kur'ana u neprijateljsku zemlju, e da ne padne neprijatelju u ruke, pa da ga oni obezvrijede.

Razmatrajući ovo pitanje, Ibn Abdulberr rekao je sljedeće: "Islamski su učenjaci jednoglasni u mišljenju da je izvidnici, odnosno maloj, nemoćnoj vojnoj jedinici zabranjeno nošenje časnog Kur'ana u neprijateljsku zemlju, dok se razilaze u mišljenju je li to dopušteno ako se radi o velikoj, moćnoj jedinici. Imam Malik ne pravi razliku između male i velike jedinice. On samo kaže: 'Kur'an je zabranjeno nositi u neprijateljsku zemlju.' A Ebu Hanifa rekao je ovako: 'Časni je Kur'an zabranjeno nositi u neprijateljsku zemlju, osim u velikoj jedinici, u tome nema smetnje.' Rekao sam: u prilog pravljenju razlike između velike i male jedinice ide sljedeća El-Buharijeva izjava u dijelu *Borba na Allahovom putu*: 'Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, i ashabi putovali su u neprijateljske zemlje i poučavali se Kur'anu.'"[68]

Treće, pod izrazom *Kur'an*, spomenutim u navedenim hadisima, misli se na časne ajete ispisane u Mushafu, a ne na ajete koje ljudi pamte, tj. nijedan učenjak nije rekao da je zabranjeno da hafiz pođe u borbu u neprijateljsku zemlju, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

---

[65] El-Buhari (2990) i Muslim (1869).
[66] Muslim (93 i 1869).
[67] Muslim (94 i 1869).
[68] Jusuf b. Abdulberr en-Nemri, *Et-Temhid*, 15/254.

Četvrto, nema smetnje u slanju dopisa neprijatelju u kojem je ispisan ajet-dva: "Nošenje časnog Kur'ana u neprijateljsku zemlju zabranjeno je, ali nema smetnje u tome da se nevjernicima pošalje dopis u kojem je napisan kur'anski ajet. Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, poslao dopis Hereklu u kojem je stajalo: "O sljedbenici Knjige, dođite da se okupimo oko jedne riječi i nama i vama zajedničke..." (Alu Imran, 64)", zapaža imam El-Begavi.[69]

423. poglavlje

Zabranjeno je kažnjavanje ljudi vatrom

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom poslao nas je u pohod i rekao: *'Ako uhvatite toga i toga te toga i toga čovjeka, spalite ih u vatri!'* A kada je htio otići, rekao je: *'Naredio sam vam da spalite u vatri onu dvojicu ljudi. Vatrom kažnjava samo Allah, pa ako ih uhvatite, ubijte ih.'*"[70]

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nemojte kažnjavati Allahovom kaznom!"*[71]

Hamza b. Amr el-Eslemi, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, postavio me za zapovjednika jedne izvidnice i, kada sam htio krenuti, reče mi: *'Ako uhvatite toga i toga čovjeka, spalite ga u vatri!'* Okrenuo sam se i pošao, a on me tada zovnuo i rekao: *'Ako uhvatite onoga čovjeka, ubijte ga, nemojte ga spaliti u vatri, jer vatrom kažnjava samo Gospodar vatre.'*"[72]

Ibn Mesud, radijallahu anhu, kazuje: "Bili smo s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na putu pa je otišao radi neke potrebe, a mi smo ostali u blizini i vidjeli dva ptičića, uzeli smo ih pa se pojavila

---

[69] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 4/528.
[70] El-Buhari (3016).
[71] El-Buhari (3017).
[72] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (2673) i Ahmed, 3/494, preko El-Mugire b. Abdurrahmana el-Hazimija, on od Ebuz-Zinada, koji je izjavio da mu je ispričao Muhammed b. Hamza el-Eslemi, koji je to prenio od svoga oca Hamze, radijallahu anhu. Po Ibn Hadžeru, 6/149, ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci pouzdani, i u pravu je. Hadis je prenesen i drugim, dobrim lancem prenosilaca: Hanzala b. Alija – Hamza b. Amr el-Eslemi.

njihova majka i raširila krila od srdžbe. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, vratio se i upitao: *'Ko je ražalostio ovu pticu uzevši njene ptičiće? Vratite ih!'* A vidjevši mravinjak koji smo spalili, upitao je: *'Ko je spalio ovaj mravinjak?'* 'Mi', odgovorili smo, a on reče: *'Samo Gospodar vatre ima pravo spaljivati u vatri.'*"[73]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je kažnjavanje u vatri, odnosno spaljivanje svih životinja, makar se radilo i o mravu.

Drugo, kažnjavanje je u vatri isključivo Allahovo, dželle šanuhu, pravo. Svemogući Allah u vatri će kazniti nevjernike.

Treće, ashabi su se razilazili u mišljenju kada je riječ o spaljivanju u vatri. Omer, Ibn Abbas i neki drugi ashabi to su zabranjivali, a neki su to međutim činili. Ebu Bekr spalio je neke zlikovce u vatri, i to u prisustvu ashabâ, Alija je spalio bezbožnike u vatri.

Međutim, pomno proučavanje pitanja ukazuje nam na to da je to zabranjeno, i to iz nekoliko razloga.

Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao da je kažnjavanje u vatri Allahova, dželle šanuhu, posebnost, i niko, ma ko on bio i ma koji poziv obnašao, na to ne polaže pravo.

Neki su ashabi to dopuštali, a neki zabranjivali, i to sučeljavanje ima za rezultat isključivanje i jednog i drugog dokaza, te ostaje da nam presude Vjerovjesnikovi, sallallahu alejhi ve sellem, jasni hadisi, a oni iziskuju da je spaljivanje u vatri zabranjeno. Otuda je imam El-Buhari u hadiskoj zbirci *Es-Sahih*, u dijelu *Borba na Allahovom putu* naslovio, poglavlje *Niko nema pravo kažnjavati Allahovom kaznom*, a taj je naslov Ibn Hadžer ovako objasnio: "Imam je El-Buhari o ovom pitanju donio ovakvo rješenje jer je, po njemu, dokaz da je zabranjeno spaljivanje u vatri nedvosmislen."

Oni koji su dopuštali spaljivanje u vatri možda nisu znali za hadise u kojima to Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje. Alija je, radijallahu anhu, spalio otpadnike od islama, a kada je o tome čuo Ibn Abbas, radijallahu anhu, rekao je: "Da sam ih ja trebao kazniti, ne bih ih spalio jer je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao:

[73] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (2675). Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci pouzdani. Muhadisi tvrde da je Abdurrahman slušao predanja od svoga oca Abdullaha b. Mesuda, radijallahu anhu.

'Nemojte kažnjavati Allahovom kaznom!' Ja bih pogubio te ljude, na osnovu Vjerovjesnikovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'Ko zamijeni vjeru, ubijte ga!'*" Predanje je ovako zabilježio imam El-Buhari, a u Et-Tirmizijevoj verziji stoji dodatak: "Alija je čuo za tu Ibn Abbasovu izjavu, pa je rekao: 'Istinu je kazao Ibn Abbas!'" A u Ahmedovoj i Ed-Darekutnijevoj verziji stoji da je Alija, radijallahu anhu, dodao: "Blago se Ibn Abbasu!"

Četvrto, ovdje se izuzima situacija kada se nevjernici u ratu ne mogu poraziti osim spaljivanjem vatrom, pogotovo u ovom vremenu, kada se vatra odveć upotrebljava u borbi, a Svevišnji Allah najbolje zna.

424. poglavlje

Kakve je konje pokuđeno koristiti u ratu?

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Božijem Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nije bilo drago da se u ratu upotrebljavaju putonogi konji."[74]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pokuđeno je upotrebljavanje putonogih konja u borbi na Allahovom putu. "Učenjaci kažu: 'Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, to prezirao zato što je putonogi konj sličan konju s tri svezane noge'", napominje imam En-Nevevi.[75]

Drugo, imam El-Ubejj, u svom djelu *Eš-Šerh*, 6/597, rekao je: "...prema tome, predanje u kojem stoji da Božijem Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, nije bilo drago da se u ratu upotrebljavaju putonogi konji, odnosi se na ličnu antipatiju prema takvim konjima, a ne odnosi se mekruh kao jedan od pet islamskih propisa. Tome u prilog ide činjenica da se izraz *mekruh* upotrebljava kada se radi o djelima, a ovo

---

[74] Muslim (1875). Putonogi konj jeste onaj konj koji ima bijele pjege na prednjoj i stražnjoj nozi unakrst, kao što je objašnjeno u predanjima koje je zabilježio imam Muslim (102 i 1875).

[75] Jahja b. Šeref en-Nevevi, *El-Minhadž*, 13/19.

je antipatija prema putonogosti, a putonogost nije djelo već karakteristika."

Ja velim da je to diskutabilno, jer se izraz koji je spomenut u hadisu odnosi na upotrebljavanje putonogih konja u borbi na Allahovom, dželle šanuhu, putu, a to je djelo, pa zato slobodno možemo reći da se ovdje misli na mekruh, tj. izraz koji se upotrebljava u usuli-fikhu, a Svevišnji Allah najbolje zna.

425. poglavlje

Strogo je zabranjeno da onaj koji nije pošao u borbu oskrnavi čast porodice borca

Burejda, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Žene boraca na Allahovom putu svete su onima što se ne bore kao što su im svete njihove majke. Svaki čovjek koji se ne bori, a ponese brigu o porodici borca, pa ga u tome prevari, na Sudnjem danu bit će prepušten onome koga je prevario, a ovome će biti dopušteno da uzme koliko god hoće njegovih dobrih djela, pa šta mislite o tome!"*[76]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je žene boraca izlagati iskušenjima u bilo kojem pogledu: strastveno ih gledati, s njima se osamljivati, voditi zabranjen razgovor i sl.

Drugo, strogo je zabranjeno pronevjeriti borce kada je riječ o njihovim suprugama, tim prije što oni pomažu vjeru i brane one koje se ne bore. Naime, kada čovjek na prvoj borbenoj liniji zna da je njegova porodica sigurna i zaštićena u okrilju bogobojaznih ljudi, to će ga učvrstiti na putu borbe i neće biti zaokupljen misleći na suprugu, djecu i imetak.

Treće, po dini-islamu, sveta je čast žene borca na Allahovom, dželle šanuhu, putu. Njima je islam, kada je o tome riječ, dao status majki onih koji se ne bore, a to nosi sljedeća značenja: prvo, zavođenje

[76] Muslim (1897). Značenje je: šta mislite, koliko će uzeti njegovih dobrih djela? Ako mogne, uzet će sva njegova dobra djela.

mahrema, odnosno bludničenje s njim dvostruki je grijeh; drugo, razumni ljudi o svojim majkama razmišljaju samo najljepše i čine im dobročinstvo, a tako se oni koji se ne bore trebaju odnositi prema ženama boraca na Allahovom, dželle šanuhu, putu; i, treće, veličina grijeha za blud razlikuje se shodno statusu žene s kojom se blud počini, tj. blud s komšinicom veći je grijeh od bluda s nekom nepoznatom ženom, a blud sa ženom borca teži je grijeh od bluda s nekom drugom ženom. Štaviše, takav blud ima status bluda s mahremom, s majkom, sestrom itd., molimo Svevišnjeg Allaha da nas sačuva od smutnje, nevaljalih djela i nedoličnog ponašanja.

426. poglavlje

Zabranjeno je pružanje sablje koja je izvađena iz korice

Džabir b. Abdullah, radijallahu anhu, izjavio je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je pružanje sablje koja je izvađena iz korice."[77]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je pružiti nekome sablju izvađenu iz korice zato što davaoc može pogriješiti i raniti u ruku ili u drugi dio tijela onoga kome pruža sablju.

Drugo, ovo se odnosi i na nož i sve drugo čime se može ozlijediti musliman.

[77] **Predanje je dobro.** Zabilježili su ga Ebu Davud (2588) i Et-Tirmizi (2136), ali ga Ebuz-Zubejr ne prenosi izravno od Džabira, radijallahu anhu. Pojačava ga Ebu Bekrino predanje koje je zabilježio El-Hakim, 4/290, ali ni njega Hasan el-Basri i El-Mubarek b. Fedala ne prenose izravno od Džabira.

427. poglavlje

Zabranjeno je ubiti čovjeka koji se zaštiti činjenjem sedžde ili izgovori riječi tevhida

Džerir b. Abdullah pripovijedao je: "Božiji je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, poslao izvidnicu na pleme Hasa'm, pa su se neki tamošnji žitelji htjeli zaštititi učinivši sedždu, ali su ih muslimani pobili. Kada je to čuo, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je da se za njih plati pola krvarine."[78]

Ibn Omer, radijallahu anhu, kazuje: "Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, poslao Halida b. el-Velida u pleme Benu Džuzejma, pa ih je Halid pozvao u islam, ali oni nisu umjeli reći: 'Prihvatili smo islam', već su počeli govoriti: 'Promijenili smo vjeru, promijenili smo vjeru!' Halid je neke od njih pogubio, a neke porobio, te svakom borcu dao je po jednog sužnja. Kada se odlučivalo o sudbini zarobljenikâ, Halid je naredio da svako od nas pogubi svoga sužnja. Ja se usprotivih: 'Allaha mi, ja neću pogubiti svog sužnja, niti će iko od mojih ljudi to učiniti!' Vrativši se kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, spomenuli smo mu šta se desilo, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, digao ruke prema nebu i dva puta rekao: *'Moj Allahu, ja nemam ništa s onim što je Halid uradio!'*"[79]

El-Mikdad b. Amr el-Kindi, radijallahu anhu, nekom je prilikom izjavio: "Upitao sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem: 'Allahov Poslaniče, šta misliš, ako bih se sukobio s nevjernikom i on mi odsjekao ruku, a potom se sakrio iza drveta i rekao da je prihvatio islam, imam li ga pravo ubiti?' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Nemaš ga pravo ubiti!'* Ja rekoh: 'Allahov Poslaniče, ali on bi te riječi izgovorio nakon što bi mi odsjekao ruku!' Međutim, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, opet reče: *'Nemaš ga pravo ubiti! Ako ga ubiješ, on će imati tvoj prijašnji status, a ti ćeš imati njegov status prije nego što je izgovorio riječi tevhida.'*"[80]

---

[78] O izvoru hadisa bilo je govora.
[79] El-Buhari (4339).
[80] El-Buhari (4019) i Muslim (95 i 155).

Propisi u vezi s poglavljem

Zabranjeno je ubiti nevjernika koji se od ubistva zaštiti činjenjem sedžde, odnosno rekne: "Prihvatam islam" ili izgovori la ilahe illallah, riječi tevhida, makar to i ne izgovorio jezikom koji razumiju muslimani, sve dok se ne utvrdi njihova prava namjera. Upravo zato je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ukorio Halida zbog ishitrenosti i neprovjeravanja na šta su pripadnici plemena Benu Džuzejma mislili kada su kazali: "Promijenili smo vjeru!"

428. poglavlje

Zabranjeno je masakriranje

Svevišnji Allah rekao je: "Ako hoćete da na nepravdu uzvratite, onda učinite to samo u onolikoj mjeri koliko vam je učinjeno; a ako otrpite, to je, doista, bolje za strpljive." (En-Nahl, 126)

Abdullah b. Zejd el-Ensari, radijallahu anhu, govorio je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio je otimanje tuđeg imetka i zabranio je masakriranje."[81]

El-Hejjadž b. Imran pripovijeda: "Jedan je Imranov rob pobjegao pa se Imran zaklinjao Allahom da će mu odsjeći ruku ako ga uhvati, te me poslao da se raspitam u vezi s tim. Otišao sam kod Semure b. Džunduba i upitao ga je li dopušteno odsjeći ruku odbjeglom robu, a on mi je odgovorio: 'Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podsticao nas je na milostinju; a zabranio nam je masakriranje.' Otišao sam kod Imrana b. Husajna i postavio mu isto pitanje, pa mi je i on rekao: 'Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, podsticao nas je na milostinju; a zabranio nam je masakriranje.'"[82]

Burejda, radijallahu anhu, veli: "Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Borite se na Allahovom putu, s Njegovim imenom, ubijajte one koji ne vjeruju u Allaha, borite se i nemojte tajiti ratni plijen, nemojte biti vjerolomni, nemojte masakrirati i ne ubijajte djecu!'*"[83]

---

81 O izvoru hadisa bilo je govora.

82 **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (2667).

83 O izvoru hadisa bilo je govora.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je masakrirati mrtve neprijateljske vojnike odsijecajući im uši i nosove.

Drugo, pa ipak, to je dopušteno učiniti u onoj mjeri u kojoj su nevjernici izmasakrirali muslimane. Svevišnji Allah dopustio je osvetu u istoj mjeri, ali je, ipak, poželjno preći preko njihovog nedjela.

429. poglavlje

Zabranjeno je zasvagda poduzimanje vojnog pohoda na Meku

Abdullah b. Muti[84] govorio je: "Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da je, naredivši pogubljenje četverice ljudi u Meki, rekao: *'Od sada pa do Sudnjeg dana na Meku se ne smije poduzeti vojni pohod, i nijedan se Kurejšija do Sudnjeg dana neće pogubiti prisilno kao nevjernik.'*"[85]

El-Haris b. Malik b. el-Buresa, radijallahu anhu, govori: "Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, kako na dan oslobađanja Meke govori: *'Na ovaj se grad od sada pa sve do Kijametskog dana ne poduzima vojni pohod.'*"[86]

---

[84] Ranije se zvao El-As (onaj koji je neposlušan), pa mu je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, nadjenuo ime Muti' (onaj koji je poslušan).

[85] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ahmed, 3/412 i 4/213, Et-Tahavi, u djelu *Šerhu muškilil-asar* (1508) i Et-Taberani, 20/691/240, preko Ibrahima b. Sa'da, koji je izjavio da je njemu ispričao njegov otac Sa'd, prenoseći od Muhammeda b. Ishaka, koji je izjavio da mu je ispričao Šu'ba, od Abdullaha b. Ebus-Sefera, on od Eš-Šabija, on od Abdullaha b. Mutie b. el-Esveda, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca dobar jer je Muhammed b. Ishak, autor djela *Es-Siretun-nebevijja*, bio saduk, a ovdje je izjavio da je predanje čuo, a ostali su njegovi prenosioci pouzdani.

[86] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (1611), Ahmed, 3/412 i 4/343, Ibn Sa'd, 2/145, Ibn Ebu Šejba, 14/4902, Et-Taberani (3333, 3334, 3335, 3336 i 3337), El-Hakim, 3/627, El-Bejheki, 9/314, El-Humejdi (572) i neki drugi muhadisi, preko Zekerijaa b. Ebu Zaide, on od Eš-Šabija, a ovaj od El-Harisa b. Malika, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci pouzdani.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, nakon oslobađanja, Meka je postala grad islama, i nikada neće postati grad nevjerstva. Njeni stanovnici nikada neće postati nevjernici i protiv njih se nikada neće povesti borba kao protiv nevjernikâ. Ovako je govorio Sufjan b. Ujejna, prenosilac navedenog El-Harisovog hadisa.

Slično je izjavio i imam Et-Tahavi: "Značenje je: Mekanci neće postati nevjernici, niti će biti ubijeni zbog nevjerstva, niti će Meka postati nevjernička zemlja koja će biti pohođena zbog nevjerstva, a Svevišnji je Allah pokrovitelj uspjeha!"[87]

Drugo, prema tome, oslobađanjem Meke prestala je mogućnost činjenja hidžre. To se može razumjeti iz Aišinog, radijallahu anha, hadisa u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nakon oslobađanja Meke prestaje mogućnost činjenja hidžre, ali ostaje mogućnost vođenja borbe i gajenja iskrene namjere. A kada se od vas zatraži da pođete u boj, pođite."*[88]

Ovaj hadis šafijski autoritet En-Nevevi ovako tumači: "Značenje je hadisa: prestaje mogućnost hidžre iz Meke jer je postala zemlja islama."[89]

430. poglavlje

Kurejšije se ne ubijaju mučenjem

Muti b. el-Esved, radijallahu anhu, rekao je: "Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Od sada pa sve do Sudnjeg dana nijedan Kurejšija neće biti ubijen mučenjem.'*"[90]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, En-Nevevi veli: "Učenjaci kažu: 'U hadisu je nagovještaj da će sve Kurejšije prihvatiti islam i da se niko od njih neće odmetnuti od

---

[87] Ahmed b. Muhammed et-Tahavi, *Šerhu-muškilil-asar*, 4/163.

[88] El-Buhari (3900) i Muslim (1864), i ovo je njegova verzija.

[89] Vidjeti: *Behdžetun-nazirin*, 1/34.

[90] Muslim (1782).

islama kao što su se odmetnuli neki drugi Arapi nakon Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti, a protiv kojih je vođena borba i koji su ubijani kao nevjernici.' Hadis ne znači da Kurejšije neće biti ubijani nepravedno, jer već se dogodilo da su neki ginuli na takav način, što je poznato u historiji, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.'"[91]

Razmatrajući ovo pitanje, imam Et-Tahavi zapisao je sljedeće: "Riječima: *'Od sada nijedan Kurejšija neće biti ubijen prisilno'* Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, htio je reći da otada nijedan Kurejšija neće biti ubijen prisilno, iako je dopustio pogubljenje četverice spomenutih Kurejšija koji su pogubljeni zbog nevjerstva i neprijateljstva prema islamu. Hvala Allahu, otada pa sve do današnjeg dana nijedan se Kurejšija nije odmetnuo od islama i digao protiv Allaha i Njegovog Poslanika te prebjegao nevjernicima, niti će se to dogoditi do Sudnjeg dana. A Svevišnji Allah neće prekršiti obećanje dato Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem."[92]

Drugo, navedeni hadis ne isključuje primjenu šerijatske kazne nad onim Kurejšijom koji, po islamu, zasluži smrtnu kaznu, kao, naprimjer, da kao oženjen učini blud, odnosno da hotimično ubije vjernika, a i to je objasnio imam Et-Tahavi.[93]

431. poglavlje

Zabranjeni su *dželeb* i *dženeb* kada se radi o konjskim utrkama

Imran b. Husajn, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Zabranjeni su dželeb i dženeb."*[94]

---

[91] Jahja b. Šeref en-Nevevi, *El-Minhadž*, 12/134.
[92] Ahmed b. Muhammed et-Tahavi, *Šerhu-muškilil-asar*, 4/162.
[93] Vidjeti: ibid, 4/161.
[94] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2581), Et-Tirmizi (1123), En-Nesai, 6/111 i 228, Ahmed, 4/429, 439 i 443, Et-Tajalisi (838), Ibn Ebu Šejba, 4/381, Ibn Hibban (3267), Ed-Darekutni, 4/303, i El-Bejheki, 10/21, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Hasana el-Basrija. Hadis pojačavaju još neka, prihvatljiva predanja.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, u vezi s tim konjskim utrkama, zabranjen je *dželeb*, a to je da se na rep konja okači nešto što će ga, dok trči, poticati na što brže kretanje.

Drugo, a zabranjen je *dženeb*, a to je nepošteno natjecanje u kojem čovjek povede dva konja pa, kada se približi cilju, sjaše s jednog a uzjaše drugog konja i pobijedi.

432. poglavlje

Zabranjeno je natjecanje, osim u određenim stvarima

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Smije se natjecati samo u utrci devama, konjima i u streljaštvu."*[95]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Eš-Ševkani je rekao: "Iz hadisa se razumije da je natjecanje legitimno u islamu i da nije besposlica, već pohvalan sport pomoću kojeg se ostvaruju ciljevi u borbi za islam. Natjecanje je ponekad poželjno, a ponekad dopušteno, shodno motivu i namjeri."[96]

Drugo, navedeni hadis natjecanje je ograničio na troje: deve, konje i streljaštvo. Poglavlje sam naslovio *Zabranjeno je natjecanje, osim u određenim stvarima*, na osnovu verzije u kojoj stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nije se dopušteno natjecati..."*[97]

Treće, kada se radi o natjecanju u drugim disciplinama, islamski autoriteti na to pitanje ne gledaju istovjetno. Ispravno je da je

---

[95] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2574), Et-Tirmizi (1700), En-Nesai, 6/226 i 227, Ibn Madža (2878), Ahmed, 4/424-425 i 474, El-Begavi (2653), Ibn Hibban (4690), Et-Tahavi, u djelu *Šerhu-muškilil-asar* (1883-1892), i El-Bejheki, 10/16, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Autentičnim su ga okarakterizirali Ibn Kattan, Ibn Dekik el-Id i neki drugi muhadisi, i u pravu su.

[96] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 8/239.

[97] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga En-Nesai, 6/227, i Et-Tahavi, u djelu *Šerhu-muškilil-asar* (885).

natjecanje u trčanju dopušteno, na osnovu predanja u kojem stoji da se Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, natjecao s Aišom, radijallahu anha, pa ju je jednom pobijedio, dok je ona njega pobjedila drugi put. Ovo su mišljenje preferirali Et-Tahavi i Eš-Ševkani, koji je rekao: "U hadisu je dokaz da je, po islamu, propisano natjecanje u trčanju..."[98]

Četvrto, neki ljudi koji su izmišljali hadise, na navedeni hadis dodali su riječi: "...i natjecanje pomoću ptica", e da bi udovoljili nekim islamskim vladarima koji su to voljeli. A to je laž na Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, objasnili su to eksperti hadiske znanosti.

Peto, zabranjeno je poznato međunarodno natjecanje autima, tzv. *reli*, tim prije jer auto nije ratno oruđe i vozač u tom natjecanju ne snaži svoje tijelo kao što ga snaži onaj ko se natječe u raznim vještinama i u sportu. Također, u tome je gubljenje vremena, besposlica i izlaganje smrti, odnosno velikim i trajnim ozljedama.

Govoreći o tzv. *reliju*, dr. Jasin Daradka u svome djelu *Nezarijjetul-garer fiš-šerijatalil-islamijja*, 2/248, zapisao je sljedeće: "...prema tome, smatram da natjecanje mora služiti isključivo kao priprema za rat, a ovdje se prvenstveno natječe zbog pobjede; i, drugo, ovdje je mjerodavna vještina vozača, jer je uvjet da auta budu istovrsna. I možemo zaključiti da je zabranjeno svako natjecanje pomoću kojeg se ne priprema za rat i ratne vještine."

Šesto, u vezi s uzimanjem zaloga koji zaslužuje pobjednik, imam El-Begavi rekao je sljedeće: "...pa se razumije da je dopušteno da onaj ko pobijedi u vještini, odnosno u utrci na konjima, odnosno u utrci na devama – uzme zalog, i to je stav nekolicine islamskih učenjaka. Oni vele da je to dopušteno uzeti jer je u tome poticaj na pripremanje za borbu protiv neprijatelja, za džihad na Allahovom, dželle šanuhu, putu."[99]

Sedmo, kada je riječ o tome, neki učenjaci uvjetuju natjecanje između tri konjanika. Međutim, Ibn Kajjim el-Dževzijja u svojoj knjizi *El-Furusijja* objasnio je da se taj njihov uvjet sučeljava s principima usuli-fikha, a ovu njegovu izvanrednu studiju treba pročitati.

Osmo, natjecanje u fudbalu i nekim drugim sportovima postalo je pogubno za ummet. Mnogi su ljudi, pogotovo omladina, glavni gubitnici. Zaokupljeni tim natjecanjima, srljaju u beznađe i bježe od

---

[98] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 8/256.

[99] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 10-394.

vitalnih životnih obaveza, pa gube vrijeme i dijele se kojekakve navijačke skupine.

Nemojmo zaboraviti da je zaokupljanje narodâ ovakvim stvarima perfektno smišljen plan Židova, na svjetskom planu. Ko ne vjeruje neka pročita trinaesti protokol židovskih mudraca! U njemu stoji sljedeće: "Treba raditi na tome da mase ostanu u zabludi, ne znajući šta ih čeka, niti se sjećajući šta ih je već snašlo, niti šta se od njih uopće želi učiniti. A kako bismo još više zaokupili njihove umove, moramo raditi na sljedećem: izmišljanju novih načina zabave, razonode, naslade, kojekakvih zanimljivih igara, raznih sportskih disciplina. Moramo ih navesti na besposlicu, udovoljavanje strastima, dati priliku da grade visoke dvorce i ukrašene građevine, ali se moramo potruditi da novine pišu i pozivaju u natjecanje u umjetnosti i u sportu."

433. poglavlje

Zabranjeno je na jahalici sjedjeti bespotrebno

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nemojte svoje jahalice pretvoriti u minbere, jer Sevišnji Allah potčinio vam ih je da vas nose u mjesta u koja bez velike muke ne biste stigli, zato ih koristite za svoje potrebe; a i Zemlju vam je potčinio."*[100]

Sehl b. Hanzala, radijallahu anhu, pripovijeda: "Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom prošao pored jako mršave deve i rekao: *'Bojte se Allaha glede ovih životinja nerazumnih! Jašite ih primjereno i koljite ih prema običaju.'*"[101]

---

[100] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2567), a s njegovim lancem prenosilaca El-Begavi (2683);El-Bejheki, 5/255, Et-Tahavi,u djelu *Šerhu-muškilil-asar* (38) i Ibn Asakir, 19/85/1, preko Jahje b. Ebu Amra eš-Šejbanija, on od Ebu Merjeme, a ovaj od Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci pouzdani. Od Ebu Merjeme el-Ensarija prenosila je nekolicina prenosilaca. Pouzdanim ga je ocijenio El-Idžli, a u tome su ga podržali Ez-Zehebi i Ibn Hadžer. Dakle, Ebu Merjema je povjerljiv, premda je Ibn Kattan govorio da je on nepoznat prenosilac; na ovu se Ibn Kattanovu ocjenu ne treba osvrtati.

[101] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2548) i ovo je njegova verzija, Ahmed, 4/180 i 181, Ibn Hibban (545) i Et-Taberani (5620), s dva lanca prenosilaca koji sežu do Rebije b. Zejda, on od Ebu Kebše es-Selulija, a ovaj od

Muaz b. Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Životinje primjereno jašite ili ih primjereno rasteretite, a nemojte na njima bespotrebno sjedjeti."*[102]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je na jahalici bespotrebno se odmarati i s nje se bespotrebno obraćati, to umara i iznuruje životinju, a povrh svega toga, tako rade oholi i gordi ljudi.

Drugo, ako ovu konstataciju neko ne prihvati govoreći da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, držao govor s jahalice, njemu možemo navesti sljedeće Et-Tahavijeve riječi: "...dakle, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, držao je govor sjedeći na jahalici, i Bože sačuvaj da se taj Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, postupak suprotstavlja njegovim riječima (hadise koji o tome govore već smo naveli) u kojima zabranjuje bespotrebno sjedenje na jahalici (...) Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedjeo je na jahalici kako bi se obraćao ljudima i kako bi čuli njegova naređenja i zabrane, a oni ga ne bi čuli da je stajao na zemlji, dakle, radilo se o prijekoj potrebi. A u navedenim hadisima Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranjuje ono sjedenje za koje ne postoji prijeka potreba. Otuda, Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, postupak i njegove riječi ne nose isto značenje i nemaju isti smisao, pa i ne postoji kontradiktornost među njima."[103]

Imam El-Hattabi zapaža: "U autentičnom predanju stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, održao govor s jahalice, i to nam ukazuje da je stajanje na jahalici dopušteno po potrebi, odnosno iz određene želje koja se ne može postići stajanjem na zemlji. Zato kažemo da se hadisi u kojima se to zabranjuje odnose na bespotrebno

---

Sehla, radijallahu anhu. Po En-Neveviju i El-Munaviju, ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, i u pravu su.

[102] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 3/440 i 4/234, Ibn Hibban (5619), El-Hakim, 1/444 i 2/100, El-Bejheki, 5/225, Et-Taberani 20/159/431, i Ibn Asakir, 3/91/1, preko El-Lejsa b. Sa'da, on od Jezida b. Ebu Habiba, ovaj od Sehla b. Muaza b. Enesa, a on od svoga oca, ashaba Muaza, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci pouzdani. Autentičnim ga je okarakterizirao imam El-Hakim, a s njim se saglasio Ez-Zehebi.

[103] Ahmed b. Muhammed et-Tahavi, *Šerhu-muškilil-asar*, 1/35.

stajanje, odnosno sjedenje na jahalici, a time se samo umara životinja."[104]

Razmatrajući ovo pitanje, Ibn Kajjim el-Dževzijja veli: "Kada je riječ o Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, stajanju na jahalici i držanju govora na Oprosnom hadžu, to se razlikuje od situacije u kojoj je to zabranjeno činiti. Naime, u tome Resulullahovom, sallallahu alejhi ve sellem, obraćanju s jahalice bila je opća korist za ummet, poučavanje islamu i obredima hadža, a to nije dugo potrajalo, niti se jahalica umorila, niti joj je dosadilo, za razliku od čestog bespotrebnog sjedenja i stajanja na njoj dozivajući nekoga i ne silazeći na zemlju."[105]

434. poglavlje

Zabranjeno je potaknuti magarca na parenje s kobilom

Alija, radijallahu anhu, kazuje: "Neko je Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, poklonio mazgu koju je jahao, pa sam sugerirao: 'Da potičemo magarce na parenje s kobilama, imali bismo i mi ovakve mazge!' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, samo reče: *'Tako rade samo neznalice!*'"[106]

Ibn Abbas, radijallahu anhu, govorio je: "Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, bio Allahu poslušan; a ni u čemu nam nije dao prednost nad ostalim ljudima, osim što nam je preporučio da pažljivo uzimamo abdest, zabranio nam primanje milostinje i poticanje magaraca na parenje s kobilama."[107]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je poticanje magarca na parenje s kobilom, tako rade neznalice.

---

[104] Ahmed b. Muhammed el-Hattabi, *Mealimus-sunen*, 3/394-395. Ove su njegove riječi naveli El-Munziri u djelu *Muhtesarus-sunen*, 3/394-395, i El-Begavi u djelu *Šerhus-sunna*, 11/32-33, i saglasili se s njim.

[105] Šemsuddin b. Kajjim el-Dževzijja, *Tehzibus-sunen*, 3/394.

[106] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ebu Davud (2565) i En-Nesai, 6/224.

[107] **Predanje je autentično.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (1761) i En-Nesai, 6/224-225.

Drugo, dopušteno je jahanje mazge, jer je mazgu jahao Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, a Svevišnji Allah istaknuo je mazge kao blagodat prema ljudima: "...i konje, i mazge, i magarce – da ih jašete, i kao ukras, a stvorit će i ono što ne znate." (En-Nahl, 8)

435. poglavlje

Zabranjeno je kraćenje konjske grive i repa, a zabranjeno je i obilježavanje konja kačenjem metalne žice na njihove vratove

Utba b. Abd es-Sulemi, radijallahu anhu, pripovijedao je da je čuo Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *"Nemojte kratiti konjsku grivu iznad čela, niti onu na vratu, a ni njihove repove, jer se oni pomoću repova brane, a pomoću grive iznad čela štite se. I znajte da je u grivi na vratu veliko dobro."*[108]

Džabir, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"U konjskim grivama bit će veliko dobro i uspjeh do Sudnjeg dana; njihovi ih vlasnici s naporom održavaju, pa ih pomilujte po grivi i molite da ih Allah blagoslovi; obilježite ih, ali nemojte žicom."*[109]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, kraćenje konjske grive iznad čela, grive na vratu, konjskih repova i njihovo obilježavanje stavljanjem žice na vrat – sve je to zabranjeno.

Drugo, u konjskoj je grivi veliko dobro, blagodat i uspjeh, zato čovjek treba konja pomilovati po grivi i zamoliti Svevišnjeg Allaha za blagoslov.

---

[108] **Hadis je autentičan.** Zabilježio ga je Ebu Davud (2542). Autentičnim ga je okarakterizirao šejh El-Albani u djelu *Sahihu Ebi Davude*, 7/22, a prethodno ga je bio ocijenio slabim, navevši ga u djelu *Daiful-džami* (6228).

[109] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ahmed, 3/2, i Et-Taberani, u zbirci *El-Evsat* (2679 – *Medžmeul-bahrejn*). Dobrim ga je okarakterizirao šejh El-Albani u djelu *Sahihul-džami* (3355 i 3356).

38. RATNI PLIJEN

436. poglavlje

Zabranjeno je da vladar uzme više od petine ratnog plijena

Amr b. Abesa, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, predvodio nas je u namazu okrenut prema devi koja je bila dio ratnog plijena. Kada je predao selam, s boka deve skinuo je nekakvo sukno i rekao: *'Od vašeg ratnog plijena dopušteno mi je uzeti samo petinu, a petinu vi dijelite među sobom.'*"[1]

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca Šuajba, a on od svoga oca da je Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, dovedena deva pa je s nje uzeo nekakvo sukno, stavio ga među prste i rekao: *'Na fej, plijen stečen bez borbe, ne polažem pravo, a polažem pravo na petinu onog plijena stečenog u borbi, ostalo pripada vama.'*[2]

O tome su prenesena predanja i od El-Irbada b. Sarije i Haridže b. Amra, ali su njihovi lanci prenosilaca diskutabilni, međutim, mogu se prihvatiti za pojačavanje drugih hadisa.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, nikome nije dopušteno uzeti išta od ratnog plijena sve dok se ne podijeli na petine; petinu uzima vladar, a ostalo pripada borcima koji su stekli ratni plijen.

Drugo, imam Eš-Ševkani veli: "Iz navedenih hadisa zaključuje se to da vladar u ratnom plijenu ima pravo na petinu, a na ostalo polažu pravo borci koji su ga stekli. Na petinu koju uzme vladar, ne polaže pravo samo on, već je dužan utrošiti je za dobrobit muslimana, na osnovu Allahovih, dželle šanuhu, jasnih riječi: 'I znajte da od svega što u borbi zaplijenite jedna petina pripada Allahu i Poslaniku, i rodbini

---

[1] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2755), El-Hakim, 3/616, i El-Bejheki, 6/339, preko Abdullaha b. el-Alaa, koji je čuo Selama b. el-Esveda, koji je izjavio da je čuo Amra b. Abesu, radijallahu anhu.

[2] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2694), En-Nesai, 7/131, Ahmed, 2/184, Ibnul-Džarud (1080) i neki drugi muhadisi.

njegovoj, i siročadi, i siromasima, i putnicima-namjernicima...' (El-Enfal, 41)."[3]

Treće, kada je riječ o tome ko nakon Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti polaže pravo na petinu, islamski autoriteti imaju podijeljena mišljenja. Ispravno je mišljenje da na tu petinu pravo polaže vladar. "...dok neki drugi učenjaci kažu ovako: 'Tom petinom raspolaže vladar, a trošit će je u opću korist muslimanima, kao što raspolaže *fej'om*, ratnim plijenom stečenim bez borbe.' Naš šejh, imam i veliki islamski autoritet Ibn Tejmijja, Allah mu se smilovao, izjavio je: 'To je Malikov stav i mišljenje većine učenjaka prvih generacija, to je ispravno mišljenje'", napominje Ibn Kesir.[4]

Četvrto, tačno je da Ehli-bejtu pripada petina petine, na osnovu Ibn Abbasovog, radijallahu anhu, predanja: "Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Ne želim da poniženi tražite od svijeta, petina moje petine dovoljna vam je.'*"[5]

437. poglavlje

Strogo je zabranjeno tajenje ratnog plijena

Svevišnji je Allah rekao: "Nezamislivo je da Vjerovjesnik šta utaji! A onaj ko nešto utaji – donijet će na Sudnji dan ono što je utajio i tada će se svakome u potpunosti dati ono što je zaslužio, nikome se nepravda neće učiniti." (Alu-Imran, 161)

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, kazuje: "Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, jednog dana ustao među nas i spomenuo tajenje ratnog plijena te ukazao na veliku opasnost njegovog tajenja i rekao: *'Nemojte da sretnem na Sudnjem danu čovjeka među vama koji će na vratu nositi devu koja će rikati. Obratio bi mi se: 'Allahov Poslaniče, pomozi mi!', a ja bih mu rekao: 'Ne mogu ti nimalo pomoći, dostavio sam ti!' Nemojte da sretnem na Sudnjem danu čovjeka među vama koji će na vratu nositi ovcu koja će blejati. Obratio bi mi se: 'Allahov Poslaniče, pomozi mi!', a ja bih mu rekao: 'Ne mogu ti*

[3] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 8/89.
[4] Ismail b. Kesir ed-Dimeški, *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 2/324.
[5] Ibn Kesir u djelu *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 2/325, pripisuje ga Ibn Ebu Hatimu. Njegov je lanac prenosilaca okarakterizirao dobrim, i u pravu je.

nimalo pomoći, dostavio sam ti!' Nemojte da sretnem na Sudnjem danu čovjeka među vama koji će na vratu nositi konja koji će tiho hrzati. Obratio bi mi se: 'Allahov Poslaniče, pomozi mi!', a ja bih mu rekao: 'Ne mogu ti nimalo pomoći, dostavio sam ti!' Nemojte da sretnem na Sudnjem danu čovjeka među vama koji će na vratu nositi dušu koja će urlati. Obratio bi mi se: 'Allahov Poslaniče, pomozi mi!', a ja bih mu rekao: 'Ne mogu ti nimalo pomoći, dostavio sam ti!' Nemojte da sretnem na Sudnjem danu čovjeka među vama koji će na vratu nositi platno koje će lepršati. Obratio bi mi se: 'Allahov Poslaniče, pomozi mi!', a ja bih mu rekao: 'Ne mogu ti nimalo pomoći, dostavio sam ti!' A nemojte ni da sretnem na Sudnjem danu čovjeka među vama koji će na vratu nositi zlato i srebro. I on bi mi se obratio: 'Allahov Poslaniče, pomozi mi!', pa bih i njemu rekao: 'Ne mogu ti nimalo pomoći, dostavio sam ti!'"[6]

Ubada b. es-Samit, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, predvodio nas je u namazu na Hunejnu okrenut prema boku deve koja je bila dio ratnog plijena, s nje je skinuo nekakvo sukno, stavio ga među prste i rekao: *'O ljudi, ovo je vaš ratni plijen, dajte sve što ste uzeli, čak i konac i odjeću, i sve što je vrednije i manje vrijedno! Zaista će oni koji zataje ratni plijen na Sudnjem danu biti osramoćeni, pogrđeni i u Vatri kažnjeni.'*"[7]

Amr b. Šuajb prenosi od svoga oca Šuajba, a on od svoga oca da je pripovijedao: "Bio sam s Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, kada mu je došla neka delegacija iz plemena Hevazin i rekla: 'O Muhammede, mi imamo porodice, oslobodi nas, Allah te oslobodio! Zar ne vidiš da nas je veliko iskušenje snašlo!?' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Opredijelite se za svoje žene, ili za imetak, ili za djecu.'* 'Dao si da izaberemo, i izabiremo svoje porodice', rekoše oni. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Svoj udio i udio Benu Abdulmuttaliba ja dajem vama, pa nakon što klanjam podne-namaz, ustanite i recite: 'Molimo Resulullaha da posreduje kod vjernikâ, i vjernike da posreduju kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da oslobodi naše žene i djecu!''* Tako su postupili pa je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, ponovio: *'Svoj udio i udio Benu Abdulmuttaliba dajem vama.'* Muhadžiri rekoše: 'Mi svoj udio dajemo Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem!', a tako kazaše i ensarije. Međutim, Ujejna b. Bedr reče: 'Ja svoj udio i udio Benu

[6] El-Buhari (3073) i Muslim (1831).

[7] **Hadis je autentičan na osnovu mnoštva lanaca prenosilaca.** Zabilježio ga je Ibn Madža (2850). Njegovi su prenosioci pouzdani, osim što Isa b. Sinan el-Kasmeli nije bio precizan prenosilac. Hadis je prenesen još preko dva lanca prenosilaca koji ga pojačavaju.

Fezare ne dam!' El-Akra b. Habis kaza: 'Ni ja ne dam svoj udio, a ni udio Benu Temima!' Abbas b. Merdas reče: 'Ni ja ne dam svoj udio, ni udio Benu Selima!' Na to pripadnici plemena El-Hajjan rekoše: 'Griješiš! To pripada Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem.' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, preporuči: *'O ljudi, oslobodite njihove žene i djecu! A onome ko, ipak, želi zadržati svoj udio dat ćemo šest udjela nakon prvog stečenog fej'a.'* Potom je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, uzjahao svoju jahalicu, a ljudi su ga počeli vući, govoreći: 'Daj nam naš udio u ratnom plijenu stečenom bez borbe!' Toliko su na njega navaljivali da su ga stijesnili uz stijenu i s njega svukli ogrtač, na šta je povikao: *'Ljudi, vratite mi moj ogrtač! Tako mi Allaha, kada biste imali pravo na onoliko deva koliko ima stabala na Tihami, podijelio bih vam ih! I vidjeli biste da nisam škrt, niti kukavica, niti lažov.'* Zatim se približio svojoj jahalici i s njene grbe uzeo nekakvo sukno, stavio ga između kažiprsta i srednjeg prsta, podignuo ga i rekao: *'O ljudi, od ovog fej'a i ratnog plijena meni pripada jedna petina, a i vama pripada jedna petina, zato vratite sve što ste uzeli, makar se radilo o koncu i odjeći, i sve što je vrednije i manje vrijedno! Zaista će oni koji zataje ratni plijen na Sudnjem danu biti osramoćeni, u Vatri kažnjeni i pogrđeni.'*"[8]

Ibn Amr, radijallahu anhu, pripovijeda: "Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, jahalica nosila je samar na kojem je ležao čovjek po imenu Kirkira, koji je nedugo zatim umro, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'On će ući u Vatru!'* A kada su provjerili o čemu se radi, našli su neki ogrtač koji je Kirkira zatajio iz ratnog plijena."[9]

Omer, radijallahu anhu, kazuje: "Nakon Bitke na Hajberu neki su ashabi došli i počeli govoriti: 'Taj i taj čovjek šehid je, taj i taj čovjek šehid je!' A kada su prošli pored jednog poginulog čovjeka, rekli su: 'I on je šehid!' Međutim, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, izvjestio ih je: *'Nije tako! Vidio sam ga u Vatri, jer je zatajio prugasti ogrtač'*, ili je rekao: *'...jer je zatajio plašt.'*"[10]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Krenuli smo s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, na Hajber, i Svevišnji Allah dao nam je pobjedu. Potom smo krenuli u neku dolinu, a s Resulullahom,

---

[8] **Hadis je dobar.** Zabilježio ga je Ahmed, 2/184 i 218 preko Muhammeda b. Ishaka, a ovaj od Amra b. Šuajba. Kada je riječ o predanju, Muhammed b. Ishak u jednom drugom lancu prenosilaca izjasnio se da je predanje izravno prenio, što isključuje mogućnost tedlisa.

[9] El-Buhari (3074).

[10] Muslim (114).

sallallahu alejhi ve sellem, bio je njegov rob koga mu je poklonio čovjek zvani Rifaa b. Zejd iz Džuzama, pripadnik plemena Benu Dubejb. Kada smo odsjeli u toj dolini, Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, rob ustao je da raspremi Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, jahalicu i odnekle je doletjela strijela i usmrtila ga. Kazali smo: 'Allahov Poslaniče, blago njemu, poginuo je na Allahovom putu!' Ali Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Nikada! Tako mi Onoga u Čijoj je ruci Muhammedov život, on gori u Vatri zbog ogrtača koji je zatajio iz ratnog plijena stečenog u Bici na Hajberu, a koji nije podlegao podjeli.'* Tada se svijet prepao, pa je neki čovjek donio pertlu, ili pertle, rekavši: 'Allahov Poslaniče, zatajio sam ovo u Bici na Hajberu prije nego što je podijeljen ratni plijen.' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Pertla zbog koje se gori u Vatri!'*, ili je kazao: *'Pertle zbog kojih se gori u Vatri!'*"[11]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno tajenje ratnog plijena i svaki drugi oblik pronevjere zajedničkog imetka. Svi učenjaci jednoglasni su u mišljenju da je to veliki grijeh.

Drugo, onaj ko zataji bilo šta od ratnog plijena na Kijametski dan doći će noseći na vratu ono što je zatajio, i Svemogući će ga Allah osramotiti pred melekima i svim ljudima.

Treće, tajenje ratnog plijena zabranjeno je i nema razlike između tajenja vrijednog i bezvrijednog imetka.

Četvrto, onaj ko zapovjedniku vrati zatajeni dio ratnog plijena nakon njegove podjele, nije sa sebe skinuo teret počinjenog grijeha, na osnovu navedenog Ebu Hurejrinog, radijallahu anhu, predanja, za razliku od onoga ko zatajenu stvar vrati prije podjele, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

Peto, postoje predanja u kojima stoji da zatajeni ratni plijen treba spaliti, onoga ko je zatajio plijen izudarati i lišiti udjela u tom plijenu, ali ta predanja nisu autentična.

Šesto, legitimno je da se vladar sustegne od klanjanja dženaza-namaza onome ko zataji ratni plijen, na osnovu predanja Zejda b. Halida, radijallahu anhu, u kojem stoji: "Neki je ashab umro nakon Bitke na Hajberu, a kada su to spomenuli Resulullahu, sallallahu alejhi

---

[11] El-Buhari (4234) i Muslim (115), i ovo je njegova verzija.

ve sellem, rekao je: *'Klanjajte dženaza-namaz vašem drugu!'* Borci su se odmah uznemirili zbog toga, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, svoj postupak objasnio rekavši: *'Vaš je drug zatajio ratni plijen u borbi na Allahovom putu!'* Provjerivši njegove stvari, našli smo ogrlicu koju je uzeo od Židova, a koja nije vrijedila ni dva srebrenjaka."[12]

438. poglavlje

Zabranjeno je uzeti bilo koji dio ratnog plijena prije njegove podjele

Ruvejfi b. Sabit el-Ensari prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nekom prilikom rekao: *'Ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan neka svoje sjeme nipošto ne podmeće drugom čovjeku! Ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan neka nipošto ne utaji kakvu životinju iz ratnog plijena koju će jahati i izmršaviti, pa je potom vratiti u ratni plijen! Ko vjeruje u Allaha i u Sudnji dan neka nipošto ne uzme odjeću iz ratnog plijena i izdere je, pa je potom vrati u ratni plijen.'*[13]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, imam Eš-Ševkani veli: "U ovom je hadisu dokaz da nijednom borcu nije dopušteno prodati bilo koji dio ratnog plijena prije njegove podjele, to se smatra tajenjem ratnog plijena i zabranjeno je u autentičnim hadisima. To se odnosi na uzimanje odjeće koju čovjek obično izdere, pa je vrati, i na uzimanje životinje koju obično koristi i izmršavi, pa je vrati odakle ju je i uzeo. Time se nanosi šteta ostalim borcima koji su stekli ratni plijen jer se, bez njihove saglasnosti, uništava ono u čemu i oni imaju udio."[14]

---

[12] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2710), En-Nesai, 4/64, Ibn Madža (3848), Ahmed, 4/114 i 5/192, El-Hakim, 2/127, El-Bejheki, 9/101, Ibn Hibban (4853) i neki drugi muhadisi, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Jahje b. Seida, on od Muhammeda b. Jahje b. Hibbana, on od Ebu Amre el-Ensarija, a ovaj od Zejda, radijallahu anhu.

[13] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2707), Ahmed, 4/108-109, Ibn Hibban (4850), i ovo je njegova verzija, te El-Bejheki, 9/62, i neki drugi muhadisi.

[14] Muhammed eš-Ševkani, *Nejlul-evtar*, 8/133-134.

Drugo, neki su učenjaci konstatirali da musliman nevoljnik u neprijateljskoj zemlji i prema potrebi može uzeti jahalicu ako muslimani nemaju jednu jahalicu viška, ali pod uvjetom da je vrati kada prestane rat, a Svevišnji Allah najbolje zna.

39. GLAVARINA
I POTPISIVANJE PRIMIRJA

439. poglavlje

Zabranjeno je oskrnaviti Allahovu garanciju i garanciju Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem

Burejda, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, u jednom podužem hadisu, između ostalog, rekao sljedeće: *"Kada opsjedneš kakvu tvrđavu i ako te oni zamole da im obećaš sigurnost pozivajući se na Allahovu garanciju i garanciju Njegovog Poslanika, ti im nemoj obećati sigurnost pozivajući se na to, već im ponudi svoje obećanje i obećanje svojih boraca! Jer, ako prekršiš svoje obećanje i obećanje svojih boraca, manje si zlo učinio nego ako skrnaviš Allahovu garanciju i garanciju Njegovog Poslanika."*[1]

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko klanja namaz kako ga mi klanjamo, okreće se prema kibli prema kojoj se mi okrećemo i konzumira meso koje mi zakoljemo – taj je musliman, i pripada mu Allahova garancija i garancija Njegovog Poslanika, pa nemojte prekršiti Allahovu garanciju!"*[2]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, nemuslimani nemaju pravo na Allahovu, dželle šanuhu, garanciju niti na garanciju Njegovog Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, a muslimanima je zabranjeno dati im tu vrstu garancije, samo im mogu dati svoju garanciju i obećanje.

Drugo, strogo je zabranjeno skrnaviti Allahovu i Poslanikovu, sallallahu alejhi ve sellem, garanciju.

Treće, samo musliman uživa spomenutu garanciju jer su njegov život, imetak i čast sveti, osim ako počini nešto zbog čega islam zahtijeva drukčiji odnos prema njemu.

---

[1] Muslim (1731).
[2] El-Buhari (391).

440. poglavlje

Strogo je zabranjeno ubiti nevjernika koji ima sklopljen ugovor s muslimanima

Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, kazuje da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko ubije muahida neće osjetiti miris Dženneta, a njegov se miris osjeti na udaljenosti od četrdeset godina hoda."*[3]

Ebu Bekra, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Allah će onome ko bespravno ubije muahida zabraniti ulazak u Džennet, takav čovjek neće ni osjetiti džennetski miris."*[4]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Onaj ko ubije muahida, koji uživa Allahovu garanciju i garanciju Njegovog Poslanika, već je prekršio tu garanciju, i takav neće osjetiti džennetski miris, a njegov se miris osjeti na udaljenosti od sedamdeset godina hoda."*[5]

---

[3] El-Buhari (3166).

[4] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: En-Nesai, 8/25, Ahmed, 5/36, 38, 46, 50 i 52, Ibn Hibban (4882), El-Hakim, 1/44, i El-Bejheki, 9/205, preko Junusa b. Ubejda, on od Hakema el-Earedža, on od El-Eša'sa b. Surmule, a ovaj od Ebu Bekre, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci pouzdani. Pojačava ga hadis koji su zabilježili sljedeći muhadisi: Ebu Davud (2760), En-Nesai, 8/24-25, Ahmed, 5/36 i 38, Ed-Darimi, 2/235-236, Et-Tajalisi (879), El-Hakim, 2/142, i El-Bejheki, 9/231, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Ujejne b. Abdurrahmana b. Dževšena el-Gatafanija, on od svoga oca Abdurrahmana, a ovaj od Ebu Bekre, radijallahu anhu, koji prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Ko bezrazložno ubije muahida, nemajući za to jak razlog, takvom će Allah zabraniti ulazak u Džennet."* Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci pouzdani. Hadis je prenesen i s drugim lancima prenosilaca, a zabilježili su ga: Ahmed, 5/46, 50 i 51, Ibn Hibban (4880), El-Hakim, 1/44, i El-Bejheki, 8/133.

[5] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Et-Tirmizi (1403), Ibn Madža (2687) i El-Hakim, 2/127, preko Ma'dija b. Sulejmana, koji je izjavio da im je pričao Ibn Adžlan, prenoseći od svoga oca, a ovaj od Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Pojačava ga predanje koje je zabilježio Ed-Dija u djelu *Sifetul-dženna*, 3/86/2, u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"...a njegov se miris osjeti na udaljenosti od stotinu godina hoda."* Imam Ed-Dija izjavio je: "Po meni, lanac prenosilaca ovog hadisa ispunjava kriterije postavljene za *Es-Sahih*." Šejh El-Albani podržao ga je u ovoj njegovoj ocjeni.

Neki ashabi prenose da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao sljedeće: *"Ko ubije zimmiju neće osjetiti miris Dženneta, a njegov se miris osjeti na udaljenosti od četrdeset godina hoda."*[6]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno ubiti *muahida* i *zimmiju*, koji uživaju sigurnost i imaju sklopljen ugovor s muslimanima o nenapadanju.

Drugo, potpisani ugovori i obećanja moraju se ispuniti do dogovorenog roka, a prevara je zabranjena. Selim b. Amir ispričao je sljedeće: "Između Muavije i Rimljana bilo je potpisano primirje, pa je Muavija putovao po njihovoj teritoriji, a kada bi istekao ugovor, napao bi ih. Tako jednom prilikom srete nekog čovjeka koji jahaše na devi (ili na konju) i govoraše: 'Allah je najveći, Allah je najveći! Ispunjavajte data obećanja, nemojte varati!' Kad ono – Amr b. Abesa es-Sulemi. Muavija ga upita: 'Šta to govoriš?!' Amr mu odgovori: 'Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *"Neka čovjek nipošto ne raskida ugovor o nenapadanju koji ima s nekim narodom, ali neka ga ne utvrđuje, sve dok ne prođe vrijeme ugovora, a neka im tada obznani prekid ugovora."*' I Muavija se, čuvši to, vratio s borcima i nije napao neprijatelja."[7]

Treće, imam El-Begavi mudro zapaža: "...međutim, ako nevjernici prvi prekrše ugovor, tada vladar muslimanâ ima pravo napasti ih iznenada, onako kako je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, napao Mekance. A ako oni prevare muslimane u bilo čemu, vladar također prekida ugovor s njima jer Allah, dželle šanuhu, kaže: 'Čim primijetiš vjerolomstvo nekog plemena, i ti njemu isto tako otkaži ugovor – Allah uistinu ne voli vjerolomnike...' (El-Enfal, 58)."[8]

---

[6] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga En-Nesai, 8/25, i Ahmed, 4/237 i 5/369, preko El-Kasima b. Muhajmire. Lanac prenosilaca je vjerodostojan, a ne smeta nepoznavanje imena ashaba koji prenosi hadis, kako je utvrđeno u hadiskoj nauci.

[7] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2759), Et-Tirmizi (1850), Ahmed, 4/113, 385 i 386, Et-Tajalisi (2075) i neki drugi muhadisi, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Šu'be, on od Ebul-Fejda eš-Šamija, koji je izjavio da je čuo Selima b. Amira da ovo pripovijeda. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci pouzdani. Imam El-Begavi, 11/166, ovaj hadis ovako objašnjava: "Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: '*...a neka im tada obznani prekid ugovora*' znače: neka ih obavijesti da će ih napasti, odnosno da je isteklo vrijeme o nenapadanju, i tada to oba tabora podjednako znaju."

[8] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 11/167.

Četvrto, status *muahida* ima i neprijateljski izaslanik: mora mu se dati sigurnost, sve dok se ne vrati svom narodu. "Izaslaniku se mora dati sigurnost, sve dok ne dostavi poruku i ne vrati se na sigurno mjesto. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio je Ibnun-Nevvahu: *'Da nisi izaslanik, ubio bih te!'*[9]", zapisao je El-Begavi.[10]

Peto, iako je u navedenim hadisima Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kazao da onaj ko ubije *muahida* neće ući u Džennet, ti se hadisi, zbog mnoštva dokaza koji govore da veliki grešnik musliman neće vječno ostati u Vatri, makar u njoj proveo mnogo vremena, moraju razumjeti da takav čovjek neće zauvijek ostati u Džehennemu, i to je ispravno i u skladu s pravcem ehli-sunneta.

441. poglavlje

Zabranjena je prevara

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Svaki će prevarant na Sudnjem danu imati razvijenu zastavu i po njoj će se raspoznavati."*[11]

Ibn Omer, radijallahu anhu, govori: "Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Svakom će prevarantu zbog prevare na Sudnjem danu biti razvijena zastava.'*"[12]

Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Svaki će prevarant na Sudnjem danu imati zastavu. Bit će rečeno: 'Ovo je taj i taj prevarant!'"*[13]

Ebu Seid, radijallahu anhu, prenosi nam sljedeći hadis: *"Svaki će prevarant iza svoje zadnjice na Sudnjem danu nositi zastavu."*[14]

---

[9] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2762), Ahmed, 1/384, 390-391, 396, 404 i 406, Ed-Darimi, 2/235, Ibn Hibban (4878 i 4879), El-Bejheki, 9/212, i neki drugi muhadisi, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Ibn Mesuda, radijallahu anhu.

[10] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 11/167.

[11] El-Buhari (3187) i Muslim (1737).

[12] El-Buhari (3188) i Muslim (1735).

[13] El-Buhari (3186) i Muslim (1735).

[14] Muslim (1738).

U drugoj verziji stoji: *"Svaki će prevarant na Sudnjem danu nositi zastavu dignutu shodno veličini prevare; a uistinu nema većeg prevaranta od vladara koji vara svoje podanike."*[15]

Burejda, radijallahu anhu, kazuje: "Kada bi odredio nekog ashaba za zapovjednika vojske ili izvidnice, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, posebno njemu bi oporučio bogobojaznost, ali i ostalim borcima, a zatim bi rekao: *'Borite se na Allahovom putu, s Njegovim imenom, ubijajte one koji ne vjeruju u Allaha, borite se i nemojte tajiti ratni plijen, nemojte biti vjerolomni, nemojte masakrirati i ne ubijajte djecu!'*"[16]

U podužem predanju stoji da je Herakl upitao Ebu Sufjana u vezi s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem: "Vara li?", a kada mu je Ebu Sufjan odgovorio da ne vara, Herakl je zaključio: "Upitao sam te vara li, pa si odgovorio da ne vara, i odmah sam znao da je poslanik, jer poslanici nisu prevaranti."[17]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, varanje je strogo zabranjeno.

Drugo, prevara je ogavno djelo, prevarant neće slavno završiti, na Sudnjem danu bit će osramoćen pred svim stvorenjima, Svevišnji Allah dat će mu znak po kojem će se raspoznavati.

Treće, prevarant će biti ponižen i na taj način što će na Sudnjem danu njegova zastava biti iza zadnjice, utoliko više jer se zastava obično nosi ispred i visoko dignuta, a prevarant će svoju zastavu nositi iza leđa, kod zadnjice, e da bude osramoćen. Ljudi većinom zapažaju razvijene zastave i ta njegova razvijena zastava bit će razlog da gledaju u njega i vide njegovu sramotu. Moj Allahu, nemoj nas poniziti onoga Dana kada ljudi budu proživljeni! Molimo Te da nas spasiš na Dan tuge i kajanja, kada ni imetak ni sinovi od koristi neće biti, kada će biti spašen samo onaj ko Tebi čista srca dođe!

Četvrto, najvećim prevarantom smatra se vladar koji vara svoje podanike jer nanosi štetu mnogim ljudima. A jedan od najvećih prevaranata jeste i onaj čovjek koji se pozove na Svevišnjeg Allaha, pa iznevjeri. Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenio je od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, sljedeći hadisi-kudsi: *"Trima skupinama ljudi Ja*

[15] Muslim (16 i 1788).
[16] O izvoru hadisa bilo je govora.
[17] El-Buhari (2941) i Muslim (1773).

ću biti protivna strana na Sudnjem danu: čovjeku koji se pozove na Mene, pa iznevjeri, čovjeku koji proda slobodnog čovjeka, pa troši novac i čovjeku koji unajmi radnika i iskoristi ga, ali mu ne dadne nadoknadu.'"[18]

Peto, u borbi na Allahovom, dželle šanuhu, putu zabranjeno je kršenje ugovora, to je prevara, ali prevara nije u iznenadnim napadima i strateškim iznenađenjima neprijatelja, jer je to sastavni, nužni dio rata, i u tome je smislu sljedeći Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: *"Rat je varka."*[19]

Šafijski autoritet En-Nevevi ovo je pitanje ovako razmatrao: "Islamski su učenjaci jednoglasni u mišljenju da je svaka vrsta varanja neprijatelja u ratu dopuštena, osim ako se radi o kršenju ugovora ili narušavanju date sigurnosti. U autentičnom hadisu stoji da je laganje dopušteno samo u tri situacije, a rat je jedna od tih situacija."[20]

442. poglavlje

Zabranjeno je hapšenje *muahidâ* i njihovih izaslanika

Hasan b. Alija b. Ebu Rafi pripovijeda da mu je Ebu Rafi ispričao sljedeće: "Kurejšije su me poslale kao izaslanika Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, pa kada sam ga vidio, omilio mi se islam. Rekao sam: 'Allaha mi, Allahov Poslaniče, nikada se više neću vratiti u Meku!' Međutim, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Ali ja ne kršim ugovor, niti hapsim izaslanike*[21]*. Idi u Meku, a ako tamo budeš osjetio ljubav prema islamu, vrati se.'* Vratio sam se u Meku, a potom ponovo otputovao u Medinu kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i prihvatio islam."[22]

---

[18] O izvoru hadisa bilo je govora.
[19] Muslim (1740).
[20] Jahja b. Šeref en-Nevevi, *El-Minhadž*, 12/45.
[21] Značenje je: ne zabranjujem izaslanicim da se vrate, jer odaslana poruka zahtijeva odgovor koji se ne može dobiti ako se izaslanik ne vrati svom narodu.
[22] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2758), Ahmed, 6/8, Ibn Hibban (4877), El-Hakim, 3/598, El-Bejheki, 9/145, Et-Taberani (963) i neki drugi muhadisi.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je kršenje ugovora i hapšenje izaslanika, jer se ugovori sklopljeni s nevjernicima moraju poštovati kao i ugovori sklopljeni s muslimanima. Nevjerniku koji ima sklopljen ugovor o sigurnosti mora se pružiti utočište i mora ga se otpremiti na sigurno mjesto, nikakvo mu se zlo ne smije nanijeti, ne smije se dirati njegov imetak, a niti se on smije iskoristiti.

Drugo, status *muahida* ima čak i izaslanik naroda koji vojuje protiv islama: mora mu se pružiti sigurnost sve dok ne dostavi poruku, a o tome smo već govorili.

40. STVARANJE

443. poglavlje

Zabranjeno je oponašanje Allahovog, dželle šanuhu, stvaranja

Aiša, radijallahu anha, pripovijeda: "Napravila sam Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, male jastuke na kojima su bile slike, a kada je ušao u kuću, promijenila se boja njegova lica. Upitala sam: 'U čemu sam pogriješila, Božiji Poslaniče?' On me upita: *'Šta je ovo?!'* 'To su jastuci koje sam ti napravila da se na njih naslanjaš', odgovorila sam, a on me upita: *'Zar ne znaš da meleki ne ulaze u kuću u kojoj postoje slike? Oni koji crtaju na Sudnjem danu bit će kažnjeni, Svevišnji će im Allah reći: 'Oživite ono što ste pokušali stvoriti!''*"[1]

Seid b. Ebul-Hasan govorio je: "Neki je čovjek došao kod Ibn Abbasa i rekao mu: 'Ja sam slikar, pa mi kaži mogu li se zapravo baviti slikarstvom.' Ibn Abbas mu reče: 'Približi se!' Ovaj se malo približio, ali mu Ibn Abbas reče da se još približi, i on mu se približio toliko da je Ibn Abbas stavio svoju ruku na njegovu glavu i kazao: 'Izvijestit ću te o hadisu koji sam čuo od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem. Čuo sam da Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *'Svaki će slikar biti bačen u Vatru. Allah će od svake slike koju je naslikao stvoriti biće koje će ga kažnjavati u Džehennemu.'* Ako se već moraš baviti slikarstvom, onda slikaj drveće i drugu neživu prirodu.'"[2]

Ebu Zura je pripovijedao: "Ušao sam s Ebu Hurejrom u neku kuću u Medini i na njenom krovu vidio slikara kako slika neke stvari. Rekao je: 'Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Svevišnji je Allah rekao: 'Ko je veći nasilnik od onoga ko nastoji stvoriti kao što Ja stvaram? Pa, ako mogu, neka stvore zrno, ili neka stvore mrava!''*'"[3]

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi nam sljedeći hadis: *"Oni koji crtaju na Sudnjem će danu biti kažnjeni, bit će im rečeno: 'Oživite ono što ste pokušali stvoriti!'"*[4]

---

[1] El-Buhari (3224) i Muslim (2107).
[2] El-Buhari (2225) i Muslim (2110), i ovo je njegova verzija.
[3] El-Buhari (5953) i Muslim (2111).
[4] Muslim (2108).

Ibn Mesud, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Najveću kaznu na Sudnjem danu imat će slikari."*[5]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, oblikovanje živih bića i crtanje zabranjeno je zato što je u tome pokušaj oponašanja Allahovog, dželle šanuhu, stvaranja.

Drugo, slikar će na Sudnjem danu biti kažnjen, Svevišnji će mu Allah narediti da udahne dušu i oživi ono što je pokušao stvoriti, a on to neće moći učiniti.

Treće, ako su oni koji pokušavaju oponašati Allahovo stvaranje na ovome svijetu, nemoćni da stvore, naprimjer, mrava ili zrno pšenice ili zrno ječma u obliku u kojem to Svemogući Allah stvara, kako će to biti kadri na budućem svijetu, gdje će biti u još težem i gorem položaju!?

Četvrto, dopušteno je crtanje nežive prirode, pejzaža, rijeka, stabala i sl., a Svevišnji Allah najbolje zna.

444. poglavlje

Zabranjeno je vjerovati da se pomračenje sunca ili mjeseca događa zbog nečije smrti ili pak zbog nečijeg rođenja

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Sunce i mjesec ne pomračuju se zbog nečijeg rođenja ili zbog nečije smrti, već su to Allahova znamenja, pa kada vidite pomračenje, obavljajte namaz."*[6]

Ibn Abbas, radijallahu anhu, govorio je: *"Sunce i mjesec jesu Allahova znamenja, ne pomračuju se zbog nečije smrti niti zbog rođenja, zato kada vidite pomračenje, spominjite Allaha."*[7]

Aiša, radijallahu anha, pripovijedala je: "Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, obratio se povodom pomračenja sunca, ili povodom

[5] Muslim (2109).
[6] El-Buhari (1042 i 3201) i Muslim (914).
[7] El-Buhari (1052) i Muslim (907).

pomračenja mjeseca rekavši: *'Sunce i mjesec jesu Allahova znamenja, ne pomračuju se zbog nečije smrti niti zbog rođenja, pa kada vidite pomračenje, požurite stupiti u namaz.'*"[8]

Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Sunce i mjesec ne pomračuju se zbog nečije smrti niti zbog rođenja, već su to Allahova znamenja, pa kada vidite pomračenje, obavljajte namaz."*[9]

Ebu Musa, radijallahu anhu, kazuje: "Za vrijeme Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, dogodilo se pomračenje sunca, pa je ustao sav preplašen, bojeći se da je već nastupio Kijametski dan i otišao u džamiju. Stao je klanjati, izuzetno dugo ostajući na rukuu i na sedždi; nikada nisam vidio da je tako dugo klanjao. Nakon namaza rekao je: *'Ova znamenja Allah pokazuje ljudima, a ona se ne pojavljuju zbog nečije smrti niti zbog rođenja, već Allah time zastrašuje Svoje robove, pa kada vidite koje od tih znamenja, požurite spominjati Allaha, molite Ga i tražite oprost.'*"[10]

El-Mugira b. Šu'ba, radijallahu anhu, ispričao je: "Za vrijeme Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, dogodilo se pomračenje sunca, i to baš na dan kad je umro Ibrahim, pa je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Sunce i mjesec jesu Allahova znamenja, ne pomračuju se zbog nečije smrti niti zbog rođenja, i kada vidite pomračenje, molite Allaha i klanjajte sve dok pomračenje ne prestane.'*"[11]

Ebu Bekra, radijallahu anhu, govorio je: "Za vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pomračilo se sunce i on je ušao u džamiju vukući ogrtač, svijet se okupio i on je klanjao kao imam dva rekata. A kada je pomračenje prestalo, rekao je: *'Sunce i mjesec jesu Allahova znamenja, ne pomračuju se zbog nečije smrti niti zbog rođenja, pa kada se to dogodi, klanjajte i molite se sve dok pomračenje ne prestane.'* Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, baš tako rekao jer je tog dana umro njegov sin Ibrahim, pa je narod rekao da se pomračenje dogodilo zbog Ibrahimove smrti."[12]

---

[8] El-Buhari (3203) i Muslim (3 i 901).
[9] El-Buhari (3204) i Muslim (911).
[10] Muslim (912).
[11] El-Buhari (1043) i Muslim (915).
[12] El-Buhari (1063).

Ibn Amr, radijallahu anhu, prenosi sljedeći Vjerovjesnikov, sallallahu alejhi ve sellem, hadis: *"Sunce i mjesec jesu Allahova znamenja, pa kada se dogodi pomračenje, odmah spominjite Allaha."*[13]

Džabir, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"O ljudi, sunce i mjesec jesu Allahova znamenja i ne pomračuju se zbog nečije smrti, i zato kada vidite pomračenje, klanjajte sve dok pomračenje ne prestane."*[14]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, pagani su u predislamskom periodu smatrali da se sunce i mjesec pomračuju, odnosno da se zvijezde gase zbog smrti velikana, a to je iznošenje laži na Svevišnjeg Allaha.

Dogodilo se da se sunce pomračilo onog dana kada je umro Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, sin Ibrahim, i narod je pomislio da se sunce pomračilo zbog njegove smrti. Zato je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, objasnio šta je ispravno vjerovanje kada je riječ o toj pojavi. Rekao je da se radi o Allahovom, dželle šanuhu, znamenju pomoću kojeg Svevišnji Allah zastrašuje ljude, odnosno upozorio je da se sunce i mjesec ne pomračuju zbog nečije smrti niti zbog rođenja.

Drugo, kada se dogodi pomračenje sunca ili mjeseca, obaveza je požuriti u džamiju radi namaza, zikrullaha i traženja oprosta, a moraju se činiti i druga dobra djela, kao, naprimjer, oslobađanje robova, udjeljivanje milostinje itd.

---

[13] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (1194), Ibn Huzejma (1389, 1392 i 1393), Ahmed, 2/159, El-Hakim, 1/329, i Ibn Hibban (2838), s više lanaca prenosilaca koji sežu do Ataa b. es-Saiba, on od svog oca, a ovaj od Ibn Amra. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan. Iako je Ata miješao hadise, ovaj su hadis od njega prenijeli Sufjan i Hammad, koji su slušali njegova predanja prije nego što će pomiješati hadise.

[14] Muslim (10 i 904).

445. poglavlje

Zabranjeno je ubijanje zmija koje obično žive u kućama

Ebu Lubaba, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nemojte ubijati bijele bezopasne zmije, ali ubijte kusorepu otrovnicu koja ima dvije pruge na leđima, jer ona izaziva pobačaj kod žena i izaziva sljepilo, eto, zato je ubijte."*[15]

Tu je i predanje u kojem stoji da je Ibn Omer, radijallahu anhu, ubijao zmije pa ga je Ebu Lubaba izvijestio da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio ubijanje bijelih bezopasnih zmija koje obitavaju u kući, i nakon toga se Ibn Omer sustezao od ubijanja takvih zmija.[16]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, gmizavce koji obitavaju u kući zabranjeno je ubiti, jer postoji mogućnost da taj gmizavac bude džin musliman.

Drugo, kada čovjek primijeti zmiju u kući, treba je tri dana tjerati napolje govoreći: "Naređujem ti da izađeš!", ako ne izađe, odnosno ako se ponovo pojavi, tada je treba ubiti jer je to šejtan nevjernik.

Ebus-Saib, štićenik Hišama b. Zehre, ispričao je: "Jednom sam prilikom ušao u kuću Ebu Seida el-Hudrija i zateko ga u namazu. Sjeo sam čekajući da završi, pa sam u ćošku kuće, kod grede čuo neko šuštanje. Okrenuo sam se, kad ono – zmija, i odmah sam skočio da je ubijem, ali mi je Ebu Seid pokazao da sjednem; sjeo sam. Kada je završio namaz, upitao me: 'Vidiš li onu kuću?' 'Da', odgovorio sam. Reče mi: 'Kada smo s Poslanikom, sallallahu alejhi ve sellem, kopali opkop oko Medine, mladoženja iz one kuće zatražio je dopuštenje od Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da oko podne ide svojoj porodici. I tako je jednog dana zatražio dopuštenje, a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, dopustio mu je, ali mu je rekao: *'Ponesi oružje, bojim se da će ti nauditi Židovi iz plemena Kurejza!'* Mladić je poslušao Poslanika, a kada je stigao kući, zatekao je suprugu između dvoja vrata,

---

[15] El-Buhari (3311). Naime, Svevišnji Allah dao je ovoj vrsti zmije posebnost da izazove abortus kada trudnica u nju pogleda, i da zaslijepi čovjeka ako im se susretnu pogledi.

[16] El-Buhari (3312 i 3313) i Muslim (132 i 2233).

pa je, ponesen ljubomorom, bacio koplje želeći je ubiti. Ona mu reče: 'Stani! Uđi u kuću i pogledaj zašto sam pobjegla napolje.' Kada je ušao, vidio je veliku zmiju smotanu na postelji. Nabo ju je na koplje i iznio u dvorište, međutim ona se okomila na njega i ne zna se koje je prije umrlo. Otišli smo obavijestiti Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, o tome i rekli mu: 'Moli Allaha da nam oživi mladića!' A on je rekao: *'Molite Allaha da oprosti vašem prijatelju! Uistinu, u Medini žive džini koji su prihvatili islam, stoga ako nekome u kuću uđe zmija, neka tri dana traži od nje da izađe, pa ako se ponovo pojavi, neka je ubije, to je šejtan.'"*[17]

U drugoj verziji stoji da je rekao: *'U vašim kućama žive gmizavci, stoga ako nekome u kuću uđe zmija, neka tri dana traži od nje da izađe, pa ako ne izađe, ubijte je, ona je džin nevjernik.'*[18]

[17] Muslim (139 i 2236).
[18] Muslim (140 i 2236).

41. VJEROVJESNICI

446. poglavlje

Zabranjeno je pravljenje razlike između vjerovjesnikâ

Svevišnji Allah rekao je: "Recite: 'Mi vjerujemo u Allaha i u ono što se objavljuje nama, i u ono što je objavljeno Ibrahimu, i Ismailu, i Ishaku, i Jakubu, i unucima, i u ono što je dato Musau i Isau, i u ono što je dato vjerovjesnicima od Gospodara njihovog; mi ne pravimo nekakve razlike među njima, i mi se samo Njemu pokoravamo.'" (El-Bekara, 136)

"Poslanik vjeruje u ono što mu se objavljuje od Gospodara njegovog, i vjernici – svaki vjeruje u Allaha, i meleke Njegove, i knjige Njegove, i poslanike Njegove: 'Mi ne izdvajamo nijednog od poslanika Njegovih.' I oni govore: 'Čujemo i pokoravamo se; oprosti nam, naš Gospodaru; Tebi ćemo se vratiti.'" (El-Bekara, 285)

"Reci: 'Mi vjerujemo u Allaha i u ono što se objavljuje nama i u ono što je objavljeno Ibrahimu, i Ismailu, i Ishaku, i Jakubu, i unucima, i u ono što je dato Musau i Isau i vjerovjesnicima – od Gospodara njihovog; mi nikakvu razliku među njima ne pravimo, i mi se samo Njemu iskreno klanjamo.'" (Alu Imran, 84)

Ebu Seid, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Dok je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, sjedjeo, dođe neki Židov i požali se: 'Ebul-Kasime, ošamario me neki tvoj drug!' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upita: *'Ko te ošamario?'* 'Jedan ensarija', odgovori Židov. Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naredi: 'Pošaljite po njega!' Kada je ensarija došao, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita: *'Jesi li ošamario ovog Židova?'* Ensarija odgovori: 'Bio sam na pijaci i čuo ga kako se zaklinje: 'Tako mi Onoga Koji je odabrao Musaa nad ostalim svijetom!', pa sam pomislio: 'Nevaljalče jedan, zar je Musa bolji od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem!', obuzela me srdžba, pa sam ga ošamario.' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Nemojte preferirati jedne vjerovjesnike nad drugima! Nakon puhanja u rog na Sudnjem danu bit ću prvi koji će ustati iz kabura, pa ću iznenada ugledati Musaa da se*

drži za stup Arša, a neću znati je li uopće umro, ili je pošteđen smrti zbog pada u nesvijest na Sinaju."[1]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, kazuje: "Dok je neki Židov prodavao robu, ljudi su mu ponudili nisku cijenu, pa je rekao: 'Tako mi Onoga Koji je odabrao Musaa nad ostalim svijetom, neću ovu robu prodati po toj cijeni!' Kada je to čuo, jedan je ensarija skočio i ošamario ga, rekavši mu: 'Govoriš: 'Tako mi Onoga Koji je odabrao Musaa nad ostalim svijetom' a Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, među nama!' Taj je Židov otišao kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i požalio se: 'Ebul-Kasime, ja sam čovjek koji ima ugovor s muslimanima, pa zašto me taj i taj ošamario!' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, upita onog ensariju: *'Zašto si ga ošamario?'* Kada je ensarija naveo razlog, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, naljutio se toliko da se to jasno vidjelo na crtama njegovog lica i rekao: *'Nemojte preferirati Allahove vjerovjesnike jedne nad drugima! Kada se puhne u rog i kada poumiru i oni na nebesima i oni na Zemlji, izuzev onih koje Allah poštedi, i kada se puhne u rog drugi put, ja ću prvi biti proživljen i iznenadit ću se vidjevši Musaa kako se drži za Arš, a neću znati je li pošteđen smrti zbog pada u nesvijest na Sinaju, ili je proživljen prije mene. A ja ne velim da je iko bolji od Junusa b. Metaa.*"[2]

Ibn Mesud, radijallahu anhu, prenosi da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Neka niko ne kaže: 'Ja sam bolji od Junusa!'"*[3]

Ibn Abbas, radijallahu anhu, govori da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nijednom čovjeku ne priliči da kaže: 'Ja sam, zaista, bolji od Junusa b. Mettaa!'"*[4]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadisi-kudsi: *"Neprimjereno je da čovjek izjavi: 'Ja sam bolji od Junusa b. Mettaa, alejhis-selam!'"*[5]

U drugom hadisu stoji: *"Ko izjavi: 'Ja sam bolji od Junusa b. Mettaa', već je slagao."*[6]

---

[1] El-Buhari (2412) i Muslim (163 i 2374).
[2] El-Buhari (3414 i 3415) i Muslim (2373).
[3] El-Buhari (3412).
[4] El-Buhari (3413) i Muslim (2377). Ibn Abbas, radijallahu anhu, hadis je pripisao svom ocu El-Abbasu.
[5] El-Buhari (3416) i Muslim (2376), i ovo je njegova verzija.
[6] El-Buhari (4604).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je praviti razliku između poslanica jer vjerovjesnici, uključujući i Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, svi imaju isti status.

Drugo, na osnovu navedenih hadisa, zabranjeno je preferiranje vjerovjesnika jednih nad drugima.

Treće, zabranjeno je raspravljanje i prepiranje sa sljedbenicima Knjige te preferiranje vjerovjesnika jednih nad drugima kao osoba, jer se na taj način unizuju i obezvređuju poslanici, a to može odvesti u nevjerstvo, da Allah sačuva!

Četvrto, kada je riječ o preferiranju vjerovjesnika jednih nad drugima, to je Allahovo pravo: "Neke od tih poslanika odlikovali smo više nego druge..." (El-Bekara, 253); "Mi smo jedne vjerovjesnike na drugima odlikovali, a Davudu smo Zebur dali." (El-Isra, 55)

447. poglavlje

Zabranjeno je prekomjerno hvaljenje i uzdizanje vjerovjesnikâ

Omer, radijallahu anhu, govorio je: "Čuo sam Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, da kaže: *'Nemojte me uzdizati kao što su kršćani uzdizali sina Merjeminog, jer ja sam samo Allahov rob; zato kažite: 'Muhammed je Allahov rob i Njegov poslanik.''*"[7]

Enes, radijallahu anhu, pripovijeda: "Neki je čovjek rekao Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem: 'Ti si naš gospodar, sin gospodara našeg, naš prvak, sin našeg prvaka!', na šta je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, samo rekao: *'O ljudi, govorite šta hoćete, ali nemojte da vas šejtan obmane! Ja sam samo Allahov rob i Njegov poslanik.'*"[8]

---

[7] El-Buhari (3445). Ovo je jedan poduží hadis koji je Ibn Kesir pripisao Muslimu, ali je previdio.

[8] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 3/153, 241 i 249, En-Nesai, u djelu *Amelul-jevmi vel-lejla* (248 i 249) i Ibn Hibban (6240).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je pretjerano hvaljenje i uzdizanje Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, jer su kršćani pretjerano, bez ikakve osnove, veličali Isaa, alejhis-selam, pa ih je to dovelo do toga da su ga proglasili Bogom, odnosno Božijim sinom. Zato je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio svom ummetu slijeđenje kršćana u tome, e da ne bi Svevišnjem Allahu pripisali saučesnika, o kojem Allah, dželle šanuhu, nikakvog dokaza nije objavio.

Drugo, neki će ljudi iz navedenog Omerovog, radijallahu anhu, hadisa razumijeti da je zabranjeno pretjerano veličanje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, tj. da ga je dopušteno veličati u granicama, a to nije ispravno shvatanje. Naime, zabranjeno je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, veličati, makar i u neznatnoj mjeri, na osnovu Enesovog, radijallahu anhu, predanja koje znači: nemojte me nikako hvaliti, niti veličati. Još jedan dokaz za ovu konstataciju jeste činjenica da hvaljenje (medh) ima značenje pretjeranog veličanja, i otuda se može reći da je to zabranjeno kao preventiva, utoliko prije jer otvaranje vrata hvaljenju neophodno vodi u suprotstavljanje Šerijatu, iz neznanja ili iz pretjerivanja. Da je to tako, najbolji su pokazatelj tzv. *islamske kaside* koje sadrže otvoren širk, a čini se da su najpoznatije kaside *El-Burda*, autora El-Busirija te istoimene kaside autora Ševkija, u kojima se iznosi očita laž i pogubno hvaljenje Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.

448. poglavlje

Zabranjeno je posjećivanje uništenih naselja

Ibn Omer, radijallahu anhu, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, prošavši pored Hidžra[9], rekao: *"Nemojte prolaziti kroz mjesto onih koji su bili nepravedni, osim ako plačete, e da vas ne zadesi ono što je njih zadesilo"*, pa je, jašući, prekrio lice ogrtačem.[10]

---

[9] Hidžr se nalazi između Medine i Šama, to je mjesto gdje je živio drevni narod Semud.

[10] El-Buhari (3380) i Muslim (39 i 2980).

Ovaj isti ashab kazuje: "Ljudi su s Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, stigli u Hidžr, mjesto gdje je živio narod Semud, pa su napunili mješine vodom iz njihovih bunara i zamijesili tijesto tom istom vodom. Na to im je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, zapovijedio da vodu iz mješina proliju, a da onim tijestom nahrane deve; predložio im je da mješine napune vodom iz drugog bunara na kojem su se napajale deve."[11]

Tu je i njegovo predanje: "Kada je riječ o Hidžru, Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Nemojte prolaziti kroz mjesta uništenih naroda, osim ako plačete, a ako ne možete zaplakati, onda to mjesto zaobiđite, e da vas ne zadesi ono što je njih zadesilo.'*"[12]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je posjećivanje naselja uništenih naroda, osim ako čovjek plače, jer bojati se da čovjeka ne zadesi kazna koja je njih zadesila.

O tome je El-Begavi prenio sljedeću El-Hattabijevu izjavu: "Onaj ko stupi u mjesto naroda koji je uništen utjerivanjem u zemlju ili na bilo koji drugi način a ne plače, bilo iz sažaljenja prema njima ili iz straha od slične kazne, takav je čovjek tvrda srca i nije skrušen, te niko ne može garantirati da ga neće zadesiti ono što je njih zadesilo."[13]

Drugo, zabranjeno je čak upotrebljavanje vode u takvim mjestima. Dokaz je za to navedeno predanje, a u njemu stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, ashabima zabranio upotrebu te vode, odnosno naredio im je da tijesto zamiješeno s onom vodom daju devama.

Ibn Hadžer veli: "Kao što je zabranjeno upotrebljavanje vode iz bunara naroda koje je Svevišnji Allah uništio zbog nevjerstva, zabranjeno je upotrebljavanje svega drugog što je u smislu vode."[14]

Treće, El-Begavi zapaža: "U hadisu je dokaz da mjesta takvih naroda nije dopušteno nastanjivati, jer, dok je u njima, čovjek ne može uvijek plakati, a zabranjeno je u njima biti a ne plakati."[15]

---

[11] El-Buhari (3379) i Muslim (2981).
[12] El-Buhari (3378) i Muslim (2979), i ovo je njegova verzija.
[13] Vidjeti: *Šerhus-sunna*, 14/362.
[14] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 6/380.
[15] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 14/362.

449. poglavlje

Zabranjeno je huljenje Vereke b. Nevfela

Aiša, radijallahu anha, govorila je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nekom prilikom rekao: *"Nemojte huliti Vereku! Vidio sam da ima perivoj, ili dva perivoja!"*[16]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Vereka b. Nevfel bio je amidžić majke pravovjernih Hatidže b. Huvejlid, radijallahu anha. Povjerovao je u Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i umro prije nego što je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, počeo javno pozivati u islam. Između ostalih historičara, Ibn Hadžer, u djelu *El-Isaba*, i Ibnul-Esir, u djelu *Usudul-gaba*, ubrajaju ga u ashabe. Vereka je u predislamsko doba bio pravovjeran, ispovijedao je Ibrahimovu, alejhis-selam, vjeru i nikada nije obožavao kipove. Navodi se da je slijedio Isaa, alejhis-selam, i zato je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio njegovo huljenje kako niko ne bi pomislio da je on umro kao paganin, a nije. Džabir, radijallahu anhu, veli: "Upitao sam u vezi s Verekom b. Nevfelom, a neko reče: 'Allahov Poslaniče, on se okretao prema Kabi i govorio: 'Moj je Gospodar Zejdov Gospodar, moja je vjera Zejdova vjera (...)', pa je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: *'Vidio sam ga kako šeta središnjim dijelom Dženneta, a na njemu ogrtač od tanke zelene svile.*'"[17]

---

[16] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga El-Bezzar (2750 – *Kešful-estar*) i El-Hakim, 2/609, preko Hišama b. Urve, on od svoga oca Urve, a ovaj od Aiše, radijallahu anha. Autentičnim su ga okarakterizirali El-Hakim i Ez-Zehebi, i u pravu su. Ibn Kesir u djelu *El-Bidajetu ven-nihaja*, 3/9, njegov je lanac prenosilaca ocijenio dobrim.

[17] **Hadis je dobar na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga El-Bezzar (2752) i Ibn Asakir, 17/766, s dva lanca prenosilaca koji sežu do Mudžalida, a on od Eš-Šabija. Ovaj je lanac prenosilaca slab jer je Mudžalid bio slab prenosilac, međutim, hadis pojačavaju sljedeća dva predanja: prvo, imam Et-Tirmizi (2288) zabilježio je sljedeće Aišino, radijallahu anha, predanje: "Neko je upitao Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, u vezi s Verekom, pa je Hatidža rekla: 'On je u tebe, Poslaniče, povjerovao, ali je umro prije nego što si počeo javno pozivati u islam', na šta je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Sanjao sam sam ga: bio je u bijeloj odjeći. Da je stanovnik Vatre, bio bi u odjeći druge boje*"'; i, drugo, Ebu Mesira Amr b. Šerhabil pripovijedao je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Vidio sam*

Drugo, u hadisu je dokaz da pagani nemaju status *ehli-fetre*, onog naroda koji je živio u periodu između dva vjerovjesnika, za razliku od mišljenja mnogih današnjih pravnika koji odbijaju desetine autentičnih jasnih hadisa o tom pitanju. Pagani su mnogobošci, bezbožnici i stanovnici Vatre, a ova knjiga nije predviđena za raspravljanje o ovom pitanju.

450. poglavlje

Zabranjeno je huljenje Tubbaa

Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, kaže: *"Nemojte huliti Tubbaa jer je on bio musliman."*[18]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je huljenje Tubbaa, Svevišnji je Allah osudio samo njegov narod, a ne njega: "Jesu li silniji oni ili narod Tubba i oni prije njega? – njih smo uništili jer su nevjernici bili" (Ed-Duhan, 37). Također: "...i stanovnici Ejke i narod Tubba; svi su oni poslanike lažnim smatrali i kaznu Moju zaslužili" (Kaf, 14).

Možda će neko pomisliti da je Tubba bio nevjernik, kao i njegov narod, a nije tako, on je bio musliman. Aiša je, radijallahu anha, govorila: "Tubba je bio dobar čovjek. Zar svijet ne shvata da je Svevišnji Allah osudio njegov narod, a ne njega!"[19]

Drugo, u hadisu je očit dokaz da se časni Kur'an ne može ispravno razumjeti bez oslanjanja na autentične hadise i shvatanje ashaba, radijallahu anhum.

---

pobožnog čovjeka u Džennetu, a na njemu svilena odjeća, jer je povjerovao u mene", misleći na Vereku.

[18] **Hadis je autentičan.** Vidjeti: *Silsiletul-ehadisis-sahiha* (2423).

[19] **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je El-Hakim, 2/450, i okarakterizirao ga autentičnim. U tome se s njim saglasio Ez-Zehebi. Šejh El-Albani dijeli njihovo mišljenje.

451. poglavlje

Zabranjeno je da vjerovjesnik stupi u ukrašenu kuću

Ebu Abdurrahman Sefina pripovijedao je: "Neki je čovjek pozvao Aliju b. Ebu Taliba na ručak, pa je Fatima rekla: 'Šta mislite, mogli smo i pozvati Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da nam se pridruži!' Vjerovjesnik se, sallallahu alejhi ve sellem, odazvao na poziv i, kada se pojavio, stavio je ruku na dovratak te vidio ukrašeno platno kojim je bio zastrt dio kuće, pa se odmah vratio. Fatima je rekla Aliji: 'Idi za Poslanikom i upitaj zašto nije ušao!' Alija ga je sustigao i upitao: 'Božiji Poslaniče, zašto si se vratio?' *'Ni meni, a niti bilo kojem drugom vjerovjesniku nije dopušteno ući u ukrašenu kuću.*'"[20]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, vjerovjesnici ne ulaze u ukrašene kuće.

Drugo, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio je da će ovaj ummet ukrašavati svoje kuće, i to je jedan od malih predznaka Sudnjeg dana. Evo o tome Ebu Hurejrinog, radijallahu anhu, predanja u kojem stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Sudnji će dan nastupiti tek nakon što ljudi budu dekorirali kuće ukrasnim platnima."*[21]

Ukrašavanje kuća nije u skladu sa Šerijatom, u tome je rasipanje imetka i osiguravanje udobnosti koje ima za posljedicu privrženost ovome svijetu i njegovim ljepotama, a Allah, dželle šanuhu, opet, najbolje zna.

---

[20] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (3755), Ibn Madža (3360), Ahmed, 5/220-221 i 222, Et-Taberani (6446), El-Hakim, 2/186, El-Bejheki, 7/267, i Ibn Hibban (6354), preko Hammada b. Seleme, on od Seida b. Džumhana, a ovaj od Sefine.

[21] **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je El-Buhari, u zbirci *El-Edebul-mufred* (459) s lancem prenosilaca koji je prekinut između Seida b. Ebu Hinda i Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Pojačava ga Alijino, radijallahu anhu, predanje koje je zabilježio Et-Tirmizi (2476) i okarakterizirao ga dobrim, te Hennad, u zbirci *Ez-Zuhd* (758, 759 i 761).

452. poglavlje

Zabranjeno je graviranje bilo čijeg imena na Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, prsten

Ibn Omer, radijallahu anhu, kazuje: "Vjerovjesnik je, sallallahu alejhi ve sellem, kao pečat bio uzeo zlatni prsten, pa ga je bacio, a zatim je uzeo srebreni prsten i na njega ugravirao: Muhammed, Allahov poslanik, rekavši: *'Neka niko na svoj prsten ne ugravira ovo što je ugravirano na mom prstenu!'*"[22]

Enes, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, kao pečat bio uzeo zlatni prsten, pa ga je bacio, a zatim je uzeo srebreni prsten i na njega ugravirao: Muhammed, Allahov poslanik. Još je rekao: *'Kao pečat uzeo sam srebreni prsten i na njega ugravirao: Muhammed, Allahov poslanik, i neka niko na svoj prsten nipošto ne ugravira ovo što je ugravirano na mom prstenu!'*"[23]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je na prstenu ugravirati Muhammed, Allahov poslanik, sintagmu koja je bila ugravirana na Poslanikovom, sallallahu alejhi ve sellem, prstenu.

Drugo, neki su učenjaci dopuštali halifama, vladarima i kadijama da na prstenu ugraviraju svoje ime.

Treće, neki su učenjaci smatrali da je pokuđeno graviranje Allahovog, dželle šanuhu, imena na prstenu jer se prsten može odnijeti na nečisto mjesto ili pak biti izložen nečistoći prilikom podapiranja nakon fiziološke potrebe i sl., a to je zabranjeno. Pa ipak, dodali su: "Ali, ako je čovjek siguran da se Allahovo, dželle šanuhu, ime neće oskrnaviti, onda to nije pokuđeno", a Svemogući Allah najbolje zna.

---

[22] Muslim (55 i 2091).

[23] El-Buhari (5977) i Muslim (2092).

453. poglavlje

Zabranjeno je da vjerovjesnici izdajnički gledaju

Sa'd, radijallahu anhu, ispričao je sljedeće: "Abdullah b. Sa'd b. Ebu Serh sakrio se kod Osmana b. Affana na dan oslobađanja Meke, pa ga je Osman doveo pred Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, i rekao: 'Allahov Poslaniče, Abdullah ti želi dati prisegu na vjernost!' Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, tri puta pogledao u njega, ne prihvatajući prisegu, ali je to naposlijetku učinio. Kada je Abdullah otišao, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, okrenu se ashabima i reče: *'Zar među vama nema proniclјiv čovjek!? Vidjeli ste da ne prihvatam od njega prisegu, pa zašto ga niste ubili?'* Ashabi rekoše: 'Božiji Poslaniče, ne možemo čitati tvoje misli, zašto nam nisi makar namignuo, pa bismo ga ubili?' *'Ne priliči vjerovjesniku da izdajnički gleda'*, odgovori im Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem."[24]

Enes, radijallahu anhu, pripovijeda: "Bio sam s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u Bici na Hunejnu, pa su nas mnogobošci napali s leđa i vidjeli smo svoju konjicu iza leđa. Među mnogobošcima bio je čovjek koji nas je žestoko napadao, pa ih je Allah porazio, a zatim su dovođeni pa su davali Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem, prisegu na vjernost. Jedan ashab reče: 'Ako dovedu onog čovjeka koji se danas protiv nas žestoko borio, zavjetujem se da ću ga ubiti!' Na to je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, samo šutio. I, zaista, dovedoše i onog hrabrog ratnika, a kada je vidio Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, reče: 'Allahov Poslaniče, kajem se Allahu!' Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, sustegnuo se i nije od njega prihvatio prisegu na vjernost, e da bi onaj čovjek ispunio svoj zavjet, pa je nekoliko puta stajao Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, na put, nadajući se da će mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dati znak da ga ubije. Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, strahovao je da ga neće ubiti, i kada je vidio da on neće ništa učiniti, prihvatio je prisegu od bivšeg neprijatelja. Tada ovaj upita: 'Allahov Poslaniče, a moj zavjet!?'

---

[24] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (2683 i 4359), En-Nesai, 7/105-106, El-Hakim, 3/45, Ebu Ja'la (757), El-Bezzar (1821 – *Kešful-estar*), El-Bejheki, 7/40, i neki drugi muhadisi, s više lanaca prenosilaca koji sežu do Ahmeda b. el-Fadla, koji je rekao da im je pripovijedao Esbat b. Nasr da je Es-Suddi prenio od Musaba b. Sa'da, a ovaj od Sa'da, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci pouzdani.

Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, odgovori: *'Sustegnuo sam se i nisam od njega prihvatio prisegu samo zato da bi ti ispunio svoj zavjet.'* A on kaza: 'Ali, Allahov Poslaniče, zašto mi nisi dao kakav znak?' *'Ne priliči vjerovjesniku da ima izdajnički pogled'*, odgovori mu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."[25]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, vjerovjesnici, alejhimus-selam, nemaju izdajnički pogled niti namiguju.

Drugo, isti status ima i znanje: vjerovjesnici nikome ne daju posebne informacije koje kriju od ostalih ljudi. Neistinite su tvrdnje šiija, koji kažu da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, Ehli-bejtu govorio posebne stvari, a tajio ih od drugih ashaba. Isto tako, lažne su tvrdnje sufija koji tvrde da su Svevišnji Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, samo njima dali mogućnost da proniknu u suštinu, a da su običnom svijetu dali znanje o šerijatskim propisima. Sve je to velika potvora na dini-islam. O ovom sam pitanju detaljnije govorio u svojoj knjizi *El-Džemaatul-islamijja.*

454. poglavlje

Zabranjeno je da vjerovjesnik neposredno prije borbe odloži ratnu opremu

Džabir, radijallahu anhu, pripovijeda da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Zaista vjerovjesnik nema pravo odložiti ratnu opremu, sve dok ne dođe do borbe."*[26]

---

[25] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga Ebu Davud (3194) i Ahmed, 3/151, preko Abdulvarisa, koji je rekao da im je pripovijedao Nafia b. Ebu Galib, prenoseći od Enesa, radijallahu anhu.

[26] **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježio ga je Ahmed, 3/351, s vjerodostojnim lancem prenosilaca; Ebuz-Zubejr, koji je bio mudellis, ovaj hadis nije izravno prenio. Pojačava ga Ibn Abbasov, radijallahu anhu, hadis koji je s dobrim lancem prenosilaca zabilježio El-Bejheki u djelu *Delailun-nubuvva*, 3/205.

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, vjerovjesniku je zabranjeno potrti svoju odlučnost nakon što se osloni na Svevišnjeg Allaha. Onome ko se spremi za borbu protiv neprijatelja i obuče ratnu opremu zabranjeno je odustati od borbe, sve dok Svemogući Allah ne presudi između njega i njegovog neprijatelja.

Drugo, neodlučnost i razmatranje posljedica nije odlika odlučnih vojskovođa, to otežava pripreme, kretanje prema frontu i unosi slabost među redove; spas je u odlučnosti.

42. POSEBNOSTI

455. poglavlje

Zabranjeno je dati nadimak Ebul-Kasim

Enes, radijallahu anhu, kazuje: "Neki je čovjek zovnuo drugog čovjeka, dok smo bili na mezarju Bekia: 'Ebul-Kasime!', pa se Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, okrenuo, ali je onaj čovjek rekao: 'Allahov Poslaniče, nisam tebe zvao, zvao sam toga i toga čovjeka.' Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, reče: *'Nadijevajte moje ime, ali nemojte nikome davati moj nadimak.'*"[1]

Džabir, radijallahu anhu, govorio je: "Neki je ensarija dobio sina i nadjenuo mu ime El-Kasim, pa su mu neki ljudi rekli: 'Nećemo ti učiniti čast zovući te Ebul-Kasim!' On je otišao kod Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, i požalio se na to, pa mu je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Neka se tvoj sin zove Abdurrahman.'*"[2]

U drugoj verziji stoji: "Neki je ensarija dobio sina i nadjenuo mu ime El-Kasim, pa su mu ljudi rekli: 'Nećemo te zvati Ebul-Kasim sve dok u vezi s tim ne upitamo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem!' A kada su ga upitali, on je odgovorio: *'Nadijevajte moje ime, ali nemojte davati moj nadimak.'*"[3]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao i ovo: *"Možete nadijevati moje ime, ali nemojte davati moj nadimak."*[4]

---

[1] El-Buhari (3537) i Muslim (2131), i ovo je njegova verzija.

[2] El-Buhari (6186 i 6189) i Muslim (3 i 1684).

[3] El-Buhari (3114 i 6186). Napomena: u verziji koju je zabilježio imam Muslim (4 i 2133) stoji da je ensarija svome sinu nadjenuo ime Muhammed, pa su ljudi rekli: "Nećemo te zvati po Resulullahovom, sallallahu alejhi ve sellem, imenu...", ali to je Muslimov previd, iz sljedećih razloga: prvo, prethodna El-Buharijeva verzija u potpunosti se podudara s verzijom koju je prenio Ibnul-Munkedir, a koju je zabilježio i imam Muslim; drugo, da je ensarija svome sinu nadjenuo ime Muhammed, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, ne bi naredio da mu promijeni ime u Abdurrahman; i, treće, iz samog hadisa u kojem Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, to zabranjuje razumije se da je djetetu nadjenuto ime El-Kasim, a sve zato da nadimak njegovog oca ne bude Ebul-Kasim, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna.

[4] El-Buhari (3539) i Muslim (2134).

Tu je i njegova izjava: "Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da čovjek objedini Poslanikovo ime i nadimak, pa da se zove Muhammed Ebul-Kasim."[5]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, učenjaci imaju sedam mišljenja o davanju nadimka Ebul-Kasim, i to: prvo, to nije dopušteno ni u kojem slučaju, bez obzira na to zvao se taj čovjek Muhammed ili ne; drugo, zabrana je derogirana; treće, to nije zabranjeno već je pokuđeno; četvrto, to je zabranjeno samo onom čovjeku koji se zove Muhammed, odnosno Ahmed; peto, to je zabranjeno općenito, a djetetu je zabranjeno nadjenuti ime El-Kasim, e da njegov otac ne bi imao nadimak Ebul-Kasim; šesto, zabranjeno je djetetu nadjenuti ime Muhammed, bez obzira na to imao njegov otac nadimak ili ne; i, sedmo, to je bilo zabranjeno samo za vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem.[6]

Drugo, a prioritetno je mišljenje onih učenjaka koji smatraju da je davanje nadimka Ebul-Kasim zabranjeno u svakom slučaju. Smatram da je to tako zbog nekoliko razloga.

Prvo, ne postoji autentičan i mjerodavan dokaz koji se može suprotstaviti hadisima u kojima se jasno zabranjuje da sebi čovjek dâ nadimak Ebul-Kasim. "Brojniji su i ispravniji oni hadisi u kojima se davanje nadimka Ebul-Kasim zabranjuje općenito", primjećuje El-Bejheki.[7] On je rekao i ovo: "...a hadisi koji općenito zabranjuju davanje nadimka Ebul-Kasim brojniji su i ispravniji."[8]

Drugo, derogaciji se pribjegava samo u kombinaciji kada se naoko oprečni hadisi ne mogu uskladiti (a ovi se dokazi mogu uskladiti), i kada se ne zna koji je od dva hadisa prije a koji kasnije izrečen.

---

[5] **Hadis je autentičan na osnovu drugih predanja.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u zbirci *El-Edebul-mufred* (844), Et-Tirmizi (2841), Ahmed, 2/433, Ibn Hibban (5814 i 5817) i neki drugi muhadisi, preko Muhammeda b. Adžlana, on od svoga oca Adžlana, a ovaj od Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Pojačava ga hadis koji su preko Sufjana, on od Abdulkerima el-Džezerija, on od Abdurrahmana b. Ebu Omere, a ovaj od svoga amidže – zabilježili Ahmed, 3/450 i 5/363-364, i Ibn Ebu Šejba, 8/672, s vjerodostojnim lancem prenosilaca, ali je ovo predanje mursel.

[6] Vidjeti: *El-Minhadž*, 14/112-113.

[7] Vidjeti: *Es-Sunen*, 9/309.

[8] Vidjeti: *Šuabul-iman*, 6/394.

Treće, oni učenjaci koji kažu da je davanje nadimka Ebul-Kasim zabranjeno samo onome čovjeku koji se zove Muhammed, odnosno Ahmed (kako ne se bi objedinili Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, ime i nadimak), povode se za slabim, Džabirovim, radijallahu anhu, hadisom koji ne može važiti kao argumet: "Ko nosi moje ime, ne može imati moj nadimak, a ko ima moj nadimak, ne može nositi moje ime"[9], u drugoj verziji stoji: "Moj nadimak može imati onaj ko nema moje ime, a moje ime može imati onaj ko nema moj nadimak."[10] Ovi, slabi hadisi ne mogu se pretpostaviti navedenoj Ebu Hurejrinoj, radijallahu anhu, izjavi: "Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, zabranio da čovjek objedini Poslanikovo ime i nadimak, pa da se zove Muhammed Ebul-Kasim", jer se iz nje jasno zaključuje da je davanje nadimka Ebul-Kasim zabranjeno, a dopušteno je nadjenuti Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, ime, i to je ispravno. Moramo još naglasiti da se iz ove njegove izjave ne može razumjeti da je čovjeku koji se ne zove Muhammed, odnosno Ahmed dopušteno uzeti Resulullahov, sallallahu alejhi ve sellem, nadimak Ebul-Kasim.

Četvrto, nije utemeljeno mišljenje onih učenjaka koji su rekli da se iz hadisa u kojima se zabranjuje davanje nadimka Ebul-Kasim može razumjeti da je to pokuđeno, to je neprihvatljivo zbog neutemeljenosti dokaza i načina dokazivanja.

Naime, oni su to dokazivali slabim predanjem u kojem stoji da je Aiša, radijallahu anha, ispričala: "Neka je žena došla kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i kazala: 'Allahov Poslaniče, rodila sam sina i nadjenula mu ime Muhammed, a dala mu nadimak Ebul-Kasim, pa mi je neko rekao da ti time nisi zadovoljan', na šta joj je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, odgovorio: 'A zbog čega bi bilo dopušteno nadijevanje mog imena, a davanje mog nadimka zabranjeno?!', ili je rekao: 'A zbog čega bi bilo zabranjeno davanje mog nadimka, a nadijevanje mog imena dopušteno?!'"[11]

---

[9] **Hadis je slab.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (4966), Et-Tirmizi (2842), koji je naveo samo drugi dio hadisa, Ahmed, 3/313, i El-Bejheki u djelima *Es-Sunen*, 9/309, i *Šuabul-iman* (8634).

[10] **Hadis je slab.** Zabilježio ga je Ibn Hibban (5816) preko Ebuz-Zubejra, a on od Džabira. Kada je o tome riječ, pogriješio je recenzent djela *El-Ihsan*, koji veli da je hadis autentičan prema Muslimovim kriterijima.

[11] **Hadis je izuzetno slab.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u djelu *Et-Tarihul-kebir*, 1/155, Ebu Davud (4968), El-Mizzi, u djelu *Tehzibul-kemal*, 26/233, Et-Taberani, u

Učenjaci su konstatirali da je ovaj hadis *munker*, izuzetno slab, i ne može se pretpostaviti jasnim, autentičnim hadisima. El-Bejheki veli: "Hadisi koji iziskuju da je davanje nadimka Ebul-Kasim općenito zabranjeno ispravniji su i brojniji od El-Hadžebijevog predanja, pa se postupa prema njima, a ovo se predanje odbacuje."[12]

A o tome je prije njega govorio imam El-Buhari, kada je rekao: "...i hadisi ispravnija su predanja koja nose značenje hadisa: *'Nadijevajte moje ime, ali nemojte davati moj nadimak.'*"[13]

A kada se radi o njihovom neispravnom dokazivanju, primjer je Alijino, radijallahu anhu, predanje: "Upitao sam: 'Allahov Poslaniče, šta misliš, ako nakon tvoje smrti dobijem sina, mogu li mu nadjenuti ime Muhammed, a dati mu tvoj nadimak?' Na to mi je odgovorio: *'Možeš'*, i u tome je bila povlastica isključivo meni."[14]

Ovaj hadis onu zabranu ne može spustiti na stupanj mekruha, jer je Alija, radijallahu anhu, znao da je zabranjeno dati nadimak Ebul-Kasim, pa je od Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, i tražio dopuštenje, te je dopustio njemu, ali ne i ostalim ljudima. U verziji koju je zabilježio Et-Tahavi stoji da je Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"To je povlastica isključivo tebi, ali ne i ostalim ljudima."* Drugim riječima, da je to bilo pokuđeno, tada se ne bi moglo reći da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, dao Aliji, radijallahu anhu, povlasticu.

Između ostalih islamskih učenjaka, pitanje je na ovaj način shvatio i Ibn Kajjim el-Dževzijja, koji veli: "Činjenica da je Alija, radijallahu anhu, rekao da je dobio samo povlasticu u vezi s uzimanjem nadimka Ebul-Kasim, ukazuje nam na to da uzimanje tog nadimka ostaje zabranjeno drugim ljudima, a Svevišnji Allah najbolje zna."[15]

Evo šta o tome kaže Ibn Hadžer: "Imam Et-Taberi rekao je: 'Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, dopustio je Aliji da svom sinu dâ nadimak Ebul-Kasim, i to je pokazatelj da je to pokuđeno, tj. da nije

---

djelu *Es-Sagir*, 1/14, i El-Bejheki, 9/309-310, preko Muhammeda b. Imrana el-Hadžebija, on od svoje nane Safijje b. Šejba, a ona od Aiše, radijallahu anha.

[12] Vidjeti: *Es-Sunen*, 9/310.

[13] Vidjeti: *Et-Tarihul-kebir*, 1/155-156.

[14] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u zbirci *El-Edebul-mufred* (843), Ebu Davud (4967), Et-Tirmizi (2843), El-Hakim, 4/278, i neki drugi muhadisi. Et-Tirmizi je izjavio da je ovaj lanac prenosilaca vjerodostojan, i u pravu je. Njegov lanac prenosilaca jakim smatra i Ibn Hadžer, 10/573.

[15] Vidjeti: *Zadul-mead*, 2/348.

zabranjeno. Dokaz je za to i činjenica da su ashabi dopustili Aliji da svome sinu dâ taj nadimak, a to ukazuje na činjenicu da su ashabi razumjeli da hadisi u kojima se zabranjuje davanje nadimka Ebul-Kasim iziskuju da je to samo pokuđeno.' Međutim, ovom njegovom obrazloženju može se prigovoriti na sljedeći način: poenta nije sadržana samo u tome, jer su ashabi, možda, znali da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, glede toga dao povlasticu samo Aliji, radijallahu anhu (što se može razumjeti iz nekih verzija onog hadisa), ili su smatrali da je zabrana važila samo za vrijeme Vjerovjesnikovog, sallallahu alejhi ve sellem, života, i to je utemeljenije mišljenje, tim prije jer su Talha b. Ubejdullah i neki drugi ashabi svojoj djeci nadijevali ime Muhammed, a davali nadimak Ebul-Kasim. Imam Et-Taberani tvrdio je da je Talhinom sinu taj nadimak dao lično Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem."[16]

Peto, nije utemeljeno ni mišljenje onih učenjaka koji, povodeći se za navedenim Alijinim, radijallahu anhu, predanjem, smatraju da je davanje nadimka Ebul-Kasim bilo zabranjeno samo za vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem. Već smo rekli da se ona povlastica odnosila samo na Aliju. Prema tome, pogrešno je dokazivanje ovim hadisom da davanje nadimka Ebul-Kasim nije problematično. Doduše, neki su ashabi svojoj djeci davali taj nadimak, međutim, ničije se riječi ne mogu pretpostaviti Resulullahovom, sallallahu alejhi ve sellem, sunnetu. Razmatrajući ovo pitanje, imam je El-Bejheki, 9/310, zapisao: "Ograničavanje zabrane davanja nadimka Ebul-Kasim na Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, život, odnosno dokazivanje da se to odnosi na onoga ko objedini Resulullahovo, sallallahu alejhi ve sellem, ime i nadimak, i to nakon njegove smrti – primjer je na koji se odnosi Šafijeva izjava: 'Ničije riječi koje su oprečne sunnetu ne mogu se uzeti za dokaz', a Svevišnji Allah najbolje zna."

Šesto, neki su učenjaci zabranjivali čak i nadijevanje imena Muhammed, povodeći se za Enesovim, radijallahu anhu, predanjem u kojem stoji da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: "Zar ćete svojoj djeci nadijevati ime Muhammed, a kasnije ih proklinjati!"[17]

---

[16] Vidjeti: *Fethul-Bari*, 10/573. Međutim, ovaj je hadis izuzetno slab, u njegovom lancu prenosilaca postoji prenosilac po imenu Ebu Šejba, a muhadisi od njega nisu prihvatali hadise.

[17] **Hadis je slab.** Zabilježili su ga: Ebu Davud et-Tajalisi, kako stoji u djelu *El-Metalibul-alija* (2796), a s njegovim lancem prenosilaca Ebu Ja'la (3386), El-Bezzar

Imam Ibn Kajjim el-Dževzijja razmatrao je ovo pitanje i ustanovio: “Neki ljudi do čijeg se mišljenja ne drži smatrali su da je nadijevanje imena Muhammed zabranjeno, analogno zabrani davanja nadimka Ebul-Kasim. Ispravno je mišljenje da je nadijevanje Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, imena dopušteno, a davanje njegovog nadimka zabranjeno, pogotovo je to bilo zabranjeno za vrijeme njegovog života, a objedinjavanje tog dvoga također je zabranjeno. I zbog toga kažemo da je prioritetno mišljenje, u vezi s ovim pitanjem, da je to općenito zabranjeno. Taj je stav, po autentičnom predanju, prenesen od Šafija, koji je izjavio: ‘Nikome nije dopušteno da sebi dâ nadimak Ebul-Kasim, bez obzira na to zvao se on Muhammed ili nekako drukčije’, stoji u El-Bejhekijevom djelu *Es-Sunen*, 9/309.”[18] A poslije tog citata El-Bejheki je izjavio: “Također smo zabilježili predanje od Tavusa el-Jemanija, Allah mu se smilovao, koje govori o ovom pitanju.”

Evo šta o tome veli Ibn Ebu Džemra: “...međutim, najpreče je i najobjektivnije prihvatiti prvo mišljenje (tj. da je davanje nadimka Ebul-Kasim zabranjeno općenito), jer je u tome čistota i predostrožnost za čovjeka.”[19]

Ja velim da se i iz Resulullahovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *“Ja sam Ebul-Kasim, Allah daje, a ja raspoređujem”* (dio nekih navedenih hadisa) može naslutiti da samo Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, polaže pravo na nadimak Ebul-Kasim, tj. da je to njegova posebnost, a Svevišnji Allah najbolje zna.

456. poglavlje

Zabranjeno je omalovažavanje Kurejša

Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *“Ko omalovaži Kurejš, njega će Allah omalovažiti.”*[20]

(1987), Ibn Adijj u djelu *El-Kamil*, 2/623, i El-Hakim, 4/293, preko El-Hakema b. Atijje, on od Sabita, a ovaj od Enesa, radijallahu anhu.

[18] Šemsuddin b. Kajjim el-Dževzijja, *Zadul-mead*, 2/347-348.

[19] Vidjeti: *Fethul-Bari*, 10/574.

[20] **Hadis je autentičan.** Predanje su prenijeli sljedeći ashabi: Osman b. Affan, Sa‘d b. Ebu Vekkas, Enes i Ibn Abbas, radijallahu anhum. Šejh El-Albani u djelu

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Kurejš je Poslanikovo, sallallahu alejhi ve sellem, pleme, prvak arapskih plemena, a ljudi su njihove pristalice: dobri pristaju uz dobre, a loši uz loše. Brojne su odlike Kurejša, a dovoljno nam je to što je časni Kur'an objavljen na njihovom narječju.

Drugo, pleme Kurejš zabranjeno je ponižavati i vrijeđati, a onaj ko tako radi već je zaslužio Allahovu, dželle šanuhu, kaznu i poniženje na ovome i na budućem svijetu.

457. poglavlje

Zabranjeno je negiranje porijekla u koje je čovjek siguran

Ebu Zerr, radijallahu anhu, pripovijeda da je čuo Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *"Svaki čovjek koji se svjesno pripisuje nekome drugom, a ne svom ocu počinio je nevjerstvo u Allaha, a ko se bespravno pripisuje nekoj porodici neka sebi pripremi mjesto u Vatri!"*[21]

Vasila b. el-Eska, radijallahu anhu, govori da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Najveća je potvora da se čovjek pripisuje onome ko mu nije otac."*[22]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je: "Božiji je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Nemojte se odricati od svojih očeva, jer je odricanje od oca nevjerstvo.'*"[23]

Ebu Osman je pripovijedao: "Kada je usvojen Zijad[24], sreo sam Ebu Bekru i rekao mu: 'Šta ste to uradili? Čuo sam Sa'da b. Ebu Vekkasa da govori: 'Lično sam čuo Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Ko se u islamu svjesno pripiše onome ko mu nije otac,*

Silsiletul-ehadisis-sahiha (1178) studirao je lance prenosilaca ovog hadisa i zaključio da je hadis autentičan.

[21] El-Buhari (3508) i Muslim (61).

[22] El-Buhari (3509).

[23] El-Buhari (6768) i Muslim (62).

[24] Riječ je o Zijadu b. Ebihi, poznatijem pod nadimkom Zijad b. Ubejd es-Sekafi, kojeg je usvojio Muavija b. Ebu Sufjan, radijallahu anhu, i pripisao ga svom ocu Ebu Sufjanu, čime je postao jedan od njegovih istomišljenika.

takvom će biti zabranjeno ući u Džennet." Ebu Bekra mi je odgovorio: 'I ja sam čuo Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da tako govori.'"[25]

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Neka Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi stigne onoga ko se pripisuje čovjeku koji mu nije otac, i onoga čovjeka koji za gospodara uzme čovjeka koji nije njegov gospodar!"*[26]

Ebu Bekra, radijallahu anhu, govori da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Negiranje je porijekla nevjerstvo u Allaha, makar to porijeklo i nisko bilo."*[27]

Tu je i Ibn Amrovo, radijallahu anhu, predanje u kojem stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nevjerstvo je počinio onaj čovjek koji se pripiše nepoznatom porijeklu ili zaniječe svoje porijeklo, makar ono i nisko bilo."*[28]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, strogo je zabranjeno odricanje od porijekla i njegovo negiranje, makar bilo i nisko.

Drugo, zabranjeno je da se čovjek pripiše nekome ko mu nije otac.

Treće, u tome isti status imaju muškarci i žene, a ovdje se Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, obraćao muškarcima, u većini slučajeva tako je činio.

458. poglavlje

Zabranjeno je pozivanje na paganstvo

Džabir, radijallahu anhu, kazuje: "Kada smo bili s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, u jednoj bici, mnogi su se muhadžiri okupili oko Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa je neki muhadžir, poznati šaljivdžija, udario jednog ensariju po zadnjici, a ovaj

---

[25] El-Buhari (4326 i 4327) i Muslim (63), i ovo je njegova verzija.

[26] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ibn Madža (2609), Ahmed, 1/328, i Ibn Hibban (417).

[27] **Hadis je dobar.** Vidjeti: *Sahihul-džamia* (4485).

[28] **Hadis je dobar.** Vidjeti: ibid (4486).

se žestoko naljutio. Oba su pozvala svoje ljude, ensarija je povikao: 'O ensarije!', a muhadžir je povikao: 'O muhadžiri!' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, izašao je iz šatora i upitao: *'Šta je ljudima pa se pozivaju na paganstvo?! Šta se dogodilo?'* Kada su mu kazali da je muhadžir udario ensariju po zadnjici, rekao je: *'Izbjegavajte pozivanje na paganstvo, ono je odvratno!'*"[29]

Ibn Mesud, radijallahu anhu, govorio je: "Resulullah je, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Ne pripada nam onaj ko se udara po obrazima, cijepa odjeću i poziva se na paganstvo.'*"[30]

Ubejj b. Ka'b, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Čuo sam nekog čovjeka kako zove drugog čovjeka: 'O ti i ti!', pa mu je ovaj nedvosmisleno rekao: 'Ugrizi svoga oca za ud!' Taj mi čovjek reče: 'O Ebul-Munzire, ja nisam bestidan!' A ja mu rekoh: 'Čuo sam Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Ko se poziva na pagansko porijeklo, nedvosmisleno mu recite neka ugrize svog oca za ud.'*'"[31]

Ovaj isti ashab pripovijedao je: "Dva su se čovjeka za vrijeme Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, nadmetala u porijeklu, pa je jedan rekao: 'Ja sam taj i taj, sin toga i toga, a ko si ti, majka ti jadna?!' Tada je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *'Za vrijeme Musaa, alejhis-selam, dva su se čovjeka počela ponositi porijeklom, pa je jedan rekao: 'Ja sam taj i taj, sin toga i toga', pozvavši se na devet potomaka, 'a ko si ti, majka ti jadna?!' Ovaj reče: 'A ja sam taj i taj, sin toga i toga muslimana!' Tada je Allah u vezi s njima dvojicom objavio: 'O ti, koji si se pozvao na devet potomaka, oni su u Vatri, a ti si deseti! A ti, koji si se pozvao na dva potomka, oni su u Džennetu, a ti si treći!'*'"[32]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, govorio je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Svevišnji je Allah od vas odstranio pagansku oholost i ponošenje precima. Bogobojazan vjernik i nesretni grešnik Ademovi su potomci, a*

---

[29] El-Buhari (3518).

[30] El-Buhari (3519).

[31] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: El-Buhari, u zbirci *El-Edebul-mufred* (963), Ahmed, 5/136, i El-Begavi (3541). Autentičnim ga je okarakterizirao šejh El-Albani u djelu *Silsiletul-ehadisis-sahiha* (269). Onome ko se ponosi paganstvom treba reći ovako odgajajući ga i upozoravajući na ogavnost onoga što radi.

[32] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ahmed, 5/128, i El-Bejheki, u djelu *Šuabul-iman* (5133). Njegov je lanac prenosilaca autentičnim okarakterizirao šejh El-Albani u djelu *Silsiletul-ehadisis-sahiha* (1270). Pojačavaju ga sljedeća predanja: Omerovo, Ebu Rajhanino i Muazovo, radijallahu anhum, koja je zabilježio El-Bejheki u djelu *Šuabul-iman* (5131, 5132 i 5134).

Adem je stvoren od zemlje. Ili će se ljudi prestati ponositi svojim precima, koji su već ušli u Džehennem, ili će u Allaha biti bezvredniji od kotrljana, koji svojim nosom gura nečistoću.'[33]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeno je ponošenje očevima i porijeklom općenito, pogotovo ako su preci bili pagani jer je paganstvo zabranjeno veličati. Svemogući Allah obavijestio nas je da su ljudi potekli od jednog čovjeka i da se vrednuju isključivo po bogobojaznosti: "O ljudi, Mi vas od jednog čovjeka i žene stvaramo i na narode i plemena vas dijelimo da biste se upoznali. Najugledniji kod Allaha jeste onaj koji Ga se najviše boji, Allah, uistinu, sve zna i nije Mu skriveno ništa." (El-Hudžurat, 13)

Drugo, pozivanje je na paganstvo ogavno djelo, i zato se onome ko se poziva na to nedvosmisleno treba reći da ugrize svoga oca za ud, upozoravajući ga na prljavštinu onoga na šta se poziva. Prema navedenom Ubejjovom predanju postupao je halifa Omer b. el-Hattab, radijallahu anhu, koji je rekao: "Recite onome ko se ponosi plemenom neka svoga oca ugrize za ud" , ili je rekao: "...neka očev ud stavi u svoja usta!"[34]

Treće, čovjek se treba ponositi pripadnošću islamu, njegovom praktičnom primjenom i pozivanjem u njega. Istinu veli pjesnik: "Moj je *otac* islam, ja drugog oca osim njega nemam,/a neka se ljudi ponose plemenima svojim."

Četvrto, čovjek je vrijedan onoliko koliko radi dobrih djela, a ne shodno svome porijeklu.

---

[33] **Hadis je dobar.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (5116), Ahmed, 2/361 i 524, El-Bejheki, u djelu *Šuabul-iman* (5126 i 5127), Ibn Vehb, u zbirci *El-Džamia* (31), Ebu Nuajm, u djelu *Ahbaru Asbehan*, 2/60, i neki drugi muhadisi, preko Hišama b. Sa'da, on od Seida b. Ebu Seida el-Makberija, on od svoga oca, a ovaj od Ebu Hurejre, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca dobar jer je Hišam imao neznatnih problema s pamćenjem.

[34] Zabilježio ga je Ibn Ebu Šejba (19031).

43. ODLIKE POSLANIKOVIH DRUGOVA

459. poglavlje

Zabranjeno je vrijeđanje ashabâ

Svevišnji Allah rekao je: "Muhammed je Allahov poslanik, a njegovi su sljedbenici strogi prema nevjernicima, a samilosni među sobom..." (El-Feth, 29)

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, pripovijedao je da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Nemojte vrijeđati moje ashabe jer kada bi neko udijelio zlata onoliko koliko je brdo Uhud, ne bi dostigao vrijednost pregršti koju oni udijele, pa čak ni pola pregršti."*[1]

Ibn Abbas, radijallahu anhu, prenosi sljedeće Resulullahovo, sallallahu alejhi ve sellem, upozorenje: *"Neka Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi stigne onoga ko vrijeđa moje ashabe!"*[2]

Ibn Omer, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Allah je prokleo onoga ko vrijeđa moje ashabe."*[3]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, zabranjeni su vrijeđanje ashaba i njihovo nipodaštavanje, jer su oni najbolji ljudi nakon Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, njih je pohvalio Svevišnji Allah u časnom Kur'anu i Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, u nekoliko hadisa.

Drugo, onaj ko obezvrijedi bilo kojeg ashaba dvoličnjak je, bezbožnik. Ahmed b. Muhammed b. Sulejman et-Tusturi izjavio je: "Čuo sam Ebu Zuru da govori: 'Kada čuješ da neko nipodaštava bilo kojeg Poslanikovog, sallallahu alejhi ve sellem, ashaba, znaj da je bezbožnik. Mi vjerujemo da su Kur'an i Hadis istina, a te su izvore islama prenijeli ashabi. Vrijeđajući ashabe, pokvarenjaci žele utjerati u

---

[1] El-Buhari (3674) i Muslim (2541). Imam Muslim (2540) jednu verziju ovoga hadisa pripisao je Ebu Hurejri, radijallahu anhu, ali to je previd. Na tu su njegovu grešku ukazali Ibn Hadžer, 7/35, i El-Mizzi, u djelu *Tuhfetul-ešraf*, 3/343-344.
[2] **Hadis je dobar.** Vidjeti: *Silsiletul-ehadisis-sahiha* (1270) i *Sahihul-džamia* (6285).
[3] **Hadis je dobar.** Vidjeti: ibid (5111).

laž naše prenosioce, e da bi obezvrijedili Kur'an i Hadis; preče je da oni budu utjerani u laž, oni su bezbožnici.'"[4]

Treće, po šiijama, ashabi su odmetnici od islama, osim trojice, odnosno sedmerice. Zvanična šiijska literatura, kao, naprimjer, djela *El-Kafi*, *El-Bihar*, *El-Ihtisas* i *Ridžalul-Kišši*, obiluje psovkama, uvredama, proklinjanjem i proglašavanjem nevjernicima plemenitih ashaba, radijallahu anhum. Šiije izuzimaju samo trojicu: El-Mikdada b. el-Esveda, Ebu Zerra el-Giffarija i Selmana el-Farisija.

El-Kulejni je u svome djelu *El-Kafi*, 2/244, zabilježio da je Humran b. E'jun izjavio: "Rekao sam Ebu Džaferu: 'Allah me učinio tvojim iskupom! Kako nas je malo, čak ni jednu ovcu ne bismo mogli pojesti!', a on na to reče: 'Želiš li da ti kažem šta je još čudnije od toga? Svi su se muhadžiri i ensarije odmetnuli od vjere, osim trojice', pokazavši tri prsta."[5]

Postoje i predanja o imenima spomenute trojice ljudi. Ebu Džafer je izjavio: "Narod se nakon Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti odmetnuo od islama, osim tri čovjeka, što se kasnije i dokazalo." Neko je upitao: "A ko su oni?" "To su: El-Mikdad b. el-Esved, Ebu Zerr el-Giffari i Selman el-Farisi, Allah im se smilovao i blagoslovio ih; i svijet je to brzo shvatio."[6]

El-Fudajl b. Jesar prenosi da je Ebu Džafer rekao: "Nakon Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti, ljudi su se vratili u paganstvo, osim četverice: Alije, El-Mikdada, Selmana i Ebu Zerra." El-Fudajl je upitao: "A šta je s Ammarom?" Na to je Ebu Džafer odgovorio: "Ako mislimo na one koji se nisu nimalo promijenili, onda su to imenovana trojica."[7]

Po nekim šiijskim djelima, još su se četverica ashaba spasila otpadništva, pa njihov ukupan broj iznosi sedam. Evo o tome predanja u kojem stoji da je Ebu Džafer rekao: "Narod se odmetnuo od islama, osim trojice: Selmana, Ebu Zerra i El-Mikdada." Neko ga je upitao u vezi s Ammarom, a on je odgovorio: "Raspravljao je i protivio se uporno, a potom je odstupio od svog stava. Ako hoćeš da ti kažem ko nije posumnjao, ko je ostao na istini, onda je to El-Mikdad. A kada je riječ o Selmanu, njemu se učinilo da vladar pravovjernih zna

---

[4] **Predanje je autentično.** Zabilježio ga je Hatib el-Bagdadi, u djelu *El-Kifaja*, str. 48.

[5] Uporediti s djelima: *Ridžalul-Kešši*, str. 7, i *El-Bihar*, 22/345.

[6] Vidjeti: *Šerhul-kafi*, 12/321-322.

[7] Vidjeti: *Tefsirul-Ajjaši*, 1/199, *El-Burhan*, 1/319, i *Es-Safi*, 1/305.

najuzvišenije Allahovo ime, i kada bi ga kome povjerio, on bi Zemljom ovladao (nabrao je odjeću kod vrata i pokazao na odsijecanje glave.) Vladar pravovjernih prošao je pored njega i rekao mu: 'O Ebu Abdullah, daj prisegu!', pa je dao prisegu. Kada je riječ o Ebu Zerru, njemu je vladar pravovjernih naredio da šuti – Ebu Zerr se ničijeg prijekora nije bojao – i zato nije mogao šutjeti. Pored njega je prošao Osman, i on je naredio da ga se uhvati, te se dozvalo sedam ljudi. Prvi koji su se dozvali bili su Ebu Sasan el-Ensari, Ebu Amra, Šetira i još neki; samo njih sedmerica dali su vladaru pravovjernih Aliji pravo koje zaista zaslužuje."[8]

U kampanji protiv ashaba šiije su se posebno usredsredile na Ebu Bekra i Omera, radijallahu anhum. U djelu *Revdatul-kafi* stoji sljedeće: "Ebu Bekr i Omer umrli su ne pokajavši se, a nisu imali na umu šta su učinili vladaru pravovjernih Aliji, pa neka ih stigne Allahovo prokletstvo, prokletstvo meleka i svih ljudi!"[9]

Šiijski šejh Nimetullah el-Džezairi rekao je: "U nekim posebnim predanjima stoji da će šejtan biti okovan u sedamdest okova od džehennemskog gvožđa, pa će biti doveden na mahšer, pogledat će i vidjeti čovjeka ispred sebe koga vode meleki kazne, a na njegovom vratu stotinu dvadeset džehennemskih okova. Šejtan će prići i upitati: 'Šta je onaj nesretnik učinio pa ima veću kaznu od mene, a ja sam ljude zavodio i uništavao?!' Omer će reći: 'Samo sam oteo hilafet od Alije b. Ebu Taliba.'"[10] Spomenuti je šejh ovo predanje ovako objasnio: "Očito je da je Omer smatrao bezazlenim otimanje hilafeta od Alije, što će biti uzrok takve nesreće i velike kazne. Omer nije znao da će to njegovo nedjelo bilo uzrok nevjerstva, licemjerstva, nepravde i prevlasti nepravednih na ovome svijetu sve do Kijametskog dana."[11]

A kada je riječ o Ebu Bekru, radijallahu anhu, njihov šejh Nimetullah rekao je: "U predanjima stoji da je prvi halifa bio s Vjerovjesnikom, sallallahu alejhi ve sellem, a kip kojem se klanjao u predislamskom periodu bio je obješen o njegovom vratu, sakrivao ga je pod odjeću i kada bi činio sedždu, činio bi je tom kipu, sve dok Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije umro, pa su se oni tako prokazivali."[12]

---

[8] Vidjeti: *Ridžalul-Kešši*, str. 11-12.
[9] Vidjeti: *Šerhul-kafi*, 12/323.
[10] Vidjeti: *El-Envarun-numanijja*, 1/81-82.
[11] Vidjeti: ibid, 1/81-82.
[12] Vidjeti: ibid, 1/81-82.

Onaj ko tvrdi da su se ashabi, radijallahu anhum, odmetnuli od islama nesumnjivo je nevjernik i bezbožnik. Evo šta o tome veli šejhul-islam Ibn Tejmijja: "...i nema sumnje u nevjerstvo onoga ko tvrdi da su se ashabi, osim desetak ili više, odmetnuli od islama, odnosno da su se odali velikim grijesima nakon Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti. Naime, onaj ko tako govori negira jasne ajete u kojima Allah, dželle šanuhu, hvali ashabe govoreći da je zadovoljan njima. Štaviše, nevjernici su i oni koji sumnjaju u nevjerstvo takvih ljudi. Ova njihova izjava zapravo znači da su nevjernici, odnosno grešnici prenijeli Kur'an i Hadis. Ili, ta njihova izjava znači da je većina ashaba, a na njih se odnosi ajet: 'Vi ste narod najbolji od svih koji se ikada pojavio...' (Alu Imran, 110) – bila nevjernici, odnosno grešnici. To, opet, znači da je ovaj ummet najgori ummet, i da su njegovi prvaci najgori ljudi. U islamu je neophodno poznato da su ljudi koji tako govore nevjernici, a čovjek će na onima koji makar simpatiziraju takvo mišljenje primijetiti očito bezbožništvo."[13]

Komentirajući Allahove, dželle šanuhu, riječi: "...da bi On s vjernicima najedio nevjernike" (El-Feth, 29), Ibn Kesir kaže: "Po jednoj verziji, imam je Malik iz ovog ajeta zaključio da su šiije, koji preziru ashabe, radijallahu anhum, nevjernici. Rekao je: 'To je tako, jer se oni razdražuju zbog ashabâ, a onaj ko se razdraži zbog ashabâ, prema ovom ajetu, nevjernik je.' Malika su u ovom načinu dokazivanja podržali neki učenjaci."[14]

460. poglavlje

Zabranjeno je zatvaranje Ebu Bekrovih, radijallahu anhu, vratašca

Ebu Seid el-Hudri, radijallahu anhu, pripovijeda: "Držeći govor, Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, rekao je: *'Zaista je Allah dao čovjeku da izabere između ovoga i onoga svijeta, pa je izabrao ono što je u Allaha.'* Tada je Ebu Bekr zaplakao, a mi smo se začudili. Ebu Bekr time nam je stavio do znanja da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, taj

---

[13] Ahmed b. Tejmijja el-Harrani, *Es-Sarimul-meslul*, str. 586-587.

[14] Ismail b. Kesir ed-Dimeški, *Tefsirul-Kur'anil-azim*, 4/219.

čovjek kome je dato da izabere. Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, tada reče: *'Uz mene je najviše vremena proveo i najviše mi je pomogao Ebu Bekr. Da sam mimo svoga Gospodara uzeo nekoga za prisnog prijatelja, uzeo bih Ebu Bekra, ali je među nama islamsko bratstvo i ljubav. Neka zato sva vratašca koja gledaju prema džamiji budu zatvorena, osim Ebu Bekrovih vratašaca.'*"[15]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, naredio je zatvaranje svih vratašaca prema Vjerovjesnikovoj, sallallahu alejhi ve sellem, džamiji, osim Ebu Bekrovih vratašaca. To je očit svjedok Ebu Bekrove, radijallahu anhu, vrijednosti, prvenstva i visokog stupnja kod Svevišnjeg Allaha, Njegovog Poslanika i vjernikâ.

Drugo, El-Hattabi, Ibn Bettal i neki drugi učenjaci govorili su: "Ovaj hadis jasno ukazuje na Ebu Bekrovu posebnost i na to da on zaslužuje hilafet, tim prije jer u autentičnim izvorima stoji da se to dogodilo nekoliko dana prije Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti, onda kada je zabranjivao da ashabe u namazu predvodi iko osim Ebu Bekra, radijallahu anhu."[16]

Treće, Ibn Hibban, opet, tvrdi da je u izrazu *vratašca* aluzija na hilafet. On veli: "Iz Resulullahovih, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *'Zatvorite sva vratašca prema džamiji, osim Ebu Bekrovih vratašaca'* možemo razumijeti da halifa nakon Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti treba biti Ebu Bekr, jer je, izgovorivši te riječi, ugasio želju i žudnju kod ostalih ljudi za hilafetom."[17]

Međutim, ovo je diskutabilno i neprihvatljivo tumačenje, mada postoje mnogi autentični, nedvosmisleni dokazi koji ukazuju da Ebu Bekr, radijallahu anhu, zaslužuje hilafet nakon Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, smrti. Svevišnji Allah i vjernici bili su za Ebu Bekra, radijallahu anhu, makar to ne bilo po volji opakim šiijama.

---

[15] El-Buhari (3654) i Muslim (2382).
[16] Vidjeti: *Fethul-Bari*, 7/14.
[17] Muhammed b. Hibban, *Es-Sahih*, 15/276.

461. poglavlje

Zabranjeno je preziranje Ammara b. Jasira

Halid b. el-Velid, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Ammar b. Jasir i ja malo smo se sporječkali, pa je on otišao i požalio se Poslaniku, sallallahu alejhi ve sellem. Ali ja sam ga još više ljutio, a Poslanik je, sallallahu alejhi ve sellem, samo šutio. Tada je Ammar zaplakao i rekao: 'Božiji Poslaniče, zar ne čuješ šta govori Halid?' Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, podignu glavu i reče: *'Ko se odnosi prema Ammaru kao prema neprijatelju, Allah se prema njemu odnosi neprijateljski; ko mrzi Ammara, Allah njega mrzi!'* Potom smo se razišli", nastavlja Halid, radijallahu anhu, "a najveća moja želja bila je da Ammar bude zadovoljan mnome, te sam ga kasnije sreo i primijetio da nije ljut zbog onoga što se onda dogodilo."[18]

Propisi u vezi s poglavljem

Iz hadisa se zaključuje vrijednost Ammara b. Jasira, radijallahu anhu, i to da je ljubav prema njemu sastavni dio vjerovanja, da povlači Allahovu, dželle šanuhu, ljubav, a da mržnja i neprijateljstvo prema njemu povlače Allahovu, dželle šanuhu, srdžbu.

462. poglavlje

Zabranjeno je naljutiti Fatimu, radijallahu anha

El-Misver b. Mahrema, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Fatima je dio mene! Mene je naljutio onaj ko nju naljuti."*[19]

---

[18] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 4/89, En-Nesai, u zbirci *Fedailus-sahaba* (164), El-Hakim, 3/390-391, Ibn Hibban (7082) i Et-Taberani (3835), preko El-Avvama b. Hušiba, on od Seleme b. Kuhejla, on od Alkame, a ovaj od Halida b. el-Velida, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci pouzdani. U Et-Taberanijevom predanju stoji da je Alkama rekao da je ovo predanje čuo od Halida, radijallahu anhu.

[19] El-Buhari (3714).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, kćerka Fatima bila je najbolja žena svoga vremena i bit će do Kijametskog dana, ona je prvakinja dženetlija. O tome su Poslanikovi, sallallahu alejhi ve sellem, hadisi jasni.

Drugo, radi Fatime se Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, naljutio kada je čuo da se Alija, radijallahu anhu, želi oženiti Ebu Džehlovom kćerkom. Rekao je: *"Porodica Ebu Hišam b. el-Mugira zatražila je od mene dopuštenje da svoju kćerku udaju za Aliju b. Ebu Taliba. Ja im to ne dopuštam, ja im to ne dopuštam, i, još jednom, ja im to ne dopuštam, osim ako Alija pristane na razvod braka s Fatimom, pa neka se onda oženi njihovom kćerkom! Moja je kćerka dio mene, sretan sam zbog onoga zbog čega je ona sretna, a uznemirava me sve šta nju uznemirava."*[20]

U *Es-Sahihu* su zabilježena predanja u kojima se navode razlozi zbog kojih Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nije dopustio da se Alija oženi na Fatimu, a to su: prvo, Resulullahove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Zaista je Fatima dio mene, i bojim se da je to ne odvrati od vjere"*, tj. da zbog ljubomore, koja je urođena u ženama, dođe u opasnost njena vjera; i, drugo, Poslanikove, sallallahu alejhi ve sellem, riječi: *"Allah nikada neće dopustiti da za jednim čovjekom bude udata Resulullahova, sallallahu alejhi ve sellem, kćerka i kćerka Allahovog neprijatelja."*

463. poglavlje

Zabranjeno je preziranje Alije b. Ebu Taliba, radijallahu anhu

Alija, radijallahu anhu, govorio je: "Tako mi Onoga Koji čini da zrno klija i Koji stvara čovjeka, Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, koji nije znao ni čitati ni pisati, govorio mi je: *'Tebe voli samo vjernik, a mrzi te samo licemjer.'*"[21]

---

[20] El-Buhari (5278) i Muslim (63 i 2449).

[21] Muslim (78).

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, ko zna da je Alija, radijallahu anhu, Poslanikov, sallallahu alejhi ve sellem, bližnji rođak, da je volio Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, a i on njega, da je među prvima prihvatio i pomagao islam, pa ga zavoli zbog toga – to je dokaz i očit pokazatelj njegovoga vjerovanja i čistote srca. A ko sve to zna, pa mrzi i prezire Aliju pokazuje da je licemjer, utoliko jer ga prezire zato što je bio vjernik, a niko Aliju, osim licemjerâ, ne može mrziti zbog vjere.

Drugo, nasibije, sekta koja mrzi Aliju i Ehli-bejt, da nas Allah sačuva, licemjeri su, isto kao što su šiije rafidije, koji proklinju ashabe, licemjeri i nevjernici.

44. VRLINE ENSARIJA

464. poglavlje

Zabranjeno je preziranje ensarija

El-Bera, radijallahu anhu, govori: "Čuo sam Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, da govori: *'Ensarije voli samo vjernik, a mrzi ih samo licemjer. Allah voli onoga ko voli ensarije, a mrzi onoga ko mrzi ensarije.'*"[1]

Enes, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Ljubav prema ensarijama znak je vjerovanja, a preziranje ensarija znak je licemjerstva."*[2]

Ebu Seid, radijallahu anhu, prenosi da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Čovjek koji vjeruje u Allaha i u Sudnji dan ne može mrziti ensarije."*[3]

El-Haris b. Zijad, radijallahu anhu, govorio je da je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, nekom prilikom rekao: *"Allah će na Sudnjem danu pokloniti Svoju ljubav onome ko voli ensarije, a ispoljit će Svoju mržnju na Sudnjem danu prema onome ko mrzi ensarije."*[4]

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi sljedeći hadis: *"Čovjek koji vjeruje u Allaha i u Sudnji dan ne mrzi ensarije."*[5]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, šafijski autoritet En-Nevevi zapisao je: "...a navedeni hadisi imaju sljedeće značenje: ko zna da su ensarije bili na visokom stupnju imana, da su pomagali i uzdizali islam, pružali utočište muslimanima muhadžirima, brinuli se za budućnost islama, nemjereno mnogo voljeli Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, a i on njih, da su žrtvovali za dobrobit islama svoje imetke i živote boreći se protiv nevjernikâ – pa

---

[1] El-Buhari (3783) i Muslim (75).
[2] El-Buhari (3784) i Muslim (74).
[3] Muslim (77).
[4] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ahmed, 3/429 i 4/221, Ibn Hibban (7273), Et-Taberani (3356, 3357 i 3601) i neki drugi muhadisi, preko Hamze b. Ebu Usejda, a ovaj od El-Harisa, radijallahu anhu. Ovaj je lanac prenosilaca vjerodostojan, a njegovi su prenosioci pouzdani.
[5] Muslim (76).

ih zbog toga zavoli, takav je dokazao ispravnost svoga vjerovanja i iskrenost u ispovijedanju dini-islama, jer se raduje pobjedi islama i činjenju djela kojima su zadovoljni Svevišnji Allah i Njegov Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem. A onaj ko prezire ensarije ima sasvim suprotan status: očituje se kao licemjer i pokvarenjak, a Sveznajući Allah, opet, najbolje zna."[6]

Ibn Hadžer veli: "Pod izrazom *ensarije* misli se na Vjerovjesnikove, sallallahu alejhi ve sellem, pomagače, tj. plemena Evs i Hazredž, a ona su prije pojave islama bila poznata po imenu Benu Kajla (oni koji popravljaju odnose između plemenâ). Božiji Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, nadjenuo im je ime ensarije, pa je to postala njihova titula, titula njihove djece, halifâ i štićenikâ. Ovu vrijednu titulu zaslužili su samo oni, jer su pružili utočište Vjerovjesniku, sallallahu alejhi ve sellem, i vjernicima, brinuli se o njima, pomagali im svojim imecima i ličnim doprinosom, u mnogim su im stvarima čak davali prednost nad sobom, a sve je to imalo za rezultat neprijateljstvo (koje obično povlači mržnju) svih tadašnjih naroda, Arapa i nearapa. Te su njihove odlike imale za rezultat zavist (a i zavist povlači mržnju) drugih naroda, i zato je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, upozorio na opasnost od preziranja ensarija, potaknuvši na njihovu ljubav. Štaviše, ljubav prema ensarijama znak je vjerovanja, a mržnja prema njima pokazatelj je licemjerstva."[7]

Drugo, Ibn Hadžer je prenio sljedeće Ibnut-Tinove riječi: "...ovdje se misli na ljubav prema svim ensarijama, odnosno na mržnju svih ensarija, jer je ljubav takvog karaktera zapravo ljubav u ime vjere. Na onoga ko razložno nije zadovoljan nekim postupcima nekih ensarija ne odnosi se prijetnja izrečena u hadisima." Zatim je Ibn Hadžer rekao: "Ova konstatacija ima smisla."[8]

---

[6] Jahja b. Šeref en-Nevevi, *El-Minhadž*, 2/64, uz neke moje intervencije.
[7] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 1/63.
[8] Vidjeti: ibid, 7/113.

45. VRIJEDNOST ČASNOG KUR’ANA

465. poglavlje

Pokuđeno je časni Kur'an recitirati neuljepšanim glasom

Ebu Hurejra, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, jednom prilikom rekao: *"Ne pripada nam onaj ko Kur'an ne uči melodično."*[1]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, poželjno je uljepšavanje glasa prilikom učenja Kur'ana, to je čak naređeno u hadisu koji prenosi El-Bera b. Azib, radijallahu anhu, a u kojem stoji da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, rekao: *"Uljepšavajte Kur'an svojim glasovima!"*[2] Ako čovjek nema lijep glas, neka ga uljepša onoliko koliko može, a lijep je govor još ljepši kada čovjek uljepša svoj glas.

Drugo, prema El-Buharijevom predanju (5024), imam Sufjan b. Ujejna smatra da navedeni hadis znači sljedeće: ne pripada nam i nije na našem putu onaj ko se ne zadovolji časnim Kur'anom sustežući se od ovoga svijeta. Međutim, to njegovo tumačenje odbio je imam Šafi kazavši da bi u tom slučaju bio upotrijebljen jedan drugi glagol, a ne onaj koji je Vjerovjesnik, sallallahu alejhi ve sellem, upotrijebio.[3]

Šafijevom mišljenju idu u prilog hadisi koje smo naveli, a također i Ebu Hurejrino, radijallahu anhu, predanje koje su zabilježili El-Buhari i Muslim, a u kojem stoji da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, slušao Ebu Musaa el-Eša'rija dok je recitirao časni Kur'an pa je rekao: *"Ovome je čovjeku dat slavuj-glas, kao što je bio dat porodici Davudovoj."*

Treće, većina islamskih učenjaka smatra da je zabranjeno učenje Kur'ana po uzoru na muzičke melodije jer to vodi u nepravilno izgovaranje kur'anskih riječi, tj. dodavanjem ili oduzimanjem slova.

---

[1] El-Buhari (7527). U tome su smislu predanja od Sa'da b. Ebu Vekkasa i Ebu Lubabe, radijallahu anhum, koja je zabilježio Ebu Davud (1469 i 1471) s vjerodostojnim lancem prenosilaca.

[2] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga: Ebu Davud (1468), En-Nesai, 2/179 i 180, Ibn Madža (1342) i Ahmed, 4/285, 296 i 304.

[3] Vidjeti: *Šerhus-sunna*, 4/487.

Četvrto, uljepšavanje glasa prilikom učenja Kur'ana postiže se i primjenom tedžvidskih pravila i ispravnim izgovaranjem slova, pa lijep glas postaje još ljepši i glasu koji nije lijep to će biti nadomještaj, a Allah, dželle šanuhu, opet, najbolje zna.

466. poglavlje

Zabranjeno je podvajanje glede časnog Kur'ana

Ibn Mesud, radijallahu anhu, pripovijedao je: "Čuo sam nekog čovjeka da uči neki ajet na način kako nisam čuo da ga Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, uči pa sam uzeo tog istog čovjeka za ruku i odveo kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, a on je na to rekao: *'Obojica lijepo učite, pa se nemojte razilaziti! Oni koji su bili prije vas podvajali su se, i nastradali su.'*"[4]

Ebu Imran el-Džuni pripovijedao je da mu je Abdullah b. Rebbah el-Ensari poslao dopis u kojem je stajalo da je Abdullah b. Amr, radijallahu anhu, ispričao: "Jednog sam dana poranio kod Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, a on je čuo dvojicu ljudi kako raspravljaju o nekom ajetu. Ušao je u džamiju i upozorio nas: *'Zaista su oni prije vas nastradali jer su se podvajali u tumačenju Knjige.'*"[5]

Ebu Džuhejm el-Ensari kazuje: "Dva su se ashaba podvojila u načinu učenja jednog ajeta, a obojica su tvrdila da su taj isti ajet lično usvojila od Poslanika, sallallahu alejhi ve sellem, pa su zajedno krenuli kod Resulullaha. Pripovijeda se da je Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, saslušavši ih rekao: *'Kur'an je objavljen na sedam narječja, i zato nemojte polemizirati o Kur'anu jer je polemiziranje o Kur'anu nevjerstvo!'*"[6]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Ibn Hadžer zapaža: "...u ovom, kao i u prethodnom predanju, podstrek je na zajednicu i slogu, odnosno upozorenje na

---

[4] El-Buhari (5062).
[5] Muslim (2666).
[6] **Hadis je autentičan.** Zabilježili su ga Ahmed, 4/169-170, El-Begavi (1228) i neki drugi muhadisi.

opasnost od razjedinjenosti i podvajanja. U ovom se hadisu zabranjuje neosnovano polemiziranje o časnom Kur'anu. A gore od toga jeste suprotstavljanje značenju nekog ajeta (kojeg neki učenjaci shvataju na određeni način), e da bi se na osnovu logike i izvještačenog shvatanja ajet pogrešno protumačio i uskladio s tim njihovim mišljenjem; tada se obično tvrdoglavo i uporno brani svoj stav."[7]

Drugo, imam El-Begavi kaže: "Razilaženje u kiraetima ne podilazi pod Allahove riječi: 'A zašto oni ne razmisle o Kur'anu? Da je on od nekog drugog, a ne od Allaha, sigurno bi u njemu našli mnoge protivrječnosti' (En-Nisa, 82). Naime, učenje na različitim kiraetima ne znači da plemena mogu učiti Kur'an onako kako im je volja, tj. bez ograničenja Šerijata, jer su svi kiraeti objavljeni od Allaha, dželle šanuhu, tj. Njegov su govor koji je Resulullahu, sallallahu alejhi ve sellem, prenio Džibril povjerljivi. Na to nam ukazuje sljedeći hadis: *'Kur'an je objavljen na sedam narječja.'* U njemu Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, objašnjava da su narječja objava. Džibril, alejhis-selam, preslušavao je Vjerovjesnika, sallallahu alejhi ve sellem, u svakom ramazanu one ajete koji su objavljeni u međuvremenu, pa bi Svevišnji Allah ostavljao ajete koje bi htio, a derogirao bi one koje bi On htio. Na svakom preslušavanju učio bi Poslanik na drugom narječju, a na kojem je Svevišnji Allah dopustio učenje Kur'ana. Shodno Allahovom, dželle šanuhu, dopuštenju, Poslanik, sallallahu alejhi ve sellem, učio je Kur'an i poučavao mu na svim narječjima, a sva ona načelno imaju istovjetno značenje, makar postojala određena razlika u izgovoru."[8]

Treće, ako neko pak povede polemiku o Kur'anu, nju smjesta treba prekinuti, ne smije se preko toga preći, jer polemiziranje o Kur'anu vodi u zlo. Džundub, radijallahu anhu, prenosi da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, preporučio: *"Učite Kur'an onako kako ste navikli, a ako se raziđete u tome, sustegnite se od polemike!"*[9]

---

[7] Ahmed b. Hadžer el-Askalani, *Fethul-Bari*, 9/102-103.
[8] El-Husejn b. Mesud el-Begavi, *Šerhus-sunna*, 4/506.
[9] El-Buhari (5060) i Muslim (2667).

467. poglavlje

Zabranjeno je slijeđenje manje jasnih ajeta, a obaveza je izbjegavati one ljude koji slijede takve ajete

Sveznajući je Allah rekao: "On tebi objavljuje Knjigu, u njoj su ajeti jasni, oni su glavnina Knjige, a drugi su manje jasni. Oni čija su srca pokvarena – željni smutnje i svog tumačenja slijede one što su manje jasni. A tumačenje njihovo zna samo Allah. Oni koji su dobro u nauku upućeni govore: 'Mi vjerujemo u njih, sve je od Gospodara našeg!' – A samo razumom obdareni shvataju." (Alu Imran, 7)

Aiša, radijallahu anha, pripovijeda da je Resulullah, sallallahu alejhi ve sellem, proučio ajet: "On tebi objavljuje Knjigu, u njoj su ajeti jasni, oni su glavnina Knjige, a drugi su manje jasni. Oni čija su srca pokvarena – željni smutnje i svog tumačenja slijede one što su manje jasni. A tumačenje njihovo zna samo Allah. Oni koji su dobro u nauku upućeni govore: 'Mi vjerujemo u njih, sve je od Gospodara našeg!' – A samo razumom obdareni shvataju" (Alu Imran, 7) pa je rekao: *"Kada vidite ljude koji slijede manje jasne ajete, znajte da su to oni koje je Allah spomenuo, pa ih se pričuvajte."*[10]

Propisi u vezi s poglavljem

Prvo, Svevišnji Allah okarakterizirao je časni Kur'an jasnim i skladnim: "Elif-Lam-Ra. Ovo je Knjiga čiji se ajeti pomno nižu i od vremena do vremena objavljuju, od Mudrog i Sveznajućeg..." (Hud, 1). Rekao je da su njegovi ajeti slični po smislu: "Allah objavljuje najljepši govor, Knjigu sličnu po smislu, čije se pouke ponavljaju, zbog kojih podilazi jeza one koji se Gospodara svoga boje..." (Ez-Zumer, 23). A u navedenom, 7. ajetu sure Alu Imran kazao je da su neki ajeti jasni, a da su drugi manje jasni.

Između ovih ajeta nema oprečnosti. Naime, svi kur'anski ajeti jasni su i skladno se nižu, svi su od Svevišnjeg Allaha, među njima nema razlike, niti u njima ima bilo kakvog nedostatka. "A zašto oni ne razmisle o Kur'anu? Da je on od nekog drugog, a ne od Allaha, sigurno bi u njemu našli mnoge protivrječnosti" (En-Nisa, 82).

---

[10] El-Buhari (4547) i Muslim (2665).

Kur'anski su ajeti slični jedni drugima po ljepoti, savršenom nizanju, nadnaravnosti, koristi, istinitosti i poticaju na dobro.

A kada je riječ o 7. ajetu sure Alu Imran, on je objavljen povodom jedne kršćanske delegacije iz Nedžrana koja je raspravljala s Resulullahom, sallallahu alejhi ve sellem, i koja je kur'anskim izrazom *Mi* dokazivala trojstvo, tvrdeći da se izraz *Mi* upotrebljava samo za množinu. Tada je Svevišnji Allah objavio ovaj ajet i pobio lažnu tvrdnju te delegacije te ukazao na njihovu bolest i iskvarenost.

Izraz *Mi* u arapskom se jeziku upotrebljava za množinu, ali i za jedninu, i to u slučaju kada govornik sebe persira, tj. kada želi sebe uzdići i veličati. U ajetu je ovaj izraz upotrijebljen u ovom, drugom značenju, jer Svemogući Allah Sebe time veliča i uznosi Svoje Biće, pa se izraz *Mi*, naravno, ovdje ne može razumjeti na osnovu svog vanjskog značenja. Ali ipak, nevjernici su rekli da ga je Allah, dželle šanuhu, upotrijebio u značenju množine, a to je velika neistina, to ne dolikuje Svemogućem Allahu, neka je vrlo visoko iznad onoga čime ga opisuju zulumćari!

Tumačenje izraza *Mi* zna Svevišnji Allah, zatim oni koji su dobro u nauku upućeni, i to davanjem prednosti jasnim ajetima nad onima koji su manje jasni. Naime, jasni ajeti slove da je Allah, dželle šanuhu, Jedan, Jedini, što nam objašnjava nejasno značenje izraza *Mi* i isključuje njegovo vanjsko značenje, jer je nemoguće da Svevišnji Allah ima saučesnika. Drugim riječima, jasni ajeti potvrđuju pravo značenje izraza *Mi*, pa su zato jasni ajeti glavnina Kur'ana, a nejasni se trebaju shvatiti i protumačiti na osnovu onih jasnih.

Prema tome, zaključujemo da oni koji su dobro u nauku upućeni znaju *te'vil* (značenje) manje jasnih ajeta.[11] Suštinu i bit zna samo Sveznajući Allah, a tumačenje znaju oni koji su ovladali naukom. Otuda, u časnom Kur'anu ne postoje ajeti koji se ne mogu protumačiti, a ljudi se, svakako, razlikuju u mogućnostima glede toga. Dokaz je za to činjenica da je Svemogući Allah Kur'an učinio lahkim za izvlačenje pouke i naredio nam razmišljanje o njemu, jer, da u časnoj Knjizi postoji makar jedan ajet s nepoznatim značenjem, ne bi se moglo reći da je Kur'an lahak za razumijevanje, a Allah, dželle šanuhu, opet, najbolje zna. Ovo je pitanje studiozno obradio šejhul-islam Ibn Tejmijja u svojoj poslanici *El-Iklilu fil-mutešabihi vet-te'vil.*

---

[11] Izraz *te'vil* ima značenje prodiranja u suštinu i bit nečega, a ima i značenje tumačenja i shvatanja.

Drugo, neki ljudi tvrde da se pod nejasnim ajetima, čije tumačenje zna samo Svevišnji Allah, misli na kur'anske riječi koje govore o Allahovim, dželle šanuhu, lijepim imenima i savršenim svojstvima, ali to je nastrano mišljenje. Imam Malik nije to prihvatio, već je u vezi s tim izrekao poznato, divno pravilo koje su odobrili svi prvi učenjaci. Na pitanje o Allahovom, dželle šanuhu, uzdignuću iznad Arša Malik je odgovorio: "Uzdignuće je poznato, kakvoća je nepoznata, vjerovanje je u to obavezno, a zapitkivanje o tome novotarija je." Iz ove njegove izjave može se razumjeti da je kakvoća Allahovog, dželle šanuhu, uzdizanja iznad Arša nepoznata jer je uzdignuće svojstvo Bića u Čiju suštinu i bit ne možemo proniknuti, i zato je novotarija uopće pitati o tim stvarima.

Treće, prve generacije ovoga ummeta primjereno su kažnjavale smutljivce, sljedbenike manje jasnih ajeta i upozoravale na njih. Omer, radijallahu anhu, kaznio je Sabiga et-Temimija, koji je kasnije postao pouka ljudima. Evo kako je to bilo. Sabig je došao kod Omera, radijallahu anhu, i upitao ga: "Vladaru pravovjernih, na šta se odnose Allahove, dželle šanuhu, riječi: 'Tako Mi onih koji pušu snažno...' (Ez-Zarijat, 1)?" Omer mu je odgovorio: "Te se Božije riječi odnose na vjetar. Da nisam čuo Resulullaha, sallallahu alejhi ve sellem, da tako tumači ovaj ajet, ni ja ga ne bih tako protumačio." Potom ga je Sabig upitao u vezi s ajetima: "...i onih koji teret nose, i onih koji plove lahko, i onih koji naredbe sprovode..." (Ez-Zarijat, 2-4). Vladar pravovjernih odgovorio mu je na sva pitanja, a zatim je naredio da se izbičuje sa stotinu udara biča. Nakon toga držao je Sabiga u jednoj kući sve dok nije ozdravio, pa je ponovio kaznu od stotinu udara biča. Zatim ga je postavio na samar deve i Ebu Musau el-Eša'riju poslao kratak dopis: "Zabrani narodu da se druži sa Sabigom!" Sabig je bio dugo u izolaciji, pa je otišao kod Ebu Musaa i zakleo se najtežom zakletvom da više nije sklon smutnji. Tada je Ebu Musau Omer, radijallahu anhum, poslao dopis: "Na pokajanje ga je navela njegova iskrenost, dopusti narodu da se druži s njim!"[12]

[12] Ovo je predanje preneseno s nekoliko lanaca prenosilaca, koji jedni druge pojačavaju iako su svi oni ponaosob diskutabilni. Učenjaci smatraju da je ovo autentično kao mevkuf-predanje, i čini se da je to ispravno. Ibn Kesir je zapisao sljedeće: "Ovo je slabo kao merfu-predanje, a čini se da je autentično kao mevkuf-predanje. Poznat je događaj sa Sabigom b. Aselom i Omerom, radijallahu anhu. Omer je izudarao Sabiga jer je postavljao izvještačena pitanja inadeći se, a Allah, dželle šanuhu, najbolje zna."

Četvrto, slijeđenje manje jasnih ajeta ukazuje na iskvarenost srca i duše i na želju za smutnjom. Onoga ko slijedi manje jasne ajete treba upozoravati, ali i na njega druge upozoravati, e da ne bi negativno utjecao na mlade naraštaje muslimanâ, jer su ljudi lahkomisleni, a sumnje su itekako zarazne. A naposlijetku trebamo znati da će od sumnji biti sačuvan samo onaj koga Milostivi Allah sačuva.

SADRŽAJ